

u. 14

OPERELE

32

PRINCIPELUI

DEMETRIU CANTEMIRU

PUBLICATE DE ACADEMIA ROMANA.

1979

B-1001 2588

TOMU VI.

ISTORIA IEROGLIFICA

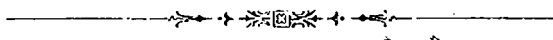
(Operă originală necedită, scrisă în limba românească la 1704)

COMPENDIOLUM UNIVERSÆ LOGICES INSTITUTIONIS.

ENCONIUM IN I. B. VAN-HELMONT ET VIRTUTEM PHYSICES
UNIVERSALIS DOCTRINÆ EIUS.

Cu mai multe fac-simile și stampe lucrăte de Cantemiru, unele separate și altele intercalate în textu.

75 JUN 1877

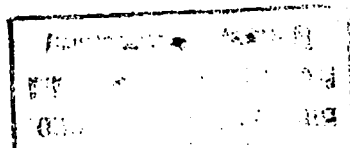
BUCURESCI

TIPOGRAFIA ACADEMIEI ROMÂNE (LABORATORI ROMÂNI)

No. 26. — Strada Academiei. — No. 26

1883.

6 3386

P R E F A Ț A

Tóte trei scrierile lui Cantemirú, cari se cuprindú în volumulú de față. se publică acuma pentru întâia óră și după chiar manuscrisele autografe ale autorului.

Manuscrisulú *Istoriei ieroglifice* a fostú semnalatú Societății Academice în anulú 1877 de d-lú Kunik(1), în urma mijlocirii Legațiunii imperiale ruse din Bucuresci. Acestú manuscrisú se află în Moscva, în biblioteca Archivelorú principale ale ministerului de externe. Manuscrisele scrierilorú din urmă, *Compendiolum universæ logices institutionis* și *Lauda* asupra lui Van-Helmont, din cari celú dintâi în limba latină alú doilea în limba latină și română, aú fostú descoperite de d-lú Gr. G. Tocilescu la anulú 1877, unulú în Moscva, aceeași bibliotecă a Archivelorú generale a ministerului de externe, iar alú doilea în biblioteca Academiei teologice din Lavra St. Sergiú lângă Moscva(2).

Copiile cari aú servitú la facerea acestei edițiunii aú fostú aduse de d-lú Gr. G. Tocilescu, care a fostú însărcinatú la 1877 de Societatea Academică cu o misiune în Rusia cu scopulú principalú de a decopia manuscrisele Cantemiriane cunoscute, precum și de a căuta altele încă necunoscute(3).

(1) *Analele Societății Academice Române*, t. X, Sect. 1, p. 17. Cfr. Tocilescu ibid. t. XI, Sect. 1, p. 54—56.

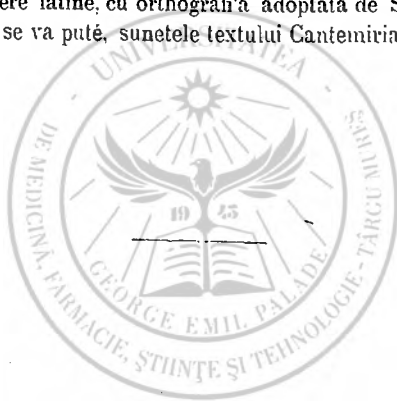
(2) *Analele*, t. XI, Sect. 1, p. 57, 58.

(3) *Analele*, t. X, Sect. 1, p. 29—31, 37—41. t. XI, Sect. 1, p. 23, 43—74.

Scrierile latine s'aŭ reprodusŭ în acéstă edițiune în modŭ aprópe diplomaticŭ ; iar *Istoria ieroglifică*, scrisă cu litere cirilice, s'a reprodusŭ în transcriere cu litere latine, conformŭ hotăririŭ luată de Societatea Academică în ședința din 12 Septembre 1878(1).

Ortografia cirilică întrebuințată în scrierea lui Cantemirŭ, precŭm și modulŭ cum s'a făcutŭ acéstă transcriere, se potŭ vedé pe paginile 472 — 485, unde s'a tipăritŭ Lauda asupra lui Van-Helmont atâtŭ în textulŭ originalŭ cirilicŭ câtŭ și în transcripțiune cu litere latine.

(1) *Analele*, t. XI. S. 1. p. 105—106 «Manuscriptulu No. II (*Istoria Ieroglifi ca*) «se va typari cu littere latine, cu orthografia adoptata de Societatea Academica. «mentinendu pe catu se va pute, sunetele textului Cantemirianu.»

ISTORIA
IEROGLYFICA

IN DOASPREDIECE PARTI IMPARTITA,

ASIJDERE

CU 760 DE SENTENTII FRUMOS IMPODOBITA.

LA INCEPATURA

CU SCAR'A A NUMERELORU DEZVELITOARE, IARA LA SFERSIT CU A NUMERELORU
STREINE TALCUITOARE.

TALIF

4 8 40 8 300 100 10 400 = Dimitriu
20 1 50 300 5 40 8 100 = Cantemir.*)

*) Cuventulu Talif este scrisu arabesce in originalu; ero cifrele arabe corespundu cu urmatoarele cifre slavone, cari impreunate intocmescu numele autorului: ДИМИТРИС КАНТЕМИР.

ΠΑΡΟΡΙΑ

Ἰεσοτάνφηκη

Ἰδὼαῖπρῶς τε πῦν ἄπῦν ἴτῃ

Ἀππῆετ

Κε ψε, ἡε σε ἴπῃ ὑῖν φρῶμο
Ἰποφοοῖπῃ.

Ἰα ἴρεπῃπῖρῃ σε ὑῖαρῃ ἄ ἡμῃρε
λοῦ ἴρεζρῃπῃσῃρε, ἴαρῃ Ἰα ἴπῃπῃ
Ἰ ἡμῃρελο ἴπῃρε ἡε ἴπῃπῃπῃσῃρε.

تالى

ДИМИТРИУ
КАПТЕМИР.

Книга сия на мѣстахъ явшехъ писанъѣя подарена
мнѣю въ московскѣи архивѣ Государственнаго Коллеж
книгохранитѣлскаго въ 1832 году = Дим. Сов. Глинка
Баттиски Кадиски

IZVODITORIUL CITITORIULUI SANETATE

Precum de toată proboziré vrédnic sa fiu, o iubitulé! foarte bine cunosce, (ca osteninti'a cheltuita nu se jelésce, fora numai cand in urma vre un folos cumvâ nu aduce); de vreme ce, acé aévé ale lucrurilor pre aciastr'a vréme trecute, istorie, precum éste a se sirui, si dupo cursul vremilor, cárési la locul seu a se alcatui, mai pre lesne mi ar fi fost; cu care chip mai mult a te indulci, si de sciinti'a lor mai de satiu a te indestuli, ai fi putut. si asié nici trud'a mé pene intr'atat'a in desiert, fora multiemita, si fora folos ar fi ramas. Ce antei sfersiré un-de-lemnului si piérderé vremii méle, bucuos marturisesc. Apoi judecatoriu asuprélelor méle, si drept samaluitoriu sa fii te poftesc, ca catevâ, si nu iusioare pricini sint, cárile spre Ieroglific'a aciastr'a Istorie, condeiul a-mi slobodi tare m'au asuprit, antei ca cu pomeniré Istorii numai mult a streinelor, de cat a hiresielor cåse, fapte sa dezvelesc. Alor noastre, de proaste a le huli, (adeverul sa marturisim) frâged'a fire nu'm priimésce; de bune a le laudâ, si dupo poft'a adeverului, precum sint lumii a le obsti, ascunsul inimii si stidiré ne pedepsésce. Ale streinilor, (carii mai cu totii anco intre vii sint) céle de lauda vrédnice vrednicii, macar ca cu dinsele condeiul a mi impodobi, foarte primitoriu asi fi fost; inse alalte, cárile din cálé láudei abatute sint, numere, nevointie, si fapte asié de tot dezvelite in mijlocul théatrului cititorilor a le scoate, si faptele intr'ascun's lucrâte fora nici o siála in fácia a le lovi, nici cinstesi, nici de folos a fi, am putut judecâ. A doâ ca Istorii'a aciastr'a nu a vre unor

tieri καθολική, ce a unor căse numai, si μερική, este; de care lucru, pentru asuprel'a mai sus pomenita, pre fiete care chip, supt numele a vre unii'a din păsiri, sau a vre unui'a din dobitoáce a supune, si firé chipului, cu firé dihániit ca sa-si raduca tare am nevoit. A trii'a, si cé mai cu dédins pricina este, ca nu atât'a cursul Istórii in minte mi au fost, pre cat spre deprinderé ritoricésca nevoindu-me, la simcé groása cá aciast'a, pré aspra pétra, multa, si indelungáta ascutitura sa-i fie trebuit am socotit. din cáré une sententii (puté-le-am dice, cuvinte alése,) cárile, (de ochiul zavistii, supt scutul umilinții aciuan-du-me) din templ'a priátinului teu pricépere nascendu-se, si prin ostentinti'a a cata vá vréme dobendindu-se, prin voroáva indelungata a le semená, si la loc cu cuviintia dupo voroáva a le alaturá, am silit; pre cárile prin parenthesis [. . . . .] incuiáte, si pre margine cate cu doae puncturi rosii insemnate, le vii vidé. *) Deci stelpul voroávei ne amestecat a tiné de vii pofii, dupo obicéiul parenthesis, din mijloc çircalámul, cárile sententii'a cuprinde, cu ochii radicand, cursul istorii necurmat, si stelpul voroávii nefaramat vei aflá. Pentru acésté dára, iubitule, antei o ertaciune daruindu-mi, anco pentru un'a sa me rogu remane, pre cáré, (de vréme ce brúdiit noastre limbi cunoscatoriu esti) de la tine pre lesne a o dobendi, curend nedejduesc; coci in une hotáre loghicesci, sau filosofesci a limbi streine, ellinesci dic, si latinesci cuvinte si numere, ici si colé, dupo asuprel'a voroávii; aruncate vii aflá, cárile intielégerii, di cursul nostru, nu pucina intenucáre **) pot sa aduca. Ce dupo a ta voioása Συμπαθείαν, pre acésté cu osebila scára, dupo numerul fécielor insemnáta, pré cat mai chiar a le descoperi s'au putut, dupo intielégeré limbii noastre a ti le talcui mi au cautat. Deci fiete care cuvent strein si neintieles, or unde inainte ti-ar esi, dupo randul Azbuchelor, si dupo numerul fécielor, la scára il cérca, ca asié pof-

*) Amu inlocuitu *punctele rosii* prin duple-virgule.

**) Credemu ca autorulu a voitu a serie : intunecare.

l'a sa ti-se plinésca nedejduesc. Asijderé in minte sa-ti fie, te rog, ca
cà moimali'a omului, asié eu urmele lui Iliodor, scriitoriului Istoriei
Elhiopicesci, calcand, mijlocul Istoriei la inceput, si inceputul la mijloc;
iara sfersitul scaunul seu padindu-si, pre cat slabiciuné mé au putut,
pre picioáre, mijlocul si cápul sa sté am facut. Cotra acíast'a ma-
car ca tot trupul Istoriei, unul si nedespartit éste, inse in doae-spre-
diéce parti a'l impartí am socotit, precum pentru mai lesne alcatuire
scarii, asié pentru mai pre iusior pecelluire istorii, in cér'a pomenirii, a-
legend. Acésté dara de la mine, or cum si cat de proaste ar fi, cu 0zþþcs
inainte ti-se pun; iára de la tine, ce din buna vréré ti-ar isvori, intr'-
ambe partile invoid, si priimind satáte *), si toate céle sufletului si tru-
pului folositoáre iti poftesc.

*) Credemú ca trebuia scrisu : *sanetata*.

IARASI COTRA CITITORIU

Vii sci, iubitul, ca nu pentru cei cărui într'acéste pomenite limbi pe-
depsiti sint, scâr'a acii am suppus ; ce pentru ca de imprumutâre cu-
vintelor streine, cei mai nedepinsi, lovind vrérésii, cà asié a le intielége,
si in dilectul *) strein sa se deprindia ; ca asié unul dupo altul neparasit
urmand, spre céle mai adunci invetiaturi, prin hirisia limb'a a noastra, a
purcéde, a se indrazni cu putintia ar fi, precum toate alalte limbi, de la
cé ellinésca antei indemanandu-se, cu deprinderé indelunga, si a limbii
sale suptiâre, si a cuvintelor insemnâre, 'si au agonisit, asié cat, ce va sa
dica, ὑποθεσις, intielége Latinul, Léhul, Italul, si altii, *Hypothesis*, macar
ca cuventul acest'a singur a Ellinii numai ar fi ; intr'acést'a chip spre
alalte, invetiaturii gréle, trebuitoâre numere si cuvinte dandu-le, a le
moldoveni, sau a le români silésce. In Moldovenie ellinizésce, si in
Ellinie moldovenisésce.

Inse cu atat'a indestulit sa nu fii, foarte bine cunoscând : Pre Dum-
nédieû, a toate darurile deplin daruitoriul, amendoii noi a'l rugâ remane,
cà toâta invetiatur'a Loghicaî pre limb'a noastra, in curend sa videm ;
câre invoind Putérnicul, in curend de la noi o nedejduiásce.

---

*) Credemu co este a se corege prin : *dialectul*.

SCAR'A

A NUMERELOR SI CUVINTELOR STREINE TALCUITOARE

A.

Avocat.	lat.	Cel'a ce trage pentru altul pir'a cu plata.
Agon'a.	el.	Lupl'a care face trupul cu sufletul in ciasu mortii.
Acolythos.	el.	Si asié urmadia, in urma, mai apoi.
Activitas.	lat.	Facatorii'a, lucrare lucrului.
Alaiu.	tur.	Petrecanie, tocmala de oaste, sicuire.
Allofilii.	el.	Cel de alt nem. Streinii.
Anangheon	el.	Atat'a de treba, cat fora dinsul a fi, nu poate.
Anatomic.	el.	Cel'a ce scie mestersugul madularelor trupu- lui, despicatoriu de stervuri.
Anthrax.	el.	Petra scumpa rosie. rubin mare. Carvuncul.
Anagnostis.	el.	Cel'a ce citind, altii asculta.
Anonym.	el.	Cel'a ce izvodind ceva, numele nu i se scie , fora nume.
Antepathi'a	el.	Inponcisiere, nepriimire firii, ur'a si uraciune din fire.
Antifarmac.	el.	Lec impotriv'a otravii.
Antidot.	el.	Lec impotriv'a boalei ce se da.

Apothecariu	el.	Cel'a ce siéde la pravalie , și mai cu dédins cel'a ce vinde erbi doftorie.
Apofasisticos.	el.	Ales de istov, cuvent cárile intr'alt chip nu se mai poate intoarce.
Atheofovi'a.	el.	Nefric'a dumnědiéiasca.
Apelpisi'a	el.	Deznedejduré, scaparé a toata nedéjé.
Aplos.	el.	Chiar, dé dreptul, prost, curat.
Apori'a.	el.	Intrebáre cu prepus, cáré pofésce dezlegare.
Apofthengni'a	el.	Cuvent, voroáva alésa, filosofasca.
Alhimist'a.	arap.	Cel'a ce silésce a face din aráma aur, cel'a ce scie a prefáce formele materii.
Argument.	lat.	Dováda, cuvent, voroáva doveditoare.
Armistiție.	lat.	Vrémé pusa, in cáré, de rasboiu sau de páce, solii și mijlocitorii sa aléga.
Aromate.	el.	Toate semintiele, erbile, și unsoarele frumos mirositoare.
Articule.	lat.	Incheetur'a osului, si a voroávii, capete.
Aréte.	lat.	Un fél de bolovani cu carii balandu zidúrele cetátilor sferáma.
Anevsplahnos.	el.	Nemilostiv, carile nu scie a se milostivi.
Asi'a.	el.	A patr'a parte a lumii, caré tine partile rezsa- ritului.
Astrolav.	el.	Cinie de aráma sau de lemn, in cárile drumul stélelor se aráta.
Atomistii.	el.	Filosofii, carii sint din cét'a Epicurilor , si dic ca toate in lume sint templatore.
Atomuri.	el.	Lucrul cáréle intr'alt chip sau parte nu se mai poáte desparti, despica, taiá, netaiat.
Afhádi'a.	el.	Obraznicié , indraznéla fora socotéla, nebu- nésca.

Aftocrátor.	el.	Singur tiitoriu, cárile la stapanire alta socie nu are.
Axiom'a.	el.	Disa filosofasca, caré in loc de canon de prabila se tine.
Atheist.	lat. si el.	Fora Dumnědiěu, om cárile vre unui Dumnědiěu nu se inchina.
Afroditis.	el.	Stéo'a caré antei se aráta de cu sára, stéo'a ciobanului. Boáz'a dragostelor, a curvii.
Afrodiseu.	el.	Cel ce umbra dupo curvie, mueraretiu.
Ahortatos.	el.	Nesaturat, nesatiios, lacom peste mesura.
Anomal'i'a.	el.	Indreptnicie, lucru, cuvent cárile mérge impotriya.
Apsyfisi'a.	el.	Nebagáre in sáma, tinéré in nemica.
Austru.	el.	Ventul despre amédia-di, Notos.
Barbar'a.	lat.	Este o forma de sylloghismuri, cárile se fáce din toate protasele adeveritoare si partniceci.
Blagoutrobnii.	slov.	Milos, milostiv, duios.
Boál'a hronica.	el.	Boal'a caré tine cu ani, cum éste oftic'a, dropic'a, si alalte.

F.

Vase priimitoáre.	mold.	Stomáhul, ranz'a, mátiele, si toate manunteile in cárile intra bucátele.
Vasuri.	el.	Temelie pre caré se pune stelpul.
Vatologhie.	el.	Chip poeticesc, cand acélési cuvinte cu intoársa oranduéla le poftorésece.

Γ.

Galacte'a	el.	Drumul cările se vede pe ceriu.
Ghenerális.	lat.	De ném, cel mai de frunte, cel ce cuprinde chipurile supt sine.
Gheomandř'a.	el.	Vrāja, cand vrajesc pe crepaturile pamentului.
Gnomon.	el.	Ciasornic de soare, umbr'a soarelui care aráta ciasurile.

Δ.

Diáthesis.	el.	Oranduél'a firii, nastav, abáteré firii, in ce se pune firé.
Dialectic.	el.	Cel'a ce scie a se intrebá , dupo canoánele Loghikai.
Díalog.	el.	Voroáva care este tocmita cu intrebare si raspundere.
Dimocratie.	el.	Stapanirea in care cap ales nu este, ce toata tiar'a poate intrá la sfat.
Disiremonie.	el.	Çerémonii, si aslarile omenesci, in loc de Dumnédiesci cinstite.
Discolii.	el.	Nevoi, lucruri aspre, grele, de neputut.
Dihonie.	el.	Ne unirea sfatului, imparechere.
Duhul vinului.	mold.	Vinars, vin prefacut.

Ε.

Evghenie.	el.	Ném bun, nemišie, de buna nascere.
Evdemon.	el.	Demon bun, anger, buna voi'a dumnédieiasca.
Evlávie.	el.	Cinste, cu stidire, rusinaré de chip.

Evrop'a.	el.	Un'a din partile pamentului cé mai mica, despre apus.
Evsevie.	el.	Buna credintia in dumnědiěu. Pravoslávie.
Ethn'a.	el.	Numele unui munte in Sichiłi'a, cárile din sine aprindindu-se arde.
Eclipsis	el.	Intunecáre soarelui, sau a lunii.
Ectonhrysmon	el.	Cel ce éste din tainele hrismurilor, prorociilor.
Eleghi	el.	Un fél de stihuri amestecate.
Ellad'a	el.	Tiár'a ellinésca. Greçi'a despre Evrop'a.
Energie	el.	Putint'i'a-a face, facatorie, lucráre.
Entimem'a	el.	Sylloghism ritoricesc.
Exighisis	el.	Talcuire, talmacire, dezveliré voroávii ascunse.
Experientii'a	lat.	Dováda, ispita caré se face cu lucrul, cu simliré.
Exęentrum	lat.	Loc, cárile éste din afára de mijloc.
Epithimi'a	el.	Pofta, vréré a avé ce nu áre.
Epifonem'a	el.	Cuvent, carile de cate-va ori in gur'a máre se striga.
Epiorchie	el.	Calcáre giuramentului.
Epitrop	el.	Namestnic, cel'a ce in cevà locul altui'a tine.
Epihirim'a.	el.	Ori de ce se apuca cineva a fáce, incéperi.
Erése.	el.	Stricáre legii, cel ce deschide invetiatura minciunoása
Ermafroditis.	el.	Cel ce éste si barbat si femée, sau ambla in poft'a a doae parti.
Etimologhi'a.	el.	Talcuire a hiresiului nume.

3.

Zizánie. el. Neghina, sementia selbatega in cé buna.

Zef.	el.	Bozul, cările se crede a fi parintele tuturor bozilor. Planet'a a dilei joi, de némul seu, dic sa fie fost din ostrovul Critului.
Zilotypie	el.	Témeré iubovnicului cotra ibovnica, si impotriva.

H.

Izgnánie	slov.	Izgonire, cu dé sil'a trimétere in streinatáte.
Ithic'a.	el.	Invetiatura, cáré tocmésce obicéile oámenilor, cetatilor.
Ide'a	el.	Chipul a fiete cui lucru, pre cárile minté plazmuindu'l cá cum éste il informuiasce.
Idos.	el.	Chip de boz in pétra sapat, sau in metal versat.
Ielcovan.	turc.	Gonitoriu de vent, se chiáma un fél de pásiri cárile ne parasit in sus si in jos pe máre shoára.
Ieroglif'a	el.	Chipuri de pásiri, de dobitoáce, si de alte jiganii si lighioi, cu cárile vechii in loc de slove se slujia.
Interiectie.	lat.	La Grammática, un'a din céle opt parti a cuventului.
Iroas.	el.	Cel'a ce, dupo multe si vestite vitejii, cápul pentru mosie sí-au pus.
Ironic.	el.	Cuvent, cu cárele laudam pe cel de hula, si hulim pe cel de laudat, in siága.
Isimeri'a	el.	Ciásul, in cárile diu'á cu noapté sint dé tocm'a.

K.

Cabală	evr.	Invetiatura disidemonésca, cu căre Evreii sfant'a Scriptura dupo voe talcuiesc.
Cacodemon.	el.	Demon reu, angerul satánii. Urgie dumnědiě-iásca.
Catholichi.	el.	A tot, peste tot. Sobornica, a toáta lumé.
Capituluri.	lat.	Zacéle, condée, cápete.
Categorii	el.	Sint diíce forme, supt cările Aristotel, toate fiintiele lucrurilor cuprinde.
Catálog.	el.	Izvod, catistih, insemnaré numerelor dupo o-randuiála.
Catarrácte.	el.	Práguri in ápa, pre cările áp'a se restoarna sau zastalnitia la mori.
Chentru.	el.	Țint'a, punctul, cările este tocm'a in mijlocul lucrului rötund.
Colachie.	el.	Lingusitura, voroáv'a dupo placére.
Comedie.	el.	Figuri, voroáve, cările scornesc risul, si inchipuesc istoriile adeverate.
Comitis.	el.	Sté cu coáda. Sté se násce si piáre.
Conditii.	lat.	Asiediamenturi, legaturi, tocméle de páce.
Correspondentii.	lat.	Unul cu altiul pre taina respunsuri a avé. Blénde.
Cfartán'a	lat.	Frigurile a pátr'a di.
Cfiditas	lat.	Ceinti'a, singura fiinti'a lucrului, cei'a ce este.

L.

Lavyrinth.	el.	Temnitia supt un munte in ostrovul Critului sapáta, cu acel'a meștersiug, cá ori pre cine slobod intr'ins'a, sa nu mai poáta esl.
------------	-----	---

Lacherda	el.	Un fêl de pêsce in mâre.
Laringh'a	el.	Gutul, gutlejul, gutlânul.
Lembic.	el.	Caldâre cu câré scot rachiu, sau apa de flori.
Lemarghi'a	el.	Lacomii'a la mancâre, lacomii'a pantecelui.
Lir'a	el.	Alauta.
Lyvi'a	el.	Tiar'a pemarginé Nilului, pen la Ocheanul des- pre amédia-di.

M.

Mâteologhi'a	el.	Voroáva in desiert, buiguire, cuvent fora so- cotéla.
Materie.	lat.	Ori ce supt forma s'ar suppune, precum ma- teri'a lumanarii éste cér'a, seul.
Megálopsyhi'a	el.	Marimé sufletului, neinspaimâre.
Mediterrana	lat.	Mâré de la stelpii lui Iraclis, pene la Elis- pont.
Melanholie	el.	Boála de voi'a ré, patimiré intristarii fiéré négra.
Melodie.	el.	Cantâre alcatuita, dulce, frumos tocmita.
Merichi.	el.	Partnicésca, partnica, de parte.
Mesopotami'a.	el.	Tiár'a câré între Tigris si între Evfrath apele se cuprinde. Vavylonul.
Metalon.	el.	Ori ce materie vertoasa ésa din pament, pre- cum éste aurul, argintul, aram'a, custoriul.
Metamorfosis	el.	Schimbaré fécii. Préobrajenie, schimosire.
Meteris	turc.	Siantiu, hendec, groapa in câré se aciuádia oâmenii la rasboiu, la cetate.
Metafizic.	el.	Cel'a ce are sciinti'a acelor peste fire.
Metafysic'a	el.	Invetiatur'a, câré aráta lucruri mai sus de fire.

Mihanii	el.	Cinii, cu cările se slujesc la vrémé razboiului, meştersiuguri pentru luare cetatii.
Mehlem.	arap.	Unsoäre, cu care se slujesc Çirulicii la rane.
Mehenghiu.	arap.	Petra, pe care ispitesc aurul, argintul, de bun.
Modul.	lat.	Chipul, mijlocul, lécul lucrului greu.
Monomahi'a.	el.	Batái'a, razboiul numai a doi, poidinoc.
Monoheroleopardalis	el.	Inorog-leu-pardos, din trii numere intr'un nume alcatuite.
Monarhie	el.	Stapanire, care singura stapanésece, precum este a Turcului, a Némtiului, a Moscului.
Musele	el.	Siépte surori, care se dic boázele cantarii si a dascalii sa fie.
Navárh.	el.	Mai márele corabii, reis.
Nafacà	tur.	Obroc, mirtic, carele se da in toate dilele.
Nedíeresit.	el.	Nedepartit, lucru care intr'alta parte nu se poate abate.
Neistielit.	slov.	Netamaduit, nevindecat, lucru care nu poate avé léc.
Necromandi'a.	el.	Vrájé, care se face asupr'a trupurilor moárte la toate limbile, in loc de pecat se tine.

O.

Onirocript.	el.	Isbanditoriu de vise.
Omosil.	el.	Tot de un ném, de o semintié, tot de un fél.
Orizon.	el.	Zaré pamentului, marginile ceriului, unde se pare ca se impreuna cu pamentul.
Omonie.	el.	Impreunare, unire sfátului, invointi'a inimilor.

Ohendr'a, ehidn'a el. Vipera, napârca, n m de sierpe pr  veninat, c r  crepand, ii es pui prin pantece.

II.

Padzerh.	agem.	Un f�l de pétra car� in sierpe, si in inim'a cerbului rar �se.
Palat.	el.	Curte domnésca, imperatésca.
Palestr'a	el.	Arma de razboiu, arc cu zemberec, carile c�sinetiul de la obraz se sloboade.
P�linodie.	el.	Cant�r�, cuventul carile de multe ori acelasi se poftor�sce.
Par�digm'a	el.	Pilda, asemen�re a cuventului, aratáre prin chipurile sciute.
Par�dosis.	el.	Invetiatura nescrisa, din gura las�ta, ce inv�tia fiul de la parinte.
Parahorisis	el.	Lepad�re, into�rcer� fecii de cotra cinev�, ales dumn�di�sca.
Paremie.	el.	Ciumilitura, cuvent alt'a talcuind dicatoare.
Parisie	el.	De facia, inainte a tot n�rodul, la iv�la.
Parigorie.	el.	Mangai�re, l�cul intristarii.
Parol'a	ital.	Cuvent, cuvent dat, statatoriu, ne intors.
Perigrapsi.	el.	A sirui, a scrie, a insemna lucrul precum �ste.
Period.	el.	Drumul carile intorc�ndu-se, i�rasi de unde au esit se intoarce, incungiur�re, impregiur�re.
Peristasis.	el.	St�re in pregiur, ori ce pe lunga altul se tine.
Pithianul.	el.	De la Pithii, din locul unde er� vraj� lui Apollon.
Pithii.	el.	Un loc, in c�rile vestit er� Appolon cu vraj�.

Pilul'a.	lat.	Pirula, gugoásia, bubușlie, care dau doftorii de inghit pentru lécul.
Pirámide.	el.	Mormenturile imperátilor Eghyptului, cu mari cheltuiiale, cá cárile nu se mai pot face.
Platan.	el.	Un fél de copaciu, cárile se face pré máre, si traiásce pré mult, se sáména cu paltinul.
Planet'a	el.	Sté retacita, care ambla impotriv'a altor'a.
Pleonexie	el.	Posta, lacomie spre avéré tuturor.
Pollipichilie	el.	Pestriciune, lucrul care are multe fécie, flori.
Politie	el.	Tot nórodul cetátii, tergul, cetáté, frunté, boerimé oamenilor.
Pomp'a.	lat.	Petrecánie, aliáu, tocmál'a, slav'a, șicuire óștii, imperatii.
Porii.	el.	Gaurici prin piélé omului, prin cárile es sudorile.
Porfira	el.	Un fél de marmure, scumpa, vergáta, in tot féliul de flori; si o haina mohoráta, care numai imperatii purtá.
Práxis.	el.	Fácere, dupo invetiatura, urmare lucrului.
Poslánie.	slov.	Carte trimisa, scrisoare, ravasiu.
Prezentiie.	lat.	Staré de fácia, afláre de nainte, la obraz.
Prezentuiásce.	lat.	Aráta, de facia il scoate, inainte il pune.
Pretentiie.	lat.	Intinderé inainte, lucrul cárile aráta socotél'a sfersitului de mai nainte.
Privat.	lat.	Deosebit, instreinat, chip care nu éste dintre dinsii.
Privileghii.	lat.	Ispisoacele, uricile, legaturile, asiediameturile mai márilor.
Provlím'a.	el.	Intrebare, cuvent cárile inainte puindu-se, cére respuns si deslegare.

Proimion.	el.	Prédoslovie, căpul voroavii, în cările tot chipul cazánii se aráta.
Provideti.	lat. si slov.	Cel'a 'ce cu întiepciuné lucrurile, pene a nu fi, cum vor cadé, cu minté le afla.
Prodrom.	el.	Pováta, înainte mergetoriu.
Prothimie	el.	Voi'a inimii, liubov, nevointi'a din suflet.
Proba	lat.	Ispita, dováda, cautáre, lucru adeverit.
Prognostic.	el.	Cunoscintia înainte, gacitoare, gacire.
Professui	lat.	A dá invetiatura, a marturisi ce slavésce, a propovedui.
Procáthedrie	el.	Siedére mai sus, scáunul cel mai de sus, căpul mészii.
Polos artic.	el.	Sté, caré nu se clátésce, fusul, cările delà noi se véde.
Polos antarctic.	el.	Sté neclatifa, împotrivi'a cestii ce se vede delà noi.
Provatolycoelefas.	el.	Oae-lup-fil, nume din trii numere alcatuit.
Pronie	el.	Mai de nainte cunoscinti'a dumnédičiasca, oranduiála vecinica.
Propozit.	lat.	Cuventul pre cările înainte il punem, pentru că mai pre urma sa'l dovedim, lucrul de cările ne apucam.
Protasis.	el.	Inainte punere, din trii se face un sylloghizu dialecticesc.
Publica	lat.	Politie, sfatul a toata cetáté, Boerimé.

P.

Referendar.	lat.	Purtatoriu de respunsurile imperatesci. Boerii'a caré duce si aduce respunsurile. Talhâsciu.
-------------	------	--

Retiet'a.	ital.	Izvozel de lécuri, cárile trimet doftorii, la spítieri, sa fáca asupr'a boálei.
Ritor.	el.	Cel'a ce scie meştersiugul a vorovi bine, bun de gura.
Romfe'a.	el.	Sábie dintr'ambe partile ascutita, palosi lat si drept.

G.

Savoáne	el.	Pendiele, in cárile invelesc trupurile mortilor.
Salamandra.	el.	Un fél de jigánie, pentru cáré basnuesc poeticii ca locuésce in foc.
Sám.	arap.	Un fél de vent otravit, cárile lovind pe om indata se face cenusia, si hainele putredesc.
Samsun.	arap.	Coteiu mare si foarte vertos, cárile pe urs biruiásce.
Senátor,	lat.	Sfétnic, boiar de sfat, boiar mare.
Sententié.	lat.	Sfátul cel mai de pre urma, cuvent cárile intr'alt chip nu se mai poáte mutá, ales.
Sícofandíe.	el.	Cleveta, clevetuire, trecéré cu cuventul.
Scandal.	el.	Scandala, bantuire, suparáré, inpedecáré voii.
Schithii.	el.	Tot némul tataresc, Tatarimé.
Schipticesc.	el.	Cuvent cárile pururé supt prepus remane, erá filosofi schipticii, cárú in toate prepus avé.
Schiptru.	el.	Betisior scurticel, cárile obiciuúti sint imperatii in mana a'l tiné.
Solichismos	el.	Cuvent cárile nu éste dupo canoánele gramaticai.
Stema		Corona, cununa, port imperatesc, de cap.
Stihíe.	el.	Incepatur'a lucrului de materie, unii dic sa fie

		patru, alții trei, alții mai multe, alții numai un'a.
Strofi.	el.	Voroáva siuveíta, in multe parti intorcatoáre, si insielatura.
Sofism'a.	el.	Sciintia insielatoáre, sciintia minciunoása, in locul aceii adeverate venduta.
Sfigmos.	el.	Vena moále, cáré pururé se bate, de pre a carii'a clátre, asiedimentul firii se cunoasee.
Sfera	el.	Glontiu, chipul din toate partilerótund, precum éste pamentul, ceriul.
Shism'a	el.	Rumptura, scadéré credintiei in pravoslavie.
Shimate	el.	Chipuri, fécie, aratarile obrázului.
Sylloghismos	el.	Socotéla adeveráta, cáré la dñalectici din trii protáse se face.
Symptomátic	el.	Din templare, din cadére, cárile nu din tocmál'a inainte mergetoáre s'au facut.
Synod.	el.	Sobor, adunáre a multe cápete, sfátul de obste.
Symperasm'a	el.	Incheiáre voroávii, tréceré din necunoscintia la cunoscintia.
Symbáthia.	el.	Invointi'a firilor, impreuna patimire.
Synonim.	el.	Tiz, fartat, a caror'a fiinti'a némului alt'a, éro numele unul.
Symfonie	el.	Tot un glas, tocmiré la cuvent, la glas.
Synhorisis.	el.	Ertare, slobodienie, daré voi.
Systatichi	el.	Asiediatoare, intaritoare, staruitoare.
Systim'a	el.	Asiediatura, staruitura, stáre.
Syrin'a	el.	Fáta de máre, cárile dic ca cu cantecul adorme pe caletori.

Siumé el. Un fél de pétra veneta, cu cáré vapsesc génele.

T.

Talánt el. Éste mesura, cáré tráge 6000 de dramuri.
Talantul mare trage 80 de mine, éro min'a 100 de dramuri.

Temperament. lat. Asiediaméntul, stemparáre firii, intregimé sanetati.

Tirannie. el. Stapanire asupritoáre, vrajmasie, sila.

Titul. el. Cinsté numelui, nume vestit, titulusi.

Topicesc. el. De loc, de mosiie, de tiara, de pament.

Traghelaf. el. Capra-cerb, adeco dobitoc carile nu se afla.

Tragodic. el. Cantec, versi de jéle, hăolitura, bocet.

Tractáte. lat. Trágere, zbáteré cuvintelor, ales de páce.

Trigon. el. Chipul, figur'a in trii coltiuri, in trii unghiuri.

Tripós. el. Cu trii picioáre. Scaun in trii picioáre.

Tropuri. el. Chipuri, mijlóce, lesniri, impodobiri ritoricesci.

Tropicesc. el. Cel'a ce se tine cu, sau de tropuri.

Tropic. el. Se chiama dung'a ceriului din cáré soáre se intorce veri la suit, veri la coborit, Racul, Capricornul.

Φ.

Fantazie. el. Parére, inchipuiré mintii.

Figura. lat. Chip, forma, schizmiré trupului.

Filafite. el. Trufie, dragosté, iubiré sa.

Filoprosopie. el. Faciarnicie, cautáre voii pe strimbatáte.

Fyzic. el. Cel'a ce scie sciinti'a firii.

Fyziognomie	el.	Sciinti'a firii, de pre chipul obrázului si a tot trupului.
Fáschie.	turc.	Gunoiu, bálega de cal, báliga.
Filohrysos	el.	Iubitoriu de aur, lácom la avutiie.

Θ.

Theátru.	el.	Locul privéliei, in mijlocul a toata ivál'a.
Theologhicesc.	el.	Lucru, cárile cu voroav'a dumnédiéiasca se tine, cel ce éste din theologie.
Theorie.	el.	Privála, sciinti'a, vidéré, cuprinderé mintii.
Therapevtis	el.	Cel ce fáce dupo voe, sluga, cel ce aduce altui'a odihna.
Thronul	el.	Scaun de cinste imperatesc, stapanesc.

Harmonie	el.	Cantáre dulce, dupo méstersiug tocmita.
Himer'a.	el.	Dihánie cáré in lume nu se afla, ciud'a neveduata, neaudita, afor' din fiintia.
Hirograf.	el.	Scrisoáre a hiresiei mani, zapsis cu man'a lui scris.
Hirromandie.	el.	Vrájé, cáré pe crepaturile si infrantorile máinii se fáce.
Hersonisos.	el.	Ostrov, cárile cu dosul se tine de uscat. Cotitura, scruntariu.
Hrysmos.	el.	Vrája, prorocie, descoperiré a tainelor pene a nu fi.

Ω.

Oxia, varia si alalte		Cáuta pre randul la Grammatica.
-----------------------	--	---------------------------------

Organ.	el	Cinie , maestrii , lucruri , cu cările se fac alte lucruri.
--------	----	---

II.

Çircumstantii	lat.	Peristases, el. lucrurile ce stau pre lunga altele.
Çirulic	lesi.	Vraciu, cările tamaduiásce ranele, franturile.

III.

Çirà	turc.	Un fël de copáciu cã molidvul , cu a carui'a surcéle , seracii , in loc de lumanáre se slujesc.
------	-------	---

III.

Sierbet.	arap	Beutur'a de doftorie , si tot ce se bé.
----------	------	---

III.

Íasimin.	agem	Un fel de copacel ; se sue cã viti'a si face flori albe , cu pucin ghiulghiuli amestecate , pré frumos mirositoare.
----------	------	---

IV.

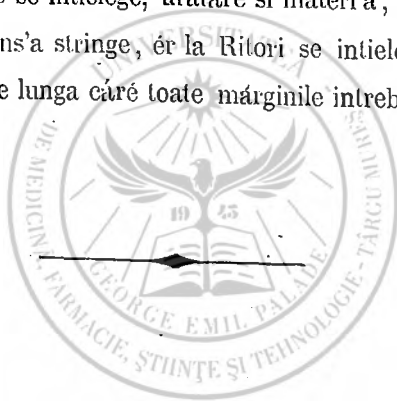
Psifisi.	el.	A inseamnă spre cinste , spre suiré stepenii alégere.
----------	-----	---

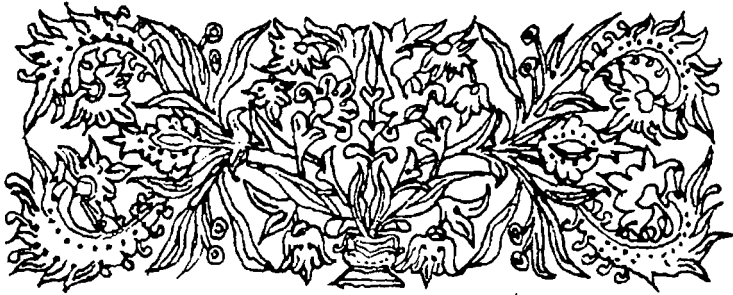
V.

Ypervolicesci.	el.	Laude peste putinti'a firii , cand dicem frumos cã soarele , manios ca 'focul , anger pemintén.
----------------	-----	---

Ypoghei.	el.	Cei ce locuiesc pe faci'a pamentului de desupt, si vin talpele noastre la talpele lor.
Ypothetic.	el.	Intrebare suppusa , caré dicem de va fi asié, va fi asié.
Ypochimen.	el.	Lucrul ce zace supt altul , cà cum éste materi'a supt forma, lan'a supt vapsála.
Ypohondriac.	el.	Boála , caré smintésece fantazi'a. Slabiciuné partilor trupului, cárile sint pregiur inima.
Ypothesis.	el.	Suppunere, lucrul pre cárile altele se sprijinesc.

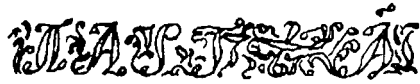
Asijderé ypothesis se intielége, aratáre si materi'a , caré céle mai de tréba cápete supt dins'a stringe, ér la Ritori se intielége intrebáre hotarita si sfersita, pre lunga caré toate márginile intrebării se invertesc.

ΙΕΡΟΤΑΥΦΗΤΖ.

Αφ' ἡμετέρας; Κέντη ἀκαθάρτου, σάρκα ἴσο ἕνα
μα, καὶ ἴσθητε, ἂ λέγειν, καὶ ἂ Βύτηρτος Μον
χία, καὶ πέντα. καὶ πρὶν ἴσθητε ἂ ἀφ, ἂ ἡ ἴσθη
καὶ αὐτὸς ἑπισημίου φῶα ἴσθη ἀμενὶ μὲν ἴα.
κατα. Καταὶ πρὶν πρὸ ἀφ' ἴσθη ἀφ' ἴσθη ἴσθη
πρὶν ἀφ. ἡ ἴσθη καὶ ἴσθη, ἂ ἴσθη, καὶ ἴσθη
ἴσθη καὶ ἴσθη ἴσθη καὶ ἴσθη.

Καὶ ἀφ' ἡμετέρας ἴσθη καὶ ἴσθη ἴσθη
καὶ ἴσθη καὶ ἴσθη, καὶ ἴσθη καὶ ἴσθη
ἴσθη

ISTORIA IEROGLYFICA

ADEVERÁTA , PENTRU LUCRURILE, CÁRILE INTRE DOAE MARI SI VESTITE, A LEULUI SI A VULTURULUI MONARHII, S'AU TEMPLAT, SI PRIN VRÉMÉ A 1700 ANI DE VRÉDNICIE A SE CRÉDE SCRITORIU FOARTE PRE AMENUNTUL INSEMNÁTA; CARILE PRIN TOT CURSUL VREMII ACEI'A INTRE VII AU FOST, DE VERSTA LA 3100 ANI FUND, CAND SFERSITUL INCEPUTEI SALE ISTORII

A VIDÉ S'AU INVREDNICIT.

PARTÉ I.

Mai denainte de cat temeliiile Vavilonului a se zidi, si Semirámis intr'insul ráiul spendiurat, (cel ce din siépte ale lumii minuni unul este) a sadi, si Evfrathul, intre ale Asiei ape vestitul prin ulitiei a'i porni: intre crierii Leului si templele Vulturului, vivor de chitéle si holbura de socotéle cá aciast'a se scorni. Leul dar de pre pament, (cá rille mai láre si mai vrajmásiu de cat toate jiganiile, cate pre fáci'a pamentului se afla, a fi, tuturor sciut ésté) si Vulturul din vezduh (cá rille precum tuturor zburatoárelor imperat ésté cinesi poate prepune?) in sine si cu sine socotindu-se, si pre amenuntul in sáma luandu-se, dupo a firei sále simtire asié se cuoscura precum, mai tari, mái iuti si mai putincioása dihánie de cat dinsic alt'a a fi nu se poáte, inse singuri cu a sá numai sciintia si simtire neindestulindu-se, cu a tuturor a altor ale lumii jigánii si pásiri, a lor socotéla sa adevérésca, si sa intariasca vrura; cá precum intr'acést'a chip sa fie contra toate dovedind, si din gur'a tuturor marturisire luand, si impera-

tii'a ce'si alesése, si socotél'a ce in gânduri isi pusése, in véci nemutáta si ne schimbata sa remae. Asié dar Leul jigániile in patru picioáre clatitoáre, iára Vulturul pre céle prin aer cu péne si cu aripi zburatoáre, cála un sfat indáta le chemára, si in clipála le adunára. Deci denainté Leului mai aproape acélé jigánii stá, cárele sau in colti, sau in unghi, sau intr'alta a trupului parte arme de moarte purtatoare, poarta, precum éste Pardosul, Ursul, Lupul, Hulpéa, Ciacalul, Mâti'a selbatega, si altele ca acésti'a, cárile de versáre singelui nevinovat se bucura, si viáti'a hiresia, in moarté streina le staruiásce. Iára inainté Vulturului mai aproapestá, paserile, cárile sau in clontiu, sau in unghi lance otravite, aducatoáre de ráne ne tamaduite, au, precum éste Brehnácé, Sioimul, Uleul, Cucunózul, Corúiu, Hãretiul, Balabánul, Blendéul ; si altele asémené acestor'a, cárele intr'o di, singe de nu vor' sà *), si moárté nevinovátului de nu vor gustá, ado'a-di periré sà fora gresi o sciu. Acést'a intr'acést'a chip fiete cáré in parlé imperátului seu, si la sét'a Monarhii sále, locul cel mai de frunte, si stepen'a cé mai denainte, tiné. Asiá dar erá oranduiál'a dintei. Iára oranduiála a do'a, la Leu o tiné Cainii, Ogárei, Coteii, Mátiele de cása, Bursúcul, Nevastuic'a, Guziul, Sioarecele, si alte chipuri asémené acestor'a, cárele pre cat sint venatoáre, pre atá'a se pot si venà si precat éle pre altele in primejdii'a mortii pot duce, pre atá'a, si nu mai pucin de la altii lor li se poate aduce. Iára la Vultur a do'a tagma o cuprindé Corbul, Cioár'a, Pelicánul, Cotiofán'a, Puhácé, Cucovái'a Cái'á, si altele lor asémené, cárele mai mult de prád'a gat'a cu trud'a altor'a agonisita, fie macáru si imputita, de cat de prospeta, cu a lor ostenintia galita, se bucura.

Iára a trii'a tagma, si céle mai de gios práguri, (coci acésté in scáune a siedé nu se invrednicesc), le tiné, jigániile, si pásirile, cárile, in sine vre o putére nu au, nici duh vitejesc sau inimos poarta, ce pururé suppose si totdeun'a in cumpan'a mortii, drá-

*) Credemu co autorulu a vrutu se scrie: АЕ НЪ БОР ВЪРКА, *de nu vor versa.*

mul vietii li se spendiura [« ca sufletul suppus de tiénchiul negri-
«jei departe sta»] precum este Boul, Oai'a, Cálul, Cápr'a, Rimato-
riul, Epurile, Cerbul, Caprioár'a, Lebéd'a, Dropii'a, Gânc's'a, Ráti'a,
Curc'a, Porumbul, Gain'a, Turturéo'a, si alalte cinesi dupo némul
si chipul seu; ce pre acésté nu pentru alta cevà li-au adunat, ce nu-
mai pentru cà nu cumvã vre un'a sa dica : ca de acé adunãre scire
n'au avut; nici in cevà pricina sa poáta pune, cà cum la acé adu-
nãre ne aflandu-se, sfátul cel de pre urma ce s'ar fi ales, n'au intie-
les. Asié cat toáte firile de duh purtatoáre, carile intru monarhii'a
acestor doae stihii se afla, precum vr'un'a macar de fácia n'au fost,
sa nu se numasca, nici din hirograful de obste numele sa le lip-
sasca.

Adunãré dára acestor doae monarhii, si oranduiál'a acestor doae
soboáre intr'acést'a chip dupo ce se oranduì si se tocmì, dintr'ambe
partile cuvent mare si porunca táre se facù, cà olacári cu carti
in toate partile, si alergatori in toate oláturile sa se trimália, cà
prin toate tieréle, si orásiurile eráinici strigand, de aciasta máre,
a márelor monarhii adunãre, tuturor in scire sa dé, si cu dédinsul
iscotind, sa poáta cunoásce, de este lipsind vre un chip, din vre un
féliu din duhurile purtatoáre, si de nu se afla cu totii la aciasta a
tuturor adunãre si de obste impreunãre. Asijderé ingrozaturi si
infricosieturi sa se dica porunciã unui'a cà aceluí'a, cárile la acel
sobor a se obstì ar tagaduì, sau alt féliu de pricini spre aparãre ar
scornì, si celui'a ce cat de pucin in cevà impotrivre ar aretà, plát'a
cu pedéps'a mortii si cu prád'a cásii i se puné. Asié dáru cu cuvent-
tul de o dáta si porunc'a li se pliniã, si precum s'ar díce, cuventul
de odáta cu gandul pretútindirile, si pre la toti sosíã; [«Ca vésté
«aspra táre petrunde urechile, si inim'a inspaimentáta in dáta simte
«sunsetul»], de vréme ce de alergaturile iutilor olacári, si de tropotele
picioárelor a neobositilor alergatori, toáta pulberé de pre toata
cálé in ceriu se rídica; toáte vaile adunci de tári strigari táre se rez-
sunã; toáte a muntilor inalte vervuri de iuti chĩote si groase húete
in clipa se coversiã; si toti campii pustii si ne calcãti de gróznice
strigari si de fricoáse laudari se implé. Nu erá dara, nici se puté

află uréche in vezduh si pre pament, cáré de strasnic sunetul veștii, si de groznic cuventul poruncai acestii'a sa nu se sfredeliasca, nu erà, nici se află intr'acéste doae stihii dihánie, cári'a de virtuté si putéré invetiaturii acestii'a cu máre frica, cu neincetat tremur, si cu nespusa groáza sa nu se clátésca. [«Ca cu cat vésté otiarfta «mai de naprasna vine, cu atat'a mai mare tulburáre si grija scor-«néscé»]; de cáré lucru intr'alt chip a fi nu putù, fora numai cu toatele de odáta cu cuventul, porunc'a cu fapt'a plinira, si la locul insemnat si sorocul pus se gasira.

Asié dára a márilor acestor'a imperati porunca lot de odáta si dandu-se si plinindu-se, toate jigániile uscátului si pásirile vezduhului in pripa se adunára, si fiete cáré dupo chipul si némul seu la cét'a monarhiii sále se alcatuira. La cáré adunáre cinesi in parté imperátului si obladiutoriului seu dandu-se, si un'a de alt'a deosebindu-se, lucru cá acest'a a fi se templá. [«Ca mai tot déun'a o-«biciuit lucru éste, la adunari mári cá acésté oáre cáré amesteca-«turi si imponcisituri a se fáce, si de multe ori pentru mici, si in «sáma nebagate pricini, cu cat éste mai máre adunáre, cu atat'a «mai máre se fáce si imparechére»]. Deci, precum s'au pomenit, fiete cáré cu cét'a sá, in parté monarhului se alegé, si un'a dupo alalta la oranduiál'a sá se alcatuía, iar mai pre urmà de cat toate, Liliácul urmá; carile cu arípile ce zburà, si cu slobodienii'a prin aer ce amblá, spre cét'a zburatoárelor, adeca subt stepaniré Vulturului a fi il aratá. Iára amintrilé intr'insul alalte hirisii socotindu-se, in némul jigániilor subt domnii'a Leului il dà. Cáre lucru pricin'a cercetarii, apoi si a gancevii intre doae monarhii fù : fiete cáré socotind ca chip cá acel'a sie suppus a fi s'ar cuvini, si de nu s'ar si cuvini, sa'i se cuvie a silì, i s'ar cuvini [«Coci lacomii'a slávii, nu bunatáté «sau folosul lucrului privésce, in cárile se slavésce, ce numai pre «altul, mai gios de cat sine a pune socotésce, fie macára si fora de fo-«los; anco de multe ori si páguba de i s'ar aduce, sau necunoscend «si nevrend, sau vrend si cunoscend, priimésce»]. Pentru cáré lucru intr'ambe partile féliu de fél de voroáve scornindu-se cu multe chipuri de cuvinte gretioáse, urechile amenduror imperátilor implé.

Coci fiete cárile cu inim'a spre parté imperátului seu tragend, si cu sufletul spre adáogeré monarhiii sále staruind, lor biruinti'a socotiiã, si precum asié sa fie cu cále, adevériã. Iára amintrilé de s'ar cumva templã, dicé, ca scadéré cinstii (cáre lucru mai vertos de cat alalte, inimile stapanitorilor impunge,) si micsiuráré slãvii numelui monarhiii sále a fi, si a se fáce aévé strigã : [«O oárb'a jigániilor pofta ! «lucrul din potriua ne socotind, ca minté si socotél'a slãvii la «aciast'a se sprijínésce, ca ea cérca pre cel'a ce nu o cunoásce; voro- «vésce cu cel'a ce nu o aude; cu acel'a áre a fáce, cárile nu au ve- «diut'o; dupo acel'a méрге, cárile de dins'a fuge; pre acel'a cinstésce, «cárile pucin in sãma o bága, pre acel'a ce nu o poftésce, il pof- «tésce; celui'a ce nu o vã, inaintéii ése, si celui necunoscut, pre sãma «se da. Iara hirisi'i'a slãvii cé mai cu dédins, éste, cà sa parasasca «pre cel ce o cinstésce, si cu acel'a sa remae, cárile o necinstésce»]. Amendoi dara imperátii nu pucin fura clatiti de impotriva cuvinte cà acésté, si fiete cárile in válurile chitélelor nì in sus, nì in gios saltã; [« Ca inim'a ne asiediãta, ales pentru lacomii'a cinstii, in mai «mari valuri inoata, de cat corábii'a in ochean »], de vréme ce pre o parte socotiiã, ca de vor scoate intrebáré aciast'a la ivãla, ori cárile pof't'a inimii sale ar izbandi, nu pucina intristare si a voii frangere celui'a-lalt a aduce, s'ar socoti. Iára pre alta parte poft'a lacomiii, si jélé' marimeii numelui, si a latimeii imperatiii, cá cu o nepotolita si ne slinsa de foc pára ii perjoliã [« Ca focul pof- «lei nu mai gios in stepen'a arsurii éste, de cat metalul infocat»], si intr'alt chip stemperáré aceii infocari si potoliré aceii arsurii a fi sau a se fáce nu socotiiã, fora numai, ce vã si ce poruncésce, acéi'a sa se fáca. Ce aciasta sententiie precum amendoi in inima o avé, asié unui'a cotra altul precum céreré nu i se va tréce, adevériti erã. [« Coci iute éste adulmecáré adevérintii, undé a sufletului patímire « intr'altul despre a sã o mészura cinevã»], si asié acesti doi imperati intru nepovestit chip cu duhurile in sîne tãre se luptã, si precum unul nu biruiã, asié altul nu se biruiã; ce numai cà cum preste putéré simtirilor ar fi, între sîne o lupta nesimtita simtitiã, si precum spre biruintia cevã nu nedejduiã, asié precum

nu se va birui nedejduia. Putere a cunoscintii sferstitului intr'a-mendoi lipsia, si cinesi dupo poft'a sa in ceva a se indetuli, sau a se odihni neputend, cu sufletele numai tand biruia, tand se biruia. [«Ca precum indreptariul nu mai mult pre lucrul stramb, de «stramb dovedesce, de cat pre nine *) de drept.»]; Asie si ei unul de pre mesur'a altui'a cat si ce ar pute, se mesura si se pricepe. Intr'acest'a chip ei singuri siie adeverindu'si, din toata socotela, care inainte isi pune, departe de la tienchiu'i se abate. Cata-va vreme dara razboiu ca acest'a, ca cum dulnicesc s'ar pute dice, intre a-cesti doi monarhi vrajmas se bate, si unul a altui'a poft'a nesimitorésce tare petrunde, atat'a cat prin nesciintia a amenduror sciinti'a se impreuna, si pene mai pre urma a amenduror sententii'a si alégeré sfátului la un seversit se impropia si se lipia. [«Ca sufletele intielepte, macar si asupr'a vrajmasii socoteli drépte se «pléca»]; adeva fiete carile lucrul acest'a intr'acel'a chip sa se cante si sa se aléga socotia, in carile nici cinstei in ceva betejire, nici spre a necinstii obraznicire sa se de; ce ca cum anco la urechile lor, scarsnetul strancenoeselor acestor'a voroave anco n'ar fi agiuns, si ca cum ideo'a acestui primejduios sfat in minte lor anco nu s'ar fi cuprins; [«Ca de multe ori a lucrurilor prepuse acoperire, vertoase decuri aduce ranelor, carile la ivala de s'aru scoate, asiési de tot «s'ar face netamaduite»]. Asijderé, [«Mai cu iusior este a se sufferi «obrintel'a ranii la aer scoasa, de cat patim'a sufletului cotra impotrivnicul seu aratata»]. Si asie fiete carile pre sfetnicii sei de osemi chemand, intr'acest'a chip le poruncira, dicend: [«Pentru lucrurile «mici mari galcéve a scorni, a intieleptilor lucru nu este; macaru ca «acias't'a si la cei intielepti de multe ori s'au vediut»]. Deci socotim pre cat in putintia va fi, sau noi de la dinsele, sau pre dinsele de la noi sa le abatem. [«Ca pre cata vrednicie este cineva in vrajba a nu «intra, pre atat'a este, si nu mai multa din vrajba a esi»]. De care lucru dicem, in descaltur'a galcévii acesii'a, putere monarhii noastre lunga noi sa oprim, si pre dimocratii'a voastra epitrop monarhii noastre sa punem. Caré lucrul acest'a sa'l scuture, sa'l isco-

*) Credemu ca este a se citi sine in locu de nine.

désca, si ce ar fi dintr'ambe partile mai cu căle si mai cu cuviintia, acéi'a sa aliaga, si sa ispravasca, asié cà pene inainté fécii noastre a nu esí din toate nodurile sa se dezlége, cà ori cand ar vini, ori intr'a cui parte acé mica jiganiutia ar tréce, cà cum din véci si din be-trani asié ar fi fost obiciuit, iára nu'cevà nou si de curend s'au scor-nit. [«Coci amintrilé pricin'a clatirii dandu-se, odihn'a si linisté fora «turburare si strânciunare a fi nu poate»]. Laudára sfétnicii sfatul imperátilor lor, si cu máre minune minté si intielepciuné lor cu nespuse mariri in ceriu rídicára, pentru coci in chivernisál'a lu-crurilor publicai sále, nu atat'a célé ce pot, pre cat célé ce nu pot socotesc, si nici cu putinti'a isi slobod mendrii'a, nici cu ne-putinti'a isi atitia manii'a. [«Ca neputinti'a aduce manii'a si ma-«nii'a astépta isbend'a»]; ce precum cu putinti'a spre umilintia si blandétie, asié cu neputinti'a spre a galcévii potolire s'au slu-jit. [«Coci la cei mai pucin domoliti, neputinti'a prinde obrázul pu-«lintii, si de lucrurile de neputut se apuca»], [«Iára impotriva cei ce la «poart'a vredniciei slujesc, adése s'au vedint, ca mai cu fericire le is-«pravésce neputinti'a cu parasiré, de cat putinti'a cu prepus, cu in-«céperé. Coci neputinti'a ne incepnd de nu'si folosésce, incailé nu 'si «strica; iára putinti'a, in mendrii'a s'a amagindu-se, lucruri peste «putinti'a sa incépe, si la seversita le aduce nu poate, cáré fora gresi «in loc de folos pagúba ii aduce»]. Asié dára Senátorii, dupo ce cu neseversite (precum s'au dis) st' vecinice laúde cinesi pre imperátul seu bine cuventára, cu totii la locul si la scáunele sále se intoar-sera. Dupo acéi'a unii cotra altii vetti pentru adunáre de obsté di-mocratíii a triméte incepura.

Pentru cà cel tacut intre inimile imperátilor facut sfat inainté tu-turor sa'l pue, si fora betejiré si juliré cinstii a slávii numelui im-perátilor lor la ivala sa'l scoátia, in cáre descoperire sententii'a sfá-tului Monarhilor sei sa se asiédie si sa se adevérezé. [«Inse acest'a «lucru asémenése se facú celor'a, caror'a de mare caldur'a vezduhului «denafára, cé in trupul seu nascuta din fire caldura tare spre clatireli se «pornésce, si sété vertos li se pricinésce, carii'a lécul o umediála «limpide si réce fiind, ce acéi'a lipsind, alt'a impotrivnica, adeco

«limpede umediála, dara calduroása, de fácia aflandu-se (precum «este duhul vinului, sau alt'a acestui'a asémené,) si de limpegiune «numai si umediála amagindu-se (pucin pentru hirisii'a recélii, «si a caldurii grija purtând) pentru cà sété sa 'si stempere mai pre «larg de cat s'ar cadé o inghite, ce acias't'a mai pre urma in vasele «priimitoáre mergénd, si dupo a sà fire cu cé din náscere a tru- «pului caldura impreunandu-se, (coci amendoe surori a unui pa- «rinte, a soárelui sint) scaparaturile schinteilor din teipucin clatite, «anco mai iute clatindu-le si pornindu-le (cà cum éste osii'a ne «unsa in buté rotii uscate.) din schintei scaparatoáre, pára ardietoáre «se fáce, din caré mai mare perjol de sété se ijderésce, si in materii'a «mai de nainte gatáta, cu iutimé petrundind, mai mult sété se spu- «zésce si se latiésce, (coci dupo socotél'a unor filosofi, toáta mate- «rii'a focului iutime si form'a-i, iute clatire éste,) carii'a cevà im- «pedecáre nepuindu-se, fora nici un prepus toata umediál'a din «fire ar uscà, si dupo cé deseversit'uscaciune, cé de perire putre- «giune cu buna sáma ar urmá»].

Intr'acest'a chip fù si invetiatur'a imperátilor, intrand in urechile suppusilor. Coci ce mai de nainte cu lumin'a stidirii fécielor impe- ratilor, intr'inemile gloátei intunecat [«Coci lumin'a mare pre cé «mica intuneca»], si nearetat erá, acniù cu lips'a ei toate fora nici o sfiála si stidire la ívala esiiã. [«Ca precum lumin'a soarelui se áre «cotra alalte stéle, asié chipul imperátului cotra senátori, si alalti «suppusi éste; si precum in prezentii'a lui toate se fac nevedite, iára «in lips'a lui cé cat de mica, si de departe luminéza si schinteiaza, «asié inainté fécii imperátului toate chipurile suppusilor se mic- «sioréza si toáta gur'a sloboda se infrenéza; iara in dosul lui, si cel «mai mic in palátul lui, precum schiptrul imperátului in man'a sà «poárta, se aráta»]. Ca dupo ce trumbiti'a pozvoleniii Dimocratiii in audiul tuturor cantá, dintr'ambe partile fiete cáre dibanie glas de sfat si bolbaitura de invetiaturá incepù a dà. Si asié cati mai de nainte erá ascultatori, atatie atuncé se facura invetiatori, dintr'a ca- rora cuvinte si sfaturi alta cevà nu se intielegé, fora numai chfote netocmite si húete neaudite. [«Ca precum nenumerate picaturile

«ploii din nuori cu reþegiune prepament cadînd, un huet oare cãre «dau, iãra vre un glas tocmit nici cum, si precum a unui organ de «muzica, toate coardele de o data lovindu-se, o rezsunare oare cãria «dau, inse vre o melodie tocmita si dupo prãvilele muzicai alca- «luta nici cum nu se aude, (caré puterii audiului mai mult ingre- «tiosière aduce de cat placère), asié éste si voroáv'a a multi si tot «de o dáta»]; intr'acest'a chip si jigãniile acésté intr'atat'a voe slo- boda vedindu-se, cu toatele socotiiã ca cáré mai tare vá puté strigã aceii'a invetiatura se vá ascultã. Asijderé de osebi ce ar fi fost des- tula, si anco de prisosãla galciáv'a pentru alégeré aceii pásiri dobi- tocite, sau jigãniiii paserite anco mai máre erã dihonii'a si zarv'a, cáré între dinsele se facé, cine ar judecã si cine s'ar giudecã, cáré ar sfatui si cáré s'ar sfatui. [«Precum aévé éste, ca unde lipsése, «incepetur'a staruitoãre, toate mijlocile incepeturii ne staruitoare sa «se fac»]; ce, pentru cã intr'un cuvent sa dic, toate spre tulburãre si neasiediare se intorsése, asié cat ce s'ar fi spre binele si folcsul de obste nedejduit, spre razsip'a si prapadenii'a tuturor se facé.

Ambe partile amenduror monarhiilor intr'acest'a chip impare- chendu-se, si fora nici o isprãva din cuvinte desiérte numai opos- candu-se, si ce mai cu cuviintia de grai si de facut ar fi, nedomi- rindu-se; tot de o dáta si fora véste in mijlocul théatrului jigãnií'a, cáré Vidra se chiãma, cu mare obraznicie sarì si intr'acest'a chip Proimiul voroãvei sale incepù.

Vestita axioma între cei fizicesci filosofi, éste, ca cel désémené iu- bésee pre cel siie désémené. [«Iubirea dára cotra cel siie de asémené, «vá sa arãte neiubiré cotra cel siie nu désémené»]. Asié dára pásiré zburatoãre ori cand pricin'a pásirii siie de asémené ar grai, tot dé un'a mai cu priintia parté i ar tiné de cat prãvil'a dréptatii ar pofli. Asijderé ori cand dobitoc, pentru dobitoc in pricina ar vorovi, mai cu iubiré firii l'ar ocroti, de cat dreptáté giudecatii ar suferi, si asié intr'ambe partile mai mult faciarnicie de cat omenie, sau mai mult asupréla de cat drépta socotéla s'ar fáce, de unde urmãza cã supt poál'a priintii, sau a nepriintii, pururé chipul adevérintii ascuns si acoperit sa remae. [«Ca precum in téc'a

«stramba sâbii'a drépta, nici in tée'a drépta sâbii'a stramba a întră
 «nu poâte, asié unde este luáré fécii sau stramuráré priintii toáta
 «nedéjde giudecatii drépte afára se scoate». Pentru cáre lucru, eu
 cu proast'a, mé socotéla asié mai de folos a fi asi aflá, cà galciav'a a
 atalé guri in zadar sa parasím, si un chip cà acel'a sa gasím, cárile
 intr'ambe partile a fáce sa nu aiba, pentru cà priinti'a firésca, mai
 mult intr'o parte, sau intr'alta parte sa nu'l nastavasca, ce numai
 ori ce ar pofi drépt'a socotéla, acei'a sa dica, sa fáca si cu giudecá-
 t'a sa aléga. [«Ca dreptul giudecatoriu antei pre sine de drept, apoi
 «pre altul de stramb giudeca, si antei ascunsul inimii sále de faciar-
 «nicie curatiésce, apoi pre altul sau din nevoe il izbavésce, sau
 «dupo a lui vina il osindésce»]. Asijderé asi sfatuí, cà ori in ce chip
 s'ar poté, cu un cias mai inainte hotar si seversit gacévii acestii'a
 sa punem, [«Ca galciav'a lunga atocm'a este cu boál'a hronica»],
 cà nu can'dai mai indelung scuturandu-se si cernendu-se voroáv'a co-
 tra acésté, anco mai multe shismate si erése sa se scornésca, pre cárile
 sau pré cu mult greu, sau nici cum vre o dáta a le potoli veti poté.
 Acésté anco vorovind Vidr'a, si anco bine sfersit cuventului seu
 nepuind, presté a tuturor nedéjde, pásiré caré se chiáma Bótlan cu
 máre manie si probozála a o listui incepú, si groznice sémne din
 ochi si din cap sa táca ii facé, si cotra acésté o aporie ypothetica
 dicénd, scorniiá:—Tu, o Vidro, de ai fi sau din pásirile zburatoáre
 sau din dobitoácele pre uscat amblatoáre, ar poté cinevá dice cá
 doára a ambe partilor in cevá mai de nainte sciinti'a ai fi avut. Iára ac-
 mu jigánie in ném prepus, dintr'alta stihie si supt alta monarhie
 suppusa fiind, cum socotesci ca pentru lucrurile tie in radecin'a lor
 necunoscute, invetiatur'a cé mai buna si sfátul cel mái ales a dá vi-
 poté? Ce mai bine ar fi, precum mi se páre, pentru lucrurile, cárile in
 inainté mergétoáre simtirea nu le ai avut, a le sci si a le cunoasce sa
 nu te falesci. [«Ca precum toata sciinti'a din pováti'a simtirilor se afla,
 «toata lumé scie, coci nu orbul, ce cel cu ochi giudeca de vepséle,
 «si cel cu urechi, iara nu cel surd alége frumsetié si dulcétii'a
 «viersului»]. Au nu tu odaneoára prin fundul marii primbandu-
 te, si spre venáré péscelui sipurindu-te, eu din faci'a apei te o-

glindém? Ce poate fi ca sau nechemata ai venit la locul ce nu ti s'au cadit, sau de te-au chemat cinevã, prin gresiã'a nesciinãii aciast'a s'au facut, coci Cainele marii si Vidr'a cu jiganiile uscãtului ce trãba, sau ce amestec pot avé? Au doãra vii sa dici ca din fire asié esti locmita, cã de pre uscat fiind, putere sa aibi prin multa vrème in apa, fora a aerului trebuinãia, a te zabavi sã poti? Ce aciast'a mai vertos impotriv'a ta fãce? coci au pute-vã Racul, jigãnie de pre uscat a se numi, coci cu dilele prin otãva se nãsce, si din aer vre o inadusiãla sau putregiune nu i se nãsce? De cãre lucru, precum mi se pãre, negresit socotesc, ca cum cu mãre obraznicie la adunãre nechemata te ai aflat, asié mai cu mãre nerusinãre, de nime neintrebãta sfat, si acest'a spurcat, ai dat: [«Ca pre cat este de folos la vrémé de trebuinãia cuventul cuvios, cu atat'a este de impucios cuventul acellui'a, cãrile de nime neintrebat, tuturor da sfat.»]. In inim'a ta aciast'a ascuns avend, cã cu o voroãva viclãna si cu un obraz ce nu scie a se rusinã, doãe viclesiuguri sa poti astérne, si cu doãe reutãlii sa te poti acoperi: un'a ca chip dupo invetiatur'a ta cercandu-se pre tine sa te afle, si apoi cu sfãtul si alégeré a monarhii mari cã acésté giudecatoãre si alegõtoãre tuturor impotrivirilor lor puindu-te, lumé sa dica, precum tu de cat toate alalte mai cu minte si mai cu socotela sa fii. Deciã, tu jigãnie mijlocie si de nãm cu prepus fi'nd, prostii'a in evghenie sa ti se intoãrca. [«Coci toãta evghenii'a da muritori in lãud'a numelui videm ca se staruiãsce»]. A do'a, ca macãr cum mãi mult dobitoãcelor in pãtru picioãre asemenendu-te, (precum singura tu cu al teu cuvent te-ai legat), [«Coci la cel cu noscatoriu mai tãre se tine si este legatur'a hiresului cuvent, de cat frenghi'a intreita de la altul infasiurãta»], mai mult in cumpen'a dobitoãcelor greuimé dreptãtii sa pleci, si dupo faciarnicié priintii, iãra nu dupo poft'a dreptãtii, giudecãt'a sa abati. Inse eu, o pãsire si de nãm si de minte proasta fiind, (coci nici in carne vre o dulcétia, nici in pene vre o frumsétie port,) mai mult a grai nici pociu, nici mi se cãde; fora numai ce si cat intr'adever, am intie-

les si am sciut, acéi'a din prostii'a inimii am graiit. Iára giudecát'a fie a intieptilor.

Toate gloátele de cu socotéla cuvintele a prostului Bôllan nu numai cât se mirara, ce anco si foarte placédu le, cu mari láude le laudára; coci nu pucin prepus in inimile tuturor intrà, pentru a Vidrei fora véste voróava, nepoftita invetiatura si necersiuta sfatuitura; si asié in dála despre parté pásirilor intr'o inima si intr'o gura cu toátele alégere facura, ca precum Vidr'a nici cum in cét'a zburatoárelor nu se poate numi, asié si din monarhii'a dobitoácelor trebuie a lipsi. La cáre sentétiie mai multa sfáda si voróava struncináta s'ar fi scornit, si mai multa ocára s'ar li lucrat, de n'ar fi fost Brebul lucrul cu un cias mai înainte spre descoperiré adevérului apucat. A Brebului dára voróava intr'acest'a chip fú:—Vidr'a odaneóára din némul nostru si erà si se tiné, si cu noi déválom'a, si hran'a si traiul ii erà, (precum si faci'a si floáre perului o vedése, macar ca statul trupului de mojiicie i s'au schimosit si s'au logosit,) pre cáre noi vedind'o ca cu vrémé marimé sufletului, cáre la noi éste, precum toata lumé scie, ca parté trupului cé roditoáre, cáre in cevasi macár betejindu-se, de grábnicá moarte aducatoáre éste, pentru a vietii sprijinéla, a o rumpe, si de la noi a o lepadà nici ne indoim, nici ne ferim. Acias't'a dára a sufletului vitejie, precum am dis, vedind ca la dins'a din di in di scáde, apoi si alte lucruri de viclesiuguri, ingaiméle de amagéle si fapte pline de reutate, precum sint sicofandriile, clevétele, minciunile, cotra cárile si furtusiágul adaogé, si lucruri de ocára si blastematiesci, iára nu de numele némului nostru vrédnicé facé; macar ca si de multe ori am certat'o si am dojenit'o, ce inzadar [«Ca precum éste suflaré la carbunele acooperit, asié éste certáre la inim'a intr'ascuns data reutatii»].

Pentru cari picini, din tabl'a némului si a rudenii noastre de tot am ras'o, si asié si de tot din hotárele noastre am izgonit'o. [«Ca «mai mult folos aduce publicai din sine un chip reu a izgoni de cat «diéce bune in sine a priiml, ca precum aluátul mic intr'o cováta «máre, toáta framentatur'a dospése, asié un om reu intr'o publica, «pre toti cu reuláté lui amésteca si i tulbura»].

Dupo acéi'a, ea in céi'a altor jigánii a se dà sau temendu-se, sau rusinandu-se, sau poate fi si de trufie inflandu-se [«Coci mendrii'a «de tot carba fiind, precum peste cei mari, asié si peste cei mici da»], de lacásiul statatoriu despre uscat s'au parasit, si prin aduncurile a-pelor orbecand, cu pitícei foámé a'si potoli, si cà valurile ce in spínáre poarta cé mai multa viéiia tulburáta si neasiediáta a'si petróce, si'au ales.[«Ca cine némului seu este uracios, cum poate fi streinilor dra-«gastos ? si a carui'a reutati pamentul seu a le sufferi n'au putut, cel «strein cum le va puté rabda ?»]; pre cáré de atat'a vréme in perire si ratacire sciind'o, iáta acmù intre gloate amestecáta o vedem. Povésté Vidrii, noi Brébii din mosii stramosii nostrii asié am apucá-t'o, asié o marturisim, si asié o intarim ; iára voi'a fie acelor mai mari.

Cu totii priimira marturii'a Brébului, si cu totii intr'un sfat alésera, cà Vidr'a dintr'amendoáte monarhiile afára sa se gonésca, si nici intr'un ném de alor sa nu se mai numasca ; [«Ca precum celui «bun toti streinii rude, tot betranul parinte, tot verstnicul frate, si «tot locul mosiie, asié celui reu toáte rudele streine, si toáta mosii'a «nemernicie ii éste»]; si cum mai curend dintre adunari sa lipsasca, disera, cà nu cumvá intre dinsii mai multa zabáva facénd, mai pre urma si aciast'a vre o pricina mai spre máre vrajba intre monarhi sa se scornésca.

Vidr'a, sau pentru viclesiugul ei, sau pentru veche pizm'a altor'a, [«Ca pizm'a véche éste cà cáriul ininim'a copáciului»], sau la vréni'a ré pentru buna sfatuiré ce dedése, [«Ca precum «sedice, toate vréni'a sà au, si fora vréme si pané face greu-«láte stomáhlui, cáré cé mai de tréba, si mai de aproápe «hranai éste,»] sau ori in ce chip ar fi fost, acmù vedindu-se o-sindita, si dintre toate cetele cu máre ocára si dosáda izgonita ; asijderé pentru binele ce sfatuisé, precum cu reu i se platésce simtind, minté de i-au fost ré, anco mai ré a fi socolí, iára de i-au fost buna, spre ré socotéla o intoársa. [«Ca nemultiemit'a pentru «mari slujbe si de bine fáceri, din nedéjde in nenedéjde il baga, ne-«nedéjde in nebulie il impinge, si asié din sluga credincioása, ne-

«priiatin de cap il fáce»]. Caré intr'acest'a chip voroáv'a intoarse : — De vréme ce pre mine din cét'a celor cu patru picioáre me lepadáti, (ca in parté zburatoárelor sau sa fu, sau sa fiu fost, nici chipul, nici firé me aráta), iata ca urmáza cá in monarhii'a celor de apa sa me dau ; fie dára si asié. [«Ca limb'a gloátelor éste vrajé bozilor, si mai lesne ar fi cuivá áp'a curetoáre a popri, de cat limbilor multe a stepani»]; si iáta ca dintr'adunarile voastre, vrend nevrend imi cáuta a lipsi. inse oarce, ce radecin'a adevéruului atinge, a grai nu voi parasi.

Bótlánul, pasire de ápa sau péscé de aer fiind, coci si in fundurile apelor prin multa vréme, si prin áer nu mai pucín de cat alalte pásiri máre slobodienie are, inse adevéruul ce éste sa dic, adevérat pásire éste, macára ca carné la gust ii éste cá a Delfinului, si macára ca precum prin aer cu slobodienie poáte zburá, asié si prin fundul apii se poáte primblá, in sé de multe ori mi s'au templat a 'l vidé in novoáde cá pescii incalcit, si de multe ori si inecati, si de tot inadusiti din mreje ii scot. Coci lacomii'a astupandu-i ochii, dupo pesci fora sine alergénd, in loc de venat, el se véneza; cáre lucru din toáta ipopsii'a péscelui il scoate, si macar ca precum aévé éste tuturor, ca el mie nepriiatin de moárte mi s'au aratat, inse adevéruul ce éste a lagadui nici poci, nici mi se cáde; [«Coci nu pucina vrednicie éste, si pentru nepriiatin adevéruul a marturisí»], de cáre lucru poci sa dic, ca el cate pentru mine 'au grai si au marturisit sa fie si adevérate; inse nu atat'a de gré erá pricin'a vinovalii méle, cá cu izgnánie cá aciasl'a sa fiu osandit, coci canon de obste éste, cáre dice : [«Pedepsitului, nu trebue a i se adáoge pedéps'a»]; coci destula erá nesufferit'a mé izgnánie, si din rudele, si mosiile méle instreináre, si ce ar fi mai mult trebuit pedéps'a anco mai inainte a urni, adeca, precum din rudele dobitoáce, asié si din streinele pásiri izgonit sa fiu. [«Ce, precum se dice cuventul, ca nevinovalii'a unui'a otiapoc sta in ochiul altui'a»].

Ce la cuventul ce vrém sa dic sa me intorc. Iáta ca cu pí'r'a Bótlánului, si numai cu o marturie a Brebului, (si aciasl'a impotriv'a a legii tuturor legilor, cu o marturie numai, sententii'a vinovalului cé de pedéps'a a se dá) dintr'ambe izvoádele m'ati lepadat; dára asi

pofti să știu cu ce privileghe puteti strică Axiom'a vechilor filosofi și matematici; cării dic: [«Cările sint tot într'un chip contra altul al; «trile, tot într'un chip sint între sine.»] (Coci Vidr'a nu pucine, nu pucine facii topise' asupr'a cartilor filosofesci) și de vreme că eu, coci in prepusul dobitoăcelor și a păsirilor am cadit precum sa fiu de apă, cu cat dăra; rogu-ve; mai vrednic este sa se numască pasire, cările foră prepus dobitoc este, și coci sa se numască dobitoc, carile foră prepus pasere este, (nici ve mirati de ale mele înpleticite protases, coci simperazm'a va'esi' arătătoare adevărului) și asié doăe fire într'un ypochimen neputend stă, liata ca fire că a'ciast'a, ori caré ar fi, nici pasire nici dobitoc ar fi, și coci acel'a mai mare dreptate inainté, nu a' fecielor, ce a' faciarniciii voastre ar afla? și eu pene într'atat'a dela toti' dela voi m'am asié de greu osindit? La acésté cu lotiantei se zimbira; apoi rise; iara; mai pre urma cu chicote hohotira; dicend: Vidr'a cu némul și gandul și cuventulă și-au pierdut, ca cine poate macar cu minté doăe firi într'un ypochimen cuprinde? sau cine vre o data pasire dobitocita; sau dobitoc paserit au vediut? Vidr'a dise: Intr'acést'a chip și eu mai de nainte pentru himer'a filosofilor nu seversiam a me miră, și peste putintia a fi in fire, precum și voi acmū; socotiam. Ce de vreme că Brebul s'au facut pesce, cu cat mai pre lesne va' fi păsire zburătoare a se face dobitoc că cele in patru picioare amblatoare; și anco; mai aevé; deviti vrespre aciast'a sa ve pricéptiti; antei a ști vi se cade; Ica ce hotarire are Trigonul la Mathematecă, acéiasi are sylloghismul la Loghica; a caror'a hotarire mai sus v'am pomenit. Acmū dăra; binisióra socotiti, ca de vreme ce eu am putere din fire daruita precum aerul atrage, asié a nu' tra ge in voe sa-mi fie, și pentru coci in doăe stihii hii poci lăcu; dintr'acelési me izgoniti, și alta pricina in mine, precum bami se păre, a' află nu puteti, foră numai, coci din fire cu oare ce map mult de cat alalte dobitoăce; sint daruit, eu dara coci asié pociu; in vinovatie; că aciast'a am cadit; dar anco; cel ce nici într'o parte deplin, și nici a unii firi cėlé; ce i se cade; hirisii nu va avé; oăre de acél'a ce viti puté; giudecă? Ca precum am dis simperasm'a trebuie;

sa urmésce protaselor. Că aciasl'a, minune între voi, o jigăniilor si pásirilor, éste Camil'a nepaserita, si páséré necamilita, carii'a unii, alcatuindu-i numele Strutocámila, ii dic. Aciasl'a precum hirisia Camila sa nu fie, pénele o vèdesc, si si iarasi hirisia pásire sa nu fie nezburáré in aer o píréscé, si ventul, cárile nu o poate rídica. Ca, pre cum tuturor sciut éste, ca toáta hotaríré pásirii éste, a fi dihánie cu péne, zburatoáre si oatoáre, deci dihánii'a éste némul, iára zburatoáre deosebire, cáre deosebire asiési de tot de la Strutocámila lipsésce. Asié dára aéve fiind, au puté-va cinevá cu minté intréga, a dice sa indrazniasca, precum toáta hotaríré pásirii in Strutocámila se cuprinde? si asié urmáza, ca sau pre mine anco nu m'ati cunoscut, sau si pre aciasl'a dihánie, precum si ce éste sa o cunoásceli, si asié radecin'a adevérului intíngénd, sau aratali [«Ca pizm'a véche ve impinge la lucruri noáo, sau marturisíti ca in «cápete de hartie purtati crieri de aráma»]. Iára cel mai de pre urma al meu cuvent éste, ca adunáre aciasl'a, chezi rei si-au vrajit, de vréme ce numele fiindu-i adunare, altor'a cu lucrul éste stramutare, si sláv'a titului de monarhie, iára fápt'a ii éste de tirannie.

Acésti'a Vidr'a cu lacrimi dicénd dupo porunca in izgnánie la margi-nile garlelor se duse. Esind ea de acolé, indáta in mijocul gloátelor esí Caprioár'a de pustíul Aravii, cári'a, dupo sylloghizmul Vidrii, lucrul cu ispit'a intr'acést'a chip dovedíta, dicénd:—Vidr'a pentru Strutiu au pus socotéle loghicesci, dára eu sa ve spui ce au vediut ochii Arapesci. Eu si Strutocámil'a împreuna la pustíile Arávii lócuim; in partile acéle campii nici o dáta cu pájiste nu inverdiésce, ce pururé cu mari nasípisiuri galbenese, cade s'ar si násce vre un fél de buruiána, de mari holburule, cárile ventul Austrului scornésce, se acoper, coci intr'alt chip cinevá sa-i numasca nu va puté, fora numai sau munti elatítori, sau campii nestatori le, va dice; deci cu venturile pre acol'o mutandu-se si locurile, alt féliu de copáciu sau de buruiána, de táre gramadiré nasípului acelui'a, neacoperita sa remae nu poate, fora nu-mai inaltii copaci, cárii Finícií se chiáma, in cárii nici odaneoára Strutocámila urcata a vidé nu mi s'au templat, si nu numai in vervul finicului (carile intr'acéle parti odih'a si aciuaré a tuturor zburatoá-

relor este,) ce asiési nici un cot de la faci'a pamentului in aer rîdicandu-se nu l'am vediut. Anco si alt'a (caré mult éste de mieras), ca de multe ori Arapii asupr'a noastra gonitoare scornind, pe amendoi o data din nasîpuri ne scorniiã, unde cu putéré rapegiunii picioarelor din fierale sulitilor, din simcélele çidelelor, si din vrajmasi coltii ogárilor scapám. Iára Strutocámil'a si de mine inapoi remané, si cu pénele si aripile ce avé in primejdii'a mortii cadé, coci cu alergaré ogáru' o agiungé, si in aer, de greuime, neputendu-se rîdicã, de cat un epure mai slába si mai peminténa a fi se aretà, de cãre lucru socotesc ca cuvintele Vidrii adeverate sint.

Iára in monarhii'a pásîrilor erã pásîré, cáré se chiama Corb, cáré mácaru ca din tagm'a a doã erã, inse cu o intemplãre pre acé vréme epitrop Vulturului erã. Acest'a, toate lucrurile in monarhii'a pásîrilor a fáce sau a desfãce in voi'a sã avé, nici glas sau cuvent impotriv'a lui cinevã a scornì a indraznì puté. [«Ca in vrémile vechi pof-tele stapanilor právile de lége suppusilor erã». Acias't'a pásîre, precum tuturor dobitoáçelor moárté le poftéscé. cine poáte sa nu scie ? Si precum pre dinafãra négra din hereghie, anco mai ponégra pe din luntru erã de pizma si de manie, (carii'a ce sa-i fie fost pizm'a si pricin'a pizmei, la locul seu pe larg se vã dice) [«Ca precum «arsiti'a soárelui peliti'a muta din alba in négra, asié pizm'a inimii «muta gandul din bun in reu»]. Deci Corbul, precum a Vidrii asié a Caprioarei cuvinte mácar ca le audiiã, inse cu greu si cu grétia le sufferiia; [«Ca cuventul bun si neplacut éste cà doftorii'a gretioa-sa inse folositoare in trupul bolnavului ; ce la cel intiept asié , «iãra la cel nebun éste cà otráv'a in manunteile sanetosului»]. Le sufferiia Corbul acésté pentru a vrémii neindemanare, iára cumplita amaraciune, nu numai in glas ce meniã, ce anco si in pantece dospiiã, si catavã vréme un sylloghism alcatuit in *Bárbara* impotriv'a Vidrii a fáce siliã, mai vertos ca la dinsul viersul grumázului intr'aciasta forma a sunã se paré, si anco mai ales, ca el alt gand asupr'a proastei dihanii Strutocámilii avend, (precum mai in urma aévé vã fi,) si sylloghizmul Vidrii de tot a stricã in minte avend, form'a acias't'a numai, dupo socotél'a Loghicilor ne dîerisita si nestricãta

si in tot chipul adeverata a fi credé. Deci asié Corbul, dupo ce multe sudori versa, pene hotárul mijlocitoriu afla, sylloghizmul din protáse intr'acést'a chip incue: — Toáta dihánii'a cu doae picioáre, cu péne si oatoare este pásire; dára tot Strutocámil'a este cu doáo picioáre, cu péne, si oatoare. Íáta dára ca tot Strutocámil'a, fora nici un prepus, este pásire. — Íár dupo incheiáre sylloghismului acestui'a, palinodii'a ritoricésca a poftóri incepù si vatologhii'a poeticésca prin multa vréme crangai: — Pásire este Strutocámil'a, pásire este, si íarasi dic pásire este Strutocámil'a; dihánii'a aciasl'a Strutocámil'a este pásire. Pásire aciasl'a si dihánii'a aciasl'a este Strutocámila. — Apoi íarasile hotárite loghicesci in sine inturnà dicénd: — Pásire se oáa; oaae sint a pásirii. Strutiul se oáa; oáa áre Strutiul. Íáta dára, ca pásire este Strutiul. — Apoi iarasi cá dinte, numai intr'alta forma, sylloghizmul inturnà: — Pásire áre péne. Strutocámil'a áre péne. Íáta dára ca Strutocámil'a este pásire. Asié dára Strutocámil'a precum pene acmù adeverát pásire au fost, asié si de acmù inainte pásire a fi vrédnica este, si anco nu fiete ce pásire, ce asiési slavita, laudáta, si in buni chezi luata, de vréme ce deosebit de defirimé trupului ce poárta, si in basn'a véche vá sa se dica, ca oáre cáre evghenie in némul seu áre, inse cá asin'a despre maica, parté Vulturului spre semnul monarhii, sa fie avend.

Toti Sioimii, Ulei si Coruii si alalte de stervuri iubitoare pásiri frumos crangaitul Corbului laudára si cu multe lingusituri si colachii inveniatur'a-i si intielepciuni'a-i preste nuôri rídicara; [«Ca mai toti suppusii de frica obiciniiti sint, nu ce adeverul, ce ce stapánu'l poftésece, acéi'a sa láude si sa fericésca»] si fiete cárele in sine, si cu sine socotíá, precum alt sylloghizm impotriv'a acestui'a aratoriu, nici a se aflá, nici in minté altui'a a se násce este cu putintia. Cá acésté, pásirile éle in de éle prin limbi purtand, ori cáre impletecitur'a cuvintelor audiá, de dováda cá aciasl'a amutiá. [«Ca macár ca ré este amutiré din lips'a organelor de voroáya locmitoáre, dára anco mái ré este cand purcéde din lips'a si nesciintia cuvintelor trebuitoáre»]. Si acmù mai mai tot cuventul se curmá, si tot respunsul impotriv'a Corbului, si toáta gur'a mai mai se astupá.

[«Ca precum sciinția lucrurilor este lumin'a mintii, asié nesciinția
«lor este intunecare cunoscinții»]. Si acum cu toatele mai mai după
voia Corbului se lasă, de toată împotrivire se parasia și toată între-
bare cu atal'a se potolia, de n'ar fi Ciacálul contra Hulpe cum mai cu-
rând alergat, cările la dins'a lipindu-se:—Frate Hulpe, —dise,— poți
rabdă că între păsiri dibanie mai cu socotela și mai cu meștersiugul
loghical decăt între noi să se afle? [«Ca nu este în lume cuvent atal'a
«de istețiu, sau lucru asié de cu pretiu, că cările vre odată să nu mai
«fie fost, sau a nu mai fi de acum înainte să poata»].

La aciaș'ta întrebare a Ciacálului, rise Hulpe pe supt mustati
și în grăba greu respunse; [«Caci la întrebare grabnica, greu sfat
«a dă semn de minte ascutita este»] și dise:—De n'asi avé frica Vul-
turului, când ceva din colții miei pe ciolánele stervului ar rămâne,
atuncé și Corbul, de uscate vinele goálelor cioláne clontiu și-ar cio-
cani. Ce doáe lucruri sint cările la ivála a me pune me oprescu: unula
coci ca din fire mai bucuroása sint cu meștersiugul, de cat cu tarii'a
a me sfadi; altul, coci tot deun'a voia Vulturului a caută m'am obi-
ciuit, pentru coci adése la un ospetiu și la o masa amendoi a ne os-
pelă s'au templat, și asié adése în mancari și în beuturi împreunare
spre cinste politicésca și dragosté, în facia prietinesca a aratá mé-
silésce. [«Coci dragosté cumparata pre bani sau pre mancari și be-
«uturi, în sfersitul acelor'a și ea se sfersiesce; iara dragosté din su-
«flet adeverata în seracie și în foámete slujb'a vredniciei isi arata»].

Deci, de vii vré să me asculti, supt piélé Ciacálului pune meștersiugul
gurile Vulpii, și gur'a tá graiasca; fie duhurile împingatoáre ale méle.

Ciacálul acéș'ta de la Vulpe audind, dise:—Eu, după cuventul teu
și în fundul mării a me afundă, și în mijlocul focului a me aruncă, și
nici cum vietii méle a crutiá nu me voi feri; numai precum tot
cei cu socotela în lume asié și eu, nu numai pentru agonisire, ce și
pentru pádi'a cinstoi me nevoesc. [«Coci spre agonisire, și casti-
«gare cinstei, sudorile trupului destule sint; iara spre pádi'a nebeté-
«jirii ei, lácremi de singe trebuesc»]; [«Ca cu multul mai pre lesne
«este cetáté cinstii a dobendi, de cat pre acóiasi despre nenumera-
«tii nepriiátini a o strajui, și nebiruita a o pádi»]; de cáre lucru so-

cotesc, ca macáru cu duhurile tále vitejéscé cinsté cuventului spre stricáre sylloghizmului Corbului voiu agonisí, si hrizmurile ce sint in Triposul lui Apolon intemiiate pre lesne imi va fi`a le farámà, si in toáte strámtila a le destramà. Numai spre céle mai urmatoáre, un'a me fáce mai táre si cu tot dédinsul a socolí, adeca cuventul cárile imi disesi, precum cinste Corbului de fric'a Vulturului dai; deci, de-ti éste gandul intr'aciasta socotéla si de vii sa-i padiesci cinsté nebetejita, mie lucrul acest'a pene mai pre urma fora primejdie sa'm fie, socotesc ca nu va puté; [«Ca de multe ori s'au templat intr'anim'a ce intra fric'a nepriiatinului, afára scoáte drágosté «priiatinului»]; de cáre lucru, sau vrend sau nevrend, intr'o parte dandu-te, eu fora nici ún agiutoriu, in gur'a si vrajb'a precum a Corbului, asié a altor'a cárii cáuta in gur'a Corbului, voiu cadé, si asié atuncé te vii aratà, ca cu man'a altui'a sierpele din borta sa scoti ai vrut, si pre mine cléste impotriv'a jerátecului m'ai facut.

Hulpé. dinteiasi dáta cu blastemi și cu giuramenturi pre Ciacal dintr'a acésté prepusuri a scoáte incepù; [«Ca juramenturile intre «muritori pentru alta nu s'au scornit, fora numai; supt numele marelui dumnédiéu, demonul mai pre lesne mestersiugurile sále sa-si «lucrèze»]; [«Ca unde éste inim'a curáta, nici antei giuramentul, «nici pre urma viclesiugul, sau calcáre giuramentului incápe»]. Hulpé dara incepetur'a voroavii intr'acést'a chip fach:—Iubite priiatíne, nu cu-díva iti pára pentru coci disi, ca cinsté Corbului pentru fric'a Vulturului padiesc; [«Coci lucrurile intre muritori nu atáté se «ispravesc ce le poftéscé voi'a, cà cate se lucréza ce le da man'a si «vrémé»]; pentru cáre lucru, nu numai a Corbului si a Vulturului *), ce de multe ori si a Cucosiului voe cat si dupo indémnare vremii, cinste si inchinaciune a'i dà pociu, dupo vent intorcénd vétrelele; [«Ca nebun corabiiar s'ar socolí a fi acel'a, cárile pendiele impo-«triv'a ventului a deschide ar indrazni»]. Inse adeverit trebue sa fi, ca cu tot némul pásirilor, drágoste adeveráta á avé nu pociu; [«Si unde drágosté adeveráta nu éste acolé, acolé cinsté éste de

*) Credem ca autorulu a voitu sa scrie: *Vulturului*.

« frica ; si unde cinsté se fáce de frica, acolo indeman'a vremii se « cérca si se astépta, in cáré nici frica sa'i mai fie, nici cinsté cáré « de frica ii dá, de buna voe in ocára sa'i-o intoárca »]. Ca pentru acest'a lucru antei din fire plecáre, ápoi de la parinti blestemáre am luat, cà nici odíneoára cotra cinevá de tot inim'a sa nu-mi deschiz, [« Ca cu anevoe un gand in doáe inimi a se ascunde poate, « pre cárilor un'a, si mai nici un'a, de-abié, si mai nici de abié il « poate stapani »], si cu vre o pásíre prietesiug adeverát sa nu leg, fora numai cu Vulturul si Corbul, pentru adése hráu'a impreuna, oárece chivernisála politiciasca sa fac. Jára amin'rilé ori cand cu vre o primejdíe simtomáleca pénele li-ar cadé, sau de vrémé schimbarii tuléelor putéré arípilor si a zburarii li-ar scadé, fora nici un prepus adeverit sa fiu imi porunciá, precum acestor'a ori cat de mácra si de venjoása carné li-ar fi, de cat stervul imputit tot mai dulce éste. Aciast'a dára a scé ti se cade, o iubite fratioáre, ca precum se dice din betrani un cuvent, si precum si noi ceşti mai tineri acmú cu simtirile li-am dovedit, [« Ca « de multe ori clontíul Corbului si a Vulturului ochiul Vulpei « s'au vedíut scobind »]. De vréme ce pásířile acésté din fire nu numai dobitoácelor, ce si pásířilor nu numai tuturor diháńilor pre picioáre amblatoáre, ce si lighioilor pre pantece tereitoáre, si nu numai tuturor viilor, ce anco si tuturor mortilor nepriháńi de cap sint, [« Ca cine numai al seu bine si fericire cérca, « a tuturor reul si bezcísńicii'a poflésce »], si precum de singele fierbinte, asié de stervurile imputite tot dé-una insetate si nesaturate sint ; asijderé nici intre viltoán si gras, vre o deosebire, sau alégere fac, nici intre mare si mica, bucát'a sau inghítitur'a mai de sátiu, sau mai de nesátiu a fi socotesc ; [« Coci lácomul « si satul flamend éste ; si lacomii'a nici in hotárele gheometri- « cesci se oprésce, nici de excentrurile astrolighicesci se cover- « siésce, nici cáuta materi'a si form'a filosofasca, nici cunoásce « deosebire si alcatuire loghiciasca, nici in Ritorica tropul indes- « tulării au ascultat, nici in grammática gráiuł fora chip si cu- « ventul: agiunge, au invetiát. Ce precum se véde nu ucínica, ce

«didascala Alhimistilor este, carora nici adunc fundul mării,
 «nici nestrabatuta a pamentului grosime, nici pre supt radeci-
 «nile muntilor si stancilor a metallilor siuvaite vine, nici nici de-
 «partare locului, nici primejdii'a mersului, nici nevoi'a agiunsu-
 «lui, si asiési nici intimé si arsur'a focului de la acel din fanta-
 «zie nascut si din crieri prefacut aur, ii poate opri»]. De căre
 lucru singur poti socoti, o priiañue, de este cu putintia lacomul
 a cuiva intr'adever dragosté sa padiasca, si vre odeneoára a al-
 tui'a folosul si precopsál'a sa poftésca. Intr'acest'a chip, Vulturul
 si Corbul fiind, si intr'aciasta ré diáthesin aflandu-se, cum cine-
 vá in lume atal'a de fora crieri s'ar aflá, cá nu numai poft'a spre
 seversire reului sa le fáca, ce macar asiési din gand spre aciast'a
 sa gandesca, [«Ca cel ce spre reu cu lucrul agiutorésce, si cel
 «ce fapt'a ré cu gandul o priimésce si o invoiásce, tot-un'a sint»].
 Asié dára, iubi'a mé, in toate impotrivnicelé fortune nedespartita
 socie, din toate prepusurile esind curát'a mé cotra line inima
 precum este cunoásce. [«Precum Hulpé mai mult in siuvaite,
 «de cat in fuga nedejduiasce, asié inim'a viciéna mai mult acoperit
 «de cat aéve graiásce»]. Si spre rdicare a cadutei cinstei a tot né-
 mul dobitoácelor si jiganiilor pre cat poti in lucru si in cuvent te
 nevoiásce. [«Cá toata slav'a si laud'a numelui cé mai de frunte este,
 «cand cineva cu osteninñiele, cárule pentru mosii'a sa sudorile si-au
 «versat, si pentru niémul seu toate primejdiiile in sáma n'au
 «bagat»]. Iára eu, cu curát'a inima mé giuruesc, ca in toate
 agiutoáre si impreuna lucratoáre, si ce este cápul lucrului, spre
 toate priimejdiiile priimitoáre si sufferitoáre voi fi. Seracul Ciacálul macar ca si el de viciénésteladát*); inse cu bu-
 catié'o'a dulce a Vulpii inghití si unditi'a otravii amára; [«Coci
 «precum de cat dreptul se poate affa altul si mai drept, asié
 «si de cat viciianul ése altul si mai viciian»]; si asié el,
 insielandu-se si dela Vulpe ce va grai foarte bine invetiandu-
 *) Credemu có trebuia îndreptatú : *laudát*.

se, in mijlocul teatrului cu mare indraznela esi, si inainté tuturor gloátelor cuvinte cá acésté facú :

— Vidr'a, ném cu prepus, cuvent fora prepus au grait, si sfat adeverat prietinesc au sfatuit [«Ce unde urechile adevérului «sint astupáte, acolé toate hrizmurile se par basne»]; inse fiete cárile dintre noi, cu cé stanga numai, iára nu si cu cé drépta uréche ascultandu-l, nu numai cat ca cuventul nu si-au intarit, ce anco máre gramáda de ura asupra si-au gramádit: [«Ca máre scarşnetul roátelor, astúpa voroáv'a caraúsilor»]; si in loc ce multiemita, pentru dezveliré adevérului i s'ar fi cadiut, nu numai din tíara-si s'au izgonit, ce anco si din izvodul némului seu s'au lipsit; si acias't'a nu dintr'alta pricina, precum mi se páre, au purces, fora numai din véché si ranced'a pizmaluire. Iára ancosi ori cum ar fi, atal'a cunoşc, ca toála cu folos voroáv'a Vidrii si ei in stricáre, si altor'a spremai mare neascultare si neasiediáre s'au facut. [«Ca ventul vivorít, sau aerul «táre clatit, tocmít si frumos viersul muzicai alcatuit, de la cat de «ascutitele la audire urechi abatendu'l, neaudit il fáce»]. Si iárasii (cá mai aproape de tíenchiul voroávei méle sa mé lípese), obiciuita ésté minciun'a hain'a adevérului a furá, cu cáre imbracandu-se si impodobindu-se, se véde ca hrizmurile lui Apollon Pithiánul da, si in Triposul cel neclatit, staruita si asiediáta a fi se páre, dára lin sufland Austrul adevérinii, si într'o parte dand poálele hainei adevérului, grozáva golicioné minciunii descoperindu-se, se aráta. [«Ca din trii picioáre a «scuiásiului minciunii, unul scotindu-se, in viclesug radimátul, «fora gresi poharnindu-se, cu buna sáma cu capul in gios se dá»]. In cáre scauiasi si sylloghizmul dumisále Corbului, spre dovad'a si intemeiáre vredniciei Strutocámilii, intemeiat si alcatuit a fi se véde. Inse lucrul, dupo socotél'a adevérului, cu multul intr'alt chip se are. Hirisii'a dára a lucrurilor de la cati-vá, in cate-va chipuri se hotarésce. Iára cé mai adevérata, si mai ghegeneralis ésté acias't'a : *Hirisii'a se cuvine totului, fiete carui'a, si pururé*. Deci cea mai deplin, cé mai adevérata si cé mai ghe-

nerális hirisii'a, pasirii este a zburà. Coci toate pasirile, si fiete càre pásire, si pururé au putére a zburà; si nu atat'a pre pásire pénele si oátul o fáce pásire si dintr'alte dihánii o deosebésce, pre cat o fáce si o deosebese zburátul, coci amintrilé si Siérpele se oáa, dára pásire nu éste. Decià pasirile toate dupo hirisii'a lor cé mai chiára, numele némului si-au agonisit, de unde ellinésce πτήνον, *ptínon*; evreiasce

hof; arapésce: *tair*; latinésce: *volatilis*, *volátilis*, se chiáma;

càrile in limb'a noastra, s'ar dice zburatoare. Acias't'a dára hirisia hirisii'a pasiror *) find, de càré Strutocámil'a lipsindu-se (precum alégeré tuturor priimésce), iáta ca Strutocámil'a hirisia pásire a se numi si a fi nu poate; ca amintrilé Strutocámil'a, de-ar fi adevérata pásire, adevérat'a a pasirilor hirisiiie i s'ar cuvini, adeca tot Strutiul, cà toáta pásiré, si pururé sa poáta zburà; acias't'a dára lipsindu'i, iáta dára ca pásire nu éste. In cé sistatichi Diaforà, hirisii'a lucrului locul cel mai de sus poate tiné dupo deosebire, precum céle cinc glasuri a lui Porfirie poftese, adeca némul a fi dihánie, chipul pásire, deosebire zburatoare, hirisii'a pluitoare, templaré in pásire iárasu supt hirisiiie se cuprinde, ca pásiré ver ar piui, ver n'ar piui finti'a pasirii nu se strica. Deci, precum am si mai dis, hirisii'a cé mai máre in cé staruitoare deosebire find, càré in Strutocámila cercandu-se si ne aflandu-se, iáta dára ca pásire a fi nu poáte. Ca precum a omului dintr'alte némuri de dobitoáce deosebire ii éste socotél'a, si hirisii'a risul, ásié in pásire se socotésce zburátul si piuitul; si de s'ar d'a in lucrurile frii vre un dobitoc cu péne, cu patru picioáre, ce nu mai drépt'a socotéla deplin cà omul sa aiba, acel'a dobitoc adevérat om ar fi. Asijderé impotriva, de s'ar aflà un dobitoc in doe picioáre cu cap si nas, si cu toata alalta form'a omului, numai sa aiba aripi si sa zboare, iára socotél'a si risul sa-i lipsésca, adevérat dobitocul acel'a pásire iára nu om ar fi. De càre lucru aévé éste ca la fiete ce dihánie deosebire si

*) Credemu ca autorulu a voitu sa scrie: *pasirilor*.

hirisii'a i se socotésce, iar alalta formia a chipului nici cum; macar pasire cu patru picioare, macar dobitoc cu doáe aripi, macar cu mana cu cinci dégete, cu unghi si fora per si fora péne si fora socotéla, acésté toate nici cum hirisia deosebire pot starru; ca veri manule omului ar fi la moimátia, veri obrázul moimátii la Arap, moimátii'a in deosebire dobitocului fora socotéla, socotélii uimitoare, iára Arápul in deosebire dobitocului cu socotéla remane si purure este. Acmù dára ce mai multa dováda din socotél'a loghicésca trebue, si ce mai înainte proasl'a mé socotéla un picior din triposul lui Apollon a scoate silésce, si cé mai de folos o protasin din sylloghizmul dumisále Corbului, in barbar'a alcatuit, a tráge se nevoiásce; [« Coci experientii'a si is-
« pil'a lucrului mai adevérata poate fi de cat toáta socotéla min-
« tii, si argumenturile aratarii de fácia mai tari sint de cat toate
« chitélele»]. Ca au nu Vidr'a serác'a toata dovád'a ispitii cum se cade ne prezentuiásce? De vreme ce ea toate hirisii'le a dobitocului in patru picioare ávend, si coci numai une templari, (carile precum nici fac, asié nici strica fintii'a,) mai de asupr'a i-au vinit, adeca si cu vezduhul si cu áp'a in locul vezduhului a se sluji fire au agiutorit'o, pentru adaogeré, iára nu pentru scádéré puterilor firii, din catálogul jigániilor ati lepadát'o. Au doára de s'ar aflá vre un'a dintre noi, in pár'a focului nebelejita, cà Salamandr'a, a vietii sa poáta, pentru coci dela fire cu aciasta putére daruita ar fi, eu dic ca si pe acéi'a, pentru mai multe vredniciile firii sále din Monarhii'a noastra ati izgoni-o? Care lucru de l'ati face, me crédeti, frátilor, ca prost l'ati socoti; [« Ca cine-i mai cu multe
« vrednicii, veri din fire, veri din ostenintia impodobit, acel'a
« mai mare cinste trebue sa aiba, si mai táre de la toti sa seiu-
« básca se cade»]. De cáre lucru, drept si cu cale socotesc a fi, cà poftei adevérului, iára nu glasului Corbului, ascultatori sa fim. Asié dára aévé este, ca precum poft'a adederului, asié incheiáré voroávei méle aciast'a vá sa fie, adeca, ca de vréme ce Vidr'a, pentru pricinele carile s'au pomenit, cu sfátul tuturor s'au ales-
cà din tábl'a amenduror monarhiilor sa se rádia, asié si numele

Strutocámilei, precum dintr'a in patru picioáre amblatoárelor, asié dintr'a cu áripi zburatoárelor diháni izvod sa se stérge. Dintr'a celor de pre stihii'a pamentului izvod sa se stérge, dic, coci pêne áre si se oáa; iara dintr'acelor din stihii'a vezduhului, coci nu zburatoáre, ce pedéstra éste. Iára amintrilé de vâ cineva impotriv'a firii si in pizm'a adevverului socoti, [«Coci voi'a sloboda obiciuita «éste mai mult spre reu si impotriv'a adevverului, de cat spre bine «si spre placéré adevverintii putéré sà a'si aratà»] si pre Strutocámila, in monarhii'a si in parté sá a o tráge s'ar nevoi, acelasi nu mai pucin pe Vidra intre dobitoáce a o numi ar trebui. Pre Strutocámila dára lips'a slujbelor firii dintre pásiri afára o scoate, iára dintre dobitoáce toate hirisiile o gonescu, pre cáré noi pedéstrele asiesi macar vre odaneoára nici am numit'o, nici am pomenit'o, nici intre noi cumvâ a incapé am gandit'o; si asié de va fi si a voastra socotéla, precum a adevverului poftésce oranduiála, ea nici pre pament nici in vezduh, nici in apa si nici in foc, si asiési nici undeva loc de traiu a avé vâ puté; ce doára in al cincilé stihie *) lacaş de'si va dobandi; [«Ca obiciuita éste «fortun'a, pre cel ce multe baine poftésce a cercà, si de céle ale «sale a 'l dezbracà»].

Acéste ale Ciacálului cu indraznéla cuvinte si socotéle de argumenturi nebiruite, nu numai cat urechile tuturor implura, ce anco si inimile de dinsele cà cu o ascutita lance li se impunsera si ce sa respundia cu totii in ingaimáre stà, si despre ce parte a cuventului antei s'ar apucà se miera, Tarimé argumenturilor ii sparià; indraznél'a voroávei ii imblaznià, si ce éste mai cu greu, nesciinti'a lucrului si a adevverului asiési de tot din çircalámul mintii ii izgonià. [«Ca pre cat lumin'a soárelui a lucrà poate «in orgánele vedietoáre, pre alat'a agiutorésce mai de nainte «sciinti'a in minté adulmecatoáre »].

Asié ei tusind, şcupand si cuvintele prin limbi-si inveluind, Lupul, (cárile nu proasta intre toate jigániile se numià,) cuvinte cio-

*) Credemu co autorulu a voitu sa scrie: *stihie*.

plite si supt pilde oăre cum acoperite, inse tocma la tîenchiul adevărului duse si nemerite, intr'acest'a chip a grai incepù:— [«De multe ori imperălii se ved preste vréré lor a proroci, «coi sufletele lor, oăre cum de marime si greuimele lucrurilor, «mai de multe ori si mai adése atingendu-se, si preste simtiré «lor se par a prosgnostici»; a carii pareri aévé acmù se facù dovád'a, de vréme ce dinteiasi dáta chiar amendoi, diserà, (de veti pomeni pricin'a ce se scornise pentru mica si de nimica jiganiuti'a, ce se chiáma Liliac), si amendoi in gur'a máre spusera: [«Ca din pricinile mici, mári galcéve se scornesc, si tintiariul se fácearmasariu»]. Au nu dára pentru acias't'a mai de nainte se feria si acésté, pre cáriile noi acmù cu ochii trupului de fácia le privim, pre acéle ei, anco pene a nu fi, cu ochii sufletului le oglindia. Noi dára atuncé cuventul lor in pucin socotînd, acmù se véde ca de capul viperii ei cu socotél'a ferindu-ne, noi cu nesocotél'a in coád'a scorprii am cadit, neferindu-ne. [«Inse pre cat sémnele cuvintelor impungătoáre chipul inimii pizmuitoáre au aratatu»], la aratáre s'au facut ca nu spre astediáre galcevii proaspete, ce spre obrintél'a pizmei impulite, si cuvintele si lucrurile s'au inceput, cáriile ránelor trupului monarhiilor nu tamáduire, ce burzuluire aduc; [«Ca precum otráv'a cumplita stomáhul otrávind, tot trupul putredése, asié pizm'a véche spre izbanda a aduce, tot státul monarhii rezsipése»]; [«Si precum un maduláriu cu netamaduira boála «patimind, prin cet prin cet, tot trupului moárte pricinése, asié in «toata public'a, cu reu gand si cu pizma asupr'a altor'a ambland, «cu vréme toáta monarhii'a cu capul in gios pravelése»]. Antei fost'au trebuit, pre cei ce aducători si pricinitori galcevei ar fi fost, fora nici o zabáva dintre mijlocul nostru sa'i fim scos, si pene a nu petrunde galciáv'a acias't'a inimile si sufletele tuturor, sa fim ales cei de scadere si de folós. [«Ca precum cinevá pen-tru mantuiti'a *) a tot trupul si pentru pádi'a vietii fier, foc si «taiáre a unui, sau si a doáe maduláre ardere, taiare si de tot de la

*) Credemu ca autorulu a voitu sa scrie : *mantuinti'a*.

«sîne lepadáre, macar ca cu mari chinuri si dureri, inse suffere «si primésce, asié si in státul Publicai unul nestatatoriu si de rescoáale si galcéve scornitoriu se socotésce, cárile cà un reu- «si betég maduláriu din trupul monarhiii curmat si taiat a fi se «cáde»]. Ca ce folos noáe si ei, Vidr'a cu sfatul fora vréme au adus? si ce tréba au avut Bótlánul, cu atáté cuvinte, inim'a Vidrii a omorí si a dosedí? Pre Breb la marturie cine l'au chemat? si cine cu ce tréba l'au ascultat? Numele Strutocámilei, sylloghizmul Corbului, impotriva voroáv'a Ciacáului *) la propozitul adunarii acestí'a ce folos au adus? Venatoáre Arápilor, fug'a Capri-oarii si primejdí'a Strutocámilei la acest'a sinod ce amestec au avut? Ce adeverul este acest'a: [«Ca zavistí'a este jigánie cu multe «capete, si cu toátele inghit pizma si de odata boresc galciáva si «vrajba»]. Coci Bótlánul, socotînd ca Vidr'a prin garle venátul pés-celui ii impucinéza, i s'au parut ca i se vá desierta vre o dáta gusié de putregiune de pesce si mátiéle de vermi de putregiune, (coci lacomii'a Bótlánului lumii este vestíta). Brebul asijderé este jigánie, cáré putéré organelor nascetoáre pierdindu-si in fire si indrepnicii'a hádambilor cade, cárile vre unui de duh purtatoriu, pre cati soárele incaldiésce, priiátin adeverat sa'i fie, sau binele sa'i poftésca, nici s'au vediut, nici s'au audit. [«Ca na- «cázul lipsii la unul, scornésce zavistí'a prisosélii la altul »], si asié marturi'a lui asupr'a Vidrii de pacur'a zavistíi ne imáta si ne inti-náta sa se socotésca nu se poáte; [«Ca mai lesne este cinevá o mie «de ani in fontanele catránului sa lucréze, si cu catrán sa nu se «pice, de cat un cias zavistnicul cu cel'a, carui'a zavistuiásce, vo- «roava sa fáca si cuvent pizmos din gura'i sa nu-i iása »]. Au doára coci odaneoára un blanáriu in meştersiug isteţ, pre altul in cunos-cintia prostátecu au amagit, si in loc de piéle de Breb, i-au vendut blana de Vidra? Au numai spicul perului si floáre piei amenduror asemenandu-se pre Vidra, precum odaneoára Breb sa fie fost o dovedésce? Ba, me crédeti, ca de s'au amagit ochii prostátecului nici Vidr'a, nice piélé Vidrii finti'a sà si-au schimbat. Ca fire in

*) Credemu co autorulu a voitu sa scrie: *Ciacáului*

lucruri nu în celé ce'si raduce, ce în celé ce éste, se socotése ; (ca templarile precum vin, asié se si duc, de asupr'a ypochimenu-lui, nice cum fiinti'a-i stricand) ; ce toate acésté alta nu fac fora numai [«Din zavistié imponcisiére, din imponcisiére nadusiála «si asupréla, din asupréla ganduri de siuvaiála si cuvinte de «rezsufare, se scornesc»], precum Bótlánul asupr'a Vidrii cu Brebul în píra s' marturie s'au impreunat. Ciacálul si Caprioár'a parté Vidrii tínd, sylloghizmul Corbului au rászípít si mii de mii de ocarí impotrív'a Strutocámilii au scornít. Aciast'a iárasí le mai mult prin mijlocul gloátelór de se va tavalí, sau ea, sau alt'a în locul ei, de necaz impingéndu-se, asupr'a altii'a alta cevá mai mult si mai de ocára poáte sa garaiásca, si asié în roata galciáv'a întorcéndu-se, o clatíre nestatuta si neobosíta între toti se va scorní ; si decii'a urmáza, între imperati nu numai pentru Liliac scanteile împotrívirii a scantiá, ce anco si pentru Fili si Inorog perjolul manii si pojárul izbandíi a se atitiá ; care lucru, numele adunarii fericite, în porecl'a rászípei nefericite, fora greş va mutá. Asijderé ca lucruri mici cá acésté iáta ca si spre mari galcéve cresc, si de se vor cumvá puté asiediá, anco vre un semn de nedéjde cá acel'a pene acmú nu se aráta ; dara de va agiunge giudecál'a cinevá între doi monarhi a cautá, si inimile a doi imperati a impacá, oáre cum aciast'a la seversít a aduce va puté ? si cine în mijlocul lor a intrá vá îndrazní ? [«Ca «mai greu nu éste de giudecat, de cat píra între doi priiátíni «(ales imperati fiind) a cautá, coci cineva, între doi nepriiátíni píra «alegénd, pre unul priiátíu poate sa faca ; iára dintre doi priiá-«líni unul se fáce asiési de tot nepriiátín»] ; [«Ca din fire mori-«torii asié sint tocmiti, nu numai în razboáe, si nu numai în gal-«céve, si asiési nici în glume si jocuri a se biruí de la altul «priimesc»]. Apoi din gur'a Ciacálului cinevá poate a vraji, ca precum socotese : gur'a nu mai erá a lui, iára duhurile pene într'atat'a îndraznitoáre, si cuvintele asié la inima lovitoáre, a altui'a sint, carile poate cá grosímé fumului ce iáse, máre vapáe pre urma a izbucní aretaloáre sint.

Aciast'a Vulpé audind, táre iu ascunsul sciintii sále se impunse si, pentru cà nu mai in mult voroáv'a Lupului sa se traganéze, cu scurta voroáva, cuvintele intr'alta parte sili a le abáte. [«Inse firé tot dé un'a pre meştersiug biruiásce, si din «pliniré inimii, cuventul si fora véste izbucnéscé»]. Intr'acest'a chip si Vulpé facú, ca in loc ce gandiá spre potoliré cuvintelor sa graiasca, cu érba pucioása focul vrú sa potoliasca, si cu iasca scantéi'a sili sa innadusiasca; si intr'acest'a chip cu mare glas, cuventul din gura, cà piétr'a din prástie, isi slobodí. [«Ca cuventul slobodit «mai iute de cat fierul impenat se duce si pétr'a in fundul marii a-«runcáta, precum vre odáta tot a mai esí tot se nedejduiásce, iara «cuventul grait, precum va fi putintia a se dezgrai, toáta nedejdé «lipsésece»]:—Si, oare cine, dise, vre odanéoara au dis ca glá-sul Corbului éste spre chezi bun? cárite macár sylloghizmul lui Aristotel, macár, Sofisticul lui...*) ar avé in gur'a? si cu atat'a de acmú inainte graiasca si altul, de vréme ce eu nu din cáp, ce din coáda, nu de nainte, ce dinapoi incheiáre sylloghizmului fac, adeca; [«Mai pre lesne éste soárelui rezsarit radiele luminii de pre «faci'a pamentului a'si opri, de cat adevéru in véci cu minciun'a a se coperí»].

Toáte zburatoárele se tulburára, si de dulce otráv'a Hul-pii tare se ametira; coci bine cunoscura ca toáta putéré sylloghizmului Corbului se curmá, si apararé, cáre spre parté monarhiii sale facé, in desiért esiiá pre lunga a Vulpei de cuvent impunsetura, toáta a Lupului uitára invetiatura.

Iára in monarhii'a pásírilor erá o pásire, cáre se chiáma Cucunos; aciast'a éste din fire cu socotél'a inalta; cuventul vre o dáta gios sa-i remae nu priimésece, inse multe graiásce, dára pucine ispravésece; la manie iute, la foáme nesaturata éste; dic ca Vitielul intreg débié ii éste de gustaré diminettii; iára la ospetiul prandiului cu Taurul si cu Camil'a nu se sátura. Despre parté stomábului asié; iára despre parté sufletului cu multul mai mult nesatios si nesaturat éste; prin olaturile ei, alta jigánie nu numai cat a nu vietiiú,

*) Locu albu in manuscriptu.

ce nici a tréce, fora primejdîe, poáte. [«Ca mai pre lesne socotesc, si mai fora primejdîe cinevã caletorie, pre lungã vartopile «Zmeilor si barlogurile Leilor, a fáce sa poáta, de cat prin hotãrele aceluia a tréce, cãrile purure de foámé lacomiii se chinuíasce»]. Aciast'a pasîre dára, cu máre manie, mai mult din stomãhul tulburat, de cat din rostul fora sfat, intr'acest'a chip cuvintele de odáta cu bálele isi stropiã:—Fi s'ar cadíut, o priiatînilor, Lupul pildele sãle ciobãnului sa le vendia, si Vulpé prisacãriului betran ciumiliturile sa 'si aréte; iãra de éste glásul Corbului spre semn reu luat, cineva fi aceluia cãrile sa nu poáta cunoásce, [«Ca cand unuia véste ré de la cineva ii vine, acéiasi véste altuia altul de buna ii o duce»]. Ce fie glasul Corbului ré véste in urechile Lupului, Ciacãlului, sau macãra si sîngur Leului; inse sint alte urechi, cãrile cu drágoste priimindu'l, cu dulce in camãra inimii sale il ascund. Iãrasi si amintrilé, ca de si peste tot si tuturor, glásul Corbului éste neplacut, avem intre noi Cotiofãn'a, carii'a din limba-i fericire si din gura-i bunavestire ii cura. Dara si cu acíast'a ce se ispravésce? Pene cand dara, o pásîrilor, in glogozãl'a in zadar ve. ingaimati, si státul vredniciei voãstre in sãma nu bagãti? Pene cand vor urlã, vor latrà si vor scanci jigãniile si dobitoácele acéstia, cãrile purure supt umbr'a noãstrã ambla, si ochii nostri tot dé-un'a in spinaré lor privesc? Pene cand, ce firé sîngura arãta, voi acíast'a nu cunoásceti vre odáta: ca din fire asié éste oranduit, cã tot dobitocul si toãta jigãniia in pátru picioãre, cu capul spre pament plecãta sa amble, si toãta pásîré prin aer zburand, si pre de-asupr'a lor trecënd, une ori cu umbr'a sa le ocrotésca, iãra alte ori cu unghile si cu pintîinii sa le lovásca. [«Ca purure, si mai tot déun'a pre stervul dobitocului «pasîré se pune, iãra de pénele sau tulóele pásîrii rar dobitoc sa inéca»]. De cãre lucru socotesc, ca cinsté si vrednicia monãrhiiei noãstre pucin de la ai sei socotîndu-se, spre deschideré gurii a jigãni cã acést'a pricina s'au dat. Deci guri cã acésté nu cu sylloghizmuri loghicesei, ce cu porunci im-

peratesci sint sa se astupe. Precum marele nostru imperat si nebiruitul monarh, Vulturul semnul biruintii Corbului au dat, Corbul dára, si Epitropul Vulturului: **Asié vâ, asié poruncése, asié sa se fáca !**

Cu acestii'a sententiie putére, si eu acmù sprijenindu-me, cuvent si sfat ales dau: Vidr'a dintr'amendoáe monarhiile afara sa fie; Strutocámil'a, ori in care izvod ii va placé, intr'acel'a sa se scrie. Strutocámilii, dupo chipul ce din fire are si din ocrotiré Corbului cé táre, intre alalte dihánii, si cornul cel de putére sa i se dè; coci parté Corbului clironomii'a Vulturului are. Iára cine acestor'a impotriva ar gândi, ar grai, sau ar fáce, pedeps'a moarte groznica sa 'i fie, acest'a éste cuventul Corbului si buna placéré Vulturului; [«Ca cand graesc preotii lui Apollon de la Delfis, atuncé tac «tóte vrajile de la Memfis»].

Atuncé toate pásirile si dihániile zburatoare socotind ca nici cuvent impotriva, nici socotéla de asémené Coconozului se va mai puté aflá, cu toatele intr'o gura: -- Fáca-se, fáca-se, si voi'a si porunc'a imperátului si Epitropului pliniasca-se! — strigárá.

Inse precum se dice dicatoáre [«Ca respunderé moale, frange «manii'a, si trestii'a induplecáta de vivor nu se frange»]. [«A-sijderé, potolindu-se manii'a, cuventul cel moále tare si vertos «a fi se aráta, si trecénd vivorul, trestii'a iára la locul seu «remane drépla»], intr'acést'a chip smerit chipul jiganiutii, (cările se chiama pováti'a Leului, si aduimecatoriu venátului ii éste), si moale glasul lui, precum dárze cuvintele Cucunozului intr'alta parte abatù, asié cu pré subtire meştersiug toáta involuiál'a desfacù; si Strutocámil'a, cine si ce éste, sîngura pre síne sa «se vedésca indemná. [«Ca mai de crediut éste un cuvent de mar-turisire a gurii hirisie, de cat o mie de marturii a altor'a streine»]. Aciasta jiganiutia intr'acést'a chip, scurte dára cu vertute cuvintele sále incepù: — Singur'a a mé a trupului slabiciune si micsiuráre, a sufletului suppus si a voii legáte aratatoáre éste, [«Ca obiciuiti sint muritorii cu inaltimé státul, cu frumséti'a trupului si cu ghizdavii'a fecii, cà cu un lucru pré mare de la fire

«daruit a se laudă, si anco mai mult intre altii nu numai ar-
«coăse sprancénele'si a'si rîdică, ce si sfăturile preste cuviintia a'si
«dă, si socotél'a preste mesura a 'si rîdică»]. Asijderé, impotriva,
éste de socotit [«Ca in cei mai multi, marimé si greuimé trupului,
«semnul micșiorimei sufletului si iusiurimei mintii éste»]. Si
iárasile cine in lume, aciast'a dovedit nu 'si vâ avé, [«Ca vredni-
«ci'a sufletului, nu de pe frumsétié trupului se mesura ; coci
«nebunul la chip frumos si trupului gré pedépsa, si numele la
«mare ocára 'si-au scos; iára intieleptul grozav si ghibbos, nici
«au gandit vre odata, nici au facut lucru fora folos»]. Deci
precum eu, cé mai mica si cé mai de nimica intre toate jigá-
niile sa fiu aévó éste, de cáre lucru, mie nu cuvent intre voi
a grai, ce 'nici impins de flegma, a tusi macára nu mi s'ar
cadé; inse de vréme ce voi'a si porunc'a a márilor imperati
au fost, cá in adunáre de obste, si sfăturile de obste sa fie,
cu a lor porunca sprijenindu-me, suppunéré trupului in slo-
bodienii'a sufletului acmú imi intorc; [«Ca spre inchisoáre si
«legáre trupului, un lantiuh si o várta destule sint; iára spre
«stransoáre sufletului si spre oprél'a voii slobode, nici mii
de mii de lantiuje, nici dieci de mii de inchisori pot cevá
«fáce»]. De cáre lucru intr'acést'a chip dic: [«Ca unde právil'a
«in síla si in tarie, iára nu in buna socotéla si dreptate se spri-
«jinesce, acoló nici o ascultare a suppusilor trebuitoáre nu éste»]
O cinstitilor si dintr'ambe partile vestitilor Senatori, ce poáte fi
aciast'a intre voi din toate partile ne asiediáta, iára alta-dáta
mai mult de cat se cade simátia voroáva? [«Nime in lume
«atal'a de ascutit la minte si iute la giudecáta a aflá se poáte.
«cárilor in toáta alégeré ne gresit si ne smintit sa fie»], si
[«Macára ca aspru lucru éste pentru céle siie cunoscute drépta
«giudecáta a fáce, cu cat mai vertos cu greu, si asiési
«peste putinti'a a toáta firé va fi, pentru céle siie mai de nainte
«nici cum sciute sau cunoscute de bune sau de réle, de vréd-
«nice sau blastemate, deosebire a face»]. Ca dupo a mé socio-
«téla dic: [«Ca mai pre lesne éste cuivá fora organul ochiu-

«lui si fora lumin'a soárelui, între alb si între negru a deo-
«sebi, de cat fora cunoscinti'a lucrului de vřednic sau de ne-
«vřednic a'l alége». Intr'acest'a chip poate fi sa fie si sententii'a,
cáre dumnélui Cucunozul spre vřednicii'a Strutocámilii au lasat.
De cáre lucru dic, [«Ca nime mai mult a altui'a, de cat al seu
«giudecatoriu, si nime mai mult pre altul de cat pre sine a se
«cunoasce poate, cand spurcát'a lipsésce filaftië»]. De unde ur-
máza mai cu cuviintia a fi, de toáta voroav'a dezmatiáta para-
sindu-ve; pre Strutocámila de fácia sa chemáti, si pre dins'a
pentru sine ce dice si ce socotésce sa o întrebáti; si ori ce res-
puns ar dá, pre acel'a in ciurul alégerii, cu drépt'a bunei socotele
sa'l zbateti; si asié atuncé pre lesne deosebire între grauntie
si între pléve a fáce viti puté.

La acest'a sfat, nu numai cat Coconozul nu avú impotriva ceva
a responde, ce anco si tuturor gloátelor foarte placut fú, si toate
cápetele mari si desiérte celui mic si plin se plecára; [«Ca sfátul,
«cárilor poate dá serácul invetiát si întiept, toti imperátii nebuni
«si ne ispitíti nu'l pot nemeri»]; [«Ca sciinti'a întieptiunii nu in
«scaunele trufasie si inalte, ce in cápetele plecáte si invetiáte
«lócuiásce»].

Si asié Strutocámil'a in mijlocul théatrului chemára, carii'a in-
trebáre pentru sine înainte'i pusera, si ce? si cine éste? o întrebára.

Iára Strutocámil'a respunse, dicénd: — Eu sint un lucru máre si
voiu sa fu si mai máre, coci aciasl'a chipul imi vrajesce, de
vréme ce tuturor celor ce me privesc, mieráre si ciudésa aduc. In
paláturile imperátilor de pururé me aflu. Putéré stomábului atat'a
imi éste de vertoása, cat si pre fier si pre foc a amistui poate. A-
césté vřednicii la mine aflandu-se, au nu toáte láudele Cucunozului
si samaluirile Corbului mi se cuvin? Asijderé, agiutorind priinti'a si
ocrotél'a Vulturului, de m'asiu puté in aer inaltiá, de cat toate zbu-
ratoárele, asiesi si de cat Vulturul, mai aratoása asi fi.

Toáte dihániile la respunsul ei, risul cu hohot isi clatíra, numai
Corbul si Cucunozul stomábului isi tulburára. Deci unii, de manie si
de necaz, prenari pufniia; altii, de rusiné in inima ascunsa, pre obraz

se aprindé, iára alții cu batjocura în laude și cu mascară în pofala o luă; [«Ca cu cat sciinti'a ré într'ascunsul inimii necajése, cu «atat'a la ivál'a tuturor esind rusiné în fácia, il pedépsése»].

Iára unul dintre gloate (din cét'a dobitoácelor poáte), glas că acest'a rídică : — O priiátini și frati, la aciast'a adunáre împreunati, Dumné-ei Strutocamí'a, precum în partile de gios, (și poate fi sau supt sau aproape supt bríul ars), se násce și traiásce, tuturor sciut éste; în cápul ai carii'a, soárele lucru împotriva au lucrat ; ca de s'ar fi nascut în partile Crivétiului, și sa fie trait în partile Austrului, caldur'a soárelui umediál'a crierilor i-ar fi mai uscat, și asié litv'a cápului spre indesáre crierilor sicu prinderé întielégerii ó ar fi sílit. Ce ea, poáte fi din fire capul uscat avend, în cárile de au și fost vre o umediála firésca, arsiti'a soárelui și caldur'a Austrului, porii piei și incheiturile osului tidvei, mai mult de cat au trebuit i-au deschis, și asié putéré caldurii cu pucin'a umediála și a crierilor materie pre o parte îi scoté, iára pre alta parte, în locul crierilor, ventul sau aerul clătít întrá, și, și lacaș vécinie în capetina-i își aflá ; (coci precum fora prepus scim ca în fire loc ceva desiert a se dá nu se poáte) și asié din ventul stríns vent sloboáde, (ca cinevá ce nu áre a dá nu poáte) ; inse ori cum ar fi, prostímei ei ertaciune a se dá se cade, de vréme ce poáte fi ca categoriile loghici n'au citit, și în cartile sciintii nu s'au zabavit. [«Ca celor ce multe lumanari în citél'a cartilor topesc, ochii trupului la vidére se tempesc ; iára celor'a ce nici odata «pre slove au cautá, macár ca vidére ochilor mai ascútitá și-au padit, inse nesciinti'a în întunérecul și în tartarul necunosciintii i-au vârít»]. Iár amintrilé de ar fi fost, dupo categorii'a ce o ati întrebát, dupo acéi'a ar fi și respuns ; ce acmú ea la întrebáre ceintii, da respunderé câtíntii și féldeintii. Asijderé voi o întrebati ce éste, iára ea ve respunde cat éste, și în ce féliu éste ; [«Ca respunderé, cand nu se da «dupo întrebáre, pucin deosebése din voroáv'a mutului cu a «surdului»] ; și iárasii voi o întrebati, ce dice pentru síne ; iára

ea ve raspunde, ce cere, poftesce si pune in sine. De care lucru socotesc, urechile de gretioase cuvintele ei cu alt chip sa ve curatiti; [«Ca pre cat greu bucatele vertoase stomahului slab «aduc, pre atat'a ne sufferire aduce si cuventul nealcatuit la «urichi'a bine ascultatoare»]. Adeca, antei de este cu putintia, asiési de tot si intrebare voastra si raspunderé ei de tot sa se curme. [«Ca sufletul intiept, pre cat gur'a cuvinte réle «a nu grai, pre atat'a si urechile voroave fora folos a nu au-«di isi oprésce»]. Iara acia'st'a de nu este cu pulintia, asi sfatu' ca, nu dupo a voastra cunoscintia, ce dupo a ei prostime si nesciintia sa o intrebati, nici ce si cine este, coci bine sciti, [«Ca tot capul si sfersitul filosofii este: cineva pre «sine ce este a se cunoasce»]; ce cum o chiama o intrebati, si de'si va sci numele, precum oar-ce semn de cunoscintia sa fie avend este nedéjde, de nu mai multa, in calé cat fiete care dulau, numele de pe sunetul glásului isi simte. Iara de nici a numelui hirisi insemnare in fantazie nu va fi padit, a-siesi de tot nedéjde curmati, precum de la cel nesciutoriu, sciintia a vená viti puté; [«Coci venatoriul sciintii, socotel'a, «iara maetriile, simtiré este»].

Asié dára, dupo socotel'a si sfatul acestui intiept si anonim sfétnic, cum te chemi? pe Strutocámila intrebára. Iara ea raspunde:—Eu pe mine nici odáta nu me chem (au, in locul numelui, Grammátic'a n'ati citit, unde aráta, ca *Na* in locul numelui eu, de cadéré chematoare se lipsésce?), ce altii pre mine, o dumnét'a, me chiama.

Iarasi o intrebára:—Dára numele iti este *O*, au pe alt nume te chiama?

Iara ea raspunde:—Cand striga cotra mine cineva, atuncé audiu, precum si pe voi acmú cand m'ati chemat v'am audit. Deci acmú ve rog spuneti-mi ce m'ati chemat?

Cu totii de o-dáta cunoscúra, [«Ca nu in chipul aretos «nici in dobitocul capetinos, ce in capul pedepsit si cu multe «nevoi domirit, crierii cei multi salaşluesc»]. In care chip

si tempa minté serácai Strutocámili se aretà ; de cáre lucru mái mult a o cercetá si in zadar cuvintele a'si lepadá se parasíra, si acmù cu a tuturor tacéré mai mai a Corbului silloghizm si a Cucunozului sententié se marturisiá. [« Coci « tacéré multa la responderé de tréba, in locul marturisirii « se tine »].

Inse iárasí Caprioár'a de Arávi'a apucénd voroáv'a a elatí, cel adeverat nume, ce vâ sa dica, la ivála îi scoáse. Acias'ta dára int'acést'a chip grai : — De éste toáta poft'a adunárilor, pentru numele jigánii acéstii'a a se insciintiá, pre cat in proást'a mé sciintia se afla a spune, nu me voi leneví ; [« Ca pre cat « éste de cu greu si de scádere cinevá de sciintia serac a fi, cu « atat'a de uricios lucru éste cinevá sciinti'a despre cei poftitori « a'si ascunde »]. Precum amenduror cé mai multa lócuire in nasípurile Arávii sa ne fie, si mai de nainte s'au pomenit, cu care pricina sosotesc ca fiete carui dobitoc numele mai chiar si mai hirisi sa 'l scie lócutorii, carii sint de acelasi loc cu acel dobitoc. De unde urmáza cá limb'a Arapasca mai chiara hirisii'a numelui jigánii acéstii'a sa fie numit. In limb'a dára arapásca macára ca numele ei in patru-dieci si un'a de féliuri se numéscé, inse cel mai hirisi, si precum prostilor asié invetiátilor mai obiciuit éste :

دوره قوئي, *ustürmurg*, cárule Sarachenii il tlamacesc: *دوره قوئي*

devécusi ; dela Arapi se véde ca Elinii cu-talmaciré s'au îndátorit, de unde îi dic : *τροδοκάμηλος*, adeca Strutiu-Camila. Iára cand ar talmaci hirisi numele, de pre sunáre limbii arapesci, i-am dice : Camila-pásíre.

Atuncé hirisiul nume a prostului dobitoc daca invetiára, disera : — Pentru numele lui acmù bine foarte ni-am insciintiat, inse oáre cine s'ar aflá in lexicoánele etymologhicesci, cá anco si mai dintr'adunc si mai curat numele ei sa ne talcuiásca? Deci unii dicé: — Moimáti'a Lyviii, coci éste mai uimitoáre mintii. — Alti dicé: — Coşcodánu Tharsísului vechiu (caré acmù se dice Americ'a), coci in instrumentul muzicai poate cantece alcatuite a cantá. — Iára altii

disera :—Ba nici acesté ceva nu vor ispravi, ca macár ca socotél'a oáre cum acias't'a a intielége li-ar agiunge, inse limb'a spre inchipuiré cuventului nu le agiunge; de care lucru socotim ca o jigánie, ce poate invetiá Grammátic'a si orgánele limbii, schimbáre si sunáre syllévelor a alcatui pot. [«Ca multe agiunge minté ascu-
«tita, cárile limb'a fáicáva si slába a le vorovi nu poate»] Cã acias't'a dára socotim ca numai Pápágái'a éste, caré mai chiar cuvintele dobitocului samaluitoriu a urmã poáte.

Hulpé macára ca ceva la gloáte a grai cá o intielépta tare postúã, si in ceva impunsa a fi sa nu se aréte vertos se feriiã, [«Ca a toáta
« multimé, veri de cinste, veri proásta ar fi, voroávele intieleptul a le
« ascultá, de nu folos, dára nici pagúba vã avé; iára cuventul a grai,
« macára cotra cel pré ispitit, fora primejdii'a placerii, sau nepla-
« cerii, débié éste nedejduit»]. Inse atuncé pre toti asiési de tot de la hotáru' sciintii departáti vedindu-i, nici freul gurii a mai sprijení, nici lacát'a tacerii nedescuiáta a féri putú, si asié : — Véde-se, o priiátinilor, dise, ca departaré locurilor si lips'a lucrurilor, carile intr'acel loc macár ca multe, iára aiuré pré pucine aflandu-se, si audiré lor minunáta si vedéré ciudata li se pare; de care lucru Pápágái'a, coci vine de la locuri departe, toti a o audi si a o privi poftesc; inse la vrednicii'a ei, de nu intréce Cotiofan'a de Evrop'a, iára precum agiunge, nime nu va puté tagaduí, ce coci precum Pápágáele acolò prin izbéleste, asié acésté aici prin térvéleste. multe se afla; pentr'acéi'a Cotiofan'a aici atât'a cinste si lauda nu i se face. [«Ca saturáre ochilor
« éste cá si gréli'a stomábului, ca precum stomábul destul in-
« carcat bucátele, macar fie si cu aromáte, nu cu mirosul acel
« frumos, pofta, ce grétia ii aduce, asié si ochiul de privála sa-
« turat, albul véde negru, si frumosul grozav»]. Iára mí se pare ca la Lyvii'a mai in mare cinste se afla Cotiofánele, de cat in Evroáp'a Pápágáele; si mai scumpa poate fi o Mátia venatoáre de cat o Moimátia jucatoáre. [«Ca poft'a in lume, cu lucrurile impre-
« una, si inimile stepanind, cestui'a eflin, iára celui'a scump nume
« au pus»]. [«Ca asié éste din fire tocmít : un lucru cu cat mai de

«la multi se poftésce, cu atat'a mai de la multi lipsésce». Inse cat spre trebuinti'a a acestii adeverinta, precum mi se páre, nu pasisire *) grammática, ce jigánie filosoafa trebuie, ca nu etymologhii'a numelui, ce fiinti'a lucrului trebuie talcuita, cand cineva de acel lucru a se insciintiá poftésce; ca in numele acest'a doara de este vre o ascunsa Ieroglifie, (precum la Egyptiani numele Filului insemnéza chipul imperatului); iar cat este despre etymologie, fiete cine o poáte pricépe, ca din Strutiu-pasire, si din Camila, dobitoc este alcatuit.

Aciast'a de la Hulpe cu totii audind, si precum adevurul asié este intielegënd, [«Ca la minté spre intielégere gatáta mai táre petrunde «cuventul adevurului, de cat prin moále grosímé trupului ascutita «simcéo'a fierului»], diser': — Dára cine intre noi poáte fi acel'a cárile mai mult sufletul in filosofie sa-si fie crescut, si dupo právile ei trupul sa-si fie scadiut. [«Ca cu anevóe este, cine-«va trupul in toáte pre larg si de sátiu sa-si hraniásca si sufletul de poftelé trupesci nebetejit sa-si padiásca»]. [«Ca «precum in hrán'a sloboda trupul se ingroásia si se ingrásia, «asié de post trupul vilionindu-se, sufletul se suptiie si se «invertoásia»]. [«Coci foámé la trup moárte firésca, iára la su-«flet viátia cerésca aduce»]. Si cine este acel'a, carile mai intr'adunc lucrurile firesci si fiintiele trupesci sa fie petrune?

La caré, unii dicé ca Moimáti'a aciast'a vá puté ispravi; caré respunde, precum mai mult in filosofii'a obicéinica, de cat in cé fyzica s'au zabavit, si mai mult de právilele obicéilor, de cat de fiinti'a lucrurilor poáte giudecá. Altii dicé, ca poáte Privighitoáre aciast'a seversí, coci in cuvent vre o data a se osteni nu scie. Ce mai cu dédins lucrul cercand, o aflára ca macár ca in limba láta si la voroáva neincetata este, inse ce si pentru ce asié mult ritorisésce, nici ea nu poáte scie. [«Ca voroáv'a lunga, si tot acéi'a de multe ori poftorita, de «ar fi cat de dulce si de frumoása, pene mai pre urma se «aráta gretioása si satioása»]. Iára mai pre urma cu totii disera,

*) Credemu co este a se indreptá: *pasire*.

ca, precum Vulpé au fost aflatoáre sfátului, asié iarasi ea va fi seversitoáre faptului.

La cáré Vulpé respunse : — Firé asié de intieptiesce pre la toti dárurile sále si-au indemanat , cat pre unii in cuvent , iára pre altii in lucru , pre unii in porunca , iára pre altii in ascultáre , pre unii in stepanire , iára pre altii in suppunere vrédnici, putinciosi si sufferitori i-au aratat. Asijderé unii in grammatica, iára altii in poetica, unii in looghica, iára altii in ritorica, unii in cé ithica, iára altii in cé fyzica filosofie, mai isteti, si unii impreúna , iar altii intr'alta investitura si meştersiug , mai vestiti si mai fericiți, dupo a firii oranduiala, au esit. [«Ca ce unul Dumnédiéu daruiásce si oranduiásce , toáta lumé nici a luá, nici a elati poáte»]. De cáré lucru umilit'a mé prostime, (poáte fi din nastávul firii spre acias't'a oranduita) mai mult in céle cincii glásuri a lui Porfyrie si diéce categorii a lui Aristotel zabavindu-se, cu chéi'a meştersiugului meştersiugurilor, (coci Loghicali acest titlu a'i dá m'am obiciuit) usile a deschide si lacatile a descuiá pociu; iar mai in luntrurile camérilor firii nici a intrá si mai nici a cautá pociu. [«Ca imperatii'a firii, precum are Domni, Senatori, de-regatori si oranduitori, asié are si plugari, si morari , si portari, «si chelari»]. De cáré lucru socotesc, precum am si mai disca, ca nu díialectic, ce filosof, la acias't'a slujba trebuiásce; ca a díialectecului socotéla éste, numai form'a sylloghizmului sa fie dupo canoánele Loghicali , fie-í macára materii'a pentru cáré sylloghizmul fáce, si necunoscuta; de cáré lucru si eu mai mult finti'a socotélii, sau a chitélii, de cat a lucrului pociu cunoásce.

Si asié si Vulpé díialectica, iára nu filosoáfa se afla. Vulpé macára ca de ar fi indraznit, lucrul acest'a singura la cap a'l scoate ar fi putut, (inse precum adése a fáce Díialecticii s'au obiciuit, adeca la vréme de stramtoáre cu strofe si cu sofismate, precum si osténii, cand cu man'a si cu sabii'a a birui nu pot, cu mihánii si stratagemate se slujesc); inse cu cléstele carbunele

din cuptoriu, si cu man'a altui'a siérpele din borta gândi sa scoáta, (precum si mai de nainte prin limb'a si gur'a Ciacálu-lui, cuvintele isi tunáse si duhurile isi fulgerase).

Vulpé dára intr'acest'a chip si socotéla isi oranduì si cuvintele isi informuì : — Inim'a mé, o priiatinilor, spre cé cat de gré porunca si aspra slujba a monarhiilor noastre, pururé gáta si bucuroása au fost si éste, si anco pene la cel mai de pre urma abur a fi si sílesc si nedejduesc. [«Ca cine n'au invetiat nevoi'a a tráge pentru toti, acéla nici fericiré va sufferi împreuna cu toti»]. Inse cine ce are si cat are, atat'a poate dá si aratá. Eu dára deseversiré lucrului acestui'a, precum vřednica nu sint, si me cunosc si me marturisesc; iára precum pre cel vřednic sa ve arat, anco nu me tagaduesc pre cárile de se va tagaduì, (coci obiciuti sint cei adevérati vřednici, vředniciile sale de privál'a ochilor si láud'a gurilor a'si ascunde); [«Ce pre-cum focul in pétr'a mai vertoása si in fierul mai indesat ascuns fiind, dintr'acélési si mai táre lovindu-se scanteiáza, «asié si sufletul plin de vřednicie, pre cat mai mult se acopere, «pre alat'a mai tare se descopere»], de vřednic a'l dovedí vřednica sint, pre cárile rugandu'l [«Coci sufletul filosof asupréla «nu are, de vréme ce toáta asupréla sufferind, precum sa i se «fáca asupréla nu simte»] si intrebandu'l, dupo a sá filosofie ce va fi adevérul, va grai.

Dára cine éste acél'a de cárile dici, — intreband'o, ea respunse : — Adevérat intre toáte jigániile, nu numai bun si adevérat filosof, ce anco si ispitit iscusit Anatomic, Lupul éste. Coci si in mari, si in mici, si bolnave, si sanetoáse jiganii adése meştersiugul si-au ispitit, atat'a cat in toata lumé macar un dobitoc, pociu dice, ca nu se vá aflá, al carui'a manuntei vre odáta de iuti si ascutite bricile lui sa nu fie fost despicate.

Asié dára, dupo invetiatur'a Vulpíi, pre Lup de fácia chemára, si de éste filosof il intrebára? Iára Lupul respunse : — Eu de la cinevâ filosofí'a n'am invetiat. Si ce poate fi intrebáre acíast'a?

Ei disera : — Vulpé ne spuse, precum in tine filosofesc suflet si vrédnice duhuri se afla, de cáre lucru socotim ca toata hirisii'a Strutocámilei a ne aretà, si tot adevèrul a ne invetià, de vii vré, vii puté.

Iára Lupul respunse : — Vulpé mácar ca acmù sau de su-l'a zavistii'i impunsa, sau de viclesiugul si reutáté firii sále impinsa, si preste simtiré ei, adevèrul atíngé. [«Ca zavist-
«nicul si viclénul numai atunci gráiásce adevèrul, cand sau
«zavistii'a descoperindu-se, spre reu nu sporéscé, sau vicle-
»siugul cu un cuvent a adevèrului acoperind, spre mai mare
«reu, pre alta dáta il opréscé»]. Iára adevèrul ésto acest'a,
[«Ca nici lunga cuibul sioiumului porumbul puii sa'si scoátia,
«nici orbul celui cu ochi sa se fáca povátia, ca nici porum-
«bul i va vidé vre o-dáta zburatori, nici cel cu ochi isi vá
«vidé pásii drept amblatori»]. Ca intr'aciasta dáta in lume un-
devà, cevà, sau la cinevã adevèrintia si adevèr, nici vediu, nici
a'l vidé si a'l marturisi fora primejdie a fi poáte; [«Cã unde
«racnéscé Leul, nu mai urle Lupul, si unde piuíásce Vulturul
«nu mai géma Hulubul; ca nici glásului celui'a se aude, nici
«gemutul cestui'a pene mái pre urma fora lácremi de singe vá
«puté fi»]; si cu atal'a voroáv'a incheindu-mi, pentru aciasta in-
trebãre voi ascultã si alta dáta.

Cu acésté Lupul tacénd, Vulpé macar ca nu in pucin fri-
c'a Lupului avé, inse zavistii'a véche spre reutati noáe ne-
parasit o impingé, de cáre lucru cu intielépta'si zavistie so-
cotii'a, cá cu cás'a éi impreuna si colib'a vecinului sa se a-
prindia, multu'si foloséscé, si nu doára ca socotél'a spre lau-
d'a Lupului ii erà, ce numai doára, ca mult intr'insul vred-
nicii descoperind, despre cei goli de dinsele, pene in cé dé-
poi vre o ura asupra i-ar aduce. [«Ca norocul asié vrédnici-
«lor pizmuind se véde, ca cu cat sint mai sufferitori furtu-
«nelor, cu atal'a mult valurile sa le indesásca, si pre cat lu-
«cruri vrédnice de láuda ar face si ar aretà, pre atal'a in
«ur'a si urgii'a nevrédnicilor sa cáda. Cáre lucru fortun'a spre

«mai mare rusinaré celor nevrédnici precum il face socotesc, «de vréme ce ei pre cat mai mult il uresc; pre atat'a pre «sîne se hulesc, si vrédnicii pre cat mai mult se inedusiesc, «pre atat'a in bunatati se mai intaresc; nu intr'alt chip, ce cà «cum cu cat mai táre crémené cu otielul ai lovi, cu atat'a mai «iuti si mai luminoáse scantei sloboáde»].

Intr'acest'a chip dára Vulpé spre inalt-giosul Lupului cu toáta osírdíi'a nevoindu-se. (coci firé ei binele cuivá a nu poftí o-biciuila éste), anco mai aévé si mai cu obraznica indraznéla táre, striga in gur'a máre: — Eu, o priiátínilor! celé ce spre vrednicii'a Lupului voiu sa graesc, nici pizm'a me impinge, (caré in inim'a mé nu numai coci vre odáta nu s'au salaşluit, ce a-siési nici un cias n'au gazdaluit), nici vielesiugul, sau nevoi'a me incinge, ce pentru tot folosul cel de obste sílind, dis'am si dic si neparasít voiu dice, ca Lupul, precum éste adeverat filosof, asié si spre ispraviré trébei acestíi'a harnic éste, precum dové-dele si argumenturile, pre carile acmushi-acmushi inainté tuturor puindu-le, tot adevurul lucrului vor marturisi. Ce anteiasi dáta aciast'a a sci vi se cáde: Ca eu tícaloás'a, priinti'a si agiutorinti'a Corbului, pentru mari si multe darurile Vulturului, voiu si poftesc; ca de multe ori remasiti'a faramusielor mési Vulturului, copii din falcile foámei si ἀκολούθος a mortii ni-au mantuit. Iára Lupul, pentru coci pre sîne singur a se chivernisi si viati'a din primejdíi'a foámei a'si sprijeni sciind, cu binele altor'a nici cérca nici poftésce sa se indemanéze; coci in scoál'a lui Dioghenis, si in filosofii'a ce'i dic canésca, s'au invetiát, a caror'a sententiie éste, acel'a lucru de la cinevá sa céra, pre cárile altul nici il poáte dá, nici de la sîne il poáte luá. Coci odaneoára un imperat máre intreband pre Dioghenis ce poftésce sa-i daruiasca, i-au respuns sa-i dé ce nu i poáte luá, adeca sa se dé intr'o parte din lumin'a soárelui, si sa nu'i fáca umbra, oprind rádiele désupr'a urcióruului, in cárile siedé; ce pentru obicéile filosoflor acestor'a si pentru právilele filosofii lor mai mult a dice

parasindu-ne, la cuventul nostru sa ne intoarcem. Argumenturile dăra si dovédele spre a Lupului de intie!ept si de filosof incredintiare im sint acésté.

ISTORIA IEROGLYFICA

PARTÉ A DO'A.

Anteiasi dáta socolíti, o frátilor, si aminte luati cuvintele, cárile mai de nainte inainté tuturor gloátelor au facut. Ca au nu el in proimiul voroávii sále dicé, precum inim'a imperátilor, din multimé lucrurilor si a sciintielor, cárile in publica-li si in curteli-se templa, mai ades de cat al altor'a, cat-o-dáta prognostice fac? si cum din putregiuné péscelui in mátielc Bótlánului viermii se nasc? si Brebul, partile barbatesci pierdindu-si, in zavistie cade si pizma vecinica nu numai asupr'a barbátilor, ce si a muerilor; line asupr'a muerilor, coci el cu dins'a poft'á si trágeré firii a'si impreuná nu poate, iára asupr'a barbátului, coci acias't'a a fáce din plinel'a firii poate. [«Ca tot dé un'a orbul asupr'a ochilor, si schio-« pul asupr'a picioárelor, si surdul asupr'a audiului, si hádambul a-« supr'a intregului obida áre»]. Asijderé precum nu numai spicul perului si asemenáre vapsélii pre Vidra vre odáta Breb sa fie fost o dovedésce? [«Coci templáre vine si se duce fora stricáre suppusului?»] Si alalte ale lui cuvinte toate, de viti stà pre amenuntul si cum se cade sa le socolíti, au nu toate hirisie de adeverat fyzic filosof il aráta? (coci toáta filosofii'a fizéiasca, asupr'a trupului firese si in sciinti'a lucrurilor fintiesci se sprijenésce.) Apoi acmù, cand il intrebati de éste filosof, nici voáe v'au dupo pofta respuns, dar nici pre síne despre acias't'a de tot s'au ascuns, ce cu un frumos si iscusit chip nici laud'a asupra 'si au priimit; [«Ca «cel ce cu tot sufletul aévé in fácia isi laud'a poftésce, nici o

---

«deosebire nu ăre de la cel'a, carile prin gurile tuturor pre drept «se hulésce»]; nici, precum eu adeverul si ce ăste am grait, au tagaduit.

Acésté dára Lupul in fácia si de curend v'au grait; dára sa ve aduc o istorie a lui, caré mai de mult au facut, cáré pre cat ăste de adeveráta, pre atat'a ăste si de minunáta, si precum vrédnica ăste a se ascultá, mi se páre, ca cu totii o viti laudá. [«Coci istoricul adeverat, (adeca carile istorii'a adeverat precum «s'au avut istorisésce,) láud'a impreuna cu facatoriul impartié-sce; coci cel'a au ostenit lucrul a seversi, iar cest'a au ne-voit in véci a se pomeni; si anco mai mult pre scriitorii de «cat pe facatorii minunelor, fericiti si laudati a numi voiu in-«drazni; coci, dupo armele si faptele Iroilor, condéele istorici-«lor de nu s'ar fi pre alb clătít, anco de mult si laud'a «numelui lor, de odáta cu oásele, tiěrn'a o ar fi acoperit; si asié «acéi'a au fost a lucrurilor facatori, impreuna si muritori, iára «cesté numelui au fost incoitori si in véci staruitori»].

Povésté dára intr'acést'a chip se ăre: — Odaneoára erá un om serac, cárile intr'o paduriti'a, supt o colibitia, erá lócuitoriu. Acést'a mai mult de diéce gaini, 2 cucosi, doi miei si un dulau alta cevá dupo sufletul seu nu avé. Deci dulaul atat'a erá de bun paditoriu si atat'a de láre in giur impregiurul cásii strajutoriu, cat nici frundia de vent sa se clátésca, si el asupr'a sunetului sa nu navrapásca, cu putintia nu erá. [«Ca mai bunu-i si mai de nedéjde ăste dulaul desteptat, «de cat strajérul insomnorat sau cu vinul ingropat»]. Dulaul asié pre dinainté casii pururé se aflá, iára gainele in podul colibii se culcá; miei noapté di nainté usii in tînditia; iára omul ostenit si obosít, dáca viniá de la lucru, in colibitia spre odihná se asiediá. Ce cat au fost despre parté mé, macar ca, precum se dice dicétoaré, nici o pétra neclatita n'am lasat, inse nu numai de vrajmasii'a dulaului, cat de gárdul denafára nu m'am putut lipi, nu numai cat la gaini in pod nu m'am putut sui, ce asiési nici pre acolé pre aproápe de fricos glasul lui nici

a me opri, nici a me odihni am putut, si asié or cu cat meşter-siugul am ispitit, si cu cat mái cu dor dulce carné gainusilor am poflit, nici cum pofli si isbandii inimii nu m'am invrednicit. [«Coci norocul asié de aspru cu muritorii siuguiasce, cat de «multe ori, cel'a ce si cu ochii li-ar inghiti, nici cu nasul nu-i «lása a le mirosi»].

Iár odáta mi se templa cu Lupul a me impreună, carui'a tráiul omului si vrajmasii'a dulaului a'i povesti me luiau si precum in multe nopti fora somn si cu stomábul desiért, impreúna si cu máre groáza a primejdii vietii, pre giur colibiti'a serácului in desiért in prejm'a gainusilor am cutreerat. Cotra acést'a, precum si doi miei áre ii pomeniu, de cáré el audind indáta sculandu-se, unde éste colib'a cu miei cum mái curend sa mérgem tare me indemná; carui'a eu ii responsi ca intr'acé parte de loc a méрге, pene nu va inserá, de fric'a dulaului primejdii'a vietii imi prepoiu; deci trebue sa aiba ingaduintia, ii disi, pene soárele va scapátá, si atuncé la pomenitul loc il voiu duce. Cu máre peire spre ingaduintia, a'l plecá putuiu, si anco si cetalé maraciunilor lunga mine avém. [«Coci lacomii'a «de éste in saturáre nesaturáta, cu cat in foáme mai nesatioása «vâ fi»]. De vréme ce bine il cunoscém, ca dulcéti'a a frágedii carnisioárei mielului in fantazie mai táre foámé lacomiii, si in stomah locomii'a foámei mai vertos clátindu-i, me temem perii miei in lana sa nu-i intoarca, si carné mé in oina sa nu o prefáca. [«Coci filosofii obiciuiti sint cu socotéla áerul in apa si ap'a «in áer a intoárce, macára ca lucrul socotéliei n'ar raspunde»].

Deci sosind cé, mie pentru fric'a, iára Lupului pentru foámé, mult dorit'a si asteptát'a sára, amendoi impreúna purciásem si in prejm'a locului apropiindu-ne, de departe cás'a omului cu dégetul ii arátáiu. Atuncé Lupul cu chipuri filosofesci si gheremonii politicesci inainte aduimcand purciáse. Ce dulául nici chipurilor cucerite, nice nici cuciriturilor lingusite se uitá, ce indáta toáta paduré de latraturi si de brehaituri implú, asié cat nu numai codrii se rezsuná, nu numai cat omul din

greu somn se sculă, ce anco si pre micii in scutece inveliti copilasi spaimantă si'i desteptă.

Deci omul, de pre asié tare latraturile dulaului, precum o jigănie ré la miei sa fie venit pricepù, cările in grăba afăra esind, si mai tare pre dulau amutind si imbarbatand, atat'a cat caută Lupului a dà dos. [«Ca de multe ori fug'a fortun'a biru-
«intii, si biruinti'a primejdii'a fugai aduce»].

Iăra dupo ce cand fugi Lupul, cat ar fi socotit ca de supt aduimecăre dulaului a fi esit, socoti, ca fire dulaului de la Lup, nici shimate filosofesci, nici cucirituri politicesci, priimésce, si asié cu putéré si cu vertuté inainte a mérge si cu vitejii'a lucrul a ispravì din inima aliăse; [«Ca de multe ori cei
«impietrosiéli la socotela, cu blandétié mai tare se simetiesc;
«iăra apoi vedind sil'a si nevoi'a că vârg'a de caldura, in cotro
«iti este voi'a, se indoesc»]. Asié Lupul aciasta socotela la inima puind, iărasì spre dulau se inturnă, că norocul monomahiii sa i se pitésca; dulaul, indata ce veniré Lupului simti, [«Coci grijivul pururé tréz si desteptat este»], iărasì cu buciunele, dobele si trîmbitiéle céle mai de nainte anco la gárdul cel din afăra in tîmpinăre ii esi; spre cările Lupul vitejésce rapidindu-se, el macăra cum dos nu dède, ce de razboiu vitejésce si de lupta barbatésce se apucă.

Catu-vă vréme norocul biruintii in cumpen'a indointii stă, pene cand Lupul nedéjdé indelungăta a fi simti, si asié Lupul, de vertuté firésca parasindu-se, la putéré meştersiugésca alergă, [«Coci de multe ori, ce este scadiut in fire, meşter-
«siugul cum se cade plinésce»], ca macar ca nu pene intr'atat'a Lupul eră biruit, ce se facé ca asiési de tot este biruit. [«Ca adése s'au vediut mai cu norocire izbandele a vini,
«cand cu suppuneri si cu dosiri asupr'a nepriiătînului se pur-
«céde, de cat cand, cu dobe si cu surle alăiurile şicuind, pen-
«tru biruintia in märe numerul ostilor sale cinevă se încré-
«de»]. Lupul asié intr'acé dáta, că cum de tot biruit ar fi fost

tăre inapoi fugiă, si cu fug'a semintile meștersiugului semănă, cările a dă'a noapte vîptul copt si deplin le eră a dă.

Lupul asié cand trist, pentru lips'a putîntii, iăra dulaul de tot vésel, pentru paréré biruintii, cinesi la locul seu se inturnăra. Iăra cand facli'ă cé de aur, in sfêșnicul de diămant, si lumin'ă cé de obste in căsele si mésele tuturor se pune, Lupul si alta soție isi cercă, si pre altul că sîne află, carui'ă lucrul si fapt'ă, caré intr'acé noapte s'au lucrat, si nenorocit norocul, ce i s'au templat, pre amenuntul povestii. [«Coci a tot tîranul un'ă si acé-
« i'ă éste socotéla, că ori cu ce mijloc ar puté streinele ale sále
« a fáce; si cand templaré nu respunde poftéi, céle ce n'au do-
« bendit i se páre ca cu máre nenorocire de la sîne li-au pier-
« dut »]. Asijderé vitejii'ă dulaului adaogënd, dicé ca nu éste dulau că acel'ă, cările de la un Lup numai sa se biruiasca, ce doăra numai de la doi izband'a asupra'i sa se nedejduiasca. [«Ca
« a firii oranduiála éste, doi de o potriva, pe unul de o potriva
« sa biruiásca, iăra meștersiugul fáce, că aciasla axioma de multe
« ori sa nu se adeverésca »]. Asié dăra ei in de ei tocmindu-se si insoçindu-se, anco din bārlog mielusiei serăcului om impar-tiă.

Deci, dupo ce parintele planetelor si ochiul lumii rádiele supt ippoghei isi sloboáde si lumin'ă supt pament isi ascunde, cand ochiul paditoriului se inchide si a furului că a sioărecelui se deschide, [«Ca toáta fápt'ă grozáva si ocarîta, precum cu intu-
« nérecul se acopere si se ascunde socotésce, macar ca si noapte
« áre lumin'ă sa, precum si padurile urechi, si huditiosi paretii de
« piátra, si adunca pesceré de vartoápa, la vidére ascutiti ochi au»], Lupii impreúna spre locul sciut se goborîra; deci unul cu incéta calcăre si cu furésca amblăre, pre pantece furisindu-se, supt gar-dul din afăra bine aproápe se lipi, si acolé că mortul se tranți. Acest'ă asié alcatuindu-se si mulcomiș la pament ascundindu-se, cel'ă lalt cat ce puté ciritéele scutură si cu picioárele uscátele frundie tropsind stropsind le sună. Anco si un feliu de scâncii-

tura că acel'a dă, cat dulaul desteptat sa se sternésca, iára o-
mului adormit simtiré audiului sa nu lovásca. Ce nu multa a
frundiilor sunáre si a padurii rezsunáre la ascutita si desteptáta
simtiré, dulaului pururé strajutoriu trebuia, si nici scancitur'a
Lupul a poftori apucá, cand dulaul indáta, si tot de odáta de
nainté usii sculandu-se, asupr'a Lupului ce venia, sarí (indraz-
niré luand din sár'a trecuta), [«Coci pucini sint, carii templarile
«in vremi schimbatoáre a fi sciu, inse pré pucini se afla, cárii
«cu norocul de eri asta-di sa nu se indérjasca»]. [«Coci mai cu
«credintia éste cui-vá trupul fora vas Ocheanului a'si créde, de
«cat norosul norocul pene in al doilé cias adevérit si nemutat
«a'si tiné»].

Lupul dára, nici cum viniré si apropiaré dulaului neasteptand
facédu-se ca grijé de eri si primejdii'a trecuta l'au intieptit,
[«Ca intr'adever, cat despre parté mé éste, in máre indointia
«me aflu, oáre inveliatorile la scoála inveliate, au ispitile in
«mani luáte si primejdiiile in cap purtate, pre cinevâ mai padit
«si mai socotit a fáce sa poáta»], indátasi fugai se déde, si
anco cu frumos meştersiug picioárele prin rugi isi incurcá, si
cate odáta si presté cap isi dá. Dulaul atuncé anco mai máre
indraznéla, precum pre talháriul la mana vá bágá si in groáp'a
mortii de viu il va astrucá, luand, [«Ca pre cat pieptul nepriiá-
«tínului síála, pre atat'a dosul lui indraznéla aduce»], fora de
nici o pádia, vertos si de aproápe il întiríia, atat cat si peste
prilázul gárdului, dupo dinsul sarind, cu máre nedéjde de biru-
intia il goniiá.

Lupul dára, cel ce fugiiá, socotind ca acmù dulaul de
tovársiul seu cel suppus va fi trecut, indáta inapoi se in-
vêrtíji si fácia la fácia nepriiátínului déde. Iára Lupul, cel supt
gárd ascuns, simtind ca acmù dulaul presté gárd au sarit, de
naprásna denapoi'a lui a'l goni se luá. Dulaul serácul, de népri-
iátínul din dos nici cum scire avend, cu Lupul din fácia vraj-
masiésce se luptá; dára in vréme ce cu cel din fácia táre se a-
pucá, atuncé si cé'alalt in spate i se incarcá. [«Pentracéi'a dic

«unii, ca cei cu socotéla de nainte au ochi privitori, iára din «dos socotitori; si lucrurile inainte mergétoáre trebuie oglinda «sa fie celor de napoi urmatoáre»]. Deci Lupul intr'acest'a chip pre dulau la mijloc luand, si fug'a inapoi i astupára si virtuté in clipála, cà cu un brici perul', fora de nici o mila ii curmára si bucati bucatiéle tíranése, (sau mai adeverat sa graesc), cu tírání'a se slujiiá lupése, il spinticára si ciolánele in toate partile ii imprastiiára.

Mantuindu-se furii de stajári, ce pot lucrà a povestí nu trebuie, coci fiete cine acíast'a poáte prícepe; coci omul tícalosul antei latrátul dulaului audind, apoi indála si lina tacéré urmand, socoti ca de au si fost vre o jigánie ré, dulaul au gonit'o si asié iárasí somnului s'au lasat si odíhnii cu totul s'au dat. Atuncé Luppíi, fora de nici o grija, foarte pré lesne preste gárd sarind, si in ocolul cel mai din luntru intrand, fiete cárele mielul seu luá, si véseli de a nepriiatinului biruire, dar anco mai véseli de a foámei potolire, cinesi la ale sale se duse.

Cu totii aciasta povése de la Vulpe audind, disera :—Adeverat dára, o priiátina Vulpe ! ca cu máre filosofie Lupul viat'a sà isi chiverniséscé, si cu multa intielepciune hrán'a isi agoniséscé.

Iára Vulpé iárasí apucá a mái dice : Ce de aciast'a ve minunati? o iubítilor miei frati ! coci eu si alta intielepciune in cápul Lupului am vediut, pre cáré, dáca o voi povestí, precum pre aciast'a cu multul coversiéscé, singuri o viti marturisi; si mácara ca istori'a in chip de basna s'ar paré, si débié sa o poáta cinevá créde, pene cu ochii nu o ar vidé, inse atat'a cinsté coádii méle nebetejita cerescii sa o padiasca, precum ca ce cu ochii am privit, acéi'a cu gur'a ve povestesc.

Odaneoára erà un Bóiar, cárile avé catavá herghelie de épe; avé la épe si un herghelígu, cárile pre cat erà de bun padítoriu, pre atat'a erà la vin táre beutoriu. In épe erà si un armasáriu pré frumos, cárile cu cat erà la chip de iscusít, anco mai mult erà cu vitejesci duhuri impodobit; coci atat'a de táre nu numai

al seu, ce si a celor'alalti armasári carduri padiã, cat hergheli-
giul din toate vredniciile, numai cu betii'a il intrecé. [«Ca mai
«vrédnic se poate numi un dobitoc, cárile slujbele firii sále padié-
«sce, de cat un om, cárile céle pre mana'i crediute, cum se
«cade, nu le otcarmuiásce»]. De cáre lucru, jigánii'a ré nici cum
in herghelie sa navrapásca, au macára sa se lipásca nu puté, coci
armásariul, coád'a pre spináre rídícandu-si si urechile inainte
buárandu-si, si tare nechezind si ranchezind, toáta herghelii'a
neparasít ocoliiã, si pre Lup cum il vidé, indáta fora nici o frica
asupra'i se rapediiã, si de multe ori mai pene la moárte cu pi-
cioárele il stropsiiã.

Aciast'a, hergheligiul de catevã ori la armasáriu vedind, si
toala nedéjdé in buna pádi'a armasáriului lasínd, pre dobitoc cat
pre síne a fi socoti, si pre síne mai reu de cat dobitocul a se
face priimi; si asié fora nice o grija, mai de multe ori de droj-
diile vinului ametit de pre cal se resturnã, de cat de stájé nop-
tii obosít spre dormire si odihna se culcã. Deci armasáriu si her-
gheligiul intr'acest'a chip se avé.

Acmù sa vedem si Lupul ce face.

Anteiasi dáta cunoscé cand hergheligiul de bát resturnát si
cand tréz de somn culcát erã; coci avé Lupul un loc inalt. in
vervul unui dél insemnat, de unde in toáte dilele oglindriã in
cotrò herghelii'a ambla, si din cotrò hergheligiul bát, sau tréz,
vine. Ca ori cand herghelegiul bát se culcã, nici odata galciáv'a
in herghelie a lipsi nu se templã, si nici cum armasáriu de
vrajmaş razboiul Lupului nu scapã; cáre lucru herlegiul *)
cunoscéndu'l, de multe ori intr'adĩns tréz find, cà bátul de pre
cal cu cápul in gios se resturnã, si cà doára Lupul dupo obicéiu
la armasáriu ar alergã, cate cinci si siése ciásuri de la pament
nu se rídicã; ce in zadar. Iára amintrilé bát find, ori cand se
desteptã, de po forafítul épelor, spaim'a manzilor si sudorile, cá-

*) Credemu co este a se indreptã: *herghelegiul*.

rile de pre armasáriu cã şirláele curé, precum iárasí batáe sí razboíu cu Lupul sa fie avut, cunoscé.

Deci odáta asiési de tot in mormentul drojdíilor ingropat sí in savoánele vinului táre infasiurat sí legat fiind, Lupul indáta la herghelie sí la armasáriu lui monomahie sosí. Lupul dára, de departe prin érba şipurindu-se sí pre pantece téreindu-se, cã doára armasáriu lui nu l'ar simti, spre herghelie se tragé; ce in desiert, coci armasáriu lui (precum ochiul pádii tot déun'a deschis avé) cat de cii sí apropiáré Lupului simti, sí fora nici o zabáva asupra'i se rapedi; ca acmú asié cu Lupul se deprinsése, cat nici cum in sáma il bagá. [« Ca deprinderé din « toáte dile, nu numai pre oameni ia minte ii cuace, ce sí « pre dobitoáce mai omenite sí mai cunoscatoóre le intoárce»].

Lupul in razboíu, pre cat puté de copitele armasáriu lui táre se pádiá, dára sí cu meştersiug, cã doára de bot l'ar puté apucá, in toáte chipurile se síliá, cãré pene mai pe urma o sí faci; [« Ca nemica in lume asié de cu greu între muritori « nu se afla, carui'a neparasit'a nevoíntia mijlocul sí modul « lesnirii vre odáta sa nu 'i nemeasca »]; ca armasáriu lui, oarecum mai mult de cat právilele vitejiii poftesc, asupr'a Lupului cu picioárele de nainte cã sa'l stropsiasca, sí cu copitele osul cãpului in crieri sa'i prabusiasca, Lupul cu iute feréla lovitur'a in desiert ii scoáse, sí vrjamasí coltii prin nari petrúndínd, dinte cu dinte isi impreuná, sí falca cu falca isi inceleştá. [« Ca pre cum la viteji indraznéla cu socotéla vred « nicie, asié fora socotéla fiind, nebunie éste sí se numéscé »]; iára armasáriu lui inimii vítéze, durére pintíni dandu-i, [« Ca durére « in grába máre vertute duhurilor, sí deznedejduiré máre vitejie « inimilor aduce »], asié cã cum preste simtiré sã ar fi fost, [« Ca « intemparile de naprásna antei purced fápturile, de cie urmáza « simtirile sí gandurile »], asié de cu máre síála cãpul in sus sí au rídícat, cat pre Lup mai sus de cat síne l'au aruncat; apoi asié de sus, atat'a de táre in pament l'au buşit, cat cã o caldáre crepáta, de foáme desiert cosíul Lupului cu sunet

au zvananait. Lupul antei vedind, dára acmù si pricepend a armasáriului mai nebiruita vertute, socotì ca de'l va mai rîdicà odáta asié si de'l va mai trântì si de a du'a oára intr'acest'a chip, nici picioárele il vor mai tiné, nice vre un os sanelos si nezdrobot ii va remané. [«Coci ispit'a odáta facuta, a intiepti-lor, iára de multe ori poftorita, a nebunilor dascál este»]. [«Ca cine cu sorbiré dinte preste sciintia se arde, in lingur'a de «pre urma de da-ori si de trii ori a suflá i se cade»]. Si asié Lupul de botul armasáriului lasindu-se, pucintelusi intr'o parte se déde.

Herghelegiul de acias't'a nici cum macára simtire luand, coci, cu mladitiele vitiei si cu carcéele mladitielor, láre erà cezluit. [«Ca de multe ori ce nu biruiásce omul, biruiásce pomul; si im-perati, carii toáta lumé in robii'a sà au adus, pre aceiasi, a-mintrilé nebiruiti fiind, vinul in robii'a sà i-au rapit, si betii'a «cu man'a muerii i-au biruit, si pre cat erà antei laudati, pre «atat'a mai pre urma s'au ocarit»].

Asié Lupul, dupo aspru razboiul acest'a, oare-cum in sînul intristarii cápul slobodindu-si, spre chipurile mestersiugurilor chitél'a isi aruncá, si singur cu síne vorovindu-se intr'acest'a chip se socotì, dicènd : — Eu acmù de ataté dile flamand, si de-ataté nopti de privighére obosit fiind, oárecum vertuté mi-au scadiut; asijderé in mátie de atat'a vréme cevasi macára nepuind, si stomáhul dupo a sà fire fora hrána a fi neputend, in locul hránii singur singele seu a amistui s'au nevoit; de unde aéve urmáza ca si duburile sa'm fie lipsit, si máre iusiurime trupului de vătioneime sa'm fie vinit. [«Coci foámé in toate dile muritori a fi «ne invátia si este o boala, cáré nedespartit továraş tuturor «partilér trupului, si pururé se afla de fácia»]. Ca de-asi fi fost (dicé Lupul) in státul puterii méle, armasáriul asié láre nu m'ar fi purtat, si de n'asi fi fost de vilioán asié de iusior, atat'a de sus nu m'ar fi rîdicat. [«Acmù dára ce lipsésce in fire, pre cat «poate mestersiugul sa plinésca trebue»]. Si asié Lupul socotîndu-se, la un mal se duse si cu toáta poft'a tièrn'a, cà cum

carne de carlanăș ar fi, inghitiiă, si cu atat'a lut se indupacă, cat că cum ar fi un sac peste tot, tare si de greu se indesă; (ca din fire Lupul, că si lácomul, acest'a dar are, că cand mult sa manance poflésce, antei mátielē, apoi stomahul isi plinésce', coci carné nemistuita la mátiē a o triméte poate, si apoi ori cand ii éste voi'a, o borésce si afára o scoáte).

Asié dára Lupul, dáca cu atat'a de multa tiérna tot cosiul isi implù, de cat armasáriul mai mai greu se facù, si de ciia de-abié clatindu-se, iárasí cotra herghelie asupr'a armasáriului purciáse. [«Ca sufletul nepriiálñ, intr'alta nu, fora numai in «biruintia se odihnésce»].

Armasáriul, dupo deprinsul obicéiu, indáta inainte-i esí. Lupul acmù de tiérna ingreuiát, precum sprintína feréla a face cu greu ii vâ fi, si de copitele armasáriului asié pre lesne că mai de nainte cu anevoe se vâ feri, socotí, de care lucru meștersiug că acest'a scorní: [«Coci toáta simcéo'a mintii «éste, la nevoe lesniré a nemeri, si la lesnire de nevoi'a fora «véste táre a se padí»] dáca, pre cat mai aproape putù, lunga sláva se apropie, pre coaste intr'o parte se culcá, picioárele liápene inainte isi lasá, gur'a isi cascá, dintii isi ranjí, limb'a afára isi spendiurá, ochii cu albusiurile in sus isi intoáirse si oare-cum uscati si paejiniți ii aretá; muscele in gura ii intrá, viispile de oc si de melciuri il piscá, iára el cu máre rabdáre acésté toate, că cum ar fi mort, le rabdá. [«Ca multi «vedind ca viáti'a le aduce primejdíe de moárte, mortilor aseme-«nandu-se, si din moarte au scapát, si pre altii cu piciorul «pe cerbice au calcát»].

Armasáriul vedind ca Lupul, nu că din-tei vrajmaș navelésce, ce că stervul mort pamentului se lipésce, antei de departe pe nari foriiă, apoi mai cu îndraznéla de Lup se apropiiă; de ciia (dupo cum a tuturor dobitoácelor obicéiul éste, cand vre un sterv mort afla, a'l amirosí) din coace si din colé a'l adulmecá incepù. Lupul, cu moarte minciunoasa, hirisia si adevéráta prostului armasáriu moarté acmù acmù

gatiã, si cum il va apucã, si cum il va birui, si cum va sarì, numai din gand se chibzuiã. Deci armasãriul, precum am dis, din toate partile amirosãndu'l, si despre parté botului vinì; atuncé Lupul, dupo greuimé ce avé, cu cat mai mult putù se sprintinì si de naprãrna pre sarãcul armasãriu de nari apucã, cãrile, si de spaima, si de durére, macãr ca peste putéré, sã se sũ, si cu picioãrele in toate partile azverli; dãra cu acias't'a pucin lucru si asiési macãr nu sporì, coci indesãta greuimé lupului *) in mãtiele Lupului, iãrasi la pament aterna si capul si genunchele armasãriului. Catava vréme Lupul alta cevã nu facé, fora numai cã o piãtra in gios, tot la pament se tragé.

Armasãriul acmù icoãn'a mortii in oglind'a vietii sale privind si din toate partile deznedejduind, mai mult de groãz'a mortii, de cat de mușcatur'a Lupui **) din toate madulãrele se slabiã. [« Ca precum apelpisi'a cate odãta inimile imbarbatéza, asié mai « de multe ori toate nedejdile curma si toate puterile cã cu pá- « losiul de odãta le ratéza »]. Asié dãra armasãriul ticalosul, in toata slabiciuné aflandu-se, Lupul cum mai fora véste si mai in pripa de nari lasãndu'l, de li il apucã si indãta bãrdahãnul spargèndu-i mãtile, la pament ii versã.

Dupo ce Lupul, cu acest'a meștesing pe armasãriu il intoãrse in tintiariu, si pe poart'a intunérecului il bagã; [Ca morté do- « bitocului alta nu éste, fora numai lips'a luminii vietii, intuné- « cul nefintiei aduce»]; indãta tièrn'a, ce mai de nainte, nu pen- tru satiul, ce pentru greuimé o inghitise, a versã incepù, intr'a carii'a loc, cu mãre veselie, carné amasãriului puse.

Cã acésté, si altele mult mai mari si mai minunãte intielepciuni, o fratilor, Lupul in cãpul seu poarta, carile adevérãte izvoãra de sciintia si sémne de multa cunoscintia sint. [« Ca « nici nebunul coãrne, nici intieleptul áripi áre, de pre cãrile de « intielept sau de nebun sa se cunoasca, ce pre amendoi cuven-

*) Credemu co autorulu a voitu sa scrie: *lutului*.

**) Credemu co éste a se indreptã: *Lupului*.

«tul si lucrul veri asié sa fie, veri asié ii aráta, ca amintrilé «multi intielepciuné cuventului in destul au, iára de lucrul ei «pré lipsiti sint; si impotriva multi de pomp'a si frumsétié cuventului sint departáti, iára fáptele ii aráta precum cu intielepciune a fi incorunati»]. De cáre lucru, o priiátinilor, foranici un prepus sa fíti, ca Lupul acíast'a a ispravi vâ puté, inse numai de va vré; numai si acíast'a a socotí ve trebue : ca síiál'a Lupului for'a vre o adevéráta pricina sa fie nu poáte; ca amintrilé [«Intieleptii precum de láudele lumii fug, asié pentru «cá lumé de buni sa'i láude, intielepti a se fáce s'au nevoit»]; asijderó cel mai subtire al intieleptilor meştersiug éste, [«Cá «laud'a numelui de la dínzii pre cat pot gonind ea singurá pre «atat'a asupra-le sa alérge, fac»]; nu intr'alt chip, [«Ce cá cum «inim'a, cáre in dragosté cuiva éste lovita, cu cat indragitul «se ascunde si se ferésece, cu atat'a drágosté cuprindindu'l il «topésece»]. Deci cat despre síiál'a lui ar fi, si pre cat proast'a mé socotéla agiunge, socotesc, [«Ca de multe ori ce nu se in«cépe cu cuventul, se sfersiésece cu batiul»].

Cu acest féliu de enveluiri si cu acéste sule de bunbac, dupo ce Vulpé pre Lup impunse, pebrunse si pre cat putú in ur'a si zavistiú'a a multor'a il impinse, (coci multi erá, carii nici cuventul dreptatii a scí, nici pre Lup a filosofisí a audí pofúná): [«Ca cata in necajire bolbaitur'a minciunii iu uréché drépta, a«tat'a nesuferire sagetatur'a adevérului in inim'a necuráta a«duce»], si in tot chipul cu podobe il invescú si'l desvescú; il imbracá si'l dezbracá, pene mai pre urma nu intr'alt chip, ce vedind ca multi uréché ascultarii, despre multimé vorovirii ei a intoarce incepuse, cuventul isi curmá; [«Coci gur'a desfrenáta «mai táre alérge, de cat piatr'a din dél resturnáta, pre cáre un «nebun cu piciorul poate a o praveli, si o mie de intielepti a «opri nu o pot»].

Dupo acéste a Vulpíi pentru a Lupului filosofie dovéde, cu totii cunoscúra, ca in cápúl Lupului éste si síiála si socotéla; deci cei ce pofútiá síiál'a, nici cum vré sa'i asculte socotél'a,

iára cei ce poftiã socotél'a, mai cu dédins vrura sa scie ce'i poate fi sãial'a; si asié sententii'a celor'a ce poftiã socotél'a biruind, alésera cã iárasí pre Lup de fácia sa cheme, si mai cu adevér pentru a Strutocamilei fire sa se insciintéze.

Deci, dupo ce pre Lup in mijlocul théatrului adusera, Corbul (precum si mai sus s'au dis) putéré Vulturului si indemnáre Cucunozului, spre adevérinti'a vrednicii Strutocamilei, avé; cárile cã si cuvintele Lupului, dupo poft'a sã sa abãta, si intr'alt chip a grai pricina a i se dà sa nu se poáta, cotra Lup intr'acést'a chip loghic'a indrépt il invetiã; coci nu din hotárul mijlocitoriu purcedé, nu din protase sylloghizmul incepé, ce din incuiáre urmarii protasele sofisticésce in gandul ascuns lasã, si intr'acést'a chip epifonem'a sã in glasul mare strigã: — [« Cine in lume «éste atát'a de intielept, carui'a alta intielepciune sa nu-i tre-
« buiasca? Cine între muritori éste atát'a de invetiát, carui'a « mai multa parté invetiaturii sa nu-i lipsasca? Cine in tot théá-
« trul acést'a éste atát'a de ascutit la minte, cárile vent sa so-
« cotésca a altor'a cuvinte? Si cine éste acél'a cárile a dice vã
« indrazni, ca mai mult o mana, de cat o mie, a sprijeni, sau
« a pohãrni poate?»]. De cáre lucru, o iubite priiátine, pentru ce in mijlocul théatrului te-au chemat a sci ti se cadé. Ca iáta vrednicii'a Strutocámilei toti o au ales. Iáta ca alégeré a multor'a éste mai adevérãta si mai intarita de cat a unui'a sau șa doi. Iáta ca Strutocamii'a de titulu vrednicii si a stapanirii vrédnicã éste. Iáta ca máre se áfla insemnáre numelui ei. Asié poruncésce Vulturul, asié vã Corbul, asié indémna si sfatuiásce Cucunozul.

Corbul dára a acestor'a de catevã ori palinodii'a cantand, si dupo firé glásului seu de daori si de triiori crancaind, Lupul parté cé mai multa a vremii tacerii dà. [« Coci ta-
« ceré cápul filosofii éste; si anco toáta cinsté intielepciu-
« nii mai mult intr'ins'a se prijenésce, de vréme ce aplos a
« grai de la maice si de ia mamcé ne deprindem; frumos
« si mult a voroví toáte scoalele mai prin toate locurile, (nu

«cu puçina paguba a tot muritoriul!) pre canoaâne ne in-
«vátia; iára intieleptiése a tacé si vrémé voroavii puçine si
«gréle, pre la puçini videm; si invetiatur'a tacerii undevà
«macára in lume a se profesù nu audim, O fericit'a tacére! ca
«lot dé-una cu tacéré ascultam si invetiam ori ce ar fi de
«invetiat, si pururé din fontan'a tacerii cuventul intielepciu-
«nii au izvorit, ca cine táce mult, mult gândése, si cine mult
«gândése, mai de multe ori ce-i mai cuvios nemerése. Acel'a
«dára ce, ce-i mai de folos au nemerit, dic, ca de vâ grai, vâ
«grai mai negresit»].

Lupul dára, dupo multa cu tacére spre crancaítul Corbului as-
cultáre, intr'acest'a chip se cumpeni, cá nici cu de tot nere-
spunderé necunoscatoriu, nici cu voroav'a impotriva, mai mult
manii atitiatoriu sa se aréte, de cáre lucru intr'acest'a chip re-
spunse: — [«Cand toate gurile Privighitorilor lor a mai cantà tac,
«atuncé Grierul copáciului a titii începe»]; deci sau coci au ta-
cut Privighitorile, Grierul au început, sau coci au început Grierul,
Privighitorile au tacut; nici aporii'a, nici dezlegáre ei éste asié
vrédnica de iscodit; coci un'a scim, si acéi'a de la toti de ade-
veráta priimita axioma éste: [«Ca toate vrémé sà au, si vrémé
«a tuturor dascal si invetiatoriu éste»], cáre, precum voroávii
vorovitoáre asié tacerii tacétoáre, cumpenitoáre si giudecatoáre
vâ fi. Iára eu vécinice multiemiri dau, coci acmù de lucrul ce
nu sciam, oárece m'am insciintiat, [«Coci fiete ce a scì mai de
«folos éste, de cat fiete ce a nu sci»].

Iára între pásári erà o Brehnáce betrana, cáre in multe sciin-
tie si mestersuguri erà deprinsa; [«Ca mult se indreptéza cu
«invetiatur'a tinerétiéle, dára si sciinti'a mult crésece si se ada-
«oge cu betranétiéle»]. Acias't'a a Lupului atat'a stiála si la vo-
roáva atat'a feríála a minte luand, in sine dise: — In Lup nu nu-
mai tacére inimoása, ce si oarece simtire aduimecoása éste;
[«Si pene intr'atat'a crutitoriu cuvintelor ce se aráta, nu éste
«semn a minte de cotéla desjárta»]. De cáre lucru tacéré lui
cu glogozite voroávele noastre de trecut nu éste; [«Ca voroáv'a

«glogozita pene mai pre urma, sau de tot indiesert, sau in gal-
«ciava ése, iára tacéré cu rabdâre, sau in pace, sau in biruire se
«seversiesce»). Si asié cotra alalte pásiri dise : Pucina rabdâre
sa aveti se cade, pentru cà intr'o parte luandu-ne, cu Lupul
pentru cel de obște folos oarece cuvinte sa facem.

Si asié Brehuâre in singuratâte cu Lupul luandu-se, cotra
dinsul intr'acest'a chip voroav'a incepù : — Vrére-asi si asi pofti,
iubite priâtine, pricin'a aduncii tále taceri ce ar puté fi, cà sa
pociu scì, [«Ca de si tacéré intre toti iubitorii intielepciunii lau-
«dáta éste, inse la vréme de tréba, icoan'a nesciintii aráta»].
Asijderé [«Macar ca cine nu scie vorovì si táce, frumos voro-
«vésce, dar ancosi la multa cu indemnâre si cu pofta intrebâre
«a nu respunde, sau acelor pizmosi sau acelor urficiosi lueru
«éste»]; mai vertos, precum mi se páre, sciut a-ti fi socotesc :
[«Ca doae lucruri, sâbié de ambe partile ascutita si rana mintii
«netamaduita éste, cinevâ la vréme de voroava, cuventul a'si
«opri si la vréme de tacére, limb'a desfrenâta a'si slobodì»].
De càre lucru de éste in tine vr'o sciintia sau vre-o cunoscin-
tia, de mine sa nu ascundi, te poflesc si te sfatuiesc, cà intr'a-
cest'a chip ori ce in Republic'a noastra clatit, stramutat si ne-
asiediat ar fi, in limanul odihnii, intru locâre unirii si in asie-
diamentul omoniii a aduce sa putem; coci intr'alt chip lucrul
de vâ remané, de toata a lucrurilor alcatuire si a sfátului bun
si de obste invoire, toata nedéjde se rumpe si se curma. [«Ca
«nu atat'a stricaciune Publicai adunâre, nepriâtinilor den-afâra,
«pre cata a cetatiénilor din luntru a inimilor intr'un gand nein-
«preunâre aduce»].

Lupul respunde : — Bine scii, cinstite priâtine, [«Ca dége-
«tul aretatoriu cumplita otráv'a clâesce a ochiului privitoriu»],
[«si, supt unghé dégetului mai vrajmasiu toâpsec de cat din-
«tele Viperii sta»]; asijderé, [«Nu éste poft'a aceluia, càrile
«cu drépta socotéla se slujésc, cà lumé, cu dégetul aretan-
«du-l, sa dica : Iáta acest'a asié au dis, asié au facut; ca ma-
«câr ca intr'acé data oare ce spre adaogeré cinstei si spre sláv'a

« numelui a se aduce s'ar paré, (care lucru mai mult de cat al-
 «tele pre muritori fârmaca), dára cu buna sâma si adése s'au
 «vediat, ca acélési guri canta cantecul îndrěpt, si ce eri laudà,
 «asta-di in hula iau si in batjocura»]. De care lucru propositul
 socotélii au fost, cá intr'ata'ta adunâre, de nevoe adeverul a nu
 aretà, iâra de buna voe numai singur eu a'l scî, sau cotra altul
 iârasî adeverului iubitoriu a'l obstî; [«Ca între doae chipuri pu-
 «ruré doae socotéle asupr'a unui lucru au, dára in doae mo-
 «narhii, in câré nenumérate chipuri, voi si socotéle se afla, cu
 «cat mai vertos deosebite placeri vor avè? Unde cinevâ cu sfâ-
 «tul placut si iscusît nu mai multi priimitori, de cat lepadatori,
 «si nu mai puçoi aparatori, de cat impotrivitori vâ aflâ»]. Si a-
 sié urmâza cá [«Din cuventul adeverat nu mai puçini nepriiâ-
 «tîni de cat priiâtîni cinevâ singur cu gur'a sâ sa'si agonisâsca»].

Brehnâcé respunse : — Adeverat, o priiâtîne ! ca coâpta si
 deplin éste socotél'a tã, [«Coci nime asié de fericit in lume sa se
 «tie, a carui'a precum si lucrul si cuventul tuturor vâ placé sa
 «se socotésca ; ca soarele si ceriul senin caletorilor, ploile seme-
 «natorilor, vár'a plantatorilor, toamn'a culegatorilor si iárn'a de-a
 «gât'a mancorilor pláce ; pre cârile soarele tot de odâta tutu-
 «ror neputend a le pricinî, de la toti acéste nu poate a scapâ
 «a nu se vinuî»] ; si mácara de láud'a gurilor multe intieleptii,
 cá albinele de fum, fug ; inse [«Cand pentru facut folosul de
 «obste, cinevâ se fericése, cuvioâsa si frumoâsa éste láud'a»],
 [«Ca cu minté si sfâtl unui'a a multor'a viátia a se pazi, si din
 «viitoárele primejdîi a se ferî, ispit'a din toate dilele aretatoáre
 «si marturisitoáre ne éste»]. Precum cu buna chivernisál'a unui
 navarh, din nesatioáse droburile marii, multe suflete la limánul
 linescii scâpa ; [«Coci acel'a bur carmuitoriu a fi se dice si éste,
 «cârilor din linesce furtunele socotésce si din furtuna linescé a-
 «gonisése»] ; a carui'a dulce voroáva in liman si vřednica láuda
 pre uscat si cadiuta multiemita de la ficiori pentru parinti, de
 la parinti pentru ficiori, prin toate cásele si adunãrile, nu otráva
 me créde, numelui, ce láre antîfarmac tuturor hulelor éste.

Pentru aciaș'ta si intr'aceș'ta chip acelor vechi si fericiti iroi numere, [«Coci fericiré adevérata, cu cat se vechésce, cu atát'a «mai mult se fericésce»], cárile de atatié mii de ani si pene acmù, din iscusit condéele scriitorilor, din tocmite versiurile stihc-tvortilor, din impodobite voroávele ritorilor si din dulce cuvent-láre a tuturor gloátelor, buna pomeniré numelui nici s'au para-sit, nici in véci se vâ parasí; care lucru vie icoán'a vrédnicelor sále suflete, si deplin pilda urmatorilor sei éste. [«Coci toata o-«menii'a si vrednicii'a omenésca intr'aciaș'ta se plinésce, cà pre «neputíncios sa agiute, si nesciutoriului nu numai cu cuventul, «ce mai vertos cu fápl'a, pilda aévé sa se aréte»]. Aceș'ta lucru singura intielepciuné firii pre toti invátia; cu îndemanagerile sále pilda ni se aráta de fácia; cate parti áre toate in slujb'a si agiu-torinti'a tuturor le intínde. Soarele, tuturor cu acelasi ochiu cáuta, nici pre unii incaldiesce, si despre alii aciaș'ta tagaduiásce. Plo-ile precum stincele umediesc, asié semintiele dezvelesc, hlugerile recoresc, copácii infrundiesc, florile, erb'a si toáta pasiuné si o-táv'a inverdiesc; si toate in némul si chipul seu, un'a spre in-demanáre alii'a nebosit se nevoesc, si fiete cáré periodul pli-nirii sále a pliní se sílesc; de cáré lucru aévé éste, [«Ca firianul «firii a urmá se cade»]; iára amintrilé cine firii se imponci-siáza, pre facatoriul firii in meștersiug necunosculatoriu aráta; nici voiu, priiátine, cu numele firii, multimé patímirilor sa intielegi; [«Ca toata patimiré grozáva nepriatína, iára nu priiátina éste «firii»].

Cotra acéste a Brehnácii nu proaste cuvinte, Lupul intr'aceș'ta chip respunse:— Veđ si bine cunosc, o priiátine, ca cu toáta nevointi'a te sílesci, cà pentru a mé adunca tacére sa te insciin-tiezi, [«Ca sufletul filosof nu numai cum, si ce s'au facut, ce «si pentru ce asié s'au facut, cercetéza»]. [«Ca toata prostímé, «lucrurile vedind, precum sint le sciu, iára flososul, din ce si «pentru ce asié sint, cunoásce»]. Deci de vréme ce si eu (pre-cum mi se páre) urechi bine ascultatoáre am aflat, si tu pre-cum gura adevéru graitóare sa fii nemerit adevéru sa fii, si

precum eu a povestii nu me voiu lenevi, asié tu in pomenire a le alcatui nu te obosei, [«Ca voroáv'a frumoása la cei cunosca-
«tori de n'ar mai sferi, anco mai placuta ar fi; iára cei necu-
«noscatori mai táre dulcétia in basnele babesci, de cat in sen-
«tentiile filosofesci, áfla»]. Anteiási dáta dára, o priiátine! pri-
cin'a tacerii méle au fost, coci [«In uréche de pizma imbumbacáta
«si de zavistié astupáta, nici buhnetele caldararesci, necum line
«cuvintele filosofesci, a rezbate pot»]; [«Coci mái pré lesne s'ar
«audi voroáv'a intre ciocánele caldararilor, de cat intre multe
«gloáte a varvárilor»]. Iára a do'a si cé mai gré pricina au fost,
coci nu a tuturor socotéla éste, cá pentru ce nu sciu sa se in-
sciintiéze, [«Macár ca fiete cine din fire a scé poftésce, dar cei
«mai multi cevà nesciind, precum cevà nu scie a se dovedí nu
«priimésce»]; ce pentru cá ce le place si ce poftesc, acéi'a a'si
audi se nevoesc. Asijderé nu atat'a pentru hirisia fiinti'a Strato-
cámilei a se insciintiá, pré cat cine cevà impotriv'a lor, si dupo
pofl'a adeverului vá grai, a insemná se sílesc. Ca acel apofasis-
técós cuvent: **el au dis, asié vá, asté poruncésce**, aévé aráta ca
nu ce mai de folos, ce ce mai placut le éste, acéi'a sa'si aléga; si
asié voroáv'a mé nu de asculte, ce de captusite urechi ar fi lo-
vit. [«Si ce mai máre nenorocire a fi poáte, de cat cand nici cel
«ce bine vorovésce nu se intielége, nice cel ce'l aude, cuvintele
«de bune si de réle nu-i aléga»]. De cáre lucru la cei cu so-
cotéla, [«Mai cu sufferire si mai cu cuviniere éste, in munti hor-
«murosi, codri umbrosi, in stanci pietroáse, pesceri intune-
«coase, intre paretii zugraviti si zidiuri cu iádera acoperiti, cu-
«vinte a fáce, de cat intre oámeni cárii cuventul adeverului a
«audi nu le pláce»]; coci intre locurile pomenite, cinevá glásul
de 'si-ar slobodi, in urm'a glásului vaile, codrii, muntii, paretii,
zidiurile, acéiasi disa ar poftori, si de n'ar adáoge, in cáile nici
ar scadá cevà voroávii cuvioáse. Cáre lucru, la urechile dupo pla-
cére a audi deprinse, impotriva cade, ca de respund, respund
cu urgie; iára de tac, tac de pizma si de manie. Dára de vréme
ce in singurataté oámenilor si in tovarasi'a sciintielor, acii, nu-

mai amendoi ne aflam, ori pene unde proasta sciinti'a mé s'ar întinde cu buna nedéjde, si fora nici o primejdie a alergá, si ori ce innodat s'ar paré, a dezlegá nu me voi sili. [«Ca de nepriiá-
«tînul intielept este de laudat, cu cat mai vertos si priiátin si «intieleptul vá fi mai de ascultat si de îmbráçsiat»]. Cu a Vulpei sicuita, cotra toata public'a, priintia, iára asupr'a mé, cá vre o ura sa poáta aduce, cu máre nevointia numele meu si a filosofii méle la mijloc s'au adus. Cárii de la mine, cé adevérata si chiára a Strutocámilei fiintia hirisiie sa le aret, inainté atate gloáte m'au chemat. Cotra cárii in cevá nerespundind, pricin'a tacerii si siliálii méle mai sus deplin îi-o am povestit. Iára acmù, pre cat puterile im vor agiutá, numele si firé Struto-
cámilei, cum mai pre scurt si mai aévé a'ti dejgheucá me voi sili, [«Coci nu didascalul, cárii in toate dile in scoála invatia, ce «cel'a ce a ucenicilor cu invrednicii si invetiaturi impodobésce «viátia, fericit si la nume vestit este si a fi se cáde»].

Unul dintre cei a firii talcuiitori dice ca a numerelor numire si cunoscentia este mesur'a a necunoscutei firii; iára altul dice ca este faclii'a si lumin'a a fiintii lucrurilor; amendoi dára, precum se cáde, la radecin'a adevérul au alins si la vervul adevératei cunoscentie au ajuns; [«Ca cine adevérul de la radecina «cérca, sciinti'a in vervul inaltimei áfla, si cine adevérinti'a de «gios intréba, cunosciinti'a de sus îi respunde»]. Bine dára si dupo regul'a adevérului, iárasii dic, vrédnicii acei'a filosofi au grait, de vréme ce tot numele hirisi scurta hotaríre lucrului este. Deci numele Strutocámilei din doáe numere, din Strutiu adeca, si din Camila alcatuit este. Asijderé din doáe féliuri, adeca din dobitoc si din pásire este impartit, (inse de este in lume pásire cá acéi'a, cáre hirisi numai Strutiu sa se chéme); deci a acestor doáe diháni hirisiile impreunand, firé jigánii, pentru cáre intre-
báre se fáce, pre lesne a desfáce si a cunoásce vom puté. Asij-
deré pre fiete cáre dihánie, prin céle patru firesei pricini cer-
cand, fiete cáre cat si ce cu dobitocul acest'a imparte, chiar vom
puté prícepe. Asié dára Camil'a este dobitoc in patru picioare,

mugitoriu si din fire spre ridicare sarcinii oranduita; deci cat este despre parte pricinii facatoare, aevé este, ca ca si alalte in pantece se zemislésce si in vreme cadiuta firésce se fáta. Cat este despre parte materiásca, este ca si alalte dobitoace, din carne, singe, oáse, vine, piéle, per si alalte cate la materie se cuprind. Cat este despre pricin'a formei, precum din alalte dobitoáce cu multul se deosebésce, se aráta.

Antei ca unele sint cu un ghib numai, iára altele cu doáe; la cap mica dupo mámin'a trupului ce poarta, picioáre inalte si la genunchi bolioáse, la talpa láta si fora unghi, la copita ingemenáta si cá gascele pe de desupt impelitiáta; la coáda scurta, dupo lungimé trupului mesurand; (coci coád'a la dobitoac antei este pentru frumsétie, iára a do'a, cá pe unde cu capul si cu picioárele nu ajunge, pentru aparare de musce cu coád'a sa agiunga); la per crétia ca Arápu, dára moale cá bunbacul; de la grumazi pene la piept este flocoása si coám'a îndrept de la gusia in gios spre gutlej purcede. Iára peste tot la stat, de cat alalte mai mare, iára de cat Filul mai mica, este. Iára cat este despre pricin'a seversitului aevé este, (precum si mai sus am dis), ca fire spre ridicare sarcinilor gréle au oranduit'o. Nici aspru sa ti se pára, o priátine! acest cuvent pentru pricin'a seversitului, ca macára ca acíast'a pricina Ithicai mai mult de cat Fyzicai slujésce, inse adevurul asié se adevérésce, nevoi'a omenésca in fire pricin'a seversitului au aflat, si precum dic unii, preste chitél'a firii; [«Inse mestersiugul, fetul nevoii fi-
«ind, nevoi'a antei ce-i mai pre lesne, apoi ce-i mai cu greu si
«mai de folos au aflat»]; inse nu de tot impotriv'a firii, nici preste puterile ei a sarí poate, nici oranduiál'a lesniri a'i mutá ispitésce; ca ce mester ar fi acel'a, cárile grindí de fier ar rdica si cu cue de lemn le-ar intari; sau cine sfésnic de seu si lumânare de argint ar fáce; de unde aevé este, ca ce fire spre lesnire imprástiat au lasát, acé'a mestersiugul cu adunare spre seversire le-au adunat. De cáre lucru la Camila de socolit este:

antei ghibul in spinăre rîdicat, pentru că de greuimé sarcinii mijloc' pre lesne sa nu i se indoiasca.

A do'a la dins'a este de luat in sáma, perinutiele între picioárele dinainte si in pulpile picioárelor denapoi, in cárile, cand pentru incarcáre la pament siéde, cá cum in nisce pirostii cu trii picioáre, intr'acéle perinutie se sprijenésce, pentru cá adése culcaré si rîdicáre si greuimé, cáré in spáte o indésa, pieptul si pulpile sa nu-i júlésca, nici piélé rapindu-i in cevà, sa o betejásca.

A trii'a este la dins'a de socotit marimé trupului si puçina mancaré si incarcáre stomábului si máre rabdáré, cáré de séte in vréme caldurii áre, pentru cá si hrán'a fiindu-i puçina si rabdáré mare la séte, pre la locurile, cárile mancaré de in bisug si beutur'a in biv nu se áfla, mai rabdatoáre si mai trebuitoáre sa fie; [«Ca acel'a este mai trebutoriu, cárile la «vréme de nevoe este mai rabdatoriu»].

Acésté dára in Camila firé ascundind, nevoi'a si meştersiugul, din fire asié si spre acest'a sfersit sa le fie oranduit sfitésce. Iára de toáte mai pre urma de socotit la Camila remane, cá dupo marimé trupului micşiorimé sufletului, si dupo aratáre trupului prostimé duhului ce áre; ca un copil de siépte ani, sau si mai mic, siépte Camile, sau si mai multe, dupo síne a trage si incotrò voi'a ii este a le intoarce poáte, iára de multe ori, in locul copilului, un magáraş acias't'a slujba a seversì si catevà Camile dupo síne a insirà poate, cárile cat sint si cat pot de s'ar puté cunoasce, lucrul intr'alt chip s'ar templà; [«Ca unde a so-«cotélie si a mintii rádie nu lucesc, duhurile puterii puçin pro-«copsesc»]. Acest'a lucru, in dobitocul acest'a, chiar aráta ca firé, nu dupo marimé trupului, duhurile in cumpen'a atocmirii au impartit; ce la stervul maminos si vertos, duh logoş si fricos au pus; [«Ca putéré trupului cat de vertoása rîdica, împinge si «strînge, cat de mai mult ar puté, doi sau trii; iára cel putér-«nic la socotéla cu miile pre altii coversiésce»].

Deci intr'acést'a chip Camil'a fiind, toate nevoile si greutatile

ce trăge, nu peste voe ce peste sciintia, suffer; in care lucru lăud'a vrednicii sufferéliei sa agonisásca nu poate; [«Coci acel'a «ce simte, iára nu cel'a ce nu simte, a sufferi se dice; si cel'a «ce putéré spre izbanda harnica a fi isi cunoásce si nu'si izbande», iára nu cel'a ce slabiciuné nepriiátinului nesciind, de «frica se contínésce, rabdatoriu se numésce»]. Anco mai cu dedins, si precum adevurul se are, ca Camil'a, nu coci nu poate, ce, precum am dis, coci nu scie ca poate, i se páre ca de-ar puté, vre odála pre cei ce o inecajesc, tot si-ar izbandi; de cáre lucru in sciinti'a ei, slabiciuné duhului, puterile trupului neclátind, numai cu pizm'a si innedusiál'a remane. Cáré macar ca in viátia (precum unor'a pláce) dic ca nu o uita; inse iárasa in viátia izband'a, pentru pricinele cárilor am dis, a'si rescumpará nu se invrednicésce. Acésté dára cand pre scurt, o iubite priiátine, in Camila si in fire ei asié se socotesc, si cu tot adevurul asié si sint; deci pentru acias't'a mai mult voroáv'a a lungi parasindu-ne, la Strutiú pásire sa ne intoarcem.

Asié dára giumatáté dobitocului acestui'a in Camila aévé aretandu-se, acmú cu alt mijloc, giumatáté ce remane in Strutiú pásire sa o cercam, si iárasa prin céle patru a firii pricini, ce, cum, din ce si pentru ce éste sa o a flam. Deci la acest'a lucru antei cá astrologhii sa fácém se cade, cárii céle adevérate firesci si ceresci trupuri mai curat vrend sa aréte, nisce fintie din socotéla si nisce trupuri si locuri, cárii nici in ceriu, nici in fire se afla, pun; dupo acias't'a dára socotéla, a fi sa dicem si cu minté sa suppunem, precum in fire se áfla o pásire máre, cu péne, pedéstra si nezburatoáre, sau un dobitoc cu doae picioáre, si se oáa; hrán'a, in loc de grauntie, érba sau carne, sa'i fie piátra, foc si fier; si asié, pre ciud'a lumii, acias't'a prin pricinele firesci de amenuntul sa o ispitim, cá oare ce pentru dinsa'a adevurul si socotéla ce ne vá aretá sa oblicim. Pre cat dára éste din parté materiásca, se véde ca nu piátr'a, lut sau alt metal, ce carne, singe si alalte lucruri, de materie dihaniasca áre.

Pre cat din pricina facatoáre este, antei in ou se zemislésce, se oáa, clocéce si apoi puii cá alalte pásiri din oáa isi scoáte. Iára cat despre pricin'a formei, multe si aspre díscolii áre, pre cáré binisior de o vom socotí si in cumpen'a socotélui drépte de o vom cumpení, mai mult spre a firii ei cunoscintia, de cat alalte, ne vâ agitulá. Form'a dára, párté ii este de pásire, iára párté de dobitoc; de dobitoc dic, coci pedéstra, nezburatoáre si pre faci'a pamentului, iar nu in aer amblatoáre; talp'a ii este cá de Camila, cu copita impreunáta, iára nu cu unghi si cu dégete despícáta; in spináre ghib in sus rídical cá Camil'a áre, la grumazi lunga si intoarsa, la picioare inalta si la genunchi botioása este; la cap-nica si la bot intoarsa, nu plise de pasire, ce bot de dobitoc poarta. Coad'a in sus intoarsa, crétia si tufóasa ii este; rar si departe pasiésce, prin cet si lin pásii isi clatésce. Acésté toate din form'a Camilii indatorita a fi dováda nu'trebue; iára din form'a pásirii indemanata a fi numai pénele o aráta; in loc de fulgi, tulée si in loc de peri, péne 'si au luat. Acésté dátré, la un loc impreunandu-le, pentru a pátr'a pricina, cáré este a seversitului, cum vom puté, vom giudecá. Deci pre cat cu socotél'a a agiunge putem, dicem ca firé intr'aciast'a jigánie, un lucru mijlociu au lucrát; coci trupul máre asemenand Camilei, cu mici pénele arípilor pásirii in aer a se rídica nu poate. Asijderé slab trupul passeresc, sarcin'a dobitociasca si a pohoárái greúme a sufferí si a purtá nu poate; de unde aévé este ca nici firé spre acésté au tocmit'o, nici meştersiugul si nevoi'a au silit'o; de cáré lucru un lucru numai ar seversí poate; (coci firé cevá inzadar si inderiert nu fáce); inse de este de crediut cuventul unor'a, cárii dic precum jigánii'a aciast'a in stomáhul seu fierul amistuind si otielul in mátie-si topind, pre urm'a ei, cei ce aciasta tréba de grija au, gainátiul la un loc il string, pre cárile meşterii, de adó'a-oára fierbendu'l si in materii'a si form'a dinteí intorcédu'l, fierul cel vestit, ce-i dic meschiul vechiu, sa fie alegénd; din cárile odaneoára, povestesc, precum oáa de fier pré multe sa se fie facut, cárile si pene ásta-di in camerile imperátilor, remasi-

lia se pazosc si se álla; inse aciasl'a socotéla, macar ca pre la multi de adeveráta se tine si se créde, [« Dára misiélii'a lumii «acesti'a atal'a cu vrémé lucrurile stramuta, cat céli'a ce unii «odata cu manule le apipaià, cu picioárele le calcà si cu ochii «le vidé, acelési acmù, alii audindu-le, in loc de basna si de «minciuna a fi sa le tie»]; inse noi acelor'a ce ispit'a prin scri-sori a oámeni de temeiu nu se pomenéscé, nici acmù ispit'a dupo cuvinte cinevá a álla se invrednicéscé, lucrul in prepusul schipticesc lasam; si asié nici spre acest'a sfersit din fire Strutiul oranduit a fi nu se adeverésce; de cáre lucru din tagádu marturisire adeverului aducénd, dicem: — Jigánii'a aciasl'a, dobitoc cu patru picioáre nu éste, pásire zburatoáre nu éste, Camila nu éste, Strutiul aplos nu éste, de aer nu éste, de apa nu éste; de unde iárasii dicem, ca cé adeveráta a ei hotarire, aciasl'a poate fi: Struto-Cámil'a éste Tragh-eláful firii, (coci éste lá filo-sofi altul al chitélii), cárite dintr'ambe monarhiile éste, si éste si nu éste; éste, dic, coci adeverat între lucrurile firii ciuda cá aciasl'a se afla; nu éste, dic, coci nici dintr'un ném a fi, socotéla nu adeverésce. De cáre lucru, o iubite priiátine, insemnáré má-relui acestui'a nume álta nu suna, fora numai hirisia himer'a jigániilor, Irmafrodítul pasirilor si Tragh-eláful firii.

Deci acmù lucrului, carui'a némul, chipul si toáta vrednicii'a firé i-au tagaduit, oáre cu ce obraznicie, sau mai adeverat sa dic, cu ce nebunie cinevá din voi'a sloboda sau din mestersiug, spre vre o vrednicie a o ridicà ar indrazni? [«Ca mai pre lesne «ar fi, cinevá gândácii ingiugand, pamentul cá cu boii in plug «sa áre, de cat vre un bine sau folos a ásteptà de la acel'a, cá-rile nici din fire vre un dar, nici din pedépsa si din invetia-«tura vre o vrednicie áre»]. Acestii'a socotéle, o priiátine, eu a unor'a ganduri impotriva simtind, spre asié de adunca tacére m'am lasát, si de nu voiu cumvá proroc minciunos esè, si un prognostic a fáce, macára ca nu fora siála, voiu indrazni: De odáta a Corbului sylloghizm se va intari, si sententii'a Cucunozului se va plini, si Strutocámilii in cap coarne cá a boiler ii

vor rezsari si in scaunul vredniciei se va sui. [« Ca furtun'a, cand «vã sa trantésca, antei ridica, si norocul antei ride, apoi plange»]. Numai vrémé, (cãré oglind'a éste a lucrurilor viitoare), vã aretà precum si sylloghizmul éste sofistíc, si sententii'a rezsuflátã, si Strutocãmil'a, din odihna in necaz, din fericire in pricaz, si din ce éste in ce nu éste, vã tréce. [« Ca Guziului orb, «fericita ii éste viãti'a, cand in intunérecul suptpamentului am- «bla, iãra cand pre fáci'a pamentului ése, nu mai curend rádie- «le soãrelui il incaldiesc, de cat unghile Blendéului il sfri- «delesc»].

Brehnácé, acésté toate de la Lup cu buna uréche ascultand si cu intréga socotéla intielegénd, singura din sine, precum cuvintele Lupului adevérate si pline de intielepciune sa fie, cunoscú. Asijderé, precum cã un deplin filosof toata apori'a au dezlegat, si cé hirisia hotaríre Strutocãmili au dat; inse mai de nainte sfáturile, cãrile între Corb si între Cucunos se facuse, sciind, anco mai táre, de iute aduimecãré Lupului se mirã; [« Coci sem- «nul intielepciunii éste, cã din céle vediute sau audite, céle «nevedite si neaudite a aduimecã, si viitoarele din céle tre- «cute a giudecã»]; de cãre lucru, sãial'a si tacéré Lupului, nu din pizma sau dintr'a inimii impietrosiére, ce din dréptã a intielepciunii regúla a fi, pricepú; [« Ca tacéré, sau la vréme a in- «tieleptului graire, a multor'a pilda si invetiatura, iãra a nebu- «nului bolbaitura, siie ura, iãra a altor'a scarandavitura, éste»], de vréme ce a Corbului inima baté, cã Strutocãmil'a între pá- sãri dupo dinsul, iãra între dobitoáce locul cel mai de sus sa tie. Asijderé sciiã, ca nu numai filosofii'a Lupului, ce nici sfátul a toãta lumé, din minté ce apucãse sa'i intoarca cu putin- tia nu éste. [« Ca inim'a in pizma imprietrosiãta, sau dupo voi'a «sã a ispravì neputend, de necaz se topésce, sau ori cand ar «puté, reul a fáce nu se indoiásce»].

Acésté Brehnácé in sine asié chitãndu-le si socolãndu-le, pene mai prø urma socotél'a intr'acést'a chip isi asiediã: [« Ori ce «spre binele si folosul monarhii éste, acias't'a a aretà si a grai

«se cade»]; iára de vor fi urechi cà acélé asiési de tot adevărului neascultatoáre, si inimi nici cum folosul de obște primitoáre, pecátul in cap si ocár'a in obrázul lor sa fie.

Asié dára Brehnácé, de la Lup despartindu-se, antei cu Cucunozul se impreună, carui'a toáta intielepciuné si filosofii'a Lupului ii povesti, si precum adevérata holariré Strutocámilei au dat, impotriv'a a carii'a alta socotéla mai táre si mai adevérata sa se gasásca cu putíntia nu éste. De unde tot lucrul aévé se fáce, ca minté Corbului gresita éste, si de ce s'au apucat, sau la cap a scoate nu vâ puté, sau de vâ puté, peste puçina vréme si lucrul se vâ stricà, si in loc de láuda asupra-si, ura si hula de la multi vâ luà; [«Ca o mie de lucruri vrédnice, de-abié láud'a «dobendesc; iára numai unul scarnav, in véci nespálata cinstei «si numelui, grozáva aduce páta»], cáré pré tardiu, sau nici odaneoára din gurile nõroádelor si din sioptele gloatelor a o scoate nu vâ puté, [«Coci din fire muritorilor acias't'a éste dáta, «cà binele pre lesne, iára reul cu anevoe sa uite; si láudele «cuivâ pre hartie, iára húlele pré táble de aráma, sa le scrie»].

Acésté si altele cà acésté Brehnácé cotra Cucunoz voroví, socotínd precum antei pré dins'a din cé véche si stramba socotéla vâ puté intoárce, si deciã amendoí impreuna mergénd, si pré Corb la cálé dreptatii si la lumináre adevérintii a duce sa nevoiasca; [«Coci Brehnácé, mai de folos a fi, cinevâ «ale sále hotára pe dreptate a pazí, de cat toáta lumé tiránésce «a agonisí, socotiã»]; ce in zadar cuvintele si in dar nevointiele isi pierdú; de vréme ce Cucunozul dicé, precum prin carti si mijloce de credíntia adevérít éste, ca Pardosul, Vulpé, Ursul, Rísul si alálte ale lor rudenii, cuventul lor a priimí si sententii'a lor a intari gá't'a sint; si anco de vâ fi cinevâ sfátului acestui'a imponcisoriu, pré pre lesne alta cále ii vor aretà, pré cáré, si vrend si nevrend, ii va cautà a mérge; [«Ca unde éste síl'a tí-ranésca, nu se cérca putínti'a firésca»]; si mai cu dédîns pentru Lup si pentru Ciacal, cárii singuri numai poate intr'alta socotéla sa remae. Deci de Ciacal puçina grija éste, o ji-

gânie si de stát si de sfát puçina si mica fiind; iára pen-
tru Lup, de vom vidé ca la gand nemutat si la fire ne-
schimbat reãmne, de odáta precum sfáturile lui priimate ne
sint, ii vom aretà; iára cand la vrémé alegirii lucrului vâ
fi, alta tréba intr'alta parte ii vom aflâ, pene sfátul se vâ
ispravî si hirográful de man'a tuturor se va iscali; iára dupo
acéi'a adeverit sint, precum Lupul la bârlogul seu cu odihna
a traî bucuros va fi; [«Ca mai fericit éste cinevâ cu strîmt
«traîu la lócâsiul seu, de cat cu toáte desfatarile in cásese
«streine»]; iára amintrilé, precum impotriiva ca se elatése de'l
vom simtî, buna nedejde am ca Pardosul, cu multe pestri-
ciunele si picaturile lui, vâ aflâ ac de cojocul Lupului.

Brehnácé iárasî dise: — Eu frate asi sfatui cã si tu de a-
ciosta socotéla sa te parasesci, si amendoî impreuna si, pre
Corb de la acest'a lucru a'l dezbarâ sa sîlim; [«Ca mai de
«láuda éste o inima tulburáta a impacâ, de cat o respubli-
«ca a tulburâ; ca tulburaré a nebunilor, iára impacaré a
«intieleptilor meştersiug éste»]. Si cotra acésté pomenése,
iubite frate, ca Pardosul si toata semintii'a lui, credintia n'are,
a carui'a nu numai scrisorile si cuvintele, ce asiési nici lu-
crurile de creduit nu-i sint; [«Ca a cui cuvintele nu se sta-
«ruesc, cu anevoe lucrurile i se vor starui; si cine necre-
«dincios éste in voroáva, viclén va fi si in lucruri»]; si pre-
cum piélé cu multe picaturi éste picáta, anco mai cu mult
viclesiuguri inim'a ii éste vergáta; [«Ca inim'a vicléna, antei
«din minciun'a cuventului, apoi din viclesiugul lucrului se
«vedése»]; cárile precum asta-di prietesiugul nou, asié maine,
sau poimane vrajmasii'a véche, si precum acmû plecáre cápu-
lui, asié afland vréme rfidicáre násului, vâ aratâ. Iára acésté a
Pardosului de nu vii pomeni, frate, cuvintele méle, precum o-
dáta ti li-am dis, din minte sa nu 'ti ésa. Ca macar ca tu la trup
mai chipeş si la stát mai inalt esti, dára eu si de versta mai
betran, si de pedepse mai dosedît si mai ispitît, si de cái
mai multe si mai departe si de tieri mai streine si mai late,

mai asudat si mai zbuciumat sint; in cările si mai multe am vediat, mai multe am audit si si de mai multe m'am insciintiat. [«Ca adeverat buna este sciinti'a audirii, dára mai adeve-
«ráta este ispit'a vederii»].

Cucunozul acésté toate in loc de básna si in buigaituri de be-
tranétie le luà; [«Ca basn'a la proşti locul istoriiei, margaritariul
«la porci, prétiul orzului, siuerul la cioban, cinsté muzicai, si
«sfátul bun la inim'a ré, tot o socotéla au»]; cările cuvintele
Brehnácii céle cà graul alése si cà spicul culése, cà plév'a su-
flandu-le si cà paele preste arie maturandu-le, intr'acést'a chip
i le intoårse: — [«Betranétiele, o frate, si multa trud'a in
«tinerétie mai mult de o lihna trupului, de cat cinsté si ago-
«nisit'a numelui cérca»]; de càre lucru socotesc, ca nu ce do-
réscé cinsté, ce ce poftéscé odihn'a areti si inveti, si a me mi-
rà destul nu pociu, cum nici-cum in parté monarhii noastre
tii? Si cum intr'acést'a sfát dobitoácele stíbl'a finicului sa apuce
cu totii noi am puté priimi? Si cum cinsté si sláv'a Vulturului
acias't'a ar puté sufferi? Au nu scii [«Ca agonisit'a numelui mai
«mult cu indraznél'a de cat cu síal'a se dobandéscé?»] Au nu
pricepi [«Ca schíntei'a amnáriului, pene a nu se stíngé, iasc'a
«aprinde, iára síngédu-se, a do'a si a trii'a lovitura poftéscé?»].
De càre lucru noi acmù vréme de tréba si dupo pofta afland,
cum vom puté, vrémé prelungind, dárul norocului in pár'a focului
sa aruncam? Ca bine scii, [«Ca pre cat este de iute la curgere
«punctul vremii, anco mai iuti sint mutarile lucrurilor in vré-
«me»]; si nu trebue cinevã a te invetiã, de vréme ce: [«Pre-
«cum chipul, norocul mii de mii de obraze sa fie avend, si in
«mii de mii de féliuri pre muritori in tot ciásul sa fie magu-
«lind»], adeverit esti. Au nu de cu vãra stepãnii cãselor de
iãrna grijindu-se, toata zaharão'a trebítóare in jicnitiele si cãme-
rile sãle gramadesc? [«Ca ce da vrémé, nici avutiã, nici nevointi'a
«poate cumparã»]. Iára cate primejduitoare in vrémé viitoare
mi-ai pomenit, acésté anco nu tagaduesc; [«Ca cine vre odãta
norocul supt lacãta si norociré in lãda 'si-au incuiãt? Sau cine

« tot cu acéi'a fortuna in via'tia s'au slujit , de caré vre odála « sa nu se fie necajit »]. Ce a muritorilor mai mult acia'sta le éste birisii'a , [« Cà in diu'a norocului sa'si aréte vervul cor- « nului, iára in diu'a nenorocului de nevoe sa suffere si scoá- « teré ochiului »]; de care lucru asié socotesc, intr'aciasta dáta, nici cum biruinti'a la dobitoáce sa nu remae, (macár si ade- verul partaş si impreuna nevoiaş sa le fie!). [« O furtun'a bu- « na, (de éste in lume vre un'a adeverat buna), cum si táta « si maica, si sor si frate fortunei réle ești, caré pene intr'ata- « l'a pre muritorii buiguesci, imbeli si nebunesci, cat si spre « tábar'a adeverului , desfranáte ostile nebunelor sále socotéle « a'si slobodi nu se rusinéza ! »]. Deci acmù, frate, in nemica cevasi de cuvintele Lupului imblaznindu-te , si nici o zabáva la mijloc puind , impreuna sa ne sculam si la impreunáré Corbului sa mérgem , pre cárile si de laudaroása filosofii'a Lupului sa'l inseciintiam ; si de cii'a lucrul mai cu caldura si mai cu nevointia sa apucam. [« Ca nu mai puçin zabáv'a prin lene- « vire stélpii monarhiii , de cat cfártán'a madulárele trupului « scutura »].

Brehnácé, macár ca cu greu iusioare cuvintele Cucunozului audiiá, si cu grétia aspre voroávele si spurcate blastemurile a- supr'a adeverului sufferijá , inse intr'alt chip a fáce nici avend, nici putend , sculandu-se cu Cucunozul impreuna, la Corb se dusera; inainté a carui'a Cucunozul, dupo ce toate cuvintele Lu- pui *), dé fir-a-per povestí si anco de cat erá, cu oxífile, varífile minciunilor le mai asupri, cu apostrofurile lingusiturilor ále do- bitoácelor lucruri de cat erá mai micsiurá , si cu perispomenile mendrii sláv'a si numele zburatoárelor preste ceriuri rídica , si multe de vent pline cuvinte rezsufá ; impotriva a toata soco- tél'a drépta, gândul si fapt'a Corbului pre cat mai mult putù, a abáte sili [« Ca ce éste la muritori mai pre lesne de cat cu- « ventul reu a grai? Si ce éste mai cu greu la peminténi, de

*) Credemu co este a se indreptá : *Lupului*.

«cat cuventul adevărului a dice si pofl'a dréptei socotéle a fáce»].

Corbul asijderé inima cà acéi'a avend, cáré de-ar fi preceput, precum cinevã din gândul seu sa'l abãta s'ar nevoi, acelu'i'a cu tot mijlocul puterilor sãle impotriva sa i se pue, cu cat mai vertos si cuvinte spre placére si indemnãre dupo a sã vrére de la Cucunoz audind, poti créde ca cu im'a *) ar fi saltãt, si dupo sfatuiré placuta s'ar fi plecãt? [«Ca la inim'a stelpita si impie-
«trita un cuvent dupo placére, de cat 1000 de talanti, mai placut «éste»]; inse [«Unde lumin'a adevărului lovésce, ori cat de «grosi ar fi paretii indrèptniciii, de nu peste tot, dára oãre ce «zãré tot strabãte»]; de cáré lucru Corbul ale Lupului, de cat soãrele mai viderãte si de cat lumin'a mai straluminate si mai adevérate cuvinte audind, pre cárile in cumpen'a socotélii tragèndu-le, intr'acést'a chip cotra Brehnãce si cotra Cucunoz voroãva facú: — [«Fericit ar fi acél'a, o priiãtãilor si soci-
«ilor méle, a caru'i'a impotrivnici si nepriiãtãini fora putãnti'a «lucrurilor, dára de trei ori mai fericit ar fi acél'a a caru-
«i'a vrajmãsi fora agiutorinti'a sfãturilor ar fi»], si de vréme ce in cápul imponcisietoriului voii noastre, socotéle asié de drépte si sfãturi asié de ascutite se afla, alta cevã mai mult nici a dice, nici a fáce avem, fora numai Cerescii noãtri stapanitori inimile alaltor'a sa impietrésca si urechile mintii sa le astupe, cà nici glásul a'i audi, nici sfãtul impotriva a 'i ascultã sa poãta. [«Ca mai multa nedéjde de biruintã in lips'a sfãtului «vrajmãsiului, de cat in mult numerul, tãre man'a si ascutita «sãbii'a ostãsiului éste»]. Iãra de vréme ce impotrivnic sfétnic si imponcisietoriu vrédnic cà acést'a a avé din noroc ni s'au templãt, in cevã cu inim'a sa nu scadeti ve poftesc. [«Ca cu «cat lucrurile mai cu anevoe si mai cu multa nevointia se do-
«bendesc, cu atat'a mai cu mult se lãuda si mai cu cinste se «slavesc»]. Deci eu acias't'a am socotit dinceput si acias't'a voi tiné sau pene a traì, sau pene lucrul inceput voi seversì, adeca

*) Credemu, ca autorulu a voitu sa scrie: *inim'a*.

syloghizmul odăta la mijloc pus sa se intarésca, si Strutocămil'a spre cinsté epitropiiei rîdicându-se, de la toti vrédnica sa se cunoásca. [«Ca mai fericit socotesc a fi acel'a, cárile intr'o su-
«ghitiare duhul 'si-ar sfersi, de cat cel'a, cárile ce odata au giu-
«ruit, pene la moarte giuruinti'a a plinè, pre cat va puté nu
«se vâ nevoi»]. Căre lucru precum l'am inceput, asié a'l seversi doáe pricini indemnatoáre si amendoáe precum socotesc folositoáre sint : Un'a ca al nostru, iára nu al dobitoácelor sfát intariré luand, ori cum ar fi, titlul intielepciunii si numele vrédniciei lûnga monarhii'a noastră va remanó. [«Ca între impera-
«ti si monarhi nu mai gios se tine cinsté sfátului dîvânul-
«lui, de cat biruinti'a nepriiáinului in mijlocul meidîianului»]; alt'a, coci despre parté noastra între dinsele, pre Strutocămila epitrop Leului puind, sau de tot supt putéré noastra le vom luà, sau tot dé un'a între madulárele trupului monarhiii lor galciáva neparasita si tulburáre neodihnita, si mai pre urma razboáe si morti vor fi si se vor scorni; si asié, (precum bine sciti, ca moarté unor'a éste viáti'a altor'a), noi cu singele lor ne vom ingrasié, ne vom intari si puterile ni se vor innoi. [«Ca nici odaneoára norociré si mariré unui'a, fora
«nenorociré si micsiuráre altui'a a fi nu poáte»]. Inse pentru tain'a, cáré acmú in inimile noastre ascunsa sta, nici Lupul, nici alta jigánie scire sa aiba, pene cand pre cei mai de frunte, dintre céle cu patru picioáre, mai binisior vom ispití; [«Ca lucrurile gréle, pre cat sint mai tainuite, pre a-
«tat'a es mai iusioáre, si sfátul descoperit, pre cat ar fi de
«folos tainuit, pre atat'a ése de stricáre in gloáte dezvelit»]; ca pre cei mai alesí dintre dinsi dupo voi'a si inim'a noastră plecandu-i, cu cei mai de gios a ne respunde pre lesne ne va fi.

Din monarhii'a dobitoácelor erá cinci jiganii, cárile la acé-
adunáre si mai de frunte si mai de cinste erá, adeca : Pardo-
sul, Ursul, Lupul, Vulpé si Camil'a, (pentru cáré mai pre
urma toata rascoál'a si vrajb'a cé mără între doáe monarhii

s'au scornit, coci mutand'o din Camila in pasire si adaogându'i, la urechile ciute, coârne buorate, numele in Srutocâmil'a ii mutâra). Pre lunga acésté erà si Ciacâlul; inse acest'a nu intr'atat'a socotéla se tiné.

Acéste cincî jigânii in locul a toáta vél'a si in chipul a toáta stem'a a alaltor cu patru picioáre erà. Intr'insele toáta láud'a in chivernisála si toáta nedéjé in nevoi si primejdii li se sprijeniã; [«Ca precum pe stelpii mai grosi si mai ver-tosi toáta urzála cásii se sprijenése, asié in patru sau «cincî, sau si mai multi, toáta otcarmuire publicai se odih-nése»]. Iára pricin'a a alegirii acestor cincî jigânii au fost, ca anco de pe vrémé galcevii cu Vidr'a si cu Bôllánu, intre densii atat'a glogozála si amestecatura precum se scornése vedind, socotira, [«Ca in gurile multe puçine sfâcuri de is-«práva sint, si in voroávele delungáte gresiála a nu se fáce «peste putintia éste»]; si pentru mai cu fora glogozála lucrurile sa scuture si mai pre lesne la un cápet sa le scoátia, disera: láta noi din toáta monarhii'a noastra ne alésem, deci trebue si din monarhii'a voastra, alégeti pre cine viti socoti, pentru cà deosebi de alalta gloáta, trébele sa ne tractuim, si ori ce mai de folos si mai cu cuviintia am aflá, in sciintia imperátilor si tuturor gloatelor sa dam; si spre acel asiedia-ment inimele tuturor a plecà sa sílim; [«Coci voi'a gloatelor «si a noroádelor proaste éste cà ambletul Cálului neinvetiat si «desfrenat, cárile din netocmit'a si preste simtire slobodit'a «rapegiune, de multe ori in rîpi adúnci si de máluri inalte «cu cápul in gios da»].

Asié dára despre parté zburatoárelor, Corbul, Cucunozul, Breh-nácé si Uleul se aléséra, cárii cu cei-alalti impreuna lucrurile mai pre amenuntul incepura a scutura, si unii pre altii in ce sfát si in ce socotéla se afla ispitia. [«Ca in lucrurile gréle an-«lei sfétnicii, apoi sfáturile a asiedia trebue»]. Ce cat despre parté jiganiilor erà, pré pre lesne lucrul a se asiedia s'ar fi pu-tut, de vréme ce jiganiile ale sale numai a sprijeni síliã, si i-

nim'a tot déun'a spre lineşte le staruîa ; iára despre parté pá-sîrilor nu asié erà, coci la dinsele si cuvintele cu meştersiug si lucrurile cu viclesiug erà, de vréme ce alt'a suppuné in voroava si alt'a avé in inima sa fáca, adéca nu numai cu ale sále cat nu erà indestuliti, ce asiési nici cu a altor'a de sáliu se saturà. [«Ca poft'a lacomiii cu putéré impreunáta, cá pojáru! in érb'a «uscáta éste»].

Deci dintr'acésté pásîri, Brehnácé, precum se vidé, sau din sine plecáta, sau din a Lupului vertoáse argumenturi si adevéráte socotéle intoarse, si vré si cunoscé ce éste adevéru! ; de cáre lucru de multe ori cu máre indraznéla impotriv'a indreptnicii voii Corbului se puné, ce indesiert, ca precum si mai sus s'au pomenit, Corbul din reuláté odata in minte pusa, a se cái nu sciiá, si din viclesiugul ce apucáse, nu se parasíá. [«O cat cu «multul mai fericit éste acel'a, cárile, in hoála fora léc cade, «de cat cel'a, cárile in reuláté neuitáta desfrenát se sloboáde»]. [«Ca mai bine ar fi cuivá cu 1000 de ráne a se rani, de cat o «dáta pácoste si dosáda de-aproapelui seu a priciní»]. De cáre lucru Corbul nu spre cé de obşte folosire, ce spre a sá táre dorita poftire, se síliá, si nu cevà rezsipit între diosii se alca-tuiasca, ce numai cu a sá tíranie, sa se slujasca se nevoiá.

De unde ispit'a dupo gând ii respunse, de vréme ce anteiasi dáta pre serác'a Camil'a ispitíra, carii'a giuruindu-i ca pre lúnga urechi coarne, si pre lunga peri péne ii vor adáoge, si din dobitoc pásire o vor puté fáce. Asijderé numelui Camilei títulul Strutiului alcatuindu-se, si dela pásiri áripi, iára de la dobitoáce coárne lipindu-i-se, între dobitoáce mai fericita si între pásiri mai slavita va fi. Indáta crediú proást'a, ca dupo giuruintia se vá pliní si fápt'a ; [«Ca la muritori tare se pohárnésce credínti'a, «unde mai de nainte poft'a si voi'a neparasít impinge»]. Inse urm'a erà sa aréte, ca adevéráta éste parimii'a véche, [«Ca Camil'a cercand coarne 'si-au pierdut si urechile»]. Iára acmú cercand pásire a se fáce, vrémé vá sa-i aréte ca si dobitoc a fi nu vá mai puté ; si odaneoára in primejdii'a urechilor, iára ac-

mù poále si in peiré căpului sa cădia. [« Ca cine pre pament in «cevà ce este nu s'au indestulit, creql ca acel'a si in ceriu ma- «câr fericire nu va cunoásce»]. Deci ori cum au fost incepeturile si cum se vor templà severiturile, puçin socotîndu-se Camíl'a, cu toáta inim'a in parté Corbului se dède.

Dupo acéi'a pre Urs ispitînd, il aflára ca numai albinele din ştiubée sa nu-l dodeiasca si la bârlogul lui nebântuit sa lócuiasca, poftése, iára amintrilé veri dobitoácele ar zburà, veri pásirile s'ar încornà si s'ar pedestri, macár cum aminte nu 'i este. [« Ca «firé, cáré in cevà fericiré 'si-au socotit, alalte ale lumii «toate de batjocura le áre»].

Hulpé, jigánie pururé cu doáe inimi si neispitita, pentru une pricini, cárile si mai de nainte aretáse, indáta in parté zburatoárele se giuruí. [« Ca inim'a vicléna máre fericire simte, cand «socotésece ca pentru fápt'a viclesiugului si ea se cinstésece si la «acéiasí scoála ucínici si partasi isi agoniséscé»]. Inse Hulpé cu tocmála cà acíast'a se asiediá, cà nu cumvâ Lupul, pene între vii va fi, de unire ei cu dînsii sa se insciintéze, coci Hulpé, precum din fire este buna aduimecatoáre, máre grija de Lup purtà, cà nu cumvâ cu vrémé adevéru sa biruiásca si viclesiugurile acmù ascunse vreodáta sa se dezgoliásca, si asié prietesiugul si tovarasii'a, cáré macár ca cu chip zugravit si poleit între dîns'a si între Lup avé, isi vâ piérde.

Pre Ciacal asiési nici a'l mai ispití socotíra cu căle a fi; de vréme ce de la dînsul, precum ágiutoriul, asié nici vre o împiedecáre nedejduiá; [«Ca des si de multe ori la muritori «se véde putérnicul nebun in frunté sfáturilor, iára sarácul «intielept den-afár'a prágurilor»]. [«Si precum bogátii cu a- «vutii'a socotesec ca si minté au caştiçat, asié sarácii cu lips'a «avutii si piérderé mintii sa fie patit li se páre»].

Iára pentru Lup socotíra, ca nemutat si neclátit vâ fi din socotél'a sà. [«Ca sufletul intielept intr'alta si pentru alta cevà din «socotél'a sà a se mulà nu scie, fora numai din reu spre bine «si din gresiála spre indreptáre»]; de cáre lucru disera, nici

mai mult sa'l ispitésca, nici gândurile cotra dinsul sa'si dezvelésca, ce numai in fácia, precum toate dupo poft'a si sfátul lui se vor fácea, sa'i aréte; iára dupo dos cu toata nevointi'a ale sále gânduri la lucru a duce táre sa se gatésca.

Lupul de pre sémnele ce vidé, precum továrasií sei nu cu bune duhuri se poárta bine cunoscé; inse nedejdé intr'alta tocotéla isi puné, adeca cá, cand lucrul la ivála ar vini, Pardosul si frátii lui, Rtsul si Hamleonul si Véveriti'a, cu gur'a deschisa in glásul máre vor strigá si parté drépta vor tiné; ca tot lucrul, veri sa se fáca, veri sa nu se fáca, intr'aciast'a se prijeniiá, adeca ce ar pofti cé mai de frunte parte, acéi'a si alalta gloata sa intariasca; iára ce li-ar aretà de stricáre si pagúb'a lor, odáta cu cápul sa nu priimásca

Asijderé vediad ca Pardosul acolé de fácia nu se afla, precum allofililor sa priiásca si omofililor sa nu priiásca, nici cum cevasi isi prepuné. [«Ce ori cat cinevá de intietept si «ori cat de bine a lucrurilor socotitoriu a fi, singur numai «cu socotél'a sá ambland si in sfáturile sále si pre altul ne «intreband, in cé mai de pre urma a nu gresi peste putintia éste»]. De cáre lucru Lupul indrépt'a socotél'a sprijenindu-se, táre se gresi, si in numele omoñliii bizuindu-se, prost nemeri; [«Coci nu alta dáta rezsi'p'a unui nõrod s'au facut, «fora numai cand ai sei siie viclesiug si-au facut si nu alta «dáta mai máre stricáre de la nepriiatini au vinit, fora nu «mai cand priiatini si crediutii au viclenit»]; coci pre Pardos, Corbul prin iscoade si carti pre ascuns trimése si anco de demult in priinti'a lor il intorsése, si viclenul cel mai máre a némului seu a fi cu giuruintiele il facuse. [«Ca su- «l'a de aur zidiurile petrunde, si lacomii'a isi vinde némul «si mosii'a»]; de vréme ce táre ii fagaduise, ca de se va intoárce intr'o inima si intr'un gând cu dinsii, stervurile cele mai gráse si carnurile céle mai seóase cu Corbul si cu Vulturul si cu alalti ai lor sfétnici impreúna le vor impartii. Asijderé el acmú la betranélie agiuns fiind, din ce se afla a'l

mai prefăce, macăr ca preste pulintia este, [«Coci nici Corbul negreți'a, nici Pardosul pestriciuné a'si mutà poáte»], inse pe ficiorul lui, cările anco in verst'a tineretii se afla, precum Coráco-pardalis sa'l poáta fáce, buna nedéjde au, dicé; adeca glásul si arípule Corbului dandu-i si cé din mosiie a Pardosului pestriciune lasându-i, cu buna sáma Pardos-Corb, sau Corb pestritiu se va informu. [«Ca pieptul de cat dia-
«mantul mai vertos poft'a il moáe, si inim'a de cat crémené
«mai impietrosiáta lacomi'a o topésce, si ce focul nu domo-
«lésce, aurul topésce»].

Iára Rîsului, adeverát lucru de rîs ii giuruira; adeca din 53 de capúsi pline de singe, (cárile odaneoára Rîsul adunate avendu-le si pe vrémé foámetii pásirile i li-au fost pradát) pre giumatáte inapoi sa i le intoarca; inse cu aciasta tocmála, cá in tot ánul cate cincii capúsi sa-i dé. Asijderé cotra acésté ii fagaduire, precum socotitoriu il vor pune, cá cate cacaráze Camil'a din afára de grajd ar lepadà, el a le cheltu'i si pre la gandácii, cárii din misturi cá acésté hráu'a le este, a le imparti, volnic sa fie; [«Ca lacomi'a dela aur pene la gunoiu, si de la diámant pene
«la stecla se intinde. La jigánii'a acést'a Rîsul de socolit este, ca toata pestriciuné pe supt pantece i se ascunde, adeca la loc ce nu se asié véde, iára amintrilé pe spináre tot un per se aráta a avé; adeca in fácia prost si drept, dára multe picaturi de viclesuguri ii stau peste mátie. [«Ca toate cările se ved de
«pe chip si de pe floáre se giudeca; iára gândul a ascunsului
«inimii, nici chip nici floáre áre, de pre cáré de bun sau de reu,
«de frumos sau de grozav sa se cunoasca, fora numai cand i-
«coán'a in cuvinte sau in lucruri isi típarésce»].

Iára alalti frati acestor'a, intr'acést'a chip se asediára, ca Véveritii i-au giuruit un sac de nuci si un haráriu plin de hameiu cu fag amestecat. Asijderé coád'a, cáré in vremile ce stepaniá Vidr'a ii taiáse, precum la loc ii vor pune-o, dicé; carii'a dárul acest'a pré mult si máre i se parù, de vrémé ce nucile si fágul spre sprijinél'a vietii, iára coád'a spre rescumparáre cinstei si a

podoábei ii erà, mai vertos ca toáta fál'a si pofál'a Véveritii in coád'a cé lunga ce purtá, staruiá, cáré nu cá alalte jigánii ina-poi, ci de mare mendrie peste cap rídicáta inainte o tiné. [«Ca «unde lipsesc crierii din cap, acolo coversiésece coad'a peste «cap»]; [«Si cine vrednicii'a capului nu prícepe, acel'a lungimé «codii la máre cinste tine»]. Pre aciasta dára intr'acest'a chip, coad'a in loc de cap puindu-i, amagulind'o o asiediára.

Iára Hameleonului toate feliurile de vapséle si de flori precum in sáma ii vor dà si in toate deplina pozvolenie sa aiba, ii giuruira; al carui'a fire dé pururé fáci'a a 'zi schimbà fiind si dintr'o vapsála intr'alt'a a se preobraji mare vrednicie tiind, so-coti ca dár asiési peste mesur'a lui i se giuruí, si toata impera-tii'a intr'ambe monarhiile sa fie castígat i se parú. [«Ca pliniré «poftai cat de mici, peste toate hotárele a toáte monarhiile pre-cum sa fie coversit i se páre»].

Cotra acéste mai adáosera pre Guziul orb, cáriile cu frumsétié féti sále Helgii in drágosté a multor jigánii intráse si a mul-tor'a minti cu frumsétié ei se nebunise; [«Ca nu mai mult ta-«rii'a vinului in cap, de-cat chipul frumosului in inima lovésece»]; cu cáré si parintele seu Guziul, macár ca din fire orb si slut erà, inse fiete cáriile cel tímpaná cu toáta lumin'a privélii il indemaná si desi feriiá man'a de sarutát, la picioáre-i cadé si i-se inchiná. [«Ca cine iubésece din suflet pre cel din camára, mare fericire «simple a-i zdvorí afára la scára»]. Cu acest'a chip cine man'a cé scurta a Guziului a sarutá se invredniciiá, precum pre sîn-gura Helgé sa fie imbraşand socotiá, si ciné lipicioáse si ur-duroáse melciurile lui a pipái se norociá, precum ro'a trandafi-riilor, cárii pre obrázul Helgii se deşchidé, sa fie scuturand si iscusita mirosál'a lor sa fie mirosínd i se paré. [«Ca precum «simtiré in lucrurile ce-s' de simtit lucréza, asié pomeniré in «fantazie típarita si zugravita ale sále petrundiatoare sloboáde «rádie»].

De poáma dára cá aciast'a macár ca multi dinti se ascutise si multe maséle sa o musce se gatíse, inse precum se dice cuvén-

tul, [«Ca norocul nu imparte cu oborocul, ce unor'a vărsa, iar «altor'a nici pica»]; asijderé [«Altor'a aráta, si nu da, iar alto-
«r'a peste toáta sciinti'a si nedéj dé lor nespuind si neivind preste
«mesúra le da»], în cáre chip si cu gingaş trupul si mângaios
státul Helgii au lucrat; de vréme ce verstnicii si cei din némul
ei, nu numai cu manule întinse, cu bráţele deschise si cu min-
tile uluite o asteptá si o poftíia, ce anco si cu sufletele topite si
inimile arse, cui vâ cadé acé norocire si cui se vâ tēmplá acé
fericire, diu'a si noapté cu gândul mai reu si mai cumplit de cat
cu trupul se pedepsíia si se chinuía. [«Ca chipul trupului carne
«domolésce, iára pedéps'a sufletului, oasele topind, inim'a ra-
«nésce»]; si acmù acmù, din di in di si din cias in cias fiete cá-
rile norocul cu jéle chemandu-si si de s'ar cumvâ altui'a, iara
nu siie, tēmplá, sábií, cutite si tot félul de otravi cumplite,
de nu celui'a ce au luát norocul, siie celui'a ce au ramas cu
focul, galiá.

Toti ibovnicii si patímásii drágostíi Helgii intr'acést'a chip, in
toáte suflarile si rezsuflarile lor, cá finicii in focul lor murind,
si iárasii inviind, norocul tot precum au sciut 'si-au jucat gio-
cul. [«Coci toti cerescii durerile peminténilor simpt si se milos-
«lívesc, numai norocul, daca'si intoarce fáci'a, nici a jeli scie,
«nici a se milostíví poate»]. Si precum cate odáta fric'a Vulturú-
lui pre Epure dupo Broasca marita, asié voi'a norocului pre Hel-
ge dupo Camila au maritat.

O doamne si toti cerescii, lucru cá acést'a cum si in ce chip
a'l sufferi ai putut! Unde éste cumpen'a ceriului, cu cáre tra-
geti si asiediati fundul pamentului. O dreptáte sfanta, puneti
indreptáriul si vedi strímbe si carjobe lucrurile norocului. Ghi-
bul, gütul, focos peptul, bolíioáse genunchele, catalige picioárele,
dintioáse falcile, ciute urechile, puchinosi ochii, suciti muschii,
intinse vinele, laboáse copitele Camilei, cu sulégeg trupul, cu
alba peliti'a, cu negri si mângaiosii ochii, cu suptiri degétiélele,
cu rosioare unghisioárele, cu molcelusie vinisioárele, cu iscusit
mijlocelul si cu rötungior gramagiurul Helgii, ce potrivire! ce

asemenăre ! si ce alaturăre ăre ! O noroc orb si surd , o tiran nemilostiv si pagân fora lege ! O giudetiu strîmb si făcarnic , pravila strimba si fora canoăne ! Ascultati mortilor si priviti vililor : Camil'a cu Helge se impreună , Filul cu Sioărecele se cununa , si délul cu válé se iau de mana. Ce uréche au audit , ce ochiu au vedut , sau ce gura din véci lucru că acest'a au povestit ! [«Tăca dăra pripitorile unde canta ursitorile , ca nici nēm «cu nēm , nici chip cu chip , nici féliu cu féliu a potrivì cánta , «ce numai ce vă făce , si lucréza ce'i plăce»].

Norocul dăra intr'acest'a chip pre Helge după Camila asiedind , tintiarii cu fluere , grierii cu surle , albinele cu cinpoi , cantec de nunta cantand , musitele in aer si furnicile pre pament , mări si lungi dantiuri ridicăra ; iăra broăsculele toate impreună cu broătecii din gura cantec că acest'a in versiuri tocmit cantă :

Prundul Evfrăthului margaritariu născe,
 Camil'a din érba céle scumpe pásce.
 Man'a Afroditi cununa 'npletésce,
 Evfrăthul Evropii nou lucru scornésce,
 Din céle cu solzi Helgi-le ivésce,
 Norocul ce vă toâte biruăsce.
 Cunun'a 'npletita norocul o lînde,
 Căpul fora crieri cu man'a o prinde.
 O Helge ficioára , frumoása nevásta,
 Nevásta ficioára , ficioára nevásta.
 Camil'a sa rága lâlcul nu 'ntieléga,
 Marga la Athín'a ce éste s'aléga.
 Ficioára nevásta , nevásta ficioára,
 Peste siése vremi roád'a sa'i coboára.
 Fulgerul , fierul , focul mistuiásca,
 Pátul nevapsit , nu se mai slavásca.

A Camilii dăra si a Helgii impreunăre preste socotél'a a toáta lumé intr'acest'a chip ispravindu-se , si mai de nainte acéle cincii jigani cotra tot nēmul , precum s'au dis , vicléne si vendietoăre aretandu-se , cuventul cu märe giuramenturi si legamenturi co-

tra zburatoáre isi dédera ; asié cá precum voi'a le va fi sa in-voiasca si precum poft'a le vâ pofli sa poftésca.

Acésté dára intr'acest'a chip in sine si cu sine cu mari vicle-siuguri alcatuind, prin rost de bun ritor, precum cotra altii a le arelá, asié inimile prostímei a induplecá socotíra. [«Coci la ma-teriile groase focul, iára la inimile proaste limb'a bine vorovi-«toáre mult poáte»].

Si asié ritorisind Papagái'a cuventul la obște intr'acest'a chip impraștíára : — Vestít si tuturor sciut cuvent éste, o priiátinilor, [«Ca invointi'a sufletelor si unire inimilor lucrurile din mici «mari le crésce, iára ne invointi'a si ne unire lor din cat de «mari, mici si cat de curend le razsipésce»]. [«Ca precum o «sanetate in multe maduláre a trupului, asié o omonie si o u-«nire in multe nōroade éste, cárile un statatoriu si staruito-«riu a politíii stát fac»]; impotriva acíast'a a se intelége poate, ádeca, [«Ca precum o boála si o fierbintéla cat de puçin in trup, «sau o durére cat de mica intr'un maduláriu, tot trupul spre «ne asiediáre si patímire aduce, asié ne unire in politie si ne «invointi'a in celate, cium'a si langoáre cé mai ré si troahn'a «cé mai lipicioása éste, carui'a lucru cé mai de pre urma a tot «státul rezsipa si a tot sfátul cé de naprásna prapedenie éste»]

Asié dára inceputul voroávii apucand, macár ca dintr'al meu rost, inse dintr'anemile a toata frátiasc'a adunare, dic.

Adunáre acíast'a, o cinstítilor dintr'ambe partite adunati frati! adunare acíast'a, dic, slavita si minunáta a pré linilor si inal-tiátilor nostri Monarhi éste, si de pre titlul ce 'si-au pus, chiar si aévé se cunoásce, ca precum adunáre a atate cinstite chipuri la un loc s'au adunat, asié sufletele si inimile a se intolocá si a se impreuná, drépt'a socotéla si právil'a adeverintii, la un sfát, la un stát, la o invointia, la o priintia, la o iubosté si la o drágoste a le ineleštá si a le innodá vâ, poftésce si se nevo-iásce. [«Coci tot adeverul lucrul chiar si hiriș poftésce si toáta «incepetur'a cu cále spre lucrul si sfersitul lucrului bun caleto-«résce»]. De cáre lucru între muritori, de éste vre o simtire

peste simțire și vre un lucru firesc peste fire, și eu mai proroc a me face și cele în urma viitoare mai înainte a le povestii și pene a nu fi a le vesti mai voi îndrazni. [«Ca ce este adu-me-
«cărè minții, sau cărè este icoan'a întielepciunii, fora numai celé
«ce ochiul trupului nu, ochiul sufletului să li vadă; și în celé
«cu prepus viitoare fora prepus în bine și în reu următoare,
«iscușit și frumos să li aléga»]. A proroci dăra voi îndrazni,
dic. [«De vrème ce din resarite diu'a și de pre începute fapt'a
«se cunoásce»]; în cărè chip și numiré adunării acestii'a în
curenda vrème supt uniré a toáta inim'a și invointi'a a tot su-
fletul a vidé, și dupo nume lucrul și sfersitul a esì și a se plinì
fora prepus nedejduesc; de vrème ce inimile curáte a márilor
imperáti spre cé adevérata linește și curáta drágoste staruesc,
și spre folosul a toáta obștè táre și neparasit se nevoesc; asij-
deré pré întieleptii, bunì chivernisitorii și credinciosi deregato-
rii împreuna cu cei ai lor de frunte sfétnici, în drépt'a socotéla
și bun'a chivernisála, catu-i negrul bobului macára cevasi a
smintì peste socotéla omenésca este. [«Ca mai cu nevoe este o
«suta de copoi epurile din pálcu spinilor a scoáte, de cat a
«trii întielepti sfátul cel mai de folos a aflá»]. Și asié bune
sémne de buna nedéjde se aráta, că nici lucrul început fora so-
cotéla, nici prorocii'a mé la smintéla sa ésa, ce cu buna sáma
dilele de fier în vécul de aur vor sa se priminésca, și toáta
cálé grunzároása și ciulinoása în néteda și batuta sa se istovásca,
în cărè (pentru celé témplatoáre vorověsc) de s'ar și cumvâ in-
tr'un chip pré répede și preste întieleptiasc'a socotéla témplâ,
că vre o pietrutia de scándala de la cinevâ într'insa sa se a-
runce; inse dáré într'o partei și uniréi și asié și de tot ri-
dicaréi, precum pré pre lesne ar fi, a'si prepune cine vâ puté?
[«Ca mai pre lesne este cuiva în cate-va ciásuri sufláre și rez-
«sufláre a 'și popri, de cat sufletul întielept cunoscénd adevérul,
«și de dinsul a nu se lipi»]; și asié piciorul cat de dropicos și
pasul cat de tremuros în cevâ a se zățicni și a se poticni nu vâ
avé. Pentru cărè lucru dintr'ambe partile cu totii și cu totul sa ne

apucam trebue, că celor'a ce din multe strune o cantăre, sau din multe orgăne o harmonie intr'o simfonie fac, asemenându-ne ce mai de folos, ce mai de lăuda si ce mai cu cuviinta ar fi sa începem, sa făcem si sa ispravim, că intr'acest'a chip toăta raciál'a, căre inghetiăre aduce si toăta fierbintél'a, căre dogorela si pěrjol in tot trupul politíii noastre pricinése, in stēmparăre si temperamentul, cel de sanetate si de viătia izvoritoriu este, asiedind, priiătínilor megiasi neseversita de lăuda materi'a sa dam; iára nepriiătínilor, pre buze in véci de nedespecetluit pe-cete sa pecetluim. [«Ca din fire cele supt luna asié s'au oran-« duit, că unele dupo altele sa urméze, si cand unele mor, altele « sa invie; si symbathii'a si antipáthii'a dintr'insele sa nu lip-« sásca »].

Deci dăra, cinstíti ascultatori, cine mai cu dédins cé urma-toăre fericire mai de nainte intr'un chip a simti ar pofti, si cine cel nespus a toata ohsté folos cu ochiul sufletului a'l privi ar ispití, pre unul că acel'a poftescu'l că siepelévii méle limbi pu-çintica ingaduitoăre voe si ascultatoăre uréche sa pléce, pre că-rile in scurt (de vréme ce a ciasului strimtoăre laconése a ri-torisí me invátia) a'l umbrí si in strimt hotar a'l perigrapsí me voi nevoi.

Toti ascultatorii, precum cu drága inima si deschisa uréche vor ascultă, dáca disera, si precum ca cu tot sufletul de dulce izvorul, cările din limb'a Papagaii izvorése, insetati sint, dáca marturisíra, Papagái'a, cu toăta vertuté cuventului, himer'a, sau precum s'ar puté dice, ciud'a nevediuata, neaudita cu voroáv'a in fire a bagă incepú. [«Ca nu mai sloboda este limb'a atheistului «spre blastem, de cat tropurile ritorului spre hul'a sau lăud'a «anináta »]; [«Si de celé ce singura firé scarandavindu-se fuge, «acélé vorováciul indrazneț preste fire le urca »].

Papagái'a dăra intr'acest'a chip, dupo ce proimiul voroávei sále sfersí, de umbriré a fiitorului acelor doăe monarhii stát se apucă, dicënd: — Acéste doăe vestíte si nebiruite monarhii, o iubítii miei ascultatori! precum fiete cările din síne láte in

hotăre bogăate in comoăre, dесе in orăsie, tecsile in săte, ne-
 numerăte in suppusi, si cе mai de pre urma cu un cuvent sa
 cuprind, din toăte partile intărite si in slăv'a cinstii lor indes-
 tulite, sa fie nu numai celor de duh purtatoăre, ce asiəsi
 si celor pre pantece tereitoăre sciut si anco pre sciut este.
 [«Ca lucrurile mari si cei ce nu le sciū, le sciū; iar lucrurile
 «mici si cei ce le sciū, nu le sciū»]. De căre lucru aevé este,
 ca ori ce mai mult, sau mai preste hotăre a pofli s'ar ȳvidé, nu
 pentru a lor lipsa, [«Coci pliniré nu poftésce clătire, ce odih-
 «na»], ce pentru a suppusilor sei adăogere si odihna vor si
 poftesc, si pene intr'ata'a (pre cat sīnguri marturi privitori im-
 sinteti) sīlesc si se nevoesc; si acias'ta pentru ce si cu ce?
 Pentru uniréa toăt a inim'a si cu invoiat'a a doi monarhi, a ca-
 ror'a voe mai mult de cat porunc'a, si porunc'a mai mult de
 cat fapt'a de credit si de ascultat este. Voi'a acias'ta a lor spre
 ce severit? Spre alcaturé a doăe firi intr'un'a. Dăra acias'ta in
 ce chip? [«Coci doăe firi a se uni, lucru peste lucru si putētia
 «peste putētia este»] In chipul puterii sufletesci, căre in cate-
 va inimi intr'un chip si intr'o mesūra a lucră poate; adeca cu
 bun'a a sufletului priintia do'ă trupuri că intr'un suflet a amb-
 blă si a se invoă sa poăta. [«Ca ce este prietesiugul? a invoă
 «de o potri va; si ce este priiătīnul? a nu deosebī in suflet»].

Cu acest fēlu dăra de duhniciasca putere, Vulturul Leu, si
 Leul Vultur; duhul Vulturului in Leu si al Leului in Vultur fora
 de nici o deosebire cēle din afăra madulăre, precum intru ade-
 ver imperatiésce le vor otcarui, si fora gresi cu diñsele mo-
 narhicésce se vor sluji, cine-i atat'a betég de minte, cările sa
 nu cunoasca. Duhul dăra ca acésté, cările, ceriul de ar avé
 poarta si iādul usie, precum si acolò sa petrundia, fora prepus
 sint. Duhuri dăra că acésté, iārasi dic, atat'a de suptiri si putér-
 nice, trupuri atat'a de iuti si de vertoăse, fora de nici o siāla
 impotrivnică unind si fora de nici o prepunere de păcoste im-
 preunand, au nu tot lucrul peste toăta putéré a puté vor puté,
 [«Ca unde Leul vulturésce si Vulturul leuiásce, Prepeliti'a ce vā

opuri? si Epurile ce vâ prepeliti? »]. Vulturul de sus si de-asupra privind, Leul din dos si din fácia aduimecand, ce nepriiátin asupra viind, sau ce vrajmasi, macar la fontanele Nilului fugênd, a nu se simti si a se mistui va puté? [«Ca a putinciosilor man'a «lunga si ochiul neoprit éste»]. Aduimecâre unui'a cu iute vidére altui'a insoçindu-se si in toáta cále tovarasindu-se, din nuári furnic'a inponcisiarii pre pament, si de la Asii'a lighioái'a dodeiálui la Evrop'a se vâ vidé si se va aduimecâ. Pre nebiruite spétele Leului neostenite aripile Vulturului resarind, céste pre tot fugásiul cat de répede in clipál'a ochiului vor agiunge, celé pre tot impotriva statatoriul vor birui si vor infrange. Cest'a cu cel de cat diamantul mai vertos piept, cel'a cei de cat bricile mai ascutiti pintini, tot zidul vrajmasiiei si toáta mréje vicleniiei cá právul vor spulbêra si cá pendi'a paingului vor dîspicâ.

Cine dára in lume, o priiátinilor! atá'a de scamôs la minte si stramtios la cuvinte se vâ aflâ, cárile sa socotésca, sau sa graiasca. ca cel impotriva de supt bráçul Leului vâ puté scapâ, sau cel sup aripile Vulturului aciuat, ca in primejdie vâ intrâ? Sau cine lucrul mai aévé de cat rádiele soárelui cunoscut nu vâ cunoásce? Ca pre cel din pázi'a lor cinevâ a'l bantuî, sau pe cel din potriv'a lor a nu'l birui va puté? [«Ca focul din ápa si «diú'a din noápte, si orbii o pot alége»].

Acesté dára intr'acést'a chip unindu-se si alcatuindu-se, cinsté, sláv'a, biruinti'a si odihn'a caré a tot nõrodul fora prepus urmatoáre éste, cei din cuiburéle anco cu fulgi puisiori si cei anco supt. titielele maica-sâ sugétori a giudecâ vor puté, si statul cel mai fericit de cat toáta fericiré, precum cá riul se vâ pogori si cá pohoiul vâ nabusi, si céle in lume nesimtitóáre a simti si a se pricepe, vor pricepe; ca toata cinsté numelui de obste si toáta, a tot de reu voitioriul si de viclesing ganditoriul, biruintia fora indo-intia si suppunere fora prepunere urmáza. [«Ca mai mult in «prepus a se avé céle pentru lesniré nesocotite, de cat céle cat «de gréle de la intielepti cumpenite trebue»]. In scurt dára a fericitului aceluia stat iála, pre cat in slaba putinti'a mé au fost,

l'am arelat, și, precum se dice dicătoără, de pre ungle Leul se poate cunoasce. Deci ori cine ar fi acel'a, cările aceiia nepoves-
 uite fericiri partaș a fi ar pofți, antei trebue că nu numai a tru-
 pului, ce și a sufletului mani tot de odăta sa intândia, și nu
 numai cu ale trupului picioăre, ce și cu ale sufletului aripi sa
 alérge și sa zboăre. [«Ca amintrilé lénisilor osteninti'a și piz-
 «matărilor lips'a și cainti'a vâ remané»]

Acésté dăra de la toata dibăni'i'a asié, intr'acést'a chip intie-
 legându-se, la ascultăre cuventului și scuturăre lucrului cé mai
 de pre urma sa vinim, caré tot mijlocul cel spre lesnire și tot
 modul cel spre fericit'a seversire aduce. [«Ca toăta caletorii'a
 «muritorilor in cel de apoi seversit sau se fericésce, sau se blas-
 «tematiésce»]. Némul cel fora ném și chipul cel fora chip, a-
 deca jiganiuti'a sau paseriti'a cé cu prepus, iubitoriul noptii, fu-
 gătoriul dilei, vedietoriul intunérecului și orbul luminii, adeca
 Liliacul, precum in fericit pamentul și manoasa brazd'a adunarii
 acesti'a nu pučina zizănie sa fie semanat, aévé éste. Vidr'a, nu
 cu picatur'a, ce cu vâdra, in vasul intielepciunii veninul nebu-
 nii 'si-au versat. Asijderé Strutiul, macar ca peste voi'a și sciin-
 ti'a să, inse nu mica stinca a scandalului la tot pásul caii aces-
 ti'a au aruncat, și toăta greunimé lucrului la mijloc a vini
 au pricinut. Cărilé toate de nu s'ar fi templat, fericire și lucru
 foarte minunat ar fi fost; dar de vréme ce s'au templat, alta nu
 încápe, fora numai lécul le éste de aflat. [«Coci lucrul ce antei
 «la lumine n'au fost, dumnědiéu din ne-a fi la a fi il aduce;
 «iăra lucrul ce odăta la liintia au esit, la nefintia nici dumně-
 «diéu nu'l poate aduce»].

Lécul dăra acestor mai sus poménite boăle și lineșté aces-
 tor clăite rascoăle, pre cat din duhul obști faicáv'a mé voroă-
 va vâ puté a'l arelá, nu se vâ lenervi.

De duhurile versătelor veninuri toti ni'am ametit! dáca stri-
 gára, și toti antidotul toapsěcului, precum sa'l aréte, pre Papa-
 gáe dáca rugára, Papagái'a intr'acést'a chip incepú: — Puçintéle
 sint, o priiătini miei, recétele sciintii méle, și mici și strímte

chichiti'ele erbilor doftorii méle; [«Coci doftorul bun sciinti'a in «cap, iar erbile in camp le áre; si de unde chichiti'ele va-
«ruite si pilulele sicuite sint, acolo bolnavul se amagésce,
«iára nu se tamaduiásce»]; din cárile ce voi avé, imprehna cu
dinsele si inim'a si sufletul inainte-ve a versà nu me voi tagadui.
[«Ca pre cat éste de laudat doftorii'a buna la boála, pre atat'a
«éste anco mai de lautat *) asiediametul la rascoala »].

Pre cat dara éste pentru biliál'a in cernéla si cernél'a in biliála,
adeca pentru veditoriu in intunérec si orbecaitoriu in lumina,
Liliácul, dupo a mé proasta socotéla. asiediametul pre lesne
ii éste; [«Coci právul cásii dupo maturat de se si radíca si in
«rádi'ele soárelui gioaca, inse nici radíele soárelui a nu loví
«oprésce, nici pásii celui ce prin cáse ambla contínésce»];
in cáre chip si a Liliácului galec'eva, precum din nemica s'au
scornit, asié si scornita nemica éste si pene in cé mai
de pre urma si tulburat de-ar remané, precum a tot státul vre
o tulburare cá acéi'a a aduce vrednic sa nu fie putem
socoti.

Vidr'a iáta ca din catálogul jigániilor, cu sfátul a tot stá-
tul, s'au ras. Cáré acmù in lucru (precum se véde) vre o
toarla sa apuce, sau vre o bucáta sa mái imbuce nu áre; ce
numai in cuvent, pre cat au putut, si manunteile a'si versà
s'au opintít, si tot féliul de farmécul descantatoriu prin ure-
chile tuturor au stropit; inse precum pene acmù in cevá n'au
procopsít, asié si de acmù inainte, vre o remasitia de ve-
nin de'i va fi mái remas, adeverátii doftori pre lesne il vor
rezsípì, si intieptii deregélori pre usior tot lucrul, precum se
cade, il vor tocmì. De cáre lucru despre acíast'a parte mai
múlta grija a purtà, nici folos éste, nici se cade. [«Ca unde
«grijé éste la mesúra, megalopsyhii'a o carmuiásce; iar unde
grijé tréce peste mesúra, acoló micropsyhii'a a mai chivernísi
«parasésce »].

*) Credemu co autorulu a voitu sa scrie: *laudat*.

Acésté dára asié precum si sint cunoscându-se, tot seversitul lucrului si toáta fericiré seversitului intr'acést'a remane, cà si hotariré Strutiului sa se aléga, pentru cà toti ce éste si ce pof-tésce a fi sa intieléga; sí asié toáta clatiré la asiediáre, toata os-teninti'a la odihna si toata incepetur'a la cel dorit sa vie sever-sit. De cáre lucru anteiasi dáta tuturor a scé se cade, ca precum anco de de-mult neclatit sylloghismul Corbului prin invointi'a si porunc'a a márelui imperat a Vulturului s'au rezsunat, asié si acmù toáta adunáre Monarhiii zburatoárelor vâ, poftésce si po-runcésce, cà Strulocámilii mai mári aripi si mai lungi péne sa i se dé; si ce mai mult? Camil'a zburatoare si Strutiul fatatoare sa se fáca, pravil'a voii imperatesci poruncésce. [«Ca toáta voi'a «sloboda intr'aciast'a radima, cà precum celor pemintesci, asié «celor ceresci právile impotriva sa márga»]; cà cu acést'a mijloc Camil'a caletóáre in monarhii'a celor zburatoáre sa intre, si iá-rasi despre parté monarhiii dobitoácelor, ori ce cu cále si cu cu-viintia a fi ar socoti, din madulárele sále pre Camila sa impodo-básca, carui'a lucru toáta monarhii'a pasirilor voitoáre éste; si asié nici hereghii'a d'inceput sa'si piardia, nici precum imperaiti, ori ce poftesc, ca nu pot fáce sa se vádia. [«Ca cei putínciosí nu «mai puçin cu parére altor'a de cat cu putéré lor fac, ce fac»], si hotariré numelui sciindu-se intr'ambe partile titulul cinstei si locul slávii numelui a'si dobendí sa poáta, si intr'acést'a clip cé deplina omonie intr'ambe monarhiile plinindu-se sa se se-versiasca.

Acésté din tot dubul dáca larg si lat ritorisí Papagái'a, toate cétele zburatoárelor :— Fáca-se, fáca-se, plínsca-se, plínsca-se! strigára atat'a, cat chíotele a ataté gloáte de odáta slobodite se paré ca éste húetul a mári puhoáe dupo ploáe din deluri in vai rapedite.

Unii, de fericiré ce li se paré ca acmù au si dobendit'o, cu glásuri de bucurie se desfatá, altii cu cantece si cu viersuri iz-bend'a, cà cum in sîn si dobend'a in palma ar avé, in ceriuri rídica; iára altiii, minunáta voroáv'a Papagaei si de cat miéré si

zabărul mai dulci cuvintele ei si de cat toáta unsoáre mai pe-trunditoáre si mai muetoáre sententiile ei, ni cu gur'a marturi-siã, ni cu manule si cu cápul chipuri si sémne de miráre si de minunáre unul cotra altul in dívuri in chipuri aretà. [«Ca de « multe ori bucurii'a máre, glasul astupa, si ciud'a peste mesúra, « minté rezsipa »].

Unii, cà cum anco mai de nainte de mangaioáse voroávele ei, spre somn furati si in chitel'a socotélelor afundati ar fi fost, cà de somn sau de vin ametiti ar fi fost, spre ce antei sa in-cépa si ce mai inainte din céle multe audite sa pomenésca si din pomenire in cuvinte sa alcatuiasca, cà uluitii stá si cà som-norosii, ni pe frunte, ni pe piept, se scarpiná. [«Ca voroáv'a «dulce si ales placuta inimii bucurie, iára ochilor dormitáre pri-« cinésce »].

Comedie cà aciast'a si buiguire intr'acést'a chip din gur'a Pa-pagáii in mintile tuturor dihániilor reversindu-se, cà cum si cu trupurile si cu sufletele amurtiti si amutiti ar fi fost, prin ca-ta-vá vréme intre dinsele máre lacére se facú, si un'a intr'o-chii, altii'a ascultit si neclatit cantand, ce ar fi mai de voro-vit si ce ar fi mai de pomenit cà cum a se domiri n'ar puté; ce un'a pre alta sa incépa, cà ce din rostul ei ar audí, si ea acéi'a sa graiásca, stá cu gur'a cascáta. [«Ca strigáre a «gloáte multe din rezsunáre a paretilor desierti, nu multa deo-«sebiare are, si precum paretii acelasi glas intorc, asié in gloá-«l'a ascultatoáre, unul cuventul altú'a poarta»].

In cé despre urma, Cioár'a, dupo ce cat-va cà innecátii in gút clancai si cà cum, sau de duh indesita, sau de necaz dosedita ar fi fost, mult in grumázi rágái, in glásul firii sále se slobodi si : Car, Car, Car ! de trii ori poftori.

Toate cétele pásirilor, spre bine glásul {pofitorind : macar, macar, macar ! dupo cazánii'a Papagáii si lucrul si cuventul de s'ar sfersi, dicé.

Din jigánii unele, (pentru cárile precum lacomii sa fie, fost vendute mai sus s'au pomenit), cà cum li-ar fi vinit a cascá

si prin cet, că nu toti sa audia, glásul Cioárái adeveriã; a-lalte jigánii toate cu multa si adúnca tacére, că cum celor mai de frunte urmatoáre ar fi se aretára. [«Ca tacéré pré a-dúnca, sau din pizma iáse, sau din nesciintia »] Ce tacére cá-aciast'a, celor mai de gios, erá din siála, iára celor mai de frunte erá intr'adins marturisála; coci mit'a, maic'a si viclesiugul parintele, in trupuri de amblatoáre, inimí de zburatoáre odraslise. [«Ca precum aurul in focul cat de iute, din ce éste nu «se muta, asié ori in ce inima intra din ce éste intr'alt'a o «stramuta »].

De cáre lucru jigániile : Fáca-se, fáca-se! aévé a strigà, ascuns'a trágeré firii le rusinà; Nu vom, nu priimim! si de mare strimbatáte a se vaerá, inghitit'a mázda si imbunáre de inima le mancà.

Iar dintre pásiri Brehnácé, caré de multe ori parté adevurului a tiné se vidé, cotra Cucunos pre taina dise : — Glasul Cioárái gurile lingusitoáre si inimile céle numai inainte, iára nu si inapoi socotitoáre, dupo a sà pofta, spre bine l'au talcuit. [«Coci poft'a schizmésece lesniré, si chipul lesnirii spre «toata greuimé fora nici o siála purcéde »]. Numai pre cat a mé proasta si acmù de betràna buiguitoáre socotéla éste, glásul Cioárái nu atal'a spre Macára, cat spre ocára a talcui s'ar puté; si precum, o iubite frate, foarte bine scii, ca Cioár'a cu Corbul. pentru multe pricini, a multe stervuri, puçina dragoste si priintia intre sine au; de cáre lucru asié cu firé me amagesc, ca in cé de apoi a adunarii acestii'a nu vre o fericire se astépta. pentru cáré sa dicem mácara, ce multa nevoe si becisnicie, pentru cáré sa ne vaetam, vai, foc si pára; si cei ce asié pre lesne au talcuit Macar, a multor'a capete sa se usúce in par. [«Ca cata becisnicie adúce fericiré cé pré astep-«tata, atal'a nevoe nu fáce nenorociré cé cu sufferiála purtáta »]; si pomenésece, frate, cuvintele méle si odáta vei cunoásce, ca Cioar'a nu macár'a, ce ocár'a au prorocit.

Cucunozul, precum d'inceput calé apucáse, nici in stang'a, nici

in drépt'a se abaté, ce de pururé pizm'a si mendrii'a cestii'a tiné, de care lucru, intr'un chip pe Brehnáce de blastematiie si de micropsyhiie probozind'o, dise: — [«Apoi lucrul paréré parére nasce, iára sciinti'a faclii'a adeverului este»]. Cioár'a sarác'a de la multime s'au socotit la limba varvára, si i-au talcuit glásul: Macára; iára, tu frate, impiedecat de betranétiie si buiguit de caruntétiie fiind, pre prorocul ce nu'i scii sciinti'a, locul si tiár'a, vii sa'i incárca asupra'i ocár'a; ce multimé varvarismos, iár tu solichismos cu limb'a Cioárái faceti. De cáre lucru a sci ti se cade, ca Cioár'a aciasl'a de locul seu este attica, tiar'a Ellad'a, caré in toti anii cuibul in plátanul, (carile di nainté cápiştii lui Apollon este sadit), scotind, de la preutii lui Apolon, cárii de pururé supt umbr'a copáciului invetiturile céle de táina si mestersiugul prorocii invátia, filosofii'a cerésca au deprins, din cáre sciintia adeverul, inceputul si sferitul lucrului precum este, mai de nainte vedindu'l si cá cu manule pipaindu'l, in limb'a atticésca au strigat: *μαχαριε η̄ ὄρα* ee và sa dica: fericit ciásul, in cárile cu gandul s'au zemislit si cu fapt'a s'au seversit.

Inse ori multimé au varvarizmit, ori Brehnáce au solichizmit, ori Cioár'a au atticit, ori Cucunozul au basnuit, a Cioárái glas pre cat mai mult se talcuiá, pre atat'a mai mult in lavirinthul necunosciintii se incuiá, al carui'a chée cand se và aflá, si a cui mâna a o prinde si cu dins'a lavirinthul a deschide se và invrednici, supt vremile de apoi este sa asteptam.

Lupul, intre toate jiganiile pururé mai socotit si mai grijliv in chitélele sále, sil'a si desfrenáta voi'a zburatoárelor aévé vedind si anco acoperit viclesiugul a unor dobitoáce dintr'adúnc pricepénd, toáta avuti'a respunsurilor sále in cé mai de de-supt tainiti'a tacerii asiési de tot isi zidi. [«Ca cuventul intielept pre «cat folos aduce urechilor ascultatoáre, pre atat'a infocáre face «inimilor nestatatoáre»]; [«Si in vréme ce se asculta, cantecului Syrennilor; iára in vréme ce nu se asculta, sunetului caldărilor se asáména»].

Lupul dára de intiepciune *) oprit tacë; iára alalti toti de nebunie impinsi, mormaind si racnind de iznoáva: Fáca-se, fáca-se! strigà.

In cáre vréme Pardosul vergat si Ritsul cu negru picat, cu alalti ai lor de preúna, cel de de-mult in inimile sále ascuns viclesiug, ce avé, la ivála si intr'a tuturor privála a'l scoate incepura, si cá cum de urgii'a pizmei nebunili si buiguili ar fi fost, fora nici o rusine: — Verlos éste sylloghizmul Corbului, frumos si intiept éste sfátul Cucunozului, minunáta si inaltiála éste ritoric'a Papagáii, — strigà. — De acmù inainte o omonie, o stapanire si o monarhie cunoásceam, si o imperatie scim; iára cine intr'alt chip sententii'a ar clati, sau a o clati s'ar ispitli, fier, foc si cé mai groáznica moarte parté sa'i fie.

Asié dára reutate viclesiugul zamisli si nebunii'a il descoperi. [«Ca viclenii'a, reutate si nebunii'a surori sint; reutate incépiá, «viclesiug' urmáza, iára nebunii'a mai mult il desfenéza **); pene «unde un'a prinde, alt'a léga, iára a trii'a grumázii cu latul ii «venéza »].

Cotra acésté Pardosul, reutate peste reutate, viclesiug peste viclesiug si nebunie peste nebunie a gramadi incepu, si pásii lacomiii pene peste hotárále simtirii a'si lati si a'si largi adáose, dicénd: — De vréme ce, dupo neminciunoáse buzele Papagáii, toata adunáre adeverésece, cu cále si cuviintia socotesc a fi, cá precum la monarhii'a pásirilor, dupo Vultur Corbul, asié la monarhii'a noastra dupo Leu Strutocamil'a, stepen'a cé mai de cinste si epitropii'a a tot némul sa fie, si dupo arípile, cárile Vulturul l'au demanát, cápul Taurului sa i se pue, pentru cá si ea intre coarne semnul biruintii si stem'a epitropii sa porre; ca amintrilé si Camil'a si Strutiul unde-va vre un maduláriu de aparáre si de luptáre precum sa n'aiba tuturor sciut éste.

Cuventul Pardosului intari Ursul, si'l adeveri Vulpé, [«Ca la «voi'a pofútoare puçine cuvinte trebue indemnaltoare »]. Asijderé

*) Credemu ca autorulu a voitu sa scrie: *intiepciune*.

***) Credemu ca autorulu a voitu sa scrie: *desfenéza*.

alalti a viclesiului *) partasi : foarte bine, foarte bine ! ni din buza mormaiã, ni din colti clantiaia.

Inse cumpen'a , in cãrã drãmul strîmbatãtii nu incãpe , si mân'a cãrã fiete cui dupo ale sale fapte împãrte , adoii dintr'a-cestã nu mult rabdã , si ce pre alalti la vrãme lor ii astãpta , a-cestor'a cãi'a ce li se cadiu le dãde plãta , coci Ursul in parãrã sã , pentru bisugiul mierii ce astãpta , acmũ precum ca toate prilazurile prisãcilor sãre socotia , si toate stubãele cu miãre fora nici o sãiala fãremã gãndia , si asiã din lacomia'a desiarta si de mendrii'a imflãta , cu vent de gaud si cu miãre de parãre preste mesura indopandu-se si infundandu-se. Asijderã acele ticaloãsele albine , cãrile prin fãguri de aburi imprãstiaate remãse , prin mãtiãle si ficãtii Ursului petrunsera , de unde adevãrat'a imflaciune scornindu-se supt piãlã Ursului , isvoãra de apa pururã piãtitoãre purcãsera , si cu aciasta de naprasna si mie-siãloãsa boãla inãinte a toate gloatele crepã.

Vulpã asijderã , de multa grijã viclesiugului facut ce purtã , anlei in melianholi'a ipohondriãca , apoi in lus'a cu singe mutandu-se , de multa vitiorire si boãla uscãcioãsa toãte vinile i s'au intãns si toate madulãrele i s'au sgãrcit , atãt'a cat piãlã de oãse , si pieptul de spinãre i se lipise ; cãrã inghitind viclesiugul , preste puãine dile 'si-au borit aburul , precum istori'a la locul seu vã aretã. [« Ca cine , inghite zahãrul viclesiugului , acel'a bõrãsece toã-psecul sufletului »].

Acãstã dãra si ce se lucra vedind si ce sa se mai lucrãze a astãpta neputend , de odãta si in grãba socotãra , pre Lup , (pre cãrile anco din ceput viclesiugurilor ne insoãitoriu si reutatilor lor ne priimitoriu il cunoscuse) anlei il sfãtuãra , apoi il indemnãra , iãra mai pre urma si cu cãpul ii clãtiãra , si cum mai curend de nu vã la strãjã barlogului seu mãrge , cu pedãpse groznice si infricosiãri de moarte i se laudãra.

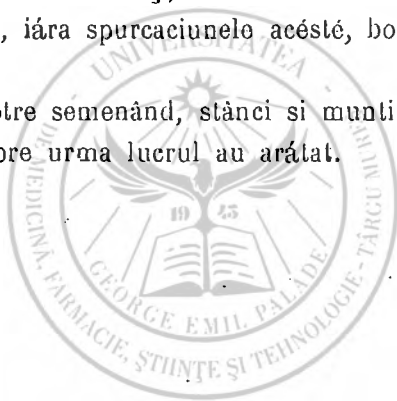
Asiã Lupul vrãnd nevrãnd , si precum de aciãst'a porunca

*) Credemũ co este a se indreptã : *viclesiugului*.

foarte sa se fie bucurat aretând , impreuna cu Ciacalul la locurile sále se duser.

Iára cand din toáta adunáre Lupul se despartiiá , si precum de frátii, priiátinii si omofilii sei amagit si viclenit la aretare cunoscéndu-se , de gré dosáda , cáré inim'a ii innedusiiá , si de vrémé , cáré asiési de tot impotriva i se puné , gemutul , oftátul si suspinul tot de odáta supt un glas alcatuind incetisior, cum i se paré , si pré tare, cum altor'a se audiia , cotra Ciacal gemú , oftá , suspiná , rezsutlá si dise : — Blem, frate Ciacal, de vréme ce la strája ne trimét ; blemáti sa nu stam ; [« coci uréché , la « cuvinte cat de gréle ascultatoáre , invátia pre inima la cat de « gréle nevoi rabdatoáre a fi »]; coci otravile acésté cornul Irodul*) le vá indulci, iára spurcaciunele acésté, botul Filului le vá curati.

Acésté Lupul p̄ietre semenând , stánci si munti in urma rezsarira, precum mai pré urma lucrul au arátat.

*) Aci credemu co trebuia : *Irodului*.

ISTORIA IEROGLYFICA

PARTÉ A TRIA.

Iara cèle-lalte jigamii toate, cãrile, in cãrsm'a lacomiii cu pahãrul reutatii, vinul viclesugului bé, dáca pre Lup din mijlocul lor lipsînd il vediura, precum acmù supt fundurile pamentului se afla, li se parura. [« Ca chipul ne iubit de fácia nu cà ghimpul in «picior, ce cà sulit'a petrunsa prin málie sta»]. Si asié: Rîdicátu-s'au nuãrul de pre fáci'a soãrelui, luatu-s'au negur'a de pre fáci'a pamentului! cu mari racnete strigã; Luatu-s'au piiãdec'a, lipsésco pácosté, nu se véde vrajmãsiul, dusu-s'au pizmãsiul! unul cotra altul spuind. cà de un bine pré mãre se bucurã, si cà de o fericire nespusa se desfalã. [«Ca lucrurile lumesci cu muritorii «asié a se giucã s'au obiciuit, cà cu cat sint mai desiarte, cu «atal'a sa se pára mai desfalãte, si a caror'a inceputuri sint «pré cu mari deznierdari, acelorãsi sfersitul sa fie pré cu gréle «intristari »].

Dupo acésté cu totii împreuna cuvent isi dédera si di de soroc isi pusera, pentru cà la inceputul Alfii si sfersitul Simei, la cetáté Deltii, (unde ap'a lui M. si ap'a lui A. a cura sfersiesc, si ap'a lui T. a cura si a se marì începe,) cum mai curend sa se adune, pentru cà acolé cãpul Camilii sa vendia si a Boului sa cumpere. [«Ca mai pre lesne éste firii la Camila coarne

« sa naşca, de cat din inim'a ré, cuvent sau gand bun sa izbuc-
« néşca »].

Asié dára cu totii, dupo sorocul dát, la locul insemnát se a-
dunára si, la diu'a pusa. la cetáté Deltii se impreunára, unde
Pardosul pe Camila de capestru purtà, si Risul dupo dins'a, cá
gandácii prin bálighi inse primblá; coci la Risi cá acesté caca-
ráz'a Camilii mai de máre preçu éste, de cat căstanul la gligánii
muntelui Olimpului.

Acolé dára, antei cá a tuturor inimile mai cu dédîns sa is-
pitésca, apoi cá nici unul sa nu cum-vá parlaş viclesiugului a
nu fi sa lipsásca, socotîra, si cate doi, cate doi, pre numele ce-
rescului Vultur si Taur penîru ca sa giure, in cápişte epiorchiii
adusera; unde unii de buna voe, iára altii de frica si peste voe,
supt groznic giurament a se legá le cautá. [« Ca precum intre
frumosi mai frumosi, si între grozavi mai grozavi, asié intre
drepti mai drepti, si între viclêni mai viclêni se afla »]. A-
deca precum cu invointi'a, placéré si alégeré tuturor sylloghiz-
mul Corbului, sfátul Cucunozului si sententii'a Pardosului sa se
intarésca, si cápul Camilii in cel de Bou sa se primenésca
si in epitropii'a Leului sa se psîfisásca.

La care lucru toti frátii viclesiugului, ficiorii fora legii si
parintii a theofoviii : Făca-se, făca-se ! — srigára. — Toti vom, loti
priimim, cu toti asiédiammentul si cuventul acest'a intarim si
adeverim ! din luntru crepára.

Acum a tuturor voe unindu-se si toti supt argumentul Corbului
suppuindu-se, cu totii in toáte partile se impraştiára si prin
toti muntii si codrii, unde coárne de Buòr lepadáte ar gasi
si cap de Táur aruncát ar nemeri, cu toáta nevointi'a cercára,
si nici cum undevà macár nu se aflára; de care lucru cu toti
in mare intristáre aflandu-se. ce vor mai fáce si ce vor mai
lucrâ, nu sciiá.

Si acum mai mai toáta nedéjdé pierdé, de nu 'si-ar fi adus
aminte Risul de un hrismos, pre cárile Camilo-pardalul anco mai
de nainte il invetiáse, dicédu-i : — Eu odaneoára prin pustile

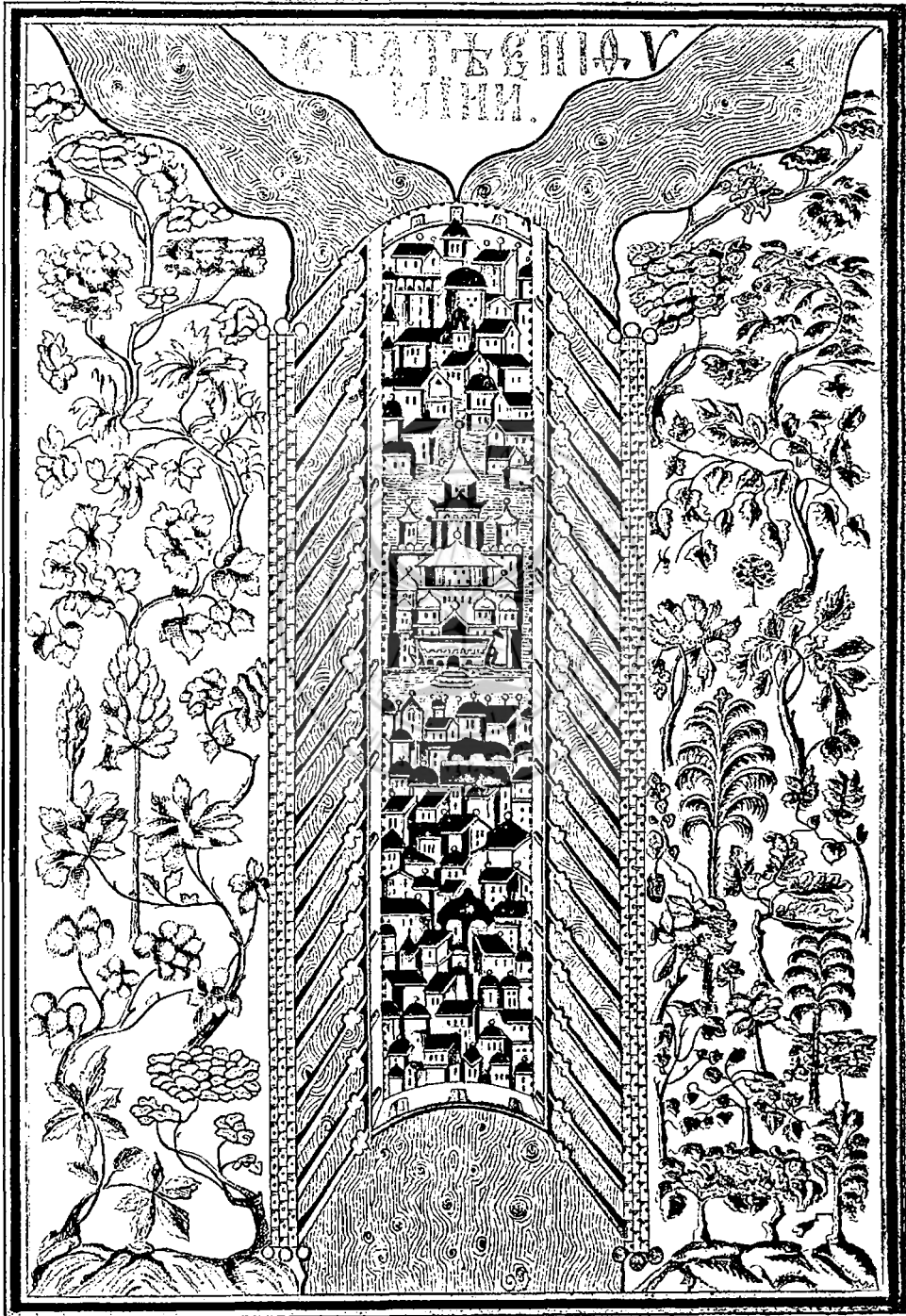

Ethiopii, în sus pre apă Nilului amblând, și pentru că din izvoărale Nilului cu gur'a apă sa béu în inima avënd, dupo ce peste muntii, ce se chiama a Lunii, am trecut, și la baltile unde Crocodiții sé nasc am sosît, baltile din giur impregiur cutreerâm, pentru că garl'a Nilului (caré în căpetele baltilor despre Apus se varsa) sa afli, la căpetele baltilor și în gur'a garlii am aflat un oraș pré frumos, cu cetâte pré frumoása; orasiul dâra și cetaté lui într'acést'a chip erâ: Baltile acélé, unde în căpete se împreună și versaturile apii Nilului în sine priimiã, între dinsele de ce înainte mergé, de acéi'a în lături se despartiã și ostrovul latiiã, și precum se vidé că la 700 de mile în lung și în lât tot uscătul între balti cuprindé; iára pre marginile amenduror baltilor céle pe dinafâra, din giur impregiur, că cum cu zid ar fi ingradite, cu munti și déluri goli erâ încungiurate, asié cat, numai unde baltile în garla se versâ și în matc'a Nilului se reversâ, muntii împreunâti nu erâ; unde că dintr'un halășteu, că pre stâvil'a morii apă cu mare rapegiune se slobodiã, și apă Nilului spre resarit a cura rapediã. Asié dâra despre resarit baltile, muntii și locul se avé; iára despre apus, adeca din cotro Nilul viniã, și anăpetele baltilor ingemenandu-se se despartiã, într'alt chip erâ; ca pre cat muntii acei din stâng'a și din drépt'a se înaltiã, (ca și a muntilor înaltime, că la cinci mile se socotiã), pre atât'a locul din dos se rîdicã, și cu vervurile muntilor dé toc'm'a campul despre apus în lât și în lung se întîndé; prin mijlocul a carui'a, apă Nilului din izvoărale de unde esiiã, spre baltile ce'l sprijeniã, lin și frumos curé. Iára pre siesurile campului acelu'a, și pre o parte și pre alta parte, de apă atât'a campul cu oláva inverdiã, cat ochilor, preste tot, tot o tábla de zmáragd merée a fi se paré, în cările tot chipul de flori, din fire rezsarite, că cum cu mân'a în gradîna, pre rînd și pre socotéla ar fi sadite, cuvios se impraștiã, și cand zepfirul, ventul despre apus, aburiã, tot féliul de buna și dulce mirosála de pre flori scorniã, asié cat nici ochilor la privála, nici narilor la mirosála satiu se puté dà. Iára pre málurile

garlei, tot feliul de pomët roditoriu si tot copáciul frundios si umbros, dé rëndul, cà cum pre áca dé dreptul, si unul de altul de departe, cà cum cu pirghelul ar fi fost pusi, frumos odrasliã; a caror'a umbri, giumatáte pre lina ap'a Nilului, iára giumatáte pre mangaiosa faci'a campului se lasã. Iára roád'a pomilor, si la frumsétie si la dulceétia, nici As'i'a au vediat, nici Evrop'a au gustat; coci tot intr'acelasi pom, mugurul crepã, frundi'a se dezveliiã, floáre se deschidé, poám'a legã, crescé, se cocé si se trecé tot de odáta; nici dupo vremei vip-tul amblã, ce in toáta vrémé toáta poám'a, si coapta si ne-coapta se aflã.

Iára, unde áp'a Nilului de pre siesul, ce despre apus viniã, si din vervurile muntilor in garl'a cé de gios se versã, cetáté stã, a carii'a nume; cei de loc im spusera, precum Epithimii'a o chiãma. Iára faptur'a si ingrãditura cetatii erã asié: Din marginé málului, unde Nilul cà pre sipot in balti se versã, spre apus, si pre o parte si pre alta parte, de apa cà la diéce mile, zid gros si vertos de pétra, in pátru coltiuri cioplita, erã, cárile dupo ce de la pament cà la diéce stanjini se rídicã, de ciiã stelpi mári si grosi de mármure porfira in sus se inaltã, fiete cáre stelp de cincii stanjeni de inalt, si de 30 de palme in giur impre-giur de gros, inse la radecina mai grosi, iára in sus de ce mergé mai subtiri si mai sulégeti era. Iára fiete cáre stelp supt radecina patru lei de arãma pré fumoása si cà aurul de luminoása avé, si tus'patru cu dosurile la un loc impreunãndu-se, cu cápetele doi spre câmp, iára doi spre apa cautã, de-asupr'a a caror'a stelpul se radimã. Asijderé in vervul fiete carui stelp, de la un loc si mai in sus, patru zmei incepe a se impleteci, si dupo ce cà la trii coti in sus se rídicã, cápetele isi despartiiã si puçintel cam in gios le plecã, si doi spre un stelp, iára doi spre alt stelp, ce le erã din potrivã, cautã.

Deci precum a leilor, asié a zmeilor fatura atat'a de minunãta erã, cat nu zmei si lei a fi se paré, ce intr'adever

Грав. по рис. М. В. Гоголя.

vii și cu duh a fi se vidé. Iăr din cerbicé a pátru zmei arc sclipuit de mármure foarte frumos selevsít in sus se ridicá și foarte cu máre meștersiug peste apa inlindindu-se, spre stelpul ce-i erá din potriva se lasá, și in cerbicé iárasí a celor pátru zmei se asiediá; și asié dintr'un cápét pene la alt cápét un sclip, in chipul podului, peste áp'a Nilului se incheiá. Asijderilé din cápetele stelpilor zid de mármure in sus se ridicá, cat cu inaltimé sclipului se atocmá; cárile pre din luntru cu vár, și cu práv de caramida, și sfermu-siuri de piátra și de mármure amestecáte, implut erá, și tot locul in luntru pre áça dé tocm'a atocmát erá. Iára din faci'a pamentului, cá la un stat de om, zid cu zimti in giur impregiur incungiurá, pentru cá celor din luntru ambláre și priumbiáre fora primejdí sa fie. Tot numerul stelpilor 730 erá, adeca de o parte 365, și de alta parte iárasí atatié; iára toata cetáté 24 de mile incungiurá; 20 mile amendoáe látu-rile, și patru mile amendoáe cápetele; (coci de la un stelp pene la alt stelp din potriva, doáe mile spuné ca sint).

Cetáté dára asié erá, iára orásiul și cásele orásiului ce erá intr'ins'a pre amenuntul cine poate povesti? coci fapturile și urziturile acélé toata socotél'a muritorilor coversiésece. [«Ca ce «au facut muritorii, de cáré sa nu se mire muritorii și ce «n'au facut muritorii, de cáré sa se mire muritorii»]. Ce pre scurt de unele a-ti pomeni nu me voi lenevi, (Camilopardalul dicé). Dintre doí stelpi dé dreptul impotriva pene la cei-lalti stelpi, ulitia drépta și tot intr'o mesúra de láta, se ducé; iára la cápétul ulitii, și de o parte și de alt'a, poarta erá, cáré se inchidé și se deschidé; iára din prágul a fiele cáre poarta in gios scára, in chipul théátrului, in gios se lasá, și de ce se coboriá la temelie, se mai latia, cáré și drum la suiré in cetáte, și popréle zidului și sclipului erá. Deci cate arce la sclip, ataté ulitie in cetáte, și cati stelpi la zid, ataté portí pe zid și ataté scari pre lúnga zid erá.

De osebi de pátru ulitie, cárile dé dreptul din cápét in cápét

mergê, si in căpele cerdăce ghizdave si frumoăse, afăra din zid, asupr'a ăpii scoăse avé, in cările giudecatorii imperatii, pre rōnd ce avé, intr'un cerdăc, cate 90 de dile giudétiele si alte trébe a Publicai caută ; coci imperatii'a acéi'a nu Monarhie, ce Publica éste ; si in 90 de dile 9 oămeni, fiele cările in diéce dile slujb'a obștii ispravésce ; si asié cinesi dupo rōndul seu si in cerdăcul seu oranduindu-se, in 730 de dile rōndul plinindu-li-se, iărasi dinceput rōndul apucă. Ce de acésté lasindu-ne , la cuventul nostru sa ne intoărcem. [« Ca « perioădele mări in voroăva, si celui ce vorovésce, la cuvent « smintéla, si celui ce povéstiré asculta, la audire si la po- « menire involuiála fáce »].

Asié dăra ulitile, portile si scarile cetatii se avé ; iăra căsele, că cum tot intr'un paréte ar fi fost, nici mai afăra de alt'a esiiă, nici mai in luntru intră, si asié rōndul căselor de desupt eră ; iăra al doilé rōnd, cerdăcile că trulele in sus se ridică, inalte, cat de gios débié la vervu sigét'a ethiopăsca a ajunge sa poăta ; paretii căselor pri dinafăra tot de mărmore scump si tot féliul de scrisori ieroglificesci intr'insele sapăte avé, si toăta dihăniia precum vie la per, asié sapăta cu floăré măr-murelui se asemenă ; de căre lucru nu cu man'a pe paréte sapăte, ce vii pe nisce campi imprăștiăte a fi se paré. Iăra pe din luntru stelpii cei fora pretiu, măr-murile céle scumpe si tot meștersiugul lucrului si fapturii ce avé, cuventul a le povestii vrédnic, si gândul a le formui harnic nu éste. Acolò chipurile Bozilor sa fii vediut, icoănele a tuturor imperătilor sa fii privit, unele de arăma si poleite, altele de argint si de aur prinie*) versăte, si vāsuri in minunăt chip lucrăte, supt dinsele alcatuite, si alte lucruri minunăte in multime nenumerate, in frumsétie ne asemenăte, se vidé, cările nu numai a ochiului privăla, ce si a mintii socotéla ametiia si uluiă.

*) Din copia nu se pōte allege unu intiellesu claru

Iára in mijlocul orásiului erà o cápişte a Boázii Pleonexiii, cáré cum erà facuta si in ce meştersiug erà zidita, de pre atat'a vei puté cunoasce, ca toáta alalta a cetatii si a orásiului faptura, cà zgur'a lúnga aur si cà stecl'a lúnga díamant se asemenà; ce si pre acíast'a in scurt si pre cat voi puté a'ti-o perigrapsí me voi nevoi: Din fáci'a pamentului urzitur'a temeliii, cà la doi coti de ínálta, dintr'o materie de metál versáta a fi se vidé; care metál, de cat custoriul mai scumpa si mai gré, iára de cat argintul mai eftína si mai iusioára a fi se paré. Lumin'a cápiştii in lung de 30 coti, iára in lát de 24 coti erà; iára de ínált pene supt poálele céle mai de gios 55 de arsini se mesurà. Deci cat meştersiugul versátului temelii ceii de metál, si cat iscusíta si ascutita minté versatoriului si típaritoriului ar fi fost, florile si frundiele, cárile un'a pe supt alt'a víríte, si lozele un'a cu alt'a frumos impleticite, si sierpii, cárii pintre frundie si pintre loáze se vírítia, si coádele cu zmicélele isi imvatucíia, aretà. Asijderé tot féliul de pásiri, de jigánii, de lighioi si de pásiri, peste toate locurile se aretà; unele in pomsiori cuiburile isi facé, altele acmú facute pe oáa clociiá, altele hrána puisiorilor isi aducé, unele musce prin aer goniá, altele lócuste prin pájiste prindíia. Caile puii cloccii sa apuce se slobodíia; Stárcii, cà prin ápa ambland, pílicii si pescii a prinde chitíia; Pájorile sierpii, (cárii pintre frundiele ederái se sipuriá) sa'i apuce clonturile isi vírítia; Brehnácé de sus Epurile supt slínca vírít, cand vâ esí in unghi sa'l apuce pândíia; Máli'a, cáré pre Sioárece pe supt frundiele din copáci cadiute, precum ambla simtind, ni cu uréchi'a ascultà, ni pásul pré cu lineşte spre sunet mulà, ni cum l'ar apucà si cum mai fora véste s'ar rapedi, cu picioárele cumpenindu-se, se galà; Vulpé prin pomi si prin copacei gainele si paseruicele scocioríia, si unele acmú venátul dobendínd, cu coád'a búrzoíata, spre bárlogul tincilor sei cum puté mai tare se ducé; Lupul dupo turm'a oilor pre piept se tèreia; ciobánii unii cà de somn adormitánd in carlige radimáti, altii cà de ploáe si de vent réce cu glugile

peste cap lasáte si pre un cot la pament lasáti erà ; iára dulaii unii in picioáre stà si cà cum de depárte mirosul Lupului ar a-
dulmecà, alții pre brânci lasáti si cápul pentre picioarele de-
nainté intîndindu-si dormiiã si cà cum in vis Lupul in oi ar fi
dát parêndu-li-se, prin somn cà cum ar scanci si ar brehai se
vidé ; iára la alte turme, cà cand Lupul oái'a ar fi apucat ciobá-
nii chiuiã, cu man'a dulailor Lupul aretà, dulaii goniiã, Lupul
cu carlânul in gura fugiiã ; alti ciobani de la alte turme in tím-
pinãre îi esiiã, Lupul intr'alta parte siuvaia si ca cum spre o
padure, cáré inainté lui aproápe se vidé, nazuia.

Asijderé alálte turme de dobitoáce selbátece, Cerbii si Buórii,
prin dumbravi, Cáprile prin stânci, Ciutele pre siesuri, unele cu
vitielusii dupo dînsii, altele, acmù aproápre de fatat, pântecele de
mijloc in gios le tragé. Iára intr'un loc lucru foárte frumos la pri-
vála se aretà, unde venatorii maestrii spre venáre Fililor puné ; an-
ței o groápa adúnca si larga sapá, apoi din fundul groápei un
garlici strîmpt pene in faț'a pamentului costis scoté, in gur'a
a carui'a garlici un hárbuz puné ; dupo acéia fiete cáré vena-
toriu cate o doba in spate luând, in paduré cé máre intrã,
unde Filii ambland se vidé ; dupo ce pre furiș in padure intrã,
fiete cárile intr'un copáciu inált se urcã, apoi din toate partile
in dobe lovind paduré se rezsună ; Filii, de sunetul dobelor
spaimêntandu-se, la marginile padurii spre camp esiiã, unde la
gur'a garliciul peste hárbuz nemeriiã ; venatorii din copaci, vedind
precum Filul la hárbuz au nemerit, dobele a báte parasiiã ; Filul cu
botul hárbuzul clatînd, hárbuzul pre garlici in gios a se praveli
purcedé ; Filul, dupo hárbuz pentru cà sa'l prindia urmand, in
groáp'a cé larga, cáré in fundul garliciului erà sapáta, intra, si
alta grija nepurtand, hárbuzul sa manânce se nevoiasce. Vena-
torii indáta din padure esind, cum mai curend cu pari si cu
alte zavoára, cárile acolé mai denainte gatáte au, gur'a garli-
ciului astupa ; dupo acéia, prin cateva dile, pre Fil cu foámé
domolind, cu lantih de grumázi il scoáte si unde voi'a Ethio-

pului este, acolo il duce; [«Ca mai tare si mai vrajmăsia ji-
«ganie de cat foame alt'a nu este»].

Aceste dăra si altele multe mai ciudate si mai minunate in
temeli'a căpiștii, sapate si versate se vede; iara de-asupr'a temeliei,
pene supt strésinile cele mai de gios, patru paretii din patru măr-
muri de porfira incheiatei era, adeca fiete care parete dintr'un
mărmure sta, si incheetur'a in coltiuri pe unde, sau cum s'au
impreunat, nu ochiul muritoriu, ce asiési mai si cel nemurito-
riu, precum n'ar fi putut alége, indraznesc a dice. Tot parétele
de sus pene gios néded si de cat dămántul mai luciu era, atat'a
cat diu'a lumin'a soarelui, că printr'un pré curat cristál, in lun-
tru petrunde si lumin'a din luntru cu cé din afara un'a se face,
atat'a cat nu mai pučina lumina in căpiște de cat in aer
era. Iara noapte pe din luntru cândile la numer de cat nume-
rul mai multe si de sus pene gios pre lunga parete fru-
mos oranduite avé, si fiete căre candila, 5 oca de aur arapesc tragé,
iara in luntru 1 oca de nard lua, [«Coci in căpiște Pleonexiii un-
de-lemnul măslinului nu arde»]; carile, dupo ce ochiul ceriului
se inchidé si perdéo'a noptii peste făç'a pamentului se tragé, toate
se aprindé, si deosebit de lumin'a, căre in luntrul căpiștii face,
prin straluminosi paretii ei, lumin'a candilelor petrudind, peste
toata cetate, că soare lumină, si că lun'a intre alte stéle se areta,
(coci la toata căs'a in cetate cate un cerdacutiu de acé materie de
mărmure se află); si asié tot orásiul, precum noapte asié diu'a cu
strajé luminii se paziă, nici alta străja sau páza trebuiă; deci pene
la strésinile cele mai de gios, precum s'au pomenit era.

Iara de acolo in sus, despre rezsarit, siépte si despre apus a-
siderilé siépte inálte si cu mare meștersiug facute trule avé i
trul'a cé din mijloc drept asupr'a isimeriii caută, si cand soarele,
in zodii'a Cumpenii era, cu rádiele tocm'a in trul'a din mijloc
lovind rezsariă; asijderé cand apuné, tocm'a in trul'a cé din mij-
loc despre apus lovind apuné; asijderé alalte trule fiete căre in
dreptul zodii Ceriului din meștersiug era puse, si asié soarele in
ce zodie se află, in trul'a a ceii zodii rezsariă si in vervul truli

peste acoperiment semnul zodiei, de aur curat si cu iscusit meștersiug facut, pus erà. Trulele dára de prin pregiur asié fiind, in mijlocul lor erà o trula mai inalta si mai groasa, de cat alalte de cat toate, cáré cu acest'a meștersiug erà facuta, ca cu umbr'a ei ciásurile in cèlèlalte aretà, ca si alalte trule dupo mesur'a gnomonului erà puse. Iár in vervul trulii aceii mári, chipul boázii Pleonexiii in picioáre stà, cáré cu man'a drépta despre polul arctic, spre polul antarctic cu dégetul intîns, ciásurile aretà; deci cand umbr'a vervului dégetului in mijlocul trulelor celor mai mici sosîia, dupo numerul lor, ciásurile se intielegé.

Iára de nainté usii cápiștii o camára, cáré pe siépte stelpi erà ridicáta, inainte se intîndé, si fiete cáré stelp, in chipul unii plánete erà facut, cà precum numerul plánetelor, asié chipul lor aévé sa aréte; iára scilipul camarii, cárile din vervurile acelor siépte stelpi se rîdicá, giumatáte de sfer'a ceriului inchipuia, si din fiete cáré stelp pe supt scilip, cu frumos meștersiug, cununi de mármure erà intoárse, cárile drumul a fiete cáré plánetá precum éste aretà.

Alalte zidituri si lucruri iscusite, cárile in giurul impregiurul cápiștii erà, cine le poate povestí?

Eu dára asié, (dicé Camilo-pardalul), cà cel strein, de toáte cárile vidém peste mesura mirandu-me, si nu atat'a de minuné lucrurilor vediute me mirám, cat de cáré antei m'oi mirá me minunám, si de unele, a caror'a nici inceputul, nici seversitul a prícepe putém, socotíam, oáre in ce chip a le cunoásce asi puté, si cine sa mi le aréte s'ar aflá, chitíam.

Si dupo ce, de multa cutreeráre si mai cu dédins de peste mesura miráre obosît, supt umbr'a a unor frumosi si umbrosi copáci, (cárii de nainté cápiștii saditi erà), cà puçin odihna tuturor madulárelor sa'm dáu, acolé, unde cà cei in agon'a mortii zacém, o Lebeda betrana si alba lúnga mine se apropie, si dáca buna diu'a, dupo obicéiu, im dédo, de unde sint si ce pre acélé locuri cáut, me intrebá.

Eu dupo ce ii spus, precum din locurile márginii Ethiopii

sint, si precum pentru că izvoărale Nilului sa aflu si din incepeturile lui apa sa béu in gând mi-am pus, si cu acias'ta pricina pre acéste locuri amblu, dáca-'i diş, ea respunse : — Greu si aspru lucru, lunga si primejdioăsa căle inainte li-ăi pus, o priiătine, de vréme ce eu, dupo ce din oul măica-mé am esit, pene a nu puté zburà, cu rapogiuné ápii si cu vensliré tálpelor cata-và vréme am caletorit; iára dupo ce pénele mi-au crescut si arípile vrédnice de zburát mi s'au facut, in aer m'am ridical si tot pe de-asupr'a ápii zburand, de trii ori soărele invertijiré 'si-au sfersit, pene eu la acest'a loc am sosit; si deosebi de acias'ta, la căle că acias'ta nu tálpe, ce péne, nu picioăre, ce áripi trebuesc, coci inaltime muntilor, strimto-rile poticilor si lalimé si lungimé campilor, toate impotriv'a firii tále stáu. De căre lucru fora cerése'a agiutorintia, (caré spre toate poate), spre acé căle mai mult inainte a pasi nu numa' lips'a vinelor, ce si a crierilor a fi, de cat toăta ivál'a mai aévé este.

Acésté Camilo-Pardalul de la Lebeda audind, învetiatur'a din praxin in theorie isi mutá si căle delungăta in odihn'a mangaiăta isi schímba; inse cotra Lebeda intr'acést'a chip grai : -- Eu, o priiătina, nu atal'a osteninti'a caii, cat sciinti'a lucrului in sáma bag, ce fiind de fáca sciinti'a, de vâ lipsi osteninti'a, si mai bine vâ fi. [« Ca toăta agonisit'a lucrului deplin macár ca fora sudori s « durori a fi nu poate, inse cand voi'a voilor si putéré puterilor « cuivà cevà de la sine daruiásce, nici osteninti'a trebuásce, nici « léné se probozésce »]; si de vréme ce trecutele tále ostenintie batiul agiutorintii slabiciunilor si neputintielor méle a fi se ved, cu multa plecaciune me rog, că pentru firé Nilului si pentru izvoărale lui, si adăogeré si scadéré lui, ce mai cu adeverintia ai sci. pre cest la právul tálpelor picioărelor tále cadit nein-sciintiat sa nu lasi. [« Ca toăta sciinti'a, atuncé de sciintia se dovedésce, « cand dupo adeverintia pre altul a insciintà scie »].

Atuncé Lebed'a cotra Camilo-pardal dise : — Priiătine, obiciuit lucru intre filosofii noştri este, că cand cineva pentru Nil vo-

roáva a fáca ar vré, antei in cápişte mergënd jitva *) Boázii locului sa fáca, apoi la marginé Nilului coborîndu-se pre mani si pre obraz cu áp'a lui sa se spēle; de ciã la locul seu intorcëndu-se, ce 'i-ar fi voroáva sa vorovásca. [«Ca cine de la sine cuventul «incépe, cuventul a sfersi cu nevoe si preste voe ii va fi, iára «cine de la cuventul cuvintelor inceputul incépe, sfersitul sfer-siturilor la cel poflît si dorit sfersit, fora prepus il duce»].

Cotra cárile respunş (dice Cãmilo-pardalul): — Cu dulce suflet si cu drága inima chipul Bozului a privi si cu infrangeré inimii la picioáride lui a me taveli asi pofli, inse ce vrédnica éste saracii'a mé jirfa Pleonexii a aduce, si in ce chip strimta man'a mé largi grumazii ei a saturà vã puté.

Lebed'a 'm dise: — Pentru acias'ta in intristáre nu intrã, o priiátine, [«Ca Pleonixi'a de la cei bogati tot, iára de la cei saráci pre giumatáte iã»]; si cine ce i-ar aduce, antei primésce, apoi oáre cé i-ar mai puté aduce, si cu cuventul si cu lucrul ispitésce.

Eu cotra dins'a diş: -- Eu peste mine aer, supt mine tiérna, iára in mine nemica cevã lucru de materie nu am, fora numai duhul, cárile me poárta.

Lebed'a 'm dise: — Dintr'aceste trii, ori cáré mai indemana si mai pre lesne iti vã fi, cu tine iã si cum mai curend la cápişte sa mérgem, cà si eu de ce am in voit si tu de ce ai poflît, sa ne indestulim.

Eu in mine si cu mine socotîndu-me, precum áerul nu se prinde, sufletul nu se scoáte, [«Ca pofl'a fora stemparáre nui «numai trupul, ce si sufletul giuruiásce si daruiásce»], in pumn puçinteluş lut gálben luáiu si cotra Lebeda aretandu'l diş: — Iáta pomnocul jirfi méle si cu acest'a impreuna pre tot pre mine spre jirfa me dau si mai mult nezabavind la cápişte sa mérgem, si çeremoniile obiciuite plinind, la giuruit'a noastra sa ne intoárcem.

*) Credemu co autorul a voit sa scrie: *jirtva*.

Lobed'a, îndata cu mine împreuna sculandu-se, in luntrul capişti intram ; unde in mijlocul căpişti Boáz'a Pleonexis intr'un scaun de foc siedé, supt a carui'a. picioáre un cuptorás de aráma plin de jerátec aprins a fi se vidé ; iára din giur impregiur faclii, de tot féliul de materie ardietoáre, cu máre pára vertos ardé ; la chip vésteda si galbagioása, cà cei ce in boál'a imperatésca cad, a fi se paré ; cu sinul deschis si cu poále in brau de nainte sumése, cà cum cevà intr'insele a pune s'ar gatí, stà ; cu ochii inchisi si cu uréche plecáta, cà cand ce in poála i s'ar pune sa nu váda, iára ce materie ar fi, cáré s'ar pune, audind sa intieléga ; in man'a driápta cumpena tiné, in cáré de o parte, in locul drámului piátr'a ce'i dic ahortatos si anevsplahnos (coci piátr'a acéi'a doáe numere áre) pusése, iára de alta parte, chipul a toáta lumé pus a fi se paré, inse cumpen'a din driápt'a la pament aternà, iára cumpen'a din stíng'a ca pán'a in aer giucà. [«Ca unde «nesátiul stapanése, acolo toáta lumé de cat bobiti'a strugului *) mai mica éste»]. Iara in man'a stínga tiné o leica, a carii'a tievie pene gios la picioárele scáunului agiungé si de-asupr'a cuptorásiului celui de aráma, intr'o gáura ce avé, se sprijeniiá. Deci pre cat socotél'a mé agiungé, prin leica printr'acéi'a toáte céle ce se puné, trecé si in cuptorásiul cel de aráma se topiiá, de ciá, in pára aprindindu-se, scáunul in cárele Boaz'a siedé, se facé.

Iára dáca mái aproápe de chipul Boázei ne apropiem, cà cand mai de nainte ar fi sciut si cà cum din cias in cias aşteptand ni-ar fi pazit, antei ochii, ce avé inchisi, de cat a Puhácii mái mári si de cat a Mátii mai luminosi stelí ; iára dupo ce dárurile, ce purtám, bine cunoscu, cà sa nu le váda, ochii inchise, iára cand in cumpena le vom aruncà pentru cà sa audia, uréché puse. Deci eu lutul cel galben in cumpena aruncand, Preotul, cárile pururé Boázii slujiiá, (a carui'a nume

*) Credemu co autorulu a voitu sa scrie: *strugurului*.

bine nu tiu minte, dára pre cat mi se páre Filohrysos il chemà), indáta din cumpena lutul luà si in leica, ce tiné in man'a stînga, il aruncá, cárile indáta cà ciar'a se topi, si cà un-de-lemnul in cuptorás si in pár'a scáunului se amistui; ca pre cat putém cunoásce, supt fundul cuptorásiului gur'a Tartarului erà, si din fundurile pamentului focul nestîns in fundul cuptorásiului loviã, de unde atal'a putére de fierbintéla si de vapáe, cà pre o cáhla izbucniã, cáré nu numai lutul gálben, ce si caramid'a rosie ar fi ámistuit. [«Ca focul «din cuptoriul Pleonexii nu ceinti'a ce catînti'a materii cérca; «asijderé nù de multime se olierésce, ce de cel ce ar re-«mané jelind se galbenésce»].

Dupo acéi'a preutul Filohrysos me întrebá, ce mi-ar fi poft'a si cu ce gând am adus jirtf'a?

Eu dáca 'i spusi, precum la fontanele Nilului sa agiung me nevoesc, — el, de mi-au mai ramas cøvà lut, de cárile antei jirtfa am facut, me întrebá.

Eu disi, ca la mine nu am, ce de 'i va fi voi'a, un cescuț sa mërg sa aduc.

El: Nu stà! im dise, si cum mai curend alérca si cat mai multu vii puté, ádu.

Eu, cu multa grába, din cápiște esind, la locul ce scitãm me duseiu, si dupo ce buzunárite, sînul si poálele im impluiu, iáراسi la cápiște cum mai de sîrg me intorseiu; [«Coci si aciast'a fire «Pleonexi'a are, cà cei ce vor sa'i jirtfásca, cat de mult si cat «de curend jirtf'a a seversi sa silésca»]; si dáca lutul in cumpena puseiu, antei oáre ce cumpen'a a se clatí se vidé, apoi piátr'a abortasiíi clatîre oárecum simtînd, cà cum nu cu greuimé ce cu rapegiuné in gios se slobodi si toáta greuimé lutului la pament aterná.

Preutul Hrysofilos im dise: — Priiátine, scuturati poálele, sînul si buzunárele, cà remasiti'a právului, ce va fi ramas, asupra-ti sa nu remae, [«Ca ori ce in cápişte Pleonexii intra, iáراسi a-

«făra a scoate preste firé Boázii este»], si in cevă scarbindu-se, si jirt'a si osteninti'a in zadar poáte sa'ti iása.

Iára dupo ce dupo cuventul lui Filohrysos facuiu, (coci atat'a de tare peste tot me scuturáiu, cat nu numai právul, ce ar fj aninat remas, cê anco si strămtiele de pre mine impreuna cu právul cadé), din fundurile căpiștii un glás suptire, că de Coruiu, piuind, graind, la urecht im vini.

Iára Preotul Filohrysos dise : — O de trii ori fericit priiátine, ca hrismos minunat că acest'a pre puçini au ascultat, si in fericire că acias't'a mai nime n'au intrat.

Eu, cu multa plecaciune dáca pre Filohrisos, pentru că hrismosul sa'm aréte, rugáiu, el dise : — Hrismosul éste acesta :

In pamentul negru cine lut gálben gasésce,
 Acel'a in loáta poft'a nu se obosésce.
 Cine lutul gálben pentru diu'a négra scoate,
 Fontan'a Nilului in căsa-si a avé poáte.
 In dragoste te-am luát, fiul meu te numésce,
 Tuturor si'n tot lucrul numele 'm pomenésce.

Intr'acest'a chip hrismosul dáca luáiu, impreuna cu Lebed'a, de pre poárt'a, care impotriv'a căpiștii erá, la marginé Nilului ne coborím, si dupo invetiatur'a Lebedii, dáca pre mani si pre obraz me spaláiu si alátte obiciuite çeremonii facum, iá-rasi la locul, unde Lebed'a me afláse, ne inturnam, unde Lebed'a, pentru firé Nilului, fontanele, adáogeré si scádéré lui intr'acest'a chip a'i povestí incepù : — Sfant'a acias't'a a Nilului ápa din cei ai noștri pre la fontane lui lócuitori betrani, asié audim si noi cu ochii noștri asié am vediut :

'De la celáté acias't'a spre apus, campul cárile vedi, 1700 de mile se intinde, pene unde la muntii, cáríi Monomotáp'a se chiáma, se sferiésce, si că cum Nilul prin mijloc i-ar taia, in luntrul muntilor intra. Muntii in lungiş toáta marginé de spre ochianul Apusului si Amiádia-dii cuprind, care margine in limb'a noastr'a se chiáma Cáfáron, ce se talcuiásce, neamblat ; iára in latime, opt sute si noáe-dieci si trii de mile cuprind.

Deci dupo ce Nilul in munti intr'acesté intra de dese stincele, cárile inainte ii es, vásul cat de mic si de vertos mai mult de trii sau pátru mile, fora primejdii'a zdrobirii, sa márga nu poate, si asié pre ápa cinevã, muntii a coversi nu éste cu putintia. A-sijderé pre uscát, muntii atat'a sint de aspri si de inálti, cat nu Camilo-pardal, jigánie cà tîne de mare, ce nici Cápreele selbátici pe dinsii a se urcã nu se pot; la cáre locuri, (precum ti-am si mái dis) pénele si áripile, si si acélé nu cu puçina ostenintia si nu in scurta vréme a strabáte pot.

Iára la mijlocul muntilor, cà o cununa impregiur muntii sa largesc si cà cum groáp'a, cáré la radecinele lor éste, ar ingradí; lácul acél'a 600 de mile incungiura. Iára in cápetul, unde muntii despre Criveţ vor sa se impreune, si garl'a Nilului, caré despre amiadia-di vine, pintre dinsii tréce, din radecinele muntilor, in loc de ápa, tîna cleioása si lipicioása izvorésce, cáré nu peste toáta vrémé, ce intr'un an, 40 de dile, numai atat'a de mult vársa, cat garl'a Nilului in trii dile ezesc, si dupo ce garl'a se ezésce, tîn'a acéi'a intr'atat'a inaltime crésce, cat cu vervul muntilor se potrivésce. Deci Nilul, intr'acest'a chip de nainte a cura oprindu-se, din garl'a sã inapoi incépe a dà; ce locul, de unde fontanele ii izbucnesc, (adeca vervul muntilor Cáfáron) cu trii mile mai sus de cat muntii Monomotáp'a fiind, iárasii ap'a Nilului inapoi impinge; cárile din garl'a sã a se versã incepnd, tot lácul cárile in vervul muntilor Monomotáp'ii éste, imple, atat'a cat ap'a de atocm'a cu muntii se sue.

Iára dupo ce soárele in zodiia Rácului se coboára (coci vervu muntilor acelor'a supt zodiia Arételui se áfla) si umediál'a aerului si a pamentului se inmultiésce, tîn'a acé cà muntii, la ezetur'a Nilului gramadita si de fierbintél'a soárelui intarita, din verv a se muia si cà ometul a se topi incépe; deci si ápa, cáré in lácul muntilor erã adunáta, loc de curgere afland, anco mai vertos cu rapegiuné sã, acmù moále tîn'a acéi'a a sapã si mai vertos a o rezsipi incépe. Cáré, precum in patru dieci de dile

crescând se botiésce, asié prin patru dieci de dile rezsípindu-se, și topindu-se, Nilul in garl'a sà cé din fire se coboára.

Aciast'a dára, o priiátine, pricin'a adáogerii si scaderii Nilului éste; inse aciast'a mai vertos a scì ti se cáde, ca din vervul muntilor Monomotápii, unde garl'a Nilului se ezésce, pene in tiar'a Eghyptului, unde in Mára Rosie se desiárta, 53 de mire ceresci, de la amiádia-di spre criveț, se mesura; si la fiete cáre mira cerésca, cate 73 de mile pemintesci (dupo socotél'a gheometrilor) dand, pre dung'a drépta, fac mile 4015; ce áp'a Nilului de cat alálte ápe cu multul mai siuvaita si covaita fiind, la pátru parti anco o parte mai adáogem, pentru cà cursul apii urmand, caletorii'a lui adeverat cate mile fáce sa aflam, si asié anco 1000 de mile adaogénd, peste tot de la muntii Monomotápii pene in marginé Marii Rosii, 5015 de mili se numera, pre cárite trupul apei Nilului pravelindu-se mérgé. Inse cei vechi nu pentru alta pricina áp'a Nilului in numerul Bozilor au numit si cu serbatori si jirtfe pe an la adáogere si la scadére l'au cinstit, fora numai prin cet curgeré lui socotind si in scurta vréme atát'a caletorie ce fáce vedind, si adeverát de mirát lucru éste, ca cu cata lina curgere ce are, acéste 5015 de mile in 40 de dile le caletorésce, de cáre lucru au socotit, ca cà cu un duh oáre cárite impins, de pátru ori pre fund mai répede de cat in fáça sa cura.

Deci asié precum s'au pomenit din haleșteul muntilor áp'a cé strinsa slobodindu-se, in fundul seu, Lyvi'a si Eghiptul acopere si bivsiugul locurilor acelor'a (precum audim) pricinésce.

Iára cat pentru fontanele si isvoárale lui putem scì, povésté aciast'a éste: Pre márginé ochiánului despre amiádia-di éste o tiara, cáre se chiama Zangvi, cáre pre marginele Marii, de la coast'a Caforonilor spre resarit, se intinde; in cápetul acesti tieri sint nisce munti, in marginé ochiánului stand, pe supt a caror'a radecina, 120 mile spre uscát, un cot de máre iáse; iára in fundul cotiturii, unde muntii o impregiura, de la pament in sus cà

de 15 coti, in coastele muntilor, in multime nenumérata, gáuri se ved. Asijderé toáta coast'a muntilor acelor'a, cá burétele potricalita si gaunoása éste. Deci cand ochiánul crésce, peste gaurasiturile muntilor de diéce coti mai sus tréce, (coci ochiánul dintr'acé parte in siése luni crésce si in siése scáde, si pene la 25 de coti se ináltia), si asié ap'a ochiánului toáte gáurile muntilor acelor'a implend, une izvoára prin munti intr'o párté si intr'alta párté izbucnesc; iára o parte in coást'a muntilor de ciást'a parte esind, cu mari pohoáe in lácúl, ce se chiama Zaflan se coboára, din cáre lac garl'a Nilului in ciást'a parte purcéde, si in cále alte pérée si vai tumpinandu'l, in marimé in cáre il vedi, crésce si se marésce; ca dupo cé de obşte socotéla a filosofilor noştri, [«Toate ápele dulci din Mára amára este*»), si toate péréele tulburi in Mára limpede se limpediesc»]; de cáre lucru izvoárale Nilului, prin grosimé atalié munti trecénd si ataté pietri strimpte petrundind, materii'a cé groása, amára si saráta, cá print'un limbic se lamurésce si cá dintr'un vas intr'alt vas pritacindu-se, se curatiésce si se indulcésce. Asijderé de la lácúl Zaflan pene ce la acest'a loc vine, nu puçina piátra lovésce, nu peste puçine catarácte se zdobésce, cárile toáta amarimé sugénd ii o-presc, si de ce mai mult il clatesc si'l zdobesc, de acéi'a máitáre il indulcesc.

Deci si cetáté aciást'a pentru a Nilului pricina pre stélpi intr'atat'a naltime, precum o vedi, éste ridicáta, si cand nabusiésce Nilul, pene la usile cetatii se sue; coci aicié mai mult se ináltia ap'a, de cat la Lyvi'a; antei, coci ezitur'a ii éste mai aproape; apoi, coci de aicié pene acolo in multe ápe si garle impraştiiindu-se se cheltuiásce; si mái vertos dáca súpt dung'a isimeriíi agiunge, impotriv'a tierái, cáre se chiáma Congo, in pament se soárbe, a carui'a huet cále de 50 mile se aude, si din sorbitura pre súpt pament, drept dé crucisiul spre apus, cá lá 400 de mile mergénd, in lácúl, cárile Medr'a se chiáma, izbucnésce si din lac

*) Credemu ca autorulu a voitu sa scrie: *ese*.

iárasí in garla purcegénd, spre ochiánul despre apus cura, si dáca dé lungiş, din cápet pene in cápet prin toáta liár'a Nigrítilor tréce, pre dinainté orásielor Gomvut si Gvinea, in Mára despre apus se desiarta; care ápa in lungiş, cu cincí mire ceresci de cat Nilul mai scurta se numera, si macár ca, de pre numele tierái, si áp'a Nigris se chiáma, inse adeverul éste, ca fora nici un prepus din Nil se desparte si in lácul Medr'a izbucnéscé; cáre lueru macár ca de multe ori si de la multi s'au ispitít, inse acmù de curend mai curáta si mai aéve proba a se fáce s'au templat.

Trii filosofi, ghimnosofiste, pentru cá cataractele Nilului (célé ce din colo de muntii Lunii se afla) a privi de pofta incingéndu-se, cu vásele céle de piéle de Fil, (coci aci la noi corabii din piei de Fil cusute si foarte cu frumos meştersiug alcatuite fac), pre garl'a Nilului in gios au purces, si pene la locul, unde Nilul in pament se soárbe, venslind, corabiiárii si cei ce cu venstele tragé, de ostenintia biruiti si de somn omoróti, huetul cárile ap'a acolo fáce, n'au audit, si asié fora véste cu áp'a supt pament s'au sorbit, (ca amintrilé pazindu-se, pre despre amiádia-di abatendu-se, vásele cu funi, din coájé finicului impletíte, de pre uscát trág, si dáca din holbur'a apii trec, iára cu venstele a venslá purceg). Unul din filosof supt camár'a corabiiíi aflandu-se si usié cu táre gur'a hámbáriului, cu sup-tul apii de-asupr'a inchidindu-se, de ápa nedodeit, trii dile si trii nopti au remás.

Dupo trii dile, cu templáre, cativá pescári in lácul Medr'a, pentru venáre pescelui, navodul in bálda aruncand, in loc de venát corábie, si in loc de péscé pre filosofu din fundul corábiiíi scot; care lueru pescárii vedind, antei de minune s'au fost uluind, apoi pe filosof cine éste si de unde éste intrebând, le spuse, precum de la cetáté Epythimii éste si precum cu corábii'a la cataráctele Nilului cu alálte soçi erà sa se coboára, iára templáre cum l'au purtát si cum in mréjé pescárilor s'au aflát, nici

scie, nici pricépe, fora numai ca din ap'a Nilului in balt'a Medrii, precum am izbucnit cunosc.

Asié filosoful, si pre supt pament lucrurile firesci ispitind, ap'a Nigris din Nil a se despartà pre toti au invetiát.

Acésté si altele cà acésté, Lebed'a povestindu-'m, si de lucrurile, cárile máre pofta avém a me invetiá, insciintiandu-me, zburá si in cotro se duse a scì nu mai putuiu.

Povésté aciašt'a. Rîsul prin lunga vréme cotra aláti povestind, si precum de la Camilo-pardal mai in trecutele dile sa o fie audit cu giurament intarind, dise: — De vréme ce, dupo atát'a a tuturor truda prin munti si ostenintia prin codri, coarne lepadáte a aflà nu s'au putut, eu socotesc, cà cu totii impreuna la lócasiul Camilo-pardalului mergènd, hrismosul Pleonexiii, cárile in cetáté Epithimiii au audit, a ni'l talcui sa'l rugam, cà doára si noi, jirtfa Pleonexiii aducènd, cercáre sa ne aflam si poft'a sa ne plinim.

Sfátul Rîsului cotra toti viclénii placut fù; si: Cum mái curend la Camilo-pardalon, talcuioriul hrismurilor, sa mérgem! strigà.

Unde dupo, ce mârsera (impreuna cu sine si pe Camila ducènd) si precum le éste povésté ii spusera, Camilo-pardalu dise: — [«In gradini boti de lut (moş de pépeni) in chipul «omului fac, pentru cà pasire sa spárie, iára oámenii boti de «lut in mana tin, pentru cà sa amagésca pre altii»]; intre voi dára o mámina se véde. cà si botiul in gradina (pe Camila cu dégetul aretand), iára boţ de lut in mana nici se véde, nici se aude; a scì dára vi se cáde, ca eu in numerul fiilor Pleonexii prin hrismos sint chemát, si in urmele ei a amblà sint invetiát, pre cáre invetiatura cu lutul gálben, in cetáté Epithimiii, am cumparát'o; deci precum am cumparát'o, asié a si o vinde mi se cade, de cáre lucru, antei invetiatur'a hrismosului invetiati; apoi talcuire lui, dupo invetiatur'a ce viti luà, ve cumparáti:

Tièrn'a típarita, din fire vapsita,

Cu alb si cu galben intr'un loc tecsita,
 Varsa de nainte hrismosul invatia,
 Ca la cale scoate fora de povatia,
 Coarne cine-astapta, urechile pue,
 Cuvintele-asculte, camara nu 'nceue.

Acesta hrismos, pasirele si dobitoacele toate de la Camilo-pardal audind, unele de prostime nu intieleg, iara altele intielegend, a nu sci se face; iara cele de sigeta cuvintelor ranite, pentru cercare coarnelor, urechile a le primejdiu socotia.

Din toate, Risul mai mult a Camilo-pardalului cunoscintia si prietesiug avend, [«Coci amestecare singelui amesteca sufletele»], si pre taina talcul hrismosului Camilo-pardalului intreband, dise: — Rogu-te, Camilo-pardale, in taina fora metahna si 'n ascuns fora prepus sa vorovim. Precum fiul Pleonexiii sa fii, singur mai de nainte ni-ai spus, si precum in urmele ei calci, n'avem prepus, inse invalatucite cuvintele hrismosului teu, ce vor sa in semnaze aeve sa'm spui te poftesc.

Camilo-pardalul dise: — Boul restoarna tierna, plugariul samena, stapenul sau vinde, sau manaca; inse aciast'a la lucrurile voastre ce folos aduce? [«Chipul de om cu chipul de om se «veneza, si ochii intunecati cu lumin'a galbena se lumineza»]. Cuvintele scumpe si voae svinte, cu slove menunte, in tablitie rotunde se cumpera, carile hrismosul Pleonexiii a talculi si fundul Epithimiii a pipai pot.

Aceste, precum sint Risul bine intielegend, si hrismosul in ce lut galben si alb lovesce deplin pricepend, preste tot anul cincii piei de Jder cu tierna alba implute, Camilo-pardalului giuru, ca hrismosul Pleonexiii sa le talcuasca, si ei coarnele ce cerca, unde vor fi, sa nemerisca.

Camilo-pardalul jirtv'a giuruita, in alb cu negru muruita o pofii, ca semnul giuruintii in aretare adeverintii sa'i fie; pre care Risul indata gatind'o si cu multe picaturi negre pe de desupt mpistrind'o, Camilo-pardalului o dede.

Camilo-pardalul, indata la vrajitorii locului mergend, de se

cade a jiganii cã acélê hrismosul a talcui întrebã. [«Coci vrajitorii si urmatorii Pleonexii, in tot locul si in tot rodul se afla»]; cárii intr'acest'a chip ii respunsera : — [«Al nostru éste plát'a «a luà, iára hrismosul cum se vã talcui, vremii ii éste a'l aretà»]; de cáre lucru ce inainte ti se întinde, prinde, si ce din dérãpt te agiunge, nu impinge.

Camilo-pardalul, toãte talcurile vrajitorilor bine întielegënd, (coci toãte dupo pravilele Pleonexiii mérgé), inapoi se intoãrse ; cotra cárii, intr'acest'a chip talcul hrismosului déde :

In muntele cel inalt, coád'a Strutiului,

In copáciul cel mai mare, cornul Bouiui,

Gálbenul si albul toate biruiásce.

In cãp de Camíla corn de Buór crésce.

Vrajiitorii vendietori ce nu nemeresc ?

Pe frumos soãre si luna toate povestesc.

Hrismosul si talcul lui, macãra ca nici asié tuturor fũ întieles inse Pardosul si Risul bine'l pricepura ; adeca precum la vrajiitorii locului aceluia, mãzda si plát'a trebue, pentru cã poft'a sa 'si poãta plini. [«Ca mãzd'a tot ochiul orbésce, si mit'a tot pier«dutul nemerésce»].

Si asié cu totii impreuna, dupo hrismosul Camilo-pardalului, la vrajiitorii locului mergënd, cu multa mita li se imbunãra, de le vor muntele cel mai inãlt si copáciul cel mõi mãre aretà, (coci între munti si între copáci pe acéi'a vrème mãre vorbura si amestecaturã a se scorni incepuse, si cáriile mõi mic si cáriile mai mãre éste, a se alége mõi nu se puté).

Deci dintre vrajiitori unul intr'acest'a chip le respunse : — In siesul cel gios, muntele cel inãlt éste, si in rédiul cel mic, copáciul cel mãre se áffa, unde coád'a Paunului si cornul Buóruului supt radechinele lor incuiãte sint.

Asié dára, respunsul de la vrajiitori luand, si muntele cu copáciul afland, de supt radechinile lor, antei coãrnele Táurului scoãsera, si nici cevã mai multa zabáva facënd, (coci acmũ muntii si copácii incepuse a se clãti), in cãpul Strutocãmilei le pu-

sera, înainte a carii'a toate dobitoá'ele inchinandu-se : — Intr'ani multi si buni traiásca ! — strigára.

Dupo acias't'a, pe Strutocámila intr'o siura inchidind, mancaré si beutur'a la mesura ii orânduira ; supt a carii'a nume alalte jiganii, (cárite radecin'a si incepetur'a viclesiugului erà), toata pasiune manoása si toata oái'a si vit'a grása si frumoása, zugrumand si giunghind, mancà si se desfatá.

Acésté intr'acést'a chip dáca le asiediára, in toate partile si oláturile, de lucrul ce s'au ispravit, scire dédera ; adeca precum din galcíav'a Liliácului a Vidrii se scornise, dintr'a Vidrii a Strutocámilii se atitiáse, si precum in ciasta dáta sylloghizmul Corbului intarindu-se, prin multa nevointi'a a sfétnicilor dintr'ambe monarhiile, hotaríre Strutocámilii s'au ales, si la capul Camlíi coarnele Taurului aflandu-se s'au pus ; asijderé coád'a Paunului a se aflá si la Strutocámila a o asiediá au remas, si precum si acias't'a s'ar fi aflát, numai elatíre muntilor si vorbur'a copácilor prin puçintíca vréme a se mai zabavi pricina au fost ; inse in buna nedéjde se afla, precum, dupo asiedimentul epitropii, si podoáb'a chipului fora prepus i se vâ galí.

Iára dupo ce veştile acésté tuturor trimásera , ambe partile cotra monarhii sei disera : — Cuventul nostru înainte imperátilor noştri placut de vâ fi, si sloboda voi'a monarhilor noştri de vâ invoí, de iznoava la svatuire sa intram , socotím, cà nu cumvâ mai multa vrémé prelungindu-se si prin locuri streine lucrurile mai mult tavelindu-se, vre o templáre oáre cáré impotriva esindu-ne, céle de apoi, de cat céle dinteí mai proáste si mai aspre ni se vor fáce. [«Ca aiuré zabáv'a nu se láuda, fora nu-« mai in alégeré priiálínilor, si aiuré gráb'a nu se hulésce, fora « numai in afláre sfáturilor »] ; de cáre lucru a intieptilor si a celor intregi la minte axioma éste : [« Tot lucrul cu grába sa se « cérce, iára de bun si de reu cu ingaduintá sa se aliága »]. [« Ca piérderé vremii bune éste maic'a si si seménti'a vremii ré-« le »]. [« Nici caletoriul intiept de ploáe si de arsitia socotésce, « ce de céle ce la cále trebuitoáre sint si de povátia se grijésce »].

Sfátul sfétnicilor placut fù inainté imperátilor, si in toate deplin putére dandu-le, in locul cel de sfát cu totii se adunára, unde intr'acest'a chip proimiul sfaturii facura: — [«Tot sfátul «semnul lucrurilor cu prepus viitoare este»], in cárele minte, si intr'o parte si intr'alt'a intorcéandu-se, prin cet prin cet, cá cutitul pre cute se ascute si in sîmceo'a briciului intorcéandu-se, perul peste simlire despica, intr'acest'a chip minté, de un sfát si de altul atîngéandu-se si intr'un chip suptiindu-se, céle mai cliuciuoáse a lucrur'lor noduri petrund si din incalcitura le descurca.

Liliácul lighioáe fora nici un folos, cárile intr'ambe partile alta ceva se aduca nu poate fora numai scándala si price indesiert, ca de vréme ce némul si hotaríre Strutiului atát'a de gré si cu nevoe alégere au avút, cu cat mai vertos alégeré Liliácul mai cu nevoe vâ fi, fiete cine a cunoásce poate? Asijderé ca Strutiul aévé pásíre oatoáre si cu péne fiind, si alalte a zburatoárelor hirisii dupo fél si asemenáre avend, ce numai coci aripii mai mici, de cat dupo mesur'a trupului ar trebuí, fiindu-i, cu cata a tuturor ostenintia si nevointia, si aciast'a cu máre primejdíe si cu ispite de hrismuri si vraji, lucrul la seversit s'au adus, si anco si pentru aciast'a mai toata nedéjdé s'ar fi pierdut, de nu antei agiutoriul ceresc, (fora cárile ceva intre muritori nici se clátésce, nici se odihnésce), apoi cu indemanáre aripilor Vulturului s'ar fi agiutorit; [«Ca tot lucrul muritorilor din voi'a slo- «boda purcéde, iára sfersitul cu bine a se vidé, din céle de sus «se aştépta»], si acmù, lánda fie Vulturului si Leului ceresc, intre toate dobitoácele mai de cinste si mai de sláva a fi s'au ales. De cáre lucru pentru mica si ratacita jigánie-paseruti'a aciast'a, foarte cu buna socotéla sám'a a luà se cáde; [«Ca pentru lucrul mic sfátul máre a fáce a intieleptilor, iára lucrul mic a «sáma a nu se bagá, sau a mëndrilor, sau a nebunilor lucru «este»]; ca pre amenuntul sám'a de'i vom luà, toata anomáli'a si rataciré firii la dins'a vom aflá; si macár ca iute la zburát si bine intraripát este, (cáre lucru aévé monarhíi Vulturului il

suppune), inse si alte multe a multe jigánii hirisii áre, cárile nu puçina materie de galciáva si de scándala inainte punne ; antei, ca fáta cà dobitoácele ; a do'a, ca la cáp este cà sioárecele ; *) la aripi cà albinele este ; a pátr'a, ca la picioáre in fire pe altul sa i se asémene nu áre, de vréme ce aripile in picioáre si picioárele in aripi ii sint ; a cincé , ca diu'a orbecaiásce , iára noapté cà Puhácé purecele, in práv ascuns, zarésce.

Adeverát dára (iárasii sa dic) ca aretáre firi in jiganiutia intr'acias't'a se aráta, pentru care lucru, dupo al mieu cuvent, si socotél'a de obšte de vâ urmâ , adeca pentru cà toate vorbele de imponcesituri aducétoáre si toate cuvintele de scándala purtatoáre, cà cu briciul aça, tot si peste tot de odáta sa le curmam ; [« Coci mai mare vrednicie a se socolí nu poate, de cat « indáta galciáv'a in páce a intoárce, si pre cat mai in grába ar « fi, cu atat'a mai laudáta este »]. A mé dar socotéla este acias't'a : Anteiasi dáta, singur den síne supt a carui'a monarhie ar vré a se supune, sa'l intrebam, si din voi'a si alégeré lui nici cat de puçin sa null mutam, ca intr'alt chip lucrul mai de se vâ scuturâ, de pricinele de galciáva aducétoáre nici cum nu vom puté scapâ. Cotra acias't'a este si alt'a nu de lepadát socotéla, cáré spre dobendíre a toáta lineşte buna si deplin nedéjde a ne dá poate ; adeca jigánii'a acias't'a din fire scurta si puçina la vroáva este, din gur'a a carii'a mai mult de cat interiectii'a : țis, țis ! a esí nu poate, si fora de cat semnul tacerii, adeca de cat tacéré alta n'au invetiát ; de cáre lucru socotesc ca ea in meștersingul cuventului nedepriusa si in tropurile ritoricesci neinvetiáta fiind, cu un cuvent a se dovedí si cu o provlíma a se amurtí se vâ puté, si singura din síne veri într'o parte, veri intr'alta, fora alt prepus se vâ plevâ.

A tot sfátul placut fú sfatuiré Pardosului, (coci el erâ, cárile mormaiâ acésté), si asié pre Liliác faça chemand, Moináti'a, (caré precum in právile ethicesci sciintia sa fie avend disése),

*) Credemu co aci trebuia adaosu : a trii'a.

cà cum advocátul Liliácului s'ar fi facut si despre parté lui in parisie voroáva ar fi facut, intr'acest'a chip a mateologhisí au inceput:—Vestita si véche a vechilor giudecatori axioma éste, [«Ca «pedepsítului pedéps'a a se indoì nu trebue»], cotra cáré de la mine a lipì indraznesc si dic, [«Ca cel a innotà nesciind si in «adúnci ápe cadiut mân'a intündind, nu de créscet cufundat, ce «de per sau de mâna rîdicát, in aer si spre viátia trebue scos»]; [«Ca de-bine-faceré cu cat éste mai la primejdíe si cu cat éste «mai curend, cu atat'a mai buna si mai priimita éste»]; de cáre lucru pentru tícaita si dosedíta, la versta brudíe, la limba bál-bae, jiganiuti'a aciasl'a, tuturor in scire a fi se cáde, o priiátínilor ! caré din toáté partile pedepsíta si dosedíta afflandu-se, in ce se afla si cum se afla, nici singura pe síne a se cunoásce minté il agiunge, nici de altii sa intrébe limb'a ii slujésece; [«Coci «pedéps'a dístíhíií minté, iar nesciinti'a cuventului limb'a impiát-«deca si scurtíaza»]; si cà un lucru fora právil'a firii ce éste, nici la trup vre o alcatuire, nici la viátia vre o socotéla, nici la zburát sau la márs vre o randuíála áre, (ca cine vre odáta vre intr'o parte drépta zburaré Liliácului, sau cine supt soáre urmele lui au vediut?), nici de lócás loc asiediát, nici pentru hrán'a cevá undevá adunát a avé poáte, (ca cine cel adeverat salásiul i-au aflat, sau cine pentru hrán'a lui, cáré éste, s'au insciintiát?) Asié tícalos si misielos Liliácul in toála parté destramát si in tot chipul vrédnic de vaerát fiind, acmù cu cápul plecát la máre mil'a márilor imperáti alérge, si cu toata umilinti'a dintr'adúncul inimii se roága, cà ori cárile in numerul suppusilor sei a'l priimí ar invol, macár in gunoişte curtii sále a se tavelì, cu toata inim'a bucuros éste; cà si el nenorocitul, sau supt umbr'a aripilor, sau supt právul tálpelor aciuandu-se, asié de tot in izbéleşte lepadát si din priviré a ináltilor monarsi departát si instreinát sa nu fie; [«Ca precum ochii stapanesci cu urgie cau-«tand nenorocire, asié cu mila cautand norocire aduc»]; de care lucru si eu, de multa misielatáté lui clatíndu-me, despre parte-i cu plecaciune me rog, cà milostiv ochiul a milostívilor imperáti

asupra cu mila sa căute, si de neputinți'a lui milosîrdîndu-se, ori in căre poála căpul sîngur de sine 'si-ar plecà, acéi'a in bogăt'a sà mila sa se sprijeniásca ; [«Coci căpul plecăt nu numai «pre cei milostîvi, ce si pre cei nemilostîvi spre milostîvire por-«néscé»].

Acésté si altele multe cã acésté amagitoresci si tragodicesci descantece Moimâti'a descantand, (cã cum Liliácul nici cevã a grai ar avé, nici macár de ar si avé, a grai a puté ar puté) intr'un chip ironicesc se nevoiã, cã toáta poft'a inimii Liliácul intr'alta parte abatendu-i, si gândul ce ar avé cu meștersiug intr'altul schimbandu-i, tot cuventul impotrivnic ar curmã sa poáta, asié cat nici cum mai indoindu-se, din buna voe veri unii, veri alii parti sa se suppué ; inse cine vre odaneoára in lume robii'a de buna voe au priimit, sau cine supt soáre fora nici o nevoe mánule spre legaturi 'si-au indoit ? [«Ca pentru slobodienii'a, «Fornic'a cu Sioárecele, Sioárecele cu Mâti'a, Mâti'a cu Dulaul si «Dulaul cu Leul razboiu a fáce firé ii indemna, macár ca pu-«terile unui'a pre a altui'a cu multul mai mult coversiesc»]; [«Ce de multe ori putérnicii in putéré sa mai mult de cat se «cãde bizuindu-se, si slabiciuné slábilor, de cat éste anco mai «slába tiindu-se, preste toáta nedéjdé, ce nu nedejduesc, li se «templa si ce nu gândesc le vine; pre cum din unghile Sioimu-«lui Porumbul si din dîntii Mâti Sioárecele a scapã de multe «ori s'au vediut»]. In căre chip acmù cu totii socotînd ca puçina jiganiuti'a aciast'a cevã mai mûlt a cãrni nici vã scì (pentru prostîmé), nici vã puté (pentru fric'a), si acmù semnul suppu-nerii, plecãré căpului sa'i vãdia cu totii așteptand, tot de odáta ascutit si inált glásul Liliácului urechile le petrunse; cãrile proasta, inse drépta, voroáv'a-si intr'acést'a chip începú :

—Precum suppueré tîranii a toáta firé, asié nesciinti'a cuventului la Liliác sycofândie éste ; de căre lucru interiecti'a glásului nostru pe dumnélui Pardosul necunosçëtoriu invetiaturii cuventului il aráta, coci țis si cine țistuiásce nu siie, ce altui'a, tacéré aretand, a tacé ii poruncéscé ; de unde si eu, incepend cu

țist, gloátelor tacere si mie voroáva sfitesc. Deci dára, de este la cinevã ascultáre, uréche drépta pue; de este uréche drépla, audiul la inim'a curáta trimáta; de este inima curáta, cuventul socotind, in lucru drépta giudecáta fáca, si asié adevurul cu minciun'a, dreptáté cu strímbatáté si slobodienii'a cu robii'a cata deosebire au, a alége vã puté. [«Ca inim'a curáta mai pre lesne «socotésece a fi, focul cu áp'a a se amestecã, dẽ cat cu strímba- «táté dreptáté a se calcã»]. De cáre lucru a me insciintiã aş vré : adunáre acias't'a, de drépte stapanii, au de cumplite tĩrarii este? Ca de vã fi din tĩrarii, adevurat atuncé cantezul țist singur mie sa mi'l cant, singur mie sa mi'l gioc, se cáde ; [«Ca unde tãlp'a tĩrarii cãlca, acolò poál'a dreptatii se cãlca, si «unde se rup legaturile dréptii stapanii, acolò se pun obedile «vrajmãsii tĩrarii»]; iára de vã fi din drépte stapaniri, cantezul țis eu fora primejdte il voi cantã, si cei ce in hora se afla, cu drágosté il vor giucã.

Cã acésté din gur'a Liliácului audind, cu toátele mult se mirára si de limpede limb'a lui, cã de un lucru nenejdut *), cu totii venandu-se, multa vréme muti si amurliti remásera. [«Ca «cuventul drept, din gur'a proásta esind, pre cuventul cu meș- «tersing, din gur'a ritorului seos, astúpa»]; atuncé dára ca marimé sufletului nu dupo státul trupului se mesoára cunos- cẽnd, de a se mai mirã parasira si unul cu altul in ochi a'si cautã incepura; in loc de cuvent tusire si in loc de voroáva tiu- pire, si din sprancéne si umere clatire aretà, [«Coci nesciinti'a «cuventului tusa si scuipatura, iára tulburáre mintii amblet si «prinbláre scornésece»], si ce s'ar cadé a respunde unul de altul intrebã.

Iára mai pre urma iáraș Moimãti'a, cuventul de obște pur- tand, intr'acést'a chip ii respunse ; — Drépt'a acias't'a adunáre din drépte adunari sta, o Liliáce! de care lucru si cuventul

*) Creдемъ eo trebuia indreptatu : *nenejdut*

drept a ascultă si lucrul cu căle a cercă si a'l ispiū si a'l ispravì pot si vor.

Liliácul—: Fie laudáta dreptáté in véci!— díse —, si dintii vorovitorilor dupo voe sa se drobásca; limb'a vicléna și minciunoása sa se amutiásca, si uréché de lingusituri priimitoáre sa asurdiásca. [«Ca la asupriti si neputínciosi blastemul, cà la prada-
«tori scutul, sīgét'a, fierul si focul, éste»].

Si iárasì Liliácul întrebând díse : — Anco a scì asi mai pofți : aciasta adunáre acestor doáe monarhii ce vor sa poftésca si sfersitul pofți sále cárile éste? [«Că precum cuventul fora sci-
«inti'a gandului in zadar iáse, asié incepetur'a lucrului fora cu-
«noscinti'a sfersitului de rís si indesiert éste»].

Moimáti'a respunse : — Dar din ceput au n'ai audit? ca acéste doáe monarhii, cà lucrurile in páce vécínica sa'si lége, si supusii sei alegédu-'si, cu sfátul si sobor de obște monarhiile a'si adevéri si stapanirile a'si întari, au socotit? De căre lucru toate dobitoácele, precum vedi, cat macár un'a nu lipsésce, adunáte si chemáte sint, si fie cáre dupo chipul seu la ciáta-si, si dupo némul seu la stapanire-si s'au dát, cu cárile impreuna si tu estì adus; deci mai mult scrașnetul lungind, in căre parte vii sa te supui, in grába si fora ingaimála respunde; coci ticalosii'a voástra inimile imperáti'or lovind, pre voi in pof'ta si in alégeré voástra a ve lasá au socotit. [«Ca precum une ori
«dárji'a legaturile, asié une ori plecaciuné dezlegaturile prici-
«nésce»].

La acéste cù rís Liliácul respunse dicénd : — Ferice de Vidra, cáre mai de nainte epitrop dobitoácelor erá (precum la locul seu vâ sa se pomenésca) si supt aciuáre Vulturului si pénele Corbului se paziá, a carii'a patíma si folosíntia mai in urma am audit, iára acmù in alégeré epitropiiei Strutocámilei toata dreptáté cu ochii am vediut, ce dintr'atatié mari si întieplepti sfélnici unul macára a cunoásce n'au putut, [«Ca de cat
«Camil'a, mai máre Filul si de cat Buóru, mai iute și mai cor-

«nát este Inorogul»]; inse acias'ta pe mine in cevà neal'ingèndu-me, la triab'a mé sa me intorc.

Cunosc, dára ca nesatioása si lácoma sláv'a numelui, din bogatii'a Vulturului, pene la saracii'a Liliácului s'au intîns; [«Ce «duhul cat de sarác si slobod, de cat imperátul de pofta robit, «mai bogát este; si robul drept, de cat tiránnul strîmb, mai «táre este, ca cel'a in trup, iára cest'a in suflet biruiásce»]; de cáre lucru de multe ori si adése s'au vediut, [«Ca unii, «pentru cà hotárale sa'si latiásca si suppusii sa 'si inmultiásca «si numele peste márginitele lumii sa 'si vestésca, de pofta a- «prinsi fiind, si din céle strîmpte ce avé s'au scos, si spre strei- «nele avutii neimplutele mani intîndindu-si, si cel puçin ce avé «din pálna li-au fugit; ca precum se dice prostul cuvent : Ca- «míl'a cercand coárne urechile 'si-au pierdut; pe otielul vertos «rugin'a il topésce; pe vertoása inim'a stejáriului moále din- «tele cáriului, fáina facènd'o, o mistuiásce; si cevà in lume cat «de vertos si de táre a se aflà nu se poáte, carui'a altul im- «potrivindu-se smintéla sa nu'i aduca, si anco de unde nici se «gandésce»]; de cáre lucru aevé este, [«Ca toate din fire asié «sint tocmite si oránduite, cà fiete cáre in çircalámul hotáralor «sále sa se contînésca, si sfer'a activitáti sále sarind sa nu co- «versiásca; inse precum mestersiugul firii, asié voi'a sloboda si «cerescilor impotriva a se pune obiciuita este, macár ca nici «mestersiugul pe fire, nici voi'i'a sloboda pe dreptáté si resplát'a «cerésca pene in seversit a birui pot; ca precum in cumpen'a «cantáriului piátr'a mica pre alt'a cu multul mai máre si mai «gré de cat sine in aer rîdica, inse cand amendoáe cé din fire «clatire vor fáce, si fiete cáre cu greuimé sà spre chentrul mij- «locirii pöhèrnindu-se vor tráge, atuncé cé máre pre cé mica «de và cadé, cé mica se zdrobésce, si iárasí cé mica pre cé «máre de và cade, iárasí cé mai moále si mai mica se turtésce; «coci piátr'a cé mica, cand pe cé máre rîdicà, mestersiugul «cantáriului erà, iára cand intr'ambe loviturile tot cé mica se «faremà, firé dupo hirísii'a lucrului lucrà»]. Intr'acést'a chip nici

Camil'a a se paseri, nici pasiré a se camili au trebuit; asijderé nici pénele a se incornà, nici coárnele a se impenà s'au cadit, ce fiete cáré, firii sále urmand, ale sále hirisii sa fie pazit s'ar fi cuvinit; precum si monarhiile acésté mari si tari la saracimé si goliciuné Liliácului, din voi'a sloboda impinsi fiind, impotriv'a dreptatii a mérge, nici întrebáre cà aciast'a la mijloc sa pue s'au cadit; [«Ca atuncé semnul dreptei stapaniri se aráta, «cand pre cei neputinciosi in odihna lasind, spre lucrurile stre-
«ine nu lacomesc »]; iára amintrelé pricin'a Liliácului mai mult scuturandu-se, cà sementi'a mácului dintr'un'a o mie vor cadé, spre a caror'a alégere si la un loc culégere, nici mirtiele, nici jicnitiele vor agiunge.

Cu totii, cat de ascutite tidéle Liliácul impotriv'a alégerii Stru-
tocámiliii aruncà, vedind si pildele între Camila si între Fil, între Buór si între Inorog, ce aretà, socotind, cárile macár ca pene la ficáti ii atíngé, inse de odáta cà cum cu socotél'a li-ar tréce facéndu-se, prin mijlocul Moimátii iára si intr'acést'a chip ii respuusera : — Pretíne, o flutur fatatoriu si sióárece zburatoriu ! la acést'a loc, nu sa dái, ce sa iái sfát, te-au chemát, si nu sa poruncesci, ce porunca sa asculti te-au adunat; de cáre lucru mai mult limb'a a'ti impletíci si scárşnetul glásului a'ti titii parasindu-te, din doáe un'a iti alége : sau in aer, sau pre pament sa lócuesci, si asié sau supt umbr'a Vulturului, sau supt bránc'a Leului te suppone, sau, in gluma sa graesc, între pament si 'ntre aer, loc de vii aflà, pene éste mai de vréme lócásiul iti gatésce; [«Coci saracii'a cu mila
«a se cercetà, iára nu cuvintele de dosáda dise a se cautà
«trebue »].

Liliácul respunse : — Iáta eu acmù voi tacé, inse bine sciú ca mai pre urma altii pentru mine vor grai, a caror'a cuvinte nu cu scárşnete, ce cu buhnete vor rezsunà, cand urechile a ve astupà, humbác viti cercà si nu viti aflà, si atuncé precum Liliácul nu de infruntát, ce de ascultat au fost, viti cunoásce; [«Ca sfátul si cuventul cat de prost, in sána

«nebagát, multe cetati au sfaremát si mari imperatii au res-
«turnát»]; inse de vréme ce adeveráta si drépta saracii'a noás-
tra inimile a márilor imperáti a plecà, si pentru alégeré lő-
cásului in voe sloboda a se lasà s'au invrednicit, a se li se
cáde, ca poft'a Liliácului éste : cà nici supt unghé Vulturului,
nici supt tálp'a Leului a se suppune, si nici in áer, nici pre
pament a lőcui; de cáre lucru dic, o Moimátia, cà ori cand
Vulturul in aer m'ar vidé, sau Leul pre pament m'ar prinde,
atuncé, dupo a lor pofta si putére, cu mine ori ce ar vré
fáca.

— Au doára in ápa vii sa lőcuesci? (dise Moimáti'a).

— Ba nici in ápa, (response Liliacul), coci firé noástra precum
de ápa sa nu fie toáta lumé scie.

Atuncé cu totii ris cu hohot slobodind: — O lighioáe proásta!
(disera), cautáti de videti, cel ce pre altii sfatuiá si de lucrurile
bine alése, cá de réle dojeniiá, ce fél de minte poárta; au doára,
precum in foc a lőcui, vá sa dica, ca de vréme ce din doáe stihii
fuge, din a trii'a a nu fi singur marturisése, au nu focul si
pár'a pentru lőcásul lui se intielége? [«Adeverát dára ca lő-
«cásul sarácului foc si viáti'ai pára de foc éste »]; cà cáré si
Liliácul, de nenorocire impins, singur siie 'si-o alége. Deci de la
cinevá ascutita sau cat de tēmpa socoléla éste, ce vá proást'a a-
ciast'a lighioáe sa dica? giudece, si supt ceriu alt lőcási, sau,
alt loc de tráiu, fora de acéste trii pomenite, de éste aréte.

Cu totii, precum Liliácul buiguiásce si precum nici ce pof-
tésce, nici ce graiásce scie, alésera; inse iáراسi disera: — Fie-ti,
voi'a sloboda, o Liliáce, si din pátru stihii ori cáré vii, spre
lőcási ti se daruiásce.

Liliácul response: — [«Voi'a sloboda nu celor slobodi, ce ce-
«lor opriti se da; asijderé lucrul alcatuit din stihii muritorii,
«precum a luà, asié a si dà pot; iára stihii'a hirisia nu numai
«muritoriul, ce asiési si nemuritoriul cuivá à o dà pene acmù
«nu s'au vediat»]; de cáre lucru dárul, cárile nici a'l luà, nici
a'l dà puteti: fie! ná! ià! cuvintele poruncitoáre in zadar nu vé

cheltuiti; coci eu locul, pre c arile fir  din ceput mi l'au daruit, nu numai voi, ce nici singura ea a mi'l lu  nu poate; [«Ca «fir  in zad r cev  a f ce nu se osten ce, nici de lucrul facut «vre od ta se cai ce»]; de undă nici de la voi, că lucru de d r nou, sau că cum od ta oprit, i r acm  slobod mi-ar fi, il cunosc.

I rasi cu totii r sul poftorind : — Unde in lume locul acel'a a fi poate? — disera.

Liliácul respunse :—In to ta lum  si in tot locul l c siului meu gat'a si fora prepus  ste, [«Ca precum p cele in m re, «asié intieptul in lume nici mosie, nici instrein re  re»], pre c rile nici mintile voastre c le in lte, nici sf turile voastre c le ad nci, i ta ca a'l află nu pot.

Ac st  Moim ti'a de la Liliác audind, dise : — Liliácul sar cul vent s mena si abur v  secer , si in sus scuipand in obraz ii v  cad .

Liliácul, cuventul Moim tii curmand, dise :—De multe ori unii s mena si altii s cere, precum povésté Dulfului cu a corabi riului ar ta.

Moim ti'a, in ce f l sa se fie t mplat povésté, pe Liliác intrebând, Liliácul intr'acest'a chip a le pov sti incep  : — Eu od ta pre m lul marii in bort'a unii st nci l cuind, intr'o di eclips s in so re s'au facut, atat'a cat ochii a to ta jig nii'a inchidindu-se si fiete c r  la culcusiul seu, că de s ra, asiedindu-se,  ngur eu, cu luminosi ochi, to te m lurile in sus si in gios cutree-r m. Eu, asié noptii nedejduindu-me si de nepri t ni nici cum in grija purtand, spre l tul marii catev  mile de la usc t m'am departát; unde so rele din umbr'a lunii scapand si tot de od ta rádiele-si pre f g'a pamentului lovind, noápté m  scurt ra si diu'a altor'a lungira; unde nepri t nii miei cei v c nici, R ndu-n lele vedindu-me, din to te partile a me b te si in to te locurile a me tr ge incepura; [«Ca precum Liliácul s r'a, asié «nepri t nului diu'a izbendii pand ce»].

Eu, de multa lumin'a so relui viderile t mpindu-mi-se, că a alte dobito ce prin tun rec, in co ce si in col , de a nepri t nilor

lovituri si boldituri ferindu-me, orbecaind me feriiam. [« Ca a ve « insciintia de viti pofti, vidéré ochilor miei atat'a de ascultita « este, cat, cu lumin'a soarelui impreunandu-se, organele cele « a vederii priimitoare mi se nadusiesc ; ca precum la ochii « altor jiganii roat'a soarelui a se privi vidéré timpésce, asié la « ochii miei imprastiatata lumin'a soarelui intunérec aduce, si pre- « cum , zará soarelui din noapte spre diua reversindu-se , ochii « altor dibánii a zari incep, asié, lumin'a dilei supt umbr'a pa- « mentului scapatand, ochii miei, de cé multa a luminii soarelui « iusioranduse, a vidé incep »]. Asié dára, precum am dis, de Rûndunéle pazindu-me si aparandu-me, fora véste de un lucru moále, lát si intîns me lovii, de cárile indáta me si lipiiu. In- tr'acest'a chip de nepriiátunii gonási scapand, alii, precum peste a lor , asié peste a mé nesciintia , a me inveli si cu funi a me legá incepura ; asié dára supt toáta noápté soarelui, in ce inve- lit si cu ce legát sa fiu nepricepend , táre me chinuiám ; iára dupo ce, cu diu'a noptii si cu intunécáre soarelui, ochii mi se luminára, precum in vétrel'a a unii corabii invélit si cu funele impletecit sa fiu, cunoscuui ; ca eu, poáte fi, de Rûndunéle fu- gind, de pendi'a corabii m'am fost lipit, in cáre vréme si cora- biiárii vétrel'a a stringe s'au fost témplát. Eu dára asié in vétрила botit, si corábii'a fora vent (coci máre lineşte erà) pre válurile moarte saltand , voroáv'a corabiiáriului cu a Dulfului ascultám.

Dulful, ni pe de o parte, ni pe de alta parte de corábie tre- cënd , pre gáur'a ce de asupr'a cápului áre, atat'a pufniá, cat stropii ápii in corábie si in obrázul corabiiáriului sariiá.

Corabiiáriul dise : — Bre, hei porc pescit si pésce porcit, Dulfe ! acéste pufnete cui laudandu-te le areti ? Au vent semenand, stro- pii ápii in loc de grauntie arunci ?

Dulful respunse : — Adeverát eu vent sámén si stropii in loc de sementia in corábie arunc; inse pufnetul meu in furtuna in- torcëndu-se, stropii in garle curatoáre se vor intoárce; [« Ca se- « menti'a ventului si grauntiu ápii moarté corabii este »].

Corabiiáriul ridind dise :—Ventul a avé sementia si méré gra-

untia pene acmù anco n'am audit, macár ca cé mai multa viátia in venturi si in ápe mi-au trecut,

Dulful dise : —Eu ventul am semenát si grauntiele ápii in carábie am aruncát, iára cine vâ secerà si cine a trierâ, vrémé vâ alége. [« Ca precum mehenghiul metálurile de curáte si de spur-
« câte ispitésce, asié vréme lucrurile muritorilor de fericite si ne-
« fericite, de vrédnice si nevrédnice mai pre urma ivésce »].

Asié dâra Dulful cu corabiiáriul vorovind si anco cuventul bine nesfersind, ventul crivétiului din potriv'a cail corabii a suflâ, mâré a se imflâ si válurile cà muntii a se rîdicâ incepura; (coci si tímput ernii, cand soárele din tropicul himerinos spre tropicul therinos se intoárce, erâ).

Corabiiárii volbur'a cáré asupra le vine si primejdî'a cáré in cáp li se pune vedind, unii funele întîndé, altii vétrillile strîngé; [« Ce groáz'a mortii minté uluiásce, si primejdî'a fora de véste « toate simtirile amurtiésce »], de cáré si bietii corabiiári cuprindindu-se, unii la adûnc, altii la márgine mantuinti'a aretà; asijderé unii limánul, cárile in drépt'a, altii dosul, cárile in stang'a aproápe erâ, á apucâ, se nazuiásca dicé; iára unii, ferele corabii aruncand, corábii'a sa sprijeniásca invetiâ. Intr'acest'a chip ei cu chitélele inveluindu-se si cu socotélele impletecindu-se, holbur'a corábii'a a inventîgi, si válurile pe de-asupr'a a o nabusi incepura; si asié in mic'a ciasului, ventul cel de Dulf semenát, din pufnet vivor si din stropitura gârle in luntrul si pe de-asupr'a vásului izvorîtra, cáré, cu undele fierbend si amestecandu-se, din fáç'a ápii in fundul mării se mutâ [« Ca corabiiáriul, cárile « in lineşte furtun'a nu socotésce si gauricé, cáré pistésce, cu « vréme nu calafatuiásce, in abur vivor si in picatura ápa fora « mesura afla »].

Intr'acest'a chip si voi, o priiátînilor, pildele méle buiguri si cuvintele méle intr'aiuri tíind, pe voi de buiguitori si de nepri-cepetori ve aretâti.

Deci cat pentru alégeré localui lócâsiului meu ar fi, aciast'a

sa sciti : ca precum in port'a *) pietrii brânc'a Leului de groása nu încápe; [«Ca a multe lucruri marime de scadere si gro-
«simé ingreuiaere de impiedecare este»]; asié in intunerecul noptii ochiul Vulturului nu vidé, cu cáre chip eu de cat Leul mai aciuát, iára de cat Vulturul mai fericit sint, de vréme ce bor-
t'a pietrii si celáte nebiruita si lócas desfatát fiindu-m, in vréme cand ochiul Vulturului cu intunerec se inchide, al meu cu lumina curáta se deschide si slobod si fora nici o primejdie dobend'a hránii si orânduial'a vietii im cerc.

Deci precum din ceput singuri ati marturisit, monarhiile acésté din drépte stapaniri, iar nu din strimbe tiranii de vor fi, cu Leul megiasí, iar cu Vulturul locului si imperatii partási me voi aflá; de vréme ce o a soárelui invertijire ia doae impartind, 12 ciásuri Vulturul, iára 12 ciásuri eu aeru lui voi stapani; unde tiranii'a lipsind, giudecát'a drépta este sa se fáca; [«Ca precum «unde tiranii'a stapanésce, acolo dreptáté se izgonésce, asié unde «dreptáté imperatiésce, toáta strimbatáté nici se numésce»]; iára amintrilé cu tarii'a si cu sil'a asupr'a mé a se sluji de vor pofti, cu un cuvent si a lui si a mé pofta supt vécínica privileghe suppuind, dic : cá ori cand Leul brânc'a in borliti'a slíncii 'si-ar bagá si Vulturul cu cel la vidére ascutit ochiu m'ar vidé, cel'a cu pieptul si cest'a cu pintinul, ce vá puté neoprit fáca.

Acésté si altele multe cá acésté, Liliácul cu vitéza inima si cu nebiruit suflet dicénd, de nainté adunarii afára esí.

Dupo a Liliácului esire, cu totii sprancénele a'si ridicá si frunté a'si imbiná inepend, cu násul la pament lasát, cu ochii impras-
tiáti la cautát, cu umerele spre urechi ridicáte si cu buz'a cé de desupt spre barbie intoarsa si spendiuráta, unul spre al-
lált cu ochii bolditi cautá; ce sa vorovásca, sau ce sa graiásca cá mutii nu puté; de ce sa se apuce cá uluitii nu sciiá, si ce sa lucréze cá luátii de minte nu pricepé. [«Ca precum buhnetul

*) Credemu co este a se indreptá : *bort'a*.

« si sunetul mare, pré de aproape fiind, putéré audirii tēmpésce, « asié lucrul nenedejduit orānduiál'a socotélii smintésce »].

In vértloápe de socotéle si in hólumuri de chitéle cá acésté ei ratecind si prin toáte unghiurile, cá cei fora ochi, orbecaind, Vulpé, cáré, (precum mai de nainte s'au pomenit) pentru slabi-ciuné, ce i se tēmpláse, la adunáre sa se afle nu putuse, [« Ca de « multe ori cu pretiul boalei státul ertaciunii se cumpara »], prin scrisoáre icoán'a inimii a'si aretà si maestrúile a'si aruncá silind, poslānie cá acíast'a trimise dicēnd :

Vulturului si Leului, mārilor monarsi, plecaciune si amen-duror stīhiilor adunari inchinaciune, právul prágului si tiērn'a lālpelor voastre Vulpé aduce.

Cu plecátele méle slove in scire a fáce indraznesc, ca anco din ceput eu, si pururé cu siuvaite picioáre pre drépte carari a amblá deprinsa si din fire asié locmita fiind, inse slabiciuné, cáré lícalosiii méle intr'acíast'a vréme s'au tēmp'át (precum tu-turor sciut éste), la adunáre de obšte a me aflá si in fáça ne-façarnicitele méle slujbe a aretà nu putuiú, de cáré lucru, céle ce intr'adever audiú si spre folosul de obšte a fi le socotíú, prin slove a le aretà si prin hartie adeverul a ve insciintá, bol-dul a adeverátei si neimátii méle priintie me impunse si me impinse. [« Ca adeverát'a drágoste nu numai cu cuvent de fáça, « ce si cu scrisoáre de departe, chipul a'si aretà obiciuita éste »].

Aicé dára vésté au vinit, precum Liliácul (cárilor nici la incrun-táre unghilor, nici la insīngeráre coltilor de agiuns éste) acolé cu máre obraznicie multe scāşnete *) sa fie facut, si multe im-potriva si neplacute sīnoádelor sa fie tiliit; asijderé precum a Filului si a Inorogului pomenire la mijloc sa fie adus, de cárii aminte mi-am adus, precum nici la adunáre dintei chemáti sa nu fie fost, si, si chemáti de ar fi fost, precum mi se páre, n'ar fi vinit; de cáré lucru Lupul aicé intielegēnd, perii de pré spi-náre a'si ridicá si pré nari mai lārg a suflá au inceput, si alte

*) Credemu ca autorulu a voitu sa scrie : scāşnete.

mári si înalte duhuri a purtà l'am cunoscut ; [« Ca nedéjde iz-
«bendii a cáputui clatire si a narilor pufnire semn aráta »]. Pen-
tru acia st'a dára, cu a mé proásta socotesc socotéla , cà acolé
mai multa zabáva nefácênd , cum mai curend pre Liliác într'un
chip sa'l asiediáti, si alt chip de nu se vâ aflâ, dupo právil'a lui
a trai sa'l lasáti, si mai mult lucrurile nescuturand, fora zabáva
la scáunul monarhiii se ve inturnáti; ca véche axioma éste,
caré dice : [« Unui lucru fora cále , cále dand , multe fora cále
«a urmâ pot »]; asijderé adése se véde, [« Ca unul cascand, mai
«toti de prin pregiur a cascà se indémna , macár ca într'acé
«dáta a cascà nu li-ar fi fost »]. Deci socotiti binisior ca de nu
sint acolé acele doáe jigánii , Filul adecate si Inorogul , sa nu
cumvâ prin scrisori cu Lupul sa se agiunga, [« Ca scrisorile pre-
«cum acelui bun, asié aceiui reu sfát, iásca si stramuráre sint »],
si sa nu se cumvâ pildele si pocitaniile Liliácului pliniásca , cá-
rile mai reu sfersitul, de cat inceputul, fora greş vor aduce.

Pentru misielos státul meu viti scî, ca dupo uscáré vinelor
viind aicé , si hrán'a in lapte de epure , pui de cucoş' oatoriu
fierti fiindu-mi, (coci alta mancáre a mancà , nici poft'a me in-
demná, nici diát'a doftoriilor me lasà), într'o di, stómábul mai
tocmindu-mi-se si poft'a spre ospetáre mai pornindu-mi-se , cu
oárba lacomie puiul intreg a inghitì m'am nevoit , ce grumázii
de máre si lunga ferbintéla uscáti fiindu-mi, in láringa mi s'au
oprit; l'asi inghitì si pe gútlej nu incápe, l'asi şliupì si nu'l pociu;
coci in gios sa se lunece, sta impotriva uscaciuné; cu tusa si cu
opintéle a'l lepadá, nu me lása slabiciuné. In cé de apoi scurtáre
dilelor méle spre lungimé anilor imperátilor si stapanilor miei
milostiv fie, caror'a de la cerescul Vultur toáta deplin'a fericire
rog, si iárasì rog.

Acésté Vulpé scriind si carté la adunáre de la Delt'a trimitind,
indátasi la bárlogul Lupului , ni a cadé, ni a se sculà de slabi-
ciune facêndu-se, se duse; pre cárile in lócásiul seu aflandu-l,
si cu cucérnic si plecát chip aretandu-i-se : Bucura-te, vechiul
meu priiátin, si in toate a nevoilor ca credinciosul si nedespar-

titul meu továraş; de pricin'a nevrédnicii méle cercetari a sei se cade, ca dragosté cé adevérata, cáré pururé cotra tîne am avut si am, din norocita privál'a priveirii tále mai mult lipsita si despartita a fi a sufferi neputend, si cu aciast'a pricina antei, la dulcé si nesetioás'a-ti privire, si intielépt'a si filosofásc'a-ti vorovire, mai mult din suflet agiutorita, de cat cu picioárele sprejenita, am alergát; [«Ca drágosté in inima dospita, precum a-«dése slabiciune, asié de multe ori vértute peste putintia «náscé»]; a do'a pricina éste, ca eu tot adevérul cunoscénd, si nacázul, cárile de cotra ai noştri vicléni továrasii ti s'au facut, bine intielegénd, cu innadusiála fora recoréla si cu infocari fora stemperari inim'a mi s'au cuprins; [«Ca símbáthie a adevératu-«lui priiátin din duréré a osului zdrobit puçina si mai nici puçina «esebire áre»].

Deci pre o parte, alé tále multe inál'giosuri, ce ti s'au facut, jelind, (cárile inim'a, cat muntele Olimpului de mi-ar fi fost, in scrum si in cenusie sa o intoárca destule ar fi fost), iára pre alta párté, sfersitul lucrului acestui'a la ce márgine vá sa iása nepricepénd, tot bietul meu trup, cá muntele Ethnii, singur materi'a ardietoáre isi strínge, singur se atitia, singur se aprinde, singur se topésce, singur asupr'a cenusielor si scrumurilor sále se rászípésce si in bezn'a parlitelor sále radecini se pohárnésce; ca pene acmù, pentru folosul de obşte si pentru cinsté monarhiii Leului, cate oárece tot nedejduiám, iára acmù toáta nedéjde mi s'au curmát, de vréme ce minté si intielep-ciune a tot sfátul (caré tu éşti) din cápul adunarii lipsínd o ved; [«Ca precum la multe maduláre un cáp, asié la multe «gloáte o minte intréga a nu lipsi trebue»]; asijderé (precum dintr'antii am audit) Leului jigánii'a giámena, Strutiul, epitrop sa se fie facut, carui'a cápul schimbandu-i, altul cá de Bou cornát si buórat (o ocár'a máre !) sa'i fie pus; si mai mult cu in-demnáré Pardosului, a Rísului si a altor jigánii, acmù de curend paserite, sylloghismul Corbului sa se fie adevérut si intemeiát am intieles; [«Inse in tot ocheánul nenedejduirii pica-

«tur'a nedejdii a lipsi, si in tot limanul negrijii vintisorul gri-
 «jii a nu aburi, peste putintia este»]; de care lucru un semn
 de nedejde precum sa fie remas dic, de vreme ce nemul Li-
 liiacilor in teatrul lumii de mare si nesufferita rusine i-au
 dat, tot lucrul fora socotela ce-au facut si tot cuventul fora chib-
 zuiala ce-au grait aretandu-le, si cu nedezlegate argumenturi di-
 sele lor au dovedit si au adeverit atata, cat toata limb'a amur-
 tita si toata gur'a amutita inainte lor au ramas; de care lucru,
 o dulcele mieu priiatin ! a nedejdui indraznesc, ca nu asie de
 tot tot lucrul dupo voi'a lor va remane, si contra aciaa mai
 vertos nedejde im nedejduiasce, coci (precum bine m'am ade-
 verit) Filul si Inorogul la adunare n'au venit, carii intre monar-
 hii'a noastra cei mai de-fire si mai de frunte sa fie, lumii este
 sciut, si precum eu a lor ce parintiasca fire li-am priceput, a-
 cesté inal'giosuri a rabda si pene in sferis in fundurile pustii-
 lor a culreera nu vor pute; [«Ca fire de ce au inceput a se pa-
 «rasi, si obiceiul bine deprins a se uita, pre cu anevoie lucru
 «este»], ce lucrul vor deschide, de carile toata adunare nici a
 gandi au gandit, nici cuiva vre odata in minte au venit; [«Ca
 «jle si ravn'a cinstei pojarul ce sloboade, de cat focul in spini
 «uscati mai mare perjol face»]; asijderé pre tine bun si ade-
 verat priiatin si a adeverului netacut crainic avendu-te, eu
 ancosile ticaloas'a, precum numai cu trupul de tine despartita,
 iara cu sufletul cu tine la un loc lipita si inleita sa fiu, bine
 me sciu, (precum anco de pre vremile epitropiiei Monocheroco-
 pardalului ispitita si dovedita sint). Contra noi si pe saracul Cia-
 calul au, carile la multe trebe, fora preget, si la multe slujbe,
 cu credintia, precum li se va afla, prepus nu este

Deci de vii socoti cu cale a fi, o carte la Fil si la Ino-
 rog sa scriem, si de gandurile noastre scire sa le facem,
 [«Ca roada pomului prietesiugului alt'a nu este, fora numai
 «ascunsul inimii fora primejdie a descoperi si chitele intre
 «sine tare a acoperi»]; adeca precum urechile noastre spre
 sunetul numelui lor staruesc, si numai din semnul ochiului

spre toáta slujb'a si primejdii'a a ne incinge gat'a sintem.

Deci, o iubitul meu priiátin, cuvintele méle in prepus nu le aduce, coci curáte si nezugravite sint, , si in cé de apoi pre dulce viáti'a mé me giur, ca tot cuventul ascuns si toáta táin'a acoperita, ascunsa si nedescoperita voi tiné.

(Vulpé pre viátia-si se giurá, coci din prognosticul doftorului, precum la lun'a nu vâ esí, bine sciiá, de vréme ce in reversátul zorilor si in amurgul soárelui sfigmosul in chipul viermelui se clátiá;) ce in sfersitul vietii cápul reutatii a fáce sílind, pre Lup a amagi si cápul in sínge a'i vapsí se nevoiá, si precum in toáta porunc'a lui fora préget, si in toate sfáturile si invetiaturile lui, fora alt cuget, tot unghiul a scociorí si toáta piátr'a a cláí nu se vâ leneví, cu giurament se fagaduá.

Ce Lupul, vechiu la minte si copt la crieri fiind, noáele a Vulpei viclesiuguri si proáspetele ei lingusituri indáta pricepend, precum in gura miáre zémintésce, iára in piept otráva dospésce, cunoscú, si precum pretentii'a ei alt'a nu éste, fora numai cu chipuri sicuite, cá acésté, minté si socotél'a Lupului cáré ar fi, si pentru lucrurile, cárile la celáté Deltii, unele seversite, iára altele acmú inceptute, ce ar dice si ce ar mái nedejdú sa iscodésca, si indáta la adunari scire facénd si minciunele, cárile mai de nainte scrisése, sa'si innoiásca, si pre síne de priiáltina si de slujnica sa se adeveriásca.

Cotra cáré Lupul, cu scurte si puçinéle, inse gréle si te-meinice cuvinte, intr'acést'a chip response: — Véche právila éste, o soro Hulpeo! [«Ca poftele si voile imperátilor právila «nemutáta ascultatorilor sint»], de cáré lucru si la aciasta alegere, de vréme ce voi'a si porunc'a a márilor imperáti asié au fost, nici o díva nu éste, si asié ori ce au poruncit si au ales, bine au poruncit si intieleptiésce au ales, nici cötra aciast'a mai mult cevá a gandí sau a graí ni se cade, fora cat noi intr'aciest'a dáta, viátia singurátéca alegéndu-ne si la bárlogul nostru remasiti'a vietii din toáte tulburarile lucrurilor si gandarilor depar-

táti, cu linește a o tréce si cu odihna a o petréce, am ales, si mai de-asupr'a nici a grai, nici a audi cevà poftim, [«Ca pre-cum gur'a la gràire, asié urechile la audire hotár a avé tre-«bue si cuventul, cárile linului suflet tulburáre aduce, nu nu-«mai a nu'l grai, ce nici a'l audi se cáde»]. Asié noi, între acésté hotare contenindu-ne, nici Liliácul ce ar fi grait, nici Filul si Inorogul ce vor sa scornésca, si asiési nici muscele ce vor sa vâziásca, sau taunii ce vor zbânaiásca *), in minte ne vine; de cáre lucru mai mult voroáv'a cu noi a lungi scur-tandu-ti, la lócásiul si odihn'a tà te dù, iára vrémé, prob'a cé neminciunoása, si pre mine si pre tine, cine sa fim ne vâ aretà.

Acésté Lupul cotra Vulpe anco vorovind, iáta cu tèmpláre si Ciacálul acolé sosí, (cárile intr'adever in drágosté Lupului se avé).

Deci Ciacálul, dupo ce cu plecaciune obiciniit'a-si inchinaciune déde: — In ciasta noapte, dice, prin padure, pentru hrán'a, in coáce si in colé ambland si prin spinii unui gárd de prisáca paseruicele culcáte a prinde pandind, între albine máre vâziála si glogozála audiú; deci, pentru cá a impletecitelor cuvinte in-semnáré a intielége sa pociu, de gárdul prisacii mai aproápe sipurindu-me me lipiu, de unde, din céle multe, acésté pu-çine cuvinte intieleş; [«Coci a trantorilor urlete, a albinelor «sunete astupà»]; voroáv'a dára le erà acias'ta: — Precum noi imperát, monárh si stapanitoriu aftocrátor sa fim avend nu nu-mai noi scim, ce toáta lumé marturisésce, si mátc'a, cáré ne chivernisésce, ne poruncésce, ne stapanesce si ne otcârmuiásce, din toáta dibánii'a cunoscuta si alésa éste; [«Ca semnul a mo-nárhului adeverát acest'a éste, cá nici cu acul sa impunga, «nici cu dintii sa musce, nici cu unghete sa rumpa, ce in gre-«siti ertáre, in rei pedepsire, in supusi mila, in streini dreptáte

*) Credemu co autorulu a voitu sa scrie: *ce vor sa zbânaiásca séu sa zbâr-naiásca.*

« si in hotárale monárhiii sále conténire sa aréte »], cárile toáte in monárhul mátc'a si mámc'a noástra deplin se cuprind.

Aciast'a dára, intr'acest'a chip fiind, oáre cu ce socotéla, pene acmù iáta de doáe ori, in doáe locuri, zburatoárele si tereitoárele toáte adunandu-se, spre intariré monárhiii Vulturului si a Leului de la toti hirográf a luà se nevoesc; asijderé precum zburatoárelor epítrop Corbul, iára in-patru-picioárelor Strutocá-mil'a s'au ales; si un'a cotr'a alt'a cu prepuse cuvinte dicé :—Oáre pre noi la adunáre, cum nu ni-au chemát? Au in sám'a zburatoárelor nu ni-au bagát? au coci miciorimé státului nostru cautand, nevointi'a, agonisit'a si chivernisál'a de obšte, cáré fácem, a cunoásce s'au lenevit; ce de vréme ce éste asié, de sintem si noi zburatoáre supt soáre, pre toti a cunoásce sa'i fácem, [« Ca « albin'a seménti'a si suliti'a, miáre si fiáre tot intr'un pantece « poárta; si precum toáte politíile nu státuri inálte si pantece la « sáte, ce omoni' nedespartita si minte ispitíta si ascutita cáuta »].

Iára un'a dintre albine dise : — Eu astadi in camp pentru agonisit'a esind si printre erbi si flori miáre cercand, cu viespile a me impreunà mi s'au tēmplát, la cárile iárasa aciast'a voroáva a se scuturà am aflát, si precum foárte cu greu duc lucrul, ce se aude ca s'au facut, li-am priceput; [« Ca tulburáre unii politíi între alálte cu aprinderé unii cáse intr'o cetáte se asámena, ca precum din aprinderé unii cáse toáta « cetáté primejduásce, asié o politie rascolindu-se toáta me- « giesii'a se clatésce »]; si asiési, eu anco acolé fiind, o viáspe sosí, cáré de máre adunáre muscelor si a tintiárilor véste aduse, si precum de acéste a pásírilor si a jigániilor adunáre de véste luand, táre între dinsele vâziá, dicēd : — Sculati frati ! si mergēd viespilor scire sa dam, pre tauni si pre gargauni impreuna sa rfidicam si cu totii la prisác'a albinelor sa ne adunam, unde de obšte sfatuindu-ne, sa alégem si sa cautam, cu ce privileghie Vulturul tuturor zburatoárelor a stapani, si cu ce mijloc numai o monárhie la toti a se numi si a fi ar puté, ca precum din lume aúdim, lucrul

acest'a nici Liliácii a'l priimì n'au in voit, dára noi cu cat mai gios de cat Liliácii, si cu cat mai puçine de cat toate zburatoárele vom fi? Si cum cu singura numai tacéré spre robie si suppunere vécinica ne vom lasá? Ba fratilor; odáta cu cápul lucrul acest'a neizbendit sa nu lasam, ca spre aciašt'a precum viiáspé Eghyptilor, asié musc'a ceriului agiuta-toáre si scuti-toáre ne vá fi; [«Ca pentru slobodienie si mosiie «cu cinste a muri, de cat prin multi véci cu necinste a trai, «mai de folos si mai laudát éste»].

Asijderé intre dobitoáce oáre ce dihonie sa fie am intieles, de vréme ce pe Fil si Inorog la adunáre nu i-au chemát, nici i-au intrebát, nici in sáma de lucru i-au bagát; pe Lup, coci drépta hotaríre Strutiului au facut, si coci anco de pre vremile epitropiíi Vidrii, cand cu Pardosul in tiár'a campilor au pribejit si acolo cu dinsul in scándala si la cuvinte au fost vinit, acmù Pardosul izbenda noáa la pizma véche socotínd a fáce, cu meşter-siug din adunáre l'au scos si oáre cum la bárlogul seu, in chip de izgnánie, l'au trimis; Vidr'a, cé odaneoára Corbului din suflet iubita, iára acmù lui de cat moarté mai urita, dintr'amendoáe izvoádele s'au rás; [«Ca de cat toáta materii'a alcatuita, sufletul nealcatuit mai lesne se betejesce; si mai pre lesne éste pre «lei si pe ursi a stapani, de cat pre doáe inimi prin toáta viá-«ti'a intr'o drágoste si intr'o priintia a le pazi»]; Vulpé, sau de bolnáva, sau de vicléna, dentre dinsii lipsése, de unde a prognostici putem, ca cu vréme clatire acestor chipuri facéndu-se, lucrurile intr'alt chip se vor schimbá, si státul intr'alta háina se va imbracá.

Acésté Vulpé, Lupul si Ciacálul.

Iára cárté Vulpíi la man'a synoádelor agiungénd, pre cáré citínd'o in táina deosebi, Uleul pe Pardos, pe Rís si pre aláti a credíntii vicléni si a viclesiugului credínciosi in táina chemá; [«Ca voroáv'a pré pe táina viclesiugul suppone, iára cuven-tul in fáca a dreptatii semn! éste»]; caror'a scrisoáre si sfátul Vulpíi aretand, Pardosul dise: — Vulpé pentru Lup ori cate scrie

adeveráte si de crediut sint, coci precum se dice dicētoáre: [«Lupul perul dupo vremi isi schimba, iára din firé lui nu iáse, «nici obicéile invetiáte isi muta»]; ca Lupul pururé nu numai oile á faremá, ce si boii din plug a innecá si pre tot dobitocul suppus a spinticá, precum obiciuit sa fie, lumii éste sciut, si acmù lucrurile la omonie precum vor sa se aduca vedind, bine sa'i pára, peste firé lui éste. [«Ca lacomii'a in doáe parti zavis-«tuiásce, un'a coci tot ce poftésce nu agonisésce, alt'a coci el «ce poftésce, pre altul a agonisí privésce»]. De cáre lucru a mé socotéla acias't'a éste: Cu vréme Lupul nu numai din adunáre Deltii, ce din toáta lumé a se scoáte trebuiásce, si asié tot dobitocul in odihna si tot locul in ostrovul Critului se vâ intoárce; iára amintrilé, precum din obicéiurile lui a se primeni, nedéjde fora nedéjde éste. Iára pentru Fil si Inorog mijlocul a se aflá pre lesne vâ fi.

Cotra acésté Rísul, cuventul apucand, dise: — Precum am intieles, Filul, socotínd ca dupo marimé trupului cinsté se mesura si epitropii'a lui s'ar cadé, (cá si de mainte, cand Inorogul de la vrajitori o afláse si lui in dár si peste nedéjde i o daruise), aici au fost vinit; (Rísul de viniré Filului adeverát sciá, coci, pentru cá pre ascuns la Delt'a sa vie, el ii poruncise; iára cu ce gand Rísul acias't'a facuse, mai nici el nu sciá); iára acmù iárasí am intieles, ca pentru alégeré epitropiíi Strutoamálii in-sciintindu-se, cu infranta voe iárasí la locuri-si s'au dus. [«Ca «dupo vésté mortii, vésté lipsirii cinstii, locul cel mai de sus «tine»] Inse sfátul meu éste acést'a: Filul dupo marimé si mámin'a trupului, la suflet nepotrivit éste, coci dupo mesur'a trupului sufletul de i s'ar potriví, Caprioár'a Hindii in cotro ii éste voi'a a'l purtá nu l'ar magulí. Cápile de mancáre de agiuns, de beutura la mesura si de odihna la vréme de vâ avé, cevasi macára lucrul mai înainte a ispití nu vâ indrazní, si asié, dupo voi'a noástra, in cotró vom poftí a'l tráge, intr'acolò vâ mérge.

Iára Inorogului spre demolire firé nici cum nu i se plíaca, ca in lume frantur'a cornului, si acel'a de buna voe lepadát a vidé,

cuivã rar s'au tãmplat; iãra Inorog domolit nici s'au vedut, nici s'au audit, nici undevã s'au aflãt; de cãre lucru cu totii impreuna venatoãre vom rãdicã, prin codrii, prin munti si in toãte partile ne vom semenã, pre cãrile ori unde ar fi, tot il vom aflã, si ori cat de iute la picioãre ar fi, cu lungimã goãniã, odãta de corn tot il vom apucã, [«Ca ce grab'a in cias si cu «sil'a nu ispravãsce, acãi'a delungãre vremii si meștersiugul bi-«ruiãsce»], cãrile la mana caduãd, intr'o ogrãda incongiurãta cu apa lãta il vom inchide, si lã loc angust si strãmpt il vom trimite, unde, el la loc slobod si la camp lãrg a traã deprins fiind, de necãz in curenda vrãme in melianholie, din melianholie in buhabie, din buhabie in slabiciune, din slabiciune in boãla si in sfersitul tuturor din boãla in moãrte vã cadã. si asiã de tot numele din izvodul vietii i se vã șterge; iãra amintrilã, bine sa sciti, ca pene Inorogul viãtiaãre, viãtiaã noãstra scurta si acãi'a cu prepus si in toãte ciãsurile cu groãza, de cat moãrtã mai rã este; [«Ca odãta a muri dãtorii'a firii, iãra cu groãz'a mortii a «traã, moãrtã mortiiã este»].

Asiã Rãsul de rãs sfãturi cã acãstã dãca de sãtiu versã, Uleul dise: — Dãra cuvintele acãstã, la lucru cine vã putã duce?

Rãsul : — Eu, - respunse, - numai cu invoiãl'a si nevointi'a de obște sa fie.

De acãste asupr'a nevinovatiii Inorogului spurcãte sfãturi Moliã din blãna, vãste luãnd, indãta Inorogului scire trimãse; cãrile, viclesiugurile ce i se gatesc cunoscãnd, antei in fire, apoi in picioãre nedãjãdã isi puse.

ISTORIA IEROGLYFICA

PARTÉ A PATR'A.

Asié si intr'acest'a chip sfáturile amenduror partilor asiedin-du-se, asupr'a Filului si mai cu dédins asupr'a Inorogului cu máre si fora dreptáte ura remásera; deci indátaş uricile si privileghiile Liliácului, vrend, nevrend, dupo vechile lui právile si voe innoind, asiediára.

Dupo acéj'a, toáte pásirile de cárne mancatoáre si toáte jiganiile de singe nevinovát versatoáre, pentru asupr'a Inorogului venatoáre, beliág si cuvent isi dédera, si toáte in toáte partile sa'l cérce, sa'l afe, sa'l prindia, sa'l lége si dupo a lor tíraniásca sa'l giudece lége se oránduirea. Ce ei anco acésté oránduind si fél de fél de látiuri, curse, mreji si alte maestrii in toáte potícile si caile intíndind, strimbatáte cà acias't'a, in multa vréme, ceriul a privi, pamentul a sufferi neputend, de naprásna din toáte partile si márginitile pamentului holburi, vivore, tremuri, cutremuri, tunete, sunete, trasnete, plesnete scornira atat'a, cat tot muntele inált cu temeliele in sus si cu vervul in gios resturnára, si tot copáciul gros, inált si frundios din radecina il dezradecinára, si asié toáta calé si cararé, pre pament si prin áer, cu gréle neguri si cu intunecosi nuóri, cà cu un veşment negru captusind, astupára, si tot drumul de pre făç'a

pamentului, cu stînci pohárnite, cu deliuri si holmuri razsîpite si cu paduri saciuite pretîutînderelê, inchisera si incuiára. Din ceriu fulgere, din nuôri smida si piátra, din pament aburi, fumuri si holburi, unele suindu-se, iára altele coborîndu-se, in aer focul cu áp'a se amestecá, si stîhiile între sîne cu nespus chip se luptá, cárile atat'a de straşnica si groznica metamorfosin in toála fápt'a facura, cat ceriul cu pament, si áp'a cu focul, razboiul cumplit sa fie ridîcat se paré, cu a caror'a clatîre toála zidîre se scuturá si se cutremurá si spre cé de seversit a tot duhul peire se plecá.

Deci dinteii pricin'a grozniciei acestîi'a clatîri nepriceputa, iára mai pre urma tuturor cunoscuta fû. [«Ca precum picatur'a cé «mai de pre urma vásul innéca, asié strîmbatatile mári si mult «mai de nainte gramadîte, cu un'a mai de-apoi si necunoscuta, «si cé cadiuta respalatîre isi iáu, si precum multe gramadîte mai «de nainte au fost, se cunosc»].

A amestecaturii dára acestîi'a, pre scurt, istorii'a acias't'a au fost : Toáte délurile mári si toti muntii înálti asupr'a stâncelor si copácilor sfát sfatuirá ; cárii siépte hatmáni de razboiul purtatori si a gloátelor pövatituri avend, asupr'a hõlmurilor celor de la cetátê Deltii vrajmás razboiul ridîcára si fora véste, cu mári huete si de naprásna, cu mári buhnete, asupra-le pohárnindu-se, se resturnára.

Iára pricin'a acestîi straşnice radîcari si fora mila faremari erá acias't'a : Muntii cu holmurile între sîne, pentru greutátê, cárê de la stînci si de la copáci trag, se jeluira, si de pohóár'a, cárê in cârca poárta, unul cotra altul se olecaira, si fiete carile cotra de aproápele seu intr'acést'a chip dise:—Pene cand, frátilor, stînc'a, piátra sáca, si plopul, chiparísul si pállînul, copáci fora roáda, in cápul nostru suindu-se, pe spáte-ne urcandu-se, vervurile si créscetele ne vor acoperi ? si pene cand ei inaltindu-se si marindu-se, cà cum in vre o sáma n'am fi, ne vor ocari si batjocuri ? [«Ca certáre cu toiáge intr'ascuns, de cat ocár'a «si batjocur'a in aretáre, mai de sufferit éste»]. De cáre lucru cu

totii într'un gând și într'o inimă a ne împreună, cu mic și cu mare într'un cuvent și într'un giurament a ne legă trebue, și lucru, cările alta dată în poliții'a noastră nu s'au mai vediut, să facem; adeca, cu a noastră resturnăre, a mendrilor și tru-fășilor că de seversit prapădire și răsșipire să aducem; [«Ca «toăta moarté, din fire aspră și amăra éste, căre numai cu vidéré «răsșipi nepriiătînului mai placută și mai indulcită a fi se păre»]; deci unde ne sint radecinele, acolo vervurile, și unde vervurile, acolò radecinele să ne mutam, ca într'acest'a chip toăta stanc'a groăsa și pietroăsa, și tot copăciul crangos și frundieros supt noi vâ remané, și asié precum pururé de cat noi mai mici și precum noi i-am hranit și i-am crescut, în brăcș i-am purtăt și la sîn i-am aplecăt, și precum pene într'atat'a în sâma a nu ne bagă și în toăta hul'a și ocăr'a a ne luă nu li s'au cadit, vor cunoăscé. [«Ca calcăiul peste cap a se înaltă, și piciorul mă «câra ca cinci dégete are, înse slujb'a manii a apucă nu se «câde»].

Asié muntii de odăta cu cuventul și lucrul plinira; coci, pre toăta moviliti'a cu sine tragénd, toăte holmurile și délurile dupo cei siépte voevodi urmă; cării, cu totii de odăta clătindu-se și din temelie cutremurându-se, unii peste alții se pohárnira, de a caror'a huet toăte mărghinele lumii se rezsunára și se inspaimentára.

Pre acéi'a vréme adunarile în vivornitia într'aciast'a la locul pomenit aflându-se și éle împreuna cu muntii nu puçintéle pătira și nu puçina paguba și scadére avura; mai vèrtos ca maestrile, lătiurile și cursele, cările pentru venéré Inorogului intîn-sése, toăte din temei se rupsése și nici de o tréba spre acéi'a slujba se intorsése; [«Ca muntii pravelindu-se, cei ce prin munti «lõcuitori, și vâsul innecându-se, cei ce pre mare sint ca «letori, fora primejdii'a vietii și piiárdere dobendii a fi nu «pot»].

Iára, între tulburările muntilor, Inorogul, la campii lõcâsiului seu, lin și fora grija viăti'a-si petrecé, și cé mai de pre urma la

ce vă esî, in tot chipul a adulmecà se nevoià, pene cand dupo a muntilor asupr'a stîncelor si a copăcilor resturnàre, precum biruinti'a la munti sa fie remas inteliàse si toàta stanc'a si copăciul de la Delt'a o parte sa se fie zdrumicât, iàra o parte, dupo sîne tereind, in robie sa fie luât. Asijderé precum tot dobitocul si zburatoàré intre stînci si intre nuôri lăcuitoàre se aflà, in robii'a celor siépte vovodi sa fie cadit si de la locul seu sa'i fie mutât se insciintiá.

Acésté asié, iàra Filul, (càrile pre táina la cetáté Deltii sa se fie dus mai de nainte s'au pomenit), dupo ce lucrul impotriva ispravit vediù, cotra Inorog a nezui sili. Filul nu cu bun gand asupr'a Inorogului la adunari se dusése; [«Inse ochiul ceresc «toàte véde, si cumpen'a nevediuta toàte indreptàte si fora fi-«loprosopie cumpenése»]; iàra la inturnàre singur de ascunsul inimii sàle védîndu-se si de gresitul seu gand asupr'a Inorogului caindu-se, in gur'a märe marturisi, [«Cà tot priiátînul din «dobend'a aurului aflât, de cat cel cu legatur'a firii impreunát, «mai de gios si mai cu prepus éste»].

Iàra dupo ce adunarile cu multa nenorocire in robie cadiura si la locul celor siépte munti, in válé, càré Grumázii Boului se chiàma, adusi fura, Inorogul lucrul din cãpet, iàra Filul din coàda a apucà ispitira; Inorogul pricin'a dintei, iàra Filul fápt'a pricinii cautà, Inorogul monárhii'a pásirilor, iàra Filul epitropii'a Strutocámilii a rázsîpi se nevoià; inse Filul puçinéle ispitînd, precum anco funé noàa si cu nevoe a se rumpe a fi cunoscu, de càre lucru mai mult in desiert a se osteni se parasî. Inorogul toata reutáté in cãpul pásirilor si tot pricázul in glásul si sylloghismul Corbului cunoscênd, pentru amurtiál'a otieros glásului lui léc sa afle, pre la toti vrajitorii si doftorii vremii acei'a cercà, si acmù si doftorul cel bun gasise si lécul nemerise; [«Numai «unde ceriul nu se pléca, pamentul in zadár se radica, si cand «nuôrii umediál'a in ploii nu-'si slobod, in desiert sàmena, cel'a «ce sàmena»], in càre chip si a Inorogului ostenintia esî, de vréme ce norocul slujînd, viclesiugul Corbului in sprijiniála si

reutátéi in feréla se aretá; si chipurile vrajitorilor schimbandu-se, Inorogul, de tot inceputul apucát, intr'alta vréme a'l se-versi si cu alt mijloc a'l plini s'au lasát, precum la locul seu se va pomeni.

Intr'acéiási vréme si Vidr'a sosind, spre innadusiál'a a tuturor jigániilor nu puține fumuri slobodi; si acmù toate dobitoácele pretiul a'si taià si din robie a scapà nevoindu-se, Vidr'a, cu ale sále in divuri in chipuri amestecaturi, pretiul indoit le adáose, ata'a cat pásirilor nu numai pénele, si dobitoácelor nu numai perii, ce si tuléele li s'au jepuit si pieile de pre cárne li s'au belit. Asié Vidr'a, cà un vent in trestii lovind, din toate si in toate partile ii plecá si ii induplecá, inse in sfersit ceva vrédnic de láuda neispravind, in gârlele ápelor spre aciuáre se duse.

Iára robimé dobitoácelor toáta, prin fél de fél de templari si dupo multe si nenumérate de templari si zbuciumari, pretiul dandu-si si precum li se paré lucrurile asiedindu-si si oáre cum dupo voi'a lor tocmindu-si, de la cei siépte voevodi ertáre isi luára si la locurile sále sa se duca se sculára. In urma pe Rís, pe Dulaii ciobanesci, pe Coteii de cása si pe Hameleon lasind, cà de napoile lor pazind, pentru venatoáre látiurilor si a tuturor maestriilor, cárile de iznoáva asupr'a Inorogului intínsése, aminte sa le fie, le poruncira. Asijderé impotriv'a lucrurilor sále cevasi de s'ar templà, cum mai curend scire sa le dé, cà dupo cuventul si giuramentul, cárile mai de nainte cu viclesiug pusése, cu totii impreuna de mai máre goána si venatoáre sa se gatiásca.

In vrémé esirii lor de la Grumázii Boului cu hrismosul, carile anco de demult Camilo-pardalul le talcuise, si coád'a Paunului cotra coárnele Boului afláse, si pre Camíla cu dins'a frumos impodobise; sa fie vediut cinevâ lucru de ciudésa si preste toáta ciud'a mai ciudát si mai minunát, ca la esiré lor de la cei siépte munti, ciud'a nevediuta (si precum se dice dicétoáre) neaudita, cu coáda in vervul căpului Camíl'a erà; iára la intráre la locul

lor vestita dicătoáre se pliniã, cáré dice : Máre ciuda due in cár, mai máre vã fi dác'om sosï. Toti erã cum erã, iára toáta minuné si ciudésé in Camila se cuprindé; [« Ca precum soárele cu a sã «luminã toáte stélele acopere si nevediuete le fáce, asié pásiré «dobitocita si vit'a paserita pre toáte de mascarã coversiã»]; coci la Camila, in loc de peri si de flori, cu péne rosïi o imbracãse, lûnga cárile áripi négre cà de Corb alaturãse; la grumazii Camilei cel cohãiat cápul Boului cel buórãt prepusése; coád'a Paulului, cé rotãta, nu despre sãpa, dupo obicéiul a tuturor dobitoácele, ce in loc de cercel alaturé cu cápul in sus o ridicãse si de cornul cel drept lipind'o o legãse. [« Ca unde vapsãl'a gál-«bena dégetele vapsésce, acolò la Camile coárne, áripi si péne «odraslésce »].

Asié dára jigãniile si dobitoácele toáte, urmand Strutocãmiliï, la salãsiul monãrhiïi sãle sosïra, unde pe Strutocãmila in obiciuitul siopronã bagand, pilituri de fier, cu prund amestecãte, in loc de ospet, icãinte'i versãra. cu cárile mai mult se mancã, de cat mancã, si mai mult cortiã, de cat mistuiã. Iára alãlte de singe nevinovãte *) versatoáre jigãniï, fiete cáré trunchiu de mesernitia si pravalie de cárne deschisése, in toáte partile giunghind, zugrumand, tãind, despoind, aruncand, impartind si nici de grãsa in sãma bagand, nici de vilioãna cevaș mila avend; [« Ca unde jigãniï'a oile pazésce, acolò ciobãnul, iãrba «pascënd, in loc de lana, cu gerul se invésce»], atat'a cat tot dobitocul suppus la cé de seversit a peririi primejdïe sosïse.

Tot ochiul, ce le priviã, cu lácremi de singe le tãnguiã; intre dinsele undevã glãs de bucurie sau viers de veselie, nu se simtiã, fora numai raget, muget, obide, suspine, vaetaturi si olecãturi in toáte partile si in toáte coltiurile se audiiã.

Camil'a sarãc'a, de chipu-si se mirã, de áripi si de péne oãre

*) Credemu co autorulu a voitu sa scrie : *nevinovat*.

cum marindu-se se cani *) imflă, apoi, de sete si de foame si de alte nevoi si becisnicii, cu jële si nemangaiáta se vaeră. Cotra aciașta stapan' se stapaniã, de-asupr'a se suppuné, cu glás se amuliã, cu man' se ciuntiiã, cu picioáre se ologiiã, cu ochi se orbiã si anco cu duh se innadusiã si cu sufletul in coș in toáte ciásurile se omoriã. [« Ca pre cat in viátia moárté, a-
«tat'a in putére slabiciuné lucréza; inse cu atat'a moárté de cat
«slabiciuné mai fericita, coci ce iã odáta, nici a mai dá, nici a
«mai luã alta dáta poáte; iára in slabiciune necázurile, cà otáv'a
«in primavára, odraslesc si fél de fél de chipuri spre mai máre
«dosáda izvodesc»]. Asié Strutocámil'a in vre o parte a se clati
de fricoása nu puté, cevã a grai de proásta nu scié, pentru cáre
lucru din gur'a ei alta cevã nu se audiã, fora numai bolbaitur'a,
cáre de la mosii si stramosii sei inveliãse, si prin glásul fora ar-
ticle din piept si din gúrtán acésté ii clocoțiiã : r. r. r. a. a. a.
c. c. c. o. o. o. v. v. v. a. a. a., pre cárele, mai pre urma, iárasii
Lupul filosofind intr'acést'a chip li-au talcut : reu, reu, reu,
ah, ah, ah, cápul, cápul, cápul, oh, oh, oh, vái, vái, vái.

Pre aciașta vréme si Vulpé piálé blanárilor si cárné cioárelor
isi déde, coci nici pamentul in síae o priimí, nici aerul, de cat
erã uscáta, a o mai zbici putú, si asié si ea plát'a viclesiugului
prapedenie si peire de naprásna a fi cunoscú. [« Ca a viclesiugu-
«lui semintie vár'a se sáména dulci, si iárn'a resár amára, a ca-
«ror'a poáma antei indulcesc, apoi cu nesufferita amaríme ota-
«vesc»].

Pásirile dára si dobitoácele toáte, acmú lucrurile-si dupo cu-
ventu-si si poft'a-si ispravite si deplin tocmite a fi parédu-li-se,
a omonii si legaturii cuprindere, si a monársilor sei vécinica si
neprepusa stapanire cu zápise, cu urice si cu hrisovuluri a
inlari si a adevérí socotira; deci hirográful cu a tuturol iscalitu-

*) Credemú cò trebuia indreptatu : *cam*.

rile de obște, pre cările monárhilor sei dédera, intr'acest'a chip erà:

Adeca noi pásirile vezduhului si dobitoácele pamentului, cu aciasta a noastra de obște scrisoáre, scriem si marturisim, precum de nime síliti, nici asupriti, ce dintr'a noástra buna voe gand bun am gandit, sfát adeverat am sfatuit si lucru de cinste cu cuviintia si spre folosul de obște am inceput, am sever-sit si cu iscaliturile noástre l'am intarit, cà de astadi inainte cu totii noi, veri zburatoáre, veri pre pament mergetoáre ar fi, intr'o inima si intr'o invointia supt doáe monárhii a doi monárhi, a inaltiátului Vulturului ádeca si a pré putínciosului Leului, sup-pusi si aciuáti sa fim. Asijderé epitropii si în toate putérnicii acestor slavite imperatii otcármuitori, Corbul ádecate si Struto-cámilon, ori ce ni-ar porunci si ori ce ni-ar invatiá, fora de nici o ingaimála si fora léc de cárcniála, ascultatori si urmatori sa ne aretam.

Dupo acias't'a intr'o právila si in unire legiurilor (deosebi de obicéile locului) sa ne aflam, a tot priiátinul priiátin, si a tot nepriiátinul nepriiátin de obște sa priim, sau sa nu priim; greul si nevoi'a unul altui'a sa purtam, in toáta evtyhii'a si distyhii'a tovársi nedespartiti si neindoiti sa ne tinem; nici cum a vremilor, a lucrurilor si a tēmpularilor profasim, sau alt chip de feriála si de siuvaiála sa punem, ce ori ce ar fi si s'ar tēmplá, cu sfátul de obște, pentru folosul de obște, sa aretam, sa dicem si sa fácem.

Asijderé cu strasnic si in véci statatoriu giurament pre nume si viáti'a a márilor imperáti ne giuram, si pre cinsté monárhii-lor noástre cuvent dam, cà ori cine vre odaneoára impotrivnic, neascultatoriu, sau vielén epitropilor imperátilor nostri milostivi s'ar aflá, din ciát'a, némul, cinsté si adunáre noástra afára sa'l scoátem, si obštii nepriiátin, legiurilor eretic si právilelor calca-toriu s'al cunoáscem, si pene cand a noástra si a lui viátia intre muritori s'ar tavell, ochiul závistiii, man'a isbbendii si inim'a vrajmasiii de asupr'a unui'a cà acelui'a sa nu radícam, ce pu-

zuré gonit si izgonit din çircalámul unirii noástre avendu'l, toáta ur'a vrajmasiilor, nu numai in lucruri, in bucáte si in avutiei sa se opriásca, ce asiési pene la curmáre dilelor si vietii lungindu-se sa se latiásca atab'a, cat din betran pene la tener si din sugáriu pene la goláş milostivindu-ne sa nu dojenim, si de la ac pene la aça cu avutie, cu ném, cu simentiie in práv si pulbere a'l intoárce sa sílim ; [«Ca precum vrajmasiilor'a véche adúnci radecini «sloboáde, asié si izbend'a in ném si semintii sa latiésce»].

Asijderé pentru trii de moárte nepriiátini tuturor mai cu dé-dins in scire sa fie si in pomenire din rod si rod sa tiie, (adeca pentru Inorog, Filul si Vidr'a, cárii pururé neinduplecati in reutáte si neobositi in vrájbe s'au aretát), cá toáta pásiré iute la zburát, toáta jigánii'a répede la alergát si toáta diháanii'a ascutita la adúlmeçát, pururé gát'a si fora préget sa fie, pene cand sau in sílþe, sau curse, sau in colti, sau in unghii reii reu vor cadé, si cé ce li se cáde pláta-'si vor luà, de vréme ce aceste aévé nepriiátini si vrajmási obstii s'au purtát, imperátulor nesuppusi si poroncilor neascultatori s'au aflát.

Ancosile cu totii dicem si adevérim si din tot sufletul si inim'a fagadúim, cá toate cápitulurile si punturile, (pre cáriile imperátii noştri milostivi de la noi au poftit), in véci neclátite, nebetjite si nesmintite sa le pazim ; si iárasile invoim si poftim, cá pre epítropul ce avem, (cárilor chipul si icoán'a imperátului nostru poárta), in viátia neschimbát si nemutát stapan sa'l avem si sa'l tinem ; iáca dupo a lor viátia, ori pre cáriile din odráslele lor cerescul Vultur si Leu in scáunul parintilor sei ar pune, pre acel'a urmatoriu si moştenitoriu epítropiilor cu toáta invointi'a sa'l priimim, cá in véci de véci sementii'a lor din thronul stapanirii sa nu lipsásca, ce cat lun'a sa traiásca si cat soárele sa, cu fericire, vietuiásca. Fie, fie, fie !

Pentru dára mai buna credinþi'a si deplin adevérinti'a, pleçát hirográful nostru la právul prágului si la scauiásiul tálpelor a milostivilor noştri imperáti am pus.

Datu-s'au in anul monárhiei pásirilor 29,000; iára a monárhiei jigániilor 30,100; in anul epitropiei Corbului 1500; iára a epitropiei Strutocámilii 100.

Cotio fan'a uricáriul de omët pis.

BAI. BIA. DIA. EIA. FIA. GIA.

HA. IIA. JIA. KA. LIA. MIA.

NA. OIA. PIA. QIA. RIA. SIA.

TA. UIA. VIA. WIA. XIA. YIA.

ZIA. AIA. BIA. CIA. DIA. EIA.

Пачирли, или добутоарице екпирсе.

FIA. GIA. HIA. IIA. JIA. KIA.

LIA. MIA. NIA. OIA. PIA. QIA.

RIA. SIA. TIA. UIA. VIA. WIA.

XIA. YIA. ZIA. AIA. BIA. CIA.

DIA. EIA. FIA. GIA. HIA. IIA.

JIA. KIA. LIA. MIA. NIA. OIA.

BREHNACË, SIOIMUL, ULIUL, CORUIUL, RARËUL, HÂRËTIUL,
 CIOARA, COTIOFÂN A, PUHACË, CÂPA, PARDOSUL, URSUL,
 VULPË, CIACÁLUL, BURSUCUL, RÍSUL, VÈVERITTA, JDERUL,
 SOBOLUL, CÂNELE, COTEIUL, OGÁRUL, MÁTTA SELBÁTECA,
 MÁTTA DE CÁSA, GUZIUL, NEVÁSTUIC'A, SIOÁRECELE.

Pásirile si dobitoácele supuse.

LEBËD'A, DROPIA, VACA, GÁNSC'A, RATT'A, CURC'A,
 GAIN'A, PAUNUL, VRABI'A, PORUMBUL, TURTURIA, GANGUR,
 PITIGUŞ, CINTITTA, FASIANÛ, POTËRNICHIA, PREPELITTA,
 CRÁSTEIUL, RÂNDUNTA, LOSTUNÛ, CALUL, BOUL, OÁPA,
 CAPRA, PORCUL, MAGÁRIUL, CAMILA, ZIMBRII,
 CERBUL, CIUTA, CAPRIOARA, EPURELE, COLUNUL,

si alálte pásiri, dobitoáce si jiganiiii, cate in ceriu sus si pre
 pament gios ne aflam, pre acias't'a ne legam, ne giuram si céle
 scirse priimim si adevèrim.

Hirogrăful acest'a dăca prin referendăriul Elcovănul la man'a imperătilor cu mare cinste si plecaciune il trimăsera, imperătii hrisovulul la adunari trimăsera, cările intr'acest'a chip se citiă :

Iă Vulturul si Leul, monársii vezduhului si a pamentului, si intr'acéste doăe stihii a tuturor lăcuitoărelor păsiri si dobitoăce, aftocrători si oblăduitori, zburatoărelor pene preste nuđri si mergătoărelor pene preste mărginile pamentului in scire făcem, ca umilinti'a imperatescii noăstre inimi vrend si invoid, că céle pene acmū intre inaltătele noăstre impotrivnice vrăjbe sa se impăce, toăte tulburarile in linește a se prefăce, si pentru că fiete cările hotărale sále sa'si cunoăasca, si suppusii fora nici o scândala sa'si deosebăasca; asijderé că cu totii intr'o unire de drăgoste adeverăta si intr'o inima de tot viclesiugul neimăta sa se alcauiăasca, prin luminătele noăstre scrisori si de cat ventul măi répedii noştri alergatori, tuturor celor'a ce a sci li se cadé, in scire am dăt si prin străşnic'a noăstra porunca i-am chemăt si la locul orânduit la adunăre de obşte i-am adunăt; caror'a aretandule, ca precum cloşc'a puisiorii sei, asié nebiruit'a noăstra putére, cine-si pre al seu supt aciuaré si ocrotiré aripilor sále a aciua si a ocroti vā si poftésce, că nu cumvā de acmū inainte cinevā din nepriiālăni spre dinsii man'a strimbatatii a intinde, si cu ochiul viclesiugului a le caută sa poăta, sau a puté a gandă sa indraznésca.

Asié dăra cu totii, bun'a imperatésca noăstra vrere vedind si spre cel de obşte folos a fi pricepënd, poruncii noăstre s'au plecăt si inainté fécii tot genunchiul s'au inchinăt; de căre lucru si nemesurăt'a noăstra milosirdie, din scaunul inaltămei sále plecandu-se si spre umilinti'a lor milostivindu-se, din rostul

monarhicesc dicem, si dis'a cu imperatescul hrysovol intarim si adevetim, cã pre toti in toãta drãgostã si priinti'a sa'i avem, si cinesi dupo a sã stepãna si mesura in cinste si cuviintia sa'i tinem. Asijderã de tot impotrivnicul si pizmãsiul cu nebiruit'a noãstra putere sa'i aparam si pre dușmãnii lor de la dinsii depãrte sa'i gonim si sa'i izgonim; ales si mai vãrtos pre unii, cãrii si poruncilor noãstre, cã nisce obrãznici indraznesc, neascultatori si suppusilor noștri bãntuitori si publecai rascolitori aevã s'au vediut si s'au areiat; pre unii dãra cã acei'a dicem si poruncim cã in scurta viãti'a lor luminãta fãc'a noastra sa nu vãda, nici vre odaneoãra ei, sau sementii'a lor, intre senãtorii noștri sã incãpa, nici vre unii stepene de cinste in vãci sa se invredniciãsca, ce pururã in imperatãsc'a noãstra de nescapãta urgie aflandu-se, ascutit'a si netãmpit'a spãta gonindu-i si intãrindu-i, sa nu se lenãsca; inse acãstã despre mãre mil'a noãstra ferite vor fi, pene cand si suppusii noștri dreplãtã, omoni'a si credinti'a cotra noi nebetãjita vor pazi fora prãget si fora cãrtãla spre toãte poruncile noãstre vor sãrgui, si cãle de pre ãu dari fora remasitia si zatãniãla la camarile slavii noãstre dand, dãtorii'a tieraniãsca dupo obicãiul vechiu vor platã.

Asijderã dicem si poruncim, cã ponturile si capitulurile, cãrile anco la adunãrã dinte s'au legãt si s'au asediãt, nesmintite, neclãtite si neviclenite tiindu-le, in vãci ei si urmatorii lor asiã sa amble, cat in ceva-si si cat-vasi macãr cum lin'a si odihnit'a noãstra voe sa nu scãrbãsca, nici singur siie cu lenevirã sau cu indraznirã, ura si urgie asupra sa'si aduca.

Asiã dãra alor noãstre monarhicescii porunci ascultatorilor si in tot chipul drept slujitorilor mila si cautãre, cinste si imbunãtatimãre Blãgoutrobn'a noãstra imperatie fagaduãsce, iãra intr'alt chip celui'a ce ar gandã, ar dice si ar lucrã, prãd'a cãsii, saracii'a avutiii, izgnãni'a mosiii si in cã mai de pre urma romfe'a, sãbi'i'a dintr'ambe partile ascutita, intre trup si intre cãpu'i despartitoãre, de grãbnica si ocarita moãrte aducãtoãre, plãt'a si izbend'a ii vã fi,

Aciast'a scriem si intr'alt chip nu va fi.

Dátu-s'au in anul monarhiii Vulturului 29,000, iára in anul monarhiii Leului 30,100; in anul epitropiiei Corbului 1500, iára a epitropiiei Strutocámilei 100.

VULTURUL MONARH, LEUL MONARH.

Lebäd'a vel logofet, povelil. Boul vel logofet, povelil.
Cotiofán'a uricár pis.

Ponturile si capitulurile imperatesci :

1. Corbul in véci si semintii'a lui peste véci epitrop imperatiiei Vulturului sa fie. Toála pásiré Domn si stapanitoriu sa'l cunoásca si intr'insele putére sloboda a legá si a dezlegá, a omorí si a ertá sa áiba.

2. Strutocámil'a in véci si sementii'a lui (avend de nu và avé, si neavend de và avé) peste véci epitrop imperatiiei Leului sa fie. Tot dobitocul si jigánii'a Domn si stapanitoriu sa'l tiie, in cáriile a legá, a dezlegá, a omorí, a ertá putére sloboda sa áiba.

3. Sylloghismul Corbului facut in *Barbar'a* in véci neclătít si nedíeresít sa remae. Asijderé fálnica filosofi'a Lupului in scoál'a dobitoácelor sa nu se profesásca, nici ale lui talcuiiri si exighises sa se citésca, ce in locul filosofii canesci de batgiocura sa se aiba

4. Cu Filul si cu Inorogul cinevã din jigãni prietesiug, cuvent, correspondentie veri aevé, veri pre táina, din gura sau din scrisori si in tot alt chipul macár cum sa nu aiba; nici rudenie cu dinsic sa fáca, nici precum rude unul altui'a sint sa se respundia, ce cu totii vrajmási si de moárte nepriiátini sa'i cunoásca si prin toáta vrémé de goána si de venatoáre sa nu se parasásca, pene cand cé cadiuta si de pre urma pláta, sau cu moárte cumplita sau cu viátia necajita 'si-or dá.

5. Vidr'a din tr'ambe stíhiile gonita si dintr'amendoáe monarhiile izgonita sa fie, si cine intr'alt chip ar socoti, cu moárté sa platésca.

6. Lupul din bárlogul seu afára a esi (fora numai pentru hrãn'a) vrédnic si slobod sa nu fie, si cu Ciacálul impreunari si vroáve sa nu áiba.

7. Pásirile cu dobitoácele cuscrie si rudenie a fáce dintr'ambe partile neaperáte si neoprile sa fie, si anco cotra aciast'a unii pre altii pre cat vor puté a indemnã nevoitori si sílitori sa fie, cá intr'acest'a chip mai multa dragoste si prietesiug intre dinsic sa se latiásca.

8. Pásirile intr'agiuitoriu Strutocámilei, si dobitoácele intr'agiuitoriu Corbului (cand despre nepriiátinii obști vre o tulburáre sau amestecáre s'ar tẽmplã) fora préget si impotrivire sa fie.

9. La toáta cheltuiál'a, cáré cu a nepriiátinilor pricina a vini s'ar tẽmplã, pásirile doáe parti, iára dobitoácele o párté sa dé. Si Dulaii de cása, cu Coteii si cu Rísul impreuna, (cãrii pentru strájé muntilor s'au ales) toáte strímptorile muntilor cuprindind, cáriile ce ar simtã, unul cotra altul scire sa dé, cá intr'acest'a chip si páz'a mai buna sa fie, si venatoáre fora gonási sa nu remae.

10. Darile de pre án, de buna voe, fora lipsa si fora bãnát stríngẽndu-le sa le numere, cumpeniásca, in pungi bagãndu-le sa le lége si sa le pecelluiásca, si asié prin mijlocitori credinciosi la camarile Slavii noástre fora smintéla sa le trimátia.

Acésté toate cine intr'alt chip ar gândi, ar socoti, ar vorovi, sau vre un'a cat de mica din orânduial'a si asiedimentul, ce s'au pus, ar sminti, pene la trii némuri a căsai práda, a mosiilor pusteire, a avutií la camarile imperatesci luáre si in cé mai pre urma groznica si cumplita moárte sa scie.

Asié dára zápisul suppusilor, uricul imperátilor si ponturile legaturilor intr'acést'a chip alcatuindu-se si asiedindu-se si cu totii acmù de lucrul ispravit veselindu-se, fiete cáre monarh sfétnicilor, senátorilor si suppusilor sei cinste si mása máre sa gatiásca poruncira. [«Ca dupo izbend'a voii, izbend'a limárghiii pururé «urmáza, si galciáv'a impacáta, in bucáte si vin sa sloboáde»].

Dupo imperatésca porunca toate se gatára; fél de féluri de mancare, in dívuri in chipuri de beuturi pre mése se asiediára, fiete cárile dupo cinsté si stepén'a sà, la deosebite mése, cineş dupo némul si féliul seu, se orânduira; [«Ca chipul antei a tru- «fiii in procatherdií'a mései se zugravésce, si toáta mendrii'a in «scáunul cel mai de sus se seversiésce»]; iára la más'a, la cáre singuri imperátii se ospetá, altor'a loc de siediut nu aretà, fora numai Corbului si Strutocámilii, cárii pentru slujb'a epitropií ce purtà, de cat toate dihániile lumii mai in cinste se avé; cotra acésté pre Brehnáce si pe Pardos adaogé, cà cum dintr'altii mai alesi si dupo epitropi al doilé ar fi.

Ei intr'acést'a chip la veselii'a ospetiului asiedindu-se si in tot féliul de dezmiardari desfatandu-se, si acmù paghárele pre mása ades primblandu-se, cineş pre monárhul seu cu nespuse láude si coláchii in ceriuri inaltia, [«Ca vinul in stomáh intrand, áburul la cáp trimite, si áburul vinului in cáp invaluableu-se, gan- «durile acoperite si cuvintele negandite la ivála scoáte»]; si acmù la céle mai din luntro a voroávelor pozvolenie intrand, cine de vitéz, cine de credñcios, cine de vétos se laudà; asijderé cine credñti'a si priinti'a sà, cine viclesiugul si vrajnasii'a altui'a cu desfatáte si cu vinul impiedecáte voroáve aretà.

Acésté anco ei bolbaind, si stropii vinului din gur'a unui'a in obrázul altui'a sarind, iáta de naprásna si fora véste toate

turmele si némurile a tuturor muscelor, la m sa nechem te si la ospet  neimbii te, a vini si fora nici o s sala a se ospet  vediura. Ca precum mai de nainte s'au pomenit, in noápté, c r  Ciac lul, de dupo gárdul pr sacii, sf tul albinelor si a viespilor audis , si a do'a di viind, Lupului si Vulpii povestis , a do'a di viespile to te pre gargauni, pre tauni, pre tinti ri si pre alte c te de musce si de musitie indemnand, la albine s'au adun t, si fiete c r  de v st  c r  audise povestind, adeca precum Vulturul tuturor zburato reilor monarh sa se fie ales, si hirogr fi de la toti sa fie cersiut si sa fie si lu t, au intieles; c re lucru tot n mul muscelor pre sine, nu mai pu in de cat p sirile, zburato re sciind : Scul ti fr ti !- intre sine disera,- si ori unde acele adunari vom put  afla, acol  a no stra elefterie a cuno sce sa le f cem, c  alta d ta sa prici pa, [« Ca nu to ta p sir  zburato re se mananca, nici tot mările pre cel mai mic slapan sce, «nici to ta poft'a din par re nascuta se plinésce»].

N mul d ra muscelor, precum s'au dis, tot intr'un suflet si intr'o inima sculandu-se, si mai mult cu focul inimii, de cat cu aripile zburand si duc ndu-se, pre to te zburatoárele si m rg to rele la pomenitul ospet afl ra; c rile, mai mult de m nie de cat de fo me, in buc tele streine si in agonisit'a altor'a, că focul in p e si c  sc nt i'a in i rb'a pucio sa, intrára.

Aciast'a toti sf tncii si sen torii din ambe partile vedind, in mier re si ciudésa c  aciast'a st , si ce po te fi aciast'a, din c p, din umere si din ochi sémne fac ndu-si, muti sce intreb . Toti de toti intreb , si cel ce sa respundia nu er .

Albinele, viespile, muscile si al lte gloáte nici cum cev  uitandu-se, că la buc tele si m sele s le, fora nici o grija, manca, impra ti  si de pre m sa gios la furnici arunc , coci si furnicile, de ac st  oblicind, dupo al lte musce urm ra, dic nd, precum part  zburato reilor sint, de vr me ce c  p sirile se o a si cu vr me aripi, c  muscele si c  alalte lighioi zburato re, fac.

Iára Vulturul si Leul de mánie, cà besic'a de vent, se implura, unul piui, altul racni, si fiete cãrile cételor si bulúcurilor sãle de razboiu si de batãe sa se galiãasca cu urgie poruncira ; si : — Nici unul din talhãrii in sãma nebagatori sa nu scãpe ! — strigã. — Cine sunt acesté, cãrii de straşnice chipurile impera tesci a se sãi n'au invetiãt ? Cãrii sint acesté ce de fric'a grozniciei noãstre nu s'au cutremurãt ? Au este cinevã supt soãre, a carui'a nesciutorii a se rusinã ochii de straluminãre slavii noãstre sa nu se tãmpãsca ? Au este, din fãc'a pamentului pene in çircalãmul lunii, duh cà acel'a, cãrile gand impotrivic spre nebi ruit'a noãstra putere sa pue ? Cum mai curend dãra in unghii sa'i farmãti, in cõlتي sa'i zdrumicãti, in lãbe sa'i spinticãti si cu lutul si tiõrn'a sa'i amestecãti, si cà prãvul si pulberé in vent sa'i aruncãti.

Dupo a imperãtilor porunca cu totii indãta do mãsa si veselie se lasãra, si de arme si de razboiu se apucãra. [« Ca precum « dupo rascoãle lineşte cu veselile, asié dupo veselii, armele si « galceville adése urmãza »]. Toãta jigãniia cumplita coltii isi lociã, si toãta pãsiré rumpõtoãre pintenii isi ascutiã. Cucuãrale cu buciunele buciùmã ; Lebedele cantecul cel de pre urma a mortii cantã ; Paunii de reutãté, ce vidé, in gur'a mãre si cu jële se vaetã ; Sioimii cà hatmãnii, Uleiã cà serdãrii, Coruiã cà capitãnii pe din ainté gloãtelor si a bulúcurilor se primblã ; Pupaz'a cà ciausii la alãiu ii asiediã ; Caile din fluere siuerã ; Brehnacile inãlt pentru pãz'a strajilor se inaltã ; Vulturul, de-asupr'a tuturor imperatésce, celé trebuitoãre slujitorilor porunciã, cãrii in arip'a drépta si in arip'a stanga de razboiu se sicuia. Intr'acestaş chip si jigãniile pre pament, cinesi la polcul si la ciãt'a sã oranduindu-se, la meidiãnul bataii cu mare dãrjie esira.

Iára dupo ce Puhãcele din puşcile celé mãri si Cucuvãele din celé mici semnul razboiului dèdera, indãta sunet, buhnet, trasnote, plesnete, vãjiituri si dudituri preste tot locul se rezsunãra ; ca iuti aripile Vulturilor, Brehnicilor, Rarãilor, Sioimilor, Uleilor si a Coruilor, cu mãre vãjiituri áerul despica ; Lei, Ursii,

Pardosii, Dulaii, Ogártii și Coteii, cu unghile tiern'a aruncand, pulberé în ceriu spulberà, și cu neguri în práv luminoáse rádiele soárelui astupà.

Manie cà aciașt'a versára, vrajmasiie cà aciașt'a aretára, gatire cà aciașt'a făcura, tunára, detunára, trasnira, plesnira, racnira, piura și din toáte partile cu máre urgie márele acésté jigani asupr'a micșioárelor musculitiei se rapedira; ce precum se dice cuventul: [« Fáta muntii și nascura un sioárece »], ca pre căta groáza aretára, ata'ta de batgiocura remásera. de vréme ce micșiorimé albinelor, viespilor, muscelor și a tintiárilor, asupr'a marimei pasírilor și jigániilor toáta ocár'a și batgiocur'a adusera; coci muscele cu puțin'ta áripilor în sláv'a ceriului rídícandu-se, coltii și bráncele céle vrajmásie a jiganiilor celor cumplite cevà de láuda a isprávi, sau în cevà a le beteji nu putura; în aer asijderé toáte pásirile rumpétoáre (coci aláste numai privitoáre erà), cu gréle trupurile ce purtà, și cu mári aripile ce le otcármuià, în gios slobodindu-se și în sus rídícandu-se, répede rapegiuné ce facé, muscele, cu puçina cláire și într'o párte din căle ferire, în desiert a lovi și în zadar a esé o facé. Anco de multe ori, pentru mai máre batgiocur'a, pre spáte le incalecà, și pîn'tre unghi și pe supt aripi slobode și fora primejdíe zburà; iára când vre un'a dintr'insele în bránc'a a vre unii pásiri sau jigani a cadé se templà, cum sa o strínga și cum sa o faráme nu avé; [« Ca precum marimé la unile aretoása, iára la altele cà un « boi greu misieloása, asié micșiorimé la unele de nemica, iára « la unele de cat marimé cu multul mai vrédnica este »]. Iára sup'tirele și otrávit ácul albinelor, viespilor și a gargaunilor cu cá-rile éle în locul sulitii și a sigetii se intrarmà, cat de pre lesne în pálm'a pásirii, sau în tálp'a jigani il infigé, al carui'a cumplita durére nu numai cat trupul le besicà, ce anco pene la ini-ma petruind, la ficáti le strabaté.

Si asié muscile, dupo ce în aer, pre cat vré, pre pasiri obosiã, trantorii buciumpul de intornát cantà, și cu toátele de iznoáva la oșpeț și la mása se asiediã, nici cum a Leilor, sau a altor jigani

calcatuři si stropsituri in sáma bagand; [« Ca precum orbul de « noápte nu se grijésce, asié cel pré sláb de cel pré táre nu se « síhásce; ca cel ce n'áre de ce se pradá de pradatoriu, cá udul « de ploáe , nu se téme »]. Deci cand jiganiile pre pament mai máre navála le dá, atuncé muscele prin nari, prin urechi, printre vine si pe supt susiori, intrandu-le se aciua; de cáre lucru nepriiátinii nu pre atat'a luptatori, pre cat scut, celáte si aperiatori le erá; [« Ca norocul cand pre cel norocit a batgiocuri vá, antei cu « a sá putére il marésce, apoi cu a altui'a slabiciune il domolésce »]; iára cand muscele de buna voe le parasíia si mai inált in aer se suiá, jigániilor alta, fora numai urletul in vent si tránlítul cu curul la pament, nu le remané; coci muscele de urlete a se spariá néimvetiáte , sindil'a lábele lor in vezduh departáte fiind, in toáta nefric'a si negrijé se aflá, si pre spináre zburatoárelor, cá in cárète imperatesei leganandu-se se primblá. [« Intre muri- « tori de se da vre o fericire, páre mi-se, ca alt'a mai máre a « fi nu poáte, de cat, din ré pizm'a nepriiátinului, bun sfersitul « lucrului a se tēplá; asijderé mai máre nenorocire cinevá a « pati nu poáte, de cat, din pricin'a pizmei sále, ferecire nepriiá- « tínului a vini, cand véde »].

Intr'acest'a chip dára jigániile si pásirile cata-vá vréme in zadár trudité si in desiert ostenite, pene mai pre urma mai mult de necáz , de cat de truda obosíndu-se, si mai mult de mânie, de cat de ostenintia, innadusíndu-se, pentru cá puçinteluș duhurile infocáte sa'si recorésca si putérite slabite sa'si odihnésca, buciumpul de intors cantára, si pentru cá stomáhurile lesínáte sa'si intariásca la ospeț se asiediára, dára nice aciasl'a cu vre o ticnéla a le fi putú, [« Ca precum innadusitul, fum cu ná- « rile tragénd, mai reu se innadusiésce, asié odihn'a fora nōroc, « de cat razboiul vrajmási, mai cumplita éste »], de vréme ce multimé tintiárilor si a muscelor, cárile nu numai a mēsii, ce si a tot pamentului fáça in giur impregiur acoperiá, si atat'a aerul cu micile lor trupuri, cá cu un fum si práv impluse, cat jiganiile de máre ostenintia mai adése duhurile a'si tráge vrend, cu vezduhul

impreuna si micile acélé lighioi cu narile sorbiã, cárile pene la plomâi mērgēndu-le, mai mare innadusiãlã le facē; jiganiile sariã, se trântiã, suspinã, sternutã, cãpul li se invētejiã, grēti'a li se scorniã, iãra alta cevã nici procopsiã, nici isi folosã. [«Ca «precum mânia'a násce izbend'a, asié izbend'a nedohendita násce «dosãd'a, cu cárē mânia'a singura cã cu látiul seu se zugrúma»].

Pedépsa si ocãra cã acias't'a-le zēmislì nebun'a mendrie, si dosãda cã acias't'a le nascù mendr'a nebunie. [«Ca de multe ori «paréré inãlta si tocm'a piste nuõri rîdicãta in fundul besnii «necunoscutii poghãrnindu-se cãde, si cu cat mai cu marime se «slavēsce, cu atal'a mai in prapãste pravelindu-se se ocarēsce; «asijderé adese s'au vediut, ca lucrurile pré putñcioãsa si pré «vêrtõãsa pre lesne a se zdrumicã si a se faremã, anco de la «cel pré slãb si moãle, precum diamãntul cu plumb se lucrēza, «si cu právul seu si cu curm'a fierului tãindu-se se despica, se «rujdēsce si se julēsce; moãrtē si peiré Filului Sioãrecele este, «picatur'a ploii piãtr'a gaurēsce, si funé de teiu cu vrēme mār- «murile despica; ca lucru asié de putñcios si de vêtos supt «soãre nu este, carui'a biruintia si infrangere sa nu se dé, anco «de unde nici gãndēsce, nici nedejduiãsce »].

Asié dãra fãlnicile si trufãsiile dibãnii, duhurile cēle inãlte si inflãte ce purtã, si sprancēnele cēle peste frunte rîdicãte ce inãltiã, cu ocãr'a a toãta lumē, de tot gios le lasãr'a si gãndul intr'alta socotēla isi mulãra.

Intre pásiri dãra erã Brehnãcé, cárē macãr ca si ea, nu mai puçin de cat alãlte, de versãtul singe nevinovãt, cã de o privãla pré frumoãsa, se veseliiã si de toãta cãrnē proãspeta nu se o-tieriã, nici se scarandaviiã, inse de multe ori cand sfãturile grēle se zbaté si lucrurile mãri se dãrmoia, de cat alãlte, precum mai adese si mai de-aproãpe adeverul a atînge se vidé, si tot dé-un'a spre cēle mai line si odihnite lucruri invetiã si indemná. [«Ca «la tot sfãtul cand in vre o pãrte a se asiediã nici cum a se a- «lége nu poãte, spre pãrtē lineștii a se plecã sfãt intieleptiesc «este»]. Precum odaneoãra cotra Cucunos filosofii'a Lupului aevé

adeveriiã si de sfãtul, ce pentru Struț incepuse, sa se parasãsca cu toãta nevointi'a sãliã, asijderé cële mai de pre urma, precum cevã de cinste a toãta monarhii sa aduca nedéjde nu este dicé.

Aciast'a pásire dára vedind ca din párté, cáré nici nedejduiã lucruri ca acésté nebiruite si nelecuite se scornira, precum cu vréme celé, de cárile grija purtà, de se vor ijdéri, cu cat mai réle si mai cumplite rascoále in tot trupul Publicai vor aduce, socoti; de cáré lucru acésté asié in sine chitându-le si oãre cum pene a nu fi; cu ochiul sufletului cá cum acmù ar fi vedindu-le, cotra tot théãtrul voroáva cá aciast'a facù :

— In lume intr'aciest'a, lucrurile tẽmplatoãre, cum vor vini si cum vor cadé. nime dintre muritori deplin si cum sint cu minté a le cuprinde poate, nici vre odaneoára cinevã rade-cin'a adeverului, pentru cële fitoãre, afãra din tot prepusul, cu socotél'a a atãnge s'au vediut; ce precum toãte lucrurile in lume sau fiintiesci sint, sau tẽmplatoresci, asié in doãe chipuri pentru dinsele a se adeveri si a se insciintiã poate. In cële tẽmplatoãre dára inceputul adese gresiésce, iãra sfersitul sãngur pe sine de bine sau de reu inceput se arãta si se dove-désce; de cáré lucru acelor tẽmplatoãre pene sfersitul nu le vi-dem, nici de réle a le hulì, nici de bune a le laudã, fora pre-pus, putem; iãra in cële fiintiesci, precum inceputul, asié sever-situl dupo a firii urmãre, afãra din tot prepusul, precum sint a le pricepe si a le giudecã indraznim si putem; ca precum in ciurul cu gãurile lãrgi multime de grauntie miãtãlele punem si veșc'a ciurului din coãce si din colé bãtem si zbatem, din cële multe grauntie, cárile antei si cárile mai pre urma a cadé s'ar tẽmplã nu scim, iãra precum pene in cé de pre urma precum toãte vor cadé, fora greș scim; ca firésce toãta greuimé la mijloc trãge, si tot grauntiul mic prin gãur'a mãre neoprit tréce, si asié urmãza cá ciurul zbatendu-se, grauntiele unul pre altul de-a-supr'a ingreuind, spre cadére sa'l impinga, dupo acél'a altul, si altul, pene cand tot cel ce impinge, de nime neimpins, ce sãngur dia greutãté firiasca, dupo altele urmand, se cádia; de

căre lucru în lucrurile tîmplate de cei ce cu minte întreagă se slujesc, acias'ta lăuda și spre bine prognostîcesc, că ori cînd cîle liniștii s'ar află, drumul tulburării cu lunecatoriu piciorul norocirii să nu călce, ce tot de-un'a în carare liniștii și potîc'a pacii, ori cît de strîmpta ar fi, neparasit și neabatut se caleto-résca; ca macăr ca lucrurile la începutură mici și pre lesne a se ispravi se ved, înse lucrul, de ce se lucréza, crésce și se marésce, cu cările împreuna și lesnirile împiedecandu-se, nevoile se maminiáza și se ingreuiaza, și asié cêle mai multe de sferșitul fericit și laudát scapandu-se, se deznedejduesc. Asijderé pricin'a pricinelor a toate pricinile dîntei privitoáre și giudecatoáre este, cările fora cê cadiuta pláta și rêsplatire a le lasá nu poáte. [«Ca precum greuimé graunțului de-asupr'a caderii celui de de-«supt pricina au fost, asié greuimé altui'a pricina caderii celui'a, «ce cadéré celui'a-lalt au pricinuit vâ fi»].

Asié dára lucrurile muritorilor și muritorii, ori cã graunțiile în ciur, ori cã spițele în roáta ar fi, adevérul fora prepus este, ca loc statatoriu și viátia credincioása cumvâ din fire nu s'au dát, nici se vâ dá, ce toate sfer'a nestării sále sint să incungiure și neseversit cîrcalámul firii sint să impregiure, și fiete-cui de cãt sine cel mai tãre este să se afle și pricin'a pricinatoáre, fora izbend'a pricinirii este să nu scápe.

Deci pene la cuventul, ce voi să graesc voi vini, asupr'a acestui'a lucru o pilda, cãre în dilele betranétielor méle a privi mi s'au tîmplat, ascultatori și ingaduatori să fii pre toti ve poftesc.

Odaneoára, pentru ghrán'a tîmplandu-mi-se peste cresceturile muntilor a zburá și peste toti campai cu ochii a me primblá, într'un musinoiu un Guziu de cu vára, cã preste iárna ghrána sa'i fie, de prin tiárinii grauncéne culesése și cu multe nevoi și ostenéle în misin'a ce facuse le strínsése, și asié cu liniște și cu odihna viátii'a tragéndu-si, o Furnica de misin'a Guziului déde, cãre un graunț rîdîcand la musinoiul seu il duse, pre cãre alálte furnici cu dobenda și práda gat'a cã acias'ta vedind'o, cu toatele dupo dins'a se luára, și dáca la cás'a bietului Guziu

agiunsera si de strinsa gramád'a graunzielor dédera, indáta a o pradá, a o încarcá si a o cará incepura.

Guziul sarácul, in vréme ca acéi'a de tot agiutorul scapát si de radecinele curechiului, ce mai de nainte stricáse, blastemát simlindu-se, din toáta nedéjdé se scapá, si cu máre foámete din falcile mortlii nu scapá; iára Furnic'a, cáré antei pricin'a pradii, foámei si mai pre urma si a mortlii Guziului erá, de bisugul si bivul, cárile peste toáta iárn'a avusése, ingrasindu-se si ingrosindu-se, cu aripi cá pásirile se intraripá si cá muscele in aer cu máre slobodienie sburá.

Iára lúnga musinoiul furnicelor, de cu primavára, in spinii, cárui acolé aproápe erá, o paseruica mititelusia cuibul a'si fáce si puii a'si scoáte se témplá, cáré tot cu furnici mititéle puisiorii a'si hraní si a'i crésce erá obiciuita; coci amintrilé nici éste alte lighioi mai mári a prinde, nici puii ei a le inghití sau a le amistui puté.

Iára intr'o dí, ce indestulita nafacá uitandu-si si a firii sále ghotáre trecéndu-si, Furnic'a cé máre si cu aripi prinsa, [«Coci si «furnic'a atuncé isi gasésce peiré, cand indobendésce arípale»], pre cáré, dupo cata-vá lupta si truda biruind'o, mancáre puilor sei o duse.

Furnic'a, de primejdí'a vietii cuprinsa si de amaraciuné ceii mai de pre urma sufláre, cu duios si misielos glás, cotra paseruica dise: — Nici tu, o lácomo, fora pláta vii remané.- Ce paseruic'a milos si jélnic cuventul ei in sáma nebagand, faremi faremiále facénd'o, puilor o impartí.

Eu pálm'a furnicái vedind si cuventul cel cu moárte amestecát din gura audind, cu tot dédinsul sfersitul la ce ar esi si asupr'a paseruicái izbend'a cand, si resplatíre in ce chip ar fi, cá sa cunosc a oglindí me puseiu.

Deci pásíre dáca Furnic'a omòri si puilor o impartí, indáta dupo obicéiu la camp, pentru cá alt venát ghrána puilor sa prindia, se duse.

Asié ea in camp lipsínd, un Sioárece, pe spini urcandu-se,

cuibul cu puii paseruicai află, cărui, anco golăsi fora tulée fiind si putéré aripilor de zburăt anco neavend, práda Sioárecelui se facura, pre cărui Sioárecele inecandu-i cate unul, cate unul, mancáre puilor sei ii cară ; iára cand Sioárecele , pentru că si cel mai de pre urma puiu sa iá , se intoárse, iáta si máic'a lor din camp cu ghrán'a in gura sosi, cáré de pui-siori saracita cuoscându-se, si pre pradatoriu anco in cuibul ei vrajmásiése pre puiul, cárile anco cu suflet remasése, a incoltí si a raní vedind , pentru viáti'a lui cu máre umilintia pre Sioárecele a rugá începù : — Lása'm, tîránule , pre unul ! Crutiami, vrajmásiule, pre acest mai mic macára ; nu me lasá asié de tot arsa si infocáta ; fieli mila de lacremile si tanguirile méle, nu'm piárde toáta osteninti'a tînerétielor, nu me despartí de toáta nedéjde betranétielor méle ! Adu'ti aminte ca si tu parinte a fi si nascótoriu a nascuti esti ! Socotése a inimii durére, cáré máic'a pentru rodul pantecelui seu patímése ; eu pecátul meu cunosc si in oglind'a fora-legii méle acmù me privésc, pentru cáré astadi cé caduata pláta im iáu, si drépta izbend'a Furnicai intreit asupra-mi se fáce , ai carii'a, o ticaloás'a ! jélnicul glás n'am ascultát, si peste putíntiele si ghotárele firii méle trecénd, trárg ce trárg, si páť ce páť ! Iá pild'a mé asupr'a tá, o nemilos-tivule ! si cu pedéps'a la mine sosíta, de cé la tîne viitoáre a scapá te invália ! Ca precum mie intreit , asié tie indiécit pricin'a pricinelor sa nu'ti resplatésca , preste firé ei éste ; si precum eu pre puii Furnicai i-am facut fora máica, asié pre mine máic'a, tu m'ai facut fora pui ; asijderé precum tu pre mine máic'a, otieroása si jélnica moárté puilor miei astadi a priví m'ai facut, asié mâne sau poi-mâne, de niágra si cumplita moárté tá a se olecái si a se sarací pre puii tói và fáce ; si precum tu pre mine me desficioresci, asié altul pre puii tei và desparintí.

Acésté si altele cá acésté ticaíta paseruic'a, cu olecaioáse vier-suri si cu miloáse glásuri , páminté si moárté puilor sei cu jéle cantá :

A lumii cant cu jéle cumplita viátia,
 Cum se tréce si se rupe, cà cum am fi o áca.
 Tener si betran, imperátul si sarácul,
 Parintele si fiul, rude ș'alalt státul,
 In di ce nu gandésce moárté il inghite,
 Viilor remási otravite da culite ;
 Tièrn'a tîránul, tièrn'a tieránul astruca ;
 Izbend'a, dreptáté in ce'l afla 'l giudeca.
 Unii fericiti se dic intr'a sà viátia ,
 Dupo moárte se cunoásce, c'au fost sloi de ghiátia.

Ce Sioárecele, nici versiuri, sici*) de viersuri in cevà induplecandu-se, nici de fierbinti lăceremile si duioáse suspinurile pase-ruicai cevasi milostîvindu-se, si pre cel mai mic puiu omorînd, cu máre veselie la cuibul seu il duse.

Vésel acmù Sioárecele si de bisiuoása prád'a, ce dobendíse, mai indrazneț si mai sîmēțú facéndu-se, mai táre a amblá, si mai fora síála prin toti spinisiorii a se urcá incepù, socolînd ca tot spinul cuibu-si, tot porumbrieriul pui de pásîre vâ avé; [«Ce «pēcum apelpisî'a de multe ori mári vrednicii lucréza, asié «aftádr'a sîngura cu sábiî'a sà cápul isi ratiáza»]. Ca intr'acé dáta o Mátia selbátca, pentru ghrán'a, prin spini siorecaind, sunetul ambletului Sioárecelui la urechi ii vini, cáré dupo al seu obicéiu, mai cu dédins a se pitulá si a se sipurî incepénd, Sioárecele, cel ce sunetul facé, printre frundie zarì, si asié Mátî'a, tot de odáta si fora véste sarind, Sioárecele blastemátul toáta saril'a isi pierdù. [«Ca cand mintile de spaima se uluesc, «atuncé si picioárele a fugì se impiiádeca, si in toáte ierbsioáre-le se invalatucesc»]. Asié Mátî'a, pre Sioárece antei in brânci, apoi in fálci apucand, cu mormaeturi trufásie si mendre i se laudá.

Sioárecele intre céle puține olecaituri ce facù, antei erá acias-t'a : — [«Cine fáce, fáce-i-se; cine inghite unditi'a, fier de

*) Credemu co este contractiune in locu de *si nici*.

« corăbie borésce »]; osînd'a paseruicai m'au aflat.—Sioărecele anco bine cuvintele nu'si inchee, si Mătii'a in oál'a stomáhului a'l fierbe, in tigáii'a máiurilor a'l praji si in vásele mátielor a'l scoáte incepù.

Asié Mătii'a, spre venatoáre Sioărecelui cu totul tot dandu-se, ce o așteptă nici sciiă, nici se gandîă; ca intr'acé una-dáta un Dulau ciobanesc, pre lûnga spini pentru páz'a oilor ambland, mirosul Mătii adulmecá, dupo miros urm'a luâ, dupo urma cu ochii de Mătia déde; in scurt, Mătii'a Sioărecele anco bine nu inghitise, si ea acmu in falcile Dulaului sosise, cáré nu de cuvent, ce asiési mai nici de gand, vréme a avé putù, ca vrajmasi si ascutiti coltii Dulaului indáta toáte oscioárele ii zdrumicára si toáte matisioárele ii desirára.

Dârz Dulaul si cu coád'a búrzoáta, ni la un spin, ni la altul piciorul dupo obicéiu ridică, si precum si el altui'a venát si colác se gatà, nici cum in minte ii erà, ca pre acé vréme un Lup, dupo oi cu máre meștersiug si mulcomiș lingusindu-se, asupr'a Dulaului fora véste cadiù.

Lupul, pre vechiu nepriiátin asié sîngur si de tot agiutoriul strein si lipsit vedind, asupra-i sa'l faréme navrapì; Dulaul macár-ca cu latrátul cat puté, pentru pijmásiul de obște, ciobánului scire dà, si cu toáta vértuté, cat prin putîntia ii erà, cu Lupul se luptà, inse agiutoriul ciobánului a sosì, mai mult de cat Dulaul vértuté Lupului a sprijenì zabavind, biruinti'a la Lup remáse, si bucati bucatiéle facèndu'l, viermilor il intînse mása.

Ciobánul, pene la locul bataii a sosì, anco de depárte un Pardos, frumos la piiále si vrajmási la inima, precum asupr'a Lupului cat ce poate alérge, vediù; de cárile el spariindu-se, pene vâ vidé intre Lup si'tre Pardos ce se vâ ispravì, dupo spini se dosì.

Pardosul, indáta ce la Lup fora véste sosì, de odáta Lupul cu dinsul de lupta se apucá; ce Lupul nici mult lupt'a sprijenind, nici puçin cevà folosînd, in clipál'a ochiului biruit, trantît si omorît fù.

Pardosul acmù duhul cel mai de pre urma de la Lup cu cumplita vrajmasie scotind, ciobánul, de dupo spini, cu palestr'a (arcu-balist'a) sîgiát'a printr'âcîma îi petrunse.

Pardosul, de moárte rait si de toáte puterile parasît vedindu-se, cu glás de moárte si cu cuvinte de singe intr'acest'a chip grai:—Guziul pentru curechiu, Furnic'a pentru furtusiág, Pásîre pentru lacomie, Sioárecele pentru sîmetie, Mâti'a pentru pizma si viclenie, Dulaul pentru vrajmasie si mandrie, Lupul pentru véche duşmanie, eu pentru obráznic'a barbatie, viáti'a ni-am pus; iára ciobánul pentru piiálé mé cápu-si isi vâ dá.

Acésté ciobánul nici ascultand, nici in sáma cevaş macára bagând, macár ca trist pentru Dulaul, ce pierduse, inse vésel pentru piiálé Pardosului, ce agonisise, erà; pre cárile in loc despoindu'l si piiálé pre umer aruncând, spre oi si spre stána sa márga, se intoárse; carui'a un voinic oşlián bine intrarmát in timpináre îi vini, si dupo ce buna cále, dupo obicéiu, ciobánului déde, si pre umere'i piiálé Pardosului vedind, cu pláta sa 'i-o vendie, cu blande cuvinte cersiù.

Ciobánul, si pentru piiárderé Dulaului manios si pentru ucideré Pardosului sîmêţ, cine de dupo spini cu palestr'a (arcu-balist'a), odáta un Pardos au ucis, precum de acmù inainte si lei si paralei, si tigán si oşlián, tot cu o lovála vâ prapadi i se parù; de cáre lucru, nici diu'a buna omenésce luând, nici la cuventul bland, cum se cadé, respundind, cále sa'si pazásca oşliánului dise, iára amintrilé bine sa scie, ca in camp cá acest'a, cine pre cine a despoiá poáte, acelui'a piiále poárta; si:—Vedi acias't'a (palestr'a dé umér spendiuráta aretând) nu a vinde, ce in dár a cumperá s'au invetiát.

Oşliánul, de aspru cuventul ciobánului otierîndu-se si de batgiocura ce 'i facé cu inim'a infrangédu-se, mai mult trúfasie respunsurile a 'i audí a sufferi nu putù, ce indáta cálul in dalogi stringédu si cu picioárele din pinteni intetindu-l, asupr'a lui se rapedi, si suliti'a priu titi'a stanga petrudindu-i, nu numai de piiálé Pardosului il despartí, ce si, de háine dezbracan-

du'l, numerul dilelor la sfersit ii duse. Asié ciobánul in dár cumparatoriu, impreuna cu mârfa si viát'ra isi prapadi; iára oștíanul pe cál incalcând si piiálé Pardosului pe de-asupr'a scutului imbaerând, pe drumu-si purciáse.

Asié el une ori de buna inima si de izbenda cantand, iára alte ori de lucrul si singele ce facuse gandind si mergend, dé laturé drumului un epure sari; oștíanul bunatatii cálului bízuindu-se, precum pe epure cá si pe ciobán in sulitia vá luá socoti; [«Ce cine alége oásele, péscle cat de máre poáte manca; iára «oásele nealegénd, pílicul cat de mic spre inecáre grumázilor «destul éste»]; si asié cu suliti'a buórata pre bietul epure in goána luá, si acmú din cál pre epure biruind si in clipála epurile agiungénd, cand de cand in sulitia il vá ridicá se chibzuiá.

Epurile intr'ataf'a de máre a vietii primejdie vedindu-se si precum firé mai mult a'l agiutori a nu puté cunoscéndu-se, la obicinutul meștersiugului alergá si asié cu multe siuvaituri si cohaeturi spre nisce locuri maluroáse si tiermuroáse a fugi luá.

Oștíanul, ochii in dosul epurelui intinsi si infipti avend, de a locului reutate si de primejdii'a viitoáre nici grija nici páza avé, si asié in rapegiuné cálului, asupr'a a unui mál inált sosind, nici vréme de chivernisála, nici loc de feréla mai putú avé, ce in misielos chip din tiermurile málului fora áripi zburá, si din calareș alergatbriu dobitoc fora áripi zburatoriu se facú, pene cand greuimé firiásca, rapegiuné si iusiurimé meștersiugiásca biruind, cu cápul in gios, cá cum nu pofitii, in fundul pohárnitirii, cá cum nu vré, asupr'a coltiroáse si simceloáse pietri, cá cum nu se gandii si cá vái de cápul lui cadii; unde os prin os petrundindu-si si madulár prin madulár zdrobindu-si, cu groznica si stráșnica moárte, cei'a ce i se cadé izbenda si cei'a ce'l așteptá drépta osinda isi luá.—

Dupo povésté si pild'a aciasf'a, Brehnácé iárasii cuventul cárile incepuse, la sfersit a'l duce apucá.

—Asié dára in lume lucrurile tẽmplatoáre celor ce radechin'a si pricin'a dintei necunoscuta le ẽste, precum toáte fora chivernisál'a cuivã si fora nici o pricina a cadé si a se tẽmplã se pãr; inse fiete ce, de a sã ghirisia si adeveráta dintei pricina nu se lipsesce, si fiete-cui cẽi'a ce i se cáde tẽmplãre de hula sau de láuda, de fericie sau bezciscicie, fora greş vine, de cáre lucru aévé ẽste, ca adunările din ceput drẽpte si adeveráte pricini sa nu fie avut, ce numai pentru desiárta si infláta sláv'a numelui, si pentru cá sa se dica : — Iáta ca tot cápul ni s'au plecát si tot genunchiul ni s'au inchinát! acẽste ale lumii rascoále au pricinut; deci pentru izbend'a a voii in parére incepte a multor'a multa asuprãla si máre innadusiála se fáce, cáré fora plála si osinda precum nu vã remané, fora prepus ẽste; [«Ca suspinele drẽpte «ceriurile petrund si lácremile obidite chentru pamentului potricalesc, si singele versát carbune ardiatoriu si foc pãrjolitoriu «se fáce»], cáriile la vrémé sã, izbend'a si osind'a isi gategesc, de cáriile asupritoriul a scapã si necajitoriul a se apera, preste fire si peste putintia ẽste.

Iáta, frátilor, izbend'a la usia, iáta, priiátinilor, plát'a in cása si resplátiré in cáp ni-au sosit. Au nu Vulturul monarh a toáta zburatoáre a fi poftind, batgiocur'a tuturor lighioilor ni-am facut? Prodromul acesti uricioáse vestí anco de demult Liliácul erã, cáriile, cu cuventul si cu lucrul in mijlocul a tot theátrul si de nainté a tot ochiul, biruinti'a au dobendit. Asijderé acmũ micile acẽste musculitie dreptáté cat sa fie de vërtoása, umilinti'a cat sa fie de inálta si mendrii'a cat sa fie de plecáta si de imfláta, frumos ne aretára. Au nu in cárté Vulpei fumul pojáruului acestui'a mirosiã? Si anco altele mai réle si mai cumplite a vini prin nesciintia prorociã; [«Ca tot prorocul adeverát in disa negandit, in cuvent nealcatuit si in esiré lucrului «nesmintit ẽste»]; de vréme ce adeveráte cuvintele, Liliácul sa pomenim ne invetiã, si precum de cat Camil'a mai máre Filul, si de cat Zimbrul mai iute Inorogul a fi aminte ne aducé. Acẽsté toáte atuncé de batgiocura si in sãma nebagáte se avé

iára acmù iáta ca piátra dupo piátra a se pohárni, si vál dupo vál a ne lovì si a ne nabusi au inceput.

Pentru acias't'a dára, de me viti ascultà, sfátul betranétielor méle éste acest'a : Liliácul precum s'au asiediát sa nu'l mai clatim; pe Vidra in gârle, unde se afla, cu ghrána si cu alte trebuitoáre sa o chivernisim; a muscelor prietesiugul si frati'i'a, iára nu vrajmasii'a, si vecinii'a sa poftim; Filul cu Inorogul, cat in putintia va fi, precum cu dobitoácele amestec nu avem, a'i insciintiá sa silim, si dupo insciintiáre, adeverul lucrului sa'si urméze, de ciia unde ar pofti a locuì si in ce chip ar vré a vietuì, in cevà impotrivnici sa nu ne aretam, ce noi pénele noástre sa ciuciulim, iára dobitoácele cum vor puté perii sa'si linga si sa'si netediásca; [«Ca cine gárdul strein tréce si in «pomul altui'a sa sue, la intors gárdul zid, si la mancáre «poám'a piátra i se fáce»]; coci amintrilé toáte a tuturor dobitoácelor suppusé doséde si asupréle, de nu Filul, Inorogul, de nu Inorogul, altul cá Inorogul, asupr'a noástra cu vréme va sa le izbendésca, si tot suspinul cu osind'a sa va sa ne gasásca si mai vértos Inorogul, grijliv pentru noi fiind, nuðrul mic répede plo'a va sa ne trimáta', din cáré nu numai pénele si aripile, ce asiési si cuiburile de prin copáci, si bortele de prin stinci, a ne scuti si uscate a ne feri vrédnice nu vor fi. [«Pre «sláb sa nu gonim, ca mai táre l'om fáce; pre fricos sa nu «spariem, ca mai indrazneþ se va intoárce»].

Acésté, o priá'nilor, de la mine, iára voi de la voi ce poftiti aretati, si ce vi-i voi'a lucrati, si veri asié, veri asié, in cé mai de-apoi cuvintele méle din minte nu scoáteti.—

Pild'a, cuventul si sfátul Brehnácii, macára ca margaritariul curát la aurul nespurecát si pietrile scumpe frumos cu aur alca-tuite erà, inse [«La inim'a impietrita si pizmatáre nu cuventul, «nu invetiatur'a, ce pedéps'a si patimiré, cá la dobitoáce, in «cevà a sporì si a o domoli poáte»]; in cáré chip Corbul cu Cucunozul, macár ca lucrul adeverului, cum si in ce fetiu mérge, bine cunoscé, inse povatiuind pizm'a si urmand poft'a, vechiul

cuvent pliniã : [«Cel bun vediu, pricep si láud, dára cel reu «voiu si urmẽz»].

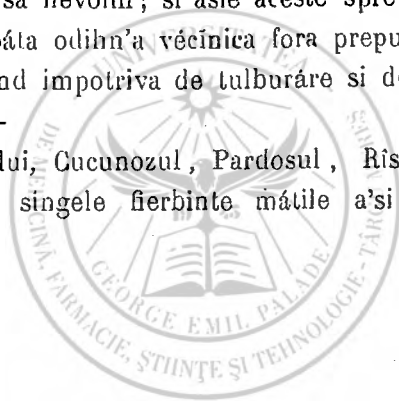
Si asié Corbul, urmele rélii pofté calcând, a cheltuiálelor pagúbe, a ostenintielor in zadár si a cínstéi numelui scadére simtind, de inceputul vivosos gand a se parasí nu putù, ce toáte tẽmplarile impotriva intr'alt chip spre bine si dupo a sã pofta le talcuia si le primeniã; cáriile intr'acest'a chip Brehnácii respunse : — Antei pild'a ce ai spus, apoi sfátul, cáriile ai dat, foarte bine li-am intieles; ce pild'a este a disidemoniã, iára sfátul este a micropsihii, cáriile in toáta monárhii'a noástra loc si cinste a avé nu pot, de unde nici la un'a, nici la alt'a uitandu-ne, mai mult zdrobiré cuvintelor a fáce nici ne trebuie, nici ni se cáde; iára cat este despre parté lucrului ce s'au tẽmplat, nici a imperátului nostru in cínsté numelui vre o scadére, nici monárhii noástre vre o pagúba s'au facut, sau se vã fáce; ce muscele, néon obráznic fiind, a sã ghirisia mojicie, cu siedéré la mása nechemáte, 'si-au aretát, deci precum dulaii, coteii si mátiile din faramusile mész stapanilor se hranesc, asié si cálicios si obráznic féliul acest'a, din latúriile váselor noástre viát'i'a de 'si vor sprijeni, ce diva este? Cotra acias't'a imperátului nostru din ceput nu pentru muscele zburatoáre, ce pentru pásirile cu péne, cu oáa si in aer vietuitoáre, sfátul i-au fost, cà pre unul singur monárh stapanitoriu si obladuitoriu sa scie, iára pre acéste spurcaciuni in numerul zburatoárelor sále a le numi de nu se vã milostivi, din sláv'a cínstii, marimei sále ce i s'au scadiut?

Muscele dár, cà nisce lighioi spurcáte, mojicoáse si in sáma nebagáte, láse-le sa amble, iára noi, de lucrul inceput apucandu-ne, la sfersit a'l duce nevoitori sa fim, pre cáriile in curenda vréme a'l vidé, buna si fora prepus nedéjde avem, de vréme ce iáta hirográful tuturor in manule noástre este, in cáriile nu numai iscaliturile cu numérite, ce si inimile cu sufletele li se cuprind, din cáriile nici a se intoárce, nici a se cai pot; [«Ca «de cat cuventul dát, alte mai tári si mai vârtoáse legaturi a

«fi nu poáte, inse la cei a cinstei cuventului cunoscétori»]; iára amintrilé, cu a noástra lenevire, lucrul intr'alt chip de s'ar tēmplá, atuncé cu buna sáma trud'a in desiért, cheltuiála in paguba si a cinstei numelui betejire ar urmá ; pentru cáre lucru pentru cá iáud'a adevéráta si odihn'a fericita a dobendí sa putem , céle ispravite a intari, céle neispravite cá sa le seversim si sa le ispravim a síli trebue.

Acumú dára tot temeul lucrului intr'aciast'a au remás, cá Lupul la bārlogul seu necláit sa se pazásca ; Filul in giur impregiur cu hendec , dupo obicéiu, sa se incungiure si sa se inchidia ; Inorogul, prin munti cu tot féliul de maestríi si de venatori, la mana a se aduce sa nevoim ; si asié acésté spre alálte seversindu-se, iála ca toáta odihn'a vécínica fora prepus vóm dobendí, si in urma alt gand impotriva de tulburáre si de neasiediáre nu vá mai remané.—

Acésté a Corbului, Cucunozul, Pardosul, Rísul si alálte mai toáte, cárule cu singele fierbinte mátile a'si recorí sciu , a-deveriiá.

ISTORIA IEROGLYFICA

PARTÉ A CINCÉ.

Asié dára Corbul, din sententii'a ce dedése nemulát, si de máre pizma in tot cuventul adeverului neinduplecát stand, cu tot dé-dinsul de goán'a si venatoáre celor nesuppose dobitoáce se apucá; [«Ca pizm'a indelungáta, cálului síriáp si nedomolit se «asáména, cárile, pentru cá pe cel de pe dinsul sa lépede, an-« tei pe síne de mál se surupa »]; deci cotra Dulaii de cása, Sioimul, Ogarii si Coteii trimáse, porunca cá aciasl'a dandu-le, cá nici un munte inált si nici o vále adúnca necercáta si nescuciuráta sa nu lása, si pentru cá in maestriile intínse pre Inorog se aduca, in tot chipul sa sílésca; iára amintrilé slujb'a si porunc'a de n'or cumvá pliní, [«Clontiul Corbului, precum in «céle streine, asié in céle ale sále a ciocaní scie; si jigánii'a, «cáre puii din trup a'si lepadá nu se milostívésce, au cotra «priiátín si továraş dreptáté vá puté tiné?»].

Acesté asié, dupo porunca, in toáte partile se impraşliára si prin vervurile muntilor si prin fundurile rípiilor nici un loc necalcát, necutreeerát si neadulmecát nu lasára.

Inorogul, in primejdii'a ce se afla vedind si anco cate il aslépla socolind, de odáta in símcéo'a a unui munte asié de inált se suí, cat nu jigánie ambatoáre a se suí, ce nici pásire

zburătoare locul unde stă a privi, peste pulintia eră; coci la suisiul muntelui un'a eră potic'a, si acéi'a strîmpta si siuvaita foarte, cáré in plésié muntelui pré cu lesne inchidindu-se, pre aiuré de suit alt drum si alta cále nici eră, nici se află; iára in vervul muntelui, locul in chipul unii poiáne cat-vă in lung si in lát se latiiă si se deschidé, unde ápe dulci si reci curătoare, erbi si pasiuni in fél de fél crescătoare, si pomi cu livedi de toáta poám'a roditoare si gradini cu flori in tot chipul de frumoáse si de tot mirosul mângaios purtătoare eră. In loc cá acest'a Inorogul vietuind, mácar ca in tot féliul de desfatari si de indemanari se află, inse [«Inimii inchise si de grija «cuprinsa, tot dulcele amár, si tot lárkul strîmpt ii éste»].

Sioimul, cat odáta peste munti inaltindu-se, locul, potic'a si inchisoáre ei, cum si in ce chip éste, vidé; inse pre Inorog unde-vă macára nu zariiă, coci Inorogul preste toáta diu'a supt désa umbr'a pomilor aciuandu-se si la un loc neclatit asiedindu-se, noápté numai la locurile pasiunii ducându-se si cate odáta si la prunduș' din munte in sies coborindu-se, pene in diua iárasii la locul aciuarii sále se află.

Intr'acest'a chip, Inorogul cata-vă vréme strimta si pustnica viátia ducénd, si nu in siltiele, ce asiési nici in viderile sau audirile gonásilor cadind, Coteii de cehnit, Ogarîi de scâncit, Dulaii de brehait si Sioimul de piuit amurtise si din toáte puterile obosindu-se, a venatorii toáta nedéjdé pierduse; de cáre lucru prin scrisori Corbului si altor sfétaici scire facura, precum venatoáre Inorogului nenedejduta éste, si de éste cu pulintia, alt chip de chivernisála sa afle si spre acéi'a a se nevoi sa nu se ingáime, ca intr'acest'a chip lucrul de vâ remané, sfersitul cu multa truda si cu máre primejdie a nu fi nu poáte.

Vești cá acésté Corbul audind, cu máre urgie se infocá, si cu gréle si aspre cuvinte respunsul le déde, de lenevire si de ne-nevointia túre vinuindu-i; asijderé de acmù inainte ingaiméle cá acésté de vor mai pomeni, si lucrul dupo porunca de nu vor plini, cu pedépsa de moárte laudandu-li-se, precum ei si dupo

dinsii sementii'a lor in urgiu'a si scârb'a imperatésca in véci vor remané, le dicé.

Sioimul si alátti impreuna cu dînsul, respuns cà acest'a luand, nu puçin se intristára; [«Coci crancaitul Corbului aspru si spre «rei chezi tuturor pásîrilor si dobitoácelor se véde si éste »]; de cáre lucru cum vor fáce si cum vor drége, stà de se mirà; ca de o páрте urgiu'a Corbului táre ii spaimentà, iára de alta páрте greutáté lucrului preste putînti'a lor ii impresurà; si asié cu totii la un loc sa se adune, cà pentru nevoi'a, ce le stà asupra, sfát de obşte sa fáca, di si soroc isi pusera.

Deci dupo diu'a pusa, la locul insemnát cu totii adunandu-se, dupo ce multe cuvinte, si in ciur si in dârmoiu cernute si zbatute, la mijloc pusera; cu totii sufletele sa'si piárdia, iára trupurile si viáti'a sa'si agonisásca alésera; adeca semn de páce si giurament de prietesiug Inorogului sa trimátia si la cuvent prietenesc si fora viclesiug, cà cum l'ar chemà, din vervul muntelui la gur'a potîcai in márginé apii, cáré pe acolé trecé, sa'l coboára; coci pe supt poálele muntelui si pre lúnga gur'a potîcai o ápa mare si cata-và de láta curé, unde ei socotiá ca Inorogul de se vâ cobori, despre strímptoáre ei il vor luà, iára di-nainte áp'a il ocolésce, din drépt'a si din stâng'a málurile cu mreji si cu síltie avé impenáte, si ce éste temeiu a toáta fora-légé, cu giuramentul tot viclesiugul captusit si acoperit avend, precum loc de siuvait si páрте de nazuit nu vâ mai avé, nedejduiá; [«Ca giuramentul, intre muritori áp'a curatii fiind, vinul «si veninul fora-legii s'au facut, cárile antei dulce imbáta, apoi «amár otravésce si inniáca »].

Acéste blastemáte si fora de lége sfáturi, dupo ce cu totii de bune le afára si de folos a fi le asiediára, alta radecina supt roát'a cárului, si alt otiápoc in copit'a cálului li se aretà; coci Sioimul intr'acest'a chip dise: — Bine cà noi lucrurile la acia'st'a cále am pus, dára cine se vâ puté aflà, cárile la locul, unde Inorogul lócuíasce a se urcà sa poáta? si acéste cuvinte de miiáre amestecáte cu fiáre cine i le vâ povesti? si giuramentul nostru

cel fragmentat cu zahăr si dospit cu toápséc amár, cine il vâ dá ?

Cu totii de tot sfátul uimiti si de tot insciintiátul lipsiti tãcura, si ce sa respundia cuvent mãcara nu avura ; [«Ca cand «socotél'a asupr'a reutãtii este intemeiãta, atuncé nu numai as-
«cunsul inimii necajindu-se se pedepsésce, ce tot lucrul, impotriv'a
«dreptãtii pus, aspru si groznic se ivésce»]; si asié cu totii in lavyrinthul neãflãrii si in rateciré nenemeririi ar fi remás, de nu in munti pre acéi'a vréme jigãnii'a, cáré Hameleon se chiãma, s'ar fi aflát; [«Ca precum in tot adevurul orgãnul dreptãtii, asié
«in toãta minciun'a orgãnul strĩmbatãtii a lipsĩ nu poate»]; a carui'a fire in toãte fégele a se schimbã, precum sa fie, mai de nainte s'au pomenit. Acest'a dãra macãra ca la putĩnti'a trupului mai mult de cat un sioãrece nu erã, inse in putéré a ìnvointii a tot reul, de cat un balãur mai putĩncios erã, si macãr ca la sfát nechemãt viind si la cuvent neĩntrebãt respundĩnd, precum el lucrul acest'a a'l seversĩ, si slujba cã aciast'a a plinĩ vã puté, dise; asijderé cate-vã mijloce, spre a lucrului lesnire, precum vã aflã, cu multe lingusituri, tãre se fagaduiã.

Iãra povésté Hameleonului intr'acest'a chip erã :

—Odaneoãra Hameleonul prin prundiulul ápei acei'a ambland, áp'a, poate fi, Nilul erã, coci din apa un Crocodil mãre si groznic esind, pre becisnicul Hameleon, pentru cã sa'l inghitia, in falci il luã. Hameleonul, macãr ca in fãc'a a tuturor tontilor se schimbã, ce in cevasi macãra a'si folosĩ nu putù; [«Coci la vi-
«déré ochilor toãte simtirile si chitèlele se incue»]; asié fora véste el in vrajmãsi coltii Crocodilului aflandu-se, nu numai schimbarile si mutarile, ce asiési si pre sĩne cine si ce sa fie se uitã; inse biftuiré Crocodilului, norocul Hameleonului fũ; cáré vréme spre ascultãré langedĩi rugaminte ii dède.

Hameleonul dãra, cu mãre umilintia, si cã cel ce moãrté in ochi isi véde, din toãta nevointi'a si cu toãta jélé rugandu-se, dicé : — O domnul si stapanul meu ! o pricin'a mortii si vietii mele ! o putérnicule putérnicilor si biruatoriul biruatorilor ! pene a nu me fáce strãmtie printre coltii tei, spre plecãtele si ticaloãse

cuvintele mele, audiul iti pléca; [«Ca nu atat'a hrán'a manii'a «foámei potolésce, pre cat rugaminté cu plecaciune, tarii'a vraj-
«masiia infrange; si de multe ori ce simcéo'a suletii n'au
«petruns, cuventul umilit au domolit»].

Crocodilul, a'l zdrumicà falcile oprindu-si, Ce i-ar fi cuventul?
il intrebá.

Hameleonul dise : — [«Uscaciuné posmágului spre potoliré
«foámei, iára nu spre dezmiérdaré mész se gátésce»]; de cáre
lucru a dice indraznesc, ca din faremii'a mica cà mine, mai vâr-
tos in vréme de sátiu cà acest'a, ce folos sau desfatáre asié
máre a simti vii puté? si créde-me, domnul meu milostiv, ca
din uscate si zvéntáte oşcioárele méle, fora numai scornél'a
grétii plinului stomáh, alta cevà a esi nu poáte; deci in fire
Crocodilului de éste vre o mila, acmù in micsiorimé si miesie-
limé mé sa aréte, iára eu robul stapanului si crutiatoriului meu
giuruesc, cà preste puçine dile si in curenda vréme un venát
máre, grás si frumos agonisind sa'i aduc, cárile, ori cat de máre
si vrajmásia foáme ai avé, a o potoli si a o saturà sa poáta, si
ori cat de flamend stomáhul ti-ar fi, de biv si de sátiu a'l saturà
si a'l implé, destul sa fie; iára cuventul fagaduit cu lucrul de
nu voi ispravì, stapanul meu milostiv bine scie ca viáti'a mé in
prund si lócasiul meu lûnga ápa éste; pentru cáre lucru ori
cand ar vré si ar pofit, de nu mása indestulita, iára gustáre
frundierita tot voi fi.

Crocodilul, si satul intr'acé vréme si lácom pre alta vréme,
pentru gain'a de mane, oul de astadi lasá, si táre cuvintele si
giuruitele Hameleonului poftorind, intr'alt chip de vè fi, sau
alte pricini de vâ pune, táre il ingroziià si in fél de fél de munci
si de pedépse i se laudà; si asiési precum antei limb'a cé lunga
ii vâ zmulge, apoi toáte madulárele fora de nici o mila, ii vâ
zdrobi, dicé.

La Hameleon, de lungimé limbii ce áre, lucru de mirát éste,
pentru a cui fire antei a povestì puçintel zabavindu-ne, apoi
iárasii la cuventul nostru ne vom intoárce.

Aciasta jigănie in partile călde se năște, si mai vėrtos cei mări la Barbări'a, dăra mai mici si la Zmir in Asī'a se afla Chipul, de cat altor jiganii, mai mult broăscei se asămena; numai căpul, spinticatur'a gurii pėscelui, ce'i dic Lacherd'a, se raduce; grumăzi n'are; gur'a mult spinticăta si pene la umere agiunge, coci cã si pėsele grumăzi n'are, ce căpul cu spinăre la un loc i se tine; de la căp pene la coada, spinăre cã a porcului grebanoăsa si gârbova'i este; peste tot trupul per, sau alt fėl de piiale nu are, ce in chipul Săgriului soldī manuntiei si in verv ascutitiei are; la ochi albusiuri, in giurul impregiuriul luminii, cã alte jiganii, nu are; ce pre undē ar fi sa fie albusiul ochiului, iărasi soldisiori, cã si peste tot trupul, are, numai mai manuntiei; tot ochiul in chipul movielitii din melciuri afăra, cã a broăscai es, si de la radecina in sus de ce merg se ascut; iăra in vervul ascutitirii lumin'a ochiului, cat un graunț de măc, galbinind se vede; cand intr'o parte si intr'alt'a vã sa căute, nu căpul, ce melciurile ochilor isi intoarce, cu cările in toate partile slobod căuta. Picioare are pătru, inse cële de nainte la braç cu a Moimătiei isi sămena; degete cinci si lung'sioare are, si cand cu pãlm'a prinde cevã, intre doae si intre trii degete pãlm'a i se inchide si se deschide, de o parte degetul cel märe si cu cel de lunga dinsul puind, iăra de alta parte alalte trii remaind. Coad'a cat a Sioărecelor celor mări este de lunga, cu căre nu mai puçin de cat cu manule prinde, ce ar fi de prins; coci cand vã sa se sue, sau sa se coboăra pre vārg'a șuptire, precum cu brâncele apuca, asié si coad'a in giur impregiur isi impleticesce, cã din mani de s'ar scapã, de coada spendiurãta remaind iărasi a se apucã sa poata. Limb'a nu mai scurta de cat coad'a ii este, anco poate si mai lunga sa'i fie; iăra in vervul limbii din fire asié este daruit, cã cum cleiu sau vėsc ar avé; deci de depărte si tot de odăta, limb'a scotindu-si, o lungesce si pre căre musca a lovī s'ar tēmplã, indăta pre limba'i inleita remane, de unde nici cum a se mai dīzlipi, sau a scapã mai poate. In toata viati'a lui cevã a mancã nu s'au vediut, ce ghrân'a,

áerul si vezduhul ii éste; coci Hameleonul, pre cárile a vidé ni s'au tēplat, prin vrémé a unui án, in cuşca inchis, fora man-cáre si fora beutura, au tráit, a carui'a moárte nu de alta, ce de nesufferiál'a gerului s'au tēplát; iára cand prindé muscele, precum s'au dis, nu pentru ghrán'a, ce pentru gioác'a le prindé, si dáca le inghitiá, indátasi pre gios le lepadá, nici cum musc'a betejind, coci musc'a, dáca cadé, cu picioárele mişcá si multe dintr'insele, dezmetecindu-se, iárasí zburá. Alt glás, sau can-tec nu áre, fora numai cá un foále, de vezduh implendu-se, cand se rezsufá, cá foálele cand se rezsufá, cosíul ii rezsuna. Cé din fire floáre ii éste alba cu negru picála, precum sint soldii Costrasiului; iára amintrilé ori in ce félde floáre vâ, in-tr'acéi'a se poále schimbá; deci cand se mánie se fáce vérde, cand se intrista se fáce negru, iára cand se veselésce, rosiu cu gálben amestecát se fáce; asijderé si fora pricina in tot féliul de féce se schimbá iára mai vertos in floáre, ce'i sta de nainte, hiriş intr'acéi'a se muta. Pricin'a acestii puteri ce áre, adeca din nemica flori si féce in divuri in chipuri a'si agonisi, multi in multe chipuri a o aretà se nevoesc, inse pre cat noi sám'a a i luà am putut, éste acias't'a: Grauntiele céle manuntiele, cárile in chipul Ságriului peste piále ii sint, fiete cárile din pátru parti, in pátru féce éste din fire vapsít, adeca: alb, negru, rosiu si al-bástru in floáre ceriului, cárile sint vapséle din firé statatoáre; deci cand vâ sa se fáca negru, toti soldisiorii cu parté cé négra in sus ii intoárce; asijderé cand vâ sa se fáca rosiu, alálte de desupt ascundind, parté soldisiorilor cé rosie de asupr'a scoáte, si asié la alálte fáce; coci toti soldii lui sint rôtundi si in chi-pul sferii prin piál'i se intorc, si precum ii éste voi'a ii muta asijderé, cand vâ sa se mute intr'alte féce, fécele soldilor amés-teca, si in chipul zugravilor, din cate-vâ flori amestecáte alta floáre scornésce. Deci pentru firé si chipul Hameleonului atat'a destul fiind, la cuventul nostru sa ne intoárcem.

Asié Hameleonul, supt groáz'a dátului cuvent, cotra Crocodil (precum mai sus s'au pomenit) legat si strins fiind, si pentru

voroáv'a Inorogului audind, îndată socotî ca din doáé lucruri unul tot vâ puté ispravî. Unul, ca el, la trup mic si la suit si la coborît sprintîn fiind, pre fiete cáre strîmptori a incapé si ori unde Inorogul ar fi, a se urcà vâ puté. Deci Inorogul, dupo vicléne giuraménturile, ce vâ sa'i dé, domirindu-se se vâ incredîntiã, si la márginé ápii in prund de se vâ coborî, si Dulaii de'l vor puté venã, precum máre slujba cotra Corb si cotra toti máre prietesiug au facut se vâ aretà, cáre slujba fora nedéjde a máre si indestulita pláta nu erã. Iára altul, ca de nu vor puté Dulaii pre Inorog stapanî (coci viclén'a jigánie si acias't'a sciiã, ca Inorogul nu puçina iutime in picioáre áre), si de le vâ cumvã din gura-li scapã, alt loc de nezuintia nu poáte sa aiba, fora numai cu innotátul ápii, de vréme ce toáte strîmptorile si potîcile acmù inchise si pazite fiind; si asié venátul in ápa, Crocodilului sa aréte socotîã, si cu a Inorogului nevinovatiie, el din vin'a robiii sa scápe gandîã; in scurt, sæu Corbului spurcãta slujba, sau Crocodilului crunta pláta, cu a Inorogului curatiie, sa fáca táre navrapiã; cu cáre mijloc pricina a i se dà vedind, de lucru spurcát si scarandavicios cã acest'a se apucã, cã el orgánul fora-legii, vásul otravii, lingur'a vrajbii, tocul minciunilor, silti'a amagélii, curs'a viclesiugului, vapsál'a strîmbatatii si venditoriu dreptatii sa se fáca priimî; [«Ca reutáté in ném moštenin-«du-se, in cáre chipul sa se ijdarásca nu cérca; ce unul sfersî «tul reutatii éste, cã impotriv'a binelui sa fáca, ce ar fáce, cárule «nici impotriv'a a carui bine, nici cu cáre chip de reutáte se «slujésce cáuta»]; si anco mai vértos fora-lége peste fora-lége si reutáte peste reutáte a gramadî nu se sîã; de vréme ce nu numai de bine-fácerile, cárule de la Inorog vediuise, uitã, ce anco pentru bine cu reu a'i resplatî (jigánii'a cáré bine nici a fáce, nici a grai, nici a pomeni au invetiát) se ispitîã si se nevoiã. Ca odaneoára Hameleonul, putred si otravit áerul (cárule Sám se chiáma) inghitind, de cárule lovit si topsicát, acmù céle mai de pre urma duhuri tragé; a carui'a páltima Inorogul vedind se milostivî, [«Ca inim'a milostiva cu cel ce'l doáre o doáre, si cu

« cel patîmâş impreuna patîmésce »], si cornul, cel ce a toáta fire de bine-facétoriu éste, spre putred si acmù mai imputit trupul Hameleonului isi întînse, cu a carui'a umediála topsêcos áerul, cárile prin tot trupul latit si impraştîiát ii erà, spaland, si toáta putregiuné curatindu-i, iárasí la viátia l'au intors. Ce jigánii'a spurcáta, anco de demult in scoál'a Camilo-Pardalului Ithic'a ascultând, a lui titul, cárile de asupr'a portii scris éste, poáte fi invetiase, cárile intr'acest'a chip se citésce : [« Pene cand « cinevâ pre cel 'al seu de bine-facétoriu véde, dátori'a a- « celui facut bine, in cunoscinti'a inimii stîdîre si páltîma ii aduce, « cáré pururé supt legatur'a dátorii il stringe; deci pentru bine, « cu bine a respalî a celor putînciosi si fricosi lucru éste; asijderé « pentru reu cu bine a respalî a celor fricosi si norocosi fápta éste, « iára a celor intielepti politici chivernisála éste, cà nici in fric'a « fricosului sa cádia, nici norocul norocosului sa ispitésca, ce sau « pentru binele máre, reul pré máre facénd, alta dáta undevâ a'l « tîmpinâ macár sa nu priimásca, si asié in fáça necautându-i, « de supt legatur'a dátorii binelui, cáré rusine si stîdîre ii aducé, « sa scápe, sau a pricinî neputénd, de la altii pricin'a mortii sa'i « aştépte, cà dintre vii esind, precum dátornicul i-au lipsit sa « scie, si asié si din páltîm'a sciintii inimii, odihnit sa remae »].

Asié dára Hameleonul, in tot chipul reul Inorogului, binele si folosul seu a fî alegénd si in moárté lui, viáti'a sâ alcatuind, cotra mai sus pomenitele jigánii, precum aciasta slujba le và slujî, se apucá.

A reului reu cuvent tuturor reilor bun si placut fû; [« Ca toáta « inim'a ré a toáta reutáté deschisa gázda si láscava ospetatoáre « éste »]; deci cu totii indáta multe si fél de féluri de féçe Hameleonului giurnind si muntí de aur, cu pietri de anthráxa, lá-comului fagaduind, cuvéntul la fápta de và aduce, precum ii vor dà dícé; si mai multa vréme zabavii nedánd, o cárte scrisera, in cáré mai multe látiuri, de cat slove, si mai multe suletie si sule, de cat oxii si várii, spre nevinováta viáti'a Inorogului se gatá; in cáré acésté se cuprindé :

—Sioimul, Ogării, Dulaii și Coteii, Inorogului slavitolui sanetate! Iată pre al vostru și al nostru priiătîn cotra voi trimétem, cárile cárté noástra dând, alálte cate din rost ar dice credintia sa aiba, poftim, coci nu a lui, ce a noástre cuvinte iti aduce. Asijderé in scire fácem, ca de vréme ce tot dobitocul intr'un gând și intr'o inima pe Strutocámila siie epítrop au ales și l'au priimit și sylloghismul Corbului neclătít și ne despartit a fi a tuturor zápisul și iscaliturite adevéresc; remane lucrul că și tu dintr'alte, dobitoáce razletite și ratacite sa nu fii, ce cu alálte intr'un stául și intr'o petrócere sa te intorci; de cáre lucru, noi prietínésce a te sfatuí indraznim, și in frie'a ascunsului inimii, spre binele și folosul vostru, ve indemnám; deci de 'ti vá fi voi'a, precum și a noástra éste și poftésce, din munti coboríndu-te, la locul, unde și noi a viní putem, vino, că acolé mai pre lárg, fáca cotra fáca voroáva a avé sa putem; nici alt gând, sau alta socotéla in gând sa'ti intre, coci pre numele cerescului Vultur și pre tarii'a stelescului Leu in tot adevéru ne giurám, ca in inim'a noástra gând reu și vicián nu éste Asié Vulturul cu blandétie și Leul cu mila sa ne fie, cat gândim, vom, sau fácem ceva reu asupr'a voástr'a; și cu acésté cum mai curénd respunsului sa ne invrednicim rugám.

Intr'acést'a chip cárté scrisa și pecetluita in man'a Hameleonului o dédera, cárile luand'o, nu numai cu bráncele și cu lábele, ce și cu coád'a și cu pánțelece tériindu-se și urcandu-se la munte a se suí începú.

Deci dupo multe nevoi și nevointie, dáca la locul, unde Inorogul lócuia, agiunse, cu canesci cucirituri și hulpesci magulituri inainte-i i se aretá : — Bucura-te, domnul și izbavitoriul meu, dicéndu-i,

Inorogul : — De unde te luási jigánie dobitocita și dobitoc jiganiit ?- dise, - și de éste in gur'a tá véste de bucurie, și in inim'a tá gând de adevériciune ?

—Toáte bune, adevérate și fericite sint;- respunsa Hameleonul;
—traíasca domnul meu milostiv intr'ai multimi și buni, și toáta

nepriiátin'a minte de ascutita símcéo'a cornului stapanului meu nepetrusa sa nu scápe si tot impotrivnicul, práv si pulbere supt tálpele imperátului meu sa se fáca!— si cu acésté, scotind cárté, cu multa plecaciune in mana I-o déde.

Inorogul, cárté dáca citi, si celé ce intr'ins'a se cuprindé dáca pre ameruntul inteliáse, cotra Haméleon dise : — [«Precum «rán'a véche si adúnca, pre lesne a se tamaduì, asié, si anco mai «mult, neprietesiugul si vrajmasii'a de multi ani in curénda «vréme a se uitá si de la inim'a a se lepadá pré cu anevoe «lucru éste»]; inse [«Precum la rán'a ré si gré mehlemul si «lécul de se si afla (ca fora léc numai moárté la muritori éste), «ce semnul grozáv locul odaneoára betejit invátia, asié si nepri- «iátinul vechiu si vrajmás, de s'ar si fáce priiátin, inse patimirile, «mai de nainte trecule si simtíte, a fáptei nepriiátinului pururé «impungětoare si de pomeniré cu dosáda aducětoáre remán»]; de cáre lucrú macár ca doftorii'a boálei acestii'a nenedejduita éste, inse de vréme ce anteì ei plecatori spre páce si poftitori de prietesiug s'au aretát, [«Nici páce a gonì acelui cu socotéla, «nici in viátia pizm'a a tiné si vrajmasii'a a urmá a intieptu- «lúì lucru éste»]; si macár ca nici slovele credíntia, nici cuvintele adeverintia a avé pot, inse [«Prostimé si birisii'a inimii, asupr'a «adeverului staruita, adése si mai tot dé-un'a ascunse si captu- «site viclesiugurile si maguliturile istetilor au biruit»]. De cáre lucru, prin cárté mai mult cevà a scrie neavénd, din rest Sioimului de la mine sanetáte ii víì poftì, si precum poft'a, ce poftése, de la noi invoita si priimita éste, ii vei spune, si precum, dupo cuvéntul dat si giuramentul legát, m'am incredíntiát, il vei adeverì; nedéjdé si izbend'a pururé in dreptáte puind; [«Coci mai táre éste singuratáté in dreptáté unui'a, de cat «toáte táberile in strímbatáté a dieci de mii de mii»], si precum la locul prundului me voi coborì, ii víì povestì; inse singur cu singur impreunáre a avé poftesc; [«Ca Dulaul reu «nu giurát, ce asiési nici cu lántiuge legáte, de aproape credin- «tia nu áre»]; asijderé [«Nepriiátinul atuncé credíntia a avé

«trebuie, cand reul a fáce, nici man'a ii da, nici vrémé ii «slujésce»]; pentru aciaást'a dára Dulaii de la locul impreunarii noástre sa lipsásca, si ales pentru impreunáre, cáré cand si unde vom sa avem, macár cum scire sa nu aiba. Iára tu, a méle cotra tñe de-bine-fáceri aretáte poménind, cuvéntul acest'a mistuíasce si de cotra tot chipul il acopere si'l tainuíasce.

Atuncé Hamleonul, cu aspre blastemi si straşnice giuramenturi, a se blastemá si a se giurá începù; si : — Pre viát'i'a mé, o domnul meu,- dicé,- si pre credínti'a mé, de voi descoperi, de voi grai, sau din mani, din cáp si din ochi semn de insciintíare de voi fáce; in cáp urgie, in ochi orbie, in mani ciungie sa'm vie, si roád'a gândului meu cu amár, cu pelin si cu venin sa manânc; viu Leul, viu Vulturul, caror'a me inchin, ca de ce m'am apucát pene la sfersit nu me voi parasí; si domnului si stapanului meu, cu toáta dreptáté, ori in ce si cat voiu puté, a slují nu me voiu lenevi. Asijderé despre Sioimu vre o grija sa nu porti, coci pre cat voroáv'a si cuvéntul ii éste de lamurit, pre atát'a inim'a si sufletul anco mai curát si din toáta imaciuné spalát ii éste; [«Ca la omul íntreg, cuvéntul icoán'a sufletului, si fápt'a ascuns'a a inimii coámoára «poárta»]. Eu dára, dupo porunc'a de-bine-facétoriului si stapanului meu, iáta cum mai de curend inápoi me voi intoárce si toáte ale tále nepretiöluite cuvinte pre ameruntul Sioimului voi povestí, si iárasí ce cuvént de respuns voi luá, fora nici un préget, la domnul meu milostív il voi aduce.

Cu acésté, dupo ce Hamleonul de nainté Inorogului esí, pre cále mergénd, precum pásii, asié chitéle isi mutá, si precum piiálé, asié gândurile si minté íş vèrstá si 'si schimbá, si singur cu síne ni mai táre pásii mutând, ni de íaveluire gândurilor, cále si calcatur'a-si uitând, prin nesciintia se opriá si viclénele giuramenturi socotínd, intr'acést'a chip intorcé si le talcuia, [«Ca precum stomábul reu, din bune bucáte, venin si greutáte «dobendésce, asié giuramentul si cuvéntul drept in inim'a vicléna

«spre reu si spre viclesug se primenésce»] : Pre viátia si pre credintia m'am giurat, precum cotra cinev nu voi descoperi; inse gndul inimii méle, adeca pene cand sau in dintii Dulai-lor il voi intiep, sau in falcile Crocodilului il voi inec, in cle sa'm isa si in cp sa'm vie rod'a gndului meu, adeca pre lesne sa'm vie si dupo pofta sa mi se pliniasca lucrul, crile am inceput, ca pene gndul nu'm voi dobend, de nevointia nu me voi parasi.

In tote cu dreptte domnului meu sa slujesc m'am giurat; inse intr'aciasta dta advert domnul si stapanul meu Crocodilul ste, intr'a carui'a robie cadind, cu pre tait m'au slobodit si dintr'a să buna voe vitia si dile mi-au daruit, si pene pretiul ii voi plată, de la mine snta prol au luat; deci altul mai bun, mai placut si mai primit pre, de cat Inorogul, altul sa fie nu pociu socoti, si asié ste. Ira cat pentru a Vulturului si a Leului vitia éste, puina grija port, coci si puin de mine se atnge, mai vertos [«Ca giuramentul, crile pre a altor'a vitia staruit sta, «cu chipurile, crile de dobitoce si de psri in ceriu a fi as-
«tronomii adveresc, se asmena»],

Hameleonul, in cle c acst mergnd si blojorind, la Sioim sosi, carui'a, dupo obicei inchinndu-se : — Bucura-te si irasi bucura-te, - ii dise, - coci tote dupo voe si a mrelui teu suflet pofta curg, si mai mult cu lungim vorovei vrme indesiert sa nu trica, gls de bucurie si cuvent de veselie in scurt sa'ti povestesc; [«Ca proimiul lung la voroáv'a scurta c cpul porcului «la trupul rlii se potrivsce»]: Pre nepritn, cu buni chezi, la mana ti'l aduc; dupo cuvinte s'au last, viclnelor giuramenturi s'au incredintit, si la prundi in mrgin pii sa se cobora, fora nici un prepus, s'au insielt. Acm dra sententii'a si invetiatur'a mosilor si stramosilor toi pomenésce; [«Ca sfersitul «nepritnii izbend'a asupr'a nepritnului éste, ira mijlocile, «cum, cu ce si cand, nu se crca»]; deci acm vrme gasnd si mijlocul prin giurament aflnd, mai multe nu cuget, ce cum mai crend, unde si cand v fi impreunáré, cuvent si porunca

im da, că fora zabáva cumplitului vrajmăș așternut spre somnul vécinic sa'i aștern, si acoperement de odihna nedesteptáta, cu un ciás mai înainte, sa'i gatesc. Inse Inorogul aciaș'a au cersiut, că Dulaii, Ogării si alalti Cotei la locul impreunarii sa nu se afile, ce singur numai cu singur impreunáre sa aiba ; la cáre lucru cu proáș'a mé socotéla sfatuesc : dupo poft'a si céreré lui sa fáci, că nu cumvâ, de depárte mirosul Dulailor adulmecand, de viclesiug sa'si prepue si de la strimptoáre neesind, la prundiș nu se vâ coborî; iára la prundiș coborîndu-se, de ciia mai multa grija nu purtà, coci eu, slug'a tà, cu toáta nevointi'a grijé slujbii acesti'a voi avé, si ori in ce chip ar fi (dupo cum se dice dicétoáre), voi affá ac de cojocul lui.

Sioimul chipul insielaciunii ce facé si marimé fora-legii ce ispraviá de adoá-oárâ socotînd si razchitînd, asijderé drépta si curáta inim'a Inorogului vedind, gândul intr'alt chip începú a i se plecà ; [«Ca ce reutáte nu abáte bunatáté? si ce strimba-táté nu biruiásce dreptáté?»]; si macár ca cu nestémperáta vrajmasie intr'acel'a chip îl goniá, si neparasit de atá'a vréme il intîriá, inse in sine socoti ca acel fél de scarandavicioása venatoáre preste toáta fora-de-légé coversiésce, si asié primejdúile dintr'ambe partile in cumpen'a dréptii socotéle cumpenind, spurcát'a aciaș'a fápta, de cat fric'a, cáre despre parté monarhiilor purtà, mai gré a fi affá, si batgiocur'a isteciunii viclene, de cat láud'a, cáre socotiá ca cu prinsoáre Inorogului isi vâ agonisí, cu multul mai máre si mai neștersa a fi cunoscú; de cáre lucru, dic, unii (precum mai pre urma de la Bòtlán cuventul au esit) cotra Hameleon, intr'acést'a chip sa fie grait : — Eu pentru slujb'a, cáre pene acmú ai facut, foárte iti multiemesc, iára de acmú cáre sa fáci te fagaduesci, sa scii ca nu o priimesc, si mai cu dédins aciaș'a a scí ti se cáde, [«Ca vrednicii'a, macára si la nepriiátin ar fi, pururé laudáta éste»]; asijderé [«Precum prietesiugul, asié neprietesiugul ghotárele si tién-«chiurile sále áre, pre cárule cel urmatoriu cinstii si vrednicii «a le sarí si a le cöversí nu i se cáde»].

Noi cu totii macár ca sfátul dintei, cárile asupr'a Inorogului am facut, pre réle si fora de lége temelii au fost asiediát, (de vréme ce supt poál'a giuramentului adevérintii, idolul minciunii viclesiugului a acoperi nevoiám); inse atuncé din sfátul pus nu ni-am fi clatit, cand in respunsurile lui, impotriva viclesiug si neprietiásca necredíntia am fi cunoscut; asijderé in multe chipuri cuvintele de 'sar fi impleticit, si giuramenturile noástre in multe féliuri de-ar fi ispitit, din cuvent in cuvent si din respuns in respuns, voroáv'a spre alta cále a abáte am fi putut, carii'a cu vréme si alta talcuire pre lesne s'ar fi putut dá; dára acmú cu prostímé, cu dreptáté si cu credínti'a, cáré au aretát, si in giuramenturile noástre fora nici un prepus lasíndu-se si incredíntíndu-se, toáta aparáré si siuvaiál'a s'au ridicát; de cáre lucru nu numai pofl'a neprieliásca, ce si fric'a cerésca de socotit éste; [«Coci ghotárul nepriiátinilor éste, cá cu oárba pofl'a izbendii, din právil'a dreptátii si hotárale cinstii sále sa nu «iása»]; asijderé [«Toáta izbend'a adevéráta asupr'a nepriiátinului impreuna cu biruinti'a si láud'a ciárca; iára cand din «izdenda ghula se násce si ocáara, atuncé izbend'a adevéráta se «agonisésce, iára cinsté si sláv'a numelui se pliárde si se oca-résce»]; asijderé [«Izbend'a numai atuncé titlul biruintii a «agonisi poáte, cand cá un nepriiátin pre nepriiátin nepriiátinésce biruiásce, iára nu cand cá un priiátin viclián pre «nepriiátinul drept prietínésce viclénésce, cáré atuncé spureáta «viclenie, iára nu curáta biruintia se numésce si éste»]; de cáre lucru, [«Céle odáta reu si fora socotéla sfatuite, fora nici o «rusine spre bine si spre socotéla trébuesc clatite si prefacute»]. Deci, pene unde sorocul impreunarii noástre vá fi, duhurile neprietínesci a potoli si afára din tot punctul viclesiugului unul cu altul impreunáre a avé am socotit; iára dupo voroávele sfersite, vre un legament de prietesiug între noi a se alcatui neputendu-se, atuncé iárasii la punctul, ce erám, ne vom intoárce, si el ale sále, iára noi ale noástre vom cautá.

Cotra cările Hamleonul, adaogënd veninul a'si versà, dise : — Intre nepriiátini právil'a aciast'a, cáré ai pomenit, adevérata este, si cuvintele si socotélele acéste cinstesie si laudáte sint; inse si alta právila se afla, cu cáré cinevã slujindu-se si pre nepriiátinul seu a birui poate si pre urma toáta întinãré si imaciuné hului isi spála si'si scoáte. Tiénchiul alergarii nepriiátinului pene acolo este, pene unde pre nepriiátinul seu biruiásce, si biruinti'a luand, de ciã se odihnésce; deci sau a birui, sau a se birui, tẽmplãré neprietínsca este, iára peristásurile a se cercã supt právila nu cáde; [« Ca precum in razboáele de oáste hotár «sábiji, sulitii, sau sígetii nu se pune, ce ori cáré árma mai «pre lesne ar slujì, cu acéi'a pre nepriiátin a lovì, a rani si a «omorì slobodienie este»]; asijderé nici hotár este pus, cand si unde spre nepriiátin a navalì, ce cand vrémé slujésce si unde locul spre lesnire se socotésce. Intr'acest'a chip sint si mijlocele, cárile fora árma, sau fora alt chip de mihánie, adeca prin chipul prietesiugului, prin dulciãti'a cuventului, prin vërtoása si petrundiloáré sul'a aurului, prin zugravita plecãré cãpului si in cé mai de pre urma prin frumos mestersiugul giuramentului, pre nepriiátin supt legaturile izbendii si in obeþile biruintii a aduce pozvolenie se da, ca toáte mai sus pomenitele právile numai in batãi'a monomahii a slujì pot, si a se pazì trebuesc.

Cotra cările Siomul respondind dise : — Acésté precum dici asié ar fi, cand cu gand si cu cuvent aévé neprietínsesc asupra ni-ar vini, sau impotriva i-am mérge; iára acmù noi chemandu'l in numele pacii, cum vom lucrã lucrul vrajbii? si cand in venatoáre de obþte l'am incungiurã, atuncé nici coltii s'ar oprì, nici unghile s'ar aperã, ce cárile mai antei ar puté, acel'a mai tãre l'ar spinticã. Deci acésté intr'aciast'a dáta, precum din gura asié din inima, parasite si lepadáte trebue, si alta zabáva mai mult nefacënd, cum mai de curend sírguiásce si Inorogului, dupo ce de la mine inchinaciune cu plecaciune îi vii dà, precum mâne in márginé apii la prundiþ este sa ne impreunam, îi spune,

coci acolò prietenésce il voi așteptà Asijderé precum pre aláti továrasi, (in cárii prepus de viclesiug áre), de lúnga mine i-am departát si alta cevà grija impotrívnică sa nu poárte il in-sciintiáza; [«Coci cuventul de credința in mijlocul neprie-
«tínii cinsté si marimé, de cat in mijlocul prietínii mai mult
«si mai táre isi aráta»].

Hameleonul, de acolé esind, in sîne si cu sîne a chití si in réo'a-si minte că acésté a invelú si a praveli incepù, [«Ca
«precum lumin'a soárelui la ochii bolnávi intunecáre, asié cu-
«ventul de linește la inim'a saltatoáre, tulburáre aduce»]:
Oáre ce poáte fi aciasta nestatatoáre, si de eri pene asta-di in-
tr'alta socotéla mutáta, minté Sioimului! ca de pre a voroávelor
sémne, cárile aévé im aráta, osteninti'a mé in zadár si nevoin-
ti'a in dár im vâ esi. Eu socotíám ca toáta greutáté lucrului
in coboríre Inorogului, la locul prundului, staruíásce; cáre lucru
prin multe ale méle crunte sudori éste sa se seversíásca; iára
dupo pogoríre lui, lucrul gát'a si seversit tiném; a caruí'a mul-
tiemita si pláta, dupo céle multe si mári giuruintie ce'm facé,
fora prepus așteptám.

Apoi nedéjdé induplecandu-mi, dicém, ca din coltii Dulailor de
vâ cumvâ, scapâ, din falcile Crocodilului nici cu un mijloc nu se
vâ mântui; si asié sau despre o párté, sau despre alt'a, remásul
barbátului cu trantítur'a muerilor, tot voi dobendí, si gândul
mieu inceput tot voi ispravi; iára acmù cunosc ca Sioimul,
poáte fi, din scoál'a Fizicai in scoál'a Ithicai au intrát, că cum
toáta viát'i'a in canoáne ș'ar fi invetiát, si toáta ghrán'a cu
dreptáte ș'ar fi aflát; cáre lucru precum de firé Sioimului de-
párte sa fie, cine poáte sa nu scie? Ce sau pre cel'a, cárile pre
aciasta slujba l'au trimis, viclenind, pre vécínicul nepriiátin la
mana sa pue nu vâ, sau vedind ca cu man'a mé lucru greu si
de láuda vrédnic, că acest'a, se ispravésce, mie im pizmuiásce;
[«Ca pizmatáriul, pentru că cinsté altuí'a sa nu se adáoga, siie
«scadére si ocára a priimí obiciuit éste»]; ce de vréme ce Sioi-
mul minté pestrícionií pênelor íși asemená, si eu slujb'a in

făc'a piei im voi întoarce, nici dupo socotél'a cuivà firé im voi schimbà, ce precum pené acmù, asié si de acmù fêcele si sciù, si pociu a mi le schimbà.

Acésté el prin buze bolboraind si toate reutatile in inima fierbënd si zamintînd, antei la Dulai, la Ogári si la Cotei alergá, si toáta pocitánii'a cé ascunsa dé-fir-a-per le povestî; adeca precum Inorogul la impreunáre sa vie cuvent au dát, si precum impreunáre lui cu Sioimul preste sciinti'a altor továrasa sa fie, cáre lucru Sioimul fora nici o indointia au priimit. Asijderé precum Sioimul sfátul cel bun, de folos si de obşte ş'au mutát, si pre Inorog din legaturile gát'a nebetejit si nedodeit vâ sa'l sloboádia; intr'alt chip de ar fáce, máre scadáre cinstei si ocára numelui socotîndu-si.

Deciá minciun'a cu multe imputicioáse flori imbodobind, dicé, precum Sioimul sa fie dis, precum unghile si pintînii lui pe cornul Inorogului a se pune nici indraznesc, nici hárnice sint, nici el orgánul reutalii si cinii'a viclesiugului a se fáce firé-i priiméce, ce numai cu bine si cu prietesug cu dinsul cevà a fáce de vâ puté, in tot chipul vâ ispitî; iára amintrilé la reu si la viclesiug macár cum nu se vâ amestecá, si curáte sa fie unghile lui de singele nevinovát.

Deci acmù de éste si a voástra socotéla intr'acést'a chip, si cu totii impreuna minté despre folos spre stricaciune de v'ati mutát, sa sciù si eu, cá nu mai mult in desiert ostenintiele sa'm cheltuesc; iára de cunoásceti, sau ve prepuneti cá vre un viclesiug in minté Sioimului sa fie intrát, (spre cáré nu puçine si mici sint sémnele, cárile cu urechile li-am audit si intr'adever cu gur'a si cu inim'a le marturisesc), cuventul cárile voi povestî, [«Coci tainuiré lucrului, scriptiul corabiii éste»], si chipul mestersugului in ascunsul inimii voástre ascundeti, cu cárile foarte pre lesne si preste a Sioimului sciintia la sferisit a'l aduce viti puté, cu cáre mijloc de la Vultur si de la Corb toáta multiemit'a si plát'a singuri voi luand, Sioimul de dár si láuda

cà aciaș't'a lipsit si că un necunoscătoriu binelui si folosului singur de sine pedepsit vâ remané, si pentru coci asupr'a nepriiătîinului milostivire si dreptâte aretând si giuramentul nebetejit tiind, mîre caiála in urma si fora folos vâ simti; [«Ca «de cat giuramentul, mai bun meștersiug si mai tîre maestrie «si mai tainuita viclenie spre amagiál'a cuivâ a se dâ nu poâte»]; asijderé [«Ca ori cand ce éste adeverat de s'ar grai, si cé éste «drept tot dé-un'a de la toti de s'ar fáce si s'ar tiné, nici in «lume vrâjba a se scornî, nici asupr'a nepriiătîinului a se izbendî «s'ar puté»].

De acésté Dulaii audind, nu in puçinéle chitéle, nici in iusioáre socotéle intrára; antei pentru asié in grába mutaré sfátului; a do'a, pentru mai aévé prepusul viclesiugului; a tri'a, ca cu mijlocele ce incepuse, lucrul de nu vor scoáte la cîp, alta nedéjde toáta anco de de-mult se curmáse; a pátr'a, ca cevasi macára preste voi'a si sciinti'a Sioimului a fáce nu puçina sîiála avé; de vréme ce toáta slobodienii'a lui erâ dáta, si cu totii supt a lui porunca a fi porunca avé; iára in cé mai de pre urma socotîra, macár si peste a Sioimului voe, lucrul de vor puté ispravi, socotiâ pentru slujb'a facuta Sioimul, inainté monárhilor, ori-ce pentru dînsii impotriva ar dice, in sâma nu-'i vor tiné, coci mai mîre sfersitul slujbei, de cat chipul gresiélii a fi in-tielegé; si asié, dupo cata-vâ a chitélelor scuturáre, sententii'a alésera, că ori cu cé mijloc ar puté fi, numai Inorogul la mana sa vie; pentru căre asiediment intre dînsii mîre si vêrtos legament de giurament pusera, că de lucrul ce se vâ lucrâ in viátia Sioimul scire sa nu aiba; (O minuné mîre! giuramentul a calcâ calcatorii de giurament se giura!); si mai cu dédins chipul viclenii acestîi'a mai suptire si mai frumos a fi il socotîra, adeca supt títulul altui'a, reutáté lor sa scrie, si cum se dice prostul cuvént: Cu cléștele, jerátecul sa tiie, si cu man'a altui'a siérpele din borta sa scoátia; si că cum ei neatînsi si nesciutori lucrului acestui'a ar fi sa se aréte, de vréme ce tot prepusul Inorogului asupr'a Sioimului vâ cadé; si asié că cum Cálului

fora zabála pintîni ar dà, reutatii Hameleonului voe si slobodienie dédera, cà nici o căle nestropsita si nici o piáttra neclătita sa nu lása, pene dreptáté Inorogului in sîlti'a strîmbatitii lor ar bagà.

Hameleonul, latraturile si brehaiturile Dulailor cu máre drágoste ascultând, dupo porunc'a ce 'i dédera, voios de la dînsii esì; de unde iárasì la Sioim sa se intoárca vrend. (cà cate antei ii cantáse acmù sa i le descante), in căle pre Bòtlán tumpiná (cu a carui'a pîra Vidr'a din saboáre se izgonise), cárile pre Hameleon de unde vine intrebând, el, precum acmù de la vre un loc asié insemnát nu vine, respunse, ce mai dinéoáre de la Inorog am vinit, dice, cárile maine cu Sioimul impreunáre và sa aiba, si de nu l'as fi eu cu multe si vèrtoáse giuramenturi incredintiat, pre cartile si giuramenturile Sioimului nici cum nu s'ar fi lasát; ce acmù eu, cà un bun priiátin si drépta sluga, la mijlocul trebii acesti'a m'am pus, inse nu puçina frica duc, cà nu cumvã venatorii, giuramentul calcând, vre un viciesiug Inorogului sa fáca, si apoi ocár'a si pedéps'a sufletului mieu unde se và duce? si obrázul in lume cum im voi mai aretà?

Acest fél de semintie de minciuni antei cotra Bòtlán semená, cárile mai pre urma in ivál'a a toáta lumé erã sa rezsáe; si intr'un chip cà cum pentru cinsté numelui grija ar purtà se aretà, iára mai intr'adever erà, ca de nu s'ar fi deschis gur'a si nu numai limb'a cé lunga si asiési si mátile cotra cinevã de nu s'ar fi scos, de cuventul ascuns ce sciiã tmfându-se, ii paré, ca cà capusile vã crepã. [« Ca rár minciunos nelaudaros si « mai rár fálnicul tainic se afla »].

Apoi si el pe Bòtlán intrebá : — Dára tu unde mergi?

El dise : — Si eu cotra Sioim mērg, de vrēme ce si eu acmù de curend, cu porunc'a Corbului trimis fiind, cà pentru páz'a la strîmptorile gárlelor sa fiu, am vinit.

Hameleonul dise : — De vrēme ce la Sioimu vii sa mergi, te rog, cotra dînsul cevã din cuvintele méle sa nu pomenesci,

coci singur porunca mi-au dát, cà lucrul acest'a tainuit si de cotra toti acoperit sa'l tiu.

Cainti'a descoperirii cuventului pre Hameleon apasînd, cotra Bòtlán adaogé dicënd, ca anco de de-mult bun si deplin priiátîn sciindu-l, lucru cà acest'a i-au aretát, nici un prepus avënd ca nu'l vâ puté tainui. [«Ca precum curváriul, dupo stêmperáre «poftei, in focul caiálii árde, asié netáinicul, dupo slobodiré cu-ventului, in prepusul descoperirii se chinuiásce»].

Bòtlánul dise : — Pentru acias't'a nu despre mine, ce despre tine grija poárta, si pása unde iti éste a mérge.

De ciã Hameleonul, la Sioim viind, intr'acest'a chip ii voroví : — Eu erám, dupo porunc'a tà intîns, la Inorog sa me duc, ce un lucru in minte viindu-m, de la mijlocul caii, iárasí m'am intors; dic dára, ca de vréme ce asié cínsteş si cu cále a fi ai socotit, cà nu ce pofl'a poruncésce, ce ce dreptáté poftésce sa fáci, si giuramentul dát nebetejit sa tii, acias't'a in grija sa'ti fie, cà nu cumvâ vre unul din Dulai, aproápe de prundiş aflandu-se, mirosul Inorogului sa adúlmece, si ei, gândul teu cel drept si sfátul cel de asta-di nesciind, sa nu cumvâ cevâ dupo sfátul cel de eri prin nesciintia sa lucréze si fora véste Inorogului vre o stricaciune sa aduca; si nu numai coci eu cínsté si credinti'a im pierd, [«Ca de cel fora folos puçina grija se poárta»], ce anco mai mult de tine ocár'a se vâ atînge, de cáré nici cu toáta ap'a ocheánului a te spalâ nu víi puté; [«Ca ocár'a desco-perita, cu pelili'a Arápului asémené éste, cáré a se inalbí nici «cum nu scie».

Sioimul sciind, precum Dulaii cevâ din cápul lor a fáce nu pot, nici preste voi'a lui cevâ a lucrâ indraznesc, Hameleonului dise : — Pentru acest'a lucru, tu in sáma nu bagâ, coci Dulaii pene unde pot alergâ eu sciu.

Hameleonul urmele minciunii si pásii viclesugului intr'acest'a chip impletécindu-si, (cà cand s'ar têmplâ cinevâ urm'a a'i luâ, la vre o cále a o scoáte sa nu poáta), de ciã intr'un suflet la Crocodil alergâ, cotra cárile cu multe féliuri de schimbáte si

schimosite cuciritori : — Bucura-te, domnul si crutiatoriu! meu ! -dise ; - veste buna de práda bisiuoása si venatoáre satioása eu, nerescumparát robul teu, sa'ti vestesc, am vinit ; si domnul meu milostiv adevérat sa scie, ca máine diminétia Inorogul, jigánii'a cé vestita si de coltii a tuturor Dulailor asié mult dorita, din muntii inálti la prundisiul ápii éste sa se pogoára ; unde despre strímtorile poticilor, pentru cá inapoi a dá sa nu mai poáta, toti Căinii si Dulaii pazitori sint. Deci ei, precum sa'l goniasca il vor goní, dára precum sa'l agiunga nu'l vor puté, robul teu foárte bine scie ; ce Inorogul, iárasii alta cále deschisa neavend si din dos acmú de Caini incungiurát simtindu-se, pene mai pre urma innotátului bizuindu-se, in ápa vá sa se arunce ; [« Ca primejdii'a cat de gré, inse pre máne viitoáre, de cat cé « cat de iusioára, inse de nainté ochilor statatoáre, mai iusioára « se páre »] ; deci el in ápa cadind, nu picioáre de inotát, ce asiési aripi de zburát de ar avé, de nainté iutimii domnului meu, precum a scapá nu vá puté, adevérit sint. Si iáta eu, fora alta zabáva, la Inorog in munte me voi suí si ciásul vremii coboririi lui insemnând, fora préget scire iti voi dá ; numai de pre aici nu te departá, cá in vrémé trebuitoáre, fora zabáva sa te pociu aflá ; [« Ca punctul vremii trebuitoáre « la a lucrului ispravire, cá mesur'a caldurii focului la versaré « jmáltiului éste »].

Crocodilul, de venátul cé'i fagaduí foárte veselindu-se, din toáta inim'a cárté de ertát precum ii vá dá i se giuruí, inse cuvintele in desiért sa nu'i cumvá iása foárte il inteli.

Hameleonul iárasii cu mári giuramenturi se afurisiiá, precum minciuna din gur'a lui nu iáse, ce toáte, precum sint, asié i le povestésece. [« Ca facétorii reului, cand multi intr'un gând asupr'a « unii reutati se afla, unul pre altul a nu amagi obiciuiti sint, « cá nu cumvá cu viclesiugul mic, fora-légé máre a ispraví din « mána sa piardia »].

Asié dára, si intr'acést'a chip Hameleonul, dupo ce, cat putú cotra toti minciunile fiársa, coápsé, sará, pipará, inghiú si borí,

intr'un duh la locul unde Inorogul se află, alergă; carui'a dupo politicescul obiceiú inchinandu-i-se si toáta fericiré rugandu-i si menindu-i, dise: — Dupo porunc'a domnului si crutiatorului meu toáte li-am plinit, si anco cate vechiul prietesiug si adeverát'a drágoste poftésce, si preste porunca céle cadiute am adáos; de vréme ce cate spre folosul si binele teu, cotra Sioimu am graít si am intarit, a le povestí nici inceput au, nici seversit, (o, bál'o urgii'a coriasca, jigánie vicléna! cat de pestriț si de vergát graiásce); ce in scurt (precum se dice cuventul, ca gur'a, cáré singura pre sine se láuda, pute) cum am chivernisít si cum am silit a chivernisí si lucrurile impreunarii a tocni, mai mult a me laudà nu mi se cáde, de vréme ce sár'a vâ aretà impreunáré si diminéli'a a lucrului razsunáré, coci toáte dupo pofta si dupe voe vor esi, — (Cánta chipul voroávii a viclénií jigánii, ca se asámene unor icoáne, cárile mutandu-se din loc, i se schimba făc'a)-, coci mijlocele, ce prepus avéi, din mijloc li-am rídteát; pre Dulai si de sciintia si de loc depárte i-am departát; ochiul cu reu cautatoriu de tot l'am astupát; pre unde maestríi si siltie inlínse au fostu, li-am stricát si li-am faramát; toáta piiádec'a din caráre si piiátr'a poticnélii din cále am mutát; amenduror inimile spre priimiré drágostei am gatát, si toáta surcéo'a supt focul incepeturei si toáta ciráo'a pre jarátecul seversirii am pus si am suppus; un'a au remás, si acéi'a foárte pre lesne, adeca ori cand ati vré, atuncé impreunáre a a avé sa puteti.

Deci cat despre párté Sioimului éste, eu robul teu atat'a i-am uns sufletul si i-am muiát inim'a, cat cu máre dor si cu nespunsa pofta nesatioásei privélii straluminátei tále féce a se impreuná, si cu dulcele si mangaioáse voroávele tále a se invrednici astápta.

Inorogul, macár ca nu asié crediute giuramenturile, nepre-puse cuvintele si neprimejduioáse impreunárele avé, [«Ca in «inim'a neprietíniásca, cáré prepus nu incápe? si gándul «vrajmasiesc ce lucru impotriva nu scornésce?»], inse antei

dreptatii bizuindu-se (coci ascunsul inimii sále de pricin'a vraj-
bii curát a fi chiár sciià), apoi ó parte a socotélii evgheni
Sioimului dand, [«Coci némul vechiu si cel de buna ruda, dupo
«a mintii întregiune, péte si imaciuni de ocára noáa cu ne-
«voi'a priimésce»], ca Sioimul acel'a din némul seu persiesc
erà, cárii de cat cestí evropesci cu multul mai buni sint
(inse bunaláté Sioimului in vrajmasie si in iulime de nu se
vã luà), de cáre lucru socotiã ca in numele vechiu porecla
noáa, si in némul cinstit hula ocarita nu vã sufferi si asié
cotra Hameleon cuvent déde, precum in-de-sára la prundiş
se vã cobori.

Hameleonul, respuns ca acest'a luand, vésel inápoi se in-
toarse; de unde antei la Crocodil mergénd, antei lui de intr'acé
sára viniré Inorogului scire îi déde; pre unde éste sa între si
pre unde éste sa iása îi arelá; unde trebue sa pazásca, si vrémé
inturnarii lui cum sa pandésca foarte bine, si de toate pre ame-
nuntul il invetiá.

De acolé apoi la Ogari, la Cotei si la alátti spurcáti Dulai se
duse; caror'a asijderé pliniré bucuriíi si viniré venátului le po-
vesti.

Dupo acéi'a si mai pre urma la Sioim vini, carui'a, cà si celor-
alátti, de adunáré in-de-sára îi spuse; anco iárasí căpácul
minciunii de-asupr'a tîngirii viclesiugului adaogénd, chip de
máre rugaminte cotra Sioim aretà si pre toti dumnédiéii il giurà,
sa nu cumvã sfersitul impreunarii bune in căpul incepeturii réle
sa iása, si el in chipul maestríi rentatíi sa cáda; si altele multe
cotra acésté dícaind si in uscát inghilind, cuvinte captusite in-
gaimá, si tée de curmée legá.

Acésté intr'acést'a chip façárníc'a lighioáe in oál'a fora-legii
zám'a nedumnédiéirii, cu lingur'a vrajmasiíi zamintînd si ventu-
rand, cà cum slujb'a ar fi plinit, de la Sioim voe si ertaciune
isi cerù, cà intr'acé sára la calcusiul seu spre odihna sa se
duca, aretand ca de multe atelgari si zbuciumari de tot ostînita
si obosita éste; inse si aciast'a pre mai máre a viclesiugului

captusiála o facé, pentru că in diu'a ce vâ luci, peste noapte ce vâ sa se nâsca sciind, obráz anco mai obráznic a avé sa poáta, adeca precum el de multa truda biruit fiind, somnului că mortii au fost dát si de fáptele, cárile peste noapte s'au tēmplát, că cum scire n'ar fi avut; [«Ca precum multe diu'a descopere, «asié mai multe noápté acopere, socotí'a »].

Si asié Hameleonul, de la Sioim esind, dormire fora dormire sa dormitéze, si somn fora somn sa somnéze, la strátul culcusiului seu se duse.

(O, mai bine in véci sa fie murit, de cat dormire că aciast'a sa fie dormit ! O, mai bine mort sa se fie sculát, de cat somn că acest'a sa fie somnát ! O, mai bine intr'o fáca, si acéi'a in piiátra sa se fie intors, de cat asié in multe féliuri de strica-ciune si fora folos ! O fápta spurcáta si lucru scarnáv ! O batgiocura de batgiocurit si ocára de ocarit ! Vino dintele siérpelui, aliárga coád'a scorpíi si adeverul marturisíti, de se afla la voi vinin si toápsécă că acest'a, că cárile supt limb'a Hameleonului din fire izvoréscé, din meştersiug se inmultiéscé si spre beutur'a la inima curátilor se dospéscé si se mestéscé, [«Ca otráv'a «limbii pre tot toápsécul, cat de vrajmáš, a toáta jigánii'a, cat «de cumplita, cu multul coversiéscé»]. Mesura-te minciuna si vedi minciuna de cat toáta minciun'a mai máre ! Cumpenése-te viclesiug si cunoásce viclesiug mai greu de cat tot viclesiugul ! Têrêiasce-te boála si simti boála mai langeda de cat toáta boála ! Sái moárte si gusta moárte mai amára si mai omcri. toáre de cat toáta moárté ! Spune reutáte de éste in tîne reutáte de ré cat aciast'a reutáte ! O reutáte, reutáte, de trii ori reutáte si iár reutáte !).

Deci Hameleonul, dupo ce Dulailor amutiaturile si navrapiturile, pre cat mai mult putù, intartá, pre Crocodil, pre cat mai reu si mai vrajmáš sciù, il atitiá, si toáte céle spre viclesiugul si scadéré Inorogului, pre cat prin mana îi vini, gandî, grai, lipi, dezlipi, asiediá, facù si ispravi, peste noapte in loc de somn cu reutáté sîngur siie nu numai ochii si tot trupul isi acoperi, ce

anco si inim'a si sufletul, cu gréle intunérece peste tot captu-sindu-si, isi ponegrì, de unde sunetul tîmpenii de-cu-sára lovit a do'a di, cà preste váli rezturnáte, glásul din potriva din ciás in ciás audì, cu sête așteptá.

ISTORIA IEROGLYFICA

PARTÉ A SIÉSÉ.

Inorogul, si dreptatii bizuit si dátului cuvent si giurament sprijenit fiind, dupo ce cé de obște facie lumin'a supt umbre isi duce, si făç'a pamentului cu brâul intunérecului se incinge, din vervul muntilor la locul numit in prundiș se coborî, unde nu dupo multa vréme si Sioimul viind, cu cinste si cu plecaciune ii déde inchinaciune; cotr'acias't'a cadiute çeremonii si cinstesie plecaciuni, precum din chipul din-afâra, asié din sufletul din luntru aretand, tand pe sine norocit, tand ciásul împreunarii fericit si de buni chezi numiã, de vréme ce de împreunâre dorita cà acias't'a si de poft'a, spre cáré de multa vréme inim'a ii saltã, lipsît si neinvrednicit n'au remás; asijderé tuturor cerescilor multiemita facé, pentru coci sanetos si de toãta grijé pizmei neprietânesci neatîns si nebetejit pre Inorog déde.

Dupo acias't'a cu multe chipuri sa aréte se siliã, precum macár ca din porunc'a stapanésca impotrivnic a fi s'ar fi vediut, inse amintrilé pururé cu bun gand si cu chiãra inima cotra dînsul au fost si éste; deci pre o pârte cà o sluga, célé ce slugii credîncioãse s'ar fi cadiut, a ispravi au vrut si s'au nevoit; iãra pre alta pârte asié lucrul au cumpenit, cà nici stapanului

seu viclesiug sa fáca, nici, dupo porunc'a nedrépta, dreptáté sa cálce; [«Ca atuncé numai schimosire slujbei éste laudáta, cand, «pentru voi'a dreptatii, voi'a stapanului se cálca»]; ce cá ce cu nedreptáte si cu reutáte s'ar fi poruncit a se fáce, acéiasi cu cinste si cu dreptáte, din uraciune spre drágoste, si din vrájba spre páce a se intoárce au sílit; si precum buna si vétoása nedéjde áre, dicé, ca ce cu amára néprietinie s'au inceput, acéi'a cu dulce fratie sa se istováscá si sa se pliniáscá. [«Ca «precum caldur'a soáreii, din grauntiele putredite, spicele verdi «a odrasli fáce, asié sufletele intielépte, din imputit'a vrajmasii'a, «frumos mirositoare a drágostii flori a rászari prefác»].

Cotra acésté si Inorogul, célé ce i se cuviniá, príimiri de inchinaciuni ii dá, bun'a-i soóetela si a sufletului oránduiála ii laudá, si cu tot féliul de cuvent dulce si cuvios dá'ta-i cuceritura ii luá; in scurt la in'epetur'a díalogului între dñsii sošira, si unul de altul pricine vrajbii, cárile si pentru ce ar fi fost, a intrebá incepura.

Inorogul intrebáre intr'acést'a chip inainte puind: — Toáte lucrurile firesci, cate soárele véde, luminiáza si incaldiésce, fora pricinitoriul clatirii lor nu numai a nu fi, ce asiési nici a se gandí pot; un'a numai si acéi'a singura sloboda voi'a muritorilor éste, cáré fora nici o pricina si fora alta indemnáre a sà hirisia clatire áre si singura siie si clatitoriu si clatire a'si fi si a'si fáce poáte; contra cáré, macár ca din afára viitoáre, spre clatire-i indemnatoáre, multe si in multe chipuri a i se adáoge si spre plecáre intr'o párté tragětoáre, impingětoáre, asupritoáre, ridícatoáre, lesnitoáre, ingreuitoáre, iusiuratoáre, latitoáre, strím-tatoáre si altele asémené acestor'a a'i vini si a i se témplá pot, inse ori ce ar fi fápt'a de facut, de bine sau de reu, de scadere sau de folos, a o ispití, a o cercá, a o aflá si intr'o párté clatire a'si alége singura siie stapanitoáre si in toáte volnica éste, atát'a cat, vedind si intielegěnd binele, din volnic'a voe reul a urmá, a alége si a fáce poáte,

De pre căre lucruri intr'aciasta mǎre si putérnica monárhie, cáré in pieptul muritorilor se cuprinde, doáé chipuri, sau mai adeverát sa dic, doáé típáre a doáé chipuri a se avé aévé si tuturor cunoscut a fi poáte; adeca unul mai mult de cat fresc si oáre-ce ceresc si dumnědiěesc, iára altul mai gios si mai puçin de cat fresc si oáre-ce ceriului si frii impotriva, cel din-tei binelui, cest de pre urma reului insoçitoriu si urmatoriu si asiési de tot moştenitoriu si purtatoriu éste; ca amintrilé, din-afára clătitoriul in voi'a sloboda putére si biruintia de ar avé, nici voi'a sloboda sloboda ar fi, nici de bunatáte láuda, nici de reutáte hula cu dreptul i s'ar cadé; de unde se aráta, ca intre muritori obicéiul voroávii si deprinderé limbii in zadár éste, cu cáré in cotro voi'a din voi'a ei sa se fie pohárnit vrend sa ne insciintiam, cáré ar fi fost a clătirii pricina a intrebà ni-am obiciuit, si pentru cà zugravá'a reutatii sa acoperim, putére voi slobode, intr'un chip cu alta zugravála, asiési de tot tagaduim; ce ori cum ar fi, gresiál'a invecchita chipul negresiélii luand, dupo invecchit'a obiciuire dic : Vrere-asi si aş pofli, iubite priiátino, cà sa pociu sci, acestii asupr'a mé vrajmásie si de cáp goána, cáré si ce i-ar fi fost pricin'a? si de nu toáta reutáté din singura voi'a si inim'a muritorilor purcéde, alt'a cand, cum, ce si pentru ce sa fie fost?

Sioimul respunse : — Célé mai vechi si mai de de-mult incepturi, cum ar fi fost, nici a le sci, nici sciute a le grai pot; [«Ca precum nu toáte avutele folositoáre sint, asié nu toáte «sciutele vorovite vre un folos aduc»]; iára din cat si a sci si a grai pot, din céste mai de aproape éste aciast'a, ca jigánii'a cu tálp'a de gánsca, cu coltii de ştiuca, adeca Vidr'a, vulpé péscelui si pécele vulpii, mai de nainte pene din monarhii'a dobitoácelor si a tuturor jigániilor a se izgoni, in mǎre drágoste si priete-siug cu Corbul se avé, atat'a cat, cand Corbul din vervul copáciului crangaiá, Vidr'a din fundul páclei respundé, si cand Vidr'a soldii péscelui inghitiá, grumázii Corbului simtiá; [«Coci

«adeverát'a drágoste căpetelor funii se asámena, cà cand unul «intr'o parte s'ar tráge, altul neclatít a remané nu poáte »].

Deci Vidr'a, epítropii'a pe acélé vremi tíind, de pururé jáloba si gréle píri cotra Corb trimité, precum Inorogul, Filul, Lupul, Pardosul, Rtsul, Véverit'a si anco alte cate-và din jiganii ascultarii si stapanirii ei nu vor sa se suppué, ce in tot chipul státul monárhii sa tulbure, si tot trupul publicai spre rászpa sà aduca, ambla.

Deci Corbul, de unele cà acésté audind, se tulburà, si cate un priiátin pentru un priiátin poft'a si céreré, ce i-ar fi fost, a'i plinì si a'i fáce sílhià, si pre priiátinii ei priiátini, iára pre nepriiátinii ei nepriiátini îi tiné si'i avé; de unde [«Drágoste si prietesiugul «numai cotra un chip, spre multe chipuri ura si vrajmasie au «scornit »]; si asié, pre cat a mé slába socotéla a agiunge poáte, incepetur'a recélii si impotriviré inimilor sa se fie scornit socotesc.

Inorogul : — Aciast'a foarte bine am intieles'o, si precum dici asié éste, numai anco mai dintr'adúnc incepetur'a lucrului a scì ti se cåde; ca precum mai sus t'am dis, toáte clatítele firesci pricin'a clatitoáre friásca ciárca, iára in fáptele voi slobode nu pricinile clatitoáre, ce a caror clatíte pricina clatitoáre sa fie fost intriába.

Sioimul : — Foárte cu drága inima aș pofti, cà pentru acest'a lucru mai intr'adever sa me insciintiez.

Inorogul : — De vréme ce asié cu sété, pentru radecin'a lucrului acestui'a, a te insciintià poftesci, d'in ceput a ti'l povestí nu me voi lenévi; inse pre cat lungimé istoriiei ar pofti, scurtímé vremii mana nu'm da, coci iáta si cata-và parte a noptii au trecut si pre aciast'a vréme cine-si la ale sále a se aflà s'ar cadé; [«Coci multe si in multe chipuri sint sígetile si nalucirile «noptilor tacute, cárile prin intunérec ambla si vâjiesc, iára in «lumina lovésc si ranesc »]; deci pre cat mai in scurt voi puté, si in puține cuvinte toáta lungimé si latimé poveștii a cuprinde me voi nevol.

Vii scî dára, ca odane-oára Monoheroleopardális din toáte jigániile pamentului mai vestít si mai ales erà, (nici de alcatuire atáté numere intr'un nume te mirà, coci mai pre urma si acias'ta táina vii intielége), a carui'a vrednicie macár-ca lumii sciuta éste, inse intr'acest'a chip, numele, sláva si putéré adao-gënd, pene intr'atat'a au crescut.

Acest'a din parintii sei oáe zēmislit si nascut erà, deci antei si la chip si la fire mielusiel, iára dupo ce mai la máre vërsta crescù si in toáta turm'a in frunté a tuturor aretilor esi, impotriv'a a carui'a a stà, sau in cáp a se lovi, nici un berbéce se puté aflà, si cárile prin necunoscintia, precum impotriva ii vâ puté stà, i se paré, de odáta numai ispit'a putérieri fruntii facé, ca a do'a lovitura nici așteptà, nici mai sufferiã.

Asié el toáta turm'a de cat pastorii mai bine pascënd si ot-cãrmuind, un Lup vrajmăș si lãcom din fire, dára de foáme anco mai vrajmăș si mai cumplit facut, cu máre rapegiune si cu falcile cascáte, tot de odáta pre Berbéce sa'l faráme, sa'l spintece si sa'l inghitia vrajmăș viniã. Berbécele, vedind pre Lup asié de cu máre rapegiune asupra viindu-i si acmù vrémé inde-sára, cand diu'a cu noápté se ingána, fiind, pre Lup unul din areti sa fie si, dupo obiceiú, precum in cápete sa se lovásca vine, socolí; intr'aciasta socotéla Berbécele aflandu-se, din toáta groáz'a si fric'a Lupului afára erà, si asié in tēmpinári-i, fora nici o spáima esind, cà pre un aréte asié de chibzuit si de táre in frunte il lovi, cat poftorire a mai fáce nu mai trebuì, de vréme ce, coárnele prin tãdv'a cápului Lupului petruind, frunté zdrumicandu-i, crierii afára ii versá. Lupul intr'acest'a chip vèrtos lovit si ranit, fora de a do'a rezsuffáre, viáti'a pre moárte isi schimbá.

Arétele mai tardiu, vitejii'a ce facuse cunoscënd, cáré mácar-ca din tēmpláre fusése, inse indáta duhurile céle de aréte, ce purtà, isi schimbá, si pene in diuã din oáe in jigánie si din Aréte in Lup se mutá; [«Ca tēmplarile fericirii, lá'cei mai «multi, obiceiile firii a mutá pururé s'au vediat»].

Asié Berbécele, preobrájenie că aciaș'ta luand, îndáta din némul seu rezletindu-se, dupo firé Lupilor, codrii, campii si muntii a cutreerá incepù, si multa vréme a vietii sále intr'aceș'ta chip in strenatáte *) ambland si petrecénd, odane-oára la loc că acel'a a nemeri i se tómplá, unde de cat toáte jiganiile mai multi Pardosi se aflá; acolo, nu dupo multa vréme, ce sa venéze si cu ce viáti'a sa'si sprijeniásca neavénd (coci multimé Pardosilor pre altele asiési de tot impușináse), cu dînsii de lupta a se ispití incepù; [«Ca poft'a biruintii toáte «ispitéște, si nevoi'a toáte invátia, ales in primejdí'a vietii «lips'a sosínd»]; deci asiési din ispit'a dinteí lucrul cu fericire si dupo voe a vini i se tómplá, de vréme ce anteiási dáta cu cel mai máre si mai groznic Pardos de lupta se apucá, pre cá-rile, dupo multe nevoi si nu cu pușine a vietii cumpene si primejdíi, il biruì si'l omorí, a carui'a duhuri îndáta luand, precum din Aréte Lup, asié din Lup Pardos se facù.

Dupo máre si primejdíoáșa biruintia, că aciaș'ta, Pardosul mai ínálte si mai putérnice duhuri in síne sínti, cá-rile in trupul Pardosului de incaput nu erá; si asié de ispita spre lupt'a Leului se apucá; [«Ca toáte in lume de se si cuprind in hotárale «sále, iára poft'a a cinștei mai mári si a biruintii mai tári, «nici in lát campul a tot pamentul, nici in ínált muntele a tot locul a se oprí, sau a se destulí poáte»]; ce Leul pré vértóása si putérnica jigánie fínd (precum poti cunoásce), nu pre lesne ii fù duhurile a'i luá; coci adése si mai in toáta vrémé ispit'a monomáhiíi facénd, in cáre mácár ca nu se biruía, inșe nici tí-tulul biruintii a luá puté.

Asié ei in toáte dilele la lupta, că la o scoála, se ispitíiá si se depríndé, pene cand Pardosul pricepù, că nu alta cevá de la cé deplin biruintia il impiiádeca, fora numai iutimé picioárelor si sprintínií'a, cáre Leul in trupul seu purtá; ca de multe ori, Pardosul acmù mai dobéndind biruinti'a, Leul cu iutimé de

*) Cředemu co trehuia indreptatu : *streinatate*.

naintei i se feriiã, si cu acest'a chip cé deseversita biruintia ii tagadiã.

Pãrdosul, intr'acest'a chip pricin'a neizbendii sãle bine cuno-scënd, cotra vërtoãse duhurile Pardosului gré greuimé Filului si sprintina iutimé Inorogului adãose, si mai dëdins cu ascutit si nebiruit cornul a Monoherului intrarmandu-se, intr'o lupta numai, toãta biruinti'a asupr'a Leului dobendï, in cãrile indãta si fora nici o impiedecãre se si mutã; [«Ca precum nuðrii dupo «venturi aliãrga, asié duhurile dupo biruintie se pliãca»].

Firi, duhuri si puteri cã acésté nascutul miel in sïne stringënd si alcatuind, in doãe hirisie numere si li-au impartit; unul Provatolycoelefas, altul Monoheroleopardalis, ce dintr'acésté cest mai de pre urma mai mult obiciuindu-se, precum in nume, asié in fire Monoheroleopardal au remãs.

Asié dãra toãte firile intr'un'a botind, blandétié oii, intielep-ciuné Lupului, cunoscinti'a Pardosului, greuimé Filului, iutimé Inorogului si vërtuté Leului in sïne nebetejite si nesmintite le feriiã si, din di in di anco mai adaogëndu-le, la stepën'a cé mai de sus le inaltia si le suiã; si asié toãta cinsté, lãud'a si putéré a tuturor jigãniilor dobendï.

Deci jigãniile toãte, de atate vrednicii incungiurãt si impregiurãt vedindu'l, cu un duh si cu o inima il rugãra, cã obladuitoriu, purtatoriu si despre tot impotrivnicul pazitoriu sa le fie.

Monoheroleopardalis prin cata-vã vrème, a tuturor viãti'a in man'a sã sa priimãsca ferindu-se, aciasta rugaminte a lor sa o priimãsca se tagadiã, iuse pene mai pre urma', pre cel ce luptele a atate vrajmãsie jigãniã a'l birui nu putuse, moãle rugamintele infrangëndu'l si umilite cuvintele induplecãndu'l, dupo poft'a lor il adusera; [«Ca pëcum responderé moãle «frange mãniã'a, asié rugaminté cu umilintia pornesce crutiãré»]; cãrile a tuturor chivernisire in pãlma, si a tuturor otcãrmuire in sãma luand, prin cata-vã vrème cinstes, frumos, drept si cu intielep-ciune, cum se cãde, pre toãte jigãniile si dobitoãcele giudecã, indreplã, ocrotiã, paziã si stapaniã; [«Ca atuncé pu-

«blic'a inffloréscce si odrasléscce, cand stapanii miluesc si ciárta «in dreptáte, si suppusii asculta si slujesc din drágoste»]; asié cat in vrémé stapanirii lui nici ochiul nepriiátinului s'au veselit, nici buzele vrajmásiului s'au zimbit, nici inim'a impotrivnicului s'au invoesiét; ce precum cerescii (áh !) de multe ori pemintescilor a zavistui s'au vediut, asié si Monoheroleopardalis de sígét'a lutului, mai de nainte de vréme, neranit si de témplarile liérnii nepravuit a remané n'au putut; de vréme ce anco in puterile firii sále fiind, in cárile a multor'a nedéjde si viátia se radimâ, cu máre a tuturor paguba si nesufferita jéle, cotra céle de sus lócásiuri s'au mutát, cà cel ce Leu între dobitoáce de vértos se laudà, Leu între stélele ceriului, in véci sa luminéze, s'au asiediát, in urm'a sà doi numelui seu moştentitori, pre Fil adeca si pre Inorog, lasínd.

Deci la seversitul lui a fi si la inceputul lui a nu fi. Filul (cárile si de stát si de vésta mai máre erà), pentru une pricini, depárte in muntii de la Grumázii Boului trimés erà, a carii trimétiri pricini, de povésté noástra abatuta fiind, a le povestí parasím, [«Ca voroáv'a nu in vrémé si la locul seu, cà ráfturile «de aur in cápul magáriului se prind»]

Iára Inorogul acolé de fáça aflandu-se, toáte suppusese si nesuppusese jiganiu lor chivernisitoriu si stapanirii parintelui moştentitoriu a fi il aliásera, si cu toti intr'o inima si intr'un glás in scáunul obladiirii il ridicára, ce precum se dice cuventul, [«Ca fericiré gráhnica curend oboséscce»], de vréme ce pe acéia vréme Vidr'a la locul prundisiului, unde acmù noi sintem, a lócù se témpláse, cáré, cu multe chipuri de lingusituri si cu a Corbului mijlocii, in drágosté monárhiii pásirilor intrand, Corbului prin scrisori intr'acést'a chip insciintia : Ca de vréme ce Monoheroleopardalis dintre vii au lipsit si toáta impiedecáre poftii noástre din mijloc s'au ridicát, sa silesci si sa te nevoesci, te rog, cà stapaniré asupr'a dobitoácelor mie sa mi se dé; iára eu voi fáce, cà toáta vit'a grása si toáta cárné sêoása dom-

nului si stapanului meu in mancaré, si tot sîngele cãld si satios in beutura sa se dé.

Corbul, antei pentru cé din fire lacomie ce avé, apoi pentru coci nu puçina pizma si zavistie asupr'a dobitoácelor purtà, de vréme ce, prin toáta vrémé a stapanirii lui Monocheroleopardá-lis, rár si mai nici odáta cu odihna si cu tîcnéla stervurile cercetá, si asiéş sînge cãld sa bé, sau cárne proáspeta sa manance in viáti'a lui nu s'au invrednicit; cotra acést si alta pricina se adaogé, ca fát'a Corbului, Mrén'a, la vèrst'a casatorii agiun-gènd, pre talháriu cheláriu Corbul socoti sa fáca, si Vidrii femée sa o dé alése.

Asié dára Corbul sciind, ca traínd Monocheroleopardá-lis, precum despre muntii, asié despre campi toáte strájuite si pazite erá, iára acmù el lipsit, precum se dice cuventul, [«Ca pre leul «mort si sioárecii se cátiara»], indáta tuturor Dulaiilor de cása scire déde, pentru cà, cum mai curend si pre cat mai táre vor puté, cu latraturi si cu brehaituri prin toáte locurile spáima si groáza sa dé (coci Dulaii cu Corbul de pururé insoçire avé).

Dulaii indáta toti muntii cu délurile si toáte vaile cu padurile de cehnituri si de schilalaituri implura; de a caror'a reu menitoriu spurcate si gretioáse glásuri toáte dobitoácele se inspaimentára, si unele intr'o párté, altele intr'alta párté, cápetele sa'si crutia, plecára; [«Ca cand cápul se ametiésece, «picioárele dovedesc, si cand madulárele buiguesc, lips'a crieri-«lor aráta»].

Asié dára tot de odáta éle impraştîindu-se, si fiete-cáre unde si cum puté amistuindu-se si aciuandu-se, atuncé Corbul vréme aflá, cà toáte dupo réo'a sã voe sa fáca, si pre Vidra din báltá in curte si din tîna in scáun sa o urce, cà jigánii'a, in ném cu prepus, tuturor dobitoácelor imperát si stapanitoriu sa fie. (O ceriu si paminte ! au din nuõri piáttra si din crémene picature de ápa vii sa scoti ? Ca reman firile precum au inceput, precum toáte se cunosc la sfersitul, spre cãrile nezuesc).

A Vidrii dăra schimositura de stapanire cã aciașt'a facându-se, dobitoăcele toate in toate partile prin cata-vã vrême pribége si de la locurile si salásiele lor streine petrecând, cele mai multe dintr'insele acmù vivorul instreinarii si holbur'a ratecirii ne mai putend sufferi, cãpetele plecandu-si, cerbice supt greu si aspru giugul tîrannii Vidrii isi plecãra, si cinesi pre la lócãsiurile lor se inturnãra ; [« Ca colib'a in tiãrin'a sã si bordeiul in pa-
« mentul seu, de cat palãturile in streinatãte, mai desfatãte si
« mai frumoãse a fi socolira »] ; fora numai Lupul si Pardosul, (cãrii pre acéi'a vrême Monocheroleopardului foarte credinciosi si de aproãpe priiãtini erã) din socotel'a lor neintorsi, depãrte in tiãr'a campilor prin multa vrême remãsera, adeca pene la vrême stapanirii Filului ; de cãre lucru toãta pãsiré de sînge versatoãre pre acesti doi mãre pizma si mãnie avé.

Inorogul, anco si de ai sei parasit si tîrannia Vidrii intarita si in toate partile intinsa si latita vedind, se sculã si in muntii înãlți, cãrii la Grumãzii Boului se afla, unde si Filul se aflã, se duse , ce dinte pre la cetãte Deltii cata-vã vrême locurile cercetand, in prundișul acest'a se asiedãra.

Vidr'a sciind, ca stapanire in sila au apucãt si cu tîrannie éste sa o tie , asijderé pre dreptii moștenitori intre vii sciind, ea viãtia cu tîcniãla sa duca nu vã puté, cu fél de fél de amestecaturi cotra monãrhia Vulturului si cotra Corb ii pîriãa, inse toãta pir'a intr'aciașt'a se inchidé, dicénd : Filul si Inorogul vii remaind, si voi si noi viãtia cu linește si stapanire cu slobodie-nie sa petrecem si sa facem nu vom puté ; coci nu numai a mé, ce anco si a voãstra nebiruita monãrhie a tulburã si a o rãzsipl vor sili, si reutatile lor un'a dupo alt'a , cã vãlurile vor sa urméze, [« Ca mãré nu de alta, ce de vent fãç'a isi schimba ;
« ventul vivor, vivorul holbura, holbur'a furtuna , furtun'a vã-
« luri, vãlurile primejdie vãseler si peiré celor din vãse aduce »].

Corbul, macãr ca in curenda vrême, de spurcãt lucrul ce facuse, intr'ascunsul inimii sãle reu se caise , coci Vidr'a nu multa vrême la cuventul dãt ș'au statut, nici casatorii'a cu fãt'a lui,

Mrián'a, si rudeniia ce facuse, din firé ei au mutat'o ; ce dupo cé hirisia si véche fire mai mult pre ascuns, de cat la ivála, amblá, si mai cu drág prin fundul ápelor, de cat la uscát, se primblá, si ganduri impotrivnice impotriv'a Corbului fierbé.

De unele cà acésté Corbul intielegënd, de máre caintie si de gré dosáda táre se necajiá ; inse de a lumii rusine, pentru lucrul ce lucráse, aévé a se cái, si de impietriré inimii ce avé, pentru gresiál'a ce gresise, de tot a se pocaì nu puté ; [«Ca «inim'a in reutati ingrasiáta de gandul cáilii se vitionésce, «iára cu pocaint'a se omoára»] ; ce céle ce Vidr'a impotriva-i facé, cà cum nu li-ar pricépe, cu ochiul cunoscintiei le trecé ; [«Inse din inim'a pizmatáre rabdáre cand izbucnésce, atunci «rabdáre nu vrednicie, ce reutate la vrémé sà násce ; ca tot «pizmatáriul din neputíntia, iára nu din buna voe rábda»].

Cu o pricina cà acias't'a si a Corbului rabdáre si asié adúnca tacére se spendiurá ; de vréme ce, pre Vidra orgánul reutatii avend, supt numele ei, pre cei ce i se paré impotrivnici in toate partile goniiá si in tot chipul, fora nici o cále, ii dosediá si'i pagubiiá ; in scurt Corbul cu man'a altui'a siérpele din horta a scoáte siliá ; dára in zadár, ca Inorogul, precum mai sus s'au pomenit, in munti ducëndu-se, acolé pre Fil aflá, cu cárile sfátul obştíndu-si lucrul pre o cále isi pusera, si nu dupo multa vréme din dobitoácele si jiganiile impraştíiate, pre cate mai curend putura, la un loc le adunára ; de ciiá la vrajitorii vremii acei'a mergënd, hrismul Pleonixiii, de la cápişte Epithimiii invetiát, foarte pre mulcomiş le cantára :

In cin'dieci de síngeroáse,	Vidr'a pésce, Corbul stervuri,
Vom pre céle lacremoáse,	Cérce 'n vértopi, nu prin vervuri,
Ochii umedi sa le ştérgem,	Sa se urce fora cále
La mosiie sa ne mérgem.	Si sa'si cáte ale sále.

Vrajiitorii Epithimiii stíhurile acésté citínd si de cate-và ori procitíndu-le, talcul acest'a sa fie intieliásera : Adeca cin'dieci de capusi (cárile sunt pungi de piále cu sínge implute) pline de

supt, sîngele strein, jirtfa Pleonexiii vor sa aduca, pentru c a d e supt tîrannii'a Vidrii si vrajmasii'a Corbului mantuindu-i, bo z'a la mosie-si sa'i duca, si din nevoi'a robii scotindu-i, voi'a c e r e si l cremile in veselie si bucurie sa le into arca.

Deci vrajitorii, jirtfa priimind, descantecul buiguirii le citira, cu c arile; antei pre Corb in somnul nesimtirii bagand, pre Vidra din scaun poh rnira; c ar e in legatur'a vrajii stapanit cunosc endu-se, intr'ac el e parti mai multa zab ava a f ace nu put , ce indata cu Mr en'a, fic'a Corbului, si cu al alti ai ei rude, lind ini, paduchi, lipitori si c arcei, sculandu-se, la g arlele Grum azii Boului se duse; i ara Inorogul din buna voe, pentru str aj e in munti remaind, pre Fil la mo tenir e parinti asca trim asa.

Corbul, de aciast'a in scire luand, de m are m anie cu urgie incins, cu bogatii'a s im e u, de minte r azle , cuvinte lauda-ro ase si duhuri, c a focul de m anio ase, a slobodi incep , si c a ac est e, ni in f a a, ni in dos, cu m ari ingrozituri dic e: Pentru ce Inorogul au scos cuiul, pre c arile eu l'am batut? Pentru ce Filul al seu  'au luat? si asupr'a gandului meu gand au ridic at? Asi e? L asa ca le voiu aret a si a cuno asce ii voi f ace eu, ca a p asirilor mon arhie  este mai t are, si vor pric epe, ca Vulturul zbo ara mai pre sus de cat to ate trupurile, si precum Corbul cu gl asul seu tot reul men esce si isprav esce, vor intiel ege

—Si ce mai mult, iubite prii atine, voroáv'a sa lungesc; Corbul mac ar ca in c apul Vidrai tot focul i adului a se gramad i bucuos er a, inse reul cuiv a, c arile cu man'a lui nu se ispravi a, precum r azs ipa in to ata lum e se f ace i se par e; mai v ertos ca in scad er e Vidrei ad oager e altor'a socot ia; d e c are lucru vrajmasii'a, c ar e asupr'a Vidrii coc e, asupr'a Inorogului si a Filului o bort; si mac ar ca la mijloc p atru m ii si s epte sute de ani, cu luptele din to ate dile, au trecut, si nu pu cine s ingero ase jirtfe pre la c api stele bozilor si multe pre la nesatio ase lacomii'a vrajitorilor s'au vers at si s'au impra  i at, inse Corbul de ce s'au

apucát, tot reul a plini nici cum remasitia n'au lasát, ca intr'a-dever, precum reu din gura se laudáse, mai reu cu lucrul au seversit; de vréme ce iárasii cu Vidr'a man'a au dát; [«Ca fa-cătorii de reu, spre reul multor buni, cu binele a unui reu «a se slujì obiciuiti sint»]; iárasii Dulaii ș'au intartát, iárasii Ogárfii ș'au sumuliát, iárasii Coteii in munti si in paduri ș'au bagát, iárasii in campi maestriile, in dumbravi siltiele si in ré-duri mrejiile ș'au versát, iárasii tot dobitocul au spariiát si in toáte partile l'au imprașliát; si asié, sfersitul tuturor tãraniiilor si inceputul tuturor vrajmasiilor, iárasii pre Vidra cu tãranie mai cumplita de cat toáta tãranii'a, cá locul altui'a sa tãraniasca si lócasiul dreptului fora mila sa razișpásca, au trimis'o.

Filul, de acésté intielegând, antei Lupului si Pardosului seire déde (coci acésté pre acéi'a vréme dreptáté feriiá), cárii nu cu mica a vietii primejdie, din intinse mrejiile tãranului scapand, iárasii la tãr'a campilor pribegira.

Inorogul in munti, precum si mai sus s'au pomenit, affandu-se, in locuri tãri si ascunse in cata-vá vréme aciúát s'au potolit.

Asijderé Filul, la Grumázii Boului viind, s'au asiediát, inse nu puține asupréle despre vrajitorii vremii trása, de vréme ce Corbul cu toáta nevointi'a stá, cá nu numai de hrána, ce asiési de viátia sa'l lipsásca; ce vrajitorii, antéi de jirtfele vechi, apoi si de céle noáé, voi'a boázii Pleonexiii plecand, la ale sále sa márga voe ii dédera; [«Ca mil'a Pleonexiii atuncé numai se clatésce, cand céle din fáca mistuiásce, iára de céle din dos in «scurta vréme cu mai multul nedejduiásce»].

Asié si intr'acest'a chip, iubite priiátine, Vidr'a tãranii'a in man'a vrajmasiilor, si vrajmasii'a in drépt'a tãraniiilor luand, de cíla Corbul aévé vrajb'a, la aretáre neprietniia si tot reul asupr'a Inorogului si a Filului a plini, catu-i negrul bobului, a lipsi n'au lasat; ce dinteiasi dáta, toáte dupo voe a ispravì neputend, vrémé pascé, cá cand vá puté, atuncé sa ispravásca.

Asié Vidr'a, cu reutáté Corbului agiutorita si la epitropii'a jigániilor asiediáta fiind, pe Bótlán la gârle, pentru páz'a pe acéia vréme lasáse; cárile, nu dupo multa vréme, pre Vidra de viciéaa cotra Corb o vėđi, adeca precum cu meştersiuguri viciéne si cu mári si multe giuruintie de jirtfe minciunoáse pre la usile vri-jitorilor ambla, cà epitropii'a pásirilor sa tulbure si monarhii'a sa le rászípásca.

Asupr'a pírái acesti'a si cate-vá jigánii de singe mancatoáre sosíra, între cárile mai de frunte Lupul, Ursul, Vulpé, Ciacálul si Strutocámil'a erá; acésté ancosi tíraniia-i a mai sufferi nepu-tend, in tíar'a pásirilor, la epitropii'a Corbului fugira, cotra cárile máre si lacremoása jáloba facénd, intr'acést'a chip dicé : — Máre strímbatáte si greu pecát cu noi ai lucrát, o in lumina ponegrit Coárbe ! de vrémé ce iárasí in scáunul tíranii asupr'a noástra vrajmasii'a Vidrii ai ridícát; jigánie, cáré nici in fire ném, nici in minte socotéla, nici in lucru vre un asiediment statatoriu a avé poáte; [«Ca ce-i mai poftit? Stapaniré; si ce-i «mai cu greu? Stapaniré»]; si cel'a, cárile pré sine neasiediát scie, stapanire cu asiediment sa fáca cum vá puté? Acíast'a dára, cu tíranii'a ce fáce, si cu lacomii'a ce lucréza, nu numai oile in munti si in paduri au impraszíát, nu numai cáprile prin vái si prin vârtopi au izgonit, nu numai boii, vácile si herghe-liile cu foc si cu fier au ars, nu numai gainele de péne si puil de tulée au zmult si li-áu dieciuit, ce acmù si soltii péscelui sa rádia si sa'l venéze, pe supt ghiátia vá, dicénd ca firé ei de pésce, de cat de cárne, mai priimitoáre éste; lucru cárile de firé si de deprinderé noástra pré depárte stá; deci acmù si noi ale noástre pustii parasínd, de máre nevoe la menitoriu glásul teu am nazuit, cà iárasí, cu sfátul si cu voi'a tà, pre tíránul acest'a de asupra-ne sa'l ridícám, si iárasí pre stapanitorii moşnéni la locu-si sa chemám, coci numai intr'acést'a chip socotín, ca tulburarile si rascoátele acésté la asiediment si la líneşte a se aduce vor puté; [«Ca oál'a fierbénd si de máre «fierbintéla peste márgini dánd, cu lingur'a áp'a venturand, de

«odăta cevasi a se stemperà se véde, iára stand focul neclăt, «versáre de tot a se potoli preste putintia este; deci la infocari, «la cárile venturáre lingurii nu sporésce, potoliré si stîngeré fo- «cului trebuiásce»].

Corbul, si mai de nainte cu pîr'a Botlânului asupr'a Vidrii ati- tiat si acmù cu jálob'a acestor'a anco mai intaritat find, cuvent le déde, ca pre cat vâ puté vâ silì si din tiranii'a Vidrii ii vâ mantui; cáre pizma Corbul la adunáre dintei, la cetáté Deltii, ș'au izbendit, unde pre Vidra dintr'ambe monárhiile au izgonit'o (precum la locul seu istorii'a s'au pomenit).

Corbul dára atáté si atáté reutati si indrêpniciuni, precum sa fie facut, si precum a multor'a razișa pricina sa fie fost bine cunoscénd, inse nici asié de pecát s'au pocait, ce cu aciast'a pri- cina mai mári si mai gréle unul peste altul sa gramadésca au gândit, de vréme ce palimásilor alt cuvent le dá, iára in rréo'a inima spurcát gând purtà, [«Ca reutáté inimii din fire réle, din «reutáte reutáte invátia, si din cercetáre pizma si izbenda ga- «tésce»]; adeca de pizm'a véche binele Inorogului si a Filului nici cum nu'l poftiia; iára de pizm'a noáa pre Vidra dintr'ambe monárhiile sa izgoniásca (precum au si facut) si al triilé chip sa aliága (precum la alégeré Strutocámilei s'au vedit) au socotii; la cáré cu meștersiuguri spurcáte si cu ce viclesiuguri fora de lége s'au slujit, pre lárđ la locul seu s'au pomenit. Iára céle mai pre ascuns, ce se lucráse, pre scurt acmù sa ti le aret.

Vii sci dára, iubite priiátine, ca vedind Corbul gresiál'a, ce cu Vidr'a facuse, apoi inimile jigániilor cunoscénd, ca asupr'a Ino- rogului si a Filului staruesc, impotriva aévé sa li se pue, socotia, ca multe nevoi si gréle galcéve se vor rídica; [«Ca cuventul «impotriva sábiia ascute, iára respunderé lina frange mánii'a»]; si asié pre Lup in táina chemand, dise: — Bine cunosc, o priiátine, ca multe nevoi si asupréle despre spurcát'a Vidra ati trás, si anco multe asupra a ve aduce, de vâ puté, se gátésce; inse noi, pentru cà gresiál'a sa ne indreptam si pecátul sa ne rescumparam, impotriv'a si spre pohárniré ei, pre cat in mana

ne vă vinî, cu tot sufletul ne vom nevoi ; pentru căre lucru o pofta am si eu de la voi, că mijlocitori fiind, între noi si între Fil si Inorog păce sa alcatuim ; si acias't'a întru tot adevurul si curát'a inima sa fie ; [« Ca de cat păcé zugravita, razboiul crunt « mai curát si mai fericit este »].

Acésté Lupul de la Corb audind si precum din toáta inim'a sa fie incredîntiandu-se, se bucurá foarte ; si : — Acest'a lucru foarte pre lesne se vă fáce,-response,- de vréme ce eu adevurit sint, ca Filul si Inorogul dreptatii si pacii plecáte sint, si indáta ce cuventul pacii din gura vor dà, in inima pe-cetluit si típarit le vă remañé ; [« Ca curát ascunsul inimii « singur siie si icoána si oglinda'si este, in cáré, ce si cum este, « de pururé se véde »], si de vréme ce si a tà pofta spre a dreptatii chip s'au plecát si păcé imbraçasiáza, pentru acest'a lucru scire sa le fácem, si vii cunoásce, ca céle de mine graite nu numai din drágosté, cáré cotra dînsii am, ce mai vértos dupo voi'a adevurului s'au grait, inse păcé acias't'a intr'acias't'a a staruî trebuiásce, că de acmù înainte Vidrii împotriva si lor in-lr'agiutoriu sa fi.

In puçine cuvinte toáta istorii'a sa cuprind, o priiátine, pentru poft'a, legatur'a si ispravire pacii s'au grait, s'au respuns, s'au trimés, s'au intors si toáte céle trebuitoáre la mijloc puindu-se, prin chipuri de credîntia s'au ispravit, si cu mári giuramenturi si blastemuri dintr'ambe partile táre s'au legát ; [« Ce la vicián « párol'a dumnédiásca si básn'a poeticiásca tot o cinste au »] ; in cáre chip si Corbul, in vréme ce giuramenturile céle străşnice se facé, atuncé toáte maestriile vicesiúgului prin toáte locurile isi întîndé, si cu mári giuruintie de multe jirtfe pre la bozi si pre la vrajitori ispitiiá, că pre o pásire, a carii'a si numele si tráiul, si lócasiul imputit si scarnáv ii este, epitrop monárhii dobitoácelor sa fáca síliá. Poti scí si numele pásirii, o priiátine, ca Pupaz'a erá, din tíar'a gemenarii nascuta si in sátul furcai crescuta, si acmù mai mai in curtile funelor betranétiéle ş'ar fi inchis, de nu ş'ar fi fost asié de tímpuriu puturos duhul slo-

bodit; ce de acias'ta agiunge si la cuventul nostru sa ne intoarcem.

Corbului nici jirtfele i s'au priimit, nici vrajitorii dupo placere i-au vrajit; de care lucru socotel'a intr'alt chip de reutate a'si mutà, i-au cautat, adeca pre proasta jigãnii'a Strutocãmil'a in tãina luand, cu multe magulituri si inveluturi o ispitã. Chipul, státul, fáptul, amblátul si cautátul in multe ritoricesci tropuri laudandu-i, si precum fire spre velf'a stapanirii sa o fie facut dicendu-i, s'au insielat, au crediut, si asié si ea s'au cunoscut, sarac'a! precum la intrebãre ei frumos s'au pomenit, unde Corbul cu syloghismul de vrednica adeverind'o, coárnele Boului, coád'a Paunului si cu penele lui indatorind'o, epitrop Leului si stapanitoriu dobitoácelor au pus'o; unde si pene astadi, cu minuné a toála lumé stapanésece; [«Ca de multe ori cel gresit nemerit, si «cel nemerit gresit iãse»].

Asié dára Corbul, o priiatine, orgãnul reutãtii, iãra nu reutãté, nici pizm'a s'au shimbãt, chipul neptieñinii, iãra nu vrãj-b'a spre páce s'au mutãt; de vrème ce la acé adunãre, cáré antei la cetãté Deltãi s'au facut, nu dupo cum cuvent cu giurament avé dát, nici dreptilor moşnéni agiutoriu au fost; (coci precum sciut iti éste, Filul anco acolé agiunsése si cu tãne impreunãre avusése, cotra cárire singur tu mãre priinti'a Corbului aretãsesi, cáré mai pre urma captusita au esit); ce cu tot mijlocul inimile ale altor jigãnii, dupo poft'a sã se le intoarca, cu feliu de fél de mestersiuguri au silít, pre unele cu infricosieri, pre altele cu sparieri, pre unele cu ingroziri si spaimentari, pre altele cù giuruintie si cu dari, syloghismul, ce pentru Strutocãmila la mijloc sa pue vré, a priimì vrend nevrend li-au silít, si a invoi li-au facut; cáre lucru, dupo cum scii, ispravindu-l, anco mai cumplita si mai vrajmãsia goána asupr'a dreptãtii au scor-nit, cáré si pene astadi, precum vedi, se traganiãza; [«Iãra a «tot lucrul sfersitul la ce iãse, vrémé arãta si norocul in-«vãtia»]

Acésté dára, o priiátine, au fost pricinele si incepaturile, si acest'a au fost pricinitoriul si incepatoriul vrajbilor, rascoálelor goánelor si razboáelor, cárile între monarhii'a dobitoácelor si pene în diu'a de astadi se lucréza. Ce acmù sfersit voroávii puind, pof-tim cá nu alt'a a giuru: si alt'a a daru: sa ne fi cunoscut, de vréme ce în proimiul voroávii scurtímé cuventului fagaduiám, iára acmù oáre-cum toáta lungimé istorií prin cate-va ciásuri am traganát; înse ertaciuné acestíi asupréle a dobendí pre lesne ne vom nedejdu:, de vréme ce [«A lucrurilor sciíntia nu dín parére, «ce dín chiár'a aretare se násce, cáré, dupo materii'a ce áre, «potriviré formii întieletirii *) ciárca»]; [«Ca voroáv'a láconésca «la meştersiug éste laudáta, iára materii'a adevéru cu îndelun-«gála si chiára voroáva a se lálcuí, a celor neminciunosi si la «voroáva izvoritori lucru éste »].

Sioimul, de acésté pre amenuntul bine întielegénd, precum de dulce voroáv'a Inorogului, asié de insciíntiáre adevéruí, mult so minunát, si într'acést'a chip cotrá Inorog díse : — Vechiu si adevéruít cuvent între toti se graiásce, [«Ca dreptáté toáte «biruiásce, si adevéruí de cat toáte mai láre éste»]; asijderé [«Strímbatáté si lucratoriul ei pururé viptul caii síle mananca «si beutur'a toápsécului seu bé»]; ce dára între strímbe si între drept, între adevéru si între minciuna ar fi, de nu peminténii, cerescii vor giudecá si vor alége; ce acmù lucrul remane, cá díntr'aciasta a noástra dorita si nesalioása împreunáre vechile începaturi a reutatii sa se surpe, si noáé temeliile bunatatii sa se arunce; [«Ca mutáre mintii, schimbáre socotélíi si »nestáre cuventului, numai atunci sint laudáte, cat **) dín reu «spre bine si dín vrájba spre drágoste se întorc»].

Inorogul díse : — [«Incepaturile bune, o priiátine, dín inim'a «buna si neprepusa izvorésc, iára amintrilé îndointi'a inimii «stand, íadoite, întreite si în multe noduri împlelícite si captusite

*) Credemu co trebuia îndreptatu : *intielectirii*.

**) Credemu co autorulu a voitu sa scrie : *cand*.

« din rost cuvintele es »], de căre lucru a me insciintă a'si pofli : Acéste incepaturi bune, cările dici la mijloc sa punem, singur din tine vii sa le pui, au a le apune de la alii porunca si pozvolenie ai ?

Sioimul respunse : — Intr'adever éste, ca eu porunca că acias't'a si aévé pozvolénie de la mai mării miei nu am, inse inim'a a toátei noástre monárhii spre ce staruiásce foárte bine cunosc, adeca, că cu ori ce mijloc s'ar puté, lucrurile spre o asiediáre si lineşte sa se aduca poflesc; si de vréme ce adeverul de grait éste, ca de nu de tot cu tolii a goní s'au obosít, inse nici unul între noi odíhnit n'au remás, si mai mult grijé din toáte dilele, de cat goán'a din toáte locurile, sudori de singe ne picuriáza ; [« Ca osteninti'a cláiri, sudori pe trup umediéscó, « iára grijé neincetáta vlág'a inimii topéscó »]; anco cotra acéstó éste si alta pricina, căre spre ispit'a lucrului acestui'a me indémna, adeca credinti'a, căre Corbul in mine si in cuvintele méle áre. Cotra cările eu tot adeverul lucrului, precum éste, aretand, fora nici un prepus din gandul, cările pene acniú asupr'a lá áre, parasíndu-se, reutáté spre bunatáte isi vâ plecá.

Inorogul dise : — Lucrul acest'a, o priiátine, oáre-cum necredíut si peste putíntia mi se páre, ca precum din betrani scim, [« Corbul puii albi isi scoáte, iára fire in negrimé lor ii intoárcó »]; deci si Corbul betran in alb de s'ar vapsí, cu o ploáe sau si cu o roáa sa se spéle poáte, si ce supt albiciune, din fire imaciune au avut, in curenda vréme isi vâ aretá ; [« Ca reman « fintiele precum au inceput, de s'ar si témplarile in toáte ciá- « surile schimbá »]. Asijderé de am dice, ca Corbul la péne pre din-afára a se albi poáte, inse inim'a pre din luntro fora prepus, tot niágra ii vâ remané ; ce pentru că sa nu se dica, ca inim'a mé de cuventul bun s'au impietrosiét, sau de numele pacii s'au ingretiosiét, iáta in tot adeverul si in curáta inima dic, ca precum hotárale neprietesingului, asié a prietesingului a le pazi gát'a sint ; si pre acésté pre amendoáé aévé si nezugravite a le purtá sciú ; [« Ca precum chipul frumos si icoán'a ghizdáva

ochiul veselése, pre atát'a viclesiugul ascuns si drágosté schiz-
«muita sufletul intristéza»]; asijderé [«Precum boál'a ascunsa
«pre doftori si pre doftorii batgiocurése, asié viclesiugul si pre
«cel ce viclenése si pre cel ce se viclenése la scadere aduce,
«si anco mai vértos pre viclenitoriu, de cat pre viclenit, spre
«groznica razişpa pohárnése, precum si reul tainuit pre doftori
«magulése numai, iára pre cel ei suppus, antei din sanetáte,
«apoi si din viálta il izgonése»].

Sioimul [respunse : — Adeverát acésté, precum le dici, asié
sint, inse [«De multe ori boál'a nenedejduita pre léc ş'au dát»],
si precum un cuvent se dice, [«Mortii numai léc intre muritori
«nu s'au aflát, iára amintrile viáli'a stand si bun'a socotéla
«slujind, tuturor tamaduire si vindicáre se nedejduiásce»]; in
cáre chip si eu acmú dic : intr'aciasta dáta si cu mine lucrul
ispitése si vii cunoásce, ca macár ca la péne iusior, inse la
cuvent greu si statatoriu sint, si precum in aer a zburà, asié
pre copáci a stà si pre stánca nemutát a me asiedià pociu.

Inorogul dise : — Cu buna sáma cuvintele acésté pofitoriu
binelui sa fii lé aráta, si dreptatii iubitoriu si de cuvinte ade-
veráte graitoriu sa fii te sfitese, inse giuruitele acésté la fápta
a aduce, precum socotese, un lucru a te opri poáte, adeca, coci
supt porunca si supt ascultáre suppus esti. Právil'a dára stapan-
nilor asupr'a suppusilor cé mai de temeiú este : **Asié voiu, asié
poruncese, asié sa se fáca**; deci ori unde sententii'a aciaşt'a
putére deseversita áre, acolò cuventul adeverát si sfátul cu cále
loc nu áre; ce precum vor unii sa dica, [«Ispit'a pene in de
«trii ori este a intieptilor, iárasí acéiasí neparasit a ispití, a
«nebunilor»]; de cáre lucru odáta, de dá-ori, sau si de trii ori
si tu ispitése si vedi de vor esi poftele strimbe dupo disele
drepto, si de este uréche destupáta spre ascultáre cuventului
drept cunoásce; [«Ca uréché astupáta lécu ii este, cà cu ce
«ar fi astupáta [sa se scoátia, iára carii'a orgánul audirii este
betejit si de tot surdú, nici lécul pre lesne, nici trasnetul tu-
«nului, nici buhnetul dobelor spre simtíre a o aduce pot»].

Dupo acias't'a a scî ti se căde, o priiátine! ca ispit'a intieleptiásca éste si se fáce, cand oáre-cáre nedéjde inainte mergaloáre si une sémne de esiré ispitii aretatoáre se afla, iára amintrilé cand cinevâ ispit'a peste toáta nedéjde începe, ispita se dice, inse nu intieleptiásca, ce nebunésca; ca cu ce socotéla cinevâ céle peste ceriu, sau céle in chentrul pamentului lócuitoáre a cunoásce ar ispitî, si ce nedéjde, precum va puté cunoásce, i s'ar dà, unde simtiré a agiunge si socotéla a incapé nu poáte; ca precum axiom'a filosofasca sciuta ili éste : toáta cunoascinti'a si toáta sciinti'a din inainte mergatoáre simtire purcéde; deci de ai povátia cá áciast'a barbatésce pása, iára de nu, [«Fora «povátia la ostroávele fericitilor a mérge parasésce-le»].

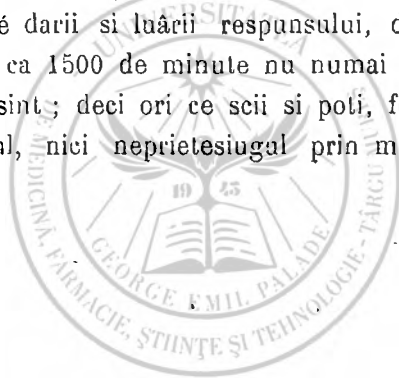
Sioimul dise : — Foárte adevérit sa fi, ca inim'a buna nedéjde im aráta, si anco de de-mult adevérate sémne spre aciásca calatorie am cunoscut, ce numai acmú atat'a poftesc, ce ti-ar fi poftele sa sciu, si cu ce chip patimírile, cárule peste toáta drepláté ai trás, a le uitá ai puté sa cunose; si cotra acias't'a puçina vréme de ingaduintia avend, pentru cá de céle trebuitoáre scire a dà si respuns a luá sa pociu.

Inorogul dise : — Poftele méle si puçine si precum mi se páre drépte sint; puçine dic, coci numai doáé; drépte dic, coci ale noástre, iára nu streine poftim. Antei dára éste : Filului driápt'a si parintiásca moştenire sa nu i se opriásca; sau Corbul de la Strutocámila aripile luandu-si, noi pentru a noástra drepláté orí ce a fáce vom puté, de nu agiutoriu, ancaí impotrivnic sa nu ne fie. A do'a éste : tráiul si lócásiul mieu, veri in vervul muntilor, veri in fundul vailor, veri in camp, veri in padure, sau orí unde aiuré poft'a inimii méle ar fi, din toáta grijé vi-alesiugului neprietinesc afára sa fi'.

Acése doáé facédu-se, poáte fi, incepaturile prietesiugului sa se pue, si mai cu vréme drágosté adevérata sa se intemeiáza; cu vréme dic, coci cu vréme si neprietesiugul in multe au crescut; [«Ca céle din potriva tot o mesura si tot un numer au»]; iára amintrilé cine ar dice, ca cu toáta inim'a din uraciune

indăta spre că deseversita drăgoste a se întoarce poate, acéi'a inima viclăna și minciunoăsa éste; ca precum intrăre asié esiré patimilor se socotésce; și mai vèrtos obicéiul invecit éste de-prindere cu nevoe a se uită, pre cările precum meștersiugul, asié firé pre lesne a'l lipsi, sau a'l tagaduî nu poate; iăra de si s'ar află năs de ciăra și inima de argint viu că acéi'a, me créde, ca acel féliu de prietesiug pururé indoit și cu prepus ar fi; [« Ca sufletul, cările pre lesne din ura in drăgoste a se mută « scie, acel'a urmăza, că anco mai pre lesne și din foărte mica « pricina, din drăgoste in' ura a se schimbă sa poăta »]; de căre lucru [« Pierderé vremii cinstă éste, cand intru alégeré priiătî- « nilor și pentru nepierderé priiătînilor se cheltuiásce »].

Iăra pentru vrémé dării și luării responsului, dupo a locului departăre, socotesc ca 1500 de minute nu numai de agiuns, ce anco și de prisosit sint; deci ori ce scii și poti, fora zabăva fa, că nice prietesiugul, nici neprietesiugul prin multa vrémé in prepus sa remae.

ISTORIA IEROGLYFICA

PARTÉ A SIÉPTÉ.

Acésté intr'acést'a chip prin cate-và a noptii ciásuri Inorogul cu Sioimul voroáva facénd, Hameleon, precum mai sus s'au pomenit, la lócásiul seú ducéndu-se, in vásul uluirii vétrilele gandurilor deschidé, prin méré rélelor socotéle innotand, spre toate venturile holburilor funele chitélelor intîndé. Asié el in válurile viclesiugurilor tavelindu-se, (poáte fi reutáté indoit si intriit sa lucréze fortun'á slobodind), somn fora somn, si odihna fora odihna il chinuiá, atát'a cat cu ochii deschisi somnà si cu toáta fantázi'a deşteptáta visà, in cáre vis paréré chipuri cà acésté inchipuindu-i îi zúgraviá :

Hameleonului, cu aer a se pásce si cu vent a se hrani firé fiindu-i, precum pre márginé unii ápe ambla, i se paré ; unde nisce hingiuri dese si inghimpoáse, si nisce copáci frundiosi si umbrosi erà, atát'a cat de desímé si grosímé umbrelor ce avé, precum de tot soárele le lipsésce si preste tot intunérecul îi captusiésce, i se paré.

Asié dára el ambland si prin intunecoása ciáti'a acéi'a orbecaind, depárte inainte precum o záre de foc véde i se parù, spre cáré cu toáta nevointi'a nazuind si la dîns'a apropiindu-se, vediù, ca atát'a de méré erà focul, cárile cu méré vapáe ardé,

cat cu vervul párai nuorii ceriului petrundé, unde stihii'a focului cu áp'a nuóruului mári si groznice trasnete si plesnete facé, (precum acéste doáé trupuri de stihii goále unul pre altul a nu priimi, si vrajmásiésece un'a pre alt'a a stricá si a impráştiiá obiciuite sint); iára in mijlocul focului o jigánie groznica vediu, cáre la chip cá sioperi'a, inse cu multul mai máre si mai groása a fi i se paré. Aciast'a in toáte partile prin pára prinblando-se, fora satiu jarátecul pascé si de máre lacomie si spuz'a inghitiá, nemica cevasi de atal'a infocála vapáe hetejindu-se.

Hameleonul asié de cu dulce mancáre Sulimendritii vedind (coci asié se numiiá jigánii'a acéi'a), lucru cárile nici odaneoára stomábul ei il síntise, foámé in mátia i se scorní; [«Ca din «multe poft'a sufletului neclátiá ar fi, de n'ar fi síntirile pre «din afára iscoditoáre si apoi indeunatoáre»]. Foámé dára incepend, manuntaile i se intorcé si stomábul táre il chinuía, cárile de toáta sciinti'a a síntire cá acéi'a gol, cu de moárte lipete : Vái mátiéle! vái manuntaile! vái pantecéle! vái vintrile méle! a se vaetá si a se vaerá incópu, si lécul aceii necunoscuté boále ce ar fi si unde s'ar aflá nu sciiá.

Asié el intr'acel chip misielos chinuindu-se, Salamandr'a din mijlocul focului : — O saráce !-strigand, dise,- ce poáte fi acest chin, cárile asié de fora mila ti-au apucát, si ce aciasta lácoma cautáre si nesatioása mancáre spre bucátele méle!

Hameleonul, fora : vái si vái ! alta nu dicé, si fora : moriu si moriu! alta nu respundé; ce mai pre urma cu langed glás dise : — Síntire nesíntita sínt, si patímire nepatímira pát, o domnul meu si imperátul focului, (ca Hameleonului, precum Salamandr'a bozul focului sa fie, i se parú).

Hameleonul la toáte amagitoriu, iára la aciast'a se amagi, coci in hrána si in mancáre deosebire a fáce nesciind, i se parú ca jarátecul, fora primejdíe, si focul, fora nevoe, a inghiti si a mistui vá puté; ce reul reu páte, ca in locul foámei, sátiul cu arsura si nesufferite durerile i se inmultira.

Salamandra dise : — O țicaloáse ! au nu scii ca foámeteii hra-n'a si sêlei beutur'a ii este lécul ; inse nu tot stomábul toáta bucát'a mistuásce, nici tot güttejul toáta beutur'a priimésce, nici alta jigánie, fora de mine, foc a pásce poáte ; [«Ca cine, «pentru desfrenát'a pofla, oránduiál'a firiásca coversiésce, acel'a «in focul lacomii sále (cà ține acmù) se pedepsésce ; a carui'a «stingere si potolire foárte cu greu si mai nici cu greu se ga-sésce»] ; ce tu acmù, mai multa zabáva nefacênd, cum mai cu-rend aliárğa, ciárca si unde oáale siérpelui vii aflà, nezățicnit le bé ; coci dupo mancáre cà aciast'a, beutura cà acéi'a trebue ; ca numai acélé doára vapái'a, cáré in droburile tále s'au atitiát, a slinge vor puté.

Hameleonul, de léc cà acest'a de la Sulimendritia intielegênd, macár ca nu fora mári slabiciuni si lesinaturi, inse indáta prin toáte málurile a cercà, toti campii si delurile a cutreerà si toáte boltele copácelor, găurile tiermurilor si crepaturile pamentului a scoziori începù ; [«Ca la cel bolnáv sanetáté «de máre preț este, pentru cáré toáte in cumpena puind, mai «iusioáre a fi le socotésce»]. Deci dupo multa si cu multe du-reri truda si ostenintia, oáale siérpelui, cárile Ohendr'a se chiá-ma, intr'un loc a aflà i se tēmplá, pre cárile de máre arsur'a mátielor indáta si fora de nici o ingaimála le sorbi.

Asié dára de cu grába, dáca oáale beù, precum arsur'a mátic-lor, ce avé, i s'au potolit i se parù ; inse dupo fire doftorul, dupo doftor lécul si dupo léc cà acel'a tamaduire, cáré i se cuvi-niá ii vini, de vréme ce nu chipul boálei in chipul sanetatii, ce form'a reului intr'alta forma mai ré si mai cumplita s'au mu-tat ; coci oáale Ohendrii, in calduros pantecele Hameleonului co-boríndu-se, nu spre mistuire, ce spre zēmislire elatire a fáce in-cēpura ; si acmù embrionáti puii Ohendrii, dupo a lor fire, pan-tecele ii farámà, si pentru că in lumina sa iása, vintrele ii spin-tecà ; [«Ca cine cu lacomie ácul cosétoriului inghite, acel'a cu «máre misielié fierul aratoriului borésce»], si asié sarácul Ha-meleonul iárasii spre moárte se baté, iárasii munci si dureri

de născere îl cuprindé, în locul lécului otrăv'a și în locul sanetații moărté cunoscé, dăra ce sa fáca și de ce sa se apuce, nici sciiă, nici se pricepé.

Puii Ohendrii, din pantece-i esind, peste trup i se impleteciiă, de grumăzi i se colaciă, îl pișcă, îl mușcă și nu lăptele, cările nu avé, ce singele, cările de prin toate vinele i se scuré, îi sugé. Intr'acest'a chip puii Ohendrii și nascutii lui și atat'a de cumplit din toate partile de viátia desiertandu-l și cu toápséc și venin implendu-l, în dureri asié mari și chinuri asié nesuferite îndáta otesiré în minte nu 'i veniă ; ce mai tardiu de máre și minunáta putéré cornului Inorogului asupr'a a toáta otrăv'a aminte isi aduse. (coci și de alta dáta, de otravita a vezduhului putregiune mantuindu-l, cu sanetáté vietii îl daruise), și asié din padure la munte intr'un suflet alergá, cá doára pre Inorog de binele seu facatoriu undevá a aflá vâ puté ; pre cările intr'un munte pré înált și loc pré aspru și fora suisz aflandu-l, i se paré ca pre o síoca înálta, în símcéo'a muntelui siéde ; iára din toate partile prapaști, hartoápe și pōhárnituri groznice erá, atat'a cat cautarii ametiála aducé ; iára din vezduh și peste vervul muntilor îi parú, ca o pásire niágra, cu máre vâjiituri viind, pre luminos și lunecos cornul Inorogului vré sa se pue.

Inorogul cu cápul clatînd și cornul cutremurand, pásiré cu picioárele de néted și luciu cornul lui a se lipi nu puté ; cata-vá vréme pásiré sa se pue, Inorogul sa o surpe și razboiu rá acest'a facénd, odáta se tēmplá cá Inorogul, în curmeziș cu cornul lovind, cate-vá péne din aríp'a cé drepta a pásirii sa rumpa, de cáre lucru pásiré slabindu-se și de multa lupta ametind și obosîndu-se, în miesielos chip, giumatáte zburand, iára giumatáte pravelîndu-se, în prapásté de de-supt se cobori ; [« Ca « înaltiare înfiátilor cu minté, cá pénele în aripi, iára sfersitul « lor cá pásiré zmulta remanē »].

Hameleonul intr'ataté durori ce se aflá, frumoása privál'a aceii monomáhhii durerile a'si uitá il facuse ; [« Ca cand putéré sufletului chiára în privál'a întielégerii se înfige, atuncé toate

«simtirile trupului din afăra amurtiesc»]; ce a luptii privăla seversindu-se, boldurile si stremurarile pătîmii la simtiré durerilor il intoārsera; ce precum s'au dis, unde Inorogul siedé nici loc, nici nedéjde de suit Hameleonul avend, de depărte cu märe umilintia pătîm'a isi povestîă, si : — Milostîvésce-te, milostîvésce-te asupr'a ũcalosii méle,-strigă.

Inorogul dise : — Ce fél de pătîma éste, cáré te chinuíasce?

Hameleonul respunse : — Antei foáme langedind, apoi focul m'au perjolit, iára mai pre urma puii, cárii am nascut, m'au prapadit; si iata, ca de nu mai curend milostîviré tâ asupr'a slabiciunei méle vâ agiunge, perit si prapadit sint, coci alta nedéjde si nezuire vietii méle n'au remás. — Si iárase din toáta inim'a : Agiutoriu, agiutoriu !- strigă,- si cornul plecandu-ti din otráv'a ce me putredéscé, mantuiásce-me,- se rugă.

Inorogul respunse : — Lécul si putéré lécului cornului mieu spre otráv'a, cáré din afăra vine, slujésce, iára nu spre veninul, cárile din luntru se násce; [«Ca reutáté boálîi doftorii o tama-«duesc, iára boál'a sufletului lécurile apotecárilor nu scie»]; ce pre cat a socotî pociu, recet'a lécului teu acias't'a éste : Cornul camilii, coám'a siérpelui, ochiul guziului orb si unghile pésceului luand, in láptele aspidei le fierbe, pene din diéce ocă diéce drámuri vor remané, cárile in chipul alefiului facéndu-se, cand soárele cã lun'a vâ scadé, cu o pârte pre la ráne te unge; iára cu alta pârte la sfersitul soárelui, ápa din farmusiuri de mármure si din pilituri de aur storcénd, o amesteca si in chipul sierbetului facénd'o, o bé; si asié lécul iti vii află.

Hameleonul, chipul lécurilor audind si precum in batjocura a'i dice socotînd : — Vái de mine, vái de mine, dára unde si cine poáte lucruri nevediate, neaudite cã acésté sa afle!—si cu strigáré de odáta se deşteptá.

Din somn si din vis cã acest'a, Hameleonul trezindu-se, tot chipul videniîi cã intr'un punct a socótélli culegénd, ni spre bine, ni spre réu il luá; de cárile tot de odáta ni se bucurá, ni se intristá, ce precum se dice [«Tot ce cu märe pofta iubim, acéi'a

«cu mare lesnire credem»]; in care chip si Hameleonul, toate cele din potriua din gand izgonind, dupo placere si poft'a sa, visul intr'acest'a chip talcuia :

Ap'a care cura, pre a carii'a margine el se primbla : nestatatoare vreme si amestecate dilele ei sint.

Padure desa si ca intunerecul umbroasa, prin care cu mare nevoe ambla : multime gloatelor tulburate, iara negur'a, care lumin'a soarelui opriia : inveluire lucrurilor a caror'a sfersit cu ochiul intielgerii a se vide si a se cunoasce nu se pute.

Antei de departe zare focului veduta : mici incepaturile poftei fierbinti; iara de aproape para inalta : marime poftei si a lucrului din nemica pene intr'atat'a ingrosiet si crescut, cat preste toata lumé veste i-au esit.

Sulimendriti'a, care in jeratecul focului se pascé : statul a toata adunare, carile cu nestinsa pofta spre izbendire inimilor se hraniia si cu mare nevoitia pentru poft'a sa tot greul si nevoi'a a sufferi nu se tagadiia.

Asijderé Salamandr'a de foc precum nebetejita asié nesaturata : statul lucrului inceput pentru seversire neparasit se silésce, nici cineva din cei impotrivnici in ceva a'l beteji va pute si poft'a atat'a de folos ii va fi, cat de binele, carile va urma, neindestuliti va fi, coci in mare marime si lucrul si laud'a lui va cresce.

Iara razboiul api nuorilor cu vervul parai focului si trasnetele si plesnetele, carile intre dinsele se face : precum acestor doae monarhii minunate fapte si veste lucrului, ce se va intre dinsele ispravi, peste nuori va trece, si preste toate tieréle si olaturile va mérge.

Fomé, care din mancare Salamandrii i s'au scornit : poft'a, cu care el spre acel'a lucru (cu carile vre un amestec nu ave) a se amesteca l'au indemnát.

In chipul ei jeratec a manca : pentru agonisire laudii de la monarhii'a pasirilor (coci par'a, pasirilor zburatoare, iara ap'a

nuôrilor, dobitoácelor la pament tragëtoáre a fi talcuia) in poft'a a tot státul lor au intrát.

Arsur'a, cáré in pantece i s'au scornit : greuimé si nevoi'a lucrului.

Lécul, pre cárile Salamandr'a l'au invetiát, adeca oáale siérpelui sa bé : mijlocile, cárile din socotéla si din intielepciune se násc, (coci siérpele intielepciune, iára oáale aflarile si mijlocele, pre cárile intielepciune le da, talcuia) aretandu-i, li-au aflát, li-au beut; si *in pantece puii siérpelui s'au zamislit* : socotél'a in gand si in inima au bagát, apoi cà cum li-ar fi zamislit, la calé lor spre duceré seversitului, li-au pus. *Prin pantece cu mári dureri i-au nascut* : adeca preste nedéjdé sà si de unde nici s'au gandit, fápt'a cu máre bucurie au seversit (coci durerile, impotriva talcuind, veselie si bucurie a fi socotiã). *Iára lécul, cárile impotriv'a durerii de la Inorog postiiã* : prin buiguiré fantáziii visul aévé si duréré adevérata socotiã, stricáré aceii bucurii de la nebiruita putére nepriiátinului prin necunoscutia cercã. *Ce Inorogul léc, cárile in fire nu se da, nici unde-vã se aflã, spruindu-i*, precum lucrul inceput nici cum a se stricã nu vã puté, nici asupr'a aceii bucurii, pre cáré fáptul intieleptiése au adus'o, vre o intristãre impotrivnica vã puté stã.

Acésté asié toáte dupo a sã voe Hameleonul talcuind, visul in nespusa bucurie si in lucrul aévé intorcé; ce un lucru aciasta infipta socotéla oáre-cum din temelie i' clãtiã, coci dupo voe talcul a potriví nu puté; adeca : *pre cornul Inorogului pasiré cé négra a se pune neputend, cu pénele aripilor frante de rãpã mai mult prevalita de cat lasãta, s'au dát; asijderé ca el la locul, unde Inorogul stã, a se urcã si loc a se sui n'au aflát*; ce pene mai pre urma macãr ca cu indoit si prepas gand, ínse iãrasi pre cat mai aproápe de poft'a sã a'l aduce au putut, si pre acest'a intr'acest'a chip l'au talcuit : Adeca pre nepriiátin moárté de nu'l si vã de tot stapani, ea intr'o párte, *spre rãpa*, adeca spre vrémé necunoscuta lasindu-se, viiãti'a strãmptã si nenorocita îi vã lasã; cà cáré altul nici mai de nainté, nici mai

pre urma de dinsul a vietii nu s'au vediat, sau in loc stramt si reu ca acel'a viatii isi va petrece, de unde nici el la altul, nici altul la dinsul sa marga va pute.

Asie dára Hameleonul, vesel dupo vis si voios dupo talcuire lui, din locu-si sari si cum de la Sioim, pentru vinire Inorogului, ceva-si scire nu i s'au dat se mira (coci cu Sioimul cuvent pusese, ca cand Inorogul ar vini, indata scire sa'i faca); apoi iaras singur mangaindu-se in sine dice: Viclesugul, carile in inima port, nici pialé de pre mine nu'l simpte, necum acesté in prepus ca acest'a sa fie intrat, si mai vertos ca, precum in toata credinti'a me au, bine i-am cunoscut. Ce poate fi Inorogul de ceva s'au impiedecat si la locul prundisiului nu s'au coborit; coci amintrile si el la cuventul dat statatoriu si Sioimul de viclesug nesciutoriu este; — si asie iaras in stratu-si culcandu-se, diu'a a se lumina cu intunecos gand asepta.

Deci Inorogul si cu Sioimul, dupo ce prin multa vreme a noptii ce li-ar fi fost voroavele sfersira, unul cu altul sarutandu-se si in brate prietinesci cuprindindu-se, sar'a buna isi dedera si unul de la altul despartindu-se, cine-si la ale sale se inturnara; [«Ca la impreunare poft'a hirsia, iara la despartire voi'a «de impreun'a trebue»].

Iara cand man'a ce de aur, cu degetele de trandafir, din vervurile muntilor flori culége si manunchele negre din cele albe alége, Hameleonul, dupo obicei, la ispitele reutatilor scoala vrajbilor si cercetare strajilor de graba purciasa, pre carile intr'un suflet cutreerand si ceva nou din cele ce reu nedejdia neafland, precum cu buna sama Inorogul din munte la locul impreunarii sa nu se fie coborit singur siie isi dovedi; [«Ca viclenul cand «pe altul in lucru sa amagiasca nu are, atunci singur pe sine in «socotela se viclesce si cuvintele, din sin furandu-si, in punga «le pune»]; si asie precum vreme cleveti si ciusul zavistii sa fie nemerit socotind, cum mai de graba la Sioim se duse; cota carile dare bunii dimineti de giumatate curmand, si cadut'a inchinaciune anco bine nesfersind, cu capul viperii se inchina,

cu ochi vulpei caută, cu trupul dulaului se clatină si că cum de dub reu tulburat ar fi fost, cu falcile cascade, cu buzele lasate si cu bátele aspumate, cuvinte cu stropi si ștropi cu cuvinde amestecate, intr'acest'a chip a imprăștia începù : — Vediut'ati, -dice,- lucru la cuvent asié de nestatatoriu si că frundi'a de tot ventul in toate partile clătitoriu? Vediut'ati cucosiul invetiatoriu ventului in verful turnului? Eu anco de multa vreme la trup cate drámuri si la minte cate grauntie cumpenésce, sa ti'l cantaresc si de toate pre amenuntul sa ti'l perigrápsesc, vrém; la chip cum si la obicée, ce fél este, sa ti'l aret pofliám si precum din gur'a lui vre odáta adeverul nu iáse a ti'l dovedi me ispitliám; inse spre impreunáré lui cu atat'a sété incins, si cu atat'a pofta spre vidéré lui aprins vedindu-te, a ti'l povesti me sliám; iára acmù iáta singur iusiurimé mintii, nestáre cuventului si toáta prostímé frii bine i-ai vediut, si precum socotesc, precum si cat este, de pre unghé Leul si de pre parte tot circalámul vii fi cunoscut; coei eu ticalosul, pentru a mé prostíme, că nu candái in prepusul de zăvistnic si indointi'a de elevétnic sa cádiu, adeverul a'ti grai me temém, si toáta fiinti'a lucrului a'ti descoperi me ferliám; [«Ca pre cat de uracioása este min- «ciun'a la urechile drept auditoáre, pre atat'a de primejdioása «este adeverinti'a la audiré srtrimb ascultatoáre»]; ce acmù iáta el la locul insemnat si dupo cuventul dát n'au vinit; iáta giuramenturile in loc de básna, si cuvintele si rugamintele in chip de batjocura li-au luát; de cáre lucru indrázniál'a adeverului luand, din curáta inim'a aș dice, că de aciasta prietiniásca impreunáre parasindu-te, cu chipul, cárule priiáltnul si prietesugul ce sa fie n'au invetiát, deplinul neprietesiug si vrédnicul nepriiáttn, cum si cat sa fie, a cunoásce sa'l fáci; că alte féliuri de curse si de látie intindindu-i si intr'insele venandu-l sa priciápa, [«Ca precum toate obrázele unul cu altul nu se asá- «mena, si stélele un'a cu alt'a in lumina nu se potrivesc, asié «de cat viclénul mai viclián si de cat meșterul altul mai meșter «si mai isteș se afla»].

Sioimul, de odăta si intr'acest'a chip oăre de cine graiăsce, mult se miră, apoi aciasta puturoăsa hula de unde si asupr'a acui o scornésce? cu lin glăs il intrebă.

Hameleonul dise : — Dăra domnul meu bine scie, cine in lume si sîngur intre toti muritorii de toăta hul'a si ocăr'a vrédnic este, a carui'a si a numelui pomenire gretioăsa si aúdiului scaranda-voăsa este.

Sioimul dise : — Hele, pentru aciást'a si mai ales a intielége aş vré.

El dise : — Au nu amageul si sifáriul acel'a atate crunte sudori mi-au versăt? Au nu viclénul si insielatoriul acel'a de atate ori si intr'atate de moărte cumpene si de viătia primejdii m'au bagăt, mai vèrtos ca cu a lui pricina si rob la mân'a Crocodilului am cadit; unde si pene astadi cu greu preţ a me rescumpară si cu multí chizósi, pretiul sa'm platesc, legăt sînt; dăra de vréme ce el toăte ostenintele in zadăr, si toăte slujbele in dăr a fi mi-au aretăt, lăsa ca anco puçintel si visul, cările am visăt, dupo talcuire il voi plini; coci visele pre mine vr'odăta macăra nu me amagesc, ca precum a viselor talcuire, asié a vrajilor alcatuire de la tăta-mieu foarte bine am invetiăt, ca tăta-mieu, Apáriul, prin multa vréme la Hersonisul Crivetiului cu corabierii'a ambland, de la băbele Schythilor toăte meştersiugurile gheomândiiei, hiromândiiei si a necromândiiei deplin invetiase, pre cările prin adése parădosin supt peceté pomenirii täre li-am insemnăt, din cările siuvaitoriul si a multe carari sciutoriul acel'a nu'm vè scapà.

Sioimul intielégënd ca toăte acésté versaturi asupr'a curatienii Inorogului le borésce : — Stérgeti gur'a, - dise, - o priiăline, si de este cu putintia, ştiupitur'a iáراسi iti inghiti si boritur'a iáراسi iti sorbi, coci Inorogul si la cuventul dát au statut, si la locul impreunarii asára, dupo cum au dis, au vinit, de la cările de intrég'a voroáva saturandu-me si de inálta intielepciune mult mirandu-me, adeverit sînt, ca acésté toăte spre ispita sau prin zavistié véche le graesci, si acmù din pricin'a sau a nesciintii

sau a reutatii (coci amendoáé jiganii réle si cu multe căpete sînt), in vréme fora vréme cu ce erái incarcát a te descarcá, si in locul, ce nu ti s'au cadiut a le aruncá ai sîlit; ce de ai facut ispita, o priátina, [«Antei pre tine de bun, apoi pre altul de «reu ispitésce»]; iára de te-ai din zavistii'a véche clevet'a noáa a fáce pornit, sa scii [«Ca sábiu'a závistii manunc nu áre si «ori-cine a-mana ar apucá-o, ũneranit si nebetejit sa remae nu «poáte»].

Hameleonul de o párte cu obrázul (cárule nu de rusine, ce de viclesiuguri a se mulá scie) in multe féce se schimbá si pentru ca acmú Siويمul din minciunele si clevelele, cárule din spurcát'a lui gura audise, sa nu cumvá véca-i pizma sa cunoásca si mai cu dédins viclesiugurile sa nu-i cumvá cérce si aflandu-le sa nu-i cumvá amintrilé visul tálcuásca, se temé; iára de alta párte cum minciun'a in háin'a adevérului si viclesiugul in camésié dreptatii si'ar imbracá, si acmu de curend calcátele-si de vulpe vicléna úrme, cum si'ar astupá, cu gandul obrazniciei in campul nerusinariei, cá un cáł siriáp si desfrenát alergá.

Asijderé acésté, cu a cuventului meştersiug a le sicu, a le captusí si a le zugraví de nu l'a cumvá puté, de toáta nedejdé ce mai de nainte luáse, scapát se sîmtiiá; inse [«Aflatoáre «de meştersiuguri firé in nevoi»], si ales a lui, cáré orgánul reutatii a'si aflá si reutáté mintii a'si acoperí indáta in pomenire ii aduse, sîngur in inim'a sá cá acésté scornind : Oáre, cei ce a meştersiugului cuventului invetiatori sînt, ce alta giuruintia cotra uciniciei sei dáu, fora cat, precum adevérul minciuna si minciun'a adevérul sa fáca, ii vá fáce, si de vréme ce cu cé de obşte socotéla lucrul si meştersiugul acest'a asié se créde, iáta ca urmáza, cá si eu aciasl'a a ispraví sa pociu, de vréme ce nu puçin unt-de-lemn intr'aciasl'a invetiatura am cheltuit, si mai vértos ca prin multa vréme alálte lighioi scáunul acestii scoále am tinut, si cu scrisorile a cartilor amagitoáre deprinderé din loáte dile am avut.

Si asié fêçe dupo fêçe si chipuri dupo chipuri in făca schimbandu-si, cotra Sioim voroáv'a intr'acest'a chip inceptu : — [« Drágoste prè märe si liubovul, cárile peste hotár tréce, de prè « mica pricina mári prepusuri isi fáce »], precum máicele cotra fii sei aévé dováda sînt; cárele ori de fiete ce mica a orânduiálii sanetatii mutáre, gréle si primejdîoáse boále caconilor sei prepun, si de celé ce sa nu le cumvã vie sa tem, acéle precum sa le fie vinit de frica socotesc, de unde cuventul a se dice s'au apucát; [« Sa nu vie in cápul copilului ce-i menéscé máica-sà »]; asémené drágostele Afroditei, cand la stepën'a hirisii sále sosesc, pre tot ochiul vicián si tot piciorul strîmb socotesc si in toáte si pentru toáte pentru cel siie iubit negandite prepusuri si zelyptii isi scornéscé, si pentru cá drágostele sa'si poftoréscá si iubostele sa'si innoiásca tot prepusul fantástic, in locul adevèrului apucand, o hula dragastoása si o mánie mangaioása scornéscé dicénd :

Bine cunosc si din multe impotriva sémne adevèrit sînt, ca reul mieu noroc cu curáta inim'a mé reu se slujéscé si de ne-sufferit ráne in toáte dilele prin man'a tà intr'anema im triméte, de vréme ce tu acmù pre altul sau pre cutárele (anume dicénd) a iùbì ai inceptu, iára pre mine ticalosul, din dragástosii tei ochi departandu-me, cu toáta inim'a din adevèrat'a drágoste m'ai lepadát si m'ai urgisît. Bine anco din ceput inim'a im spuné, ce drágosté, cu cáré in zadár ardém, adevèrul a cunoásce me opriiã, ca drágostelor zugravitoáre si inimii méle amagitoáre esti; de vréme ce acmù iáta aévé si la aretáre au esit, ca asiéş dintéi cotra mine numai cu gur'a si cu cuventul erái, iára cotra ciud'a lamii acel'a cu toáta inim'a si cu tot sufletul te dái, ce buna nedéjde am, ca in curenda vréme de láacé, cáré eu m'am ranit si de veninul, cu cárile eu m'am otravit, si el neranit si neotravit sa nu scápe, si peste puçine dile, precum eu acmù, asié el atuncé deplin vã cunoásce, ca nici odane-oára cu cinevã dreptáté a tiné si curatii'a inimii nebetejita si neimáta a ferì nu te-ai invetiát; ce pururé cotra toti la cuvènd nestatatoáre si cu inim'a cá válurile

marii in toate márginile lovitoare ai fost si esti; de cáre lucru precum liniştei mării, asié drágostelor tále de crediut si in cuvintele tále de sprijenit n'au fost, nici poate fi; coci din nemica in inálte de uraciune váluri te inálti si fora nici o pricina lineşte in tulburáre si furtuni de mánie cá acésté iti intorci, cat ticalosul inimii vás, in ocheán fora fund si máre fora márgine cá aciást'a, undevá limán de nazuintia si lineşte de mantuintia a aflá nu poate; ce de vréme ce nemilostiv'a-ti inima si sufletul intoárcere spre caiála nu 'ti scio, iáta ca de astadi si inainte mahnita fáç'a mé nu vii mai vidé, si slabanog piciorul meu inált si neagiuns prágul teu nu vá mai calcá.

Fa'ti voi'a, plínésce-ti pofl'a, negur'a din vervul muntilor s'au rídícát, nuóri de pe fáç'a soárelui s'au mutát, tot spinul si piiádec'a din cále-ti s'au luát si fora de nice o siála stringe, imbraşesiáza, dulci sarutaturi si a trupului incaldituri, cu acest acmú de curend si proáspet iubovnic ve impartiti.

Eu m'am vechit, m'am veştedit si cá florile de bruma m'am ovilit, soárele m'au lovit, caldur'a m'au palit, venturile m'au negrit, drumurile m'au ostenit, dilele m'au vechit, aii m'au imbetranit, noptile m'au schimosit si, de cat toate mai cumplit, norocul m'au urgisit si din drágostele tále m'au izgonit; iára acest'a nou, vios, vlagos, ghizdáv si frumos, cá soárele de luminos, cá lun'a de aretos si ca ométul de albicios éste; ochii 'sioimului, pieptul leului, fáç'a trandafirului, frunté iásiminului, gur'a bujorului, dintii lacramioárelor, grumázii paunului, sprancénele corbului, perul sobolului, manule cá aripile, dégetele cá rádiele, mijlocul pardosului, státul chipárosului, peliti'a cácutului, unghelile inorogului, glásul bubocului si vértuté colunului áre.

Lucru cá acest'a ti-ai agonisit? Pásce'l, poárta'l si in multe dile cu fericire hranésce'l si ingrásie'l; iára mie aciást'a im remane, pe blastematu lumii nõroc plangénd, dreptáté mé cotra tine si strímbatáté tà cotra mine in véci cotra toti si neparasit petiutínderile sa povestesc.

Acésté si altele cà acésté jélé inimii a grai gasése, si zeloty-pii'a asupr'a iubitului seu, sau de fáça, sau cotra alt chip sa jeliásce, pene cand respunsul, cel siie dorit, din dulce rostul iubitei sále slobodit, respuns spre a sà nemangaiáta mangaiáre a audì se invrednicése. Cáré in curáta inima staruita traind si dela iubitul ei in prepusuri cà acésté tiindu-se, intr'acést'a chip ii respunde : — Norocul mieu cel nenorocit, o dulcele mieu ! pene intr'atat'a necredincios si prepuitoriu te fáce, ca din sînul máicei si de la titiele máicii de cand am esit, de cat tîne mai frumos si mai dragastos, nici a trupului ochi mi-au vediut, nici a sufletului a vide mi-au poflît ; ca intre toti dumnědiěii de si este Soárele mai frumos, inse eclipsis il intunecáza si noápté il departéza ; de este Lun'a între boáze si Vineré între stéle mai ghizdáva, inse lips'a lumini, acoperiré nuórilor si minunáta násceré comitelor le astupa si le acopere ; sîngure numai, de cat toáte frumsétielē, mai frumoáse frumsétielē tále diu'a luminéza, nuoápté straluminéza, de depárte mangaesc si de aproápe sufletul veselesc, a caror'a lumina apus nu scie, si privál'a sátiu nu áre.

O blastemát ciásul acel'a, in cárile lacremos ochiul mieu nu te véde ! si nenorocita diu'a, in cáré de privál'a tá departáta stáu ! Soárele nu resáe, stélele nu luminéze si diu'a sa nu se aréte noptii acel'a, in cáré bráçele méle nu te imbráçesiáza ! si titiele méle la tálpele tále nu se alaturiáza ! Vulturul ceresc ascunsele inimilor si táinele sufletelor scie, pre cárile neminciunos si credincios mártur puiu, ca in ciásul, in cárile cu lips'a nespulesor tále lumini me osîndesc, indáta fóntanele Nilului din ochi neincetát im izvoresc, si suspinele infocáte din inima de cat pár'a Tartárului mai inálte si de cat scanteile Ethnii mai infocáte im izbucnesc ; din tîne ales, o iubitul mieu ! toáte trupurile ciunguri de copáci perjoliti si toáte chipurile taciuni in tîna potoliti ochilor miei se ved si sufletului mieu se pár ; ah pustie si de cat cu moárté mai omoríta eu, cand neinfranta voi'a tá asupr'a mé mañnita voiu cunoáscē !

Nu sufletul sufletului meu, nu lumin'a ochilor, nu viați'a și finti'a mé, nu prepune pe tiern'a tălpelor tale gând, că cările nici după moarte, ne-cum pen la moarte în inim'a mé vă intră ; o mie de sufletele, dumnediéu de mi-ar fi dát, în primejdii'a perului căpului teu pre fiete cările de o mie de ori jirtfa și giunghere spre plecărie mánii dumnediéului li-asi aduce ; ca de este în lume vre o fericire, acéi'a privál'a tă este, și de este după lume vre o fericire, în care mie privál'a tă sa'mi lipsásca, și ea sa lipsásca, ca toáta munc'a Tartárului mie alt'a nu poate fi, fora numai minul'a ciásului despartirii tale ; ca numai cu tine fericire adevérata, ára fora tine, ori cum și ori unde ar fi, minciunoása este.

Că acéste răspunsuri placute iubitul de la iubit'a să (o domnul meu, Sioáime) luând, inim'a din dogorél'a prepusurilor își recórsce și oáre-cum drágosté înnoindu-si liubovul și ibostele își adevérsce. Într'acést'a chip și că cu aciast'a drágoste cotra în véci de iubitul înorog aflându-me, pentru obráznic'a, înse din adevérat'a drágoste pornit'a ispita ertáre sa aib, me rog, coci ce este adevérul a marturisi se căde, ca în toáte prepusurile din potriva cu o oárba purcédere am cadit, că nu cumvá el, după dátul cuvent neviind, ceva maestrii neprietinesci sa fie simtit, am prepus, și pentru că adevérul a pricepe sa poti, celé ce nu áre îi graiám, și celé ce nu 'i poftesc îi dicém ; ára acmú dintr'ambe partile cunoscénd și insciintându-me, ca nu ce dinéoáre prepuném, ce ce din ceput sciiám și nedejduiám au esit, inspaimentát'a-m inima acé deplin veselie au luat și toáta indointi'a din potriva de pe suflet mi s'au ridicát.

Adevérat dára, domnul meu, ca precum dici, înorogul precum la cuvent statatoriu, asié la lucruri staruatoriu și la minte neclatitoriu este, ca el minciun'a nu numai coci nu o graiásce, ce macár a o áudi nu o priimésce, și precum cu limb'a despre voroávele desiérte postésce, asié urechile despre cuvintele fora fintia își oprésce. Adevérat dára sa fi, ca pre cat din voroáv'a lui te-ai insciintiát, cu mii de mii de cri mai cu multul din fáp-

tele lui vii cunoásce, ca in toáta vrednicii'a straluminát si in toáta bunatáté curát se vâ aflá. Înáltie dára cerescii cornul slavii lui, si dintr'a méle dile scurtand, dilele lui inmultiásca si nenumerali aii îi adáoga ; ca ce sînt, dupo pricin'a dintéi, a lui si de la dînsul sînt, ca odaneoára putéré cornului lui cu anfidotul cel nepretíuit si in de-bine-faceri neperigrapsît, asupr'a slabiciunii cum mai curend de n'ar fi agiuns, anco de mult viáli'a mi s'ar fi curmát si tiern'a cu právul mi s'ar fi amestecat ; ce acmú pentru coci la vrémé impreunarii neaflandu-me, si de acmú a lui nesatioásca privála lipsîndu-me, inim'a-m cu pára inaltiáta si cu vapáe nestémperáta im árde ; ce poáte fi, fortun'a siegi necredíute si glume nesufferite cá acésté arelandu-mi, cu intristarile si mahnirile méle jucandu-se, se zabavésce ; de cáre lucru pentru a lui de a do'a venire fora sciintia sa nu fiu, cá pagub'a si pedéps'a, cáré acmú sufletul mi-au sîmtit, a'm rescumpará si a'm mangaiá sa pociu ; si de nu cu sarutáre tálpelor, macár cu privála ochilor sa me invrednicesc ; cáré un'a si sîngura toáta intristaciune si mahniciuné a'm rídica, si toáta duréré inimii a'm vindicá destula si de prisosít este.

Sioimul, la inima curát, vicléaelor a Hameleonului cuvinte incredîntiandu-se, precum iárasí dupo cate-vá dile sint sa se impreune, îi spúse.

Hameleonul îndáta : — Dára eu sciu,-dice,- ca visele méle pe mine sa me amagiásca cu putîntia nu este.

Sioimul : — Ce vis este acel'a, rogu-te, ca si denioáre pomenind, precum asupr'a lui îl vii izbendí, diciái.

Hameleonul din ceput pre amenuntul incepu a îl povesti, precum mai sus s'au dis.

Sioimul de odáta adúncimé visului, cu sigét'a socotélii petrun-dind, talcul ce i-ar fi mult se mirá, si cotra Hameleon : — Dára tu acest'a cum l'ai talcuit?- dise.

Hameleonul, nu numai in cuvintele aévé viclián, ce anco si in vise fantástice duşmán, acmú inainté Sioimului visul spre bine talcuá, si pre scurt, mintó a'i captusi sîliá, dicénd :

Paduré cè dèsa si umbroása : grijé, cáré pentru pogoríre Inorogului purtám, erà, si indointi'a vinirii lui la impreunàre insemoà.

Salamandr'a, cáré in pár'a focului se pascé : vechiul neprietesiug, cárile in reutati au crescut si s'au hranit.

Foámété, cáré in pantece mi s'au scornit : jélé, cáré pentru acest neprietesiug mi-au vinit, si de greu pentru priiátini inim'a mi s'au ranit.

Lécul odálor siérpelui, cárile mai máre duréri mi-au facut : vinire Inorogului, pentru a carii'a nesciintia oàre-ce in prepusuri am intrát, si ispit'a cè de dîcéoàré am facut.

Zamistire si naseré puilor prin pantece : nedéjdé vinirii lui si minunàta ispravire lucrului prietesiugului ce vâ sa se fáca.

Pásire cè négra, cáré, de cornul Inorogului neputendu-se lipi, cu cápul in gios au cadit : vésté si numele cel reu, cárile pre napásté asupr'a cinstii Inorogului il puné, adevurul cuno-scéndu-se, de pre cápul lui se vâ rídica si in prapásté uitarii se vâ lepadà.

Lécul cel peste putînti'a firii Inorogul îi aretà, si intr'ace dáta sfsersitul visului urmà : precum veselii'a si bucurii'a, cáré din isprav'a lucrului vâ luà, in lume impotrivnic sau in cevà betejitoriu a i se aflà nu vâ puté, si asié tot seversitul lucrului in bucurie si inima buna vâ remané.

Asié Hameleonul in grába, la unele prindindu-se, la altele neprindindu-sè, izbendire visului nadînd si cârpind, in scurte cuvinte lungi si late viclesiuguri acoperià; ce Sioimul, macár-ca visul in multe parti luà, inse de odàta in camár'a taceri il incué, si sfsersitul lucrului talcuire visului sa aréte aştéptà; [«Ca vrajitorii « minciunosi si credietorii parerilor noptii de nu fráti, iára veri « primári isi sînt; cel'a din minciuni adevurul, cest'a din fan-« tázie chipul a scoáte silésce»].

Dupo acésté Hameleonul, de la Sioim esind, si cum venátul au pierdut si Inorogul au scapát cu máre jéle si a inimii durére gandind, de máre necáz buzele isi muscà si manule isi frangé

si asié cum mai de grába la Dulai si la Ogári alergand, cu făc'a posomorita si cu inim'a infranta in trist chip si jélnica inchi-puire li se aretá; [«Ca a amageilor cé mai de frunte invetiatura «și mai de tréba schimositura éste, cá in inima pe cácodemo-«nul, iára in fáça evdemonul sa poárte»]; pre cárile ei intr'ac-
ciast'a forma si aretáre vedindu-l: — Ce poate fi aciast'a, o pri-
iátine, -disera, - ca chipul urgie si făc'a bezciscnicie iti aráta, si
lucru peste voe sa ti se fie témplát, mahnite cautaturile si fier-
binti oftaturile iti marturisesc. Au spre chezi rei vrajile cevà
ti-au merit? Au spre poft'a inimii noástre de cevà impótriva
si négra véste ai simtit? Sau de nu tie cevà reu ti-au vinit,
altui'a vre un bine a se fáce aí cunoscut; [«Ca závistnicul
«mahnire indoita poárta, un'a cand lui cevà reu, alt'a cand
«altui'a cevà bine sa nu cumvã vie se tème»].

Noi pene acmù intr'atat'a tacére infundát a te vidé nu ni
s'au témplát! Limb'a cé cá clopotul cine ti-au legát? Gur'a cé cá
dob'a ce ti-au astupát? Voroáv'a cé cá pohoáele ploilor cine
ti-au inghetiát? Glásul cé cá tunul fulgerului ce ti-au amurtit?
Multimé cuvintelor, céle cá pacur'a izvoritoáre si cá naboiful pe
toáte siesurile clevetelor nabusitoáre, cine ti-au oprit? Fora nici
o zabáva si cum mai curend spune-ne, cá sau mahnirii im-
preuna partási, sau de vã fi cu putíntia mangaetori si govási sa
ne fácem; [«Ca cuventul mangaios la intristáre éste cá numele
«doftorului la zacáre»]; cárile macár-ca indáta toáta intristáre
n'ar rídica, inse o indointia oáre-cáre chitélelor aduce; [«Iára
«unde indointia, acolé si nedéjdé, si unde nedéjdé, acolé si ince-
«patur'a mangaiárii éste»]; precum si doftorul macár-ca nu
intr'acé dáta toáta boál'a scoáte, nici numele lui fáce minuni, ce
nedéjdé bolnávului rídicand, socotésce cá cel ce lécurile da de
fáça éste, asié precum si lécul ii vã aflã nedejduiasce, cáre ne-
dejduire oáre-cáre chip de otesire ii aduce.

Hameleonul, din nari pufnind, pieptul izbind, din cáp tremu-
rand, din mani aruncand, cu picioárele, cá dulaii turbáti, tíern'a
impraštíind, din gura aspumand si toáta icuán'a vrajmásii de la

inima in făca-si zugravind : — O frătilor si priiatinilor, in măre a inimii strimtoăre me aflu, - dise,- atat'a cat, precum se dice dicētoăre, ca de oi grai oi muri, de oi lace oi plesni, si din doăe reutali căre de mai buna se aleg, minte nu-m poate nemeri; sa lucep tremur, sa nu incep de necaz me cutremur; sa dic me tem, sa nu dic putere a rabda nu mi-au remas; ca fataloărele la ciās am sosit; sa fet? durerile si chinurile me inspaimentiāza; sa nu fet? pantecele im crāpa si cuvintele ca puii Ohendrii printreci' im este *); sa stric doăe? tocmesc unā; sa tocmesc doăe? stric o mie; pentru care lucru mai de nainte, pene cuventul a ve deschide, prietinesc sfāt sa'm dati si cu man'a fratiāsca sa me indemanati ve poftesc; adeca antei sa stric doăe si sa tocmesc un'a? Au antei tocmind un'a sa stric doăe? La acias'ta intrebare de voi vide ca si voi dupo a me socotela me sfatuiti, atuncē gur'a de voi inchide, pantecele sa'm cāsce, si pre spinare plesind poveste printreci' sa izbucnesca si calcaiul in locul rostului sa graiāsca voi lasa.

Dulaii cata-vā vrēme in gānduri stand si la intrebare, fora bāere ca acēi'a, ce sa'i respundia socotind, mai tardiū intr'acest'a chip fi disera : — La toata incepatur'a a tot lucrul doăe seversituri a unii pricini se socotesc, cările pentru un seversit dintr'acēle doăe se incēpe, adeca un seversit este, pentru ca ori cum ar fi lucrul acel'a este sa se făca; iāra altul este, pentru ca bine sau reu, täre sau slāb, trāinic sau netrāinic si altele asēmēne acestor'a sa se făca căuta; deci cand cel de pre urma si mai cu anevoe nu se socotēsce, cel mai dintei si mai de pre lesne se apuca; asijderē [« Ori ce mai cu lesne la seversitul poftit a se « duce s'ar putē, acēiāsi mai cu greu si mai cu nevoe a se făce « nebunie este »]; deci pentru care seversit pricina incēperii ti-ar fi socotind, spre acel'a lucrul iti asiādia; iāra amintrile scim, ca precum din fire, asiē din mestersiug tot lucrul, de cat a se făce, a se strica mai pre lesne este; ca un copāciu in 40 de ani la cē deplin vērsta si hirisia marime a vini, iāra a

*) Credem ca autorulu a voitu sa scrie : esse.

se uscă în 40 zile poată; asijderé vidé ca céle în meşter-siug a se tocmî, de cat a se fáce, mai lesne si de cat amendoáe mai lesne stricáré, ca piramidele Egygtului, colosul Rodosului, ráiul Vavylonului, cápişté Efesului, cáré prin vrémé a.... *) de ani de-abiiá si cu lucráré a toáta putînti'a Asíi cu máre nevoe a se ispravi s'au putut; si altele asémené acestor'a cu catá nevoe si cu cata ostenintia s'au facut, cine poáte povestî? Cárile cat de cu lesne si cat de cu iusior în nimica s'au intors, a toti muritorilor minune aduce; [«Ca a tot muritoriul tot lucrul muritoriu «si puçin slatatoriu ésté»]. Asijderé altele precum pre lesne a se fáce, asié mai pre lesne a se stricá, iára a se tocmî toáta isteciuné meşterilor gonéşce; [«Ca un copil mititel, cu un be-tisior suptirel, o mie de oále si dieci de mii de stîcle a «sfarámá poáte; iára o mie de olári o oála spárta a carpî, si «dieci de mii de steclári o stecla franta a tocmî nu pot»]; si precum se dice cuventul: [«Un nebun o pietricé în fundul «marii arunca, pre cáré o mie de intielepti sa o scoála vrédnici «nu sint»], cáré parádigma lesniré fácerii si nevoi'a desfacerii aráta. Acmù dára chipul fácerii, tocmélii si stricarii în síne so-colînd, dupo cáré ai poftî, sfátul nostru alcatuíasce si de cáré antei sa te apuci alége.

Hameleonul response: — Adevérát (dice) ca prietîniásca sfatuitura si intielepliásca invetiatura mi-ati dát, si acmù cunoscù [«Ca sufletele priátînilor adevéráti cu putéré symbáthiîi, cáré «intre síne au, unul gandul altui'a oáre-cum nemerésce, si unul «altui'a proroc se fáce»]. Dupo povésté dára, cáré au trecut, si dupo sfátul, cárile de la voi am audit, urmáza, cà antei doáe stricand, apoi pre unul sa tocmesc, cárile mai pre urma a mul-tor'a de tocmiré vietii pricina poáte fi.

Veti sci dára, o frátilor, ca periré a doáe cápete ésté viáti'a a capului al triilé, adeca cu moárté Inorogului, si acmù si al Sioimului, viáti'a Corbului se vâ staruî, prin cárile toáta à pá-sirilor si a dobitoácelor monárhie se vâ intari si despre razsîp'a,

*) În manuscripu locu albu.

câre i se gâtesce, se vâ sprijeni; iâra într'alt chip nici putin-tia, nici vre o de putintia nedêjde au remás, precum mai pre urma povésté viti intielége.

Dulaii, din gur'a Hameleonului pentru numele Sioimului audind, nu puçin se tulburára, coci si fric'a ii avé si cinsté ii purtà; in-se pentru cã dintr'adûnc lucrul mai la ivála sa scoátia, cu tot dèdinsul pe Hameleon a întrebà incepura, si cum curg lucrurile si ce ar fi povésté sa ie spuè il poftîra.

Hameleonul dise: — Lucrurile toâte dupa pofta si dupo talcuiré visului cé dintéi purcesése si pene in seversit asié ar fi mers; iâra acmù viclesiugul, cârile Sioimul cotra stapanul seu au aretát, si lucrurile spre mâre si groznic reu au mutát si talcuiré visului meu spre cumplita si strâznica izbendire au schimbát.

Dulaii, involuite cuvintele lui nepricepend, precum de áerul ferbinte imbetát, sau acmù la schimbâre lunii fiind, de boá-l'a ce avé turbát si tulburát sa fie socotîã, ales de numele visului (in cârile toáta voroáv'a întemeiáta se vidé) audind, [«Din vis vis si din noápte intunérec sa iása socotîã»]; in-se macár si vis sa fie, [«A tot lucrului sciinti'a de cat nesciin-ti'a mai buna si mai de folos a fi, dicé»]; si asié pentru temelul voroávii si ceinti'a poveštíi vèrtos a'l iscodi apucára.

Hameleonul dise: — Sioimul spre amendoáe monarhiile aéve nepriiátin si si cumplit vrajmás a fi s'au aretát, si pre mine de atal'a vréme în ris si batgiocura tiindu-me, toâte si mai ne-numerátele méle slujbe in práv si in pulbere li-au venturát; de vréme ce, precum bine sciti, ca cu totii sfátul la un loc pusésem, cã doára vre un mijloc a se aflà s'ar puté, cu cârile pre Inorog la prundiş sa'l coborîm, si pre nepriiátinul obşti la strîmptul lui si la lárkul nostru sa'l aducem; la cáre lucru cu totii cã într'o desîme de padure umbroása si cã într'o noápte nuóroása si intunecoása, cu gandurile ratecind si cu socotél'a orbecaind amblám; [«Ca intunecâre mintii, de cat a noptii mai «gré, si piárderé socotélii de cat a cai mai primejdioása este»];

si acmù mai toáta nedéjde pentru ispraviré lucrului se curmá, ce eu cu multe ostenintie si cu fierbinti sudori versáte, in mijlocul primejdíilor, cà o Sulimendria in mijlocul focului ma'm aruncát si acmù mijlocul lesnirii si chipul ispravirii afland, atat'a nevointi'a mi se indemnáse si poft'a slujbei atitiáse, cat cà cum cu totul in foc asi arde mi se paré si acmù pliniré slujbei, lécul arsirii tiind, pojáru! cári!e menuntaile im topiá, precum sa 'l potolésca socotiám; coci cu multe mestersiuguri acoperite si cu fél de féliuri de giuramenturi zugravite, pre Inorog la strímpul lui si la lárghul nostru scosésem, si in márginé prundiului il coborísem; si acmù cà cum in nedezlegáte legaturi sciindu-l, din ciás in ciás, si asupr'a nepriiátinului izbendire, si cé dorita a visului mieu talcuire sa audiu, ásteplám; si toáta noápte in ganduri tavelindu-me, in pá!t cà péscel!e pe uscát me izbiiám; [«Ca precum «pésele afára din ápa cu áer se innéca, asié poft'a peste me- «sura toáte válurile gandurilor asupra-si încárca»].

Iára dupó ce astadi soárele zorile si'au reversát, si de diuá s'au luminát (oh! cu multul noápte mortii, de cat diuá cà acias'ta mai fericita si mai placuta mi-ar fi fost!) si curmáre nedejdi cáre fora de nedéjde mi s'au témplát, intielegénd, pentru cà minciunoáse ispitele Inorogului sa aret, la Sioim m'am dus, nici cum de viniré si de slobodiré lui in gand puind (coci de ar fi vinit, precum si eu si voi scire am fi avut socotiám), colra cári!e eu pentru chiára firé Inorogului si pentru nestatatoáre cuvintele lui a povésii si dé-fir-a-per á le tálcui incepénd, Sioimul cu máre mánie a me probozí, si cu amáre cuvinte a me ocarí au inceput. Asijderé cu nespuse láude pre Inorog a laudá, si preste ceriu láud'a a'i rídica se siliá, si anco cu putíntia de-ar fi fost, toáte tropurile ipervolicesci unul peste altul gramadínd, scáun de cat a lui Zefs mai inált, preste ceriuri i-ar fi asiediát. De ciá precum Inorogul la impreunáre sa fie vinit si in minté lui adúnca intielepciune sa fie gasít, si toáta reutáté si strímbatáté la noi, iára toáta bunatáté si dreptáté la dínsul sa fie aflát, dicé.

Cotra acéste máre cinste pomenirii numelui adaogé, si precum cu jigánie cá aciast'a prietinie, iára nu neprietinie a fáce si a pazì trebue ; nici strímiba goán'a noástra (cáre impotriv'a a tuturor cerescilor éste), cáre asupr'a blandétielor si lineşti lui am scornit, fora izbenda de sus si fora pláta din ceriu a remané poáte.

Dupo acéste si pre mine cu tot dédiasul táre me indemná , cá de acmù innainte, tot neprietesiugul din inima scotind , cat prin mâna mi-ar vini, spre folosul, iára nu inal'-giosul lui sa sílese ; de vréme ce si el de astadi inainte intr'aciasta inima curát, si dintr'aciasta socotéla nemutát remane ; ce naboiul cuvintelor sa'm abát, [«Coci la inima dosedíta meştersiugul «voroávii neinvetiát se afla, si máterii'a cuventului nu se sfer-siéscé »], si intr'un cuvent toáta incheetur'a voroávii sa cuprinç, cata nepriintia si vrajmasie asupr'a Inorogului de la Sioim nedejduiám, atat'a si anco si mai multa priintia si fratíe intre dinsi am cunoscut.

Eu dára, o frátilor ! otravile cá acéste de la Sioim cuvinte audind, cá cum cu oáa de napárca m'ar fi ospetát, si cu venin de vipere m'ar fi adapát , mi s'au parut ; cárite cu mári dureri de intristari in mátie-m zémislindu-se de máre necáz pantecele crepindu-mi, contra voi le násc, si visul in izbendíre anco puçin au remás, si mai vértos láudele si clátirile céle de cáp, cu cárite cu urgie im porunciát, péntru cá despre voi cuventul tainuit sa tiu, acelé toáta clátíre otravii si a melanholi in ficáti mi-au scornit, cat , precum me videti , de tulburát inainte ve stáu. Ce cerescii de s'ar milostívi si cu atat'a pohárníre fáptei de s'ar oprí, anco tot de viátia nedéjde asi tráge ; iára cursul izbendirii visului tot pre aciasta cále de vâ méрге, Inorogul de toáta primejdí'a scapát si mantuit éste ; coci pásíre cé négra, cáre de corn nu i s'au putut lipi, tot cuventul si lucrul impotriva impotriv'a lui biruintia sa nu aiba vâ sa talcuiásca, si lécurile céle peste fire dáte, sau de tot tagaduite, rán'a si boál'a poftei méle asiési de tot neistiélita vá sa remae ; [« Ca

«râu'a poftii de cat a fierului mai obrintitoare, si de pricin'a «cat' de mica mai burzilitoare este»].

Dulcii, amestecatur'a visului cu impraștîitur'a altii voroave amestecála audind, voroavii ce sa respundia nu puté, si visul cum ar talcui nu sciiá, de cáre lucru iárasí pre Hameleon, dintr'acésté ce s'ar intielége? intrebá, si visul ce s'ar talcui? cercetá.

El dise: — A visului izbendire intr'acést'a chip Dumnědiěu sa o departéze, iára cěi'a, cáre eu mai de nainte am talcuit, de izbendire sa o apropiáze; si mai mult pentru vis inzadár cu gándurile indesiert nu ve purláti, ce pentru povésté deslepláta lucrul a pazí nu ve ingaimáti, si de ce antěi si mai cu temeiu viti apucá, fora zabáva ve gatáti; ca nu pre atá'ta Inorogul, pre cat Sioimul lucrurilor noástre se imponcisiáza; [«Ca cine «priiásce nepriiátinului, acel'a nu priiásce priiátinului»]; si intr'aciasta dáta ori cine viáti'a Inorogului postésce, acel'a cinai spre moárté Corbului gatésce. Iára cat despre párté mé este, bine sciti ca anco de de-mult ambletele Sioimului nu'm placé si precum pentru viclesiugurile in prepus sa intram erá, mutáré sfátului celui dintěi il aretá, precum v'am si mai povestit; iára acmú iáta prepusurile méle la adeveréla, si viclesiugurile lui la ivála au esit; [«Ca spre porunc'a stapaniásca ce viclesiug mai «máre a fi poáte, de cat prietesiug si fratie a legá cu nepriiátinul cel de moárte»], precum si Sioimul a fáce acmú s'au vediut, cárile pre vrajmási cá acést'a la mána avend, nu numai coci in toáta pácé l'au slobodit, ce anco si depárte tíindu-l spre a lui priintia si a viclesiugului partasiie pre altii a'i intoárce sílésce; inse precum bine Salamandr'a me mustrá, ca nu fiete cui éste dát jarátec a mancá, [«Nici fiete cui de lucruri aspre «si gréle a se apucá se cáde, ales cand pricin'a asupritoare «lipsésce»]; dára de vréme ce eu tícalosul jerátecul am mancát, in mátie nestémperát pojár cá acést'a mi s'au alitiát; oáále ohendrii am beut, puii siérpelui am zémislit si acmú iáta ca i-am si nascut; pre toti cerescii milostivi cu plecaciune rog, cá

aciast'a numai, iára nu alt'a izbendíre visului sa fie; ca pene aicé fortun'a piciorul a calcá de 'si vá oprí, tot oáre-ce nedéjde remáne, cá lucrul inceput la seversit sa se duca, inse nevointia din inima si silintia din suflet de se vá pune; [«Ca nevointi'a «sufferéla ciárca, iára sufferél'a toáte rábda, iára rabdáré cu «vréme mai mult izbendése»].

Dulaii disera : — Dára acmù adevérát peste sciinti'a noástra Inorogul cu Sioimul impreunáre sa fie avut? si fora prepus cuvinte necadiute cá acésté cotra tîne impotriv'a stapanului nostru sa fie grait?

— Cu buna sáma,-response Hameleonul,- si asié sa aib' páte de copiii, pre cárii acmù prin pantece i-ám nascut, (ca bine sciti ca intr'alt chip násceré copiilor firé mi-au tagaduit), si asié roád'a sadíturii, cáré am sadít si zmicéo'a, odrásl'a hultuoá-nei, cáré am hultuit sa'm crésca, cat éste minciuna, sau alt chip de blojeritura in voroáv'a mé.

Deci mai mult cevà de acésté a ve prepune ve parasi si cum mai curend, pentru lucrurile Inorogului si pentru strîmbe ambletele Sioimului, Corbului scire sa dáti; ca amintrilé [«Rán'a «obrintîndu-se si pálm'a invehindu-se, a se vindicá cu nevoe «vá fi»]; [«Coci pene a nu flamendí hrán'a a cercá a socolá-«nilor, iára flamend pe la usiele altor'a a se imprumutá, a lé-«nesilor lucru éste»]; si cotra acésté lucrul anco mai dintr'a-dînc a cunoásce de viti vré, a scí vi se cáde, ca a Sioimului fápte spurcáte nu numai cu atat'a se inchée, ce anco si de alte ale lui venturoáse fantázii bine m'am adevérit, pentru cáriile fora nici un prepus adevérit sînt.

Dulaii acéi'a ce poáte fi întrebandu-l, si de vá fí cevà de te-meiu, pένtru cá tot de o dáta monárhiilor scire sa fáca dicéndu-i, Hameleonul response : — Eri, cand soárele frunte cáilor spre apus si cáruL spre coád'a ursului celui mic isi intoárce, pre márginé prundísiului in coáce si in colé, pentru cá melián-holii'a sa'm reşchir, primbandu-me si pentru lucrurile asupra-ne staruitoáre in multe ganduri inveluindu-me, Molii'a, cáré blánele

strica, in timpinãre im esi. Eu, macãr ca nu de foãme, ce pentru zabãv'a, pre vervul limbii luand'o, ea sarãca de icoãn'a mortii, cãre acmũ dinainte-i stã, tãre inspaimendu-se cu mãre umilintia a mi se rugã incepũ, si : — Crutia-mi viãti'a, domnũl meu,- dicẽ,- spre moãle si molãtec trupsiorul meu aspru si nedomolit nu te aretã, ce antei doãe, trii jelnice a mële, cu cële mai de pre urma trãse duhuri, alcãtuite stihuri si olicaite cãntece ascultand, vei cunoãsce ca Musele, pre cei ce de la inima le iubesc, cu dãrul profitũii ii impodobesc ; cãre cãntec bine intieles si mie si tie, si pre lũnga noi anco multor'a viãtia a dã, iãra amintrilẽ neaudit si neintieles a multor'a ãc'a vietii a curmã poate.

Eu ii diș' : — [« De moãrte nu te tẽme si de viãti'a nu fi cu « grija »]; ce cãntecul, ce scii, cum mai curend si cum mai bine scii mi'l cãnta, pentru cãrile impreuna cu viãti'a si alte multe si scumpe de la mine dãruri vii luã, cãrile dupo giuruinti'a cuventului indãta si cu plinẽl'a lucrului vor urmã.

Ea dãra intr'acest'a chip cãntecul incepũ :

Cu penele Sioimului ventul despicanã,
 Cu Bõtlãnul negru cuventul puind,
 Corbul din ceput cu reu tirãnesce,
 Nici din hereghie pre drept stapanesce;
 Ce 'n cuibul altor'a oããle ce-au scos,
 Tãre lãb'a Sioimului le vã dã-le gios.
 Cel cu un corn, iute, mai iute la minte,
 Ale sãle cẽre cu svinte cuvinte.
 In curenda vrẽme, dupo fulger, tunul
 Reu ii vã detunã, din multi pen' la unul.

Asijderẽ vii scẽ, domnul meu,- dise Molii'a,- eu ticaloãs'a, si a me nãsce si a me hranì din pieile jiganiilor obiciuita fiind, cu amagiãla, blãne socotĩnd a fi, in nisce pene am fost intrãt,

de la cările si cantecul acest'a acmù de curend am invetiát. Pénele dára, precum se vidé, erà de Sioim cu de Bòtlán amestecáte, cările, dupo sfersitul cantecului, între sîne o voroáva dulce si iscusîta cà acias't'a a sioptî incepura; si antêi pénele Bòtlánului cuventul apucand, dicé : — Pre stapanul mieu acmù de curend Corbul l'au trimis, pentru cà impreuna cu stapanul vostru, Sioimul, de páza prin munti si prin gârlele ápelor sa fie si nu scim, anco pentru alt oáre-cine (a carui'a nume l'am uitát) aminte sa le fie li-au poruncit, cà doára a'l prinde putend, nu scim ce reutáte máre sa'i fáca se gatesc; inse ce vor puté ispravì nu putem scì, de vrème ce, precum intielégem, nu pre iusior acest'a lucru a ispravì nedejduese.

Iára pénele Sioimului disera : Voi puturoáselor, cate cuvinte ali grait, pre toáte cu : nu scim, nu scim, li-ati amestecát; ce noi scim, ca stapanul nostru nici nebun, nici luát de minte éste, cà orgán reutatii si cléstele fáurului sa se fáca, si scim ca tot sfátul din reu spre bine si din minciunos spre adeverát l'au mutát; [«Ca precum atocmiré madulárelor la frumsétié trupului, «asié atocmiré sfáturilor la podoáb'a intielepciunii slujése»]; adeca de strîmba venáre Inorogului parasîndu-se, ei pre cel'a ce i-au trimis sa venéze, si pre noi din pestritie sa ne fáca négre, iára pe voi din négre sa ve fáca pestritie; cáre lucru acmù, cu mijlocul celor ce sciu vapsì acésté, éste gát'a, si precum dupo fulger indáta tunul urmáza, asié dupo sfát, cuventul in lucrul se vâ plini.

Acésté, o frátilor, de la lighioái'a, cáre afára din toáta patîm'a noástra éste, am audit, si precum pentru incepeturi, asié pentru sfersitu, vre o scire sa aiba in cevà a prepune nu éste; de cáre lucru aévé éste, ca probaziturile, cările in obráz mi le aruncà si láudele, cu cările pre Inorog preste nuòri ridicà, cu a Moliîi cuvinte foárte bine se potrivesc si de cat lumin'a soárelui mai táre se adeveresc. Acésté, pre cat a mé proásta socotéla agiunge, cu un ciás mai inainte la o cále de nu se vor pune, me tem ca sa nu cumvâ iása precum pénele dicé, si noi pre

altii a venà ambland, sa nu ne cumvã venéze altii pe noi; [«Ca ce éste dupo paréte ochiul muritoriu a vidé, si ce se vã «násce mãne sufletul in muritoriu, a cunoásce nu poáte»]; pentru cáre lucru [«Tot cuventul ascultát, tot sfátul de introbát «si tot prepusul de chibzuita socetéla, cercéat si scuturát «trebue»].

Dulaii, de acésté cu informuite dovédele a Hamleonului táre deverindu-se si cuvintelor lui vértos incredíntindu-se, indáta pentru toáte Corbului scira facura; [«Ca precum dulaii fricosi «de frundi'a clatíta látra, si Coteii minciunosi de pe urm'a sioá- «reclui cá dupo a epurelui cehnesc, asié iusiorul la minte de «toáte se téme si pentru adevér minciun'a pre lesne créde»]. Ce Hamleonul, meştersiugul ritoricai in poetica mutand, o sententíe véche, spre mai máre reul nou, intr'acést'a chip le procití :

Οὐ καλὸν ὃ φίλε, πάντα λόγον ποτὶ τέκτονα φοιτῆν
Μηδέτι πάντ' ἄλλου χρέε ἰσχύμεν ἀλλὰ καὶ αὐτὸς
Τεχνᾶθας σύριγφα, πέλει δέ ται εὐμαρὲς ἔργον,

Adeca :

Nu éste bine, o priiátine, pentru fíete ce pricina la meşter a méрге,
Nici la toáte altul sa'ti trebuiásca, ce si tu
Fa fluérul, coci iti éste pre lesne lucrul.

Acei vechi a lucrurilor cunoscatori nu in zadár invetiaturi cá acésté supt slovele nemuririi au legát, ce pentru cá dintru ale sále urmatorii domirindu-se, spre folosul si procopsál'a sã cuvintele la fápta sa aduca; de cáre lucru noi macár-ca scire Corbului fácem si invetiátura de la dñsul áşteptam, inse dupo sfánt'a acíast'a sententíe si de la noi vre o clatíre a se fáce trebue, pentru cá doáé lucruri a dobendí sa putem: un'a, coci nevoi'a lucrului ce ne sta asupra poáte sa nu áştepte invetiatur'a de acolò; alt'a, ca ce din minté noástra a ispraví vom puté, acéi'a numai hirisia a noástra cínste se vã chemà; iára amintrilé noi tot dé-un'a ucínici si altii meşteri vor remané, nici toáta nedéjde curmand in toáte ciásurile, cá pui

golási, cu gur'a cascáta ghrán'a de la altii sa așteptam, ce buna inima făcând barbatésce de ispraviré lucrului sa ne apucam, ca precum am si mai dis, ca de vă remané a visului talcuire nu-mai pene aicé, alálta talcuire toáta nelucratoáre vă remané, si doritul seversit odáta cu bucurie tot vom vidé, pentru cárile buna nedéjde mi-au remás, de vréme ce Sioimul, in mine deplin credinti'a avend, precum iárasii la acelasi loc cu Inorogul éste sa se mai impreune, mi-au aretát; cáre vréme foarte in minte tiind'o, alta dáta somnul nu vise, ce trezvii'a lucruri deplin im vă aretà, si asié socotesc ca de látiurile ce i-am intîns, tot nu vă scapà.

Deci Dulaii cárte in chip cá acest'a scrisa, cotra Corb trimásera :

Monarhíii monarhíilor si Domnului Domnilor, stapanului nostru milostív, noi credincioásele slugi si plecátii robi, Ogárii, Dulaii, Coteii si Risul, cu multa plecaciune la právul prágului putérnicului nostru stapan nevrédnicile noástre obráze ștergénd, de la toáte cerescile puteri buna páza si fericita viátia rugand, biruintia a toáta impotriviré si suppunere a tot nepriiátinul poftim.

Cotra acíast'a in scire făcem, ca precum cerescul Vultur mái mult cuvintelor si cunoscatoriu inimilor ne éste, ca nu de vre o zăvistie porniti, nici de vre o pizma clátiti, ce de adevérate tēmpláte lucrurile partilor acestor'a (adeca la Grumázii Boului, unde impotriv'a nepriiátinului de obște si pentru venatoáre vrajmásiului Inorog trimisi sîntem) insemnam si insciintiam.

Vă scé dára Domnul nostru milostív, ca in céste dile cu ostentinti'a a unor priiátini credinciosi si prin multe crunte ale noástre sudori cat si tálpele, prin aspre si ascultite stinci caicand, ni s'au besicát, si prin dése si ghimpoáse hinciuri scociorînd, perul ni s'au jepuit si piíalé ni s'au despoiát, si asié dupo multe priveghir; si alergari, pre acel de cáp nepriiátin la máre strîntoáre l'a coborit si in man'a Sioimului cá in nerupte si nedezegáte legaturi l'am lasát, cu totii buna nedejde avend cá si ostentintiele noástre in desiert sa nu iása, si acel cumplit nepriiátin sfersit

reutailor sa'si pue; ce Sioimul (pre cárile pentru mái máre credinl'a si mai buna nedéjdé l'am fost trimés), dupo ce cu dñsul fáça la fáça au vinit, nu scim cu ochii, cà Vulpé pe cocos', l'au farmecát, au cu cuvintele, cà Syrenile cu cantecele, l'au atipit si l'au amagit? Atat'a scim, ca nu numai coci nu l'au prins, nu numai coci nepipait l'au slobodit, ce anco si un'a cu dñsul intr'un prietesiug si intr'o inima legandu-se, máre drágoste intre dñsii se aráta, atat'a cat nu numai coci despre goán'a lui ne oprésce, ce anco si pre noi, cà viclesiugului lui partás' sa ne fácem, táre ne silésce.

Asijderé Bótlánul, (cárile mai pre urma pentru páz'a gárlelor s'au trimis), in párté lor dandu-se, toate táinele si toate siltiele cotra Inorog ne descopere, cat un per de pe noi de ni-ar napèrli, preste sciintia nepriátinului sa fie cu putintia nu este.

Cotra acésté foárte bine si dñ chipuri de credintia vrédnice táre ni-am adeverit, adeca Sioimul pénele schimbandu-si din pestritie in négre, iára a Bótlánului din négre pestritie sa le fáça; de cáre lucru acésté nu in puçin a se luà trebue, [«Coci «bucatiéo'a aluátului la loáta covát'a destul este, si din scantéi'a «mica, máre pojár a se atitia poáte»]; la cáre proást'a noastră minte alt léc a aflà nu poáte, fora numai Sioimul si Bótlánul, dintr'aciasta slujba scotindu-se, la monarhie sa se chéme, cà pentru viclesiugul, cárile au facut, dovedindu-se, cu céi'a ce li se cáde pedépsa sa li se platésca.

Cárté acestor'a de cat cerniál'a mai cu négre píri plina si intr'acést'a chip impodobita erà.

Iára Sioimul, precum mai sus s'au pomenit, dáca de la impreunáre Inorogului s'au despartit, dupo cuventul cárile ii dedése si el, cárte cà aciast'a alcatuind, cotra Corb au trimis :

Dupa titul :

Bine scie Domnul mieu milostiv, ca dupo porunc'a, cáre mi s'au dát, la Grumázii Boului viind, impreuna cu toti Dulaii in tot chipul de nevointia spre a Inorogului venatoáre am silit si am nevoit atat'a, cat nici o piátra neclátita si nici un unghiu

nescociorît si nici un meştersiug neispilît n'am lasât; [«Ce celé «ce norocul nu sloboáde, nevointi'a batgiocuresc»]; si nici cum cu dé-sil'a la mana sa'l aducem n'am putut; ce iárasí dupo porunc'a, cáré am avut, cu mijlocul Hameleonului cuvinte de páce si semn de prietesiug i-am trimis, socolînd [«Cá cé cu reu a ispravì n'am «putut, cu bine a ispravì sa ispitîm»]. Cárile antei cuvintelor, apoi giuramenturilor méle incredîntiandu-se. la un loc ni-am impreunát si tot féliul de voroáva cu dînsul am scuturat, ce cate prin multa vréme am vorovit, toáte a se scrie si multe sînt si nu toáte urechile a le sufferi pot; iára toáta incheetur'a cuvintelor éste acias't'a :

Páce si lineşté cu toáta inim'a poflésce, inse a se incredîntiá pré cu anevoe a fi aráta, de vréme ce de multe ori si prin multe chipuri acias't'a s'au ispitît, si tot dé-un'a si in cuvinte si in fápte amogit si viclenit s'au aflát, cáré lucru eu, táre tagadindu-l, cu multe chipuri de voroáve fora fíntia dreptáté a 'i astupá me siliám; [«Ca cei ce a pacii asiediatori sînt, pentru cá «céle cu cuviintia si spre impacáre inimilor sînt sa asiédie si «minciuni a grai slobodienie au, cá cápetele rîdicand si «inaltind, mijlocele a tiné sa poáta»]; ce el cu multe si mari argumenturi si nebiruite dovéde si mai vértos cu scrisorile, cárile a-mana avé dreptáté, lui si amagiál'a noástra aretà, atal'a cat ce sa'i respund n'am mai avut; de cáré lucru toáte cuvintele lui cu socotéla si toáte jálobele lui cu dreptáté a fi mi s'au parut; si intr'acias't'a, Domnul meu milostîv adevérit sa fie, ca amestecatorii de reutatii si a pacii nepriiátini intr'alt chip il zugraviá, iára eu la dînsul alt chip am cunoscut. Deci, ce priinti'a adevérátii méle slujbe me indémna si adevéruul poflésce, dic ca jigánii'a acias't'a nu de neprietesiug, ce de prietesiug vrédnica éste, cocí intr'amba man'a gál'a si neferit éste.

Pentru acésté dára cu indrazniál'a si voi'a veghiáta, cáré la lumin'a negrimei tále neaparát am, me rog, cá ce pofl'a si voi'a domnului meu milostîv ar fi, cum mai curend chiár respuns

sa aib', coci pene in vrémé a 1500 de minute soroc responsul*) puind, pene la acéi'a vréme goán'a neprietinés'a in odihn'a prietenésca, precum va stà, cuvent i-am dát.

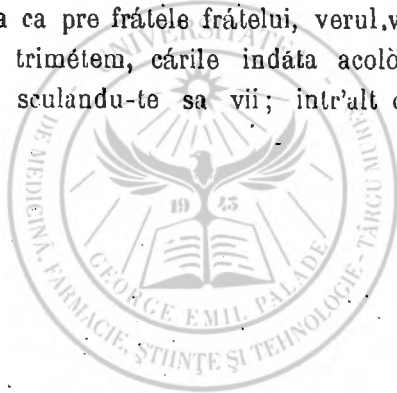
Corbul dára, asié din doáé parti doáé féliuri de scrisori luand, cu doi ochi doáé carti citiã si cu doáé urechi doáé povești impotriva audiã; ce ochiul cel drept cu uréché drépta pe cárté Dulailor fú, si minciunoáse cuvintele si clevetele lor ascultá; iára ochiul stang si uréché stanga pe slovele curáte si cuvintele adevérate intorcênd, toáte disele indêrêpt si tot adevurul in minciuna luã; [«Coci minciun'a dupo voe, de cât adevurul «impotriva, la cei stapanitori mai máre incapere áre»]. Deci Dulailor respons déde, precum pre Sioim si Bóllán de acolò ridicand, cé'a ce li se cáde isi vor luã pláta, iára ei in tot chipul silind, lucrul in sláb sa nu lása, si ori in ce fél s'ar poté, numai la mana nepriiãtînul sa vie sa nevoiásca, pentru cáré máre muliémita si de acéi'a slujba, vrdnice dáruri vor luã; iara, din pricin'a lenevirii lor, lucrul intr'alt chip de va fi, fora gré, gré certáre si fora a cinstei scadere sa scápe nu vor poté.

Iára Sioimului intr'acest'a chip respons trimáse : Cárté tà am luát si intr'ins'a cuvintele inimii Inorogului am citit; deci iáta ca 'ti dic : Nu se poáte, nu se fáce, nu se afla; cotra mine alta dáta a scrie te parasésce; iára Inorogului cuvent de páce supt giurament cat de táre da, si numele cerescului Vultur la mijloc puind, pre nepriiãtîn a amagi nu te sîi; [«Coci la noi «doftori sînt, cárii dáruri bune vedind, boál'a pecátelor cat de gré «a tamadui pot»]; (ὦ Ζεὺ καὶ θεοὶ! muritorii a nemuritorilor voe a'amagi cum pot ispití?); ce ori in ce chip ar fi anco odát la locul prundiului a'l cobori silésce, de unde alta dáta, cá de alta, sa nu cumvá mai scápe, nici fric'a giuramentului de la indrazniál'a izbendii a te opri pricina sa pui; [«Ca pre nepriiãtîn «a'l birui numai voi'a noástra ciárca; iára tot féliul de mester-

*) Credemu co autorulu a voitu sa scrie : *responsului*.

«siuguri si de viclesiuguri a fáce, právil'a locului nostru sloboáde»]; ca in monárhii'a noástra, vestita si de la toti adevèrita axioma éste : [«Cu. mortul de cat cu viul giudecáta a avé mai lesne, «si de pecátul nevediat, de cat de nepriátãul vediut a te curati «mai pre iusior éste»]; ca cand jigánii'a acéi'a dintre vii và lipsi, atuncé numai noi precum adevèrat intre vii ne odihnim ne vom puté numi.

Deci cum mai curend, dupo porunc'a noástra, sau ispravind sau neispravind lucrul, pre Bótlán impreuna cu tãne luand, aici sa vii, coci alte lucruri si alte trébe intr'alte parti a imperatii noástre s'au tãmplát, la cárile, pentru cá cu mân'a tá sa se ispravásca, sintem sa te trimétem; iára pentru acéi'a slujba intr'acé pártè, iáta ca pre frátèle frátelui, verul, verului si nepotul nepotului, Uleul, trimétem, cárile indáta acoló ce và sosi, tu fora alta zabáva sculandu-te sa vii; intr'alt chip sa nu fáci; Acest'a-ti scriem.

ISTORI'A IEROGLYFICA

PARTÉ A OPT'A.

Amenduror partilor respunsurile intr'acest'a chip viind, Dulaii cotra Hameleon a Corbului socotéla indáta descoperira sí pentru veniré Inorogului la impreunáre foarte aminté sa'i fie, cu multe giuruintie il rugára; [«Ce pietrii rötunde din vervul diálulu «puçina urnire ii trebue»], coci el alta triába nu avé, fora numai ce diu'a impreunarii lor paziá.

Iára Sioimul, vedínd ca dupo fagaduinti'a, cáré cotra Inorog facuse, respunsul nu'i vinise, nici inim'a Corbului spre poft'a a-deverului se plecáse, ce supt numele credíntii, anco mai mári si mai fora iége viclesiuguri sa fáca i' poruncésce, socoti [«Ca mai «bine éste intr'o di de o mie de ori a muri, de cat ochiul cel «ce toáte intr'ascuns véde, odáta a amagi»], si tot a-deverul cotra Inorog descoperínd, a-deverátul prietesiug sa'i dobendésca alésa, pentru cá din viitoáre-i primejdíe norocul a'l ferí de nu vè invoi, ancállé pre dínsul de acé imaciune curát si neimát sa'l cunoásca. Deci Sioimul, de vicléna cárté, cáré Dulaii cotra Corb scrisése, nici cum de scire avénd si pentru viclesiugul Hameleonului nici cum prepuínd, Hameleonului scire trimáse, cá cum mai curend sa vie, coci áre cuvent sa'i graiásca si porunca sa'i porunciásca.

Hameleon, pururé grijé vremii responsului si a impreunarii lor purtând, fora alta zabáva, sarind la Sioim se duse; cotra cárile Sioimul : — Du-te,-dice,- o priiátine, si Inorogului scire da, precum responsul ce așteptám mi-au vinit, deci ori cand vâ puté, iárasii la locul dîntéi impreunáre sa avem il poftesc, coci sîngur, de-ar fi cu putîntia, unde sé afla aș mérge, dára multe pricini inainte se pun, cárile despre acé cále me impiiádeca; antéi, ca mergénd eu acolò aláti továrasi poáte intr'alte prepusuri sa între; a do'a, ca macár-ca pentru prepusuri venturoáse cá acésté atat'a aminte nu mi-ar fi, ce in trecutele dile, dupo venáre unii Potêrnichi mai vértos de cat s'ar fi cadiut slobodindu-me, cate-vâ péne din arip'a drépta mi-am betejit, deci pentru cá sa se indreptéze, cate-vâ dile in odîhna sa me afiu doftorii mi-au poruncit; si asié la inaltimé muntilor a me sui peste putîntia im éste.

Hameleonul, porunca lui placuta si dorita cá aciast'a audind, máre bucurie luá si de tálcuire visului seu cé dîntéi iárasii táre a nedejdui apucá; cá acésté dára in gánd clocotîia, iár din cuvent cotra Sioim dise : — [«Cu indraznéla graind si pentru «cuvînti'a dreptatii pomenind, o domnul meu, intieptii cu-«vintele indesíte a sufferi obiciuiti sînt»], cu cáre sententiie si eu sprijenindu-me, pentru adeverátul meu priiatin o obraznicie cadiuta si o asupriála intregilor la minte placuta cotra tine de voi aretà, ertaciune sa aib' me rog. Me rog dára, domnul meu milostiv; sa nu cumvâ ostenintiele méle in zadár sa iása, adeca impreunáre aciast'a sa nu cumvâ spre scadéré cînstii Inorogului sa fie, ca precum bine ai cunoscut, dreptului acestui'a gréle necázuri si nespuse strîmbatati i s'au facut, si anco altele mai mári a i se fáce (pre cat pociu cunoásce) uritorii dreptatii cu multe chipuri, me tem, ca nevoesc, ca precum si mai de nainte am dis, [«Cine adeverát iubésce, ganduri de negandit gándésce si «prepusuri de neprepus prepune»]; de cáre lucru iárasii me rog obraznicii'a mé in vina sa nu se tie, si eu iáta ca dupa porunc'a tá, scire ii voi dá, iára el dupo cuventul, cárile au dát, soárele

indrăpt poate sa se intoarca, iara el din socotela-si sa mute precum peste putinta este adeverit sint; deci el acum viind, sa nu cumva alte mestersiuguri de viclesuguri sa fie, si apoi toata ocar'a asupr'a me va remane si toata lumé numele vendietoriului si porecl'a de-reu-facatoriului, mie im va pune; ce nu atal'a pentru strimba poreclitur'a me, cat pentru fora cale doseditur'a lui m'as pedepsi. (O jigánii'a façárnica, o vás spurcát si lingura scarnava, cum reutáté in inima amestecand, cu gur'a cele ce sciiá ca'i vor vini, pentru cá asupr'a altor'a sa cádia, cále le galiáza !)

Sioimul, de spurcát viclesugul lui asiési nici cum prepuind, de acésté ce'si prepune nici cum grija sa nu poarte tare il adeveri, si precum [«Mai bine fora purtáré duhului de cat cu «purtáré ocarái a fi socolésece»], ii dicé.

Hameleonul, acum deplin cunoscénd, precum gândul Sioimului nici cum spre reul Inorogului nu se pléca, ce cinsté cuventului de cat viáti'a mai seumpa tine, de acolò esind, antéi la Dulai se duse si toáte cate Sioimul ii poruncise, si pentru viniré Inorogului la impreunáre, precum preste puçine dile este sa fie, le spuse; apoi la Crocodil alergá, cotra cárilor cu máre indrazniála : —Bucura-te, domnul si stapanul meu milostiv,-dise.

Crocodilul : — Ce poate fi aciasta a tá lácáva si voioása aretare? Oáre tie vre un bine, au altui'a vre un reu undevá ai simtit? [«Ca závistnicii pentru reul altor'a, de cat de binele seu, «mai mult se bucura»].

Hameleonul dise : — Amendoáe partile întrebării, o domnul meu, adeveráte si precum sint li-ai cunoscut; si cum sa nu me bucur? de vréme ce prád'a ti-am apropiát, venátul la strímtor; ti-am incuiát, mása inlinsa ti-am deschis si bucate satioáse ti-am gatát, si in scurt sa dic, toáte dupo pofta si dupo voe s'au témplát; ca iáta in ciasta sára Inorogul la prundiş se coboára, la usile a toáte poticile Dulaii stáu gát'a sa pue zavoára; toáte intrarile si esirile lui, vitéji venatorii si neosteniti gonitorii táre le strajuesc si vértos le pazesc, (coci asié cu Dulaii se vorovise);

deci alta data căle de scapăre si potîca de fuga nu'i remane, fora numai doăra in ăpa sa se arunce, unde domnul meu căte-vă ciăsuri a strajul de nu se vâ leni, fora greș de biv práda domnul meu vâ do bendi; eu asupr'a nepriiătînului voi izbendi, si pretiul indiecit si insutit im voi plati; la strájé noptii dintei pogorîre la prundiș ii vâ fi, páz'a Dulailor despre alte parti nu vâ lipsi si asié, precum socotesc, bucăta gát'a in gur'a domnului meu vâ vini.

Crocodilul acésté audind se veselî, inse cotra Hameleon intr'acest'a chip intrebăre vrajbii puse : — Eu pre cat din sunetele cuvintelor lumii am putut intielége, tu si cu Inorogul máre drăgoste avéti si odane-oăra intr'un loc nedespartiti lăcuiăti, atat'a cat sufletul teu de a lui lipit sa fie fost se paré; dára acmù aciasla vrajmásia neprietinie si de moárte asupra-i viclenie din ce pricina sa se fie tēmplát? Cu dreptul voiu sa'm spui.

Hameleonul de nenedejdita intrebăre că acias'ta de odăta tăre se ului; [«Ca minciunosii in voroăvele tocmite se dezvelesc, «iára la intrebările fora véste că bezmélícii se uluesc»]; iára mai pre urma, precum se dice cuventul, [«Minciunosul tatal «minciunii, si minciun'a fát'a minciunosului éste»], indăta minciun'a zēmisi si spurcăt'a básna nascù dicēnd : — Acias'ta intrebăre pene acmù nici din priiătîni, nici din nepriiătîni cine-vâ m'au mai intrebát, in căre lucru ascunse si de nedescoperite tăine se cuprind, nici cotra alt chip odăta cu moárté li-aș descoperi, ce de vréme ce domnul meu acest'a lucru a me intrebà si dreptáté, căre asupr'a lui aș avé, a aflà invoiásce, pre cat mai pre scurt voi puté, (de vréme ce la Inorog a me duce vrémé me grabésce), a te insciintià me voi nevoi.

Vâ scî dára domnul meu milostiv, ca parintele meu erà a páriu, cările in toate dilele ăpa de la fontanele de sînge a aduce obiciuit erà; dupo ce si eu mai la vērsta am sosit si cof'a in mána a ridicà, ăp'a din fontana a scoâte si coromisl'a pre umere a purtà a puté am inceput, cu lata-mieu impreuna adése fonta-

nele céle de sínge, la radécinele muntilor vrajbii izvoritoáre, cercetám. Muntii aceié de-párte in tiár'a, ce se chiáma Pizm'a, se afla; despre parté resaritului pre márginé ocheánului in sus spre Criveş si in gios spre amiádia-di in lung si în lát atat'a de mult se trág, cat cei ce neparasit drumul, cárile pre la radecinele lor méрге, au tinut, dic precum pene la ocheánul apusului ocolesc, si cà un zid in giur impregiur toáta rötundiál'a pamentului ingradesc.

Asié noi dára, pentru trásul ápii adése la acei munti mergënd, si din cáre izvor áp'a mai crunta si fierbinte a fi ispitínd, (coci áp'a acéi'a cu fierbintél'a, iára nu cu reciál'a sété stémpera), odáta in vervul unui munte pré inált ni-am urcát, in vervul a carui'a un, puti' pré adúnc, si mai sa dic fora fund, am aflát; din gur'a putiului ciutur'a cu hárbobul slobodínd, dupo ce cat erà funé de lunga au mers, dupo ce invelitorile cápêtelor si incingatoárele mijlocelor la cápête am adáos, cu máre nevoe de fúndul putiului agiungënd, precum de o umediála ciutur'a sa fim umplut am síntit; iára dupo ce vásul afára scoásëm, vedium ca nu umediála rosie, ce alba erà, din cáré gustand, precum adeverat lápte éste am cunoscut, si indáta, precum muntele cel'a ce lápte, izvoréscé sa fie, ni-am adus aminte; indáta ce láptele gustáiu, din fundul putiului un tanguios glás: — Vái titisioárele méle, vái laplísiorul meu, cine dintre muritori te-au trás? Cine din cei nemuritori vre-odáta te-au beut? Cine éste indraznetiul si obráznicul acest'a, cárile pieptul Biruintii a apipaí si titisioárele ficii méle de gurgúe a sugé nu s'au temut?

Táta meu, glásul acel asié de tangaíos si asié de mangaíos audínd, indáta descantecul necromándiíi asupr'a láptelui a descantá începú, (coci precum duhul biruintii sa fie, intr'acest'a chip strigát, pricepuse).

Láptele dupo descantec indáta a se inchegå si madulárele unul dupo altul a se legá începura; dupo acéi'a, vinele preste oáse intíndíndu-se, toáte partile trupului a se clati si suptiré preste dínsele pelicioára a se lipi vedium; si asié indáta o fi-

cioára ghizdáva si frumoása de nainte-ne in *picioáre statù, cãre cu ochii sigelã, cu sprancénele arcul încordã, cu făç'a sînge versã, cu buzele inim'a spintîcã, cu mijlocul viãti'a curmã, cu státul morlii rîdicã, cu cuventul dilele in cumpena mesurã, cu respunsul sufletul de la morment inturnã, iãr cu sîngur numele Biruintii toãta frumsétie biruiã si coversiã.

Pre acias'ta intr'acest'a chip, o domnul meu, vedind'o, indãta in inima rãna nesufferita si si boãla netamaduita sîmtiui si cotra parintele meu: — O tãta, coci lucru primejdios cã acest'a a vidé mai nascut, [«Ca de cat rãn'a drãgostelor si de cat boál'a «iubostelor, mai primejdioása nici çirulicii au vediut, nici doftoriii au audit»], si de cat mestersiugul pre morti a inviã, mai bine mestersiugul pre mine a me omori sau a nu me nãsce sa fi inveliãt; [«Ca in státul acest'a a vietii, de drãgoste pal'uni-«lcãre, moãrté de cat viãti'a mai poflita este»]

Tãtal meu, in nerupt lãntiuhul drãgostelor legãt si asié de tãre infasiurãt vedindu-me, dise: — Bozul drãgostei, o fiule, fiul Afroditei este, pre cãrile nu dupo miciorimé vërstei, (coci pururé copil este), ce dupo tãre arcul ce trãge si ascutita sîgiãt'a, ce in ficãti infige, cei ce'l mesura, il cunosc; ce cat spre aciasta a tã de curend scornita pãtîma lucrul ar poflî, fiu cu buna inima, ca cel'a ce cu cuventul si cu mestersiugul fãrmecului necromãndiã din lãpte ficioára a fáce au putut, din ficioára spre pofl'ta nevestirii inim'a a'i plecã cu multul mai pre lesne vã puté; numai atat'a coci de impotrivnic norocul teu, (cãrile muritorilor nici odãta deplin nu vine), foãrte reu im pãre, de vréme ce ficioár'a acias'ta, din lãpte nascuta fiind, din fire stãrpa a fi firé au lasãt'o, nici pantecetele ei spre zëmisliré sîmentiã locuri si au gatãt; unul i-ar fi lécul, (pre cat adũnc mestersiugul meu a aflã poãte), ce si acel'a pre cat cu anevoe ii este aflãré, cu atat'a mai cu nevoe este, aflandu-l, cu dînsul dupo voe cinevã a se sluji.

Eu cotra tãta meu diș: — Pentru starpie si pentru a zemizlirii léc a cercã, lucru mai pre urma trebuitoriu este, ce acmũ

de odăta lécul nesufferélii méle fora zabáva aflând alălte lécuri de vor trebui mai cu vréme vom poté cercà; [«Ca întieptii «antei nevoi'a, apoi treb'a căuta»].

Si ce mai mult, o domnul meu! cu voroáv'a sa ocolesc? Tătal meu îndata descantecul drăgostelor în căpul ficioării descantă si trii pēri din cositia-i zmulgându-i, unul la grumăzi, altul la brățe, iára al triile la mijloc im inveletuci; cu cării precum sufletul ficioării de tot trupul meu sa se fie legăt si inim'a ei în sufletul meu sa fie intrăt ii parù; si asié ea ochii de la pament ridicandu-si, că lumin'a soarelui în stéle, oglinda frúnsétielor ei me facù, si în mine pre sîné, si în grozavii'a mé frúnsétie ei a vidé i se paré; [«Ca ochii drăgostelor nu ce «éste, ce precum ii plăc ved»]; în scurt, pe Biruintia drăgostele o biruira, si Dián'a Afroditis a se face priimi.

Iára a do'a di parintele miu, din somn deșteptandu-me, dise: — Eu în dile betran si la ani invechit sînt, o fiule! ce cuvintele méle pomenésc: Intre a lumii jiganii Inorogul se afla, cările în vervul cornului máre vértute poárta, si împotriv'a a toăta palimire putere áre; deci vre odane-oára cu dînsul a te împreună de ti se vâ tēmplă, pre cat vii poté în preetesugul lui vértos a te legă silésc, ca el numai pantecele Biruintiei, spre roád'a simentii némului teu, a deschide poáte.

Asié dára parintele meu, apăriul, invetiatura dandu-mi, dintre vii au esit; iára eu, în multa vréme cu Biruinti'a la un loc si într'un pát vietuind, nici cum numelui urmatoriu si némului adaogatoriu de la dîns'a sa iáu nu m'am invrednicit. Deci tardiu mai pre urma de invetiatur'a parintelui meu, care pentru Inorog im dedése, aminte aducēdu-mi, toăte pustile Aráviii a cercà, si toăte parlile lumii a cutreerà nu m'am parasit, pene locul si lōcasiul Inorogului am aflăt; aflându-l, de dînsul cu máre cinste m'am lipit, továraș în toăte caile nedespartit, si sluga în toăte slujbele neostenit m'am facutu-i, nici în viati'a mé alta plăta sau simbria i-am pofit, fora numai odăta macár vervul cornului lui de moále pantecele Biruintiei méle sa li-

pásca, am nedejduit; si pentru că pologul stidirii sa se ridice si supt sînguratáte acoperementul necunosciintii sa se arunce, de multe ori si mai in toáte dilele, la culcátul si la sculátul lui, eu trébe in camp im scorniám, iára Biruintiei lûnga dînsul sa se afle ii porunciám; ce impietrita inim'a lui nici cum spre starpiré pantecelui ei a sé milostívi nu s'au muiát, ce in zâvistii'a némului si semintii méle neclátit au statut.

Eu intr'aciasta asprime si neinduplecáre vedindu-l, aévé sîmbrii'a slujbei si poft'a inimii, cáré im erà, cerendu-i, cu máre urgie si mânie sîmbrie cà acias't'a a'm dà au tagaduit, si precum el Diánii iár nu Afroditi sa fie inchinát apofasísticos mi-au respuns.

Acum dára, o domnul meu, ce mai máre dreptáte si ce mai drépta pricina spre izbend'a lui a mi se dà?? Si ce mai uscáta iásca spre atitiáré rezplatirii, de cat opré'l'a sîmbrii si tagád'a dréptei pofté, a se aflá poáte? Si acias't'a éste pricin'a vrajbii, cu cáré pene la moárlé mé a nu-l intíri nu voi parasí; si precum buna nedéjde am, astadi izbend'a mé si plát'a lui, precum ti-am spus, indiecit si insultit se vâ plini.

Asié dára Hameleonul, sfersit spurcátei si napastuitoárei básne puind si toáte viclesiugurile, pre cat mai pre ascuns putù, alca-tuind, in munte la Inorog se suí, cotra cárile cu multa plecaciune, plina de máre insielaciune, inchinandu-se, dise: — Leul si Vulturul ceresc in véci laudát si toáte pásirile si dobitoácele aerésci preste véci slavite sa fie, cárii fâç'a domnului meu, cé de lumina sloboditoáre, si sanetáté lui céi'a ce'i lumii trebuitoáre in státul seu a vidé m'ai invrednicit.

Cotra acésté Dumnelui Sioimul, cu plecaciune sanetáte trimi-tind, roága si poftésce, cà dupo fagád'a, cáré ati dát, aciasta sára de iznoáva dorit'a-ti impreunáre a avé sa poáta, coci toáte dupo voe a'ti vestí si toáte de fericire a'ti povestí áre.

Inorogul, amenduror inchinaciunelor céle ce li se cuviniá de priimire respunsuri dand, dise: — De impreunáre Sioimului cu dragoste bucuros sînt; [« Ca cu priátinul adevérát si de cre-

«dintia vrédnic cinevâ imprenâre si voroáva trebuitoáre a avé, «intre céle de frunte fericiri se numera »]; inse aciasta sára, dupo pofta-i a fáce, o pricina (si aciast'á driápta, precum mi se páre), me opréscé; de vréme ce noi sorocul neprietesiugului si diu'a prietesiugului pene in 1500 de minute pusésem, si acmú peste soroc respunsul trecénd, urmáza cá si legatur'a dátelor cuvinte sa se fie rupt, de cáre lucru innoiré giuramentului si intariré cuvintelor trebuitoáre si intr'ambe partile folositoáre a fi socotesc, cu cáre odihnindu-ne, afára din tot prepusul iárasii la locul sciut sa ne impreunam; ca macár-ca despre omenii'a si intregimé Sioimul*) lucru impotriva nu'm prepuii, nici la giuramenturile odáta dáte cu vrémé urgii'a ceriásca a se resuflá socotesc; [«Ca tot cel ce la tot cuventul necredietoriu, si la tot «giuramentul prepuioriu se aráta, acél'a de calcáre a tot giuramentul pururé gát'a éste »]; ce de la buni priiátini la uréche mi-au vinit, precum Crocodilul la liermurile ápei sa fie pazind, de la cárile poáte cevâ prin nesciintia inál-giosul sa mi se fáca.

Hameleonul, pentru numele Crocodilului din gur'a Inorogului audind, viclesiugul ascunsului inimii táre il tulburá, [«Ca pre «cat sciinti'a buna in tulburáre mangaiáre, pre atat'a sciinti'a «ré in linešte tulburáre aduce »], si cu gréle giuramenturi si stráşnice blastemuri a se giurá si a se blastemá incepú, precum acésté nighin'a nepriiátinului între sementi'a graului, si mugurul padureş in hultuoán'a domesnica hultuita sa fie; inse iárasile : — O domnul meu ! de vréme ce cá acésté la uréche-ti s'au sfârşit (ἔχρησσοχῆν) aibi grija, [«Ca viclesiugul intieleptulu; «cu multul mai cumplit éste de cat a nebunului »],- (O piáale diávolului supt perul drácului! cu ce fél de impletecituri urmatoáre ocár'a-si supt numele altui'a mai de nainte a o vâri síléscé!);- ca domnul bine scie, [«Ca firé de cat deprinderé mai «véche éste, si tot dé-un'a clevelele réle stricá obicéele bune »], de unde poti prepune ca dintr'acésté sunáte sa fie vre unele si

*) Credemu co autorulu a voitu sa scrie: *Sioimului*.

adeveráte. Iára cat despre párté mé este, pre chipul nezugravít me giur, ca despre párté Sioimului nici in voroáva-i meştersiug si'n in fápturi viclesíug macár cevaş n'am priceput;- (Cánta aici giuramentul viclénului supt numele dreptului acoperit);- in se ou spre toáta porunc'a de binelui meu facatoriu, macár cum nu me voi lenevì, ce iáta in pripa inapoi me voi intoáree si de acésté prepusuri foarte táre a te adevéri si a te odíhni voi síh.

Asié dára Hameleonul intorcèndu-se in cáte, gandurile céle fora cáte procitiá si de pomeniré strajii Crocodilului nu puçina intristáre símtiá, ce cá válurile tiermurii, un'a dupo alt'a chitélele inim'a ii izbiiá, socolínd precum sílti'a i s'au vèdit si látiul i s'au descoperit; ápoi iárasí síngur síie parigoríe si mangaiáre facèndu-si, in síne dicé : Pentru Crocodil Sioimul cevá-si macára nu scie, cárile, de ar fi sciut, adevérát scire i-ar fi dát; Dulaii si Rísul sa'i spue, de-ar fi si vrut, n'ar fi putut, coci nici vrémé i-au lasát, nice strímtoarele drumurilor acestor'a cáte li-au dát; eu síngur nu lui, nu altui'a sa'i spuiu, ce asiési de aş sci ca píialé de pre mine scie céle ce zác in mine, síngur mie sámá facèndu-mi, de cáre brád in ciasta padure este mai inált, de acel'a m'asi spendiurá; ce alta nu este fora numai Inorogul, nici o párté a primejdíii in prepusul gandului neadusa nelásínd, [«Coci intieptul mai mult de céle impotriva de cat de «céle dupo voe chitésece»]. de lucrul ce-ş prepune, precum adevérát sa fie intieles, dice, si ce nu scie, aráta ca scie, pentru cá adevéru sciintii sa agonisásca.

Ce dupo lineşté mangaerii acestíi'a iárasí furtun'a intristarii i se scorníiá, dicènd : — Bine ca macár-ca de Crocodil adéveráta sciintia nu áre, dára iáta ca de dinsul prepus áre, de ce áre prepus are si grija, de ce áre grija áre si páza, si cu páz'a buna din primejdíi'a ré poáte sa scápe; de cáre lucru acmù toáta putéré meştersiugurilor sa'm cheltuesc trebue, pentru cá din prepusul ce au intrát sa'l scoţ, si dupo pof't'a voii méle la locul prundişului sa'l cobor, in cárile toáta nedéjde talcuirii visului meu se sprijenésce.

Acésté reul reu gândind si cu chitél'a invelindu-le si dezvelindu-le, la Sioim sosî, cotra cãrile, dupo inchinaciune, intr'acést'a chip grai : — La Inorog am fost , de cat porunca mi-ai dát pre amenuntul i-am spus ; la lucru gát'a si la cuvent statatoriu l'am aflát, numai pentru viniré-i indáta o pricina afla, ce si acéi'a cu intréga si intielépta, socotéla éste, de vréme ce dice ca sorocul, cãrile am fost pus, sa fie trecut, pentru cãrile de iznoáva adeverint'a cuventului poftésece ; mai éste si alta pricina , cãre oãre-ce in ganduri puindu-l, nu puçin viniré-i impiiadeca, adeca precum de un Crocodil sa fie întieles, cãrile sau pentru dînsul, sau dupo obiceiul lor trecatoãrele ápelor sa fie pazind, si sau cu sciinti'a a altor Dulai, sa nu cumvã preste sciinti'a tã ce nu gâdésece el si ce nu'i poftesci tu sa i se tẽmple, pentru cãrile a'l mangaiã cu fél de fél de socotéi si cu multe giuramenturi din prepus a'l scoãte, cat am putut, am nevoit ; si precum acésté siul sa nu le crédiã ; -(lã aminte vicléna voroáv'a a vicléni jiganii);- asijderé despre párté tã unele cã acésté sa se lucréze, lumé de s'ar clati, peste putintia éste ; nici Dulaii sau alt cinevã peste sciinti'a tã cevã nu numai a fáce, ce asiési mai nici a gâdi sa nu poãta, l'am adeverit, (coci eu robul teu asié sciu, asié si croçl) ; ce el in cuvintele méle de tot a se odihni poãte sa nu poãta, de cãre lucru cu tot dédînsul din prepusuri cã acésté sa'l scoti trebue, cã binele cu bine facénd, toãte deplin si cum cinstei tãle se cáde sa se ispravásca ; [« Ca pëscãrii reu-« tãtii unditile viclesiugului spre venãré si moãrté binelui din « fáça pène in fundul marii necunoscentii arunca »].

Sioimul, despre inim'a sã curát sciindu-se, pentru altii lucrul, a cercã se apucã, si asié indáta pre Dulai la sîne chemand, de au cevã scire pentru ambletele Crocodilului vêtos ii întrebã. Ei alãlt viclesiug ascundind, pentru Crocodil intr'adever tãre se giurã, precum nu de ambletele lui sa scie, ce asiési nici de nume-i pène acmù sa nu fie audit. Asié Dulaii in strîmbatãte pe dreptãte se giurã, (coci spurcãt'a lighioãe pene intr'atãt'a urmele viclesiugului siuvasse, cat si soçiile viclesiugului a'i le cunoásce

deplin nu puté), si tot prepusul de la mijloc cu vërtoáse blaste-muri ridicá.

Sioimul, in multe istet si provideț, iára intr'aciast'a, pristavii sále bizuindu-se, prost si lesne credietoriu se arelá; deci Dulailor credind si despre Hameleon nici cum prepus avend, supt reutáté altor'a dreptáté si bunatáté, sá pré eftin vendù, intr'a-cest'a chip cu scrisoáre pre Inorog adevérind :

Dupo inchinaciune : Cate prin Hameleon mi s'au dis, m'am insciintiát; deci pentru prepusurile; cárile grijé ti li-au scornit, adevérit sa fi, ca de nu din sîngura grijé sînt, ce altul cine-vá din crieri li-au plazmuít, unul cá acel'a nici al nostru nici al vostru priiátin éste; fora grija dára la impreunáre de folos vino! si me créde, ca pre numele a nenascutului Vultur, pre sîngele a nevinovátului miel si pre duhul a toáta viátia me giur, ca in inim'a mé nici au fost, nici éste, nici vá fi viclesiug, nici la altii a fi am sîntit, ce ori ce pentru folosul vostru ar fi, acéi'a sílesc, nevoesc si invoesc.

Acest'a respuns Hameleonul de la Sioim luand, indáta inápoi la Inorog se intoárse, carui'a, dupo citiál'a slovelor, de la sine cá acésté adaogé : — Vedi, - dice, - o domnul meu, ca Sioimul, cu ale sále drépte giuramenturi, ale méle adevérate mainte dise cuvinte adevéresce; si mai vërlos eu, (cárile in drágosté tà nemerui al doilé nu m'oi numerà) in tot chipul si pre dînsul si pre Dulai táre am ispitit, si dintr'alti a lor pre din-afára, ce au iscoáde, cu máre osîrdie am iscodit, ce macár cat negrul sub unghelucrul acesta asié a fi nu l'am aflát. Acmù dára alálte in desiert prepusuri din scotéla scotind, (si mé iárta coci, din adevérate drágoste pornit, cuvinte cá m necioplite slobod), la pof-tit'a-ti impreunáre il priimésce; [«Ca pentru indelungáre vremii «pricinele poflorite pre o párté micropsyhie, iára pre alt'a apsy-«fisyé aráta, cárile priiátinului reciála, iára nepriiátinului «fierbintéla scornesc»].

Inorogul macár-ca grijé, cáré avé, nici din fantázie nascuta, nici dupo spurcála socotél'a Hameleonului, adeca minciun'a gra-

ind adevărul sa scoată'a, ce din adevărate argumenturi a buni priiatini insciintiát erà; [« Inse proni'a dumnědiěiasca cálca so-«cotěla miritorězsca »]; apoi dreptatii sále lasindu-se si megalopsyhii sprejinindu-se, precum in-de-sára la locul sciut se vâ coborí, cuvent dède; [« Ca sîngele, cárile este sa cura, in vine «a remané cu anevoe este »].

Hameleon, plin de duhul reutatii si imflát de ventul foralegii, cu máre bucurie din vervul muntelui, nu numai cu picioárele violenții alergá, ce si cu aripile d'íavolii zburà; coci in seversiré reutátilor, cã furnic'a in periré sà, aripi sa fie agonisít i se paré, cáré si pre Hameleon in diu'a izbendii il așteptá.

Asié dára el, cu atal'a agerie slobodindu-se, antei la Crocodil, pentru cã de viniré Inorogului intr'acé sára sa'l adeveriásca, apoi la Dulai alergá, caror'a buna nedéjde sa aiba le vestí, coci sferisitul tuturor ostenélelor s'au apropiát, si nepriiatinul in lávirinthul nesciintii s'au incuiát; iára de ciiá înainte toáta triáb'a nu in nevointi'a, ce in vointi'a lor remane, dicé, si precum vor poftí, asié cu dînsul a fáce vor puté, ii adeveriá.

De acolò la Sioim intorcédu-se, de fora prepus in-de-sára viniré Inorogului il insciintiá, asijderé din inima cumplite, iára din gura zugravite si sicuite cuvinte aruncá, dicénd : — Iáta acmù, o domnul meu, ca dupo suduroásele ostenituri si in toáte partile fora préget alergaturi, slujb'a, cáré asupra-mi am luát, spre cel de obște folos in ciasta sára a se ispravi nedejduesc; numai iárasí a te rugá indrăznesc, [« Ca tremuratoáre este inim'a «celui'a, cárile pentru priiatinul seu cat pentru síne se ingrijli-«vésce »], sa nu cumvâ preste sciinti'a tá jigániile fora sosotéla ceva impotriv'a Inorogului sa fáca, si asié máre necinste si ocará de numele tuturor, de cat pripoiul de aráma mai táre se vâ lipí; atal'a numai ca in lume eu mai pre lesne a me curati voi puté, de vréme ce in adevérinti'a cuvintelor tále nedejduindu-me, cu multe ale méle giuramenturi si cã, cum s'ar dice, cu cuvinte crunte l'am adevérit si la locul prundișului l'am coborit.

Sioimul oăre-cum căni cu mânie : — Lăsa, rogu-te, dise, ca destul iti sînt cuvintele desierte si sicuite, cu cările pene acmù urechile mi-ai mancât, [«Ca de multe ori sufletul samaluitoriu «cuvinte de cat vrajile Pithiii mai nemeritoăre izbucnêsce»]; ca ce fora-lége ar fi aciast'a, că, dupo atat'a legaturi si intaritari, lucru impotriv'a precum a muritorilor asié a nemuritorilor sa se fáca; nu dé dumnédiu in curáta inim'a mé imputite spurcaciuni cá acésté sa intre; ce du-te de te odihnêsce, coci sciu ca vei fi ostenit, si pentru acésté mai multa grija in zadár nu umblá purtand, coci grijé cinstei, cuventului si numelui meu eu o sciu pazì.

Hameleonul dise : — Fáca cerescii, cá toáte dupo pofta sa iása; iára eu la odihna ducéndu-me, aciast'a te poftesc, cá in ciásul ce impreunáre veti avé, scire sa aibũ; si aciast'a nu pentru alta, ce numai de pliniré cuvintelor lui insciintiandu-me, somn cu lineşte si noápte fora ganduri sa petrec.

Fi-va !- Sioimul dicéndu-i, el la bort'a lui se duse; inse nu mai curend in strát s'au aruncát, pene nu de táre strajuiré Crocodilului s'au insciintiát; [«Ca toti violénii in reutáte grijlivi, «iára in bunatáte trandávi sînt»].

Iára Inorogul, dupo dátul cuvent, dáca ochiul cel de obşte génele orizontului peste lumini isi sloboáde, la locul oránduit se coborf, unde si Sioimul indáta sosì; deci dupo ce dintr'ambe partile cadiutele çeremonii se ispravira, Sioimul voróáv'a intr'acést'a chip incepù : — Impreunáre aciast'a acmù intre noi éste a do'a, iára incepatur'a a adeverátei drágoste din impreunáre dîntéi in inimile noástre s'au zémislt si pene in cel deplin a bunelor vreri stát au crescut; [«Ca in curáta cás'a sufletului «páinjin'a minciunii a se prinde loc nu áre»]; de vréme dáca ce dîntéi de sfant'a-ti dreptáte insciintiandu-me, acmù cále dreptatii a calcá si urmele credîntii in caráre adeverintii a pune voiu.

Vá scì dáca iubitul meu priiatin, ca dupo voróáv'a dîntéi, dintr'ambe partile ce mái cu folos si mái de cinste ar fi, acéi'a

a ispravì cu gandul, cu cuventul, cu lucrul si cu totul in tot chipul am silit; [«Ce voi'a sloboda este o imperatiè märe, in «cäre nici drépt'a socotela, nice strîmb'a asupréla biruintia a avé «poäte»]; iära acmü, preste toáta nedéjde, respuns nenedejduit luand, precum cuvintele Corbului in vre un statatoriu temeiu nu se asiádia, am cunoscut; de cáre lucru nici vre un lucru cu asediäre sau cu adeverintia pociu nedejdui; [«Ca de pre «unghe Leul cu totii cunose, iära dupo cuvent, inim'a intieptii «numai a iscodi pot»]. Iära pricin'a aceştii a méle nenedejduiri este, ca din slovele Corbului toámpeşcul reului i se cunoásce, cárile nu intr'ambe partile, ce numai ce, dupo a sã voe, siie de folos a fi i se páre, acéi'a prin a mé nevointia lui sa se fáca silésce, ádeca tiie in viátia cadere, iära mie in cinste scadere sírguiásce; de vréme ce dupo porunc'a, cáre dintéi de la dinsul avém, páce si drágosté adeveráta intielegém, iära acinü, de pre cartile ce-m serie, sicuita si vicliána o cunosc; lucru cárile inimii méle foarte scarandavicios si dréptatii foarte uricios este, spre cárile in viátia nici gur'a mi se vã deschide, nici limb'a mi se vã intinde, nici mân'a mé il vã cuprinde; inse adeverit sa fiii, o priiátine, ca nici viclén stapanului mieu me voi fáce, dár nici calcatoriu de lége, nici vendietoriu dreptului a fi voi priimü; [«Ca voi'a «dumnëdiášca, de cal porunc'a stapaniášca, cu multul mai strásca nica a fi trebue sa cunoáscem»].

Deci tot adeverul este, ca celé cárile despre tine sa me pazesc im poruncesc, acélé ei si in gand si in cuvent le au, caror'a ochiul cel ce ascunsele inimii si dilele vécului privésce, dupo fápta in trup si'n suflet sa le resplatésca, iära pre tine de tot vediutul si nevediutul priiátin nesuperát si nebetejit sa te pazásca; deci de acmü inainte si mai táre si mai buna páza im trebue, nici in cuvintele cui-vã incredintiäre sa aibi, de vréme ce nu numai pre tine, ce si pre mine pentru tine cu toáta greuimé necinstei a me incarcá au in voit, cá supt numele doftorii, prin cinste credintii méle, otráv'a sa vendia, cáre in pantecele celor ce o vor intinde, sau nevinovátului o vor vinde, sa

vie ; iára pre mine in cátalogul adevérátilor priiátini numerandu-me, inainté cerescului Vultur cu toáta adevérinti'a inimii me giur, ca in viáti'a mé de-bine-voitoriu sa'ti fiu, si ori cand si ori in ce a'ti sluji voi puté, ca nu me voi leneví, cuvent ili dáu.

Inorogul, acéste cu fierbintél'a adéverintiei cuvinte ascultand, precum de necázul, cárile vidé ca asupr'a dreptatii vine, gráiasce, in scurt pricepù, si mai mult alta voroáv'a nelungind, Sioimului multiemita facù, coci n'au ascuns despre dînsul tot adevéru, si intr'acést'a chip dupo multiemita ii grai : — Dupo giuramenturile, cárile spre drágosté si prietesiugul între noi din sîngura a inimii tále plecáre ai facut, de acmù inainte, fráte a te numi me indémna ; deci, fratorul meu, cáni pre scurt o povéste sa'ti spuui ; cu ascultáre sa nu te lenesci, te poftesc ; [« Ca in trii « chipuri si cá cum prin trii porti in luntrul paláturilor cuno-« scintii lucrurilor a intrá putem, prin pildele celor trecute, prin « deprinderé cestor de acmù si prin buna socotél'a celor vii-« toáre »] ; deci istoriile anco o párté aceştii sententii fiind, din céle multe, un'a éste acias't'a :

Odane-oára, fráte, erà un pastoriu de rîmatori, cárile cu sîmbrii'a a tot sátului, in cárile lócuia, din di in di viáti'a isi sprijeniá ; acést'a in proásta viátia cá acias't'a dilele petrecéndu-si, nici cu audiul, fora groghaitul porcilor, nici cu vidéré, fora prostii'a sátului aceluia, alta cevà inveliáse ; iára intr'o di, cu altul (cárile din cetáte viind pre acolé a tréce i se tēmpláse) in voroáva cadind, pentru numele cetatii in urechile porcáriului se suná ; deci cetáté ce si cum ar fi nici cum in minté lui se incápa nu puté, ce fantázii'a, une-ori cá un cuptoriu, alte-ori cá un cotlon, iára alte ori cá pre o siura de dobitoáce i-o zugraviá, [« Ca fantázii'a la proşti, céle vediute numai a inchipui poáte »].

Deci, cum si ce ar puté fi cetáté, cá sa se insciintiéze, cu poft'a aprindindu-se, rîmatorii in camp pustii lasînd, si oáre-ce farmusiuri de pane, cárile cu sîne avé, in gluga luand, pre drunul, pre cárile drumétiul vinise, vértos purciáse. Asié intr'acé di pene in sára calatorind, unde intunérecul il apucá,

acole popásul si másul isi facù ; [« Ce norocul si pre porcáriu « si pre oláriu tot cu o orbime cáuta »]. cárile pre purcáriu aproape de portile celatii si de norociré ce'l áşteptá adusése ; de vréme ce imperátul, cárile acelor oláturi stapaniã si intr'acé cetáte imperatiiã, in diu'a ce trecuse, dintre numerul viilor esise si moştenitoriu din trupul seu nelasînd, intre domnii si senátorii aceii monarhii, cine in scáun s'ar sui, máre dîhonie si zárva se facù, -[« Coci la stapanire toti vrédnicii se socotesc, iára la sup- « punere nici unul de buna voe priimésce » ; in scurt nici cum unul altui'ã al doilé socolîndu-se, cu sfátul de obşte aléseera, cá a do'a di pre poárt'a celatii, cáré spre rezsarit cáuta, sa iása, si ori pre cine mai inainte, veri din streini, veri din cetatiéni, pre cále ar tumpiná, pre acel'a la scáunul imperatii si la coron'a monarhiii sa'l rídíce.

Deci, dupo sfátul de-cu-sára, de diminétia sculandu-se, (coci nici norocul porcáriului dormiã), lînga drum pre porcáriu, din pájişte sculandu-se si la urdurosii ochi cu manule frecandu-se, aflára ; pre cárile indáta cu cinste rídícandu-l si din rufoáse sucmáné in porfíra primenindu-l, in lectíca imperatésca il asiediára, si cu máre aláiu pene la curtile imperatésca petrecédu-l, dupo obicéiul locului, céle ce se cáde çeremonii spre incoronáré lui facura ; de unde s'au luát cuventul, cárile se dice : [« Sár'a « ghigáriu, diminéti'a spatáriu »].

Porcáriul, une-ori vis, une-ori parére, alte-ori cá o básna de povéste, lucrul cárile aévé si adevérát se facuse, a fi i se paré.

Iára unul dintre senátori cotra alalti dise : — [« Célé ce norocul « fáce, nici minté, nici socotél'a a desfáce poáte »] ; inse [« Oul « cioárai de pieptul paunului o mie de ani de s'ar cloçi, din « gaoáce tot de cioára, iára nu de paun, puiu vă esì »] ; in cáre chip si imperátul acest'a cu vréme, nu la ce norocul l'au adus, ce spre ce firé l'au nascut, vă aretà ; si aciasta a mé prorocie nu din desiárta fantazie scornita sa ó socotíti, ce aminte cuvintele si fáptele ii luáli ; ca iáta, indáta ce la putéré imperatii s'au suit, nu de omenie, ce de porcie s'au apucát, de vréme ce pre

cati in sátlul, in cárile porcii pascé, pentru cevá pizma avé, pre unii a'i omori, pre altii a'i izgoni si cu alte féliuri de pedépse a'i domoli au statut; [«Ca stapanul nou dupo pizm'a véche a izbendí, spurcát lucru éste»].

Si adevérát ca imperatii'a acéi'a pene mai pre urma de tíranii'a lui la máre primejdíe de pohárnire sosínd si acmú, cà un pojár in fénul uscát, reutáte-i in toáte partile latíndu-se si íjderíndu-se, tuturor lucru nesufferit a fi se cunoscú, si asié cu totii sculádu-se in ásternutul, unde cu féliu de féliu de spurcaciuni se taveliiá, áfládu-l, si dílelor si tíránií sfersit ii pusera.

Intr'acest'a chip, o fráte, si epitropii'a Corbului aráta, ca precum el Corb, asié cuvintele, disele si fáptele de corb ii sínt, si cu vréme cu glásul ce áre síngur síie si menitoriu si chezilor izbendítoriu isi vá fi; iára cand si cum acias't'a s'ar témplá, [«Izvodul norocului ochiul miritorului vre odáta a'l citi nu «poáte»].

Asié dára Inorogul si Siomul, prin cata-vá vréme a noptii pilduind si vorovínd, se sculára si amendoí fratiésce ímbrácesíndu-se si sarutándu-se, iárasí pre numele cerescului Vultur se giurára, cà pène la moárte priátíni nedespartiti si in toáte primejdíile unul altui'a popréo'a razimarii si mána sprijenirii sa 'si fie si drágosté vécínica si neimáta sa tíie. Si asié despartíndu-se, Siomul esínd la locul seu se duse, iára Inorogul sciínd, ca dupo coboríré lui, potícile muntilor s'au ínchis, (ca cei ce in munti lócuíá, noptile potícile pène in reversátul zorilor íncuíáte a le tíné obiciuíti erá), si precum ínapoi a se íntoárce cu pulín' a nu fi socotínd, peste apa cu ínnotátul a tréce in credínti'a válu-lor se lasá,

O lucru jélnic si de socotél'a muritorilor neagiuns, cum proni'a ceriásca pre dreptul de la vicián a se dosedí lásá, si cel curát in látiul spurcátului a cadé suffere? Adevérát dára ca la acest'a lucru dovédele a cáderilor vechi aporii'a de n'ar dezlegá, nu cu puçina innadusial'a a tot sufletul filosofi'a atomistilor socotélele muritorilor si cu dínsese ímpreuna lucrurile lumesci ar stapani;

ce prepusul τῶν ἀποτόμων ridicand, necunoscuta a necunoscutului chivernisála pre toate din căpet pêne la sfersit atîngênd, si pre fiete căre cadere la vrémé si oranduiál'a sà láre asiedind, remane că tot prostul din céle vediute pre céle nevediute cu ochiul sufletului a vidé sa poála si precum [« Reul pentru diu'a «ré se pazésce, iára bunul, că metálul in foc, cu nevoile se la- «murésce»] sa inteliága.

Deci Inorogul pre sám'a a nestatatoárelor undelor ápei dandú-se, (macár-ca si aciast'a căle for' mǎré prepus de primejdíe nu-i erǎ, precum mai pre urma s'au vediut, ca nu socotél'a lui, ce nemutáta oránduiál'a norocului l'au amagit); inse [« Din multe «chipurile primejdíii cé mai mica si mai iusioára a alége «lucru intieleptiesc este»], si pre mǎrginé ápei in sus spre crivǎt innotand, pradatoriul lácom la práda, in mǎre strájé noptii, călé trecatorii strajuind paziá; unde Inorogul sosînd, (O furtuna in ápa lina ! O farémǎré corabíii in limán ! O fápta nefacuta si povéste nepovestíta si, audita, indáta de la toti ghulita ! O lucrul diávolului supt meştersiugul Hameleonului ! O Hameleon de cat diávolul mai diávil ! O jigánie spurcáta si de cat toála fiár'a mai vrajmásia si mai selbáteca !), iáta de naprásna Crocodilul in válurile ápei sunand si vájiind asupra'i sosi.

Inorogul, antéi búetul ápei audind, apoi si chipul groznicii jigánii vedind, indáta viclesiugul mai de nainte gatit simlí si fora nici o impotrivre spre nesalioása venáre lui se déde. Crocodilul acmú falcile, pentru că sa'l inghitia, cascand, Inorogul, toála fáç'a viclesiugului si izbend'a vicliánului intr'un cuvent cuprindind; dise : — [« Satura-te de sínge nevinovát, Coárbe, de cárile «pururé flamend si nesaturát ai fost ! »]

Crocodilul, cuvent că acest'a de la Inorog audind, lacomii'a falcilor isi infrená, si numele Corbului la mijloc adus ce vá sa fie cu dédins cercetá; (ca spurcátul Hameleon nici Crocodilului tot viclesiugul descoperise).

Inorogul de odáta nici impotriva, nici dupo voe cevǎ respundind, că mielul spre giunghére adus, mulcom tacé, si numai

dintr'adâncul inimii : O dreptâte ! O izbenda !- strigă ; [« Ca in « nevoi fápt'a pe facatoriu oáre-cum peste cunoscintia cunoscên- « du-l, cà fiul cotra parinte, de apasul ce áre se jeluiásce »] ; iára dupo cata-và vréme socotî, [« Ca la vrémé de trebuintia, cu « cuventul bine a se sluji si táre a se nevoi lucrul intieptilor « éste »] ; de cáre lucru cotra jigánie, voroáva cà acias't'a incepù ; — Nu socotî, o jigánie, ca doára de groznic chipul teu in ceva m'am spariát, sau, coci acmù in putéré tà me afiu, despre tine vre o grija cà acéi'a port, cà cáre socotél'a intriága vre o mangaiáre a aflà sa nu'i poáta ; ales ca bine cunosc, ca nici trupul meu de stomábul teu a se mistuì, nici cornul meu de gùtlejul teu a se inghiti poáte ; asijderé nici vre o intristáre hoáa, precum sufletului mi'i fi dát, sa ti se pára, de vréme ce din tineréte, si asiési din copilarie cu furtun'a a me giucà si in tot chipul a me luptà obiciuit 'si deprins sînt, atal'a cat nici ea din urgiile sále in mine ceva neazvérlit, nici eu de la dîns'a ceva nesufferit sa nu fie remás socotesc ; si mai vértos cu acias't'a mi se páre, ca toáte sígetile din tolba sa'si fie versát, cu cárule sau orânduiál'a vécinica intr'un chip sa se pliniásca, sau a mé ingaduintia de acmù inainte ispitele éste sa 'i batgiocurésca ; [« Coci pre cat primejdîi'a s'ar socotî mai máre, pre « atat'a sfersitul se nedejduiásce mai táre »].

Toti muritorii pururé in sîn doi sorti purtam, cárii unul a mortii, altul a vietii sînt, si amendoi din ciásul zémislirii impreuna cu noi in toáte partile, in toáte locorile si in toáte vremile din fire se tovarasiesc ; deci ori cárule povátia inainte ni-ar mérge, vrend nevrend éste sa urmam. Nu lipsesc unii dintre muritori, cárii pre sortiul mortii groáz'a cé mai de pre urma il hotaresc ; inse acias't'a la cei adeverát intiepti pururé de batgiocura s'au tinut ; de batgiocura dic, coci altor'a spáima, iára lor socotéla aduce ; spáima, dic, altor'a, coci traind, a murì nu se invetià ; socotéla lor aduce, coci traind, prin cet a murì se invetià, si asié nu de spáim'a cé mai groznica se ingrozesc, ce ori cu ce témpláre ar fi, periodul firii cutrierand, ocolesc,

seversiesc, si din robii'a furtunelor scapand, se mantuesc; de căre lucru nu cé mai máre spariiáre, ce cé de pre urma mangaiáre li se páre si le éste.

Deci de vréme ce sortiul firese la mine sciut, áşteptát si in sáma nebagát éste, cu cat mai vértos sortiul tēmplatoriu (a carui'a punct neinsemnát éste) in sáma mai nebagát si mai infruntát vá fi, pre cárile indrēptnica furtun'a aducandu-], scutul sufletului vitejesc a'l sprijenì i se cáde. Adeverát dára, amára intristáre inim'a mi-ar fi sîmtit, cand nepriiátînul pen- tru a mé leneviré sau proásta socotéla m'ar fi amagit; [«Coci «cu buna sáma atuncé se cáde cui-vá a se intristá, cand prin «a sà trufie si nebagáre in sáma sîngur siie scadére si nevoie «isi aduce»]; iára acmù oránduiál'a viitoáre nebiruita si din toáte partile necláita stand, [«Nici asupr'a ventului vétrelele «a intînde, nici in mijlocul fortunii corm'a fora nedéjde a «parasì trebue, ca aciast'a a fricosului, iára céi'a a nebunului «lucru éste»].

Deci furtun'a in mine urgii'a a'si plinì mai de nainte puind, supt numele cerescilor, viclénii muritori, cu indemnáré si sun- horisîni ale méle indrēptnice norociri, falçilor tále m'au vendut, si macár ca nu a intieptului sfétnic éste a dice: ah! coci m'am amagit! ah! ca eu nu socotiám ca vá vini lucrul asié! inse cand la numele cerescului se suppose pemintescul, pentru a- magiré ce i-ar vini, máre mangaiáre si de izbenda nedéjde ii remane, ca numele, pre cárile cei fora-de-lége orgán si maestrie reutalii lor l'au facut, scutitoriu in nevoi, agiutoriu in strîmptori si izbendîtoriu in diu'a mánii sále sa'i fie. Deci, o jigánie, ce- rescii, de nu-se amagesc cà pemintescii, dupo fápt'a cáré au lucrát, in sfantul, pre cárile cu máre in sáma nebagáre l'au spurcát, buna si neindoita nedéjde am, ca in curenda vréme [«Ca la cel ce scie sufferì, toáta vrémé scurta éste»] céi'a ce li se cuvine pláta sa'si ià; iára de nu, meştersiugul fortunii a superà, iára al meu cu buna inima toáte a rabdà, éste.

Ce tu acum, o jigănie, (de este la nĂmul Crocodililor pomenire binelui), adu-ti aminte, ca odane-oara in mĂrgine a trii ăpe, la celĂte, cĂre chei'a a doĂe monarhii este, ne aflĂm, unde tu foĂmĂ cu ce sa'ti domolesci neavend, eu cu hrĂna de biv te-am agiutorit si din gur'a mortii (cĂre de cat tĂne mai rĂ si mai vrajmĂsia jigĂnie este) te-am mantuit ; deci sau pentru de-bine-facerĂ trecuta, sau pentru nedĂjdĂ viitoare, [« Ca piĂtr'a din « zidire cu vrĂme iĂra la zidire se pune »] indemnarilor neprietĂnesci nu te uitĂ, ce pĂne mĂni de aici slobod me lĂsa, ca pĂne in diuĂ, veri binele, veri reul, cĂrile mi s'a tĂmplĂ, supt tĂtulul numelui teu vĂ remanĂ ; iĂra de mĂine incolĂ, nici reul sa'm fĂci, vrĂdnic vei fi, nici bine a'm fĂce, de vei vrĂ, prin mĂna iti vĂ vinĂ ; coci sau Dulaii gonĂsi chipul fortunii im vor mulĂ, sau eu a lor necoinia voi stramutĂ ; [« Ca de multe ori noĂpte « fĂta si diu'a tine in brĂcĂ »].

Crocodilul, acĂste a Inorogului vĂrtoĂse cuvinte audind, nici ce voroviiĂ de tot intielegĂ, nici ce ar fĂce si de cĂre antĂi s'ar apucĂ alegĂ ; un'a coci dĂntii lui de acĂ poĂma si grumĂzii de acĂ bucatiĂ a nu fi, dupo cuventul Inorogului, bine vidĂ ; alt'a ca de binele, cĂrile de la Inorog odane-oara vediuĂse, aminte aducĂndu-si si rusine ii viniĂ si mĂnii'a i se scorniiĂ ; [« Ca la « cei ce binele a resplati nu sciu, din pomenire antĂi rusine, « iĂra din rusine mĂnie se scornĂse »] ; ce pĂne mai pre urma pre binele obicĂinic reutĂte din fire biruind, (ca cu nemilostĂvirĂ nĂmul Crocodililor vestitĂ este), pre Inorog la bĂrlogul seu duse, unde preste acĂ noĂpte poprit il tinĂ.

IĂra dupo ce negur'a noptii sa rĂdicĂ si sĂninul de diua se aretĂ, imperĂtul Crocodililor si alĂti cu totii pentru venĂtul, cĂrile peste noĂpte cadiuĂse, de vĂste luĂra ; (coci fiĂra cĂ acĂi'a vestita sa se prindia si la urechile tuturor sa nu se sune, cu anevoe erĂ) ; deci imperĂtul Crocodililor indĂta pre un credĂncios al seu la Inorog trimĂse, cĂ intr'un chip fĂcĂ de priintia, iĂra intr'altul de infricosiĂre si de spariĂre sa'i arĂte, (coci im-

perátul Crocodililor pentru venatoáre si vrájb'a, cáré Corbul asupr'a lui scornise, scire avé).

Deci Crocodilul, dupo porunc'a stapanu-seu mergënd, cotra Inorog dise : — Primejdii'a de asta-di mâine noroc sa'ti aduca, si fii cu buna inima, coci Dulaii venatori, de ce nedejduesc, intr'aciasta dáta putére cà acéi'a nu au ; numai acmù intieliásem, precum de prinderé tà de scire luand, cu totii in toti muntii sa se fie reversát, cà maestriile, cárile pre aiuré inlínse avé, de pre acolò sa le rídice si pre aicé pre aproápe sa le inlândia, cà de ciã intr'alta párté a mai scapà sa nu potì ; deci lucrul cu un ciás mai inainte iti cáuta si cu imperátul nostru de preti' te tocméscé, coci bine scii, ca El cu vre un'a din monarhiile voástre cevà a fáce nu áre, ce numai dobend'a si folosinti'a lui isi cáuta, cáré facëndu-se, de aicé slobod vii esi si fora nici o primejdie, in cotrò vii pofli, vii mérge.

Inorogul, cuvintele de la Crocodil trimise in tot chipul mesurand si in cumpen'a socotélii tragëndu-le, in vrémé ce mân'a din fáça a mérge nu da, din dos a se apropiã mai bine a fi aflá, cà cu responderé placuta firé jigániii lácoma si sirépa sa domoliásca, de cáre lucru cotra trimis intr'aces'ta chip respunse : — Eu, precum fortun'a spre acias'ta m'au aruncát, foárte bine cunosc, si de la indrèptnicul noroc acias'ta dosáda im pricep ; jára imperátul vostru cu mine omenie de vã fáce, binele de la dínsul voi cunoásce ; pentru cáre bine in ciasta dáta alta resplátire sa'i fác nu pociu, fora numai sciind ca firé lui pururé in ápa de séte se frige, puçin práv de pre cornul meu rás ii voi dà, cárile spre potoliré arsurii lui nu puçina putére áre.

Acias'ta Crocodilul audind, inapoi se intoárse, de cáré imperátului seu spuind, foárte cu drágoste dárul priimì ; [«Ca sul'a de «aur, zidíurile petrunde»].

Acias'ta giuruind Inorogul si acmù si dand, unul din Crocodili píra drépta cà acias'ta asupr'a lui facënd, adeca precum el odáta pre Hameleon venand si sa'l inghitia vrend, dupo multa

rugaminte cu mări chizēsfi sa se fie slobodit, inse cu aciasta tocmála, cà alt mai máre venát sa'i aduca, sau 1000 de drámuri de pánzehri sa'i dé. — Deci eri noápte Hameleonul spre venáre aciasta fiára mi-au adus, pre cáré nu cu puçina oste-niála, truda si privighére am prins'o, si asié pretiul Hameleonului fiind, pène pretiul Hameleonului nu'm va platĩ, a se slobodi nu priimesc.

Imperátul Crocodililor, de aciaș'a povéste intielegênd, de pî-r'a cáré asupra-i i se fáce si de clătire pretiului Hameleonului scire ii trimáse dicênd, ca amintrilé a'l slobodi nici cum nu poáte.

Inorogul, acésté audind, atuncé tot viclesiugul Hameleonului cunoscù, cárile si intr'alte chitèle mai adúnci il bagára, adeca precum sîngur Hameleonul spre atat'a reutáte, macár-ca ar fi indraznit, inse fora agiutoriu si indemnáre altor'a pene intr'atat'a lucrul a aduce n'ar fi putut; de cáré lucru socotĩ, ca mai mult cevã zabáva la opréla de vã fáce, poáte si mai aspru cevã fortun'a sa-i aréte, si asié, precum pretiul Hameleonului vã platĩ, déde cuvent, si cu cuventul de odáta si lucrul ispravind, preste nedéjde a tuturor nepriiátinilor, cu suptire meștersiug din gátate siltiele impotrivnicilor slobod si nebetejit scapá.

Iára Inorogul, anco in oprél'a Crocodilului fiind, si precum in blastemáte viclesiugurile Hameleonului sa fie cadit, vésté prin urechile tuturor se impraștié; toti muntii si codrii de fápt'a ce se facuse, se rezsuná, si toáte vaile si holmurile de huetul glásului se cutremurá, atat'a cat glásurile rezsunarii precum cã o muzica sa fie tocmite se paré, cárile o harmonie tangaioása la toáta uréché aduce, nici cinevã alta cevã audiã, fora numai: -Plecátu-s'au cornul Inorogului, impiedecátu-s'au pásii celui iute; inchisu-s'au cararile céle neámbláte, aflátu-s'au locurile céle necalcáte; in siltiele intînse au cadit, puterii vrajmásiului s'au vendut; surcélele i-au uscát, focul i-au atitiát, temeliile de la pament in nuórii i-au aruncát; nepriiátin de cáp Corbul, gonási neosteniti Dulaii, iscoáda neadormita Hameleonul si toti in toáta

viáti'a îi pandesc. De tráiul, de viáti'a si de finti'a lui ce nedéjde au mai remás? Nici un'a; toate puterile i s'au curmát, toti priiátinii l'au lasát, in lántiuje nelezlegate l'au legát; toáta greutáté nepriiátinului in opréla Inorogului au statút, iára de acmù, in ceriu sa zboáre, n'à scapá, o mie de cápete de ar avé, iárba n'à mai mancà; unul Lupul, ce si acel'a departát, n'arè cum îi folosì! nu'l poáte ajutorì! de nu alta ancáile sa'l tanguiásca! ancáile sa-l jeluiásca! ancái sa'l olecaiásca. Filul macár-ca intr'aciasta párté s'ar aflà, inse greuimé a sarì nu'l lása, grosime in síne il apása; in strímtori primejdioáse, in vá-luri asié holmuroáse sa se arunce nu'ndraznésce, si micsiórimé sufletului din luntru'l oprésce; de cu sára Filul scire au luát, de pretiul taiát s'au insciintiát, ce ar fi putut, sa si vâ i s'ar fi cadit ce in locul mangaerii responsul curmarii se da: 1000 de ani la opréla de-ar fi, un drám de pánzehr' n'as puté gasi. Ce mangaiáre i-au remás? nici un'a; ce sprijeniála i-au remás? nici un'a, ce priiátin i se aráta? nici unul! Munti, crepátii copáci, ve despiciátii pietri, ve farémátii! asupr'a lucrului ce s'au facut planga piátr'a cu izvoára, muntii puhoáe pogoára. Lócásiele Inorogului, pasiunele, gradínele cerniásca-se paliásca-se, veştediásca-se, nu infloriásca, nu inverdiásca, nici sa odrasliásca si pre domnul lor cu jéle, pre stapanul lor negréle suspinand, tanguind neincetát sa pomenésca! Ochiuri de cucoára, voi limpedi izvoára a isvori ve parasiti si'n amár ve primeniti! Gligánul selbátec viiáriu, si'n livedile lui Ursul usiériu sa se fáca. In gradíni tárveleşte, in pomet batéleşte sa se prefáca. Claiásca-se ceriul, tremure pamentul, áerul trasnez, nuórij plesnez; potop de holbura, intunérec de negura ventul sa aduca. Soárele zimtii sa'si ratéze, lun'a síindu-se, sa se rusinéze; stélele nu scantéiáze, nici Galatte'a sa luminéze, tot dobitocul ceresc glásul sa-s' sloboádia, fápta nevediuta, plecandu-se vádia. Cloşca púii rászípásca, Lebéd'a lir'a sa's zдробásca, Leul racniásca, Táurul mugiásca, Arétele frunté sa'si slabásca, Rácul in coája négra sa se primenésca, Cápricornul coárnele sa'si pléce, Pescii

fora apa sa se innéce, Gémenii sa se desfratiásca, Ficioár'a frum-sétié sa's grozavásca, cosili'a gălbena in negru vapsásca, Scor-pii'a ascutit acul sa'si tēmpásca, Streletiu, arcul frangēnd, tinl'a nu lovásca, Cumpen'a dreptáté nu mai aréte, Apáriul topásca-se 'n sēte ; Mars vēruté in slabiciune sa'si primeniásca, Mercurie intre plánete nu mai crainiciásca, Zef monárhii'a in véci sa'si robásca, Vineré floaré frumséli sa'si veștediásca, Cronos scáunul de sus in gios sa'si coboára ; finicul in foc de aromáte moára ; oltáriul jirtfe nu priimásca, paháru beutura sa nu mai mestéscá ; Chitul *) crépe in áp'a Aridánului, Epurile cádia 'n gur'a Syriánu-lui ; Musculi'a cu jéle sa vâzâiásca, amendoi Ursii greu se mormaiásca ; pletele Verenicai sa se plesiuvásca, coron'a fru-moása nu le 'npodobásca ; Pigásos de Andromed'a sa se depár-téze, Perseos de Casiöp'a sa se 'nstrienéze ; Zmēl cápu cu coád'a sa'si impleticiásca ; Chivotul lui Noe in limán sa primej-duiásca ; Porumbul, frundi'a máslinului cercand, rateciásca, in drēpt a se 'ntoárce nu mai nemeriásca. Acésté dára toáte jelind tanguiásca, vél'a Inorogului cu arsuri doriásca ; sīngur numai Corbul vésel sa craggaiásca, tuturor in lume spre chezi rei menésca ; sīngur Cainele máre cu cel mic latrand breháiasca, si de fáptul scarnáv sa se veseliásca. Mute-se arctiucul, stramu-te-se andártiucul ; osii'a sferiásca in doáá se franga ; toáta iusiorimé in chēntru sa 'mpinga. Stíhiile toáte tocmiré sa'si piárdia, oránduiál'a buna in véci nu mai vádia ; toáte in drēpt si'n stang'a sa se 'nvértejasca, de jéle sa se uluiásca, de ciuda sa se amurtiásca si dreptáté Inorogului in véci povestésca.

Sunete jélnice, elegii caiálnice si trághicesci cá acésté prin politicile a tuturor muntilor si prin vartopile a tuturor holmurile sunand, rezsunand si ratecindu-se, Hameleonul, cá cum cevá scire n'ar fi avut, cá cum de strein lucrul s'ar fi uluit, cá cum de primejdii'a fora véste minté ș'ar fi pierdut, in coáce si in colé cutreerand, de unul si de altul intrebând, amblá, si cotra

*) In manuscriftu aflamu *Chipul* in locu de *Chitul*.

toti chip de zălod si făca de lovit aretă. — Ce poate fi acias'ta ? -dice,- ce poate fi felnic sunetul acest'a ! ce poate fi lacremoăse huetele acésté ? ce pot fi cernite cantecele ce audiu ! ce pot fi pongrite stihurile si intr'insa necredliute cuvintele, cările la urechi im vin ! oăre, ce audiu, adevérát auđ, au demonul ispitîndu-me, simtirile im batgiocurése ? — Apoi, dupo cata-vă vréme, că cum de nesciut lucrul ar fi intieles, că cum de pătîm'a Inorogului altii i-ar fi spus, că cum audind, cu amaraciune s'ar fi implut si de voi'a ré s'ar fi otravit, cum se dice cuventul : cu o fálca in ceriu si cu alt'a in pament, la Sioim alergă, cotra cările ochii intorcénd, făc'a in dîvuri in chipuri mutand, voroáv'a amestecand, limb'a bolborasîndu-i, bălele mergéndu-i si gur'a aspumandu-i, scarsnetul glásului articulul si intielégeré cuventului ii astupă ; intre céle multe brehaite, ceste puçine captusite cuvinte de-abiiă se intielegé : — O fápła nefacuta si povéste neaudita ! O lucru nelucrăt si viclesiug spurcăt ! O cinste ocarita si ocára necinstita ! O Sioaime de cumplit réu facatoriu si de sînge versatoriu ! ce poate fi cáré ai ispitit ? ce poate fi spurcăt lucrul cările ai ispravit, si in toăta lumé de astadi inainte pre lîne de viclenitoriu, iara pre mine de priiătîn vendietoriu ai vedit ! Unde-ti sînt giuramenturile ! ce ti-ai facut legamenturile ? O Zefs, O Zefs ! imaciuné , cáré astadi pre obrăzele noăstre au cadit, cine in véci a o spală vâ mai puté ? Ce ploái'a nuóruului, ce ro'a sêninului, ce măré ocheánului spre curatiré acestor'a vâ agiunge ! Dára nu gandiiám eu, dára nu dicém eu, dára nu'm prepuném eu, dára nu me temém eu de un'a că acias'ta ; dára de vréme ce, o vrajmásiule ! supt numele cerescilor viclesiuguri că acésté a pune ai indráznit, alt orgán, afára din mine, o ticalosul ! n'ai putut află ? [« Ce reii reutatilor lor lumé parlăș si «cu totii tovărasi a fi se nevoesc»].

O Hameleon ticaloăse, ce floăre in chip imi vei schimbă, că cinevâ sa nu te cunoăscă, cand te-ar intrebă ! că de clevet'a limbilor sa scăpi, că din gurile sicofândilor sa te mantuiesci ; de acmù inainte umbrile iádului sa te inveliásca, intunérecul

vécului sa te captusiásca, că rádiele soárelui sa nu te mai lo-vásca, că lumin'a dilei sa nu te mai ivásca, că cunoscinti'a cu-noscutilor sa nu te mai vędésca! Unde tí-i ascunde, saráce, unde, tí-i suppone, blastemáte, unde tí-i mistui, pedepsíte, unde tí-i ivi, urgisíte? Játa muntii striga, vaile rezsuna, játa diálorile graesc, campii marturisesc; játa pietrile vorovesc, lémele pove-stesc; játa iárb'a cu galbeniré si florile cu veştediré areland vędesc, cu mut glás ritorisesc, cu surde sunete tuturor vestesc; asupr'a lucrului ce s'au lucrát, toáta finti'a se uluiásce si toáta zidiré a se ciudí nu sfersiésce. Acésté dára toáte supt numele teu se pun si supt titlul teu se scriu, macár-ca ca de buna voe partaş viclesiugului nu te-ar fi aflát, macár-ca prin nesciintia orgán reutátii te-ar fi aretát, macár-ca de lucrul ce s'au lucrát inim'a cá nuc'a ti s'au despícát, macár-ca in viátia ciáti'a jélii aceştii'a de pre suflet nu ti se vâ mai ridicà! O dára, lucru spurcát la incepetura si anco mai spurcát la seversitura! ce cerescii (a caror'a nume cu al meu impreuna s'au batgiocurit) viclesiugul nu vor tacé, izbend'a nu vor tréce si dreptáté a res-platí, nici s'á lenevi, nice vâ pestí.

Sioimul, dupo ce prim multa vréme nu cu puçina dosáda, bob-baeluri si buiguituri cá acést'a de la Hameleon ascultand, mai mult a'l mai rabdá nu putú, ce in chip cá acest'a voroáv'a îi intoárse, dicënd:—O Hameleon, Hameleon, jigánie spurcáta, Ha-meleon; o puterile ceresci, câte vapséle ai pe piiále, ataté pe-dépse sa'ti dé supt piiále; o pricáz de necáz, si pácoste pricáz-nica, Hameleoáne! Baláur mic si zmëu in venin, Hameleoáne; domnul diávolului si dáscálul cacodemonului, Hameleoáne; fundul reutátilor si vervul viclesiugurilor, Hameleoáne; mréjé drácului si páinjin'a tártáruului, Hameleoáne; o reutatáté reutátilor si viclesiugul viclesiugurilor, Hameleoáne; o duh spurcát de tulburáre si vivor necurát de amestecáre, Hameleoáne. Cine pustíul reutate peste reutate si pecát peste pecát a gramadí te-au invetiát? Cine reul viclesiugurilor si amagélelor sfersit, a nu face te-au indemnát? Au te gandesci, osindítule, ca cu cuvinte sicuite si

cu voroáve captusite, gretioáse si scarnávele-ti fápte vii astupá? Au cu acest'a chip socotesci ca supt capetául altui'a puiul baláurului vii ascunde, pre cárile în viclenie l'ai zémislit si in reutáte tu l'ai nascut? Au nu m'am inscintiát eu, ca umbrele diavoliilor tále din diál peste vále s'au lungit, si din záre pêne peste záre s'au intîns, si anco acmù chip de jéle si fáça de nemangaiáre im areti? si pentru spurcát lucrul, cárile ai inceput si a'l sfersi n'ai putut, te faci ca te intristezi? a'l sfersi n'ai putut, dic, de vréme ce reutatile tále nici sfersit, nici inceput pot avé; [«Iára veri in lucruri gréle, veri in lucruri iusioáre, «cumpen'a dreptatii tot vá birul»]; cáré si pre Inorog dintr'acias't'a nevoe fora nici o zabáva il vá scoáte si'l vá mantui. Au nu tu, viclénule, látiul drácului si undíti'a demonului facédu-te, din málul reutatilor pandínd, de atat'a vréme a'l venà te nevoesci? Au nu tu, spurcátule, pentru muced trupul teu, pre pretiul nepretiuit Crocodilului in dár ai vendut? Au nu scii, [«Ca reutáté statatoáre si minciun'a picioáre n'are»], ce amendoáé curend si lesne se pohárnesc? Au nu scii, [«Ca háina «viclesiugului curend se vechése si in toáte partile destraman-du-se, rusiné i se dezgolése?»]. Ce ocára este acias't'a? (ocár'a obrázul, si máiul capul sa'ti báta), ce diávol, iárasí dic, spre acias't'a te-au alitiát? si ce drác spre acias't'a te-au indemnát? [«Ce adeverát ca viclénului inim'a sá destul drác, si sufletul seu «de prisosít diávol este»].

Hameleonul, in tot chipul oblicit si din toáte partile védít simtindu-se, in cotró sa siovaiásca nu mai putù, si ce alta sa meştersiugiásca nu mai avù; ce obraznicii'a calcán si nestídíre meteriz obrázului facédu, cu máre nerusináre in cuvinte cà acésté rumpse: — [«Diávilul saracii si cacodemonul robii acias't'a «a gandí, a grai si a începe m'au invetiát si spre tot reul a «ispití m'au indemnát»], numai, pre cat socotesc, impotriv'a monárhiilor cevasi macára n'am facut, ce mai vértos spre placéré si folosul lor, cat am putut, am silit; [«Cà cé chiára a «viclénului hirisiie este, cà viclesiugul vrednicie, si reutáté bu-

«natâte sa tiie»]; de căre lucru n'ar fi fost pene intr'atat'a cui-vă reu se pára, ales celui'a, cările drépta sluga Corbului, si bun priiátin amenduror monárhíilor éste; in ce dára pene intr'atat'a am gresit? cat supt ataté ocari si defaimari me suppu; pentru binele de obşte am sílit, pentru prapadenii'a nepriiátinului amenduror monárhiilor, cat am putut, m'am nevoit; ca precum se dice cuventul adevéruului: mai bine éste sa piára unul pentru tot nōrodul. Au socotesci, Sioáime, ca fiár'a acéi'a in véci vre odane-oára inim'a spre adevératul prietesiug isi vâ intoárce? Bâ, de la mine adevérit sa fi, ca cine in lume ii vâ sluji, pre cat eu i-am slujit? si cine supt soáre ii vâ prii, pre cat eu i-am priit? Nime, me créde; cările pentru ataté slujbe, de la mine aretâte, nu numai coci zōmisliрэ Biruintiei mi-au tagaduit (cáre de-ar fi vrut si puté si vréme avé), si in loc ce ar fi fost cu multiemita de platit, nu numai coci slujb'a nu mi-au cunoscut, ce anco si Crocodilului, in véci rob nerescumparát sa fu, m'au vendut.

Eu dára, o Sioáime, acmū aévé si fora nici o síála minté inimii méle marturisesce, si ce éste adevéruul acéi'a graesc; [«Ca viclesiugul pentru nepriiátin, iára slujb'a pentru priiátin «si sciu si cat nu sciu a me invetiá nevoesc»]; nici alt stapan, fora pre epítropii monárhiilor, cunosc; ce tot cările acestor'a un tuléiu a le frange pandésce, eu acelu'i'a cu zdrobiré căpului nu me indestulesc; [«Ca pentru perul priiátinului căpul nepriiátinului a zmulge, vrednicii'a priiátinului éste»]; de căre lucru pre unul cá acéi'a ori unde, ori cand si ori cum, din gázd'a vietii in vécínica cás'a mortii a'l mutà a me nevoi nu voi parasí; iára amintrilé visul mieu dupo talcuire de nu se vâ plini, ce precum tu dici de vâ esí, adeca in curenda vréme precum si din falcile Crocodilului vâ scapá, cuvintele méle pomenésce, ca viáti'a lui a multor'a moárte sírguiásce, si lineşté lui cu vréme (si in scurta vréme) monarhiilor de neasiediát tulburáre vâ aduce.

Intr'acést'a chip Hameleon dupe féce, si gandul, si cuventul, si lucrul neparasit mutandu-si, cá acésté cu nedogorit obráz

coțra Sioim borfiă, a caror'a griătia el a sufferi ne mai putend :
—Piei de aicé,- dise,- o jigănie spurcáta si fačárnica, ca eu mai
mult a'li respunde nici im trebue, nici mi se căde, de vréme
ce sîngura reuláté lá destul iti respunde, si fápt'a caré ai lucrát,
de sátiu in toáta lumé o povestésce; ca intr'adever, cel ce din
ceput ai fost, tot acel'a esti si tot acel'a vei fi pên-cand, că
capusile de sînge implendu-le, că cărcéii besicandu-te, plesnind
vei crepà.

ISTORIA IEROGLYFICA

PARTÉ A NÓ'A.

Asié dára lumé, pentru lucrul facut burzuluindu-se si fletcárile, ce cu minté mai reu aflá, acéi'a Inorogului meniá; ca adevérát, dupo vrájb'a nepriátinului ce'l goniá, nici nedéjde de scapát, nici intr'alt chip furtun'a de mutát erá; [«Ce norocul «de multe ori cu un ochiu ríde, cu altul plange, cu o mana «tráge, iar cu alt'a impinge»]; in cáre chip si cu Inorogul se vidé a se giucá, ca precum mai sus s'au pomenit, preste nedéjde precum a priátinilor, asié a nepriátinilor, cu suptire mestersiug din falcile Crocodilului nebetejit si de viclesiugurile Hameleonului puçinel superát scapáse; cárile de odáta iárasí, la locurile sále ducéndu-se, din toate partile mai táre si mai buna páza avé; [«Ca si dobitocul in groáp'a cáré odáta cáde, alta «dáta pre acolé trecénd, pe depárte o ocoléscé»]; unde dupo ce din primejdíi'a trecuta minté i se asiediá si chitel'a lucrurilor sále in cumpen'a socotéii puind, toate trecutele din ceput, cá pre un izvod, cate un'a, cate un'a aminte isi aducé; viclesiugurile céle supt tári si mári giuramenturi a Hameleonului pomeniá, vécinic'a vrájba si nemutát'a vrajmasié a aménduror monárhiilor socotiá; a priátinilor sei, (cárii la vréme cá acéi'a de se puté adevéráti priátini numi), slabiciune si spré agiutorintia-i síiála

vidé; coci pre unii departaré locului ii opriiã, iãra pre altii reciãl'a drãgostei la inima ii indoiã si pentru adevérãtul priiãtîn, cã nisce adevérãti priiãtîni, in primejdii a se dà sau nu vré, sau, de si vré, pentru micsiorimé sufletului nu indrazniã; [«Ca pre aur focul, iãra pre priiãtîn primejdii'a «ispitése; si dupo hotarîré filosofãsca, adeca un suflet in doãã «trupuri a fi, de-abiã unul cine-vã si mai nici unul sa nu fie «aflãt»].

Pre lûnga acésté toate a vremii neindemanari, si greutãte cumpeniã, (coci lucrurilor sãle foarte impotrivnica o vidé); dupo aciasl'a neplecãt si neintors sortiul nõrocului seu cunoscé, de cãrile, precum asupra-i mãniã anco sa nu-si fie implut, se temé; ales pilda aretoãsa si oglînda luminoãse in lucrurile neprieli-nesci priviã, caror'a mai mult oãrb'a furtuna, de cat bun'a socotela, le slujiiã, de cãre lucru intr'alt feliu de viãtia a intrã si intr'alt chip de feriãla a se aciua aliãse, cã mai bine in lineşte si in negrija sprijenit fiind, spre cé viitoãre vréme de schimbãré lucrurilor intr'alta fãca sa nedéjduiãsca; si asié de vechiu prietesiugul, cãrile cu Cucosiul Evropei avé, aminte isi aduse; mai vértos sciîndu-l, ca la adunari ceva améstec nici au avut, nici a avé poãte, (coci pãsirile de pre mãrginile oceãnului despre apus la saboãra adunãte n'au fost); asijderé il sciiã precum bun strajutoriu noptii éste, coci atat'a de ascutit la simtire erã, cat nu jiganiile venatoãre se poãta amblã, ce asiési nici frundi'a din copãciu peste sciinti'a lui sa cãdia, peste pulintia erã.

Deci Cucosiul acel'a lœcuiã intr'un munte inãlt si mãre, de unde raspintiã a pãtru cai a vidé, si strãjé in toate parti tãre a tiné puté; locãsiuri avé multe si mãri, din toate partile bine intarite si cu tot feliul de copãci roditori (de supt a caror'a radecini ape reci curatori esiiã) incungiuurãte si infrûmtiasiéte erã, atat'a cat la bunatãté locului cate s'ar cercã, un'a macãr nu lipsiã.

Deci Inorogul cãrte cã aciãsta scriînd, cotra Cucos trimãse :

Vechiului si neclatitului priiatin, Cucosiului evropesc, Inorogul de crivetiũ, sanetate dice.

Nevoesii'a lucrurilor tẽmplatoare intre muritori indemanare au scornit, indemanare din ce inainte mergatoare symbathie vine, symbathii'a fic'a asemenarii este si din dragoste se nasce, dragoste priinti'a intemeiãza si buna-vointi'a line necurmata; [« Este « dãra prietesiugulul intre muritori lucru pre de minunãt, de vrẽ « me ce cu chipul, cãrile mai de nainte nici cunoscintia, nici de « dinsul vre o sciintia au avut, pre acel'a din strein al seu si hi- « riș il face; in scurt, alt el intr'altul, si alt altul in sine este, « traiãsce si vietuiãsce »]; tot dãra prietesiugul, in linește agonișit, nedẽjde pune, cã in tulburate si impotrivicile tẽmplari de agiutorintia si impreuna patimãș sa-i fie.

Cu acias'ta pricina anco de de-mult intemeiatului si in veci alcatuitului nostru prietesiug acmũ roãd'a in vrẽme aș dã si dragoste viptul aș aretã, precum mi se pare, s'ar cuvini si s'ar cadẽ; [« Ca precum copãciul fora roãda alta nu face, fora numai foc, asiẽ prietesiugul, fora cẽle siie urmatoare, alta nu face, fora numai colãchii si lingusituri »]; de vrẽme ce a trupului meu micșiorime in siẽpte muntii copaciosi si umbrosi si in siẽpte vai adũnci pline de hinci, nici incãpe nici salãș a'si aflã poãte, si acias'ta nu dintr'a mẽ nestatatoare sau neasiediaia fire, ce (precum toti cõrescii mãrturi neminciunosi im sãnt) dintr'a nepriiatinilor asupr'a mẽ nestẽmperata vrajmasiie si dintr'a furtunii neplecãta urgie, cãrẽ lor neobosita povãtia facẽdu-se, potica necalcãta, cãle neamblãta, vãle necercãta, verv nesuit, munte necoversit, camp necutreerãt si dël nein- cungiurãt n'au lasãt; [« Ca reutãte de tot desfrenãta, de cat « piãtr'a din ceriu aruncãta, mai repede este »], asiẽ cat a dice s'ar putẽ: In ceriu de m'aș suĩ, acolo sãnt cãini, in fundul marii de m'asi cobori, acolõ sãnt Dulai, in muntii Cotei, in dẽ luri Copoi, in campii Ogãri, in stuhuri Sãmpsoni si in tot locul falci deschise, guri cascade si colti rãnjiti, cã cum ar fi semẽnãti, pretiutãnderẽ impẽnãti stau; un corn in loc de arma impotriv'a

a atalié vrajmási, si pátru picioáre de fuga impotriv'a a atalié gonási am ; de cátre lucrú socotínd, ca alt mijloc si léc n'au re-
mas, fora numai lasínd voi'a fortunii, cat si cum vá vré sa me
dosedésca, cà impotriva nemergéndu-i, doárá vre odane-oára
mai placuta se vá intoárce, si din síne a me mai goní doára se
vá parasí.

Asié dára pre mine, pre cárile pomenitele locuri a me incapé
n'au putut, incápe-me largimé meidiánului drágostei tále, pentru
prietesiugul, pre cárile pururé între noi nesmintít si nebetejít
am pazít, (coci in lături a me dá am socotít, pene vá tréce
urgii'a); deci supt acoperementul drágostei tále aciuandu-me,
voi remané, cà si eu, in vréme ce fortun'a im vá sluji, respla-
tíre precum voiu puté sa fáce, datoriu sa fiu.

Cucosiului slovele Inorogul trimitínd, pre cárile el citíndu-le,
(coci Inorogul in glásul Cucosiului a cantá sciiá), in grumázii
Inorogului frumos si alcatuit grául Cucosiului se mirá, si indáta
síngur firé sá pomenínd, in mínte isi aduse, ca de glásul lui
Leul se spárie, si la locul, unde se afla, ochii Vulturului a stra-
báte nu pot, ne-cum picioárele Dulailor, sau a Coteilor sa incápa,
si asié indáta pre unul din Cucosii sei trimitínd, prin locuri
tainuite, povátia Inorogului facédu-se, la lócásurile sále sá-l a-
duca ii porunci. Cárile mergénd, buna-vointi'a stapanului seu ii
spuse si precum cu drága inima priimésce, cà in tot féliul de
slujba si priintia aflandu-se, nu numai in lócásurile sále nea-
peráte, cà 'ntru hirisie ale sále, ce ori ce si alta trebuintia ar
avé si prin mân'a lui ar vini, pre cat mai deplin s'ar puté a face,
pre atat'a se vá nevoi. Asijderé, precum pentru povátia cailor sa'i
fie, éste trimés, dicédu-i, Inorogul, dupo ce cei'a ce se cuvi-
niá multiemita facú, cu Cucosiul impreuna se sculá si la salá-
siurile Cucosiului Evropii se suira ; unde cata-va vréme cu máre
lineşte, afára din toáta grijé, viátia is petrecú; [«Ca in primej-
«dúle mári si fortunele adése, cat de puçina rezsúfláre, cei pa-
«tímási multa si máre lineşte a le fi socotesc»].

Iára a acestîi mistuiri si a Inorogului asié de täre ascundere pricin'a au fost acia'st'a : Ca dupo ce Hameleonul au cunoscut precum Inorogul din falcile Crocodilului si din toate viclesiugurile lui nebetëjit s'au mantuit, si acmù tuturor de vicián dovedit si mai vèrtos despre Sioim täre probozit si mascarit vedindu-se, precum se dice cuventul : [«Din inim'a ré, reu gand purcéde»], de ciia aévè asupr'a Inorogului toate reutatile isi pohârni si toate viclesiugurile, că pre nisce dulai turbati, in ulitile vrajmasiiei isi slobodi si in tóta calé fora calé minté cé fora minte isi indreplá ; si asié indáta sculandu-se si ducèndu-se, pre Dulai si pre Cotei si pre alá'ti brehai, pre toti la un loc aflá, cotra cárii cu spurcát glás intr'acest'a chip vorovì : — Nu anco de de-mult asupr'a Sioimului prepus avém, adeca ca nu cu drépta inima in slujb'a stapanilor nóstri se afla, precum povésté Mollii v'am povestit ; iara acmù iáta aévè se aretá, ca impreuna cu Bòtlánul sfáturi asupr'a epítropiiei Corbului au facut ; pentru prinderé Inorogului nu numai cu capul atocm'a au tinut, ce anco si pentru scapáré lui, cu mân'a lui pe supt numele altor'a, pre cat au putut, s'au nevoit, si cu mijlocul lui nepriiátinul, cáriile prin a méle si a voástre nenumeráte ostenintie in butucul mortii cadiuse, de iznoáva in scáunul vietii s'au urcát,- (jigáni'a vicién'a, precum viclesiuguri a scorni, asié pre alti dupo cuventul ei a domiri, invetiáta erà).- Ce mai mult așteptáti ? ce marturie mai adevéráta cercáti ? si ce mai buna vréme asupr'a nepriiátinului si acmù si soçiilor lui așteptáti ? au dupo ce in nedezlegáte legaturi v'or legá, atuncé se ve deșteptáti ? nu sciti cuventul, cáriile prostímé dice : [«Ap'a doárme, iára nepriiátinul nu doárme»] ? au dupo cé reul gand is vor plinì, atuncé se ve sculáti ? dára atuncé ce folos ! Acmù dára, cuvintelor méle a ascultá de viti vré, de lucrurile ce s'au lucrát si de viclesiugurile Sioimului, cu ale Bòtlánului, aévè si de-ameruntul Corbului sa scrieti, cá cu un ciás mai inainte pre acéste piiádece dintre noi sa rídice ; [«Coci iscoád'a si nepriiátinul de cása cu «glavatin'a cántáriului se asámeña, cáriile, cu mica micsiorimé

«lui, mări mămini de la pamend. in sus arunca»], si sau pre altul crediut in locul lor sa trimátia, sau tot lucrul asupr'a voástra sa lása, si asié facêndu-se, anco odáta a lovì si anco cu un mijloc de maestrii, lucrul inceput a ipistã am ; cu cárile buna nedéjde am, ca sfersitul dupo poft'a noástra vom vidé.

Placù Dulailor boritur'a Hameleonului si mai mult inapoi sau inainte necautand, dupo alui cuvinte, la Corb cárte intr'acest'a chip scrisera :

Corbului, milostivului nostru stapan, Ogárfii, Coteii si toti mári si mici Dulaii, plecaciune si sanetáte !

Mai in trecutele dile, de une sunáte ale Sioimului si a Bôtlánului spurcáte chitéle, cáni pre seurt in scire facusem, iára acmù de acéliasi, anco mai aévé si afára din toáta indointi'a a-deverindu-ne, monárhului si monárhíii in sciintia a dà indraznim, precum prin multe a noástre dureri si zbuciumari, pre cel de cáp nepriátin pené la falcile Crocodilului il adusésem, de unde scapáre sau nedéjde de scapare mácar cum nu avé ; ce preste a toáta lumé socotéla Sioimul cu Bôtlánul, lui cu trup cu suflet alaturandu-se, noi a lui invetiatur'a si indemnáre áşteptand, el nu numai pentru scapáre lui, cu tot ce-au putut, s'au nevoit, ce anco, precum cu a noástre meştersiuguri intr'acéi'a síltia sa fie cadit intielegênd, cu gréle probazaturi si de cáp clătínaturi, de moárte si mai reu de cat de moárte ni se laudá, si cá cum un reu pré máre asupr'a monárhíii am fi facut, toáte ocaréle si batgiocurile lumii in obráz ni-au ştiupit.

Deci noi tícalosii, cá nisce drépte si credíncioáse slugi, ce éste adeverul dicem si marturisím, [«Ca slugii adeveráte moárte «pedepsíta in slujb'a stapanu-i, de cat viáti'a fericita de lá ne-«priiátin pricinita, mai fericita-i éste»], si pre cat a cunoásce putem : Sioimul si Bôtlánul mai in multa vréme între noi de se vor aflá, nu numai coci mári impiedecari ne fác, ce anco si la mai gréle primejdii státul lucrurilor sa aduca poáte ; iára acesté lipsínd, buna nedéjde avem, ca dupo maestriile, cárile avem sa intíndem, in scurta vréme din coltii noştri tot nu vâ scapá, si

iárasí voi'a si porunc'a la voi, iára slujb'a si nevointi'a la noi remáne.

De acíast'a cárte nu puçin se tulburá Corbul, mai vértos ca de la altii asémené cu acésté audise, [«Ca picatur'a adése ca-
«diuta, piátr'a iára sícofándii'a adése facut'a, inim'a despica»], si asié indáta in locul Sioimului pre Uleu trimáse, Sioimului poruncind, cà cum mai curend inapoi sa se intoárca, coci acolo de alte venatori éste trebuitoriu ; asijderé Bótlánului porunci, cà prin gârle a mai amblá sa se parasásca ; iára amintrilé facénd, Corbul cand crangaiásce, bine scie el, ce féliu de menituri menése.

Sioimul, dupo luáre poruncii Staceştii'a, cat-vá in chibzuiále statu si nu in puçine chitéle intrá ; mérge-vá inápoi dupo porunca? au nu vá mérge? socotínd, ca de nu si toáte, cate Dulaii scrisése, erá adeveráte, inse dintr'insele unele fiind, prepus avé, (macár ca de scrisoáre Dulailor scire nu avé), sa nu i se cum-vá fi fost lucrurile descoperit, [«Ca viclesiugul cand in gand intra, «cá sioárecele titiiásce, iára cand se descopere cà leul racnéscé»]; deci, cate-vá pricini de zabavire scornind, carti la Brehnáce si la Cucunos scrise, cà pentru pricin'a asié in grába chemarii lui sa se insciintiéze ; cárii, cevasi macára grija sa nu poárte, respuns ii dédera, ca de si Corbul putére epitropiíi pásirilor áre, inse clontiu Corbului pe cápul Sioimului sa se pue nime din pásiri nici vá priimí, nici vá invol.

Intr'acéste dile si Uleul sosí, cárii cu Dulaii, cu Rísul si cu Hameleonul impreunându-se, pentru cé de tot a Inorogului prapadenie, cum vor fáce si de ce s'or apucá, la sfát statura. Rísul cu Hameleonul, dupo pestriciuné ce avé, mai multe reutáti si viclesiuguri a scorní scíiá ; deci Hameleonul indáta fumul spurcaciunii si duhul insielaciunii gros si intunecos slobodind : —Eu,- dice,- anco de la láta-mieu, apáriul, meştersiugulu maghiíi foarte bine am invetiát, in cáre meştersiug deplin invetiát si pre alt chip, cárii acmú aici se afla, sciu, cu cárii impreuna, de vá vré, o mréje sa impletím, adeverit sínt, ca ori in ce fun-

dul pamentului Inorogul ascuns ar fi, meștersiugul mrejii si putéré vrajii la insielaciune il vâ aduce; ca Vulcânul, pe Mars cu Afroditi, asupr'a curviii vrend sa prindia si mréje de fier impletînd, descantecul vrajii in stéle scris si tiparit l'au lasát, pre cárile meștersiugul a'l citi putend, dupo cursul stélelor si dupo invetiatur'a trupurilor ceresci urmand, din mréjé, cáré vom impletî, ori ce cat de iute si de tãre ar fi, intr'ins'a a nu cadé si nescapát a nu se tiné cu putîntia nu éste.

lára chipul acel'a erâ o jigánie dintr'alta monárhie, inse máre pláta dáca i se dá, cu vrajile lui toata reutáté a nu fáce nu se feriiã.

La acé jigánie cu totii mergênd, antei povéste ii spusera, adeca precum nepriiátin de cáp pre Inorog au, si precum in multe chipuri ispidînd, nici cum la mâna sa-l aduca n'au putut apoi stihurile céle de aur, pre cárile Camilopardalis de la cápișté Pleonixiii le invetiãse, citîndu-i, cu máre plecaciune i se rugára, cá, dupo inált si adûnc meștersiugul ei, o mréje sa le mrejasca, cu cáré pre acel iute si neprins nepriiátin a prinde sa poáta.

Jigánii'a (ai carii'a nume din numerul 1130 se cuprîndé), placute stihurile lor audînd, prinse bucuroása, si cáré dintre jigánii in párté Inorogului se tine, întrebá.

Ei, precum afúra din Fil pre altul nu sciu, respunsera.

Atuncé jigánii'a, belindu-si buzele si rânjindu-si dintii, rîdînd si cu cápul clatînd, dise: — Dára Sioimul si cu Bôtlánul, mai in trecutele dile, cu numele tuturor pásirilor viînd, mi s'au rugát, cá sa le impletesc o mréje, cu cáré sa poáta venà Corbi; au si Corbul impotriv'a voástra éste? (Atuncé ei pentru povéste Moliiii mai cu dedîns se adevérra, inse de odáta cu tacéré o trecura); ce de vréme ce Filul de Inorog, si Inorogul de Fil se tine si alt'a inainte a ve pune am, pre cáré priimind'o, si eu mréje a ve impletî voi priimi. Sa sciti dára ca odane-oára Vidrii am impletî o mréje, cu cáré au prins pe Fil, ce nefacêndu-mi-se plát'a, cáré im giuruisse, de-asupr'a Filului asupr'a Vidrii am întors descantecul si intr'acéiãsi mréje Vidr'a s'au prins; apoi si

Filul de cuvent remaind, de-asupr'a lui vrájé mi-am luát si a-supr'a Camilii mai cu vréme au cadit; deci acmù dătorii'a Vidrii si a Filului asupra-ve de viti luà, mréje, cu cáré pre Inorog sa prindeti, voi impletí,- (De noroc erà Inorogul cu primejdiiile sále dătoriile altoror a resplătí; precum antei pentru Hameleon Crocodilului, asié acmù pentru Vidra si Fil vrajitoării).

Atuncé Dulaii si aláiti cu totii de pláta láre se apucára si spre aciast'a cu blastemi si cu giuramenturi vértos se legára.

Spurecát'a jigánie, cuvinte din multe sylláve alcatuite din limba a bolborosí si din buza a sioptí incepend, descantecul vrajii a-supr'a Inorogului descantà. Iára Risul si cu Hameleonul inainte-i ingenunchéti, cu coádele Dulailor spum'a de pre gura ştergènd, cá unui boz i se inchinà; [«Ca icoán'a bozului si vrájé vrajito-riului, precum la cei intielepti tot o ocár'a, asié la cei nebuni «tot o cinste áre»]. Deci ei mréje acmù jumátate impletita, pre mâne gát'a sa o ià adevérát sciind, cu máre veselie jigániii multiemita facènd, la alte a strajilor intaríturi sa orânduiásca se dusera.

Iára nu dupo mult ce ei esira, in locul lor Sioimul impreuna cu Bôtlánul sosíra; (ca Sioimul, limb'a jigániii neintielegènd, pre Bôtlán in loc de talmáciu cu sine purtà); carii'a, de chemáre lui inápoi si precum sa márga au socolít, ii spuse si precum de acmù inainte asupr'a Corbului a vraji sa se parasásca ii dise, coci lucrurile intr'alt chip s'au mutát.

Jigánii'a vrajitoáre, sau lucrurile mai intr'adúnc nu pré socotínd, sau socotínd si vrend, pentru mréje, cáré asupr'a Inorogului au impletít, Sioimului spuse; de cáre lucru Sioimul intielegènd, mai multa acolé zabáva nu facù, ce indáta esind, de nevinovatií'a Inorogului si de nepocaita reutáté Corbului aminte aducèndu-si, asijderé de giuramenturile, cárile anco nu de multa vréme amendoí facuse, pomenind, indáta Inorogului scire trimáse, ca jigánii'a vrajitoáre, cu lingusiturile Dulailor si cu gré plát'a Corbului, mréje cu descantec asupr'a lui au impletít, de cáré foárte aminte sa-i fie; iára el, de Corb chemát fiind, éste intr'a-

colò, preste puține dile, sa purciága, si dupo cuventul dát vécinic priiatîn sa-l scie.

Acésté Inorogul intielegènd la lócásurile Cucosului se suise, (precum mai de nainte s'au pomenit), unde pasiune de biv, ape limpedi, izvoáre reci, gradîni cu flori, livedi cu pomi, pomi cu roáda si roáda de toáta dulciáti'a avé; in fél de fél de desfaturi si in divuri in chipuri de dezmierdari viáti'a isi petrecé; in scurt sa dicem, in toáta negrijé si lineșté se aflà, fora cat un'a numai lipsiã, adeca departáre de la locurile sále, si alt'a priposiã, adeca stáre fericirii si nemuláre norocii nepriiátinilor lui; intr'acest'a chip Inorogul nefericire intr'un chip cáni cu dé-sila in fericire intorcènd, [«Ca de multe ori rabdáré, de fierul «sufferélli vásul legandu-si, pre céle neparasíte válurile fortunii «incalecand, biruiásce»], vrémé, [«Cáre dascálul si invetiatoriul «tuturor éste»], ce cále ii vâ aretá si ce meștersiug il vâ invetiã, asteptã.

Intr'acé vréme, un'a din jiganiile streine, (cáre nici cu o monárhie párté nu avé), la Inorog viind, véste cá acias't'a ii aduse: — In pártile noastre, dice, - vrajitoáre se afla, cáre, cu putérnice vrajile ei, ap'a in piátr'a si piátr'a in apa intoárce.

De a carii'a nume Filul audind, la dîns'a au niêrs, cárule, cu atat'a a trupului marime ce are, umilite inchinaciuni si pêne la pament plecaciuni ii facé, si cu reversáte lácrimi si indesíte suspinuri il rugã, cá milostiv spre dînsul aretandu-se, vrája sa-i vrajásca si o mréje sa-i impletésca, cu cáre Strutocámile a venã sa poáta; si acias't'a facèndu-i-se, cu mári giuramenturi se legã, precum si cé dîntéi si ciasta de acmù pláta in scurta vréme ii vâ fáce, [«Ca scapátul, la minciuni si lácomul, la giuruintie már, «pre lesne inim'a isi dáu»].

Jigánii'a lácoma, nu atat'a pentru umilintia, [«Ca lácomul a «se milostivì n'au invetiát, si de-au si invetiát, pêne a nu «invetiã, au si uitát»], cat pentru gréle giuruintiele Filului, prinse bucuroása, inse cu acias't'a socotéla, adeca antei de frati'i'a si tovarasii'a Inorogului de se vâ lepadã; la cáre cérere

Filul, cu mǎre ciudés'a si mirǎré a toáta zidire, cuventul isi déde, socolind ca, cu viclesug, viclesug vǎ vicleni si, cu amagiála, amagiál'a vǎ amagi; ce in zadár, ca macár-ca atuncé vrajitoáre mréjé impletí, látiurile intinse si siltiele supuse, ce sau meştersiugul ii erǎ minciunos, sau, de nu erǎ minciunos, erǎ neputincios, de vréme ce in multe chipuri voroáv'a isi schimbǎ, ca une-ori dicé, ca mréjé asupr'a Corbului au fost menita, alte-ori dicé, ca asupr'a Strutiului éste impletita, iára mai pre urma dise, ca de nu se vǎ stricǎ vél'a Inorogului, mréjé lui cevǎ sa venéze nu poáte, coci cu cornul Inorogului are antipáthi'a; (aciast'a si socotél'a puté dá, de vréme ce vrajile lui spre moárte olacariǎ, iára cornul Inorogului, precum purtatoriu de viátia éste, cine vǎ tagaduí?); deci de vǎ fi voi'a Filului, cá in mréjé ce impletéscé Struti sa se venéze, antei cu Corbul prietesiug facénd, de impreunările Inorogului asiési de tot sa se parasásca; iára amintrilé nici vrájé, nici mréjé in cevǎ a'i slují poáte.

Filul, sarácul, sau in prostímé inimii ce avé, se amagiála, sau lacomii'a venátului, spre strimbatáte ca aciast'a cu totul a se dá, il impingé; [«Atat'a nesatioása pofl'a einstei, pre cei ce o «doresc, orbésce, cat pentru rísul unui ciás de astadi, plansul «unui an ce vine nu socotéscé»]; asié Filul nu numai cu mári giuramenturi, precum de multa vréme nici sa-l fie vediut, se giurǎ, ce anco precum de l'ar scí unde se afla, síngur el scire venatorilor ar dá; asijderé adaogé dicénd, precum si el cunoásce, ca pricin'a a toáta tulburáre, a acestor doácé monárhii, Inorogul éste, si péne el sufla, acésté sa rezsufle peste pulintia éste.

Intr'acesta chip si vrajitoáre pe Fil si Filul pe vrajitoáre a amagi socotíia; ca vrajitoáre gândíia, ca de vǎ venǎ pre Inorog, fora greş pretiul mrejlilor de la Dulai isi vǎ luǎ; iára Filul chibzuiǎ, ca de vǎ venǎ pre Strucámila, pre alte dobitoáce spre síne a le intoárce, pre lesne-i vǎ fi, si atuncé Corbul, vrend nevrend, spre páce a plecǎ ii vǎ cautǎ.

Că acéste si altele că acéste cel ce vrajiîă, cu cel ce se vrajiîă, in vânt aruncă si gândurile in aer isi spulberă (precum mai pre urma sfersitul au aretăt); ca intr'acéiási vréme, din partile ostroávelor mediterráne, o jigánie mare s'au ridicát, ai carii'a mreji si vraji alat'a de tări si de mári eră, cat pre toate celé ce de la cei-akálte jigánie tocmité eră, indáta in desiert le scoáse si asiési de tot faramandu-le le rumpse. In cáre vréme Inorogul vedind, ca chipurile vrajitoárelor s'au schimbát, si vrajile spre álte descanteco s'au mutát; asijderé de mrejiile, cáriile intinse si acmù rupte si destinse, fora nici o grija socotindu-se, indáta do la lócasiurile Cucosiului coborindu-se, la ale sále se duse.

De cáre lucru Risul, Hameleonul si aláti Dulai de scire luand, nu in puçina frica intrára si nu mica intristáre luára, [«Ca voi'a ré din dreptáte mângaiáre in curatienii'a inimii pune, «iára intristáre din strimbatáte fric'a respláirii inainte aduce»]; de cáre lucru iárasí alfa-vita din ceput a citi si buchele din cápet a procití incepura; sfáturile inturnára, voroávele resturnára, gândurile tavelira, chitélele prevelira; dármoiára si cernura, ni ghina din grau, si bobul din mázire sa aliága nu putura; gramáira, vravuirá, aruncára, scuturára, spulberára, venturára, plévele din grauntie a despartí obosindu-se se lasára; iára ah! iár váh! iár ái! iár vái: — Bolnávul se insanatosiáza, nepriiátinul se invértosiáza, langedul se tiapínésce, slábul pásii isi sprijenésce; iáta mai mortul se scoála si pre noi pre vii mai ne omoára; ostenintí'a de atat'a vréme, multimé a ataté pagube, sirlaile sudorilor, izvoárale lácremilor si alálte toate cu totul in vent si in desiert se dusera; iáta Inorogul la camp fora siála, iáta-l-éi la lócasiurile sále fora dodeiála; iáta-l-éi toate pre voi'a lui deplin a fi nedejduiásce fora indoíála; vrémé, lui lina, noáé tultbure; vrajitorii si mrejitorii sau neputínciosi, sau necredínciosi, in lucru nestaruitori, la cuvent nestatatori; in scurt, in cevă si in cinevă nedéjde, credíntia si adeverátá priintia n'au remas. Bine ar fi dára, de-ar fi cu putíntia, monarhíi noástre

alta chivernisála sa se pue ; jigánii'a aciașt'a cu blandéție si cu binisior, iár nu cu îndârjite si cu reu éște de domolit ; iáta venatorile ne batgiocuri, iáta mreșile in toáte partile ne șpârcui, iáta toáte meștersiugurile in dár, si toáte trudele in zadár ne scoáșe ; iáta lui locul a se largi, iára noáê a se strîmã au inceput ; pene in cé de apoi sfersitul cum vâ vini, cine poáte sci ? [«Ca de multe ori in locul celui nedejduit si asteptát sfersit, cel «nenedejduit si neașteptát a vini poáte»], si aciașt'a nu numai unui chip privat si deosabit, ce a tot trupul publicai de nemutáta primejdie vâ aduce ; de cáre lucru si noi nu numai pizm'a si voi'a unui'a a urmâ, ce folosul cel de obște a cautâ ni se cáde ; [«Ca intre muritori mai cinștesia si mai adevérata láuda «a se agonisî nu poáte, de cat cáre cu folosul a toáta public'a «s'au caștigát»].

Deci pre cat socotesc (Dulaul cel betran dise), de tot adevérul lucrului (toáte coláchiile de la mijloc ridicand) Corbului sa spunem, cá doára si el socotélelor si pizmelor sále sfersit a pune vâ puté, [«Ca de multe ori, unde cuventul a ispravi nu poáte, «ispravésce batiul»], si doára mai spre buna minte inimile ambilor parti a intoárce vom puté, cá intr'acést'a chip, precum vrajmasii lor sfersit, asié trudelor noáștre conoș a aflâ sa ne invrednicim.

De acésté cuvinte Risul hohotiiã, iára Hameleonul fisiiã, pre cárele unul in rîș, altul in vis le talcuiã, si cá cum sfáturi de batgiocora ar fi, le mascariiã, de vréme ce bine sciiã, ca céle de multe ori amagéle si minciunoáșe vapséle toáta zugravál'a si chipul adevérului scarnáv au muruit, si la cel luminos chip si a adevérintii figura a vini preste putintii'a siárurilor a fi, dicé.

Si asié, dintr'acéste a pricii scantei, intre venatori focul galce-vii si a dihonii a se atiiã incepú ; de unde Dulaul ciobanesc, macar-ca latrà, inse intr'adever a latrà intr'acést'a chip incepú : — Auditi voi, jigánii, nu atat'a pre diș-afára, pre cat pre din luntru vapsite, agiunge-ve cat pene acmú si pene intr'atat'a mo-

narhfile ati amestecat si toata si mai nestinsa iasc'a vrajbii intre dinsele ati aruncat; puneti-ve hotar si tienchiu reutatilor voastre; parasiti-ve mai mult clestele strimbataii in man'a lacomiii a alcatui; fie-ve de satiu cat in vreme a patru-dieci de ani, ca valurile tiermurilor, neparasite voi monarhii'a Leului cu fel de feliiuri de areti si de mihanii a o izbi, si din tus-patru coltiurile a o scutura nu v'ati saturat, pre care iata la ce mai de apoi si netamaduita raziipa ati adus'o; au si monarhii Vulturului acolasi cantec viti sa cantati? au si pe public'a pasirilor, cu acelasi veninate si farmacate drojdii viti sa imbetati? au nu cunoasteti, ca de vreme ce cu reutate ceva a se seversu nu se poate, sfersit si istov reutatii a pune trebue; si de nu spre alta nedejde cale se deschide, incailé vreme a chivernisi si schimbarile templarilor a pandi, a intieptilor lucru a fi se socotése; [«Ca spre vent a stiupi si piatra la-del a poharni, «aévé lucru nebunesc este»].

Infocat oare-cum si anco mai cu mare manie atitiat si mai spre mare reutate pornit de acésté cuvinte, Risul, si cumplita urgie cotra Dulau dise: — Ó cap de hartie cu crieri de arama, o sac de melasa si plin de fâschie, o fericé de voi si de monarhii'a voastra, cand nedejde voastra in crediti'a Inorogului viti asiediã si din asiedimentul lui lineşte ve viti aseptã! Au nu Inorogul mai mult dobitoc cu patru picioare, de cat pasire cu pene si cu doae aripi este? Au pasirile pentru dobitoc mai chiar si mai adeverat, de cat dobitocul, vor giudeca? Au in cele streine, de cat in cele ale sale, cine-vã mai mult a filofisi poate? Nu orbul, ce cel cu ochi giudeca de vapséle; ochii nostri in trupul nostru, iara ai vostri intr'al vostru sint deschisi; nime cas'a altui'a mai mult de cat pre a sa a cunoasce poate; noi sintem, carii ce mai multa viatia cu Inorogul impreuna ni-am petrecut, noi sintem, carii a lui gand si fire am cunoscut, noi sintem, carii si prin ficatii lui am trecut, si ce idol in luntru poarta, si ce icoana afara arata curat seim; de unde adeveriti sintem, ca tot-de-un'a inim'a-i, gandul si de i-ar fi cu putintia

si fápt'a spre razsíp'a Corbului si spre prapedenii'a monárhii, Vulturului au staruit; a carui'a fire din inceput'a vrajmasiie a se intoárce preste loáta cuprinderé socotélli éste, si mai vértos adevéru a grai de vom vré, el ataté gonituri, lovituri si netama-duite ráne, cárile de la noi au luát, si atate de viálta primejdii, in cárile l'am adus, cu ce minte socotíti. ca din tábl'a inimii sále le vá puté şterge? In zadár dára cà acéste gandíti si sfát cà cum ar fi de nepriiátíni sfatuiti; de cáre lucru a mé senten-tiie éste : de acmù inainte, [« De cat prietesiugul cu propus si «ascuns, neprietesiugul la ivála mai de folos éste; coci vrájb'a «la ivála fiind, páz'a si strájé despre vrajmási uai triáza si mai «deşteptáta sta »]; iára amintrilé in liáganul ingaimarii somnul peirii fora véste si cand nici vom gândi, atuncé ne vá stropsi.

Acéste si altele multe cà acéste Risul, spre împiedecáre asie-dimentului, împotrív'a Dulaului, pre cat putù, ritorisí, si mácar-ca pre o párte se paré, ca cuventul adevéru atínge, (coci din-tr'ambe partile incredíntiáré cu greu puté fi), inse cu inim'a si cu gandul de la limánul lineştii depárte in válurile tulburarii se baté, de vréme ce din gura neíncredíntiáré argumentuá, iára din gând socotíia, ca macár vremennica páce între dínsii de se vá cum-vá asiediá, cat de in scurta vréme, din céle nenumérate viclesiugurile lor, multe pot sa se descopere, pre cárile Inorogul in catálogul seu pre amenuntul insemnáte le avé, de cárile Corbul insciintíndu-se (coci jigániile, din fire viclesiugului dáte, multe urgii in cápul Corbului odáta sa aduca silise) sa nu cum-vá de tot despre dínsii sa se reciásca si pene mai pre urma sa nu li se cum-vá slovele indrépt citésca, (cáre s'au si témplát).

Deci la cazánii'a, cáre Risul împotrív'a pacii facuse, Dulaul cel beltran intr'acést'a chip respunse : — Bine ne dici, o Ris de rís, ca cápete de hartie si crieri de aráma sîntem, si in sáci de metása gunoiu scarnáv purtam, adevérát dára ca, precum ne împodobesci, asié si sîntem, ca de n'am fi fost asié, monárhul nostru, in lingusiturile si maguliturile voástre impletícíndu-se, nu s'ar fi insielát; ce precum din vrémé a pátru-dieci de ani ispi-

titii si probatii ve avém, bine si de folos ar fi fost, tot cum v'am sciut, asié sa ve fim sciut, si precum v'am tinut, tot asié sa ve fim tinut; iára acmù, cà cei fora crieri, cu acelási picior lovitur'a intr'acéiasii piátra am poftorit ș'am intriit; [«Ca odáta si «de dá-ori intr'o materie a gresi a muritorilor, iára ne parasit «in mijlocul netrezvirii si a neindroptarii a remané, a celor fora «crieri lucru este»]; si mai mult alt cevà a dice nu avem, fora numai pentru alte, poate fi, a monárhiii noastre fápte uricioáse, cerescii asupra-ne urgie cà aciasl'a ș'au versát, cáré de tot minté amelindu-ne, socotél'a ni-au imbetát, cà pre cei ce toáta lumé tuturor de viclénii si de insielatori i-au cunoscut si i-au aretát, noi numai in loc de adeveráti priiátinii si la cuvent statatori sa-i tinem si sa-i avem, pene cand (cáré sa nu invoáișca Dumnědiéu!) cu réle indemnarile si spurcátele fápte, prin scarnáve orgáne cà voi, la cé deplin pláta si cé de severisit prapedenie sa ne aduca; [«Ca a fáptelor réle incepetura, spre reu sfersit «pliáca, si tesl'a, cáré lovind nu tocméșce, adeverát ce au fost «toemit razsipésce»].

Acum dára, o jigániiilor! agiunge-ve, agiunge-ve, dic, cu unde-lemnul pizmei voástre pojárul reutátilor in toáta lumé a atitiá; lasáti sfáturi a ne mai dá, cárile cununa de spini si braçari de lantiușe ne impletesc; fie crierii noștri cești de aráma, mácar cata-và vréme, de ciocánele cliveiturilor voástre ne loviti si neciocaniti; aveti-ve crierii cei de aur la voi, si noi cești de aráma la noi, neamestecáti; voi a voástre si noi ale noástre sa gândim si sa chivernisim; parasiti-ve mai mult impotriv'a socotélii noástre básnele voástre céle obráznice a aruncá; ca viu Vulturul ceresc, ca toáte négre pétele si pestriciunele reutátilor voástre in vapsál'a rosiélii le vom intoárce; de cárile nici Camilopardálul a ve spalà vă mai puté, mácar-ca intre gloáte se dice, precum el ap'a vie si ap'a moárta in lidva sa fie tiind. Deci de acum inainte lucrurile monárhiii voástre sînguri voi vi le cautáti, ca noáe ale noástre nevoi si asupréle (cárile mai mult cu pricin'a voástra ni-au vinit) destule si de prisosit ne sînt.

Hameleonul cu Rîsul, vedîndu-se ca din tovarasii'a a altor venatori se izgonesc, si mai vîrtos cunoscînd, ca socotélele lor spre mutáre lucrurile intr'alta fáça staruesc, pusera sfát in doáa chipuri. Cel dîntéi erá, cá Pardosului scire sa dé, (cá rile pre acéi'a vréme Strucámil'a pascé si între dobitoáce jigánie máre se facuse), precum soçiile din párté monárhii' Vulturului pre alta cále s'au abatut, si precum sémnele aráta, cu cei de obște nepriiátîni legatura de páce vor sa fáca. Iára cel al doilé sfát erá, cá Hameleonul cum mai curend la monarhii'a Vulturului sa se duca, cá acolé cu sîngur Corbul impreunandu-se, cat mai mult vá puté, lucrurile sa améstece, si ipopsii'a Corbului asupr'a Sioimului mai vîrtos sa adáoga, adeca precum cu nepriiátîinii un'a s'au facut; si Dulaii venatori, cá rii acmú spre impacáro staruesc, páce acéi'a precum pene mai pre urma de vr'un folos nu vá fi, sa aréte; deci cu mestecaturile si cu minciunile de vá puté cevá ispravi, bine; iára de nu, de acolé cum vá puté mai curend la monarhii'a Leului sa triáca, cá cum vá puté mai láre sum'a sa strînga, cáre in munti pentru plát'a mrejiilor si a vrajitorilor cu dátorie chelluise.

Ei dára acésté, indáta ce le sfatuira, indáta si a le fáce incepura, si cum mai in grába cotra Pardos cárte cá aciast'a trimásera :

Rîsul si Hameleonul, Pardosului si Véveritii, iubitilor fráti, sanetáte !

In scire sa ve fie, ca lucrurile noástre nu in státul linestii se afla, de vréme ce Ogárii, Coteii si aláti toti Dulaii si mári si mici, a monárhii' Vulturului venatori, mai mult venatoáre a delungá mai de tot s'au parasit, si mai vîrtos ca pentru tractátele de páce între dînsii cuvintele vîrtos au inceput, si sfersitul tuturor, pre noi asiési de tot din sfáturile si lucrurile de obște ni-au lepadát; ce noi mai de nainte porunc'a Corbului sciind, cu cáre pre noi ne indemná, iára pre dînsii ii invetiá, cá cevási macára afára din sciinti'a noástra sa nu fáca, de multe si de multe ori de céle pentru folosínti'a obştii ii insciintiám, ii inve-

tiám si spre celé ce se căde ii indreptám ; iara ei, că nisce necunosători si de duhuri inflacioása purtatori, ale noástre in-
vetiaturi acmù in sáma nebagand, din căpetele sále pre carari
strímbe si siuvaile a amblà au inceput ; si de vréme ce lucru-
rile asié s'au tēmplát, cautáti de acolò lucrurile foarte bine sa
ve socolít' si de éste cu putēntia monárhii'a noástra sīngura din
sīne sa se staruáscá si sīnguri noi in potriv'a a atatié vrajmási sa
ne luptam, de vom puté, cum mai curend sa ne insciintiáti ;
coci noi pre cat cu socotél'a a agiunge putem, monárhii'a Vultu-
rului cu vréme nu numai cat de tot de la sīne ne vā dezlipi,
ce anco si máre impotrivnica a ne fi fora prepus éste ; [« Ca o-
« brintél'a ráni de pre márgini se cunoásce »] ; si fii sanetosi.

Dupo trimiteré cartii acesti'a si Hameleonul, nu mult zaba-
vindu-se, spre monárhii'a Vulturului drumul apucá ; ce din-
tēiási dáta, precum aciasta calatorie inzadár sa-i fie, sēmnele o
aretà, de vréme ce Sioimul, (precum mai sus s'au pomenit), lu-
crurile tocmindu-si, lūnga Corb se dusése, cárile si mai la máre
cinste, de cat antei, incapuse ; unde sosīnd Hameleonul, nu
numai usia sa intre, nu numai gáura sa încápe, ce asiési nici
crepatura cu ochiul sa privásca, loc si vréme cevà impotriv'a
Sioimului sa scornésca nu aflá, si asié socotél'a de acása cu cé
din lērg netocmīdu-se, la toáte, de nu de buna voe, de nevoe
ii cautà a tacé si alte lingusituri si chipuri de amestecaturi a
scocióri se nevoi.

Asié dára pentru Sioim in cevà gur'a-si a deschide neputēnd,
(coci •Brehnácé si Cucunozul din fire neinvoīntia si antipáthie cu
Hameleonul si cu toála sīmentii'a lor vrájba vécínica avé), pre
Inorog, pre Fil si pre altii (cării nepriiátini se numerà si erà)
cu spurcate sicofándii si vicléne napaști cotra Corb ii trecù ;
asié cat Corbul, spre mai toáte cuvintele uréché inimii a plecà
din fire obiciuit find, din sfátuiré si indemnàré adevérátilor lu'
priiátini se abatu, si de iznoáva cárte că acéi'a cotra venatori
scrise, cu cáré láre le poruncià, că de tractátele pacii nepara-
sīndu-se, supt numele asiediarii, látiul resturnarii Inorogului se

intindia; numai de Fil sa se parasasca le dicé, de vréme ce voi'a vrajitoriului a tréce nu poate, nici vre o pricina adeverata cá acéi'a asupr'a Filului áre, iára de si áre, dicé ca cunoásce, ca nu din hirisia firé lui, ce din indemnáré altor'a, Filul in rëndul nepriátimilor s'au numerát; deci tot lucrul in strapsiré si de tot prapadiré Inorogului stand, numai asupr'a lui goán'a, ori cu ce mijloc ar fi, sa nu parasasca, si cu bine si cu reu vértos le porunciá.

Acésti'a si cá acéste Hamleonul, pre cat mai in grába putú, ará, semená, grapá, secerá, trierá, venturá si in jitniti'a reutatilor Corbului le asiediá; pre cárile in vrémé lor sa rezsáe nedejduind, pentru cá spre monárhii'a dobitoácelor sa márga, voe sa-i dé, se rugá.

Corbul, cate-vá in chip mai de táina poruncindu-i si ales pentru slujb'a, cáre spre venáré Inorogului aretáse, cu nu puçine dáruri daruindu-l, unde voi'a ii vá fi sa márga, voe ii déde.

Hameleonul, voe si diu'a buna luand, cum mai curend in monárhii'a dobitoácelor trecú, unde mergènd ce au lucrát si ce au asiediát, mai pre urma, la locul seu ales se vá povestí.

ISTORIA IEROGLYFICA

PARTÉ A DIÉCÉ.

Hameteonul dára asié de acolo spre monarhii'a dobitoácelor puregênd, Sioimul inainté Corbului lucrurile Bôtlánului a asiediá se apucá, pentru cá si pe Hameleon de minciunos sa dovedíasca si credinti'a sá si a Bôtlánului sa intariásca si toáta vrednicii'a Inorogului, precum éste si precum au cunoscut'o, sa o perigrapsásca; (coci Hameleonul cotra Corb disése, precum Bôtlánul asupr'a Corbului in prietesug cu Filul si cu Inorogul sa se fie legát); deci toáta ispit'a credintii Bôtlánului intr'acíast'a puné, cá Corbul trimitind lúnga sine sa-l chéme; deci dupo porunca indáta de vâ vini, a lui credíntia síngura din sine se vâ dovedi, iára nevinind, semnul témerii vicesiugul inimii ii vâ descoperi, si adevérát nepriiálín a fi il vâ aretà; iára akálte cuvinte a Sioimului cotra Corb intr'acést'a chip fura :

— Lucrurile firesci (milostívul meu si de bine facatoriu stapan), si cu un cuvent sa dic, ori cate de la ceriu pëře la ceriu se ved, se sínt si se intieleg, cei a firii iscoditori si cu dédínsul cercatori dic, precum pátru pricini sa li se dé; pricin'a adeca cine, din ce, in ce chip si pentru ce; deci dintr'acéste pátru, céle trii inainte mǎrgëtoáre (pre cat a mé proásta socotéla agiunge) adevérát fizicai slujesc, iára cé mai

de pre urma nici cum cu fizic'a a se amestecã poãte, (mãcãr-ca grei si deplin invetãtori asié au slavil), ce numai ithicai, adeca invetiaturii obicéinice, temeul si sfersitul éste; (ce pentru cã proimiul voroãvii méle cu lungimé cevã mai mult supar sa nu aduca, in scurt pre cat voiu puté si a proimiului cinste sa pazesc, si deschideré a alãlte voroãve, precum se cáde, mai chiãr sa sfitesc voi sili). Éste dára firé in lucruri, cáre le fáce a fi ce sînt, si a lucrã ce au porunca a lucrã, si aciast'a afãra din toãta socotél'a pricinii seversitoãre, inse numai porunc'a si orãnduiãl'a aceluia, cárele din ceput spre vécinica si neobosita clãtãre au pornit'o, cáre precum a nu se obosi, asié nici a se schimbã, nici a se mulã scie, sau poãte; neschimbãta, cand dic, in féce, iãra nu in atomuri trebue sa intielegi, de vréme ce toãte atomurile in toãte fécele, in toãta vrémé, cursul perioãdelor sãle facénd si seversind si ca'ntr'un vërtej intorcéndu-se, tand la nemic'a, tand la a fi a lucrului se intorc; adeca de o pãrte nascénd, iãra de alta pãrte perind, sîngura schimbãré atomurilor tãmplãndu-se, fiinti'a fécelor, dupo hiresiu seu nãm, intriãga si neschimbãta se pazésce; [«Coci nici cel firesc lucratoriu ostenéla sîmpte, nici materii'a «lipsésce, nici formei, dupo a sã orãnduiãla, firesce împiedecãre, «sau de tot ștergere a se dá poãte»]; ca amintrilé fiind, anco dé de-mult vr'unul din chipurile némurilor de tot a peri s'ar fi tãmplãt.

Tot dára, ori ce firé firesce lucréza, pricin'a seversitului preste socotél'a si sîmtiré ei éste; ca amintrilé dobitocul numai dobitoc a násce ar fi lasat, iãra nu lupul pe oãe si siويمul pe porunb a mãncã ar fi putut; asijderé céle firesci toãte in sfera se intorc, si sferãi firesce sfersit nedãndu-se, iãta ca nu pentru odihn'a sfersitului, ce pentru vécinic'a clãtãre, de la neclãtãtul clãtãtoriu se clãtésce. Soãrele, lun'a, ceriul si alãlte trupuri ceresci toãte din ceput neparasit si cu mãre rapegiune aliãrga, inse nu cu acéi'a socotéla, cã doãra vre odane-oãra, la doritul tiénchiu si sfersit agiungénd, sa se odihnésca, coci asié (precum s'ar puté dice)

anco de de-mult ar fi cunoscut, precum firésce la sfersit sa a-giunga, preste pulintia ii éste, si precum pene acmù, in vre un punct a sferii lucrarii sále, loc de stáre n'au aflát, asié si de cii inainte in vécii vérilor precum nu vá mai poté, de-mult nedéjdi i s'ar fi curmát, fora numai candáilé clatitoriul firii, (cel ce in clatire nehotarita si neodihnita o tine), dupo a sà sloboda si putérnica voe, vre odáta a o clatí ar parasí.

Asié dára toáte lucrurile firesci cu un'a si sîngura a soárelui paradigma, precum se cáde, a se intielége se pot; ca precum soárele de la punctul Rácului pene la punctul Capricornului se sue si se pogoára, si in tot anul, mácar-ca toáte locurile amblarii sále negresit atînge si cercetéza, inse nici curgerii sfersit a fáce, nici odihni a se dá poáte, fora numai cat cu apropiáre si departáre sà, de la locurile ce privésce, mutarile si schimbarile vremilor pricinésce, si acias't'a afára din toáta socotél'a si simtiré sà; intr'acest'a chip si cursul a toáta fápt'a, neparasit atomurile schimbandu-si, toáte céle din ceput chipuri nebetéjite si nepierdute pazésce; de unde aévé éste, ca tiénchiul sfersitului nu in socotél'a firecilor, ce intr'a izvoditoriului si pricinitoriului firii éste; si asié socotél'a sfersitului, din céle firesci cu totului-tot rdicandu-se, remane cá dupo pricin'a pricinilor, in cáre a dó'a pricina, socotél'a pricinii sfersitului sa se afla?, si afland'o sa o pricépem trebue. Deci precum aévé s'au aretát, de vréme ce in céle firesci socotél'a pricinii sfersitului firésce nu se afla, a-nángheon éste, cá in céle ithicesci staruita sa remae; asijderé Ithic'a nu altor fápte, fora numai cei'a, cáré cu socotéla si cu intielégere éste, slujésce; deci ori cáré intre fápte in lucruri are socotél'a, acéiasi si a sfersitului socotiála, ce, pentru ce fáce? a avé poáte si acéi'a numai un tiénchiu si hotár lucrurilor sále puid, la cárile agiungénd, precum la sfersit au agiuns sa cunoásca si asié de clatiré ce facé sa se odihnésca; cu acest'a mijloc máre lumina, celor ce cu intielégere se slujesc, a luminá poáte, si ascutita sábie împotriv'a celor'a ce pre ziditoriul tuturor a tagadul nebusésce indraznesc, in mânia sa ià; de

vréme ce deosabiré zidirii si a ziditoriului dintr'acias't'a chiár a se cunoásce poáte; coci ziditoriul, dupo intielepciuné si putéré sà, zidire seversind, de lucru se odihnésce si cà un deplin in putére stapan, odàta numai poruncind, din véci si pene in véci zidire cà o slujnica dupo porunca neparasit aliarga. Deci precum toáte alàlte, cate supt ceriu zidiri se afla, din ziditoriu se deosabesc, coci socotel'a nu a sfersitului, ce a poruncii numai au, asié un'a numai ziditoriului seu mai aproápe si a se asemenà se dice, coci precum a poruncii frésca socotéla, asié a sfersitului fericirii si nefericirii, a binelui si a reului seu chibzuiála si adeveráta hotaríre a cunoásce poáte; si acias't'a macár-ca nu din frésc'a sà vrednicie, ce óre-cum impotriva si peste fire o intielégere mai mult de cat frésca si dum-nédiésc si ceresc oáre-ce, (carui'a suflet intielegatoriu ii dicem), in sine straluminéza, cárile preste céle fresci hotára rid-candu-l, la céle metafizicesci, ithicesci si theologhicesci cuno-scintie il povatiuiásce.

Asié dára din céle inainte pomenite a culége putem, cà ori càre zidire ithicesce din ceputul lucrului socotel'a sfersitului ar avé, acéi'a ziditoriului seu cu párté intielegirii sa se asémene; iára càre frésce numai céle trii pricini ar priimi, iára socotel'a sfersitului nu ar avé, ce numai dupo porunca neparasit si peste simlire ar alergà, acéi'a ziditoriului nici cum in cevà sa nu se asémene, ce un'a din céle multe si mai nenumeráte in perio-dele sále pururé alergatoáre si cà céle mai proáste celui mai de cinste slujitoáre si indemanatoáre sa fie.

Acmù dára la cuventul, ce vrém sa dicem, intorcându-me dic: Sa nu cum-và gândesci, ca socotel'a mé au fost, noáá si neaudita filosofie sa-mí vend, nici in zadár (precum mi se páre) cui si in ce socotel'a pricinii sfersitului slujésce, in tot chipul chiár a'ti aretà m'am nevoit, ce mai vértos de stepën'a fintii tále aminte aducându-mi, in státul, in cárile te afli, cu ce párté din fire si cu ce párté mai mult de cat din fire esti alcatuit si staruit sa cunosci, si cunoscënd ambe partilor ale sále si céle ce li se cu-

vin slujbe sa orânduiesci, că fiete căre pre căle si orânduial'a să sa marga ; [« Ca corm'a la corăbie, zabal'a la cal, socotel'a la «intielegatori, sinonime sînt »].

Deci trebuie sa scii, o Coârbe ! ca pre o parte (precum mai sus am dis) din fire, de cat un atom din cele multe, alta ceva mai mult nu esti ; iara pre alta parte, cu socotela slujindu-te, lucrurilor tale un tîenchiu si loc insemnat si hotarît sa pui, că la acel'a vre odane-oara agiungînd, spre odîhnire sa te asiedi, si nu numai cu atat'a, ce asiési cu tot chipul sa nevoiesci trebuie, că nu la altul, fora numai la cel bun si fericit sfersit sa nemeresci ; [« Ca precum socotel'a ré la cel reu, asié cé buna « la cel bun, sfersit fora greş duce »].

Acmù dâra ià aminte si puñe in socotela a atate rascoale si tulburari, (caror'a cu ce socotela inceputur'a li-ai facut nu sciu), sfersitul carile va sa fie ? si de este vre unul, cand si cum va sa fie ? Iata amendoae monarhiile din patru parti s'au scuturat, iata lucurile publicai noastre spre groznica razsipa s'au plecat ; rîdicare astepland, cadere ne sosese, unele altor'a s'au amestecat si toate in tot chipul s'au stramutat, si pene acmù (pre cat a mé socotela a cunoasce poate) macar cu prepusul vre un chip de seversit chitel'a nu da ; toti nisce atomori putredietoare sintem, toti din nemica in fintia si din fintia in putregiune pre o parte calatori si trecatori ne aflam ; un'a numai remaitoare si in véci statatoare se tine si este, adeca sfersitul, carile in bunatate se plinesce, coci din cé vie si vécinica adeverata socotela inceputur'a inceputurilor si sfersitul sfersiturilor purcede, nici alt sfersit bun si fericit a se numi, sau a fi poate, fora numai carile de la dînsul incepe, cu dînsul mijlociaza si intr'insul se odîhnese. Vulturi ni-am tinut, Liliacii mai in trecutele dile ni-au batgiocurit ; Lei ni-am numit, tintiarii si musitiile ni-au obosit si de toata ocar'a vrednici a fi ni-au aretat ; celor mici si slabi atocma sa ne punem neputend, cu jiganiile mai mari si mai tari de lupta ni-am apucat ? pre Inorog gonim, pre Fil izgonim, Lupului circalamuri, din carile sa nu cum-va iasa, i'am

siruit ; pre Ciacál in numerul jiganiilor nu-l numim, pre Capri-oár'a selbáteca, cà cum duh vietuitoriu n'ar avé, o socotim. Au nu sînt acésté toate mai mult de cat Liliácii ? au nu sînt mai vrédnice de cat muscele ? [« Ce ochiul mendriii, pe leu «sioárece vedind, mai pre urma pe sioárece leu símpte»].

De éste dára la cine-vá inceputul cu socotél'a sfersitului, si sfersitul cu chitel'a inceputului impreunáta, dintr'acésté mai sus pomenite culiága, me rog, lucrurilor noástre ce sfersit éste sa urméze ? precum reu si pré reu éste sa urméze, si cel cat de tîmp la socotéla vá puté pricépe.

Deci de-l cunosci, o Coárbe, si de pizma numai intr'acést'a chip il poftesci, (coci voi'a sloboda putére cà aciastr'a are, cà vedind si cunoscénd céle mai bune, céle mai réle sa urméze), impotriv'a celui'a, ce l'au daruit socotél'a te pui ; coci el spre binele teu dandu-ț'o, tu cu acéiási spre reul teu te slujesci, si asié sau marturisésce, ca fora socotéla incepend, spre reu se-versiesci, sau precum síngur prie tîne din buna voi'a tà altor proáste si lepadáte fápte te aseméni ; si de la cé mai dé-firé si mai evghenichì te dezsáméni ; de unde aévé urmáza, cà sylloghizmul, cárile ai alcatuit in **barbara**, acmù se inchée : **crà, crà, crà** ; si nu numai dupo istori'a ieroglyficiásca, cu numele Corb, ce asiési cu trup, cu suflet si cu totului tot acelá-si si adevérát asié sa fii te areti ; de cáre lucru, cà cel'a ce adevérát priiátin si drépta sluga iti sînt, (si mai ales ca Corbul cu aláste pásiri rumpatoáre oáre-cáre rudenie avend, intre noi nu pučina symbáthie se násce), celé ce cu ochii de fáça am vediut, cu urechile fora prepus am audit, cu manule fora greș am pipáit si precum in radechin'a adevérului sînt li-am priceput, a ti le povestí si cu curáta indraznéla a ti le grai nu me voi sîi ; [« Ca adevérul, de si tardiu, inse indesiert si nedovedit a «remané nu poáte»].

Copáciul pizmei, cárile anco de de-mult strímbe si coháioáse radechini, lungi si láte crangi au aruncát, din livád'a inimii tále de tot a'l dezradeciná si peste prilázul ingraditurii afára a'l le-

padă ti se căde; ca monărhiile acésté, precum din betranii noştri am audit, si istoriile, că cu glásurile repaosátilor neparasit ne povestesc si in toate ciásurile in urechi, că dobele si că clopotele, ne rezsona, ca nici odane-oára intr'o omonie legáte si un'a cu alt'a intr'o inima inceleştáte multa vréme a trai n'au putut; ce de s'au si tēmplát vre odáta intre dínsele parinte cu fiu, sau fráte cu fráte tot de odáta slujb'a epitropiiei a tiné, inse precum toate ale muritorilor de zăvistii si de impotriviri pline sînt, [«Aç'a drágostei de cutitul zavistii netaiáta « si legatur'a rudeniii de suvácul sicofándiiei nedezlegáta, prin « multa vréme a rabdá n'au putut »], cárile nu numai cinsté si legamentul prieténii, ce si hotárâle rudeniii si evlávii'a sîmentiii a calcă si la pament a le stropsi nu s'au sîit; de cáre lucru urmáza, că si acmù [«Ca cel intr'un'a ispitit, acel'a si in multe « ispitit se créde »], alcatuire sylloghismului aretatoriu se inchée insielatoriu si sententiile filosofesci, in bolbaeturi sofisticesci sa se prefáca. Cotra acias'ta cu buna inima indraznesc a dice, ca sciint'ia fiziognomásca, (cáre in fécele a unor jigánii for de foc si singe alta nu aráta), si mai vértos ispit'a politiciásca proroc a me fáce, for a minciunii primejdíe, me îndémna, si precum céle de pre urma mai réle, de cat céle dîntéi, sa iása.

Pardosul, Risul, Hameleonul, Véveriti'a si alálta a apáriului sîmentiiie toáta, cárii intr'aciasta dáta pentru epitropiia Struto-cámilii a stă si cu gurile priiátini a se aretá se ved, in cé véche si nemutáta a lor fire, buna nedéjde am, ca nice pre mine reu chititoriu, nici prorociile méle céste de acmù minciunoáse sa iása, vor lasá, ce peste puçine dile sau cu scrisoáre, (coci cu gur'a intre dînsii anco de-mult a le sfârâi au inceput), sau cu fápt'a aévé si de adeveráte sa le aréte, si pre cel din mosiie si pre cáp giurat neprietesiug in theátrul a toáta lumé, cu dobe si cu surle, sa-l scoátia. Au nu sînt acésté, cárii de la toate stervurile cu háraeturi si cu clantiaeturi ne probozesc? Au nu sînt acésté, cárii ar pofti, nu numai unghi, plisc, ce asiési nici péne, nici tulée sa nu ne remae? [«Ca tot impotrivnicul págu-

«b'a nepriătîinului dobenda, si toăta scădêre lui, adăogeré sà «socolésce»].

Nici nêmul Dulailor, de cat acesté, in reutăte mai gios sînt, măcar-ca intr'aciasta vrême mai mult partăsi si priitori monărhiiii noăstre, de cat jigăniilor celor siie de asêmené, s'ar paré; ce adevêrul éste, ca toli acesté folosul privat căuta, si dobend'a chivernisélii hirisie ciarca, cările cu ori cê mijloc a le vinî ar cunoásce, cu acel'a a se sluji nu se indoesc. Pentru Inorog céle ce nu sînt si dupo placere scriu si graesc, (poăte fi si pentru mine, pre cările, despre adevêrata drăgosté tã, nici ceriul, nici pamentul a me departã vã puté), si céle ce spre atitiaré si hrã-n'a vrajbii sînt, scornesc. Pentru Fil céle ce nu aud, dic ca li-au vediut, si céle ce n'au vediut, dic ca li-au apipait; in scurt toăta socotél'a intr'acias't'a li se sprijenésce, ca nefind venatoăre, Dulaii de ce trêba sînt? si in desiert prin paduri si munti de nu vor latrà, pit'a ce mănunca si ciolănele ce ling, in zadăr a fi sa nu se dica, se tem; (O! de ce se tem, pene mai pre urma de n'ar scapà !); [«Coci Dulaii pentru faranusiuri si ciolăne, «precum prietesiugul a strică si toăte de-bine-facerile intr'un «ciás a uitã obiciuiti sînt»], in căre chip acesté cu neparasite socotîntiele lor, vrajbile a atitiã si goănele in véci a le delungã se nevoesc, asié cat in toăta viătî'a de nu s'ar curmã, alor viătîa fericita si norocita s'ar socolî.

Acésté dăra asié precum sînt intielegêndu-le, cu ré socotél'a, căre odăta in minte ț'ai pus, nu te amagi; cu căre a dice obiciuit erái, ca sylloghismul, cările asup'r'a Strutocămilei ai alca-tuit, intărindu-se, de nu alt folos, încăilé intre dobitoăce pururé neunire si din neunire slabiciune le vã vinî, si asié cu slabiciuné lor putéré noăstra vã crésce; coci nici acias't'a éste buna socotela, nici dreptáté acias't'a poftésce, de vrême ce [«Mai mult «lucururile impotriva tēmplatoăre socolite, reu a nu se tēmplã «socotél'a buna le făce»]; asijderé [«De multe ori pre duréré «măre alt'a mai măre o tamaduiásce; si ce mehlēmum nu vin-«dica, vindica fierul, si ce fierul nu tamaduiásce, cu mai măre

«usturime tamaduiásce focul»]; in căre chip de socotit este, că nu cum-vă si dobitoácele, ce in durerile sufferite nu simtîiã, acéiã in céle nesufferite sa simtia, si atunci de si nu alta putîntia vor avé, inse cu buna sãma, nu numai contra cel pemintesc, ce si contra cel ceresc Vultur, lacrimi de sînge versînd, cu suspinuri de foc vor strigã; a carii dosãda resprãtîre dreptãtê a o tacé si cu milosul ei ochiu a o tréce nu vã puté; [«Coci dreptatii «dreptãtê a nu fáce peste putîntia este»]; a caror suspini pret', pare-mi-se, ca pré scump si asiési mai nepretiêluit vã cadé. Pentru acias'ta dãra, de-çi este vrãjb'a cu acéste dobitoáce din necunoscintia, șterge-ti, rogu-te, ochii de prãvul zãvistîii, si pa-injig'a pizmei de pré fáça ii rîdica, si inim'a asup'r'a reutatii si a vrajmasiîi, impietrita privindu-ti, cunoásce, si dupo acias'ta un soroc drumurilor si ambletelor pofteilor tãle pune-ti; iãra de-ti este neparasîre venatorilor, vrajitorilor si a mrejitorilor, coci cu tot adevêrul socotéscé, adeca pécum de acéste a nu te parasî dreptãtê ai, asculta puçinele, te poflese, de la mine, cãrile pentru adevêrãta drãgosté, cãre contra tine am, si mai cu dédins, pentru curãta iubiré, cãre contra adevêrintia tîiu, afãra din tot çircalãmul lingusiturilor, si pécum regúl'a adevêrului poftéscé a ti le povestî, si cum sint a ti le dovedî, me voi nevoi.

Cate dãra sînt lucrurile, cãrile de Fil s'ar atînge, in sciint'ã mé puçine sînt, coci numai odãta, la cetãtê Deltîi, cu dînsul impreunãre am avut; ce atunci a mé slujba spre acias'ta insemnãta si orãnduitã nefiînd, de lucrurile lui puçin in minte mi-au fost; de cãre lucru trecutele intre dînsul si între tine cu dédinsul a scuturã si a cercã nu m'am pus; ce si pentru acias'ta atunci, pare-mi-se, sa-ti fiu scris, ca lucrurile adunarii acei'a, mai bine ar fi fost, supt tîtulul numelui teu sa nu gioáce; ce sau ca minté, in ce ț'au staruit, (dupo amagita socotél'a unor dobitoáce), cum mai curend a ispravi ai grabit, sau ca strîmptoãre vremii, mai mult slovele méle a citî si sfãtul in mai bine a socoti nu te-au lasãt; cu cãre pîcina anco de atunci, in locul temelilor bune, (cãrile intr'adever s'ar fi

putut aruncà), temelii réle s'au pus, nu într'alt chip, ce cà cum stélpil de marmure, iára talpile de trestie ar fi fost, ce ori-cum acélé atuncé s'ar fi tēplát, precum am dis, de acéste pré pu- çin in sciintia avend, mai multe cuvinte a fáce nu pociu.

Iára cat éste despre párté Inorogului, (in cárile toáta greu- táte lucrului a stà se véde), dupo porunc'a, càre de la tīne avu- sésem, in tot chipul am ispitit, pentru cà doára cu dīnsul impreunáre avend, celé ce pentru asiedimentul pacii mi se po- runcise, a i le obşti sa pociu ; la càre cu mijlocul Hameleonului, (o, báta-l urgi'a Vulturului ceresc !), in numerul voitorilor de bine, dupo socotél'a tã, socolīndu-l, scire i-am facut, precum cuvinte de páce a'i propozui am ; [« Ce inim'a, la tot.binele ple- « cáta, nu cu anevoe la numele pacii s'au plecát »] ; cárile indáta cu drágoste si cu liubov, precum aciasta impreunáre pof- téscé, mi-au respuns, si fora multa zabáva la locul insemnát coborīndu-se, (precum si mai de nainte ili scrisésem), acolé impreunáre am avut ; antéi dára socotél'a mé au fost, pentru cà într'acui mána sta drepláté sa me pociu adevéri, si asié cárile sa fie mai táre sa pociu giudecà ; [« Ca un drám a dreptatii mii « de mii de cántáre a strimbatalii a rīdicá poáte »] ; antéiási dáta, pentru cé dintéi a vrajbii pricina, voroáv'a inainte i-am pus, dicēdu-i, si pricin'a asupr'a lui aruncand, precum de la tīne me insciintiásem.

Iára el într'acést'a chip mi-au respuns : — Dé pe ce cunosci, -dice,- precum eu antéi pricin'a a vrajbii acesti'a sa fiu fost ? coci pricin'a alt'a nu ósto, fora numai incepatur'a lucrului, (de vrēme ce precum la céle fizicesci, asié la céle ithicesci, pricin'a cu incepatur'a synonyme sīnt), apoi pricin'a trebue cà nu a chi- tēlii, ce a lucrului fiintia sa fie ; deci pricina hirisia cà aciast'a asupr'a mé a aflá de vii poté, voi marturisi gresiál'a si se vã şterge pecátul ; [« Ca ertaciuné, gresiál'a, iár pácé, Vrájb'a mai de « nainte rīdicá »].

Cotra acésté i-am respuns : — Spre incepatur'a lucrului alta dováda mai táre si mai adevéráta a se dá nu poáte, fora de cat

pricin'a, cáré pre alta pricina mai de nainte de cat dins'a nu áre; cà cáre pricina, o priiátine, cu hirográful, cárile asupr'a Corbului scriind, între jiganiile si vrajitorii asieticesci l'ai dát; si Corbul pre acéi'a vréme cu toáta inim'a in cel adevérát prietesiug se aflà; de cáre începatura si pricina de viclesiug el in-tielegënd n'au pricinít, ce au pazit vrájb'a, cáré si pene in ciásul acest'a traiásce.

Ia acésté m'au întrebát, de mai am si alta cevà a'i aretà, pentru cà pricin'a vrájbii dîntéi asupr'a lui sa dovedesc?

I-am respuns: Bã, si ce alta mai multa si mai buna dováda trebue? i-am dis; au precum hirográful acél'a (pre cárile acmü Corbul in mân'a sà il are) altul sa nu fie a tagaduì vii puté?

Cotra acésté asié mi-au respuns: — Pomenésce,- dice,- o priiátine, cuventul, cárile acmü acmü il disesi, ca pricin'a atuncé pricina dîntéi este, cand all'a mai de nainte de cat dins'a nu se da, ca amintrilé lucrul pricinít, iára nu pricin'a lucrului ar fi; deci cand alta pricina, mai de nainte de cat pricin'a, cáré ai aretát, a aflà si a o dovedí o aş puté, atuncé ce vii giudecà?

— Ce poftésce dreptáté;- i-am respuns.

— Cà acéi'a pricina,- dice,- o priiátine, asupr'a Corbului vrédnic sînt a aretà; inse cu uréché inimii cuventul dreptatii a ascultà de vii sufferi.

Iára dáca-i dis, ca cu drága inima cuventul adevérului a audi si giudetii dreptatii a dà gát'a sînd, intr'acest'a chip dise: — Hirográful acél'a, o priiátine, adevérát al mieu este si precum slovele, cárile într'însul sînt, asié cuvintele ale méle sînt; ce anco dupo hirográf mai sînt si altele, de cat hirográful anco mai tári si anco mai mári, pentru cárile péne acmü, poáte fi, anco însciintiáre nu aveti, ce socotél'a pentru începaturi fiindune, pricinile a do'a si mijlocitoáre in zadár nu vom mai pomeni, si de vréme ce toáta gresiál'a intr'acél'a este, cárile pricin'a vrajbiei dîntéi ar fi dát, noi pre un'a cà acéi'a asupr'a Corbului aretand'o si cu neindoite ar'tari dovedînd'o, precum de supt vin'a gresiélii, asié de supt pricin'a începaturii vom esi.

De vréme dára ce pentru incepaturile pricinelor cuventul ne este, a sci ti se căde,- dice,- ó priiátine, in vrémé ce asupr'a tuturor dîhâniilor Monoheroleopardális minunát stapaniã, si precum unui vrédnic stapanitoriu se căde, tãre si fora préget grijé alor sei suppusi purtand, pene intr'atal'a summ'a lucrurilor adusése, cat pliscul Vulturului si clontiuil Corbului de-abiã vre odãta, si mai nici odãta, ciolán proãspet ciocniã, sau sînge cãld gustã, si pentru cã intru tot adevéru sa graesc, nu numai ca sînge cãld nu gustã, ce asiési sterv imputit macãra a aflã, sau pantecele a'si saturã puté, pentru cãre lucru antéiãsi dáta in reutãté Corbului scantéi'a zãvistii a se atitiã au inceput.

(Acésté, cum si in ce chip au fost, pre lãrg la locul seu s'au pomenit; iãra acmù pentru mai chiãra aretãrè a pricinii dîntéi, precum pentru alii voroãva am fáce in fáç'a a trii'a, pre scurt si cat numai noim'a sa se inteliãga, iãrasi a le pomeni ne vom nevoi).

Deci dupo cata-vã vréme, cu dátorii'a firii, Monoheroleopardális de pre pament spre cèle ceresci s'au luat, Inorodul dupo lége moştenitoriu stapanirii parintelui seu remaind. Inorogul, la acéi'a stepëna suindu-se, vrut'au cã adevérãtul mægiesiese prietesiug sa imbraçesiéze, adeca cu monarhii'a pásirilor in lineşte si in páce sa vietuiasca, de cãre lucru indãta precum de seversiré parintelui seu, asié pentru curãt gândul si buna inim'a sã prin scrisori pre Corb au insciintiãt, si cã de ar fi fost cu parintele seu nescãre-vã de reciãla pricini sa le uite si sa le iãrte il poftiã; [«Ca prietesiugul a moşteni a intieleptilor, iãra «vrãjb'a parintiãsca in fii a cercã, a nebunilor lucru este»].

Corbul din scantéi'a atitiãta aévé nu, ce cu viclesiug pre ascuns pojãrul preste tot a aprinde nici s'au stidit, nici s'au lenevil, si asié mai de grozãv si spurcãl pecãt s'au apuçat, de vréme ce precum prietesiugul poftésce si pre numele cerescului Vultur se giura, precum ori in ce si cat vã puté spre intariré stapanirii lui pre la locurile, ce se căde, se vã nevoi, i-au respuns, cã acésté in slove si in cuvinte cotra Inorog inapoi tri-

mitind, iára din inim'a vicléna altele, coci indáta Dulailor, pre cárii in muati trimisi ávé, porunca déde, cà cu latraturile si brehaiturile lor, toáte locurile implend, pre alálte dobitoáce si jigánii spaimentand sa le impraştie si in toáte partile sa le gonésca.

Dulaii porunc'a cu fápt'a plinind, ticaloásele dobitoáce, de spaimoáse si de moárte meritoáre glásuri cà acélé, audind de pregiul Inorod a lipsi si fiete-caré grijé vietii sále a cercà au inceput.

Corbul, atunci vréme afland, pre jigánii'a in ném cu prepus, adeca pe Vidr'a, tîranésce asupr'a moştenirii Inorogului au pus.

Asié Vidr'a, apucand tîrannii'a, Inorogul in munti, unde si Filul erà, se duse; dupo cárii Corbul prin munti, Vidr'a prin gârle, prin multé vréme, fél de féliu de goáne si incungiuraturi de moárte amblà; ce dreptáté sfânta lucru gretios cà acest'a nu multa vréme rabdandu-l, Inorogul, afland mijlocul, pre Vidra din tîranie au lepadát si pre Fil in locul moştenirii mai drépte au asiediát; (coci siie sau norocul din tînerétie ii zâvistuía, sau spre altele mai mári sau mai gréle il crutiá).

Corbul acésté vedind, mácar-ca dreptáté cu manule apipaia, inse reutáté din bun reu si din Corb orb il facé, de vréme ce, cu multe maestrii si vraji, de iznoáva pecátul innoind si pre Fil din mosii'a si moşteniré sa scotind, iárasa pre tîránul Vidr'a in locul seu au bagát.

Vidrii tîrannii'a poftorindu-i-se, au socotit, cà si reutáté tîrannii sa indoiasca, [«Ca tîrannii céle ce dintéiási dáta, dupo nesatioása «voi'a lor, cu reutáté a plini nu pot, de a do'a oára vréme «afland, mai cu asupra a plini obiciuiti sînt»]; in cáre chip si Vidr'a (mai mult cu a Corbului indemnare) facend, dobitoácele, sarácele, iárasa in toáte partile, cu máre tulburáre, a se impraştia li-au cautát; din cáriile unele, precum se dice dicatoáre, cápul in poále luandu-si, in monárhii'a pásirilor au pribegit, unde cu multe si fierbinti lácremi necázurile, cáriile despre Vidra trág, cotra Corb areland, de cáriile Corbul, oáre-cum pre-

cum i se fáce mila aretandu-se, (ca amintrilé neschimbáta firé Corbului a fi mai toti muritorii ispitíta o au), precum vreun léc slabiciunii si patimirii lor vâ cercâ si, in ce vâ puté, le vâ agiu-torî, se giuruia.

Intr'acéiasî vréme si de la Bôtlân véste la Corb sosî aévé, iára de la Breb pre ascuns, (coci acesté amendoî pre acéi'a vré-me partási táinelor Vidrii erâ), precum Vidr'a cu tot dédînsul le poruncésce, cà prin muñti mreji întîndînd, pre la vrajitori vraji asupr'a Corbului sa vrajásca.

Corbul, dintr'ambe partile pentru pizm'a smintit si gresit vedîndu-se, pre o párte se vidé, ca de pátim'a dobitoácelor reu ii páre si cu tot chipul (coci acmù si de dînsul táre se atînsése) din epitropie sa o arunce ar fi silít; [«Coci tot tiránul precum «pentru priiátin asié pentru nepriiátin tot cu un suflet se «poárta»]; iára pre o párte pizm'a véche, cu cáré pre Inorog si pre Fil goniiá, pentru cà dupo rugaminté sa fáca si intr'ade-ver de pátim'a lor sa se milostivésca nu-l lásá; ce amendoáã gândurile tainuînd in sine le avé; pêne mai pre urma pre sará-cele dobitoáce, cárile la dînsul nazuise, in tot féliurile de vèr-téje si de hârzoábo invértendu-le si întorcendu-le, le dise, ca binele lor ar vré si mantuinti'a de supl tiránii'a Vidrii li-ar poflí, numai Inorodul si Filul sint pricin'a, cáré dupo pofla fápt'a a seversî nu-l lásá; (coci Corbul cunoscé, precum dobitoácele iárasî pre unul dintre dînsii la stapanire ar poflí) si pricin'a éste, dicé, ca acéle doáé jigánii cu dînsul véche vrajba avend; precum spre vre o adevéráta páce se vor intoárce, a se incredîntiá nu se poáte.

Dintr'acéle jigánii, precum scii, o priiátine! Lupul erâ, cárile asupr'a acestui'a lucru mai cu fierbintéla erâ, si acest'a cu máre chizésie se apucá, precum Filul si Inorodul pácé vor priimî si priimînd'o nesmîntíta o vor tiné; numai intr'adever sa cunoásca precum si Corbul cu inima adevéráta acias't'a poftésce.

Corbul, dupo hiresiul seu si firescul viclesiug, precum acias't'a cu tot dédînsul invoíásce aretandu-se, indáta la mai márele

Ogárilor, (cárilor cu alt nume istoriográful Afroditei se chiáma), cárte scriind, ii porunciá, cá cu descantatoriul de la lácul drá-cilor vecin lucrul pentru páce sa ispitésca.

Si ce mai mult voroáv'a sa lungesc, o priiátine ! in anul 72940, noev. 104, in muntii de la Grumázii Boului cu mári giuramenturi si dintr'ambe partile legamenturi, cu chipul cárilor scii, tractátele de páce s'au incheiát, a caror tractáte corona erà, cá Corbul in tot chipul nevoitoriu sa fie, pre tíránul Vidr'a din epitropie sa scoátia. Sfersitul tuturor, intr'acelaş an, oct. 230, pomenitul istoriográf a Afroditei, de la cetáté Deltii (coci vrajitorii acolé erà) cotra vecinul celor de la lácul drá-cilor o cárte intr'acést'a chip scriiá :

Istoriográful Afrodiseu, descantatoriului de la lácul drá-cilor, sanetáte !

Pentru viniré noástra vii scí, ca cu sanetáte la cetáté Deltii am sosit, unde toáte nevointiele noástre, cárilor pentru alcatuiré pacii am cheltuit, in vent aruncáte si in zadár luáte li-am aflát; de vréme ce Dumné-lui Corbul, in vréme ce noi giuramenturile cu iscalituri si cu peceti intariám, atuncé el cu mijlocul vrajitorului despre Criveliú la vrajitorii cei mai de la Delt'a un báer trimisése, a carui'a descanteac se cuprindé, cá vrajitorii cu totii, pentru primenél'a Vidrii invoid, asupr'a unii jigánii streine (cáre din tíar'a ingemenáta éste) a dobitoácelor epitropie sa arunce. Vedind acéste, impotriv'a sfintelor giuramenturi, a Corbului fápte, (a caror'a de proáspete, precum sa dice, anco-síngel le pica), pre cat am putut, cu multe mijloce am silít si de odáta minté vrajitorilor intr'alta párte am intors. Cotra acésté nu puçine, si céle ce se cád, cotra Corb am scris; nedejduesc ca si pre dínsul din ratacita calé, cáre tine, a-l indreptá sa-l pocí; iára de nu, cum mai curend pentru tot adevorul scire viti avé.

Cotra acésté, o priiátine Sioáime,- dice,- alt'a si mai minunáta si in pagánatáte anco mai mai afundáta Corbul ispitíia; ca pre acéiási vréme, foarte pro ascuns, pre Aspid'a de Palestín'a la Vidra trimisése, pentru cá, cu tíari giuramenturi insieland'o

vechiul prietesiug sa inoiásca, dicé ; si iárasí intr'acé dáta epi-tropii'a dobitoácelor cu mijlocul vrajitorilor asupr'a jiganií de la liár'a ingemenáta, a ispraví síliá.

Deci acmú socotése, o priiátine, cate impletecite viclesiuguri, si cate spurcáte de giuramenturi calcaturi, Corbul tot de odáta cotra trii chipuri facé ! Ce poáte fi dumnědiđhúsc'a parahorisís slobodind, cá cu vréme reutáté mai cu asupra sa pliniásca ; atuncé cevá dupo pofta a ispraví neputend, cata-vá vréme lucrurile in tacére au statut.

Acésté ale Corbului viclesiuguri un hirográf a Brehnácií le in-tariá, (cárule la Grumázii Boului in mán'a Inorogului cadíuse), in cáre se cuprindé, ca in curenda vréme toála monarhií'a pásirilor máre rászíp'a si prapadenii'a Filului si a Inorodului aștepta.

Acésté si cá acésté ei bine adevérite avendu-le, ce cá cum nu li-ar fi cunoscut ascundindu-le, [«Ca aretáre neprietesiugului «fora folos, corabiiárilor se asáména, cárii in vrémé fortunii chi-«vernísál'a corabiií lasínd, coci din limán au esit, unii pre alții «vin'a arunca, si pre síne a vremilor cunoscatóri, iár pre alți «necunoscatóri aráta »], la ce fortun'a si vrémé li-ar slují pazíndu-se aștepta.

Intr'acé vréme, din partile Mesopotámii, un vrajitoriu pré máre a vini se tēmplá, (ca partile Persií cu vrajile si mághúile vestíte sánt), intr'acarui'a tēmpináre Filul cu Inorogul esind si vrájé oáre-ce ispitínd, aflára precum voi'a vrajitoriului spre buna voe se pléca, de vréme ce ce fél de mréje sa le impletésca ar poftí intrebându-i, ei, pre Corb in nemica alíngēnd, mréje asupr'a Vidrii sa le impletésca respunsera ; la cáre vrajitoriul dise, precum in cále fiind, cinii de mréje cá acéi'a a impletí gát'a nu-i sánt, iára la cetáté Deltíi mergēnd, fora greș precum cēreré li-a plini se giurui.

Deci dupo porunc'a vrijitoriului Filul cu Inorogul, la cetáté Deltíi mergēnd si acolé antéi cu istoricul Afrodíséu impreunandu-se, toáte viclesiugurile céle mai de nainte, cá cum nu li-ar fi simtit se aretá, si aciast'a nu cu proásta socotéla, [«Ce unde

«norocul pizmuiásce, toáta socotél'a buna se smintésce»], de vréme cè socotlià, ca vedind Corbul ca vrajitoriul le priiásce, si precum mréje asupr'a Vidrii a le impletí vrémé si ciásul pandésce, candáilé de tot de reutáte si de pizma se vâ parasí, si ce tiné zugravit, candáilé ar intoáree in adeverit; ce vrajmasii'a Corbului cé nedomolita nici pêne intr'atat'a a se oprí au putut; ca acmú in strímptori vedindu-se (ca lárghul altor'a strímtoáre lui tiné), la alt chip de viclesing alergá, si pe bielele jigánii, cárile lînga dînsul erà fugite, in táina chemand, brâncele in loc de peceti sa-ş' pue si un hirográf cu rugaminte la vrajitoáre cé máre sa trimátia ii indemná, cà milostívindu-se, de supt tîránii'a Vidrii sa-i scoátia.

Jiganiile, sarácele, incredîntiandu-se si dupo un-de-lemnuáse cuvintele lui muindu-se, ce in hirográf s'ar fi scris nu sciã, (ca hirográful prò limb'a vrajitoriului scris fiind, jigániile nu o intielegé, ce numai ce plazmuit le talmaciã, acé'a sciã); iára in-tr'adever mai máre jáloba asupr'a Filului, de cat asupr'a Vidrii se cuprîndé, si precum unii'a dintre dtusele epitropii'a sa ispravásca se rugá. Asijderé Corbul, despre párté sã, nu puçine capusi pline de sínge proáspet trimáse, (coci némul vrajitorilor din fire carnurilor si síngiurilor cu máre lacomie éste dát).

Deci Filul cu Inorogul, puçinéle dile la cetáté Deltii zabovindu-se, de pre sémne incepura a cunoásce, ca minté vrajitoriu-lui; de o párté de lacomie, iar de alta párté pentru a sã becisnicie, este lovita, de vréme ce, precum neputînti'a acoperindu-si, asié vrémé din di in di urnind, dicé: — Eu mréje fora prepus voi impletí, numai nisce stéle, foárte trebuitoáre, stáu cáni de párté, cárile peste puçine dile apropiîndu-se, lucrul dupo poft'a voástra se vâ seversí.

Filul oáre-cum fluturáte cuvintelor vrajitoriului a se incredîntiã incepuse; (coci el mai avé nisce vrajitori mai mici, cárú, pentru cà sa-l imbunéze, precum vrájé spre bine mérge, ii dicé); iára Inorogul, mai cu dédîns ambland si pricin'a zabavii mai din radecina cercand, pentru hirográful si mit'a, cárele Cor-

bul lă vrajitoriu trimisese, scire luâ, si asiési in mâni incapându-i, preste tot il citi, (ca Inorogul slovele, ce eră pre limb'a vrajitoriului, puté citi) si indăta mergënd, pre Fil de povésté hirográfului, ce vediuise, insciintiá.

Nu puçin de acias'ta Filul se tulburá si cotra Inorog dise : — Eu mai am, fráte, un vrajitoriu, cárile, precum socotesc, in vrája nu me amagésce, la cárile in ciasta sára mergënd, voiu intrebá, de poáte hirográf, cárile au trimis Corbul, vre o tré-cere a avé;- si asié Filul la acel vrajitoriu mergënd, (cárile in lápte de oáe si in spát'a cáprii a cautá foarte bine sciã) si de lucrurile ce audise intrebându-l, el respunse : — Asupr'a tà,-dice,- vrájé reu nu aráta, iára asupr'a Inorogului mai vértos in ciasta sára din sîngura gur'a vrájitoriului celui máre m'am insciintiát, precum Corbul cu mári sume de giuruintie, toáta vrájé spre reu i-au intors, pre cárile pêne mâni (precum astroláviul mieu aráta) sau in izgnánie il vor triméte, sau si alta cevà mai reu ii vor fáce.

Inorogul, mácar-ca acmù aévé in viclesiugurile Corbului cadjut se sîntiã, inse duhurile barbatesci nici cum gios lasind, cotra Fil dise : — Eu, fráte, pêne intr'acias'ta vréme duhurile inadusindu-mi si toáte viclesiugurile Corbului, cum se dice, cu coád'a ochiului cautand, pentru voi'a tà li-am tacut, pentru cà nu cum-và vre o pricina de impiedecáre lucrului teu sa dáu; iára acmù iátá sîngurí toáta inim'a Corbului, cáré cotra noi áre, poti cunoásce; de cáre lucru de acmù inainte, dupo ataté dovédite ispite, de mai éste cu putîntia a ingadul, si dupo ataté calcaturi de giuramenturi, de fric'a pecátului, de mai éste cu cále cine-và a se feri, socotésce si ce cunosci fratiésce me sfa-tuiásce.

La cáré Filul respunse : — De acmù inainte pecátul acest'a in sufletul mieu sa fie, si de ciã ce poti a lucrà nu te lenevi, [«Ca dréptele giuramenturi a tiné a evseviii, iára de céle strîm-be a se téme a disidemoniii fápta éste»].

Inorogul acmù din doâe parti se amagiã, in dreptãtã lui sprijenindu-se, de o pãrte, coci cu mãre ingaduintã viclesiugurile Corbului tacënd si cã doãra s'ar parasã așteptand, cu mân'a lacomii mai mai la cã de seversit primejdã il adusese; iãra de alta pãrte viclesiugurile Filului anco mai mãri primejdã ii așterne; ca vedind Filul, ca cu alt mijloc cevã a se ispravi nu se poãte, cu inbunatori cotra Corb si cu vendiaturile Inorogului, priinti'a a'i venã a se ispitã incepù, de vrème ce la toãte sfãturile nedespartiti si in fratã sprijeniti fiind, cu mijlocul Caprioãrii de Arãvii'a, de toãte epihirimãtele lui pre Dulai si pre alãti gonãsi insciintã; ce acestã atuncã ascunse si nesciute cotra Inorog fiind, iãra mai pre urma, cu mãre rusinã Filului, la ivãl'a a toãta lumã au esit.

Asiã dãra Inorogul, intr'un chip fora de nedãjde, sau izbend'a, sau cã de tot peire așteptandu-si, (coci mai mult pentru chivernisãl'a lucrurilor a chitã strimptoãrã vremii nu-l lasã), indãta la vrajitoriul cel mãre ducëndu-se, de toãte viclesiugurile, cãrile cu mi'a Corbului si cu lacomii'a a altor vrajitori i se gatesc, ii povestã, si precum cu totii, pre din-afãra cu mãzd'a otraviti fiind, sfãt impreuna au facut, cã cu descantecele si cu fãrmecele rugamintelor sa-l te ademiniãsca, cã mrãje asupr'a lui sa impletãsca.

— Eu dãra (dice Inorogul) cu indemnãrã si porunc'a cuventului teu, din muntii cei inãlti coborîndu-me, aici la cetãtã Delitã am vinit si precum sîngur bine scii, ca nu pentru alta, ce numai pentru cã mrãje asupr'a Vidrii sa ne impletesci; iãra Corbul socotind, ca la noi cinstã epitropiã de vã remanã, toãte reutãtile si viclesiugurile lui, cãrile cotra toãta putãrã voãstra are, se vor descoperi, cu toãta nevointã pre la toti vrajitorii sãlãsco, cã ce reu ar fi mai mãre, acel'a la cãp sa-mi aduca. Iãta acmù precum viãti'a, asiã moãrtã mã in mân'a tã au remãs, cu cãrã, dupo cinstã numelui teu si sau dupo cum vïi vrã, asiã fa.

Vrajitoriul macár ca pentru delungáre vremii asupr'a mrejii Vidrii si scire avé si vointia, inse pentru ca vre un' nál-giosul Inorogului sa se fáca, nice sciiá, nici pofliá; de cáre lucru cotra Inorog intr'acest'a chip grai : — Credi,- dice,- cá intr'acia-sta dáta si alt vrajitoriu sa se poáta aflá, cárile mreji, de cárile te temi, sa poáta impleti ?

Inorogul dise : — Bá sciu,- dice,- ca altul, mréje cá acia-st'a sa impletésca, putérnic nu éste ; numai me temi, ca cu ademeniturile altor mai mici vrajitori sa nu te buiguiesci si sîngur tu mréje sa nu impletesci.

Vrajitoriul dise : — De acest'a lucru, pène eu pre acésté locuri me aflu, frica nu avé, nici ca pentru lacomiá cinsté datului cuvent im voi vinde, grija sa porti. Asijderé adevérit sa fii, ca cursul stélelor si vélbjié çircalámurilor ceresci de-m vor agiutá, in curenda vréme mréje asupr'a Corbului vou' impleti, si ari pile lui cu semnul cel de birúintia in mân'a tá il voi dá ; inse antéi plát'a ce-m vá fi ? de la tine trebue sa sciu.

Inorogul, acésté de la vrajitoriu audind, macár ca peste toáta indemanáre vremilor giuruinti'a peste puténtia a se plini cunoscé, [« Ce céle ce se iubésc si pre lesne se cred si mai táre se nedejduesc »], inse de cat prietesiugul cu viclesiug ascuns, neprietesiugul aévé cu Corbul a tiné mai de folos a fi socoti si asié hirográful (de cárile am pomenit) in mân'a vrajitoriulu au dát.

Acést'a hirográf, o iubite priátine, im dicé, cu vréme la mân'a Corbului au vinit, in cárile toáta putéré argumenturilor l'ai pus, cu cárile pricin'a vrajbii díntéi asupr'a mé a fi sa dovedesci, si precum eu calcatoriul giuramentului si vendietoriul prietesiugului sa fiu fost, sa adeveresci ; ce acmù, precum vedi, lucrurile adevérintii intr'alt chip se au, [« Ca podoáb'a si chizmiré min-«ciunii in chitél'a scornita si in voroáv'a tocmita sta ; iára fin-«ti'a adevérulei in sîngurile lucruri, precum éste, sîngura se «adeverésce »].

Atuncé eu, (dice Sioimul cotra Corb) că acésté, că cum necredute cuvinte ar fi, din gur'a Inorogului audind, i-am dis : — Adevérát aretoáse socotéle adusesi, o pretíne, si cu impodobita voroáva in zugrával'a chipului adevérului le aretási ; inse me tem, ca dupo apofthengm'a, cáré singur mai pomenisi, fin-ti'a adevérului in lucruri a aretà, precum sa poci, a créde nici-cum pociu.

El mi-au respuns:—Toáte lucrurile intre muritori, cárile pentru adevér sau pentru minciuna prepus aduc, izvoditorii legilor supt doáé dovéde li-au suppus ; un'a éste, cáré prin marturisíre a chipuri vrédnice de credíntia se fáce; alt'a, cáré, prin hirisile scrisori si hirográfuri, disele tagaduite adevérésce ; deci cat pentru lucruri că acésté, cárile intre noi s'au lucrát, s'ar socotí, poti cunoásce, ca alte chipuri streine, pentru trebuin'ta marturisirii, la mijloc a se pune nici cu cále, nici cu pulíntia au fost, (coci toáte, pre cat mai cu táina se puté, se lucrà), de unde aéve éste, ca toáta putínti'a dovedirii in scrisori si hirográfuri remane ; deci de-ti voi aretà, o priiátine, a Brehnácii si a pomenitului istoriograf scrisori, cárile ale méle dise sa intariásca, atuncé ce vii giudecă ?

Eu, de acésté nici cum macár nedejduindu-me, precum ce vă pof'ti adevérul acéi'a vor giudecă, i-am dis.

La acíast'a el mi-au respuns : — Sa nu cum-và in prepus intri, o fártáte, ca doára, mutand vréme dovedirii, mutaré sententlii voiu sa fác, ce intr'adever sa scii, ca eu acésté scrisori intr'aciastà dáta, precum asié de triába sa-m fie in minte nepuind, lúnga mine nu le am ; iára la a do'a impreunáre for greş de fáça vor fi.

Asié dára acésté de odáta péne intr'atal'a scuturandu-se, voroáva spre incepatur'a paciulirii am intors, dicédu-i : — Acésté cum au fost au fost, [«Ca intre galceviti price pentru drepláte «si pentru strímbátáte de-ar lipsi, cu adevérát in lume nici «galciáva, nici galcevitori ar fi»] ; iára de acmù inainte in drágoste si in prietesiug a intrà, de vei pof'ti ?

Dupo căre pofta, el priimind, celé ce cotra tine cat do cuviintia am scris si cat de fora cuviintia respunsuri am luat, s'ngur tu bine sciindu-le, in zadăr nu le voi mai pomeni. Iára cand i-am dāt scire, precum respunsurile de la tine mi-au vinit si la a do'a impreunäre l'am poftit, (ce blastemāt chiásul chemarii acei'a, ca atunci ocăr'a, căre Hamleonul ni-au facut, vii fi tiind minte); cările dupo dātul cuvent indāta viind, indāta hirográfurile, cările tine in mână, im aretā, din cările unul erā cu scrisoäre Uleului si cu iscalitur'a Brehnácii, iára altul preste tot hirisia a istoricului Afroditei mână si scrisoäre se vidé.

Acésté eu vedind, o Coårbe, si bine precum erā cunoscēndu-le, ce mai mult sa-i respund', nici am avut, nici am putut, inse precum se dice cuventul, soårete cu degetul a astupā nevoindu-me, ii dicém : — Poāte fi nepriiātini de obşte pēne intr'atat'a lucrurile au amestecāt, cat unul altui'a cuvintele si poftele a ve cunoāsce sa nu puteti; iára acmū, cu mijlocul nevointii mēle, buna nedējde am, cā toāte acésté ştergēndu-se sa se uite si la cé cinstita si laudāta drāgoste sa ve intoårceți

Atunci dāra tii minte, o Coårbe! ca vėrtos im scriiāi, cā de nu intr'alt chip, macār cu giurament de vā puté fi, numai in siltia sa-l putem bagā; prāvīl'a locului nostru pomenindu-mi, căre invātia, [«Ca spre biruinti'a nepriiātīnului, orgānul de sfānt «si de spurcāt nu se ciārca»], ce canonul acest'a macār-ca a-deverāt din topiciāsca prāvīl'a noāstra este si tot nēm̄ul nostru cu dīns'a foårte se slujēsce, inse cat despre pārté mē este, ce este cu dreptul sa spui, intr'aciasta dāta sufletul mieu a o sufferi n'au putut'o, ce intr'adever siliām, cā lucrurile acésté la ce-i cu cinsté si cu dreptāte sa vie. A lucruri dāra sfīnte cā acésté eu incepatura facēnd, Hamleonul, spurcātul cu Dulaii, in sāma nebagatorii, cate viclesiuguri si cate scarnāve maestrīi i-au pus pēne in falcile Crocodilului (precum bine povésté scii) l'au dāt, din căre primejdīe sfānt'a lui dreptāte a nu-l mantui, macār apusul soårelei a aşteptā n'au putut.

Acésté dára si altele cà acésté, la numer nenumérate si in reutáte nemesurate viclesiuguri si de cáp primejdii, - tu si ai te; asupra-i neparasit aducédu-i, cum Inorogul, - o Coárbe, dreptáte n'au avut, cà ori ce mai reu ar fi putut, acéi'a sa-li fie si facut? Ce nu atat'a a lui nevointia este de vinuit, pre cat a tà máre norocire de fericit; ca nu socotél'a tà cé-drepta, ce norocul lui cel impotrivnic si strimb, pène astadi lucrurile in norocire f'au arelát; ce nu pène intr'atat'a este de crediut fortun'a norocului, o Coárbe, cáré, precum din betrani am audit, numai aripi sa fie avéud die, iára nu si picioáre, si pe de-asupr'a cápu-lui zburand, dupo cel norocit urmáza, iár de tot pe dînsul a se pune nici vâ, nici de ar vré in ce sa se sprijenésca are, [«Ca cine cu aripile norocului a zburá i se páre, cand in piátr'a «staruiálii a se sprijeni vâ, atuncé precum nici picioáre neclá-«líte sa nu fie avéud cunoásce»].

Iáta acmú Hamleónul cate-vâ dile lúnga tine au fost, deci cat asupr'a tuturor vâ fi amestecát, si cat asupr'a Inorogului fiáre ití vâ fi tulburát, singur vii fi sciind; trecul'au si in monárhii'a dobitoácelor, ce acolò ce vâ lucrà vrémé dupo acíast'a frumos ne vâ invatiá. Iára eu, adeverátul si nezugravitul teu priiátin, atat'a sciu, ca de-çi este socotél'a cà lucrurile la vre un sfersit bun sa le aduci, anteiási dáta scrie la Bòtlán acé sa vie, de la cárile pentru acésté si mai mult a te adeveri vii puté; apoi pizm'a véche parasind, pre Inorog la prietesiug poflésce, ca cu acést'a chip lucrurilor monárhiii noastre máre folos, iára tie nespusa odihna si intemeiáre, precum se vâ náscé, adeverit sa fii; ca amintrilé, tot pre aciasta ratecita cále lucrurile mergéud, in cé mai de-apoi máre si cumplita primejdie; pre toti pre noi a ne asteplá sa scii.

Aciast'a dára, o Coárbe, este sciinti'a mé pentru Inorog, si aciast'a este sfatuiré mé cé prietiniásca, pentru cáré pre numele cerescului Vultur me giur, ca in tot adeverul ce am cunoscut si am vediut, acéi'a f'am povéstít, si ce mai de folosul obşti.

am socolît, acéi'a te-am sfatuit; iára de ciià înainte tu iárasî, precum vii, asié fa. —

Corbul, acésté de la Sioim prin cata-và vréme cu rabadáre ascultand, [« Ca cuventul adevérului, de multe ori si peste sîm-
« tire inimile domolind, urechile spre ascultáre pléca »], pre o párte, de rusiné viclesiugurilor infruntáte, se facé, precum nu atát'a la inima il atîng, iára pre alta párte vedînd ca cuvintele Sioimului si adevérate si prietenesci sînt, asijderé in ascunsul inimii sáale, pentru acésté sîngur siie dováda si marturia fiind, [« Ca marturii'a hirisiei si ascunsei sciintie, de cat toáte do-
« védele mai doveditoáre éste »], indáta la Bóllán trimáse si cum mai curend la dînsul sa vie il chemá. Cárile, dupo porunca, de la gárle sculandu-se (coci pre acé vréme anco acolò se aflè) si la impreunáre Corbului mergênd, Corbul in tot chipul pentru politii'a si socotélele Inorogului il întrebá si-l cercetá; in cárele nu mai puçina adevérintia de cat la Sioim aflá, de vréme ce nu numai cat cuvintele Sioimului adevéri, ce anco si toáte amestecaturile Hamelonului de minciunoáse le scoáse, si de batgiocura le arelá.

Cu acestor'a cuvinte si marturii domirit si domolit, Corbul la Dulaii venatori, cárii in munti se aflà, poruncì, cà de vor vidé ca intr'alt chip Inorogul in maestriile lor a cadé cu putîntia nu éste, (coci aprins'a vrajmásiie cuvent apofassisticos sa dé nu-l lasà), cu tot chipul sa se nevoiasca, cà spre páce si prietesiug a-l întoarce sa poáta, si cum mai curend respuns sa aiba.

ISTORIA IEROGLYFICA

PARTÉ A UN-SPRE-DIÉCÉ.

Pre acéi'a vréme între Dulaii, cárii în munti se aflà, un'a din pásiri (càré din cèle suppose stepén'a cé mai de sus tiné), foarte credîncioása Corbului, si a toáta monárhii'a pásirilor drépta sluga erà. Aciast'a, porunc'a Corbului vedînd, mai mult într'alte socotéle a stà nu se zabavi, (coci pácé Inorogului taturor dorita erà), ce îndáta sculandu-se, la un bun vrajitoriu si vechiu priiátîn al lor se duse, pentru cà vrájé sa ispitésca, de éste cu putîntia, de ataté cumplite ráne, inim'a Inorogului a se vindecà? si de se poáte cu vre un chip spre prietesiug a se întoárce?

(Acest'a erà vrajitoriul, cárile la cetáté Deltii Filului spusése, precum peste doáé dile Inorogului o sáma vor jáce); pre acest'a dára într'acest'a chip pásiré acé'ia (precum mi se páre Lebéd'a erà, coci aproápe de moárte cantecul cel mai frumos au cantát) întrebandu-l, vrajitoriul îi respunse: — Tu scii, ca acmù vrájé mé nu trecé, precum trecé odane-oára, nici alt vrajitoriu între noi au remás, cárile asupr'a jiganiii acestii'a mréje a impletí sa poáta; de cáre lucru prietînesce ve dic, ca nici a mé, nici a altui'a vrája trebuie sa mai cercáti, ce de acmù lucrul cu lîneşte si cu blandéie éste sa ispitíti; deci tîmplaré dupo poft'a voástra de vâ esí, fericiti sînteti, iára de nu cu furtun'a nu trebuie

a ve luptă, ce dupo undele ápelor ve este a ve lasă; coci amintirile toate vrajile minciunoase sînt si cand viti nedejdui, ca mrejé asupr'a nepriiátinului se impletésce, atuncé voi intr'îns'a inveletuciti si impletíciti ve viti află, mai vértos acmù (precum foarte bine insciintiát sînt) ca toata usié vrajitoriásca inainté Inorogului deschisa este, si anco precum si buni chezi sa i se fie aretát adevériti sa fii.

Lebéd'a, respuns si invetiatura că aciast'a de la vrajitoriu luand, se duse.

lára Inorogul intr'acé dáta sciind, precum acelui vrajitoriu bobii nu-i pré ambla si téele ii sînt cání impletícite, socoti că in vrémé slabiciunii lui, cu dînsul prietesiug si cunoscintia sa fáca, că nu candái cu vrémé vrájé slujindu-i, impotriv'a lui sa se « afle, [« Ca in strîmtori latimé prietesiugului se agonisésce, iára « in latime, strîmtoáre neprietîni se galésce »]; la cárile pre un Dulaoás', cárile cu dînsul cunoscintia avé, trimáse, (tîncsiorul acest'a nascut, crescut si asiés incaruntit la oi eră, ce si la betranétie de minte tot tînc eră), cárile la vrajitoriu mergénd dise : — Inorogul impreunáre tã a avé poftésce, nu ca doára vre o vraja de la lîne cére, ce numai pentru céle viitoáre templari asié i-au nastavit, că cu tîne cunoscintia si prietesiug sa lége.

Vrajitoriul, de aciast'a audind, indáta de sfátul, ce-i ceruse Lebéd'a, in minte isi aduse si buna vrémé pentru ispit'a lucrului sa fie aflát socotind, cotra tîncul cel betran dise : — De impreunáre Inorogului foarte bine im páre, ca si eu, pentru une pricini, voroáve prietînesci a avé anco de-mult pofúiam, si for de nici o zabáva numai sa vie.

Tîncsiorul dise : — Tu bine scii, ca multi sînt gonásii lui, cárii in toate polícile il pazesc, cu cáre pricina asié aové si cand voi'a i-ar fi a vini nu poáte, ce numai cand man'a ii vã dá, atuncé precum vã vini adevérit sa fii.

Vrajitoriul dise : — Ori cand voi'a ii vã fi, la mine, fora nici o grija, sa vie si cu aciast'a pricina de i se vã tēmplã vre-o

primejdîe cã acei'a, in sufletul meu sa fie ; — si cõtra acésté pre toti bobii si téele sãle giurament adaogé.

Asié țincul cel betran respuns cã acest'a aducênd, Inorogul, macãr-ca multe impotriva socotîiã, [« Ca pre cel'a ce-l mușca «siérpele, si de siopêrla se fêrêscé»], inse marimei sufletului biruinti'a dand si fora nici o grija sculandu-se, la lócãsiul vrajitoriului se duse ; cu cãrile impreunandu-se, dupo cêle multe si in fêliu de fêliu zbatute voroãve, vrajitoriul voroãv'a pentru pãce cu Corbul inainte ii puse, dicênd, precum vrãjé ii arãta, ca acest'a lucru la seversit vã puté esi.

Inorogul respunse : — Precum pene acmù, o priiãtîne, inim'a mé spre pãrté cé mai buna plecãta au fost, asié si acmù tot spre acéiãsi staruiãscé ; numai a mé impotrivnica fortuna, (cãré, precum se dice, anco din fãsia in toãte si pentru toãte a nu me dosedî nu parasêscé), nici voi'a inimii méle altor'a, precum éste, a o ivi me lãsa, nici spre trebuinãtia cã acias't'a nescãre-vã chipuri vrédnice de credinãtia a-m aretã au in voit, ce precum se dice cuventul, [«Glãsul cucului din glãsul pupazii nedeosabind»], tot dé-un'a urechile sãle cõtra cuvintele méle surde si de tot astupãte ș'au tinut.

Cõtra acésté Inorogul pentru toãte cêle la mijloc trecute cõtra vrajitoriu povestîiã, adeca cum li-au fost incepatur'a vrajbii, mijlocile delungarii si de multe ori ispit'a pacii, cãré in cate-vã randuri acmù lucrul ispravit tiindu-se, mai pre urma tot amagit si despre Corb viclenit s'au deșteptat.

De acésté vrajitoriul pre amenuntul in sciintiandu-se, toãta dreptãté Inorogului dã, [« Ca ipocrisîi'a dreptãtii la nêmul vrajitorilor foãrte obiciuita éste »]; in scurt sa dicem, vrajitoriul dintr'ambe partile atat'a de cu osîrdîe s'au nevoit, cat s'ar puté dice, ca focul cu ap'a ar fi adunãt si ceriul cu pamentul ar fi impreunãt ; de vrémé ce intr'acéiãsi di pre Lebêda si pre Dulaii venatori acolé aducênd, cu Inorogul a se vidé si prin cata-vã vrémé a se vorovi i-au facut.

Ce-i incoáce si incolé, tractátele pentru pácé la mijloc puind, unii tragé, alții impingé, iára cevà de adevér si de folos nu se alegé; deci cu totii lucrurile asié impletecite si incurcáte vedind, [«Ca cand cinevà adevérului a se induplecà nu và, in-
«curcatur'a minciunilor nu cu lesne de dezlegát se inoáda»], soroc vrájbei 25 de ani pusera, pentru cà de acest'a lucru pre Corb insciintind, la ce mai adevérát s'ar plecà sa cunoásca.

Intr'aciasta vréme de armistíiie, vrájé vrajitoriului mijlocitoriu asiési de tot se inchise; iára povésté pricinii erà, ca vrajitoriu cel máre, cu fármecese sále, atat'a putére agonisíta, cat pre toáte vrajile mute intorcénd, sîngur el numai, cand, ce si cui vré, vrajiã; (acest'a erà pe vrémé cand muntii cei mári pre copácii de la Delt'a suppusése si in robii'a celor siépte Voevodi ii adusése, precum istorii'a la locul seu s'au pomenit), ce nici lui in multa vréme tripodul nu i s'au staruit, inse ori-cum ar fi fost, in vrémé acestui'a vedind Dulaii, ca vrájé cevà cui-và adevérát sa vrajásca nu poáte, sorocul armistíiiei a-l lungi si cu chip cãni nepriceput, din di in di, a-l mutà incepura.

Inorogul acésté, nu ca doára nu le cunoscé, ce coci vrémé macár cum nu-i slujiiã, cu cunoscinti'a a le tréce se facé.

Iára nu pré multa vréme la mijloc trecù si preste nedéjde tuturor, cà ciupérc'a din gunoiu, asié in mijlocul tuturor un vrajitoriu atat'a de máre rezsari, cat de naprásna esiré lui cu totii se cutremurára. De acest'a Corbul de scire luand, indáta pre Uleu trimáse, cà in munti suindu-se, acolò ce se lucréza sa cunoásca, si Inorogul de ce se apucà, sa ispitiásca; si acmù pentru impletiré mrejii asupr'a lui toáta nedéjde curmandu-i-se, tare porunca ii déde, cà de pácé, pre cáré Lebéda o incepuse, cu toáta nevointi'a sa se apuce, si cà cum numai pentru acéi'a tréba ar fi fost trimës, cotra Inorog si cotra alátti sa aréte.

Asié Uleul la munti sosînd, Lebéd'a, sarác'a, (acmù diu'a cé mai de pré urma apropiindu-se) la cuibu-si s'au inturnát, unde nu preste multe dile, versiurile incheindu-si, cantecul ș'au se-versit.

În dilele acestui vrajitoriu, Filul și Inorogul măre intrăre și esire aflăra, de căre nepriiătîni măcar cum scire a luă nu putura ; ce Filul, puçin oăre-ce lacomii suppus fiind, într'ambe mănule a sîgetă se ispitîiă, (ca de-amintrilē și Filul nu prost sîgetatoriu eră), de vrēme ce ni asupr'a Corbului, ni asupr'a Strutocāmīlii mrējē a impletī se nevoiă ; iăra Inorogul un'a numai și acēiāsī în gānd avēnd, sau vre odāta pe piātra, sau vre odāta supț piātra a fi socotiā, și precum se dice cuventul, sau fericirē pe căp, sau Corbul pe sterv sa i se pue, așteptā ; de căre lucru într'alte parti nici cum ingaimandu-se, vrājē numai asupr'a Corbului ispitîiă, și acmū vrājē spre bine incepuse a i se sfitī, de vrēme ce și mrējē incepuse a se impletī, ce, poāte fi, toāte vrēmē lor au, sau cum se dice (πᾶσα ἐμπόδιον διὰ καλόν), toāta împiedecărē pentru bine, mrējē asupr'a Strutocāmīlii mai pre iusior fiind a se impletī, (măcar-ca pre amendoāc de odāta vrajitoriul le incepuse), acmū gāt'a Filului sa o dē, prē vrajitoriū indemnā.

Filul luand mrējē pēne în diēce dile pre Strutocāmila venā:

Risul, cările în munti pazitoriul Strutocāmīlii eră, pentru mrējē ce se impletise macar cum scire neluand, fora de nici o grija la bārlogu-si se află ; iăra Uleul, de impletirē mrejii intielegēnd, cum mai curend Corbului în scire facū, cările măcar-ca de lucrul peste nedējdē lui tēmplāt nu puçin se tulburā, inse nici moāle se purtā, de vrēme ce pēne a nu agiunge mrējē la locul intīnsorii, cu doāe dile mai înainte de la Corb la Pārdos și la alāte jiganii rumpatoāre vēstē mrejii agiunse ; atuncē Pardosul, Hameleonul, Véveriti'a, Guziul cel orb și alālti pre lūnga dīnsii, toti în toāte partile se impraștīiāra, asiē cat pre toti de odāta mrējē a-i cuprinde nu putū. Iăra Strutocāmīl'a sarāc'a în mrējē, ce-i aruncāse asupra, cu coārnelē, cările odāta ii adaosēse, incurcandu-se, atuncē de greu gemand : — Vedeti coārnelē de ce trēba mi-au fost,- dise ;— cu mări blastemuri și sudālme pe Pardos și pe Corb încarcand.

Iára Hameleonul, din monárhii'a pásirilor in monárhii'a dobitoácelor trecând, (precum mai sus s'au pomenit), dupo a sà fire cevasi macár neclatit si neamestecát nu lasá, ce toate, cu minciunile lui, fragmentá si in tot chipul le tulburá ; mai vértos Pardosului de véché vrajmasiie a pásirilor pomenind, cu totulul tot spre viclesiugul Corbului il atitiá, precum din scrisorile, cá-rile la Rís trimisése, toáta vrajmasii'a asupr'a lor aévè isi aretà, care carti la mân'a Inorogului cadind, dupo pácé, cáré cu Corbul facuse, Uleului li-au aretát si pène mai pre urma la mân'a Brehnácii au agiuns ; iára cadéré scrisorilor acelor'a la man'a Inorogului intr'acest'a chip se tèmpláse.

Pe vrème ce mrejé asupr'a Strutocámilii in munti se impletise si anco la locul intínsorii nu agiunsése , Pardosul cotra Rís cartile trimisése ; cá-rile pène a' giunge la munti, unde Rísul se aflá, Filul acmù epitropii'a dobitoácelor de la vrajitoriu luáse ; deci jigánii'a, cáré cartile aducé, pre Rís neafland, (coci acmù el in nisce gáuri de stínca se ascunsése), in mân'a Inorogului li-au dát, pre cá-rile deschidindu-le, cu síngura mân'a Pardosului in chip cá acest'a erá scrise :

Rísului, frátelui, sanetáte ! Cartile, ce mi-ai trimis, li-am luát ; pentru Uleu cate im (ne) scrii intieles'am, pentru cá-rile eu anco si mai de nainte ili scrisésem, ca credíntia n'are, si precum comoar'a minciunilor si izvorul amestecaturilor sa fie, ti-J perigrapsisem ; pre acest'a mai vértos Camilopardálul l'au nebunit, de vrème ce i-au dis ca sámena tatáne-seu, Brehnácii, pásirii ceii uimite, care sámena celui cu ochi negri mascarà. Vrut'au Dumné-lor cu totulul tot asupr'a dobitoácelor sa stapaniásca, precum si asupr'a pásirilor domnesc, si aciasl'a nu pentru alta, ce numai pentru cá sa-si scoátia in fála, ca ei fác si pot toate, precum se láuda ca si epitropii'a Strutocámilii ei au ispravit'o si mrejé asupr'a Vidrii ei au impletit'o. Iára pentru ce-'m scrii, ca poftésce Corbul sa te vádia , atat'a sa-i dé pliscul de sterv, cat iti poftésce el binele teu ; ce sa scii, ca nu éste alta cevà in socotél'a lui, fora numai cat mergénd tu la dínsul , si alalte pá-

siri si dobitoáce de mérgeré tà audind, sa dica : — O máre putére are Corbul, de vréme ce jiganií cà acélé ii merg la picioáre; deci iáta ca-ti scriu, fráte, Uleul odáta si de dá-ori de vâ vini la lîne sa ti se inchine, atuncé si tu sa mergi la dînsul odáta; iára pentru acíast'a de vâ scrie cevâ la Corb impotrív'a tà, pentru cà sa ne spárie cu cevâ, lása sa scrie, ca noi ii vom scî dá respunsul; iára de se vor ispití si alta cevâ, mai ímult de acíast'a grija nu purtà, coei avem noi ac de cojocul lor.

Pre lúnga acésté mai erâ si álte scrisori, a caror'a coprindere alte pricini incuiâ, de a caror'a talcuire pêne acmù a altu-í'a insciintiáre, fora numai a Inorogului, n'au dát.

Acésté asié, iára Corbul pre o párté, precum mai sus s'au pomenit, pentru imprástiáre jiganiilor táre s'au nevoit, iára pre alta párté scrisori vértóáse la Uleu si la Camilopárdal scriiâ, in tot chipul rugandu-se, cà ori cu ce mijloc ar puté fi, páce cu Filul si cu Inorogul sa-i fáca.

Filul cu ambe manule páce priimii'a, de vréme ce nu alta, fora numai a sâ odihna socotíã; anco si pêne intr'atât'a cuventul cotra Aspida isi dedése, cat Inorogul páce cu Corbul de nu vâ fáce, ol fora nici o împiedecáre vâ fáce, si pentru a Corbului prietesiug, de loáta fratíi'a Inorogului se vâ despartí; [« Ce giuruintí'a pré pre lesne si nesocotíta mai multa indointia aduce, de cat credíntia »]; pentru cáre lucru si Filului respunsera, ca fora Inorog, a lui numai páce nici o cred, nici o priimesc; deci pre o párté Filul pre Inorog rugâ, pre alta párté Camilopárdalul táre il indemnâ, Uleul neparasít si cu máre blandétie si cucirituri il cercetâ si pentru cà cuventul pacii sa-si dé in tot chipul il poflíã; cáré cum s'au legát si in ce chip s'au seversít, la locul seu mai pré urma se vâ dice. iára acmù la cuventul nostru de unde am esít, sa ne inloárcem.

Dupo ce Strutocámil'a in mréje se prinse, la Grumázii Boului o adusera; iára Lupul, Ciacálul si alátti, cárii párté Filului tiné, pêne la viníre Filului, lucrurile monárhíi dobitoácelor a chiver-

nisi incepura, si pe jiganiile, cările se imprăștiase, pêne la viniré Filului iárasii la locul seu le adunase, fora numai Guziul orb si Hameleonul in fug'a lor remaind, cà cum sementi'a reutatlilor si tulburarilor, intr'altii de-ar peri, intr'acésté sa se pazásca. Iára inturnáre Pardosului la locul seu asié pre lesne n'ar fi fost, de nu l'ar fi impuns la inima cartile, cările impotriv'a Corbului si a Brehnácii scrisése; coci si Pardosul de pe socotél'a vremii bine cunoscé, ca cartile acélé in mân'a Filului sau a Inorogului or fi cadit, si acmù el de odáta in monárhii'a pásirilor cápul aciuandu-si, nu fora fric'a vietii acolé se zabaviá, de cáre lucru, de cat supt pliscul Corbului, supt hortumul Filului a traí mai bine a fi socoti, si asié nu mult acolé zabavindu-se, prin incredintiáre Lupului iárasii la locu-si se intoárse.

Iára descoperiré cartilor Pardosului cotra Uleu intr'acést'a chip au fost : Filul, cu toáta nevointi'a prietesugul Corbului a do-bendí nevoindu-se si pentru cà cu descoperiré viclesiugului Pardosului si a Hameleonului mai táre spre ur'a lor sa-l porniásca, pre Inorog poftí, cà chemand pre Uleu, sa-i le aréte.

Cotra cările Inorogul dise : — Nu éste, fráte, lucru de cinste asié indáta sa ne aretam, ca cand mân'a ne da, macár cevaș reul a fáce nu pestím; ce mai cu cále socotesc a fi, antéi de la altii pentru acésté scire luand si ei antéi rugandu-ne, apoi noi poft'a sa le facem.

Si nu mult, un'a din Molii, la Uleu mergénd, precum nisce carti cà acélé la mân'a Inorogului se afla, ii spuse.

Uleul, de lucru cà acést'a scire luand, indáta cu mári lingusituri si cu cápul pêne la pament plecát, cotra Inorog viní, i se rugá, dintr'adúncul inimii gemé si cartile sa vádia il poftiá.

Inorogul ancosile nu puçin întreii si inpatrí çeremoniile, ce pêne mai pre urma, de multe rugaminte biruit fiind, sa le citésca in mâna i le déde.

Uleul, cárté deschidind o slova citiá si de necáz odáta pre nari pufniá, un rând seversiiá si de máre reu la pament piu-

ind se tranșiiã ; ce sa dica, de mânie nu sciiã, ce sa respundia, de dosãda nu puté ; sughițiuł pieptul ii astupã, flegm'a in grumãzi il inecã ; in locul cuventului oftãre, si in locul voroãvii suspinãre-i esiiã. Uleul acésté vedind de prorocii'a Sioimului, cãre mai de nainte vréme cotra Corb disése, aminte isi aduse ; in scurt sa dicem, dupo multe a Uleului rugaminte, Inorogul cartile in mân'a Brehnãcii le trimãse ; ce Brehnãcé, cã cel'a ce in multa tacére erã invetiãta, cu totului tot (precum mi se páre), acéste carti despre Corb pêne astadi tainuite le tine ; poãte fi in vrémé lor, anagnostis a le citi, filosof a le talcui si therapevtis slujb'a a le plini, se vã aflã, [« Ca precum dreptãté « in véci astupãta, asie viclesiugul pêne mai pre urma fora « plãta sa remae nu poãte »].

Asié dãra, dupo venãré Strutocãmili, syloghismul Corbului in Barbara, cãrile odãta esise in Crã ! crã ! crã ! acmũ aévé pre limb'a Strutocãmili se intielegé RACOVA, cãre stihii, pre amenuntul dupo meștersiugul Cabalistilor talmancindu-se, vã sa dica : Reu ! Ai ! Cãpul ! Oh ! Vãi ! Ah ! si adevérãt dãra ca ascunsa a numelui acestu'a tãina cu lucrurile mai de pre urma foarte bine ș'au respuns ; de vréme ce, in mréje incurcãta, pe grumãzii Boului calãre puind'o, mult reu i-au dãt de cãp si nespus ah si vah din focãt'a-i inima esiiã, unde viãti'a in vrémi si giumatãte de vréme sa-si petriãca o lasãra.

Iãra Hameleonul, (pre cãrile cu ce nume sa-l impodobesc si cu ce lãtul sa-l slavesc mult me mir , poãte fi mai adevérãt sementi'a viclesiugului si simburile minciunii sa-l numesc ; ca adevérãt viclesiugul si minciun'a cã alãlte odraslitoãre sementia de ar avé, si in toãta diháni'a sementi'a si simburile de i s'ar uscã, cu buna sãma numai in sãngur Hameleonul pururé vie si neveștedita ar remané, din cãrile in toãta zidiré a se impraștãia si mai mult de cat dãntei pre la toti a se ijdari destula si de prisosit ar fi), acest'a, iãrasi dic, sementi'a viclesiugului, radecin'a reutatii, odrãsl'a spurcaciunii, crãng'a scarnavii, iasc'a sãcofandãiii , izvodul epiorchiii , pilda obrazniciii

si vapsál'a polipíchilii, Hameleonul, dupo ce cu cate-và jiganii cu fug'a in partile noptii, in tiár'a muntilor, scapáse si nu multa vréme intr'acolò zabavindu-se, prin monárhii'a pásirilor trecénd, iárasii la locul prundiului vini, unde indáta ce sosí. Inorogului scire trimáse, (O doámne, ce obráz si ce féliu de pelitia peste obráz!) si cá gresiélele, cárile cu a altor'a indemnáre, iára nu din reutáté lui i-au facut, sa i le iárte, se rugá si iárasii cá dîntéi rob neschimbát si sluga fora prihána sa-i fie, dicé. Cotra acésté mai cu dédîns se rugá, cá de và sci vre un léc asupr'a muşcaturii Crocodilului, sa-l invétie, coci indáta ce la locul prundiului au sosít, Crocodilul sa-l fie prins dicé, cárile de odáta macár-ca de tot nu l'au inghitit, inse foárte de greu sa-l fie incoltit se jeluiá.

Inorogul, a firii, iára nu a pizmei urme calcand, cotra Plotunul, (coci acest'a erá trimisul de la Hameleon), ce vinise, respuns cá acest'a déde: — Gresiélele viclesiugurilor acestor'a, o Plotune, de mi-ar fi vinit de la un chip cá acel'a, cárile in reutatii sa nu fie fost ispitit, adeverát ca oáre-ce, sau poáte fi si mult, voi'a mi s'ar fi betejit, iára de vréme ce ori ce impotriva mi s'ar fi témplát si cu viclesiugurile Hameleonului mi s'ar fi pricinit, spune-i ca orgánul reutatii obiciuiteli-i sále au ispitit si au lucrát; iára primejdíle, cárile am trás, voi norocului mieu le dáu, cárile pêne impotriva im và mérge, anco multi Hameleoni se vor izvodi; iára el acmù sa scie, ca acésté toáte cá cum nu mi li-ar fi pricinit, asié li-am luát, si cá cum nu mi li-ar fi facut, asié li-am uitát. El cu trup cu suflet viclesiug, si cu stát cu fápt reutáte éste; deci in cáre párté me voi uitá? si carii'a ertaciune sau izbenda sa dáu, sau sa iáu? Agiunge-i lui, o Plotúne, sîngur siie si lucratoriu si izbenditoriu sa-si fie, [«Ca cu «vréme céle ce din sîngure fáptele réle ochiul dreptatii izben-«désece si resplatésece, nici voi'a impotrivnica, nici mán'a vraj-«masiásca mai cu asupra a aflá poáte»].

Iára pentru lécul, ce me intriába, ii vii spune, ca alta cevà mai mult nu sciu, fora numai visul, cárile odane-oára dic sa

fie visát, precum este si precum adeverátilor onircriti se cáde, sa-l talcuiásca, [«Ca cine spune minciun'a, antéi obrázul; isi ru- «sinéza, iára mai pre urma sufletul isi ucide»]; iára cel'a ce oáã de vipere bé, pui prin pantece, cu mári chinuri, násce; precum si el giuramenturile inghitind, pantecele sufletului despicandu-i, pre unde nici se gandésce, pre acolò in ocár'a a toáta lumé vor sa-l scoátia; asiđeré a Sulemendritii invetiaturi, cáré spre inghitiré oáãlor viperii li-au indreptát, poft'a reutátilor spre viclesugul si calcáré dreptáti aducédu-l, céle de-apoi mai réle de cat céle dîntéi i-au aretát, ca cand prin spinii si désa paduré visului amblá, umbr'a necunoscintii il acoperiã, si soá-rele adeverului nu-l vidé; coci intre doáé impotrivnice chipuri cu cuvinte impletícite amblá, umbr'a minciunilor precum lumin'a dreptáti, vã astupá i se paré; iára cand lûnga pár'a focului se apropié, atuncé la ivál'a viclesugurilor sosînd, de la pament pène la nuòri, adeca preste toáta lumé, cu máre sunete, vésté reutáti lui au esit. Inrogul precum in munte înált siéde, prin vis i se paré, iára acmù in buna nedéjde staruit, unde viclesugurile lui a agiunge nu pot, cu lineşte viát'i'a isi petréce. Pásiré niágra, (cáré Corbul éste) cu neprietîni'i'a in cáp a i se pune neputend, din méndrii'a sà gios cadînd, la páce se pléca. Iára Hameleonul in groáp'a, cáré sîngur au sapát, intr'acéiási sîngur au cadîut; precum odane-oára pre mine falcilor Crocodilului nevinovát me venduse, asié acmù acela-si Crocodil, in falci tíindu-l, nu-l' inghite, ce-l suge; nu-l amésteca, ce-l incoltíesce; dupo acias't'a sfersitul si izbend'a dreptáti in curend se aştépta, cà ce au semenát, acéi'a sa sé-cere, si ce ş'au aşternut, pre acéi'a sa se culce; iára dupo acias't'a viátia fii reutátilor, pre cárii preste fire si impotriv'a a tot binele i-au prasit, spurcát il vor moştenì, de vréme ce amin-trilé firé cà o intielépta stálcíũ sterp si for de roáda a fi l'au aretát.

Pentru acésté dára acmù agiunge si la cuventul nostru sa ne intoárcem.

Filul, dupo ce mréjé dupo voe isi luà, dupo cate-và dile din munti sculandu-se, in monárhii'a dobitoácelor, la locul epitropiíi sále, se duse, in strájé muntilor si a gárlelor numai pre Caprioára lasînd, (fáca cerescii lucrul spre bine si incepaturile proáste spre sfersit bun sa le intoárca); [«Ca de cat un muritoriu dégetul in apa a'si bagà, cel nemuritoriu toáta umediál'a «marii in clipál'a ochiului a uscà mai pre lesne éste»].

Acesté asié cu totii, cinesi cum putura, un chip mai ales lucrurilor sále pusera si cinesi la ale sále intornandu-se, se asiediára; iára toáta greutáté lucrului in Inorog si in Corb remáse; amendoi unul de altul a se infrange, nu numai cu lucrul, ce asiési nici cu gandul nu priimiá. Corbul in intemeiáre sà cé vécinica se chibzuià, Inorogul in dreptáté sà cé neclatita se sprijenià, si mai vertos ca acmù de atát'a vréme cu ispit'a si deprinderé din toáte dilele impotriv'a a toáte vrajile si fármecele Corbului lécuri cá acelé invetiáse, cat toáte nevointiele in zadár si toáte ostenintiele in dár ii intorcé, si anco in vrémé vrajitoriului acelui'a nu puçina nedéjde avé, ca de nu vâ impleti cumvâ mréjé asupr'a Corbului, asupr'a lui asiési nici cum nu o vâ impleti; de un'a amendoi se temé si acéi'a amendoi táre o ascundé, adeca fora véste unul altui'a fármecele sa nu cumvâ fáca, ca amintrilé de scire luand energbíile a le oprí, meştersiugurile a'si batgiocuri si fora primejdíe a se pazi puté.

Acésté si cá acésté ei in inimile lor tavelindu-le si prevelindu-le, Uleul, cu mári rugaminte (cu porunc'a Corbului poáte fi), la Camilopárdos mergénd, (dupo cum si Corbul i' scrisése) pentru páce între dînsii mijlocitoriu sa se pue, il poftíià, cá doára prin buni chezi, lucrul, cárile multi l'au ispitit si a-l seversi nu l'au putut, el la bun si cuvios sfersit l'ar aduce; ca amintrilé vrájb'a acíast'a, asié. de vâ remané, fora nici un prepus aévé éste, dicé, ca asupr'a amenduror monarhiilor cé de seversit peire si prapadenie staruiásce.

Acéste Uleul dicénd, Camilopárdalul, de ispraviré lucrului sa se apuce, se giuruí si cu socotél'a, cáré mai gios se vâ aretà,

incepù ; ce acmù puçintol zabavindu-ne , puçintéle cárile pentru firé si viáti'a aceştii jigani scim sa dicem.

Aciasta jigánie la trup cat Camil'a éste de máre, piiálé cà cum cu soldi ar fi in féliu de féliu pestritia si picáta ii éste, de unde si numele poáte-fi Camila-párdos i s'au alcatuit ; párté de napoi cu pantecele in sus éste ridicáta, cà cum ar fi a leului ; iára armurile si picioárele de nainte, cu piept cu tot de cat cum mesur'a trupului ar pofüi mai sus sînt ridicáte ; grumázii ii sînt sulégedi si gingási, si din trupul cel gros si maminos, de ce mērg spre cap, gütlejul i se suptie ; cápul cu a Camilii se asámena si de máre, cà cum ar fi de dá-ori cat a Strutocámilii de Lyvi'a ; ochii mierfi in giur impregiur cà cum ar fi cu siurmé vapsüti si pre lūnga albusiuri rosii, întorcēndu-i inoáce si incolé groznic cáuta ; ambletul ii éste de tot schimbat si asiési tuturor dihániilor, precum celor de uscát, asié celor de apa impotriva, ca nu-si muta pre rând picioárele, nici unul dupo altul le duce. ce din párté cé drépta pe amendoáé odáta si deosabite, iára din párté stānga, cate unul si impreunáte, cu ambe partile tot-de-odáta clatīndu-se, din loc in loc se muta ; inse la mērs lesne si sprintīna éste.

Aciasta jigánie mácar-ca dintr'amendoáé monárhiile afára éste, inse intr'ambe partile la máre cinste si frica se tiné, [«Ca fric'a mai pe de asupr'a si drágosté deplin, din radecini «oáre-cum despartite esind, la acelaş verv a evlávii agiung»]; si aciast'a pentru doáé pricini, un'a coci çu toti vrajitorii máre si de multa vréme cunoscinlia avend, la multe fármece a o amestecá obiciuiti erá, (precum din invetiaturile si talcurile brismosurilor lor se cunoásce); a do'a, coci anco de de-mult erá asiediáta, cà hrán'a ei pre an dintr'acéste monárhii sa se orānduiásca ; hrán'a nu atat'a de multa, cat erá de scumpa, coci nu cárne, iárba, sau alta máterie satioása. ce sau argint, sau aur, de multe ori si diámánturi erá, (coci intre toáte jiganiile numai aciast'a, faramaturile diámantului si alte pietri scumpe a amistui poáte); de cáre lucru si ea foarte aminte luà, cà nu

cum-và mai mult acéste monarhii stropsindu-se si cu adése stropsiturile mai mult slabind si saracindu-se, obrocul ei cel din toate dilele sa scádia.

Despre tata, némul dintr'un ostrov se tragé, unde nisce copáci se nasc, cárii intr'alt loc in toáta lumé unde-và nu se mai afla; poám'a copáciului aceluia nu din flori se liága, ce din coája cura; mai toate jiganiile o manúnca, inse nu o inghit, ce o amesteca; sementia n'are, coája cà aláste poáme n'are, ce mie-diul, sîmburile si peliti'a tot intr'o forma ii sînt. Aciast'a asié hirisia dintr'acest ostrov fiind, cu rusine ostrován, iára cu cinsté muntén a se numi si a se tiné priimiá; spre alte multe numere ce avé, sîngura din sîne $\delta \epsilon \chi \tau \omega \nu \chi \rho \upsilon \sigma \mu \omega \nu$ mai hiriş sa-i fie, ş'au ales.

Iára despre máica dicé, ca din némul pásirilor éste, ce lucrul intr'adever nu asié se avé; ca odane-oára unul din Corbi, vrend pre máica-sà sa iá, numai cu impreunáre unii nopti, iárasii la parintii sei o inturnáse, pentru lips'a viderilor vinuind'o; cáre semn de hereghie între sîmentii'a lui si pêne astadi traiásce, ca precum Camilopárdalul, asié fiii lui asiési in tinerétie putéré viderilor slába le éste, si asié din Corbi scotînd $\kappa \alpha \pi \pi \alpha$, reman hirisii orbi; ce pentru firé ei acmú destul, la cuventul nostru sa ne intoárcem.

Aciast'a dára, tréb'a aciast'a a-mana luand, între Inorog si între Uleu si între alásti Dulai, cárii acolé se aflá, soroc puse cà la di la salásiurile ei adunandu-se si dintr'ambe partile cè li-ar fi cuvintele ascultand, lucrurile in cotrò s'ar plecà sa poáta intielége, (ca amintrilé jigánii'a aciast'a in alcatuirile pacilor vestita erá), si ce mai cu cuviintia si mai pe drept i s'ar paré, acéi'a sa aliága; [«Ce coád'a lacomii, de scáiuł façarniciei nescur-« cáta si curáta a fi, lucru peste putíntia éste»].

Deci dupo cuventul dát si diú'a sorocita, cu totii la un loc se impreunára, unde Camilopárdalul dintr'ambe partile toate pre amenuntul dáca întrebá, si toate pricinele vrajbilor dáca intielháse, neseversita pizm'a Corbului si neinduplicáta firé Ino-

rogului cunoscu ; [«Pizm'a si neinduplecără intr'aciest'a se «deosabesc, ca pizm'a méрге inainte, iára neinduplecără ur-«máza»]. Din céle multe, Camilopárdalul un cuvent alegénd, dise : — Corbul de pizma parasíndu-se si Inorogul voií méle induplecandu-se, precum lucrul acest'a vre o esire vá aflá so-cotesc ; deci cuvent cá acest'a cu hirográf intarit la mána de-m'vili dá, de incéperé lucrului acestui'a me voiu apucá.

La aciest'a Uleul cu ochii a clipi si din grumázi a adii începú. Dulaii coád'a intre picioáre si urechile pe spináre a-ş ciuli se apucára. Dupo cata-vá tacére, cu ochii unul cotra altii, cá cei in furtusiág prinsi cautandu-si, precum de la epitropul pásírilor pozvolenie cá aciest'a sa nu fie avend, respunsera.

Iára Inorogul, apucand cuventul, dise : — A lucrului mieu, síngur eu stapan ii sínt, si cuventul mieu din síngura voi'a mé sa tine, pre cárile sau a-l dá, sau a nu-l dá, in síngura soco-tél'a mé remane ; de cáre lucru dic ca ori ce Camilopárdalul intre noi drept ar giudecá, spre acéi'a invoitoriu si priimitoriu sínt ; dára voi ce diceti, o priátinilor ? Au iárasii tavelituri de cuvinte a ispití si dupo véchiul vostru obicéiu cu siuvaituri vrémé a vená poftíti ? de aveti cevá cu socetéla a grai si cuvent vrédnic de ascultáre a povestí, acmú in fáç'a adunarii acestii'a, diceti.

Iár ei alta cevá a dice nu putura, fora numai diuá sa se pue poftíra, pentru cá minté Corbului cercand, de le vá dá pozvole-nie cá aciest'a sa intrébe.

De aciasta pofta a lor, firé Camilopárdosului oáre-cum se tul-burá si : — Ce poáte fi respunsul si poft'a aciest'a ?- dise,- au nu-m scrie Corbul aévé ? ca cu mijlocul vostru ori ce vom a-lége, acéi'a sa fie ? si precum toáte a asiediá si a alcatul in voi'a voástra au lasát, prin cate-vá carti ne insemnéza ? Dára acmú ce cuvinte brúdíi sínt acésté ? si ce respuns di-ceti sa mai aveti si anco de acmú inainte minté Corbului sa cercáti ? Noi in lucruri cá acésté am imbetranit, caro-r'a ce rând si ce oránduiála li-ar trebui, foárte am invetiát ;

ce de pre cuvintele voăstre, véché dicatoăre se adeverése, [«Ca «cine nu vâ sa fremente, toăta diu'a cérne»]; ce si ou fire-asi fi vrut, ca betranétiéle in copilarie sa mi se intoărea si asié cuvinte copilaresci cã acésté a ascultâ si la lucruri brudîesci a me uitâ sa pociu; iâra acmû in vèrst'a, cãrè mē aflam, nu numai a grai, ce nici a ascultâ cuvinte bulbaitoăre nu priimêsc.

Acésté cuvinte ale Camilopárdalului, mâcar-ca tîre nu numai urechile, ce si inimile le petrundé, inse ei, saltatoăre si nestemperâta inim'a Corbului sciind, cotra chip cã acél'a, euvent apofassisticos sa dé nu indrazniâ; inse iâra si aciast'a fîcã a scoâte märe frica avé, in ascunsul inimii aciast'a tiind, cã de s'ar templâ cum-vâ lucrul deplin si laudât a nu se ispravi, nu in Corb, ce intr'altul pricin'a sa poăta mutâ; si aciast'a erâ pricin'a, cãrè cu aceşt feliu de siuvaituri, cuvintele a'si rumegâ ii facé.

Acésté Inorogul mai mult a se scarşni neputend sulleri, dise : — O priâtine Camilopárdale, tusaroăse si sughitioăse respunsurile jigâniilor acestor'a in dîva nu prinde, coci doăé pricini sînt, cãrile, uscacéné euventului scornindu-le, umediâl'a tusei si izvorîré flegmei le inmultiesce, [«Ca tot dobitocul un muget ce scie «firése il fáce, iâra dobitocul intielegatoriu, intielégeré pierdînd, «sau tusa, sau gémere, sau alt chip de glâs dobitocese scor-«néscé»], un'a firé, iâra alt'a asuprél'a firii; firé dic, coci deosabi de Uleu, alâti toti Dulai sînt, la cãrii, fora latrâtul in gütlej si muşcátul in gura, alta nu se afla, de cãre lucru cand vor cevâ dupo intielégeré sa graiásca, articolul glâsului intr'alta cevâ, fora numai in latratura si brehaitura, sa deosabásca nu pot; asijderé alt'a asuprél'a firii dic, coci némul Dulailor, cand cevâ necáz, asupréla, sau alta oăre-cãre pãlîmire peste voe li se tēmpla, atuncé nu numai euventul tocmit, ce si latrâtul nealcatuit uitand, de scancitura se apuca si de schilalaitura; [«Ca ce suspi-«nul cu lăcremile la cei in doăé picioăre si fora péne, (adeca la «dobitoăcele platonicesci), acéi'a scancetur'a si schilalaitur'a la «Dulai éste»]. Cotra acésté a trii'a si alta pricina a se adăoge s'ar puté, cãrii'a sîngur eu mártur neminciunos a'i fi a dice

voi indrazni, căre in doăe parti se împărte; un'a in stapan, iar alt'a in stapanit; in stapan dic, ca sînguri din sine stapani lucrului de-ar fi, ori spre ce mai de folos si ma' bine ar alége, spre acéi'a voi'a si cuventul ş'ar dà; in stapanit dic, ca ei supt a altor'a stapanire si voe suppusi fiind, nu celor, ce ce, celui ce-i stapanésce, plăce, acéi'a le căuta a dice si a făce, [« Ca cand sufla stapanul, atuncé rezsuffla stapanitul, si « in cuvintele slugii, duhul domnului lucréza »]; de căre lucru socotesc, ca přecum cé multa vréme cu acest féliu de ingaiméle au trecut si spre toáte rabadăre neclătita am avut, asié si de acmú inainte anco puçina ingaduintia sa avem, că o di puindu-si, si acésté aporii a'si dezlegă sa poáta si cu acest'a chip toáta latratura si scancitur'a sfersitul sa-si iá.

Dupo acéste a Inorogului cuvinte, Camilopárdalul oáre-ce máni'a potolindu-si, (căre atuncé de nu si erá zugravita, iára mai pre urma in zugravita sa se fie intors vréme au dovedit'o), soroc in 20 ani pusera, că chiárul respuns de la Corb luand, adevératul cuvent a'si dà sa poáta.

Asié dára intr'acé dáta, cu atal'a voroáv'a incheindu-se si cu totii împreuna esind, cinesi la ale sáte se dusera.

ISTORIA IEROGLYFICA

PARTÉ A DOAE-SPRE-DIÉCÉ.

Iára dupo ce cinesi la locurile sále se întoársera, Dulaii cotra Corb cárte intr'acest'a chip scrisera :

Uleul si toti Dulaii, Corbului, stapanului milostiv, cu plecáte cápete, sanetáte!

Dupo ce anco de de-mult, dupo a domnului nostru porunca, in tot chipul am nevoit, cá doára pre vrajmásiul Inorog dupo a noástra voe a aduce am fi putut, (cării nevoitie si ceriul si pamentul márturi ne sînt); numai de vréme ce vrajile nu ni-au slujit, mrejiile nu l'au tinut, látiurile nu l'au oprit, séciurile nu l'au incuiát si tot féliul de maestrii a-l domoli nu l'au putut, de máre nevoe, nu ce am vrut, ce ce am putut, ni-au cautát a fáce; si mai vértos de la trimisul Uleu insciintiandu-ne, precum spre acias't'a si voi'a domnului nostru sa se fie plecát; [«Ca «pásirile rumpatoáre, cand cárne proáspeta a caştigá nu pot, «prin stervuri si prin imputiciuni foámé a'si domoli obiciuite «sînt»]; de cáre lucru noi vedind, ca din di in di a norocului nostru caldura se recése si oáre-cum a impotrivnicului se incaldiése, am socotit, cá sa nu aştéptam pêne de tot reciál'a ei

ne va cuprinde si toate madulărele ne amurgi*), ce cu un ciás mai înainte cu blandétie priimind'o, impotriva sa nu-i stam, [«Ca norocul plecäre, iára nu asprime priimésce»]; asijderé de multe ori s'au vediut, [«Ca trestii'a, dupo vent plecandu-se, se «indoiásce si iárasí se scoála, iára brádul, impotriva puindu-se, «din radecina se prevelésce, cu acarui'a resturnäre céle de prin «pregiur mladitie si zmicéle stropsindu-se, cu pamentul se a-«mésteca»]; de cáre lucru cu tot sfátul impreuna pre Camilopárdalul am rugát, cá in mijlocul nostru puindu-se, cé dorita páce, între domnul nostru si între vrajmásiul Inorog sa alcatu-iásca; ce Camilopárdalul, mácar-ca ostenél'a acíast'a a priimí s'au arelát, inse de la noi hirográf cá acel'a au cersíut, cárile alégeré lui, ori cum ar fi, sa intariásca si sa adeveriásca, ce noi pozvo-lenie cá aciást'a de la domnul nostru neavend, alta cevà mai mult a'i respunde n'am avut, fora numai cat soroc am cersíut, cá pentru acésté domnului nostru in scire sa fácem. Deci acmú iáta pène in 20 ani soroc avem, in cárii dupo poft'a si placéré domnului nostru aévé respuns sa avem ne rugam; iára noi in toáta slujb'a gát'a si neobosíti vom fi.

La aciast'a a Dulailor scrisoáre, Corbul intr'acest'a chip re-spunse :

Cu mil'a a cerescului Vultur, Corbul, mai márele epítrop`a monárhíii tuturor pásírilor, Uléului si Dulailor, cárii in munti se afla, sanetáte !

Cárté, cáre ni-ati scris, am luat'o; céle ce ne scrieti intiele-s'am; la cárile mai mult alta cevà a ve respunde nu avem, fora cat, iáta ca avend aici lúnga noi pre Biholul de Cin'a, cum mai curend intr'acé párté il trimásem, carui'a toáta plinire puterii i-am dát, cá si el impreuna cu priiátinul nostru Camilopárdalul, ori cé mai de folosul nostru ar cunoásce, acéi'a sa fáca.

*) Credemu co autorulu a voitu sa scrie : *amurti*.

(Biholul de Cin'a la trup este negru, la cap alb, la picioare pag, la coama comos ca catii de Schithii'a, la istieciune din vulpo nu remane, iara hirisii'a ce mai chiară ii este tot de-un'a a ragi si neparasit a mugii).

Deci dupo sosire Biholului, la locasiul Camilopardalului, iarasi de iznoava adunare mare se facu; unde Camilopardalul un prolog ca acest'a ficeu: — Duhurile a toata jiganie, o priiatinilor, in doae chipuri fac elatire lor; un'a iute si netocmita, care nasce vrajb'a si manii'a; iara alt'a moale si tocmita, care lineste incepend, dragoste intre dinsele-si scornesco, inmultiesce si netulburala o pazesce; asijdere de multe ori dintr'ace iute si netocmita a duhurilor rapegiune muritorii rapiti fiind, din carile ca dintr'o ametiala trezindu-se si ca dintr'un spariat si tulburat vis desteptandu-se, spre odihna si lineste a se intoarce se nevoesc, ca celor obosite si oare-cum innadusite duhuri odihna si rapas sa de; de care lucru in elatiri ca acese mai cu dedins doae sint de socolit; un'a ca tienchiul odihnii, carile, unde si cand va sa fie mai de nainte si asiési din inceputul elatirii sa-l insemneze; alt'a ca pene la insemnatul tienchiu va sosi, macar-cum cevasi lenevirii loc sa nu de, ce toate mijlocele si impregiur-starile foarte cu mare osirdie sa se pazasca si dintr'ambé partile sa se pazasca; ca duhurile muritorilor asemené sint venturilor clatitului aer, carile si placut si impotriva a sufla pot; inimile corabii pre nestatatoare lucurile templarilor ca pre umerile marilor plutesc; sfersitul lucurilor liman, intrare la liman aflare linestii si scapare din furtuna este; deci precum adese s'au vediut, ca cu nepaz'a cormaciului si cu lenevire corabiilor acmú in sinul limanului intrati fiind, acéi'a pat, de care intre groznice undele valurilor au scapat; intr'acest'a chip si lucurile voastre, ca un vas de multe valuri si din multe parti izbit si stranciunat, acmú la limanul adapostirii si la lineste odihnirii sa fie agiuns socotesc; ce mai multa primejdie, precum se vede, au trecut, remas'au acmú ca in adapost, pentru paz'a vivorului fierul sa se arunce, pendiele sa se inveliasca, funele

sa se întăriască și vâsul, cu nerupte odgoâne la margine legându-se, sa se sprijină, că nu cândăiește despre uscăt vivorul duhurilor fora veste scornindu-se, iârasi marile odăta calatorite și vâlurile mai de nainte trecute a le poftori sa siléasca; unde de nu cé de tot prapedenie, inse cé mai ré de cat cé dintéi primejdíe poáte sa se tēple.

Iáta de o parte Inorogul sîngur cormáciu, sîngur vâsul voi săle, încotrò ar pofti, a-l porni scie și poáte; cările în limán intrand, cu ce odgon și la ce stanca vâsul s'ar legà, sîngur din sine voi și alégerii noastre au lasát; deci despre acias'a parte fora prepus sînt, ca în adapostul odihnii, vâsul inimii sale fora nici o primejdíe cu groáse odgoáne, cu tári funi și la credinčioáse locuri se vâ legà, unde neclatit remaind, vivor cat de répede, furtuna cat de mare și holbura cat de naprásna a-l mai urni nu vâ puté; [«Ca mai pre lesne éste ventului o mie de «odgoáne a rumpe și o mie de fiáre a zmulge, de cat sufletului «cinstei purtatoriu din cuventul dát a se întoarce»]. Acum dára lucrul remane, ca de vréme ce vâsul Corbului prin epitropie éste sa se chivernisásca, cările dintre voi ar fi acel'a, cările voe sloboda și toáta putéré sa aiba, că la locul, ce vom cunoásce noi ca-i mai de credinția, cu funé, cáré vom dice ca-i mai táre și cu fierul, cările vom pricepe ca-i mai de nedéjde, acolo și cu acélé sa se lége și sa se priponiásca; deci cările epitropii'a navárhului ar avé sa mi se aréte, că cu acel'a, cuvintele obștin-du-m, céle ce spre sfersitul lucrului ar cautà, sa vorověscú.

La acéste a Camilopardálului cuvinte Uleul aretá, precum lui nu numai piádecele în picioáre, ce și gárliti'a în grumázi i s'au pus, de vréme ce Corbul scrie, precum tot lucrul pre sám'a biholului au lasát.

Dulaii acum nici latrá, nici scanciá, ce că cei ce mușca pe furiș numai din sémne se cuciriá; sa mușce, locul mân'a nu le dá; sa látre, iârasi socotiá, ca adése și de multe ori latrand, acum a tuturor urechile de latraturile lor sa se fie deprins,

[«Ca minciun'a adese graita si adeverul grait, in minciuna il «prefăce»].

Aceşté tacênd, Biholul intr'acest'a chip a ragi începù : — Intre noi cinevâ, o Camilopardăle! hiriş si cu deplina putere epitrop Corbului nu este, nici cine-vâ pozvolenie că acéi'a are, cările ce ar legă sa fie legăt si ce ar dezlegă sa fie dezlegăt, fora numai a ambe partilor poftte ascultand, cuvintelor giudecatori, dreptatii alegatori si asupr'a celui de obşte folos sfatuitori si indemnatori sa fim; nici asi socoti cu căle a fi, lucrul acest'a supt sylloghismurile aristotelesci si sententiile platonicesci sa cădia; nici pene intr'atat'a de adunc scociorit ar trebui, ce numai inimile acmù plecate cu un chip mai iusior sa le alcatuim; [«Ca «funele socotélui mai mult de cat ce vrémé poftlesce întindin-«du-se si destindindu-se, din socotela socotela născe si din cu-«vent cuvent izbucnesce si asié cele vechi trecênd, altele noăe «că in roăta se inforc»]; ce de este lucrul vrajbii in păce sa se seversiasca, ei in de eii voroăvele si pofttele sa-si arête, iara noi cele cu cuviintia din cele cu necuviintia alegênd, dupo dreptate sa giudecam, spre căre de vor vre a se odihni, bine, iara de nu, voi'a lor in mân'a lor este si precum le va fi poft'a asié făca.

Camilopardalul, cunoscênd că socotél'a Biholului spulberăt, iara nu intemeiat lucru este sa făca, (coci reutáté Corbului pocaintia nu scie), foarte se mănîe si intr'acest'a chip respunse: — De vrème ce socotél'a lor au fost, o priiâlîne, pentru că numai intre dînsii sa se vorovásca, alt loc de impreunare sa-si fie cautát; iara de au fost (precum Corbul scriindu-ne se roăga) lucrul acest'a cu mijlocii'a noastră sa se căute, chipul al triilé, adeca adeverát epitropul Corbului de făca a fi ar fi trebuit, cările noi ce vom giudecà, că cum sîngur Corbul ar fi, sau astadi priimitoriu, sau astadi nepriimitoriu giudecatali noastre sa se arête; ce acmù aévé este, ca si acésté ispite sînt si apa in piâ batuta, inse isпита ca acias't'a printr'alt chip lor asémene, iar nu prin mine sa o făca, coci nu mai puşin pentru a altor'a de cat

pentru a mé cinste port grija, si inim'a, cáré voi'a in mán'a mé ş'au pus, precum pentru a mé, asié pentru a lui a stá mi se cáde ; —si asié Camilopárdalul, de mánie aprins, sculandu-se, dintre dñsii esi.

Iára dupo esiré Camilopárdalului din adunáre, cu totii tulburáta firé-i vedind, intr'o intristáre cu lacére amestecáta intrára si mai vértos Inorogul cunoscénd, ca din toáte partile si in vroáva si in fápta viclesiugul nu lipsiá ; ales ca Corbul macár ca toáta pozvoleni'a Biholului dedése, inse Biholul, nestatatoáre socotél'a Corbului sciind, supt dáré cuventului sa se lége nu vré.

Dulaii asiési din ceput spre ispraviré lucrului cá piátr'a la-dél siliá, de vréme ce toáta cinsté si agonisit'a lor in venatori si vrajituri cá acélé se sprijeniá.

Uleul, macár-ca intr'adever spre seversiré lucrului táre nazuiá, inse slujb'a aciastr'a supt titulul numelui lui plinel'a sa iá pof-tiá, cáré lucru vedind ca Corbul Biholului l'au oranduit, oárecum caldur'a cu reciála amestecá si precum la dñsul vre o putére nu éste dicénd, tot lucrul asupr'a Biholului aruncá.

Camilopárdalul, asijderé sñngur numai schiptrul giudecatoriii nedejuind, apoi pre Bihol giudecatoriu, iar nu epitrop a se numi audind, pricini, mácar-ca adevérate, inse nu fora venin amestecáte, aruncá si lucrul oárecum mai greu, de cat erá, a-l arelá siliá.

Inorogul, a tuturor precum cuvintele, asié chipurile bine socotind, de pre sénnelé, ce la ivála vidé, adevérát cunoscé, ca toáta greumé lucrului nu atat'a in sine, pre cat in lacomii'a titulului giudecatoriii remasése ; de cáré lucru intr'acést'a chip le vorovi : — Aciasta a noástra vrájba nu proáspeta, ce, precum am dice, de véche acmú impulita éste, pre cáré anco de la parinti, cá dátorii'a, ré moştenire preste voc si cá cu mánule ciunte am apucat'o ; aciastr'a dára ataté radecini in toáte partile, in lát, lung si adúnc aruncáte avend, nu éste cu díva de se aráta asié de cu greu a se dezradeciná ; [«Ca vrájba neprietñnii, cá piátr'a «cu vâr lucráta, pène in 40 de ani tot fiárbe»] ; ce cat despre

a mé párté ar fi, precum pururé si in rabdáre si in așteptáre gát'a am fost, si de acmù inainte anco cata-và vréme loc ingaduintlii a dà nu me voi feri, si pentru cà pricin'a remanerii vrajbii eu a fi sa nu me aret, anco un sfát am a ve sfatui, pre cárile audindu-l, de' và fi placut, noi in de' noi lucrul la seversit a duce sa putem socotesc, iára de nu, fiete-cárile la punctul seu cel dîntei a se intoárce cu voi'a sà se slujése.

Sfátul meu dára este acest'a : Antéiási dáta Camilopárdalului pentru osteninti'a, cáré pène acmù in tréb'a noastră au facut, precum se cáde, multiemita prietinése sa-i fácem ; dupo acias't'a, la alt loc unde-và de iznoáva sa ne impreunam, unde ce cu nevoe si ce pre lesne in lucrurile noastre ar fi sa intielégem ; deciã cárile mai aspre ar remané, de acélé pre Camilopárdos sa insciintiam, cà cu mijlociré si socotél'a lui si acélé asiedindu-se, cà pre un mártur si intaritoriu asiedimenturilor noastre sa-l punem.

Sfátul acest'a Uleului placù, Biholul nu-l lepadá, Dulaii anco, pentru bunatáté sfátului cu capetele plecand, semnul priimirii aretára. Ce nice sfátul Inorogului de ingemenáre gandului lipsit erà ; antei, ca vedind Inorogul pre Camilopárdal precum asupr'a celor-aláti oáre-cum s'au mániát, cà si mai mult asupra-le sa-l pornésca siliã, cà doára pentru mániã ar uitá lacomii'a si in fierbintél'a sîngelui cuventul dreptatii ar grai ; (ca nu puçin prepus erà, cà nu cum-và cu acias't'a pricina obrocul Camilopárdalului de la Corb sa se fie adáos ; care lucru s'au si templat, precum mai gios se và dice) ; a do'a, cà doára ar puté cunoásce, la ce seversit báte a lor socotéla, ce ar avé de la dînsul sa ciára, si in ce féliu ar pofã sa se asiédie acé neincaldita intre dînsii reciála.

Asié dára cu totii impreuna sculandu-se, a do'a di intr'alt loc se impreunára, unde antei Uleul intr'acest'a chip voroáva facù : — Eu, o priiátinilor, unde nedejduiám, ca mai mult folos si agiutorintia, spre a lucrului ispravire, vom avé, acolé sémne impotrivnice si cuvinte cu zgrabunti de ghiátia amestecáte vediuiu ; (inse pentru acias't'a intr'aciasta dáta mai mult voroáva a fáce

nu pociu); de căre lucru, dupo a Inorogului intriága sfatuire, ale altor'a in chip de prorocii paradigmate intr'o parte lasind, acmù între noi cu line suflote si impacâte inimi, ce greu si ce iusior inainte ni-ar esi, cu osirdie sa cercam, că asié dupo a lucrului trebuintia, intr'o parte lasindu-na, spre ce cinsteş si cu cuviint'a ar fi, sa ne alcatuim.

Atuncé Inorogul, vedind ca boldurile Uleului in piálé Camilopardálului impung, dise: — Eu anco, o priiatine, mult m'am mierát, ca chipul pre cările sînguri voi de cinstit si de drept l'ati ales, acol'a acmù între miäre amesteca fiäre, si foarte reu im pare, coci pricin'a mai dintr'adûnc a cunoásce nu pociu; [«Ca pricin'a cunoscuta fiind, ori cat de aspra ar fi, vre un léc «spre nelediré ei sa nu se afle nu poate»].

Biholul dise: — [«Ucenicii Epithiniii supt dascalul Pleonexiii «se suppun»], ce acmù vrémé acestor provlimate nefind, la ale noástre enthimemate sa ne intoárcem; Inorogul intr'o parte, Corbul intr'alta träge, iára dreptáté pre calé să vâ mérge; ce acmù antéi trebue sa scim, poft'a Inorogului de la Corb ce si căré ar fi?

Inorogul dise: — Eu, o priiatinilor, ceva greu si fora calé de la Corb nu poftesc, fora numai, el singur in sine socotindu-se, ce vâ aflá strîmb sa indreptéze si ce dreptáté poftésce, sa poftésca si sa invoiasca; acmù dára asémené si eu a sei asi pofti, de la mine Corbul ce ar cére?

Uleul dise: — Corbul de la tine alta ceva nu poftésce, fora numai prietesiug si drágoste adoveráta.

Inorogul respunse: — De vréme ce el prietesiug si drágoste adoveráta poftésce, iáta ca si lui că acélé-si a ne dá i se căde, [«Ca toáta poft'a buna, cu binele cotra altul a se obşti poftésce»]; inso de pre ce vom intr'adeverát a cunoásce puté, ca unul cotra altul acéiasí cérere si dáre plinésce? [«Ca voile de bine «voitoáre, din cuvent incep si fora zabáva in fápta sfersiese»]; deci cat despre a mé parte ar fi, parasind vrajmasii'a neprietiniii, indáta toáta giuruinti'a si plinesc, (ca nici mai mult ceva

Corbul de la mine are a pofți), căre lucru Corbului deplin a slujii nu poate, de vreme ce eu deosabi de aciast'a asupr'a lui si alt feliu de dreptate precum sa fiu avend, in toata lumé sciut este; de căre lucru atuncé numai sé vâ dovedi, precum adeverát din vrajmasie intorcându-se, spre drágoste sa fie purces, cand, strîmbaláté lasînd, dreptáté a lucrâ vâ incépe; asijderé impotriva lucrul este de socotit, ca Corbului despre mine páce dându-i-se, îndata toata odihn'a isi agonisése; cáré la mine nu este asié, coci sînt si altele, cárile neodihn'a im pricinesc, si acélé toate de nu se vor spre odihna alcatui, nici eu de tot a me asiedia si a me odehni pociu; [«Ca prietesiugul adeverát este de buna «voi'a inchisoáre sufletului in trupul strein, si patimirile streine «câ pre ale sále a le sufferi»]; inse nici cu socotél'a intréga se poate numi acel'a, cárile, focul atitind, cu ochii in fum sa sté, ca mácar-ca focul spre trebuintia se atitia, inse mai de nainte a socoti trebue, că fumului loc de rezsufláre dându-se, celui'a ce-l aprinde inadusiála sa nu fáca; deci de ve este socotél'a, că aciast'a drágoste deplin si adeveráta sa se fáca, antéi toate perístasele sa se cérce, si aflându-se, precum se căde sa se asiédie, si asiedindu-se, cinsteș sa se pazásca.

Biholul dise : — Ce si cárile pot fi acélé cîrcunstántii ?

Inorogul dise : — Dupo a mé socotéla sînt acésté :

Antéi. Imputite ránele vrajmasiii, cu mehlemul adeverátei drágosté ungédu-se, sa se tamaduiásca, si toate asuprélele dintr'ambe partile, că cum nici ș'ar fi fost, sa nu se mai pomenésca, [«Ca «pomeniré asuprélelor innoesc si ijdaresc neprietinii'a »].

A do'a. Pentru céle viitoáre lovituri buna páza, că de vor si vini, a lovi sa nu poáta, iára de vor si lovi, a rani putére sa nu aiba, [«Ca ce s'au tēmplát odáta, se poate tēmplâ si de alta «dáta »].

A trii'a. Vrajmasii'a nu numai din gura sa se parasásca, ce de odáta cu cuventul si ciniile reutatii din mân' sa se lépede, ispitele sa se parasásca, usile si ferestrele simtirilor, despre tot aburul si ventul tulburarii astupandu-se, táre sa sé pazásca, că

nu candăi nepriimitorii bunului acestui'a lucru, vrême si loc alland, in căs'a lineștii oáspele tulburarii sa poată bagă, [*«Ca ventul reutatii si a viclesugului atal'a de suptire este, «cat nu numai prin gauricé urechii destupăta, ce si prin ini- « m'a, supt lacăt'a socotélii incuiăta, a rezbăte poate»*].

A pătr'a si cé mai de tréba este, că toăta dreptăté sa se plinésca, pentru că nu cum-vă, unul despre altul in păguba remaind, mosorîtur'a aceii lovitori durerile vechi in minte sa aduca, [*«Ca păgub'a avutiii la muritori din radecin'a sufletului «a fi se socotésce, pentru acéi'a, precum avéré din suflet sa «fie, se dice, si la cei mai multi asié se créde»*]; deci cu buna osîrdie sa cautam trebue, că cine supt păguba este si cările pricin'a aceii paguburi sa fie fost sa aflam, de ciă cu cumpen'a dreptatii cumpenindu-se, fiete carui'a parté ce i s'ar cadé drépta impariála sa i se fáca, nici dic, o priiátinilor! păgube că acélé sa se pomeniásca, cările unul in pizm'a altui'a pre la vrajitori si pre la venatori ar fi pierdut, ce că céle, cările tîranésce streinele pradand, că cum ale sále ar fi le tine si fora nici o právila a dreptatii le stapanésce.

Uleul dise : — Adeverát, că precum in multe dreptáte ai, si noăé si altor'a sciut este, inse am pofti, că si acmù de la tîne sa audim, ce ar fi acé dreptáte si cum s'ar puté plini?

Inorogul dise :

Antei. Bârlogul, cările de mosfe ne este si pêne acmù de cate-vă ori Corbul tîranésce cu sylloghismurile sále unur'a si altor'a l'au dát, de acmù inainte aciast'a sa nu mai adăoga a fáce.

A do'a. In monárhii'a dobitoácelor pásirile amestec sa nu aiba, nici pliscul Corbului de piiálé Boului sa se mai atînga.

A trii'a. Toăte cuiburile Corbului, cările mai de nainte de acest'a epitrop pásirilor au fost, Corbul de acmù intr'insele nici sa se oăá, nici pui sa scoátia, nici altor pásiri sa le dé, ce dupo dreptáte puilor Corbului, cării sarácii de parinte au remás, inápoi sa se intoárca.

A pátr'a. Pénele, aripile si toti fulgii si tuléele Cobului trecut, Corbul de acmù între pénele sále sa nu le améstece, ce moşte-
nitorilor înápoi sa le dé ; coci pénele Corbului trecut dintr'ace-
stui de acmù foarte bine se cunosc, coci a celui'a sînt cu doáe
féce, pe de o párte négre, cá a Corbului, iára pe alt'a pestritie
cá de pájora si sure cá de Vultur.

Acésté dára Corbul cu fápt'a plinind, o priiátinilor, precum
spre adevérát'a drágoste s'au intors, vei puté cunoásce, iára
amintrile mácar-cum a me incredintiá nu voi puté, [« Ca giuru-
«intieie cuvintelor fora pliné'l'a lucrurilor cá oáále fora plod si
«cá semintieje fora roáda sînt»].

Biholul, mácar-ca toáta putéré si pozvoleni'a epítropiíi avé,
inse pentru neincređintiáre in lesne a se mutá socotél'a Corbu-
lui, din sine asupr'a lucrului apofásin sa fáca nu indrazniá, de
cáre lucru, vrémé cumperand, (ca Biholul precum la caldura,
asié la frig din fire nesufferitoriu éste), intr'acést'a chip re-
spunse : — Toáte poftetele tále drepte si pe cále sînt si asié s'ar
cadé, cá toáta dreptáté sa se pliniásca, inse pentru tuléile Cor-
bului trecut din gur'a Corbului acestu'i'a, cu giurament asupr'a
numelui Vulturului ceresc, am audit, precum nici vre odáta sa
nu le fie luát, nici acmù la dînsul sa se afle ; de cáré mácar-ca
cu totii bine scim ca adevérul nu graiásce, inse noi, cá priiá-
tinií a ambe partilor, nevoitori vom fi cá nici el de minciuna
sa se rusinéze, nici dreptáté tá acoperita si calcáta sa remae, si
de vrémé ce poftetele ce sînt acmù cum se cáde am intieles, si
lucrul pêne la atát'a au sosit, anco puçina vrémé ingaduatoriu
sa fi, cu totii te poftim, si acésté toáte de nu se vor fáce,
anco mai cu multul de cat ai poftit, atuncé amatiél'a*) despre
mine sa o tíi.

Asié dára cu atát'a, cuvintele si voroávele între dînsii puin-
du-se si cu lucrul a le seversí remaind, cinesi la ale sále se

*) Credemu co autorulu a vrutu sa scrie : *amagéla*

dusera. Iara Biholul cotra Corb cárte intr'acest'a chip scrise :
 Biholul Cinei, Corbului Délulilor, sanetáte !

Pentru pricin'a intre tino si intre Inorog, pre cáré cá sa o cáut si sa o ispravesc láre m'ai rugát si ori in ce chip o voi alége, asié sa si fác, voe sloboda mi-ai dát, iáta cu puçine cuvinte vei sci, ca lucrul la acias't'a au vinit : Ori din tuléele Corbului trecut, ori dintr'ale lále, in tot anul Inorogului pátru mii de tulée sa dái, adeca in toáte trii lunele cate o mie, si tuléele sa nu fie négre de pe spáte, ce albe de pre supt pantece zmulte. Din toáte cuiburile, cate Corbul trecut au avut si acmù in monárhii'a pásirilor se afla, a trii'a párté in putére si obladiuré Inorogului sa se dé, coci acestor'a adeverát si drept moštenitoriu a fi se cáde. Apoi pre piiálé Boului, elontiu teu sa nu mai amble, nici in monárhii'a dobitoácelor sa te mai amésteci.

Acésté noi am ales (mácar-ca cu totii scim, ca mai multa si mai máre párté dreptáté lui ar pofti) ; acias't'a de folosul obștii si de odihn'a tá a fi sfatuim ; deci intr'acest'a chip cu dñsul prietesiugul a legá de vii vré, chiár si adeverát spre intaritur'a asiedimentului respuns sa ne dái, cá impreuna cu Camilopardálul si cu alti ai tei, cárii aici se afla, cuvent statatoriu sa dam si sa luám, si alta mai mult lucrul a cercá si a zbáte nu mai ispití ; [«Ca lénesiul mai mult aliárga si scumpul mai «mult pagubésce»].

Corbul, de acésté intielegénd, cum mai curend inapoi respuns cá acest'a trimáse :

Pentru cate mi-ai scris foárte bine am intieles ; deci vii sci ca acésté toáte, cu toála inim'a priimindu-le, le intaresc si le adeveresc si dupo al vostru asiediment cu fápl'a a le pleni nevoitori vom fi, numai si eu acias't'a deosabit poftesc, cá tuléele, cárite pre an voi dà, nu supt numele dariii, ce supt chipul dá-rului sa fie ; pentru cuiburi asijderé vre o scrisoáre la mijloc sa nu se fáca, pentru cá sa nu se intieliága, ca doára vre odane-oára supt mân'a noástra fiind, acmù de supt mân'a noástra au esit.

Că această Corbul și contra Camilopárdal scrise și pre amendoi tãre îi rugã, cã foarte nevoitori fiind, sa nu cum-vã lucrul neispravit sa remae, pentru cãrã, hãr și mãre prietesiug de la dîn-sii vã cunoãsce, a carui'a multiemita și respãtãre fõra zabãva și pre lãrg o vã fãce.

Respuns cã acest'a Biholul luand, impreuna cu Uleul la Camilopárdal se dusera, pre cãrile in multe feliuri rugandu-l, (coci precum mai sus s'au pomenit, la adunãrã dîntã mãniindu-se, de lucru mai se parasise) il poftiã, cã pre Inorog sa poftesca și sa-l indẽmne, cã celã ce la mijloc se pun sa priimãsca.

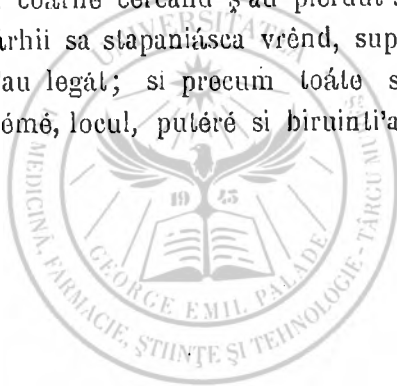
Deci Camilopárdalul, de o pãrte adãogerã obrocului vedind, (coci aciast'a anco de de-mult i se giuruisa), iãra de alta pãrte plecãta rugamintã lor induplecandu-l, pre Inorog la sine che-mand, antei pre tãina, iãr apoi și la ivãla, cu multe chipuri și tropuri ritoricesci pãcã laudã, iãra vrãjb'a lui, [«Ca ritorii mai «a aflã nu pot»]; apoi inim'a Inorogului cu alte feliuri de dulci voroãve și giuruintie a domoli incepũ, pene mai pre urma la deschiderã cuventului viind, Corbul din mẽndrii'a lui la cat s'au lasãt îi spunã și precum atãt'a dãre pre an sa dã priimẽsca, îi dicã; asijderã, crescẽnd drãgostã, precum și dãrurile vor creșce îi giuruia.— De ciã, de socotesci (dice) ca-çi sînt priiãtîn, cu-ventul și sfãtul priiãtînului teu ascultand, acẽstã de aciasta dãta de la Corb priimẽsca; acẽstã facẽnd, pãre-mi-se, ca nu vîi gresì.

Asiã dãra de o pãrte Camilo-pardãlul, de alt'a Biholul și cu Uleul il rugã; Inorogul, anco pre o pãrte de viãtia primejdioãsa superãt și saturãt fiind, iãr pre alta pãrte indemnãrã și poft'a priiãtînilor a calcã neputẽnd, pre pomenitele conditii asiedimen-tul pacii priimì.

Dupo acẽi'a cu totii de acolã sculandu-se, iãrasi la locãsiul Bivolului se dusera, unde toti Dulaii, Ogãrți, Coteii impreuna cu Uleul adunandu-se, pre cinstã numelui și pre credinãtã cuventu-ii le gamentul pacii asiediãra, (coci pre numele Vulturului ce-

resc a se legă amendoi nu priimira), [«De vréme ce cine a să «cinsle nu pazésece, a celor ceresci de-abiiã vã cunoásce»]; apoi cu totii sculandu-se, cu căpetele plecate, copitele Inorogului sarulã. Inorogul ancosi imbrașesindu-i, precum i-ar sarulã si semn de păce li-ar arelã, cu cinsle ii priimiã; si asié intr'acest'a chip vrãjb'a de 1700 de ani intre Corb si intre Inorogor, sfersitul isi luã.

Iãra toãta cuprinderé istoriiei acestii'a acias't'a éste: Ca Vulturul si Leul de putérnici imperáli vrend sa se slaviásca, muscele ii batgiocurira; Vidr'a cu nesciinti'a in foricire petrecénd, cu sfátul fora vréme, cine sa fie o pricepura si dintr'amendoãé monárhiile o izgonira; pre jigãniile si pásirile vicléne Liliíacul le batgiocuri; Camil'a coárne cercand ș'au pierdut si urechile; Corbul, in doãé monárhii sa stapaniásca vrénd, supt cé pre an däre mai micului seu s'au legát; si precum toãte sfersitul seu au, asié si dreptáté vrémé, locul, putéré si biruinti'a să isi áfla.

IARASI CONTRA CITITORIU

Aminte, cinstitule, im aduc, ca in radecin'a cartii, am[?] fost giuruit, precum scâr'a a numerelor si cuvintelor streine talcuitoare la sfersit, iâra a numerelor păsîrilor si dobitoácele si alâlte supt alte numere suppusa dezvelitoare, la inceput vom pune; ce dupo-gresiála, mutand socotéla, (ca si de pe acias'ta semnul slabiciunii noástre vii puté cunoásce), mutát'am si scarile si pre un'a in locul alti'a am asiediat. Contra acias'ta, macár ca dezvelire numerelor aévé giuruim, inse de beteji're inimilor foarte ferindu-ne, dezvelind le acoperim si acoperindu-le le dezvelim, precum sémnele arithmeticaí destul te vor invetiá, in cárile puçin ostenindu-te, ce vii cercá, vii aflá, si a noástra pène intr'atal'a feriála de nu vii laudá, ancáilé nu vii de tot defaimá, pontru cáré toála buna vrére in mesurat'a-ti intielepciune lasam.

Iá aminte, ca scâr'a acias'ta nu dupo randul az-buchelor, ce dupo numerul fécêlor ambla.

SCAR' A

a numerelor si cuvintelor ieroglificesci talcuitoare. *)

	<u>Pag.</u>
Zidire Vavilonului	Incepatur'a reutatilor 25
Semirâmis	Poft'a izbendirii strâmbe.
Râiul spendiurat.	Fericire nestaruitoare.
Evfrâthul	Nesatiul lacomii.
Leul	Parté Moldoveniâsca.
Vulturul	Parté munteniâsca.
Jigânie.	Tot nêmul moldovenesc 26
Pardosul	10. 800. 100. 3. 1. 20. 8. 2. 70. 100. 50. 20. 400. 30.
(Iorgachi Vornicul	И ѡ р г а к н њ о р н к с а)
Ursul	2. 1. 200. 8. 30. 10. 5. 2. 70. 100. 50. 8. 20. 400. 30.
(Vasilie Vornicul	В а с и л и е в о р н и к с а)
Lupul	2. 70. 3. 4. 1. 50. 600. 1. 300. 40. 1. 50. 400. 30.
(Bogdan Hatmanul	Б о г д а н Х а т м а н с а)
Vulpé	10. 30. 10. 5. 200. 300. 2. 30. 50. 8. 20. 400. 30.
(Ilie Stolnicul	И л и е Г т в л н н к с а)
Ciacâlul	40. 1. 20. 200. 400. 300. 400. 200. 5. 100.
(Macsutu Serdarul	М а к с у т с Г е р)
Mâti'a selbâteca	10. 30. 10. 5. 20. 1. 300. 1. 20. 400. 7. 8. 50. 70.
(Ilie Cantacuzino	И л и е К а т а к с з н н о)

*) In acêsta scara, spre a inlesni explicarea testului, amu adaosu între parenthese, sub fia-care d'in numirile de animale si passeri, care sunt explicate prin cifre arabe, litterile cyrillice care, corespundiend cu acelle cifre, intocmescu numele persônnei insemnate; ér sub însasi denumirea animalului séu a passeri, amu transcrisu, cu littere latine italice, acelle nume, implinindu, cu littere drepte, lacunele si errorile întêmplatóre d'intr'insele

Păsire	Tot némul muntenesc	26
Brehnácé	20. 800. 200. 300. 1. 50. 300. 8. 50. 200. 300. 70 30.	
(<i>Costantin Stol-</i>	К W C T A H T H H C T O A	
<i>nicul</i>	50. 8. 20. 400. 30. H H K S A)	
Sioimul	9. 70. 40. 1. 80. 70. 200. 300. 5. 30. 50. 8. 20. 400 30.	
(<i>Thoma Postelnicul</i>	Φ O M A Π O C T E A H H K S A)	
Uleul	200. 300. 5. 500. 1. 50. 80. 1. 600. 1. 100. 50. 8. 20. 400. 30.	
(<i>Stefan Paharnicul</i>	С T E Φ A H Π A X A P H H K S A)	
Cucunoz	40. 8. 600. 1. 8. 200. 80. 1. 300 1. 100.	
(<i>Mihai Spatar</i>	M H X A H C Π A T A P)	
Corniul	100. 1. 4. 400. 20. 1. 50. 400. 30.	
(<i>Raducanul</i>	P A A S K A H S A)	
Hărētiul	100. 1. 4. 400. 30. 3. 70. 30. 5. 200. 20. 400. 30.	
(<i>Radul Goleseul</i>	P A A S A Γ O Λ E C K S A)	
Balabánul.	200. 5. 100. 2. 1. 50. 20. 1. 300. 1. 20. 400. 7. 8. 50. 70.	
(<i>Sierban Cantacuzino</i>	С E P K A H K A T A K S X H H O)	
Blendēul	200. 5. 100. 2. 1. 50. 30. 70. 3. 70. 500. 5. 300. 400. 30.	
(<i>Sierban Logofetul</i>	С E P K A H Λ O Γ O Φ E T S A)	
Monarhie	Tiara, Publica.	
Câni	20. 1. 80. 8. 20. 5. 600. 1. 50 30. 5.	
(<i>Capicheaile</i>	K A H H K E X A H A E)	
Ogári	20. 1. 30. 1. 100. 1. 200. 8.	
(<i>Calarasi</i>	K A A A P A C H)	
Cotei	8. 200. 20. 800 1. 4. 5.	
(<i>Iscăde</i>	H C K W A A E)	
Bursuc.	30. 400. 80. 400. 30. 2. 70. 100. 50. 8. 20.	
(<i>Lupul Vornic</i>	Λ S H S A P O P H H K)	
Nevastuic'a	500. 1. 300. 1. 4. 5. 4. 400. 30. 400. 8.	
(<i>Fat'a Dedului</i>	Φ A T A Δ E Λ S A S H)	
Guziul orb	4. 5. 4. 400. 30.	
(<i>Dedul</i>	Δ E A S A)	
Sioárece	400. 100. 200. 5. 20. 5. 30.	
(<i>Ursechel</i>	Υ P C E K E A)	

Corbul 2. 1. 200. 1. 100. 1. 2. 1. 2. 70. 4. 1. 26
 (Basaraba-Voda Б А С А Р А К А Р О Д А)

Alâte numere de pásări sau de dobitoăce, cările se pomenesc, sau nici vre o semnăre nu au, şan căré este sa aiba însemnăre la locul se vă pomeni.

Păsăre rumpatoăre . . . Rudeni'a si boerimé celor mări a Munténilor.

Jigănie rumpatoăre. . . Boerimé si cei mai mări a Moldovénilor

Jigănie venatoăre si de

venát . . . . . Boerime mai de gios a Moldovénilor.

Păsăre venatoăre si de

venát . . . . . Boerimé mai de gios a Munténilor.

Dobitoc suppus . . . Tieranimé, prostimé Moldovénilor.

Păsăre suppusa . . . Tieranimé, prostimé Munténilor.

Caprioăr'a . . . . . 20. 1. 100. 1. 300. 7. 8. 5. 200. 300. 8. 8 . . . 27

(Caragiestii К А Р А Т Ш Е С Т И И)

Lebéd'a . . . . . 20. 70. 100. 50. 5. 200. 20. 400. 30. 2. 1. 50. 400. 30.

(Cornescul Banul К О Р Н Е С К С А Б А Н С А)

Adunăré soborului dîn-

téi . . . . . Domni'a lui Constan. Vod: dîntéi.

In săbor a se obşfi. . . Cu tolii într'un sfăt a fi.

Epitrop . . . . . Domu a fiete-carii lieri.

Liliác 40 1.100. 20.70.700. 5 2. 4. 70. 40. 80. 5.10.7 1. 4. 5. 28

(Marco Pserdo-Beizade М А Р К О В Е В Д О М П Е И З А Д Е)

Vidra 20. 800. 200.300.1.50.300.10.50.2.70. 4.1. 4. 400.20.1. 33

(Costantin Voda Duca К О С Т А Н Т И Н В О Д А Д У К А)

Bôtlănul 4. 8. 40. 1. 20. 8. 34

(Dimachi Д И М А К И)

Brebul. 40. 80. 400.100. 50. 1. 7. 80. 70.200.300. 5. 30.50 8.20. 36

(Burmaz Postelnic И Б Р Н А З П О С Т Е Л Н И К)

Monarhii'a celor de apa Tiarigradenii. 38

Navoadele . . . . . Lucrurile 300. 400. 100. 300. 7. 5. 200. 300. 8.

(Lucrurile turcesti Т С Р Т Ш Е С Т И)

Camil'a . . . . . 40. 8. 600. 1. 30. 1. 20. 8. 100. 1.20. . 2. 8 300. 7. 1. 40

(Mihalachi Racovitzza М И Х А Л А К И Р А К В И Т Ш А)

Strutocămil'a	40. 8. 600. 1. 8. 2. 70. 4. 1.	40
(<i>Mihai-Voda</i>)	М И Х А И Р О Д А)	
Marginile gârlelor	Fanăriul Tiârigrádului.	
Caprioár'a de Arávi'a	4. 8. 40. 8. 300.100. 1. 200.20.70.20. 1.100.1.300.7. 5.	
(<i>Dimitrasco Carage</i>)	Д И М И Т Р А С К О К А Р А Т С Е)	
Epitrop Vulturului	Domn tierái 40. 400. 50. 300. 5. 50. 5. 200. 300. 8.	41
(<i>Domn tierái muntenești</i>)	М С И Т Е Н Е С Т И)	
Sylloghismul	40. 1. 7 8 30.10.5. unu'a si 4 70.40.50.10.5. altu'a.	
(<i>mazilie unu'a si domnie altu'a.</i>)	М А З И Л И Е Д О М Н И Е)	
Că asin'a despre măica	Viti'á buna, cáré se tráge despre măica	43
Cotiofán'a	3. 100. 1. 40. 1. 300. 8. 20 400. 30. munteneșc	55
(<i>gramaticul munteneșc</i>)	Г Р А М А Т И К С А)	
Cornul cel de putere	Pecété domniui mold.	56
Pováti'a Leului	Jélé si trágeré némului mold.	
Bréul ars	Este meidénul pe ceriu de la Zodiácul rácului pêne la al capricornului.	59
Cadéré la gramatica	Slovenésce <i>padej</i> , latinésce <i>casus</i>	60
Moimáti'a	Chipul voroávii 40. 400. 50. 300.5.50 5. 200. 300. 8.	61
(<i>Chipul voroávii muntenești.</i>)	М С И Т Е Н Е С Т И)	
Coșcodánul	2. 1. 20. 1. 100. 5. 200. 20. 400. 30. 1. 3. 1.	
(<i>Vacarescul Aga</i>)	В А К А Р Е С К С А А Г А)	
Papagái'a	80. 1. 80. 8. 20. 70. 40. 50. 5 50. 70	62
(<i>Papi Comneno</i>)	П А П И К О М Н Е Н О)	
Privighitoáré.	20. 1. 20. 1. 2. 5. 30. 1.	63
(<i>Cacavela</i>)	К А К А В Е Л А)	
Cinci glásuri a lui Porfirie	Temeiul loghical, némul, chipul, deosabiré, hiris si tēmpláré	64
Scoál'a lui Dioghenis	Se chemá filosofi'a caniásca, cárii toate lucrurile firesci dicé ca n'au rusine	67
Parintele Planetelor	Soárele.	73
Coárne că a Boului.	Luáré domniui, adáogeré puterii	93
Rísul	40. 8. 600. 1. 30. 1. 20. 8. 100. 800. 200 5. 300	95
(<i>Mihalachi Roset</i>)	М И Х А Л А К И Р О С Е Т)	
Pestriciune si picaturi	Meștersiuguri si viclesiuguri	96

Stabl'a finicului a apucà	Cinsté numelui a caștigà	97
Din Camila in pásire		
a mutà	Din Moldován Muntén a fáce	101
Alégeré dintr'alálta mo-		
narhie	Pribegii'a din tiár'a sà.	
Din dobitoc pásire	Din Moldován Muntíán	102
De la pásiri aripi, iár de	Dela Munténi agiutoriu, iár de la Moldo-	
la dobitoáce coárne.	véni domnie, buôr.	
Cercand coárne ș'au		
pierdut urechile	Poftînd domnie si-au pierdut mosfi'a	
Cercand pásire a fi, nici	Vrend a fi cu Munténii au esit si din Mol-	
dobitoc numai poáte fi	dovéni	
Hameleon.	200.20.1.100.30.1.300.1.20.8.100.70.200.5.300.	104
(<i>Scarlatachi Roset</i>	С К А Р Л А Т А К И Р О С Е Т	
Véveriti'a	40.1.50.70.30.1.20.8.100.70.200.5.300.	
(<i>Manolachi Roset</i>	М А Н О Л А К И Р О С Е Т	
Coracopardalis, Pardos		
facut Corb.	50.5.20.400.30.1.8. ficiorul lui 10.800.100.3.1.20.8.	105
(<i>Neculai ficiorul lui</i>	Н Е К С Л А Н	
<i>Iorgachi.</i>	И В Р Г А К И	
Capusi pline de sînge	Pungi pline de bani.	
Vrémé foámelii	Domnii'a 4.400.20.10.8.2.70.4.1 celui betrán.	
(<i>Domnii'a Duchii-Voda</i>	Д С К И Н Р О Д А	
Cacaráz'a Camilii	Banii ce ar strînge 40.8.600.1.8,2.70,4.1.	
(<i>Banii ce ar strînge</i>	М И Х А Н Р О Д А	
<i>Mihai-Voda.</i>		
Din-afára de grájđ	Afára din trébele tierèi, curtii.	
Gándácii	Datornicii de la Tiárigrad.	
Pestriciuné Rîsului pe		
supt pantece , iára	Acest'a la nume om bun, iára la fápt intr'a-	
spináre tot intr'un per.	scuns vicián si reu.	
Sác de nuci	Voe sloboda, fála desiárta.	
Haráriu de hêmeiu	Ocn'a de sáre, camarasie de ocna.	
Coád'a, mai de nainte		
taiáta, sa-i pue	Boerii'a, din cáré erá mazil, sa-i dé.	

*

Florile, vapsélele Hame- leonului daruite	Voe sloboda minciuni, viclesiuguri a fáce si a scrie	106
De poám'a Helgii multi dintii isi ascutiã	De nunt'a ei multi nedejduã.	
Finicul in focul seu mu- rind.	Cel'a, ce in necázul seu se pedepsésece si se mangae	107
Tintiári, grieri, albine. fornicile, musitiile	Cantareti de nunta, fete si nevéste, cárile poárta dántiul.	108
Broáscele si broáteci	Tigánii alautári si cobzári, aceşte locuesc in Broscéni.	
Evfráthul Evropii	Dunaré.	
Din céle cu soldii.	Din Galáti, unde éste bisugul péscelui.	
Nevásta ficioára, ficioára nevásta.	Péne a nu se maritã erã nevásta, iára marítandu-se au esit fáta.	
Peste siése vremi roá- d'a sa-i coboára	El sterp fiind, ea peste siése ani sa pur- ciãdia gré.	
Pátul nevapsit	Sémnele ficiorii nealláte, nearetáte.	
Dilele de fier in vécul de aur	Vrémé turburáta in fericire intoársã.	110
Laconéscé.	Pre scurt si deplin ar grai ce ar trebui.	111
De pre unghé Leul	Din puçin mult, de pre mic máre a cu- noásce	114
Semnul biruintii între coárnele Táurului	Semnul crucii între coárnele Buóruului.	120
Bárlogul	Cás'a, locásiul, sátul de mosie.	121
Irod, Inorog, Monoche- ros el. (<i>elínesce</i>)	4. 8. 40. 8. 300. 100. 1. 200. 20. 70. 2. 70. 4. 1.	122
(<i>Dimitrasco-Voda</i>)	Α Η Μ Η Τ Ρ Α Σ Κ Ο Ρ Ο Α Α)	
Filul, Elefandul, el.	1. 50 300. 10 800. 600. 8 2. 70. 4. 1.	
(<i>Antiohi-Voda</i>)	Α Η Τ Ι W Χ Η Ρ Ο Α Α)	
Cetáté Deltii	Udriul, zidíul cetatii in chipul deltii	123
Inceputul a, sfersitul s.	1. 4. 100. 10. 1. 50. 70. 80. 70. 30. 8 200'	
(<i>Adrianopolis</i>)	Α Α Ρ Ι Α Η Ο Π Ο Α Η C)	

Ap'a lui <i>M</i> , ap'a lui <i>A</i> ,	
ap'a lui <i>T</i>	40.1.100.8.200.1., 1.100.300.1., 300.400.50.300.7.5. 123
(<i>Maris'a, Art'a, Tunge.</i>	<i>Μ α ρ η σ α, Α ρ τ α, Τ σ η τ ζ ε</i>)
Vulturul ceresc	Dumnědiěu parintele 124
Tăurul ceresc	Dumnědiěu fiul.
Căpişté Epiorchiii	2: 30. 1. 600.200. 1. 100. 1. 10.
(<i>Vlah Sarai</i>	<i>Β λ α χ ε ρ α ι</i>)
Muntii	Căsele, portile Turcilor celor mări.
Codrii	Căsele, portile mai mici.
Camilopardalul	1. 30. 5. 600. 200. 1. 50. 4. 100. 4. 200. 40. 1.
(<i>Alehsandros Ma-</i>	<i>Α λ ε χ σ α η α ρ α σ Μ α</i>
<i>vrocordat</i>	2. 100. 70. 20. 70. 100. 4. 1. 300.
	<i>κ ρ ο κ ο ρ α α τ</i>)
Hrysmos	Găndul, invetiatur'a si avanii'a Portii.
Povesté Camilopardalu-	
lui pentru ap'a Nilu-	Minunáta lacomii'a Portii si viniturile im-
lui	peratii turcesli 125
Căpişté Pleonexiii	Imperatii'a 300.400.100.20.400.30.400.8.
(<i>Imperatii'a Turcului</i>	<i>Τ σ ρ κ σ λ σ η</i>)
Cetáté Epithinii	Inim'a, omul lăcom, sãu lumé. 126
730 stělpi	Dilele si noptile intr'un an 127
24 de mile	Lunele de di si de noápte.
Pátru utilie	Pátru parti a anului.
Nu moharhie, ce publica.	Neasiediamentul stapanirilor 128
Chipurile bozilor	Multimé strimbatatilor.
Pleonexi'a	Lacomii'a, la cáré muritorii se inchina. . . 129
Venatoáré Filului cu	
hárbuzul	Meştersiugul Portii spre lucráré lacomiii. . 130
Siépte trule despre resa-	
rit si siépte despre	
apus.	Siépte dile si siépte nopti a septemánii . . 131
Trul'a cé mare din mij-	
loc	Poárt'a Veziriului, háznáo'a

- Soárele de unde rezsa- Aurul, avuti'a de pretiutinderire acolo
riiã in trula loviã . . . se stringé 131
- Aretãre ciásurilor . In toãta vrémé neparasita post'a si strin-
in trule. . . . . soáre avutiii. 132
- Camãr'a cu siépte stélpi Cetãté, tégul Tiãrigràdului pe siépte munti
Drumul planetelor . . Ulitile cetatii si giudétiele.
- Lebéda betrana . . . 80. 1. 50. 1. 10. 70. 300. 1. 20. 8. 300. 5. 100.
(*Panaiotachi Ter-* П А Н А И О Т А К И Т Е Р
gimanul . . . . . Т З Н М А Н С А)
300. 7. 8. 40. 1. 50. 400. 30.
- Voi'a voilor, putéré pu-
terilor . . . . . Voi'a, putéré dumnédiéiãasca 133
- Nilul ap'a . . . . . Adunãre si imprãstiãre lacomiii.
- Cuventul cuvintelor. . . Dumnédiéu fiul 134
- Inceputul inceputurilor. Dumnédiéu parintele.
- Sfersitul sfersiturilor . Dumnédiéu duhul sfãnt.
- Chipul bozului a privi. La slujb'a Portii, la lãcomie a intrã.
- Jirtfa . . . . . Mita, mãzda, dãruri.
- Mãn'a strimpta . . . . Saracie, slabiciuné averii.
- Iãra in mine cevã lucru
de materie nu am,
fora numai duhul, Camilopardãlul sufletul de materie si mu-
cãrile me poãrta. . . ritoriu a fi créde.
- Lut galben . . . . . Aur, gãlbeni.
- Scaun de foc. . . . . Asiediamentul, viãti'a postii si pedéps'a
lacomiii 135
- Supt picioãre cuptorãșde
arãma plin de jerãtec. Sprijiniãl'a lacomiii in avutii'a trecatoãre.
- Faclii si pára de foc . Post'a lacomiii nestémperãta,
Chip véșted . . . . . Lacomii'a de rávn'a tuturor bolésce.
- Boál'a imperatésca. . Galbenãré.
- Cumpen'a . . . . . Giudecãt'a socotélii, dreptatii.
- Ahortatos, anevsplan- Pentru mit'a nesaturãta si nemilos-
nos . . . . . tiva.

Leic'a	Pung'a său voi'a lăcomului	135
Inchideré ochilor boá- zai	Lăcomii se făc a nu vidé si a nu primi dărurile.	
Puneré urechii spre ascultăre	Vor sa audia cat si ce li se da.	
Filohrysos	Robul, iubitorul aurului si mijlocitorii pentru aducéré mázdii	136
Gur'a Tartărului	Nésátiul lăcomiilor.	
Caramid'a rosie	Arám'a si alte dăruri mai proáste.	
Fântănele Nilului	Incepatur'a si invetiatur'a lăcomiilor.	
Lutul gálben pentru diu'a niagra	Bánii la nevoe	137
Fiiul meu te numésece	Lăcomii'a pe Camilopardal fiu de suflet Pau luat.	
Nebusiré apei	Adáogeré, inmultiré vinitului	138
Cetáté pre stélpi inálti ridicata	Lăcomii'a imbogatindu-se se mendrésce	140
Sorbitur'a Nilului supt pament	Furtusiágurile, cările făc lăcomii in vini- turi.	
Lăcul, bált'a Medr'a	Cheltuiál'a Vezirilor.	
Tiár'a Nigritilor	Ciát'a hadâmbilor	141
Gomvuz si Gvinea	Sáráitul imperatesc si haremul, cásele mu- eresci	
Máre despre apus	Cheltuiál'a fora sócotéla pierduta.	
Catarráctele Nilului	Zaticniál'a, oprél'a vinitului.	
Trii filosofi	Trii veziri a vremii aceştii'a.	
Pescării	Stringatorii dajdilor, cesterdári, birári.	
Filosoful ap'a Nigris din Nil a se despartii au aflat	Un vezir celé ce fora ispráva din vinitul im- peratesc se cheltuesc au aflat	142
Talcuiré hrysmosului	Invetiatur'a ce si cui sa se dé mita.	
Tiěrn'a tiparita	Bánii, ori de ce fél ar fi.	
Alb si galben intr'un loc tecsit	Lei cu gálbeni intr'un loc amestecati	143

Chip de om cu chip de om a venă.	Voi'a cui-vă cu băni a plini, a întoárce	143
Ochii intunecati cu lumin'a gălbena se deschid.	Gălbenui deschid ochii lácomului.	
Cuvintele scumpe si sfinte	Lucrurile gréle si dupo placére.	
Slove menunte, tablitie rôtunde	Moned'a, bănii de tot féliul.	
Piei de jder cu tiérna alba.	Bláne de sobol si pungi cu lei.	
Jirt'ă giuruita in alb cu negru muruita	Pentru mit'a giuruita zăpis au cerut.	
Picaturile nêgre.	Pecetile zăpisului.	
Vrajitorii	Cei ce au putére la Poárta, cei ce ispravesc.	
Luna si soáre	Argint si aur.	144
Muntele si copáciul cel mai máre	Chipul, cările éste mai putíncios.	
Holbur'a in munti	Zorbálicul, razmiritia in Tiárigrád.	
Coád'a Paunului	Cuc'a, căré pun Domnii in cáp.	
Coárnele Boului.	Castánul de la imperátul de domnie.	
Leul cereşc	Is. Hs. Mantuitoriul lumii	146
Bort'a in máluł stancai.	Ascunderé in cas'a 40.400.500.300.8.400 30.400 8.	155
(Ascunderé in cas'a Muftiului. . . . .)	М с р т и с л с и	
Intunecáre Soárelui	Lips'a bănilor, pentru căré pásirile au prins pe Liliác	
Vétrelile corabii si funele.	Temniti'a robilor de la Catárga; Tersanáo'a unde au pus pe Liliác	156
Povésté corabiáriului cu Dulful	Pátim'a avutului mendru dupo cuventul cel bun a sarácului.	
Esiré Liliácului din vétrele.	Scapáre lui de la Catárga	157
Monocheroleopardális	20. 1. 50. 300. 5. 40. 8. 100. 2. 70. 4. 1.	162
(Cantemir-Voda . . . . .)	К а н т е м и р б о д а	

Albinele	Tieránii de dájde, birnicii	164
Trantorii	Scutélncii.	
Máte'a albinelor.	Oránduiál'a, obicéiul, právil'a tieréi.	
Muscele	Ciocoimé, slujile boeresci.	165
Taunii	Curténii, Aprodii si alálti asémené acestor'a.	
Viespile	Sünénii, darabánii si alálti lüfegii.	
Tiár'a campilor	Craii'a lesiásca	166
Ostrovol Critului.	Unde jigánie farmatoáre dic ca nu se afla.	167
Ográda incungiuráta cu apa láta	Ostrov de máre.	168
Moli'a din bláne	1. 9. 1. 50. 1.200 10. 5.80. 1.80. 1. 7.800 400 30.400.	
	(<i>Atlanasie Papazoulu</i> $\text{Α} \text{Τ} \text{Α} \text{Ν} \text{Α} \text{Σ} \text{Ι} \text{Ε} \text{Π} \text{Α} \text{Π} \text{Α} \text{Σ} \text{Υ} \text{Λ} \text{Σ}$)	
Cursa, látiuri.	Ciausi, miubásir, armási	169
Mreja	Fermán, porunca stapaniásca.	
Horbur'a, vivorul	Rascoál'a, sculáre asupr'a imperátului.	
Dialuri si munti.	Norodul Tiárigrádului.	170
Stanci si copáci.	Norodul Udriiului.	
Siépte Hatmáni	Siépte munti a Tiárigrádului.	
Movilitie	Norodul de pre lúnga Tiárigrád, de afára.	171
Robii'a dobitoácelor	Vinire Moldovenilor la Tiárigrád	172
Grumázii Boului.	Numele Bogázului de la Tiárigrád.	
Pretiul robii.	Cheltuiál'a, cáré li s'au adáos la Tiárigrád.	173
Gárlele apelor	Sátele pre din-afára Tiárigrádului.	
Coád'a Paunului cotra coárnele Boului	Cuc'a dela imperát cotra Caftánul ce luáse.	
Pénele rosii	Cabánili'a de domnie	174
De vapsál'a gálbena dé- getele a se vapsi	Mán'a a se implé de mita.	
Siopron	Curtile, scáunul domnilor mold.	
Giungherile, meserni- liele in dobitoáce	Prád'a, jácul boiárilor in cei suppusi.	
Ren, ah, cápul, oh, vái, ai	Mosii'a Strutocámilii, de unde numele i se tráge	175
Ielcován	Calarasiu, olacár de Tiárigrád	180

Boul	4. 70.50. 8. 90.30.400. 3. 400.500. 5. 300.400.30 .	182
(<i>Donicî Logofetul</i> . . . . .)	Д О Н И Ч Л С Г С Ф Е Т С Л)	
Lebéd'a	40.80. 1.50 400.30 20.70.100.50. 5.200 20.400.30.	
(<i>Banul Cornescul</i> . . . . .)	М П А Н С Л К О Р И Е С К С Л)	
Avend de nu và avé, neavend de và avé .	El sterp fiind, ea copii de-i và násce.	
Stihiile.	Tierêle	183
Vezduhul, a pásirilor .	Munteniásca.	
Pamentul, a dobitoá- celor	Moldoveniásca.	
Razboiul lighioilor mici cu céle mári	Pohárniré prostîmei asupr'a celor mári, ce facuse unire	185
Povésté Brehnácii co- tra tot theátrul	Pilda cotra dis'a : Cine fáce, fáci-i-se.	190
Sîmcéo'a muntelui, cur- te de om máre, cáré nu se poáte calcá .	Curte de om máre, cáré nu se poáte calcá.	202
Prundiş	Cásele de pre márginé Boázului din-afára de cetáte.	203
Gur'a potîcai.	Poart'a cetatii, cápetul ulitii.	204
Crocodil	Hásechi, pristavii Bostángiilor	205
Nilul poáte fi.	Bogázul, limánul, cárile mérge pene la Vla- hern'a.	
Falcile Crocodilului.	Inchisoáre la Bostangii, Caichaná.	
Hirisia istorii'a Hamele- onului	Cáre precum éste jigánie aráta.	207
Incleitur'a muscai asu- pr'a limbii	Napaştile, cárile scornésce asupr'a patîmá- silor.	
Hrán'a	Agonisíta drépta.	
Vezduhul, aerul stricát.	Cámat'a, dobend'a bánilor	208
În floáre ce-i sta de nainte, intr'acéi'a se muta	Cu cáre viclián se tumpina, cu acel'a par- taş se fáce.	
Fécele a'si schimbá	Viclesiugurile a'si mutá.	

Hirisia talcuire schimbarii fecelor hirisiului Hameleon.	Cé din fire aretare, cáre talc n'are.	20
Groáz'a dátului cuvent.	Chizésii'a pentru dátorie.	
Innotátul apii.	Tréceré cu caícul	209
Sám aerul, dátorii'a si saracii'a Hameleonului	Datorii'a si saracii'a Hameleonului.	
Intoárceré la viátia, imbogatiré.	Imbogatiré, avut a-l fáce.	210
Munti de aur cu pietri de anthrax.	Adeca giuruintia, cáre nu éste de dát.	
Remásul barbátului cu trantítur'a muerilor.	Este povéste, ca vrend doáe mueri sa se trantésca, dicé, ori cáre s'a birui sa fáca voi'a barbátului; barbátul indáta a se gatí inepend, éle dicé : Ce te gatesci? El respunse : Ori asié, ori asié, eu tot voi sa dobendesc	218
Pild'a acias't'a và sa se intieliága, ca ori cum lucrul s'ar templá, tot pe voe éste sa fie		
Díalogul Inorogului cu Siويمul.	Incepatur'a Istории.	229
Povésté náscerii, créscerii, suirii	La stapanire a parintelui Inorogului	232
Din parintii oáe	Din oámeni buni, proști; din stepën'a mai de gios.	
Aréte vértos	Bun vitiáz.	
Lupt'a cu Lupul.	Razboáele, cárule au avut cu Tatarii.	
Mutáre in Lup	Numele ce i s'au schimbat 20.1.50.300.5.40.8.100.	
(Numele ce i s'au schimbat Cantemir.	КАНТЕМИР)	
Razlețu prin munti	20.1.80.8.20.5.600.1.5.30 1.300.7.1.100.8.3.100.1.4.	233
(Capichehae la Tiarigrad	КАПИКЕХАЕЛАТИАРИГРАД)	
Lupt'a cu Pardosii	Razboáele cu Șfedii, in tiár'a lesiásca.	
Biruinti'a Leului.	Stepën'a domniii a dobendí, cáp peste toáte dobitoácele a fi.	234

- Cu intielepciune dobi-
 toácele a giudecá . . . Cu dreptáte si cu cinste domni'a a tiné . . . 234
- Sigiát'a lutului . . . Slabiciune firii 235
- Templarile tièrni . . . Závisti'a oámenilor.
- Cõtra céle de sus lõcá-, Din viát'i'a trecatoáre in cé vécínica a se
 sie a se mutá. . . . . mutá.
- Leu intre stéle . . . Sfánt in ceriu.
- Lacomii'a din fire . . . Post'a sciintii si a cinstei numelui 236
- Mren'a . . . . . Fat'a lui 2.1.200.1 100.1.2.1.2.70.4.1.
 (*Fata lui Basar'aba-Voda.* . . . . . Б а с а р а б а в о д а)
- Pre talháriul chelár a
 fáce. . . . . Pre nepriát'ín ruda si de-cása a fáce.
- Mérgere Inorogului la
 muntii Grumázii Bou-
 lui . . . . . Mérgere lui din tíara-si la Tiárigrád 237
- Singeroáse, pungi de
 báni din sudorile sa-
 rácilor . . . . . Pungi de báni din sudorile sarácilor 238
- Descantecul buiguirii . . . . . Cuventul si lucrul facut pe táina si peste
 sciinti'a altor'a. 239
- Lindini, paduchi, lipi-
 tori, cárcei . . . . . Streinii si cárrii nu sînt de tíara.
- Cuiul batut . . . . . Lucrul ispravít, domni'a lui 20.800.200.300.1.50.
 (*Domni'a lui Costan-* . . . . . К в с т а н -
tin-Voda. . . . . . 300. 8. 50. 2. 70. 4. 1.
 . . . . . Т и н в о д а)
- Jirtfe singeroáse. . . . . Mita, mázda dáta din spátele altor'a
- Páz'a Bõtlánului la
 gârle . . . . . 20. 80. 8. 20. 5. 600. 1. 5. 30. 8. 20. 400. 30. lui
 (*Capichehaelicul lui* . . . . . К п и к е х а е л и к с л
 . . . . . 4. 8. 40. 1. 20. 8. 241
 . . . . . Д и м а к и)
- Dimachi.*
- In lumina ponegrit . . . . . In adevèr si in dreptáte necunosculatoriu .

Boii, vácile, herghelii'a cu fier si cu foc a árde	2. 1. 20. 1. 100. 8. 300. 400. 30	241
(<i>Vacaritul.</i>	R A K A P H T S A).	
Soldii pésceleui a ráde .	Báni captusiti, minciunosi o fáce	
Pupaz'a	2. 5. 100. 3. 1.	243
(<i>Verga.</i>	R E P T A).	
Tiár'a gemenarii . . .	300. 7. 1. 300. 1. 30. 300, 7. 1.	
(<i>Ciatalgá.</i>	T Z A T A A T Z A)	
Curtile funii, sátul fur- cai	Spendiurătorile.	
Fora povátia la ostroá- vele fericitilor a méрге	Fora sciintia locul adeverului a aslá	248
Bozul focului.	Sláv'a lumii	251
Focul, jerátecul	Binele si desfatarile lumii.	
Oáa de siérpe	Minciunile scornite	252
Arsur'a mátielor. . . .	Pedéps'a a sciintii réle intr'ascunsul inimii.	
Esiré puilor prin pan- tece	Viptul minciunilor, ocár'a, cáré peste voe vine.	
Pásiré niágra	20. 70. 100. 2. 400. 30	253
(<i>Corbul.</i>	K O P K S A)	
Pénele cadiute	Scadéré puterii.	
De sus in prapáste ca- déré.	Din mendrie tréceré in ocára.	
Recet'a lécului boálei Hameleonului.	Neputúnti'a intoárceii firii spre bine	254
Mán'a de aur.	Soárele	257
Dégele de trandafir. . .	Rádiele soárelui rosii de dîminiátia.	
Culégeré florilor din munti	Cand rádiele soárelui in vervurile munti- lor lovésce.	
Manunchele albe din céle négre a alége . . .	Cand se îngána diu'a cu noápté.	

Cucosiul in vervul tur-		
nului, cările dupo	Cel'a ce dupo vréme isi muta voi'a si prie-	
vent se intoárce	tesingul	258
Apáriul	20. 400. 80. 1. 100. 400. 30. cel betran	259
(<i>Capáru</i>	K 8 n a p 8 n)	
Hersonisul Crivétiului	Crímul tataresc.	
Scoál'a, scáunul ritori-		
cai a tiné	Grammatic, scriitoriu de carti a fi	260
Drágostele Afroditii.	Iubostele spurcate, curvesci	261
Dumnédiéii	Dupo obiciuita voroáv'a poeticiásca, tru-	
	purile ceresci insemniáza	263
Vineré.	Stéo'a ciobánului, cáré antei resáre.	
Lips'a nespuserelor lu-		
mini.	Lips'a privélii frumوسilor ochi.	
Fontanele Nilului din		
ochi.	Izvoárale lácremilor neparasíte.	
Evdemonul in fáca, Cá-	La aretare priiátin, iár intr'ascuns ne-	
codemonul in inima.	priiátin	267
Cáii soárelui cu frunté		
spre apus si cáru	Adeca dupo noáe ciásuri de di, pin	
spre ursul cel mic a	Chindte	274
intoárce		
Pénele Sioimului si a		
Bótlánului.	Slugile lor	276
Vapsitorii pénelor	Schimbatorii stepenelor.	
Polêrniché	500. 1. 300. 1. 200. 300. 1. 40. 10. 8.	284
(<i>Fáta Stamii</i>	Ф а т а Г т а м и и)	
Ocheánul apusului	Moárté	287
Rótundiál'a pamentului	Inim'a omului.	
Muntele ce izvoréscé		
lápte.	Gálat'a Tiárigrádului.	
Gustáre láptelui.	Logodna spre nunta.	
Biruinti'a	2. 8. 300. 70. 100. 10. 1.	
(<i>Vitoria</i>	В и т о р и а)	

Din lápte ficioára . . .	Fáta galatiánca.	288
Nighin'a intre' gráu . . .	Minciunile intre adevér	292
Mugurul paduretiu in lultuoána	Cuventul reu in inim'a buna.	
Chipul nezugravit . . .	Sfânt'a nafráma	291
Brád in padure	Cása in cetáte.	
Nenascutul Vultur, ne- vinovátul miel, viá- ti'a a tot duhul	Sfânt'a Troitia	294
Pripoiul de aráma	Lipitur'a ocarái la nume	295
Cuvinte crunte	Legaturi cu giurament.	
Ghigáriu	Purcáriu, cel'a ce pásce dobitoácele	299
Potícile pene in diuá inchise	Portile cetatii noptilé incuiáte	300
Chéi'a a doáê monár- hii	Cetáte Beligrádul	304
Imperátul Crocodililor	Bostangi Basi, mai márele gradínárilor.	
Padzerh	Báni pentru dátorie drépta	306
Cucosiul Evropii.	200 70 30.400.30.500.100.1.50.300.7.400.	
(<i>Solul frantiu-</i> <i>zesc</i>	Г о л с л Ф р а н т з с 7. 5. 200. 20. . . . . з е с к)	315
Respintii'a a pátru cai.	Stavrodromis la Galát'a.	
In glásul Cucosiului a cantà	Limb'a 30. 1. 300. 8. 50. 1. 200. 20. 1. a sci.	317
(<i>Limb'a latínasca a sci</i> <i>Mehmed Tzelepi</i>	Л А Т И Н А С К А)	
O jigánie dintr'alta mo- nárhie	40. 5. 600. 40. 5. 4. 300. 7. 5. 30. 5. 80. 8	321
(<i>Mehmed Tzelepi</i>	М Е Х М Е Д Т З Е Л Е П И)	
Jigánie máre din os- troávele mediterráne.	20. 1. 30. 1. 8. 30. 8.	325
(<i>Calailá</i>	К А Л А И Л И)	

Dulaul cel betran . . .	20. 1. 100. 1. 40. 1. 50. 30. 8. 80. 70. 200.	
(<i>Caramanli Pos-</i>	Κ Α ρ Α Μ Α Ν Λ Η Π ο σ-	
<i>telnic.</i>	300. 5. 30. 50. 8. 20.	326
	Τ Ε Λ Ν Η Κ)	
Pétele négre in vapsá-		
I'a rosie a intoárce .	Viclesugurile de rusine a scoáte	329
Ap'a vie si ap'a moárta.	Putéré a fáce bine si reu.	
Strutocámila a pásce .	Lucrurile ei a chivernisí	330
Vultur pemintesc . . .	Imperatul 300. 400. 100. 300. 7. 5. 200. 20 .	341
(<i>Imperátul turcesc.</i>	Τ Σ Ρ Τ Σ Ε Σ Κ)	
Partaş táinelor	Partási reutatilor si pecátelor	346
Istoriográful Afroditií .	10.1.50.1.20.8.20.1.80.8.20.5.600.1.8.1	347
(<i>Ianachi Capichehaia.</i>	ΙΑΝΑΚΗ ΚΑΠΗΚΕ ΧΑΝΑ)	
Vecinul de la lácul drá-		
cului	Aproape de Lachedemonia 40.5.50.5.20.200.5.30.8.	
(<i>Aproápe de Lachede-</i>	Μ Ε Ν Ε Κ Σ Ε Λ Η)	
<i>moni'a Menexeli.</i>		
Lácul drácilor	Tiár'a Lachedemoniíi.	
Vrajitoriul despre Cri-		
vétă	200.5.100.1.200.20.5.100.400.30.	
(<i>Serascherul</i>	Γ Ε Ρ Α Σ Κ Ε Ρ Σ Λ)	
Báer	Cárte de jáloba, de rugaminte.	
Aspid'a de Palestín'a .	600. 100. 8. 200. 1. 50. 9. 70. 200.	
(<i>Hrisanthos</i>	Χ Ρ Η Σ Α Ν Δ Ο Σ)	
Vrajitoriul din partile		
Mesopotamii	4. 1. 30. 300. 1. 40. 80. 1. 50	348
(<i>Daltaban</i>	Δ Α Λ Τ Α Μ Π Α Η)	
Vrajitoriul, cárile in láp-		
tele si in spát'a oi cánta	40. 1. 200. 1. 80. 40. 80. 1. 200. 8.	350
(<i>Masap-basi</i>	Μ Α Σ Α Π Μ Π Α Σ Η)	
Dulaoáš la oi crescut		
in betranétie (inc. 600.400.100.40.400.7.300.7.5.30.5.80.400.30		358
(<i>Hurmuz Celepul.</i>	Χ Σ Ρ Μ Σ Σ Τ Ζ Ε Λ Ε Π Σ Λ)	

Vrajitoriul că ciuperc'a		
din gunoiu.	40. 5. 600. 40. 5. 4. 80. 1. 200. 1	360
(<i>Mehmed-Pasia</i>	Μ Ε Χ Μ Ε Δ Π Α Σ Α)	
Sfersitul cantecului Le-		
bedii	Moárté ei.	
Locul infinsorii mrejii .	10. 1. 200. 10. 8	361
(<i>Iasii</i>	Ι Α Σ Ι Η)	
Mascarà cu ochi negri .	Caraghioz, papusia de mascarà vestita	362
Un'a din Molii	7. 1. 600. 1. 100. 10. 1	364
(<i>Zaharia</i>	Ζ Α Χ Α ρ Ι Α)	
Tiár'a muntilor	Ardiálul, craii'a unгурésca	366
Plotunul	200,20.1.100.30.1.300.70.20.1.100.1.300.7.5.	
(<i>Scarlato Carage</i>	С К А Р Л А Т О К А Р А Т З Ε)	
Hirisia perigrafii'a Ca-		
milopardálului	N'are talcuire	369
Fármece	Lucrurile Portii	
Amistuire d'fámántului	Nespusa lacomie.	
Ostrovul , cárii násee		
copáci, cárii aiuré		
in lume nu se alla	600. 10. 70. 200.	370
(<i>Chios</i>	Χ Ι Ο Σ)	
Muntián	Cetatian de Tiárigrád.	
Poám'a mancáta si ne-		
inghilita	200. 1. 20. 8. 7. 400 30.	
(<i>Sachizul</i>	С А К Η Ζ Σ Λ)	
Unul din Corbi	Unul din 4.70 40.50 10.8 40.400.50.300.5.	
(<i>Unul din domnii</i>	Δ Ο Μ Ν Ι Η Μ Σ Η Τ Ε	
<i>muntenesci</i>	50.5.200.300.8.	
	Η Ε Σ Τ Η)	
Dobitoc platonicesc.	Omul dobitoc in doáé picioáre	372
Bihol de Cin'a	80.1.300.100.10 1.100.600 400.30.10.5.100 400.	
(<i>Patriarchul Ieru-</i>	Π Α Τ Ρ Ι Α Ρ Χ Σ Λ Ι Ε Ρ Σ	
<i>salimului</i>	200.1.30.8.40.400	375
	С Α Λ Η Μ Σ)	

Trup negru	100.1.200 1. portul	376
(<i>Rasa.</i>	P a c a)	
Picioáre páge	Cu caltiuni peste mestii.	
Cáp alb	Betran.	
Cuiburile	Sátele	383
Corbul mai de nainte		
de acest'a	200.5.100.2.1 50.2.70 4 1.	
(<i>Sierban-Voda</i>	G e p e a n B o d a)	
Puii	Ficiorii, nascutii.	
Pénele, arípile, fulgii	Báni si alálta avutie	384
Tulée	Lei batuti, báni, 120.	
Clontul Corbului	Bantuiál'a, závistii'a lui	385
Piiálé Boului.	Sufferél'a dobitoácelor.	
Copit'a , ...	Mána.	387

COMPENDIOLUM
UNIVERSÆ LOGICES INSTITUTIONIS

AUCTORE

PRINCIPE DEMETRIO CANTEMIRIO

INCÓPEDIOL' VNI
 VERSE LOGICES Iſſi
 tutionis
 PROŒMIOLVM

Quid queso! generis simulac peccati nos-
 tri progenitor Adá? Socia quá tibi Deus dede-
 rat te fellit? quid rogo, prolis simulq; ru-
 ina eiusdem Barens Neva? Sarpens te dece-
 pit? quod ob-cura sobolis utrumq; humana
 exordium statim posse patrav peccand; obtinuit
 ignorántia obvolvítq; nec se pœnitentes, aut de-
 ploratos veniam petít, sed proprias repellens
 cóscientias Deu' óniciv' ralu nefárii criminis ca-
 usá fuisse ostendere conabátur. Quid precor
 ínat illud quod vos Decipiens ad talé lapsu com-
 pulsit, subduxítq; defacto vestra propria demó-
 nissima malina, impudibídaq; inobediéntia.

Книга сия подарена въ университетъ архидиакону
 и студентамъ книжк. Котлеру и Коетуну въ Иѣдѣ
 5 Мая 1803 г. Исполн. Дармбурга Кеменинъ
 1783 года.

IN COMPENDIOLO
UNIVERSÆ LOGICES INSTITUTIONIS

PROŒMIOLUM

Quid quæso? generis simul ac peccati nostri progenitor Adam? socia quam tibi Deus dederat te fefellit? Quid rogo, prolis simulque ruinæ eiusdem Parens Heva? serpens te decèpit? o quàm obscura sobolis utrumque humanæ exordium statim post patratum peccatum obtinuit ignorantia obvolvitur! nec se pœnitentes, aut deplorantes veniam petunt, sed proprias repellentes conscientias Deum omniscium talis nefandi criminis causam fuisse ostendere conabantur. Quid precor erat illud quod vos decipiens ad talem lapsum compulit, subduxitque? defactò vestra propria dementissima malitia, impudibundaque inobedientia, vos rebelliosissimè Deos fieri impudentissimè desiderastis, quid plùs? cognoscere bonum, et malum, O misera perceptibilitas! ò infælix humana deitas! quo casu non tantum sine deitate sed etiam sine humanitate facti estis, et illud vobis divinitùs infusum inextinguibile lumen criminis caliginisque eius obscuritate repulistis. Quid ulterius? eccè malevolus desiderium obtinuit suum, gratulaturque pro sibi acquisitis sociis. proh intolerabilis dolor! diabolo obedistis. Domini autem ac Dei vestri præcepta conculcantes falsificastis. quid post hoc? mortifero, lethali que vulnere transfixa anima est vestra. Verum enim verò Deus, ac later clementissimus non secundum opera vestra, sed secundum immen-

sam, infinitamque misericordiam suam, istius vestri venefici morbi medicamen, non pro vestra dignitate, sed pro sua æterna charitate exhibuit, donavitque. ad hoc ut misellum in densissimarum tenebrarum abyssum labefactum intellectum revocetis vestrum, animæque vestræ reluminentur oculi et hoc quo pacto? quippè qui condidit vos creaturæ misertus est suæ, totalemque à vobis gratiam non abstraxit suam, quàm a ductoris atque seductoris obstrictissimis vinculis (si velitis) evadere possitis.

Itaque facultatem inveniendæ, et obtinendæ veritatis, atque remedium concessit, vestrum scilicet naturale lumen, illoque utentes à minoribus ad majora, ab inferioribus ad superiora, et à terrestribus ad cœlestia, usque etiam ad ipsam veræ sapientiæ cognitionem perveniatis. Ergo indubitanter non sine divino concursu, methodus hæc, nempe Logica, (quam Clavem Philosophiæ munitissimarum appellabo portarum) quæ à gravibus sapientibusque viris inventa, successorum in manus tradiderunt, recommendaruntque, quæ Sophiæ, ipsiusque conclavis immensurabilium, atque inestimabilium thesaurorum apertrix est atque manifestatrix, per quam omnes, sine qua nullus, vel aliquo modo introduci, aut ad eorum fruitionem ingredi potest. cuius introitus istis maximè delectatur, quàm aliis, amore nempe et labore, sine quibus non.

AD LECTOREM HUMANISSIMUM

Parva dicere, magna discere sapientum nobilissimam esse artem recusabisne charissime Lector? cum parva sapientum vel dictis, vel scriptis omnia prolixitatis superent montium cacumina, nam infima quasi ab aliis audiri altissima autem ab ipsis detonare erumpunt fulmina, parva quidem eorum dici patiuntur ea quæ tam speculativæ, quàm practicæ magnitudinis sub se congregatam continent quantitatem, et ad quæ grandia, vel omnia supplicantur ingentia. Quos et ipse ut potè sectator (nondum actu, sed potentia) imitatus, quæque ex particula actu, en tibi universæ Logicæ compendiolum dedicatum profero, pauca enim plurima, particulæque totum comprehendentes (ni fallor) te in ipso respirare existimo, eoque hilaritèr suscepto, ab antiquitate traditarum thesauri disciplinarum, brevi te (si incessanter compotem esse infallibilitèr sperato, et vale: — Devotissimus ac benevolus Ioannes Demetrius C. K. V. P. Terrarum Moldaviæ.

COMPENDIOLUM
UNIVERSÆ LOGICES INSTITUTIONIS

LIBER PRIMUS

TRACTATUS PRIMUS

Caput I: De Definitione Logices.

Logica est ars instrumentalis philosophiæ, quæ versatur circa voces rerum significativas, per conceptus, cuius regulis instructis rationalibus instrumentis distinctionem inter veritatem, et falsum facimus.

Caput II: De Nomine propositæ speculationis.

Nominum cognitionem Pithagoricus Timeus mensuram incognitæ naturæ, Stagirita autem facem, vel lucem rerum essentiæ appellavit.

propositio solvitur. At sciendum Deum, et Angelos non dicurrere, i. e. nec componere, nec dividere terminos, quoniam eorum cognitio non solum circa simplicia, sed etiam circa composita simplex est, et omnia simpliciter intelligunt. dicurrere autem solum homini necessè est.

Caput X : *De Termino verbali.*

Istius termini variæ sunt significativæ species. una est inarticulata, ut animalium, et hominum ut e. risus, gemitus, et simil: Alia est articulata et significativa hominis, ut Deus, alia articulata nil significans, ut blitri.. Ex istis, quædam sunt secundum instinctum naturæ, vg: gaudii, aut tristitiæ signa. aliæ vero ex instituto, vg: singulæ gentes suas confecerunt linguas secundum proprias significationes, et ad suum placitum.

Caput XI : *De Divisione Termini verbalis.*

Iste dividitur in categorimaticum, et syncategorimaticum. et syncategorimaticus in duo dividitur, scilicet, in 4, appellatos modos, et in 4 descriptiones, et omnia adiectiva, quæ res subsequuntur. de quibus suis in locis. Categorimaticus autem terminus dividitur in Complexum, et in Incomplexum. et incomplexus terminus, vel est ex abstractione et universalis, vel individuus et particularis. et individui, et particularis alius est indeterminatus, alius determinatus. Termini autem qui est ex abstractione, alius est indeterminatus et transcendens, alius determinatus. Item categorimaticus terminus vel est æquivocus, vel univocus, vel analogus, vel denominativus, vel multivocus, de quibus suis locis.

Item Categorimatici termini alius est primæ intentionis, alius secundæ. ille secundæ intentionis dividitur in 5 voces Porphi: ille autem primæ in decem categorias vide in propriis.

Caput XII : De Categorimatico, et Syncategorimatico termino.

Terminus categorimaticus, est vox articulata ex instituto per se rerum essentias significans, vg : Deus, homo.

Syncategorimaticus autem terminus est vox conjuncta cum categorimatico termino, vg: omnis, nullus, aliquis, non aliquis. p. 7
Ex isti 4 modis mens humana, duos, vg : omnis, nullus, rerum omneitati, vel negando, vel affirmando coaptat. duos autem, vg: aliquis, non aliquis, particularitati, vel negando, vel affirmando attribuit. Cætera vero res subsequuntur, ut est bonum, verum et simil :

At ne dicas casus obliquos nominum esse terminum categorimaticum, nam non perfectè, sed semisignificativi sunt.

Caput XIII : De Terminò cum, et absque complexione.

Terminus complexus est, cuius primæ constitutivæ partes separatæ aliquid significant, vg : homo, albus. Incomplexum autem terminum illum dicimus, cuius partes ab invicem separatæ nil significant, vg: de, us, ho, mo.

At ne dicas nomina composita, i. e. Aristoteles, Philippus etc : aliquid seorsim significare, quippè non tantum Syllabarum, sed etiam nominum compositorum seiunctione, quoad primarium sensum nil significant, vg: a, ri, sto, te, les, seorsim nil, sed ariston, et telos, græca ex voce aliquid significant, nulla tenus p. 8
autem Aristotelem, quoniam tales complexos terminos suis in propositionibus Logica incomplexos denominat, et simplicissimos.

Caput XIV : De Terminò abstracto, et individuo.

Terminus abstractus, est denominatio, quæ nominat terminum individuum. albedo enim denominat album. Individuus autem terminus duo complectitur, i. e. subiectum, et denominationem, h. e. papyrum, et albedinem.

Caput XV : De Termino univers. et particul.

Terminus universalis est, qui multa complectitur, et de illis prædicatur, homo enim, complectitur Socratem, Platonem, etc. Terminus autem particularis est, qui unum solum particulare i. e. atomum, nominat, et de illo prædicatur, vg: Plato, etc.

Iste dividitur in indeterminatum, i. e. quidam homo, et determinatum, i. e. Plato.

Caput XVI : De Termino transcendentali, æquivoco, analogo et univoco.

Transcendentalis terminus est, qui in omnibus est, et de omnibus prædicatur, vg: ens, res, quid bonum, et cætera similia.

Æquivocus terminus dicitur ille, cuius nomen commune est, ratio vero essentiæ alia, vg: homo vivus, et pictus. Istius multa sunt significata, vg: à sorte, à memoria, à spe futurorum, à similitudine, à causa activa, et à fine.

Analogus est, cuius nomen unum quidem est, ratio verò partim eadem, partim diversa, ut est, pedes scamni, et animalis.

Univocus dicitur ille, cuius et nomen, et ratio essentiæ est eadem, ut animal circa particularia animal :

Caput XVII : De Pronuntiatione.

Omnia quotquot dicuntur, et sunt, quædam quoad pronuntiationem sunt simplicia, quoad significationem verò composita, vg: curro, significat enim et essentiam, et operationem eius. Quædam autem è contra, vg: definitionem alicuius rei dicentes, voces quidem compositas, rem autem simplicem definimus. Quædam autem quoad utramque partem composita sunt, vg: Paulus perorat. Quædam verò è contra, et hæc, quæ absque ulla compositione dicit, necessario unam ex 10 Categoriis significat vide inferius.

Caput XVIII : De decem Categoriis.

Philosophus cum se scientificum esse desiderasset, attamen de una quaque essentia particularitèr discurrere immensurabilitatis impossibilitas dùm miserum intellectum obcœcasset suum (per successivam generationem et corruptionem entium) à mutabilibus, et deletilibus, id est, à particularibus, ad immutabilia, et indelebilia, h. e. ad universalia transmigravit, hæc enim semper eodem modo se habent. Itaque non sine maximo labore omnia quotquot in istius mundi compagine a Creatore condita sunt, universalitèr Aristoteles in decem collegit categoriis, nec aliquid dari, aut inveniri potest, quod istis non comprehendatur, quæ sunt istæ. Essentia, Quantitas, Qualitas, Ad aliquid, Ubi, Quando, Actio, Passio, Situs, et Habitus; et de unaquaque vide suo in loco.

Caput XIX : De V vocibus Porphyrii.

Istæ sic nominantur. vg : Genus, Species, Differentia, Proprium et Accidens. Differunt hæc à Categoriis, quoniam Categoriæ de rebus dicuntur, naturasque earum denotant, quod 5 voces non faciunt, istæ enim sunt tantum prædicabiles, quod simpliciter aliquid significant, et solum rationes sunt quædam prædicamentorum, ideoque rationes Logicales vocantur, quoniam in una quæque Categoria omnes istæ quinque voces inveniuntur.

TRACTATUS SECUNDUS.

Caput I: *De Nomine.*

Nomen est vox significativa ex instituto, et absque tempore, cuius partes separatæ nil significant. differt hæc ab inarticulata, vel articulata nil significante voce, vel à quibusdam, naturalibus, quæ non sunt ex instituto, ut diximus, Trac. I. C. 10. Item differt à verbo, quoniam præteritum, aut futurum tempus non significat.

Nec dicas quædam nomina tempora significantia, tempus determinare, ut e. hodiè, hora, annus, etc. ista enim secundum Arist: dicuntur esse absque actione, qua nomen caret. Idem intelligendum de quibusdam, quæ et tempus, et actionem significare videntur, ut e. cœna, prandium, etc : quippè ista sunt indeterminata. Item de verberare, amare, quæ in nominum ordine accipiuntur, et actionem, et tempus significant, sciendum quòd et ista non nominibus connumerentur, sed sunt verbalia infinita, quæ mediam incedunt viam, at nullatenus tempus determinatum significant.

Caput II: *De Verbo.*

Verbum est illud, quod prænotat tempus, cuius partes seorsim nil significant, et est sempèr signum eorum, quæ dicuntur de alio. Istud in duo dividitur, vg: in Substantivum, et

Adiectivum. Substantivum à philosophis copula vocatur, prædicati scilicet, et subiecti.

Nec dicas verbum in propositionibus necessariis tempus non significare, quoniam secundum nostram intentionem, debilis homanus intellectus æternitatem ut tempus concipit.

Caput III: *De indeterminato nomine: et verb.*

Negatio aliquando cum participio, aliquando autem cum verbo fit, vg: non est videns, et non videt. Aristo: illam cum verbo vocat indeterminatam, cum participio autem determinatam.

p. 13

Nec dicas obliqua verba esse in hac speculatione, quoniam ista cum essent obliqua tantum secundum quid actionem ostendunt, vel passionem.

Sciendum quòd vox, dictio, terminus communia sint, vox est significativa proprietatis rei, dictio est pars negationis, aut affirmationis. Terminus est pars propositionis.

Item sciendum quòd in propositione verbum aliquando dicitur nomen, et nomen verbum, omne enim subiectum propositionis vocatur nomen, prædicatum verò verbum.

Caput IV: *De Devisione orationis.*

Ista materialia, immaterialia, species figurarum, et collectionem dictionum significat. Orationis dictionum una est vocativa, o Domine! alia interrogativa, unde? Tertia optativa, fiat Domine! Quarta enuntiativa, et hæc vel est affirmativa (quam Arist: vocat, de aliquo), vel negativa, (quam dicit ab aliquo) fit tamen affirmatio aliquando vera, aliquando falsa negatio, et è contra. fit negatio vera, affirmatio autem falsa.

Caput V : De propositione.

Propositio constat ex subiecto, et prædicato, fitque vel vera, vel falsa. Subiectum est illud de quo dicitur prædicatum, prædicatum autem de quo dicitur subiectum, vg: homo est animal. hi. homo est subiectum, hi. animal est prædicatum, et impossibile est, ut eadem propositio et vera, et falsa sit, in eodem tempore, sed aut vera, aut falsa.

Propositio in 4 dividitur, in Universalem, ut, omnis homo est risibilis, in Particularem, vg: aliquod animal est rationale, in Determinatam, ut, Petrus, vel hic homo est rationalis, et in Indeterminatam, vg: homo este rationalis.

Istæ dividuntur in Categorimaticam, ut, homo est ration: et Hypotheticam, vg: si homo est, rationalis est. Categorimatica, et Hypothetica propositio, aliquando est simplex, ut est quæ habet solum subiectum et prædicatum, aliquando est cum aliquo modo, vg: homo necessariò est rationalis.

Caput VI : De Materia propositionum.

p. 15 Materiæ propositionum sunt termini, prædicatum scilicet, et subiectum, hæc in tria dividitur; vg: in Necessariam, ut potè quæ alitè se habere impossibile est, vg: homo est animal rationale. in Contingentem, vg: Petrus est albus. et in Impossibilem, vg: homo est lapis. At sciendum quod prædicatum quando non rectè conjungitur cum subiecto, est quidem ex necessaria materia, tamen ipsa non est necessaria, vg: animal est homo.

Caput VII : De Divisione propositionum quoad Materiam

Omnis propositio diverso modo accipitur. Necessaria enim dividitur in propriè, et impropiè, et proprie propositio est, ut Physica, et Metaphysica essentialis hominis definitio. Metaphysica definitio est, quæ constat ex genere, et differentia. Physica au-

tem est, quæ ad illas primas, et propriè causas spectat, vg: ad activam, finalem, formalem, et materialem. Impropiè autem necessaria propositio est, ut subscriptio hominis, quæ constat ex genere, et proprietatibus. Contingens propositio in tres partes dividitur vg: ad plus, ut pluvio vere, ad minus, ut tonitrua hyeme, ad ungvem, ut Petrus est albus. Impossibilis, in duo dividitur, in propriè, vg: homo est lapis, et impropriè, vg: qui videt, non videt. p. 10

At sciendum quantitatem propositionum fieri ex illis 4 modis, de quibus superius, qualitatem autem ex negativo adverbio, non.

Caput VIII : *De Contrarietate propositionum.*

Contrarietas est pugna duarum propositionum, universalitate aut particularitate, vg: omnis homo est rationalis, aliquis homo est idem. Item quoad quantitatem, et qualitatem, vg: omnis, nullus.

Contrarietas in 4 dividitur, vg: in contrariam, oppositam, subalternam, et contradictoriam. Contraria utramque propositionem universalem habet, attamen, unam affirmativam, aliam negativam, opposita, è contra. Subalterna habet unam propositionem universalem affirmativam, aliam particularem affirmativam, et è contra. Contradictoria unam habet universalem affirmativam, aliam particularem negativam. p. 17

Advertendum est, (ut et superius diximus) impossibile esse veritatem, et falsitatem in una propositione simul conveniri, sed quando affirmativa est vera, necessariò negativa erit falsa. Attamen in contingenti materia, et subalternis contingit affirmativas, veras, vel falsas esse, è contra. de quibus in Syllogismo patebit.

Caput IX : De Oppositis.

Oppositio latè, et minus propriè est negatio duorum ab invicem, sive realis, quando est inter duo entia, sive formalis, quando est solùm inter duas eiusdem rei formalitates.

Negationis alia est exclusiva, et impossibilis, ut calor, et frigus in gradu intenso, quæ oppositio propriè dicitur. Alia est abstrahens, et compossibilis, ut est calor, et siccitas in igne. Ex Aristo: quadruplex esse istarum genus dicitur, et probatur ex generalibus repugnandi modis. qui inter duo entia positivè, vel inter ens, et non ens negative, aut privativè, vel contradictoriè reperiuntur.

p. 18 Advertendum, ex contrariis alia sibi opponi immediatè, atque indivisibilitèr, undè immediata vocari solent. quia nullum inter se habent medium, ut, e. par, et impar. assensus, et dissensus.

Alia sunt mediata, ut niger, et albus, qui medium habent viridem, vel per negationem utriusque extremi, ut e. bonum, et malum, quæ medium habent neque bonum, neque malum. Alia dicuntur opponi secundum intensionem, et divisibilitèr, ut calor, et frigus in remissis tantum gradibus simul sunt, neque se expellunt, nisi in gradu intenso. Alia sunt moralia, ut e. actus meritorius, et demeritorius, alia naturalia, ut e. calor, et frigus.

Oppositio autem privativa fit, inter privationem et rem, et habitum. Privatio definitur. Privatio est carentia formæ, seu habitûs in subiecto apto ad talem formam, cuius carentia si non fuerit in subiecto, non vocaretur privatio, sed negatio. De privatione vulgò aiunt, a privatione ad habitum non dari regressum, saltem naturalitèr, cum præternaturalitèr non obstat.

p. 19 De contradictoriis sciendum, quod sit oppositio eorum quorum alterum negationem alterius exprimit, vg: homo, non homo, vocaturque simplex contradictio, est enim alia composita, vg: homo est animal, homo non est animal.

Igitur contradictio est oppositionum maxima, quod nullum admittat medium inter sua extrema, ac necessariò patefacto uno

destruitur aliud, nam quidquid-est, vel dicitur homo, vel non homo, suntque prorsus impossibilia etiam ab ipso omnipotente Deo. Nam Deus omnipotens dicitur, ex eo quod possit ea, quæ nullam involvunt contradictionem. æque vero ulla est potentia ad id, quod supponitur impossibile. neque intelligendum non posse Deum ex defectu potentiæ, sed propter repugnationem quam habent res ad esse in se.

TRACTATUS TERTIUS

Caput I: De Subiecto formali artis Logicæ.

p. 20 Ut in quæstionibus præcedentibus videbitur, sequitur enim intellectum ipsum obiectum Logicæ esse, non per primam, sed per secundam, et tertiam mentis operationem eius, ipsa enim Logica intellectum dirigit, ne in operando aberret. Consequenter, notabis, Intellectum non tantum inhæSIONIS artis Logices, sed etiam et directionis esse subiectum. Intellectum autem et à se ipso dirigi dicitur, quatenus dum actu operatur, reflectit enim se ad idem, ut rei faciendæ se se formet, ad rectas operationes exercendas. ita ut et ipsæ rectæ operationes sint adæquatam obiectum artis Logices. probaturque ex ipsius definitione, vg: Illud est obiectum adæquatam cuiuscunque artis, quò acquisito quiescit, nec ulterius progreditur. a pari. Ita Logica acquisito intellectu rectè operante per secundam, et tertiam operationem mentis, quiescit, ergò Intellectus rectè operans per dictas operationes quietus, est obiectum adæquatam Logices. Prob: min: veritas nascitur tantum ab intellectu rectè operante, sed sic est,

p. 21 quòd veritas sit finis rectè operationis, ergo Logica acquisito intellectu rectè operante, per 2-dam, et 3-tiam, mentis operationem quiescit, ideoque talis intellectus est Logices obiectum adæquatam.

De contrariorum obiectionibus sufficienter in cæteris nostris habetur scriptis. Attamen restat scire, quod intellectus recte o-

perans, quando etiam per secundam tantum mentis operationem (excepta prima, quæ nunquam fallit) concluditur, obiectum Logices dicitur.

Item ipsam directionem, quæ certis ex præceptis existit, obiectum formale Logicæ esse non negamus.

Igitur illud pro obiecto Logices assignari debet, quod est illius specificativum, illoque differt à qualibet alia facultate, verum enim de factò, alia præter istam non datur facultas, unde bonæ argumentationes, et cætera præcepta existent ad nostri intellectûs directionem. Consequenter, ut superius.

Sciendum, Syllogismum, vel obiectum formale Logicæ unum esse vocalem per accidens, cuius vis in vocali repræsentatur, alium autem per se, qui solum intellectûs nostri opus internum spectat.

Caput II: De Necessitate artis Logicæ.

p. 22

Sciendum artem Logicam non esse absolutè, aut simpliciter necessariam ad quemlibet actum. quia, in forma evidenti cum nulla existat difficultas, non est opus habitu Logicæ, nam ita foret inutilis, in propositionibus enim per se notis sufficit lumen naturale, vg: si dixeris, impossibile est eandem rem simul esse, ac non esse, aut ex eo quod videat lucem solarem, illiam illiteratissimus, ad iudicandum de consequentiæ bonitate, et infallibilitèr inferre potest, ergò sol est ortus. de objectionibus contrariis nil dicendum cum per se sint notæ, de quibus abundè diximus in scriptis.

Hoc tantum sciendum, artem Logicam necessariam esse, ad scientias totalitèr perfectè acquirendas, puta ad universalem physicam, aut metaphysicam, non autem ad unumquenque actum cognitionis scientificæ.

Caput III : De Cognitione, in quo et speciatim de experientia, arte, et scientia.

p. 23 Cognitionis vel est absque, vel cum ratione, vel particularis, vel universalis. Et cognitio absque ratione, et particularis est, vg: quando per experientiam, medicinæ unum tantum auxilium cognoscit, universalis autem est, vg: ut videtur in medicis qui Empirici vocantur, isti enim multa auxilia sciunt, causam autem ignorant.

Experientia autem, est memoria, et observatio absque ratione, eorum, quæ multoties, et eodem modo observata sunt.

Cognitio autem cum ratione, et particul: partem aliquam artis aut scientiæ facit. Cognitio autem cum ratione, et univer: perfectam artem, aut scientiam habet. Ars definitur. Ars est cognitio universalium cum ratione, habens subiecta mutabilia. Vel ars est collectio observationum usitatarum ad finem quemdam utilem humanæ vitæ.

Scientia definitur. Scientia est cognitio universalium absque errore, et immutabilis, ea enim quæ cognoscit, absque errore cognoscit. igitur inter artem, et scientiam hæc est differentia, p. 24 quod ars habeat subiecta mutabilia et delebilia, scientia verò immutabilia, et indelabilia De facultatibus autem animæ cognoscitivis, in suo capite.

Caput IV : De Divisione.

Omne, quod dividitur vel per se dividitur, vel per accidens. Per se, ut a genere in species, vel, a speciebus in atoma, vel ab omnibus in partes, vel ab uno ad unum, vel à voce æquivoca, quæ dividitur in diversa significata.

Per accidens autem fit divisio, vel ab essentia in accidentia, vel ab accidentibus in essentiam, vel ab accidentibus, in accidentia.

Caput V : *De Intentione.*

Duplex est intentio, et una est primaria, et per se dicta, vg: quæ separat ea, quæ à natura conjuncta sunt, puta animam, et corpus seorsim concipiens, etiam priùs antèquam ipsa a se distinguantur, vel ut est corpus, et color corporis, etc.

Alia autem dicitur separata, aut pura intentio, quæ est fictio humanæ mentis, fingit enim quæ nullatenus in rerum dantur natura, vg: conflictum exercitùs per aërem equitantis, aut in pelagi profundo urbes nobilissimas conditas. Differt ista à phan- p. 25
tasia, ea enim enlia repræsentat quæ transactis temporibus sensus teligit. pura autem intentio, ut superius, cuius generatio memoria, oblivio autem, totalis corruptio est.

Caput VI : *De Prædicabilibus in quo et de esse in aliquo, prædicamenta quoque tangit.*

Omnis categoria vel æqualis est, vel ad plus ad minus autem nunquam. Ad plus, vg: omnis homo est animal, neque enim converti potes, vg: omne animal est homo, genus enim univorsalius est specie, et non tantum rationale, sed et irrationale comprehendit, æqualis autem Categoria fit quemadmodum in speciebus, propriis, et definitionibus patet, quæ convertibilia, et invicem prædicabilia sunt, vg: omnis homo est animal rationale, risibile, mortale, intelligentiæ, et scientiæ capax, et omne animal rationale, risibile, mortale, intelligentiæ, et scientiæ capax est homo.

Sciendum quod duplex sit categoria, vg: de subiecto, essentialiter, et in subiecto, accidentaliter, itaque quotquot dicuntur, p. 26
de prædicato essentialitèr et realiter, et de subiecto dicuntur, quando scilicet univocè et prædicata, et subiecta ad unum, et idem commune genus referuntur, ad essentiam puta, vel ad aliud, 10 categoriarum generalissimum genus, vg: homo essentialitèr prædicatur de Petro, et de homine animal, utrumque

enim sub una categoria sunt essentialitèr. ergo et animal, de Petro.

In subiecto autem categoria fit accidentaliter, quæ converti non potest, quando scilicet prædicatum non refertur ad unum, et idem commune genus, vg: de cygno accidentalitèr prædicatur album, de albo autem essentialiter color, attamen cygnus sub essentia, album autem, et color sub qualitate consideratur, ideoque color non potest dici de cygno.

Igitur, sicuti in categoria de subiecto sempèr apparet synonymum, ita in categoria in subiecto nunquam, nisi solùm æquivocam, vel denominativum, aut analogum.

p 27 Hinc nota, quod esse in aliquo dicatur undecim modis, vg: genus in specie, i. e. animal, in homine. ut species in genere, vg: homo in animali, ut Totum in partibus, vg: Socrates in suis partibus. Ut Pars in toto, vg: manus, et pes in Socrate. Ut species in materia, vg: species statuæ in marmore. Ut in Tempore, vg: Noë tempore diluvii. Ut in loco, vg: sacerdos in templo. Ut in Vase, vg: aqua in calyce. Ut in causa finali, vg: lectus in requie hominis. Ut in causa activa, vg: omnia in Deo. Ut in subiecto, vg: in essentia accidens.

Caput VII: *De Uno, eodem, et de Alio, in quo et de Hypostasi.*

Tripliciter dicitur unum, et idem, vel genere, et facit, ea quæ eiusdem sunt generis, vg: homo, equus. vel specie et facit, ea quæ eiusdem sunt speciei, i. e. Petrus, Paulus. vel numero, et facit atomum per se divisum; vg: Socrates, Plato, etc. particulares homines.

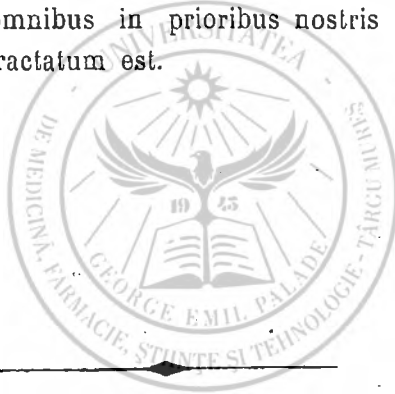
Item tripliciter dicitur et aliud. vel specie, et facit, quæ alterius speciei, vg: equus, bos. vel genere, et facit, quæ alterius sunt generis, vg: animal, scientia. vel numero, et facit, quæ concursu accidentium, atoma proprietates suæ hypostaseos sejungunt. Hæcque alterius dicuntur, hypostaseos, hæc enim parte

differunt, ab ipsis, quæ duæ naturæ in una hypostasi uniuntur, ut corpus, et anima.

Sciendum, quod omnia, quæ dicuntur eiusdem speciei, necessario et eiusdem generis, at non omnia quæ eiusdem sunt generis necessario erunt, et eiusdem speciei, hoc pacto et de atio, intelligendum.

Item omnia quæ sunt alterius generis, et differentiæ aliæ sunt quoad speciem, tum constitutivæ, tum divisivæ. In subalternis autem non easdem habent differentias. Corpus enim animatum, et inanimatum, non dividitur iterum in animatum, et inanimatum, sed in sensitivum, et insensitivum. itaque iste in rationale, et irrationale. ita enim communes differentiæ animalis fiunt, rationalitas, et irrationalitas.

De istis autem omnibus in prioribus nostris scriptis latius, atque manifestius tractatum est.

LIBER SECUNDUS

TRACTATUS PRIMUS

Caput I: *De prima et optima Categoria i. est de Essentia,
vel Substantia.*

Essentia est res per se existens, non egens alterius ad sui constitutionem, differt hæc ab ente, ut ex ipsius definitione patet, vg: Ens vel est res per se existens, nec egens alterius ad sui constitutionem, vel Ens est, quod per se non potest esse, sed habens in alio existentiam, et quamquam omnes categoriæ ab ente dividantur, attamen (ut potè quæ sunt genera generalissima, quarum unaquaque et species specialissimas, et genera subalterna habet), ens non est eorum genus, genus enim suis speciebus non tantum nomen, sed et definitionem communicat, quâ facultate ens caret. ergò non est categoriarum genus. ideo essentia quatenus per se est, non est egens alterius ad sui constitutionem, reliquæ autem categoriæ (*sic*) quatenus per se non possunt esse, sunt accidens, ideoque reliquam definitionis partem entis sortiuntur.

Sciendum, quod ubi est accidens, necessariò debet esse et essentia, essentia autem et absque accidente considerari potest. Igitur subiectum duo significat, essentiam, i. e. subiectum omnium accidentium quoad existentiam, et prædicamentum, ad quod subiiciuntur atoma propriis speciebus, et generibus, et species generibus usque ad generalissimum genus.

Substantia, quæ propriè, maximè, et primùm dicitur est illa, quæ neque in subiecto aliquo est neque de subiecto aliquo dicitur. vg: quidam homo, quidam equus. Secundæ autem substantiæ dicuntur species in quibus insunt substantiæ, vg: homo, animal. itaque quæ dicuntur de subiecto, necessè est, et nomen, et definitionem attribuere subiecto, vg: homo dicitur de subiecto, i. e. de aliquo homine, totum id quod est hominis, ipsi attribuentum est, i. e. et nomen, et definitionem hominis. simil: et de cæter: In accidentibus verò non ita, quoniam definitio albedinis (quæ est accidens) corpori (quod est essentia) attribui impossibile est. sunt quædam accidentia, quæ solum nomen subiecti sortiuntur, alia autem, neque nomen, neque definitionem subiecti participare possunt. hoc tantum observandum, quòd si non fuissent primæ substantiæ, nulla rerum potuisset esse. Sciendum, quod in secundis substantiis species sit magis substantia, quàm genus, species enim, i. e. homo, proprius est primam substantiam quàm animal, i. e. genus, et sicuti primæ substantiæ omnibus accidentibus, ita species generibus subiiciuntur. Igitur post primas substantias inter alias res, solæ species, et genera primæ substantiæ dicuntur, cum solum hæc declarent primam substantiam.

Observandum quod, maximè, et proprium substantiæ dicuntur esse, cum unum, et idem sint numero contraria suscipere posse, vg: homo potest esse calidus, et frigidus, album enim cum non sit substantia, non potest simul nigrum et album esse.

Sciendum est, illud quod de subiecto dicitur, et non esse in subiecto universaliorem essentiam, quod autem neque de subiecto dicitur, neque in subiecto esse particularem essentiam esse, et individuam, quod de subiecto verò dicitur, et in subiecto sit universale accidens, quod tandem non dicitur de subiecto, et in subiecto sit particulare, et individuum accidens. His ita distinctis, ens quod non est in subiecto, et est per se facit

essentiam, ens autem quod non est per se, et est in subiecto facit accidens, quod in alias dividitur categorias.

Differt autem essentia, et essentielle, accidens et accidentale. Essentia enim est, ut in definitione diximus, essentielle autem representat proprium et germanum rei existentis ad rem cui inest.

Accidens, autem, et accidentale in proprio suo capite expedite ostendetur.

p. 33 Plato autem quinque entia tantum notavit, v.g: Essentiam, ut simplicem existentiam rei. Identitatem, ut, communicationem cum alio ente. Aleitatem, ut differentiam. Motum, ut operationem, et Quietem, ut cessationem a tali motu, dum ergò ista in entibus inveniuntur, propterea et genera entium ea nominavit, ut naturis competentia.

Caput II: De Quantitate.

Ens, quod non est in subiecto (ut superius diximus) facit essentiam. quod autem est in subiecto, si est per se et divisibile facit quantitatem, quæ rerum aut multitudinem, aut magnitudinem specificat. Igitur quantitatis quoddam est continuum, quoddam autem determinatum (discretum). Continuum est, quod partes suas ad aliquem communem terminum conjungit, Determinatum autem non. Determinatæ quantitates sunt, Numerus, et Oratio, quæ vocantur multitudo. Numerum autem non simpliciter accipiendum, sed illum, qui divisivè à sensibilibus participatur, i. e. quæ non quatenus materiæ, sed quatenus p. 34 numerabilia sunt numerantur. Orationem autem, quæ per vocem operatur, et cum numerus, et oratio invicem distinctas suas habeat partes, quantitates determinatæ dicuntur.

Quantitates autem continuæ, sunt Corpus, Superficies, Linea, Locus et Tempus, quæ vocantur magnitudo, quorum partes potentiâ tantum, non autem actû dividi possunt; actû enim magis indivisibiles, et sempè conjuncta sunt. Quippè corporis

partes superficiei, superficiei lineam, Lineæ signo, vel puncto, et Loci invicem lineam conjunguntur. Item Locus, est quædam superficies, quæ est finis continentis, quatenus continet contentum.

Sciendum tria esse et partium, et quantitatis expertia, attamen conjunctiva sunt partium. v.g: Nunc, in tempore. Punctum, in linea. et Unitas, in numero. Ex his numerum, solum unitas adauget, cum eius sit constitutiva. Nunc autem et punctum nil adaugent partibus suis, eò quod non sint earum constitutiva. Similiter linea superficiem, et superficies corpus non adauget.

Item sciendum, quod corpus non quatenus essentia, sed quatenus trium mensurabile dicitur, quantum. Continuationis et determinationis exemplum universum terrarum habemus orbem, v.g: quoad continuationem est natura, quæ dicitur magnitudo. quoad determinationem verò, quæ vocatur multitudo sequitur quantitas, et partes continuarum quantitatum; de quibus superius diximus. ex quibus solum, tempus quamquam sit continuum quid, mansionem partium caret, quippe quod præterivit, jam transactum est, quod autem futurum, adhuc non est, attamen subintelligitur motum ipsius numerare partes. In numero autem non ita videre est, iste enim et mansionem partium habet, et continuatione caret. Item ex his quædam partium proportionem habent, v. e. Corpus, Superficies, Linea, et Locus. quædam autem non, v. e. Numerus, Oratio, et Tempus.

Caput III : De Qualitate, et Quali.

Ens, quod est in subiecto, si est per se, et divisibile (ut diximus) facit Quantitatem. Nunc autem dicimus, Ens quod est in subiecto si est per se, et indivisibile facit Qualitatem. Igitur Qualitas est secundum quam quædam dicuntur qualia. quale dicitur et ipsa qualitas, et illud quod recipit, i. e. res qualificata. Qualitas in quatuor species dividitur, v.g: in Habitum et Dispositionem, in Virtutem et Debilitatem, in Passionem et passivam qualitatem. et in Figuram et Formam. Habitùs est dispositio constans, diu-

turna, et moveri difficilis. Dispositio est habitus inconstans, brevis, et moveri facilis. Habitus duplicem habet qualitatem, vg: perfectivam, ut est, à scientia virtus, et corruptivam, ut, e. à morbo fabris hectica.

Dispositio autem est quædam via ad habitum, ut est, calor et frigus acquisitum, vel ut sanitas, et morbus inconstans. Secunda species qualitatis, i. e. virtus, et debilitas. virtutem dico non communem dexteritatem, sed illam aptitudinem ingenii, quæ propriè inest unicuique ad hoc quid, et naturalitèr esse dicitur. Etenim et ipsum temperamentum, quod particularis natura dicitur, secundum quam virtutem quosdam salubres, quosdam autem morbosos dicimus. Tertia species qualitatis (quæ est passio, et passiva qualitas) differunt, et ista invicem, et eandem comparisonem habent quàm et habitus cum dispositione habent. Passiva enim qualitas est perfecta qualitas, et in facto esse, passio autem est, via ad qualitatem, et in fieri esse. Qualitas passiva tripliciter consideratur, vg: à passione non facta, ut e caliditas ignis, quæ nobis passionem infert. à passione facta, quæ nobis passionis fit causa, v. e. dulcedo. quæ et alteratio vocatur. et tandem à passione facta, quæ nobis passionem non communicat, ut sunt varii colores in facie, a temperamenti passione facti, ista sunt inanimatorum qualitates passivæ. In animatis autem aliter considerantur. vel quoad corpus, vel quoad animam. quoad corpus (quæ naturaliter sunt in subiecto) vg: nigredo, et albedo, etc. vel quoad animam, (quæ non naturaliter, sed per quædam symptomata accidunt) vg: Ira, furor, et simil: Ex istis, quædam facile, quædam autem difficile dissolvuntur, vel totaliter immobiles remanent. difficile, vel permanentes, ut nigredo Ethiopibus, quoad corpus. quoad animam verò, virtus etc. facile, quoad corpus transmutatio coloris in facie. quoad animam, ira, furor, etc. In inanimatis verò, facile v. e. color acquisitus in aqua. difficile, ut color proprius.

Quarta species (quam formam et figuram esse meminimus) istæ quoque differunt invicem. nam figura est, quod ab aliquo, vel

ab aliquibus terminis continetur. forma autem dupliciter consideratur. formæ enim una est species specialissima (de qua nunc sermonem non habemus). alia est illud quod apparet circa superficiem quale sigillum, i. e. Idea, et character, à quo, bona pulchra, mala autem deformia dicimus. Etenim forma ad naturalia, figura verò ad mathematica spectat, vg: triangulum, 4-angulum, à quibus linea recta, vel obliqua dicitur.

Qualia denominativè à qualitatibus nomen participant, vg: ab albedine, album etc. simil: habentque proprium contraria suscipere, et magis et minus ubi enim contrarietas, ibi et magis et minus invenitur. vg: simile, dissimile coloris, æquale, et inæquale P 39
numeri, et caet: Quilia dicuntur vel denominativè, vel æquivocè, vel analogicè, vel invicem nominantur, ut in secunda specie qualitatis.

Caput IV : *De Ad aliquid, i. e. Relatione.*

Ens, quod non est per se, facit relationem, i. e. ad aliquid. Ad aliquid sunt quotquot ea ipsa, quæ sunt aliorum esse dicuntur, vel quomodocunque se habent ad aliquid. Etiam aliter subscribitur, vg: ad aliquid sunt quorum esse, i. e. ad aliquid quod non est. ideoque relatio per se fieri non potest, vg: Socrates per se quatenus homo philosophus dicitur, sed quatenus ad aliquid dicitur, magister discipuli est. Item relatio per se intelligi haud potest, sed cæteris categoriis sempèr coëxistit. et categoria cui se conjungit si contrarietatem habuerit, et ipsa habebit, si autem non, et ipsa non.

Omnia ad aliquid aliter non dicuntur, nisi ad conversionem, habentque nomen positivum, vg: homo non quatenus homo habet servum, sed quatenus erus. et avis non quatenus avis, sed P 40
quatenus alata alam habet, itaque et genera et species essentialium quoad relationem talia dicuntur, nam genus speciei est genus, et species generis est species. Sciendum relativa naturâ simul esse, unumque non existente alio perit, ut videre est in

paternitate, et filiatione. unum enim alterius est fundamentum. Apertius quidam relationem in decem modis explicarunt, vel in decem species dividitur. vg: in Identitatem, Inæqualitatem, Generationem, Participationem, Minorationem, Passionem, Iudicium, Positionem, Improportionabilitatem, et in Relationem ad genus.

Caput V : De Agere, et Pati.

Essentia cum qualitate general Agere et Pati. Agere est operari aliquid circa aliquid. Pati verò ab alio alterari. igitur agere in se ipso tantum, pati verò et in se ipso, et in alio habet causam agendi, in se ipso, quatenus alteratur, in alio quatenus ab alio alteratur.

p. 41 Agere, et Pati non tantum figurà, sed et re debent esse tale, agentia enim figurà, activo, re autem passivo modo referuntur. quoniam quamplurima sunt quæ figurà activo modo proferuntur, attamen re passionem significant, et è contra.

Agere dividitur in actionem, et speculationem. et speculatio tripliciter consideratur. Primò, ut est operatio intellectus, simpliciter, conceptibiliter, circa simplices, et conceptibiles essentias. Secundò, mediante sensu, et ratione sensitivas operatur essentias, v. e. speculatio Astronomiæ. Tertiò tandem, scilicet quando per æquivocationem generis fit, et ea quæ adhuc nondum esse habuere ea ad esse conducit, hoc autem Solo Deo competit, qui ex non ente, ens, et ex ente alia produxit entia. Agere etiam dicuntur artes, opinio, liberum arbitrium. Ex his patet, quòd istorum subiecta pati dicantur.

Pati unum est Corruptivum, vg: Comburi, aliud Perfectivum, vg: Cognoscere.

p. 42 Adverte, Agere, et Pati quanquam videantur habere relationem, attamen ipsa divisa sunt à relatione, et non ad relationem, sed unumquodque ad suum refertur genus vg: Parens, quatenus genitor, ad paternitatem, filius, quatenus genitus ad filiationem

refertur, et sic de aliis. consequenter nec contrarietatem habent invicem, quanquam contrariari videantur. quoniam Calefacio, et calefieri secundum quid unum et idem sub duabus categoriis, suam per se hypostasim et relationem, quam ad aliud habent, ostendunt, ut et in quantitate, æquale, et inæquale, et qualitate, simile, et dissimile.

Caput VI : *De Quando, et Ubi.*

Essentia cum quantitate gignit Quandò, et Ubi, Igitur Ubi locum repræsentat, cum differentie amborum eadem sint, vg: sursum, et deorsum etc.

Quandò autem temporis est repræsentativum, vg: præsens, præteritum, et futurum, tempus enim et quandò eadem habent differentias. de his autem fusius vide in C. de Prædicamentis.

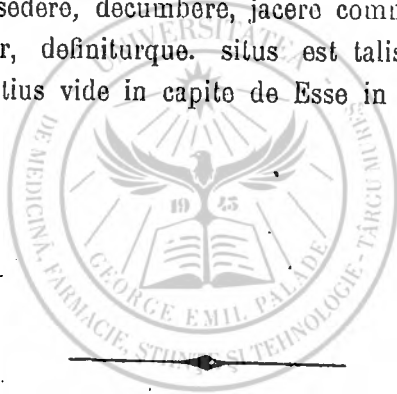
Caput VII : *De Habitu, et Situ.*

Essentia cum Relatione producit, habitum, et situm. Habere simpliciter dictum est æquivocum. complectitur enim et categoriam habitus, et multa alia, v. e. habitus, dispositio, vel alia p. 48 qualitas, ut et quantitas dicitur habere magnitudinem, etc. vel quoad corpus, vg: subuculam, vel quoad particulam corporis, vg: digitum, vel quoad partem corporis, vg: caput, vel quoad vas vinum, vel quoad possessionem, domum. dicitur et vir habere mulierem, et mulier virum, modus tamen hic nil aliud significat, præter contubernium. hæc autem omnia æquivoca purè habitus dicuntur esse. quem habitum philosophi definiunt dicunt. Habitus est essentiae circa essentiam circumpositio, i. e. quodcumque corpus acquisitum, ut aliud in alio circumjaceat, istud omne categoria habitus comprehendit, adeoque invicem distinguuntur æquivoca, et categoriæ habitus, ut à Platone dicitur, Quis habet vestem, et non induit se ipsa acquisivisse ipsam dicitur, habere autem nullatenus. Quæ enim ad categoriæ habi-

tum considerantur, vel belli, vel pace habentur, et belli quidem, ut arma. Istorum quædam sunt custodientia, quædam tenentia, p 44 quædam pugnantia, Pace autem, istius quædam sunt ad tegumentum, quædam autem ad ornamentum. Ex istis quædam sunt circa majorem corporis partem, quædam autem circa particulam, quædam domestica instrumenta, ut securis, quædam ut possessiones, ut aurum, argentum, quæ multocies præmanibus habemus. debet igitur, omne quod ad propriè habitum habetur quod ad arbitrium habeatur, quam ob causam inanimata propriè quid habere dici non possunt, cum arbitrio careant.

Item habitui privatio quædam opponitur, i. e. carentia superiorum dictorum habituum.

Stare autem, sedere, decumbere, jacere communi generi, i. e. Situi subiciuntur, definiturque. situs est talis positio corporis, de quo abundantius vide in capite de Esse in aliquo.

TRACTATUS SECUNDUS.

Caput I: *Communitèr de V Vocibus.*

De istis 5 vocibus communitèr pauca dicenda sunt nobis, dum de unaquaque sigillatim dicendum post modum est. hoc autem sciendum, quod Genus, Differentia, et Species sempèr sunt essentialia, Accidens verò sempèr post essentiam. Proprium autem in utraque parte, v.g. et essentialè, et post essentiam invenitur. p. 45

Hæ 5 voces, a categorimatica voce emanant, quoniam vox de quibus prædicatur vel essentialitèr prædicatur, vel accidentalitèr. Igitur quando essentialitèr prædicatur si multis inest naturis prædicatur in quid et facit genus, vel in qualequid et facit differentiam. Si autem uni tantum naturæ competit, et prædicatur in quid speciem, si in qualequid facit propriè essentialè speciem. Accidentalitèr autem, si uni competat naturæ, et prædicatur in qualequid (in accidentibus enim in quid locum non habet) facit proprium essentialè, si autem multis insit naturis, facit propriè accidens, quod quando prædicatur in qualequid, facit accidens indivisibile, si autem in quomodoquid, facit accidens divisibile, de quibus speciatim vide in sequentibus.

p. 46   **Caput II : De Genere, et Specie, in quo et de Atomo.**

Genus triplicitèr dicitur. Primò genus dicitur principium generationis, à patre, et à patria. Secundò dicitur multitudo eorum, quæ ab uno principio, quatenus referuntur ad primum suum principium, et ad se ipsos, ut genus Iudæorum, i. e. Iudæorum multitudo primario, et per se ab Iuda dicuntur Iudæi. Tertio tandem genus dicitur illud cui subiicitur species, ad generationum similitudinem, et principium eorum, quæ sub se sunt, et complectitur et omnem multitudinem eorum, quæ sub se sunt. Istud tertium philosophi ita definiunt, vg: Genus est, quod prædicatur de pluribus differentibus specie in quid. Speciem autem definiunt ita, vg: Species est quæ ordinatur sub genere, et de qua prædicatur genus in quid. Ista naturaliter ad se habent relationem, veluti pater, et filius.

p. 47   Generum, et specierum quædam sunt Principalissima, quædam autem subalterna, definiunturque ita. Genus generalissimum est, quod cum sit genus non est species, et supra quod aliud genus supertranscendens non datur. Species specialissima est, quæ cum sit species, non est genus, et quæ cum sit species in alias species non dividitur, et quæ prædicatur de pluribus differentibus numero in quid. differt hæc a specie, quâ dicimus aliquid speciosum esse.

Sunt et alia media, species, et genera eadem, quæ media dicuntur genera subalterna, quatenus commune hoc habent, quod subiiciantur. vg: Generalissimum genus est essentia. Specialissima species, homo. Corpus essentiæ est species, animali vero corporis, genus. animatum autem cum sit corporis species fit genus sensitivi. sensitivum verò cum sit species animati, fit genus animalis, animal species sensitivi, fit genus rationalis, rationale autem cum sit animal homo, at, non amplius genus atomi, sed species animalis, et species atomi, species animalis dicitur, quia comprehenditur ab ipso, item p. 48 atomorum species dicitur, quia comprehendit ea. Nec dicas ho-

minem esse genus atomorum, nam si sic esset, species fuissent atoma, species autem divisæ eis, quæ ex se sunt et nomen, et definitionem communicassent. Itaque Petrus in animam, et corpus divisus, essent duo petri, ergo homo, i. e. species specialissima non est genus, sed species, quæ in atoma dividitur. omnia autem atoma, et nomen et definitionem suarum specierum indeficienter excipiunt. apertiusque dicam. omnia subalterna, superiorum et definitionem, et nomen suscipiunt, superiora autem inferiorum nullatenus.

Item sciendum, quod genera generalissima, et subalterna, et naturâ, et cognitione terminantur. Species autem specialissimæ naturâ quidem determinatæ sunt (quatenus *requievit Deus ab omnibus suis operationibus*.) cognitione autem sunt incomprehensibiles.

Aristo: in Physica Materiam, genus. in Logica autem decem categorias denominat.

Atomum quadrupliciter dividitur, in Indivisibilitatem, vg: Punctum, Nunc, Unitas. in Divisibilitatem, vg: lapis adamas. in Speciem specialissimam, quatenus non dividitur in alias species, et in Proprietate atomum, vg: Socrate, Plato, etc. Particul: homi: quod atomum ita definiunt. Atomum est illud, quod constat ex proprietatibus quorum collectio nunquam in alio individuo videri potest, et succinctius. Atomum est, quod est indivisum a se, et divisum à quocunque alio.

Caput III : De Differentia, et Accidente.

Differentia est vel essentialis, vel accidentalis. Et essentialis est, ut rationalitas, et irrationalitas. quæ humana species differt ab equina, etc. quæ propriissima vocatur, definiturque. Differentia propriissima est, quæ species habet quid plus genere. vg: homo habet plus rationalitatis, quam animalitatis. animal enim potentiâ non actu rationalitatem, aut irrationalitatem habet, actu enim utraq; parte caret. istam essentialem propriissimamque

differentiam et aliter definiunt, vg: differentia est, quæ prædicatur
 p. 50 de pluribus differentibus specie in quale quid. vg: appositè dicimus hominem esse animal, differentè autem, rationale,

Ista et aliam habet subscriptionem. vg: Differentia est illud quod dividere potest ea, quæ sub eodem sunt genere. vg: in animali rationalitas, et irrationalitas. Istæ differentiæ genera distinguendo, species constituunt. (ut in Capite de geu: et spec: tradimus.) tali modo et in differentiis, quæ genera subalterna faciunt intelligendum.

Item de qualitatibus, ut differt calor, et frigus. quæ non per se, sed in aliquo corpore considerantur, à quibus, frigidum, vel calidum dicitur. Ita et in reliquis qualitatibus v. e. Corporeitas, incorporeitas, animatio, inanimatio, sensibilitas, rationalitas, et è contra, à quibus essentiæ nomen participant, vg: essentia quæ habet corpus dicitur corporea, quæ autem non, vocatur incorporea. et sic de aliis. Hæ quidem et qualitates sunt, et differentiæ per se, (vg: Corporeitas, et incorporeitas) essentiæ autem quæ ex istis qualitatibus participant, sunt genera subalterna.
 p. 51 Nèc dicimus essentiam bifariam esse, corpoream scilicet, et incorpoream, sed essentia simpliciter accepta in species dividi dicitur. ita subintelligendum de corpore scilicet divisum in animatum, et inanimatum. et animatum in sensitivum, et insensitivum, et sensitivum in rationale, et irrationale, et sic de cæteris. ad hoc ut species, genera, et differentiæ ne confundantur invicem.

De Accidente, quod accidentalis differentia est sciendum, ipsam duplicem esse, et una quidem est communiter accepta, quæ est accidens divisibile, quod prædicatur in quomodoquid. Alia autem propriè dicta, quæ est accidens indivisibile. quod prædicatur in qualequid, et propriè accidens ita definitur. Accidens est quod adest, et abest præter subiecti corruptionem, et aliter. Accidens est, quod potest idem existere, et non existere. Divisibile autem accidens individuum et à se ipso, et ab alio differre facit, à se, vg: Petrus aliquando stat, aliquando

autem ambulat, ab alio, vg: dives ridet, pauper flet. Indivisible autem accidens individuum à se ipso non, ab alio autem differre facit. ab alio, vg: differt cæcus à claudò, à se ipso non, vg: à cæco cæcitas dividi, impossibile est. saltem realitèr, intentionalitèr enim et ista possibilis est. Sed hoc tantum in differentia communiter, et propriè dicta, vg: Ethiopem concipere album, et cygnum nigrum, sed in propriissima differentia nec intentionalitèr accidentia dividi possunt. quippè nullo modo hominem irrationalem concipere possumus, aut equum intelligentiæ capacem. ista enim nèc magis, nec minùs accipiunt, quoniam propriissimæ differentiæ rem aliud quid, faciunt, propriè autem, et communitèr rem non aliud quid, sed alienam ostendunt, neque definitionem, sed subscriptionem aliquam rei participant. propriissimæ autem differentiæ totalem definitionem rei infallibiliter complent. hanc ob causam attentissimè observandum est, quoniam accidens aliquando significat proprium essentialitèr. Colorem enim dicimus essentialitèr esse, quatenus in entibus ordinata est. idem est et accidens, et qualitas. hoc autem accidens, vel essentialitèr proprium totalitèr (ut diximus indivisible est), quatenus primariò, et per se est. Primariò, quòd immediatè. Per se, quòd essentialitèr insit rei. Nec dicas primariò, et per se convertibilia esso. hi. enim per se magis est primariò, vg: animal inest homini per se, et essentialitèr, non autem primariò, animal enim datur etiam homine non existente. Trium mensurabile autem corpore non existente non datur. est enim primariò, et per se. quâ de causâ, definitiones propriè, primariò, et essentialitèr debent inesse rebus. ex istis enim quæ fiunt, certas esse demonstrationes dicimus, non autem ex accidentibus, neque ab illis quæ solum per se non autem primariò sunt.

Caput IV : De Proprio, in quo et de Communi.

Proprium dicitur quadrupliciter. vel inest speciei, at non soli, vg: in homine duo pedes. quia non solus homo, sed multa ani-

malia duos habent pedes. vel soli competit at non omni, vg: Calvicies in homine. Solus enim homo calviciem patitur. vel competit omni et solo, at non semp̄r. vg: Canities homini tempore senectutis. vel competit omni, soli, et semp̄r. vg: Risibilitas in homine, et hinnitus in equo. Istud quartum propriè proprium dicitur. quod definientes dicunt.

Proprium est, quod competit speciei omni, soli, et semp̄r. Itaque unicuique inest aliquod proprium separatum ab alio. homini solummodo duo attribuuntur propria. à parte scilicet irrationalitatis, risibilitatem, à parte autem rationalitatis, intelligentiæ, et scientiæ capacitatem. et hoc proprium est animæ rationalis potentia.

Quadrupliciter dicitur et Commune, vel quod in partes dividitur, vg: Communis ager. vel quod est ad communem usum, vg: unus servus diversorum dominorum. Vel quod præoccupatur, vg: locus in theatro. vel quod æquè participatur omnibus, vg: vox tubæ omnium aures penetrativa. Ita et materia omnibus communicatur entibus. Consequenter et species, genera, rationalitas, irrationalitas, etc: omnia communia suis dicuntur subiectis. Itaque definitur Communis est, quod in multis inspicitur, vel quod prædicatur de multis. Platonici autem tripliciter considerabant, ab organizatione, ab operatione, à potentia.

LIBER TERTIUS

p. 66

TRACTATUS PRIMUS

Caput I : *De Syllogismo.*

Syllogismus est oratio, in qua quibusdam positis, aliud à positis necessariò debet sequi. Istius duplex est materia, mediata scilicet, et immediata. Mediata sunt termini constitutivi propositionum. Immediata autem materia, sunt propositiones. Itaque in Syllogismis conficiendis tres tantum concurrunt propositiones. nec plures, nec pauciores. et unaquidem vocatur maior, eò quod habeat maius extremum, ideoque et antecedens. alia minor, eo quod habeat minus extremum, ideo et consequens. istæ et præmissæ appellari solent. Tertia tandem dicitur Consequentia, aut illatio. Totidem termini dantur. et unus dicitur maius extremum, p. 67 eo, quòd sit prædicatum maioris, et conclusionis. Alius vocatur minus extremum, eò quod sit subiectum minoris, et conclusionis. Tertius autem est medius terminus. qui est subiectum maioris, et nunquam ingreditur conclusionem. At sciendum est, omnem discursum, aut argumentationem, vel ratiocinationem esse processum quemdam à re nota, ad ignotæ rei veritatem assequendam. Itaque fit Syllogismus, vg:

Omne immateriale est immortale.

Sed anima rationalis est immaterialis, ergo

Anima rationalis est immortalis.

Observa. hi.. immateriale, médium terminum. hi.. immortale, maius extremum, et antecedens. hi.. anima rationalis, minus extremum, et consequens, seu conclusionem esse, itaque infertur illatio, seu conjunctio, per quam intellecto uno rectè sequi ex alio, exprimitur illa voce, ergò anima rationalis est immortalis. itaque cum dubitaretur de immortalitate animæ rationalis, patefacta autem immaterialitate, quæ propriissima est animæ rationalis, verissimè ostendit animam rationalem esse immortalem.

p. 68

Caput II : De Triplici argumentationis Iudicio

Notandum, triplex in tota argumentatione fieri Iudicium. et Primo Iudicium antecedentis, quo ipsi assentimur. Secundò Iudicium consequentis quatenus consequens est, vocaturque Iudicium illativum, nempe per nostræ tertiam mentis operationem iudicantes verum esse consequens, ob connexionem quam habent cum antecedente, ideoque in tertia mentis operatione positum esse dicitur; quamquam quidam vellint consequens ipsam esse consequentiam, seu conclusionem, id tamen frustrà videtur esse. nam Tertium Iudicium puram consequentiam patefacit, quod est Iudicium ipsius consequentis, per quod iudicamus de consequenti, ita. Non potest intellectus illi consequenti (quatenus consequens est) assentiri, nisi præsupposita prærequisitione cognitionis, et Iudicii de bonitate consequentiæ. quod Iudicium prærequiritur ad Iudicium illativum consequentis.

Caput III : De argumentationis Natura, et Divisione.

p. 69 Interdum tota ipsa argumentatio, dicitur consequentia, hoc sensu latius, et in communi accepta, (quam diximus esse orationem in qua unum infertur ex alio) dividitur in purè conse-

quentiam, et in propriè argumentationem. Purè consequentia caret medio, i. e. argumento, eisdem assumptis verbis, ordine alio, vg: Nullus homo est lapis, ergò. Nullus lapis est homo, vel concludendo particularem ex universali. vel inferendo unam æquipollentium ex alia.

Proprie argumentatio autem est, quæ medium terminum, i. e. argumentum habet. cum quo alia duo extrema debent judicari habere connexionem, (quære, in argumentatione, vel implicite, vel explicitè tres termini reperiri debent.) cuius beneficio connexio majoris extremi, cum minori concluditur, quorum exemplum in C. de Syll: dedimus.

Hoc autem notandum, quòd medius terminus juxta illud principium lumine naturali notum in usu sit cum antecedentè, et consequentia, cum comparationem habeat cum utroque extremo, vg: quæ sunt eadem unitertio, sunt eadem inter se. ideoque Syllogismus ab omni argumentationis specie distinguitur, ita et iudicium consequentiæ, et consequentis omninò distinguuntur invicem. Nam Iudicium consequentiæ ad tertiam mentis operationem. Iudicium autem consequentis, non ad tertiam sed secundam mentis operationem pertinet, vg: ubi dico: si dies est, ergo sol est exortus, rectè quidem iudico, unum sequi ex alio, attamen hæc propositio cum sit conditionalis, per secundam tantum, non per tertiam mentis operationem fit. p. 70

Item potest consequens esse bonum, consequentia autem mala. vg: Paulus est homo, ergo est doctus, quanquam verum sit consequens attamen mala consequentia, non sequitur enim Paulum esse doctum, ex eo quod præcisè sit homo.

Item consequens distinguitur, consequentia autem non. nec uno sensu conceditur, alio autem negatur, est enim bona, dum consequens rectè infertur ex anteced: ob connexionem quam habent invicem. Bona autem consequentia vel formalis est, vel materialis. bona formalis, dum conclusio valet, ratione dispositionis terminorum, et præmissarum. bona et materialis, quando p. 71

valet ratione connexionis necessariæ, quæ fit inter res illas, vg: Petrus est homo, ergò est animal.

A Philosophis quatuor species admittuntur argumentationis, vg: Inductio, Exemplum, Enthymema, et Syllogismus. Inductio, post multas enumeratas univerversales, particularem infert propositionem. Exemplum ob paritatis rationem, aliud concludit. Enthymema, (quod et imperfectus Syllogismus dicitur) ex præmissa unica, altera autem in animo retenta infert conclusionem. Syllogismus autem, qui et propriè ratiocinatio, est oratio in quà ex duabus propositionibus colligitur tertia.

Præter has sunt et aliæ duæ species, vg: Dilema, et Sorites. Dilema quod et Cornutum argumentum dicitur, ex eo quod saltem ex altera parte adversarium capiat.

p. 72 Sorites, latinè autem Acervalis quod multis coacervatis propositionibus, attamen ultimum prædicatum de primo subiecto enuntiatur. Sed hæc species, magis oratoribus utilis est.

Capit IV : De Natura Syllogismi.

Syllogismum in suo Cap: definivimus sufficientèr, differentiasque inter cæteras argumentationes patefecimus. ergo hic restat scire, omnem vim Syllogisticam eo principio niti, quo refertur dictum de *omni*, vel dictum de *nullo*. De *omni* affirmativè quando dicimus: omne animal esse vivens, ergò et hominem dicimus. de *nullo* autem negativè, quando dicimus: nullum animal est incorporeum, ergo et nullum hominem dicimus. itaque uno et eodem sensu intelligi debent. his ita positis sciendum, intellectum posito assensu præmissarum, tum posita reflexione ad connexionem consequentis cum anteced: necessariò præbere assensum conclusioni, nec aliquo modo in operando impediri posse nisi indirectè, quatenus tunc alteri subiecto applicuerit, ratio est,

quia intellectus cum sit potentia naturalis, et necessaria, impossibile est ipsi non operari. assensus enim præmissarum, seu iudicium antec: determinatum intellectum, ac veluti lumine quodam illustratum ad inferendam conclusionem potentem reddit, per modum cuiusdam causæ formalis. Igitur discursus, seu ratiocinatio, quando præcissè pro tertia mentis operatione sumitur, quæ operatio formaliter simplex est; complexa autem per proportionem ex secunda mentis operatione, ideo enim vulgo dicitur, Discursum esse processum quemdam à iudicio antec: ad iudicium consequentis. ex his patet discursus præcise pro tertia mentis operatio: sumptus, nil aliud esse, quàm iudicium illativum consequentis, ex antecedente. p. 73

Caput V : De Legibus Syllogismi.

In omni syllogismo debent esse tres termini, nèc plures, nèc pauciores, qui neque æquivocè, necque multiplicitate significatione, sed semper eandem suppositionem debent habere, aliter enim foret parologismus, de quo posterius.

Medius terminus in altera saltem præmissarum debet distribui p. 74 adæquatè, seu universaliter, ut servetur dictum de *omni*, dictum enim de *omni*, tantum ubi afficitur aliquo signo universali distribuitur, ad hoc ut ratione illius extendatur ad omnia sua significata. quoniam si fortè jungatur signo particulari non distribuit subiectum. Dictum autem de *nullo*, tam subiectum quàm prædicatum distribuit.

Item, nullus terminus non distributus in antec: distribui potest in conseq: sic enim foret consequentia à parte ad totum, et non valet.

Item non valet consequentia à parte ad partem, quando fit ex puris particularibus. ratio est, quia extrema non habent in

antecedens: connexionem cum aliquo tertio. hoc autem fit in syllogismo expository, sed negatur paritas, quoniam in expository syllogismo sufficienter connexio cum utroque extremo habetur.

Item ex puris negativis nil fit, quia dictum de *nullo* non servatur, nisi medius terminus per affirmationem coniungatur saltem cum aliquo extremo in antecedenti. Item medius terminus nunquam ingreditur conclusionem, quoniam idem probaretur per idem, et non valet.

Item conclusio sequitur semper debiliorem partem antecedens: quoad qualitatem, et quoad quantitatem, nam si in præmissis fuerit aliquod signum particulare, aut negativum, conclusio non potuerit universalis, aut affirmativa esse, dicitur enim, propter quod unumquodque est tale, et illud magis. ergo in antecedens: invento defectu, à fortiori, necessario et in conclusione invenietur.

Item ex vero antecedenti nil aliud sequitur, nisi verum. Consequentiae autem natura est, ut ex falso tum falsum, tum verum inferre possit.

Sciendum, quod istis quatuor vocalibus literis utimus in faciendis Syllogismorum figuris. vg: A, E, I, O. et A, significat propositionem universalem affirmativam. E, significat universalem negativam. I, particularem affirmativam. O, autem particularem negativam propositionem significat.

p. 76

Caput VI: De Prima figura Syllogismi.

Prima figura Syllogismi duas habet proprietates, et una est, quod medius terminus subiiciatur in minori, et prædicetur in maiori. Alia est, quod minorem semper habeat affirmativam. maiorem autem aliquando affirmativam, aliquando verò negativam. Ista Quatuor habet modos, vg:

PRIMUS MODUS :

bar *Omnis homo est animal,*
 ba *Omne risibile est homo,*
 ra ergò *Omne risibile est animal.*

SECUNDUS MODUS :

ce *Nullus homo est lapis,*
 la *Omne rationale est homo,*
 rent ergò *Nullum rationale est lapis.*

TERTIUS MODUS :

da *Omnis homo est essentia,*
 ri *Petrus est homo,*
 i ergò *Petrus est essentia.*

QUARTUS MODUS :

fe *Nullus homo est lapis,*
 ri *Georgius est homo,*
 o. ergò *Georgius non est lapis.*

Primo enim ex minori negativa nil sequitur, directè saltem,

Omne animal est vivens,
Nulla planta est animal, ergo
Nulla planta est vivens,

p. 77

non valet, quia, *vivens* distribuitur in conclusione, non autem in antecedente. Item eandem ob causam non valet, vg:

Omne animal rationale est substantia,
Atqui Solus homo est animal rationale,
Ergo Solus homo est substantia.

Sit minor affirmans, nec maior sit specialis.

Minor enim est exclusiva, et consequenter æquivalens negativæ. Modus his valere dicitur in modis indirectis, ut in Pareso, vide inferius.

Secundo ex maiori particulari nil concluditur. vg:

*Aliquod animal est homo,
Sed omne brutum est animal, ergo
Aliquod brutum est homo.*

Non valet, quia medius terminus, vg: hi. animal, in antecedente non distribuitur, et consequenter nec servatur in eo dictum de *omni*.

Caput VII: De Secunda figura Syllogismi.

Secunda figura tres habet proprietates, et prima est, quòd p. 78 medius terminus prædicetur et in maiori, et in minori. Secunda est, quod maior, et minor nunquam simul sint affirmativæ. Tertia est, quòd conclusionem semper habeat negativam. Ista quoque 4 habet modos.

PRIMUS MODUS :

*ce Nullus homo est lapis,
lan Omne adamas est lapis,
tes ergo Nullus homo est adamas.*

SECUNDUS MODUS :

*ca Omnis adamas est lapis,
mes Nullus homo est lapis,
tres ergo Nullus homo est adamas.*

Una negans præcat, nec maior sit specialis.

Una negans præeat, nec maior sit specialis.

TERTIUS MODUS :

fe *Nullus homo est lapis,*
 sti *Agates est lapis,*
 no ergò *Agates non est homo.*

QUARTUS MODUS :

ba *Omnis adamas est lapis,*
 ro *Socrates non est lapis,*
 co. ergò, *Socrates non est adamas.*

Primo enim ex puris affirmativis nihil concludit hæc figura, vg:

Omnis homo est animal,
Sed omnis equus est animal,
 Ergo *Omnis equus est homo.*

Ratio est, quia medius terminus non distribuitur ut satis patet. p. 79

Secundò in hac figura ex maiori particulari nil sequitur, vg:

Aliquod animal non est rationale,
Atqui omnis homo est rationalis,
 Ergò *aliquis homo non est animal,*

non valet, quia in maiori *animal* non distribuitur cum tamen distribuatur in hac conclusione negativa.

Caput VIII : De Tertia figura Syllogismi.

Tertia tandem figura Syllogismi tres habet proprietates.

Prima, quòd medius terminus, subiiciatur, et in maiori, et in minori.

Secunda proprietas est, quod minorem semper habeat affirmativam, sicuti et prima figura habet.

Tertia proprietas est, quod huius figuræ conclusio sit semper particularis.

Ista sex habet modos, vg:

PRIMUS MODUS:

da *Omnis homo est animal,*
 ra *Omnis homo est rationalis,*
 pti ergò, *Aliquod rationale est animal.*

SECUNDUS MODUS:

fe *Nullus homo est lapis,*
 la *Omnis homo est rationalis,*
 pton ergò, *Aliquod rationale non est lapis.*

TERTIUS MODUS:

di *Aliquis homo est animal,*
 sa *Omnis homo est rationalis,*
 mis ergò, *Aliquod rationale est animal.*

QUARTUS MODUS:

da *Omnis homo est rationalis,*
 ti *Aliquis homo est animal,*
 si. ergò, *Aliquod animal est rationale.*

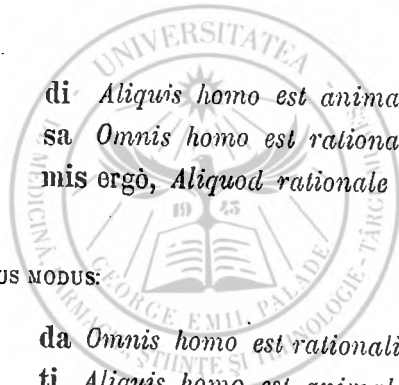
QUINTUS MODUS:

bo *Aliquis homo non est lapis,*
 car *Omnis homo est rationalis,*
 do ergò *Aliquod rationale non est lapis.*

SEXTUS MODUS:

fe *Nullus homo est lapis,*
 ri *Aliquis homo est rationalis,*
 son ergò, *Aliquid rationalie non est lapis.*

Sit minor affirmans, conclusio sit specialis.

Primo enim in hac figura ex minori negativa nil sequitur, vg:

*Omnis homo est sentiens,
Aliquis homo, non est equus,
Ergò, Aliquis equus non est sentiens.*

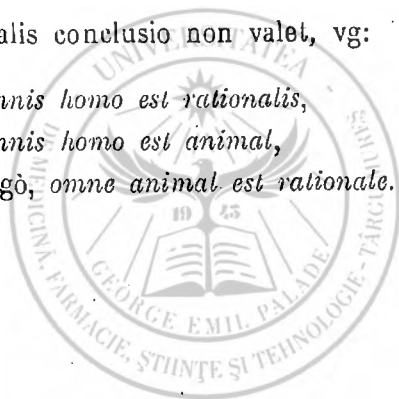
p. 81

Ratio est eadem, quæ modò in secunda figura allata est.
Unde etiam non valeat, vg:

*Animal est ens,
Sed animal formaliter non est rationale,
Ergò, formaliter rationale non est ens.*

Secundò universalis conclusio non valet, vg:

*Omnis homo est rationalis,
Omnis homo est animal,
Ergò, omne animal est rationale.*

TRACTATUS SECUNDUS

• Caput I : *De Syllogismo demonstrativo.*

Syllogismi ratione formæ essentialiter tum varias in figuras, tum sub illis figuris varios in modos dividuntur, vg: In Hypotheticus, seu Conditionales, in Absolutos, in Modales, in Compositos, et Simples, etc: simil: Maior autem difficultas in parte
p. 82 ratione materiæ posita est. Cuius Syllogismus in Tres dividitur, vg: in Demonstrativum, Probabilem, et Sophisticum. De Probabili, et Sophistico suis in locis videbitur; et primo quidem Syllogismus Demonstrativus nititur medio evidenti, et necessario, ideoque vocari solet, Demonstratio, generatque scientiam, quam definiens aiunt, Demonstratio, est Syllogismus ex præmissis certis, evidentibus, et necessariis, qui differt ab aliis Syllogismorum generibus et tum in practica, tum in speculativa materia invenitur.

Sciendum, demonstrationem aliam vocari ad sensum, quæ procedit ab experientia rei certæ, et evidētis. Aliam autem vocat posterioristicam, (sic ab Arist: in lib: Poster: appellata), quæ totalem Syllogismi definitionem excipit, generatque scientiam strictè sumptam.

Item ex Arist: demonstrationem duplicem esse legimus, et alteram vocat demonstrationem *Propter quid*, quæ procedit à Causa proxima, alteram autem demonstrationem *Quia*, quæ procedit ab effectu, aut Causa remota. igitur
p. 83

Demonstratio *Propter quid* est Syllogismus constans ex præmissis veris, primis, immediatis, notioribus, prioribus causis conclusionis.

Dicimus veras, quia conclusio quando fit vi materiæ, et formæ, ex veris præmissis nil sequitur nisi verum, quanquam superius diximus, vi formæ ex falso inferri verum. Sed præterea demonstratio postulat, ut conclusio ex præmissis sæquatur etiam vi materiæ, quâ ratione verum non sequitur, nisi ex vero.

Dicimus veras, vel primò veras, quia propositiones debent esse per se notæ, ita ut veritas ex ipsis terminis pateat, nec probationi indigeant. ideo et immediata, et indemonstrabiles. Cuius modi prima principia sunt, vg: rem aliquam non posse simul esse, ac non esse. quanquam demonstrationis præmissæ si non sint formalitèr, satis est ut sint virtualitèr primæ, et immediata, demonstratæque per alias priores, et immediatas. alioquin scientiam non generassent.

Dicimus causas conclusionis necessarias, et non modo in cognoscendo, sed etiam in essendo. quia effectus infertur per causam proximam, aut proprietates per essentiam quam continent, undè apertissimè patet, demonstrationem esse de obiecto necessario, et quod aliter se habere non possit. Exemplum istius doctrinæ, infallibilitèr in illis quatuor primis causis declaratur, quæ medium sunt demonstrationis. vg: Per causam efficientem demonstratur lunaris eclipsis, scilicet per interpositionem terræ inter solem, et lunam. Per causam finalem demonstratur hominibus illa tenenda virtutis via, quia creatus est propter cœlestem beatitudinem. Per causam materialem probant hominem esse animal corruptibile, eo quod constet ex 4 elementis. Ac denique forma, et essentia, seu definitio, medium huius modi demonstrationis est, ubi proprietatem subiecti alicuius ostendit, ut si probes hominem admirativum, aut risibilem esse, quia est animal rationale. Itaque istius scientiæ effectus demonstrationis, cum sit cognitio per causam proximam, omninò causa formalis non

requiritur. Sufficit enim illa virtualis. ut quando probamus Deum esse æternum, quia est immutabilis. sic de aliis.

Demonstratio autem, *quia* est syllogismus certus, evidens, ab effectu, vel à causa remota. et ab effectu probamus lunam esse rotundam, quia circulariter, et paulatim illuminatur. à causa remota autem, probamus lapidem non respirare, quia non est animal, per causam autem proximam (de qua superius dicebamus) probaretur non respirare, quia non habet pulmones.

p. 86 Item demonstratio, *Propter quid*, vulgo dicitur, à *Priori*, cum fiat per causam. Demonstratio autem, *quia*, cum procedat ab effectu dici solet à *posteriori*.

Sciendum demonstrationem à *priori*, ex suo genere perfectiorem esse quam à *Posteriori*, ideo et Potissima vocatur, quamquam interdum demonstratio a *Posteriori* perfectior videatur, vg: in demonstratione Divinæ Existentiæ, quæ non à *Priori*, sed à *Posteriori* à misero humano intellectu percipi potest, quæ etiam vocatur demonstratio a *signo*.

Sciendum, omnem doctrinam, omnemque disciplinam, (ut ipse Arist: tradit) fieri ex præcedenti cognitione, ut, quando disputamus de homine, prius scire debemus, quid sit illud nomen hominis, item præcognoscere, an sit actu, aut potentiam? frustra enim quis res falsæ proprietatem demonstrando disputaret de blitri. E contra, quando passio, aut proprietas cuiusdam subiecti inquiritur, absurdissimè laboraret quis præcognoscere, an sit? quod non aliter, nisi per demonstrationem indagatur.

Caput II : De Syllogismo Probabili.

Hic constat, concluditque ex præmissis probabilibus, Probabile autem dicitur, quod habet similitudinem cum vero, et evidenti probaturque aut quorundam, aut plerorumque sapientum, aut omnium consensu.

Probabilitatis varii sunt gradus. alia enim sunt de se, et primò, quibus unusquisque statim assentitur, alia autem probatione indigent.

Item Syllogismi probabilis natura ex eius effectu explicatur, p. 87
parit enim quandam opinionem, quæ fomidini (*sic*) cuidam coniungitur, dubitaturque de opposito.

Isti persimilis est syllogismus dialecticus, mos enim est Dialecticorum de qualibet re probabiliter disserere.

Idem et Topicus vocatur, à locis quibusdam quos Græci τόπος vocant, etiam Arist: artem topicam et libros topicos appellant. itaque metaphoricè singula argumentorum genera loci, aut sedes quædam nominantur. Ex quibus locis alii dicuntur extrinseci, ut, Præiudicia, Fama, Testes, Tabulæ, Iusiurandum, alii autem intrinseci, ut à Definitione rei, à Partium enumeratione, à Contrariis, ab Adiunctis, seu Circumstantiis, ab Antecedentibus, à Consequentibus, à Repugnantibus, à Causis, ab Effectibus, à Comparatione maiorum, aut minorum, aut parium aliisque id genus.

Caput III : De Sophismate, seu Syllogismo Sophistico.

Is est qui concludit ex propositionibus saltem apparenter veris, p. 88
aut probabilibus, quæ tamen non sunt tales; sed vel concessa negando, vel totaliter falsa admittendo, ita ut respondens ad metam non loqui dictam perductus, quasi suspensus hæreat, mentisque confusionem patiat.

Scias igitur multiplex esse fallaciarum genus. aliæ enim in verbis, aliæ autem in rebus positæ sunt. Ex verborum prima dicitur, fallacia æquivocationis, vg:

*Quaecunque expediunt sunt bona,
Atqui interdum mala expediunt,
Ergò mala interdum sunt bona.*

Secunda autem est Amphibologiæ, quæ oritur ex oratione vario in sensu accepta, vg:

*Qui est liber Aristotelis, possidetur ab Aristo:
Atqui iste est liber Aristotelis,
Ergò possidetur ab Aristotele.*

Tertia est Compositionis, aut Divisionis, quando in sensu composito sit vera, in diviso autem falsa, et è con: vg: ex Evangelio.

*Cæci vident,
Sed qui sunt cæci earent visu,
Ergò qui earent visu vident.*

p 89 Divisione autem fallitur ita, vg:

*Qui bonus est philosophus est bonus,
Sed Averroës est bonus philosophus,
Ergò Averroës est bonus.
Habes quod non amisisti,
Sed thesaurum non amisisti,
Ergò thesaurum habes.*

Item

Quarta est, ubi res variæ significati per similes voces eodem sumuntur modo. vg:

*Comedisti quod emisti,
Sed carnes crudas emisti,
Ergò carnes crudas comedisti.*

Ex fallaciis quæ in rebus positæ sunt, primò fallacia accidentis occurrit, scilicet quando attribuitur subiecti quod est accidentis, vg:

*Petrus est homo,
Sed homo est tertia declinationis,
Ergò, Petrus est tertia declinationis.*

Item ex fallaciis quæ in rebus positæ sunt, est ignoratio Elenchi, (hæc apud Latinos sæpè redditur pro argumento Sophistico, vel cavillatorio,) quando colligitur id, quod est tantum p. 90
apparenter Contradictorium propositionis concessæ.

Item est fallacia principii, quando idem probatur per idem. Et fallacia Consequentis, in qua ex consequente infertur antecedens, vel ex opposito antecedentis, oppositum consequentis. vg:

*Si homo est, animal est,
Ergò, si non est homo non est animal.*

Est et fallacia non causæ, ut causæ, vg: Quando falsitas conclusionis ex una præmissa proveniens, tribuitur alteri præmissæ, quæ vera est.

Item fallacia fit in propositionibus, quæ nullum affixum aut particularitatis, aut universalitatis signum. vg:

*Homo est animal,
Asinus est animal,
Ergò, homo est asinus.*

In istius refutatione supponendum est, vg: Omnia quæ sunt in necessaria materia semper ad universales, quæ autem in contingenti materia ad particulares revocari, et ita fient veræ. p. 91
et succinctius dicam, omnem sophisticum Elenchum solvi vel jungendo quod dividit, vel dividendo quod conjungit, vel obscurum explicando sensum, ita enim per voracissimum Logicæ Ignem omnia repurgata, exortoque Iustitiæ sole obscurissima fallaciæ, aut mendacii Caligo delebitur, ita ut vellimus nollimus, etiam oclusis oculis, non solem ipsiusque infinitam, infallibilemque, Iustitiam ab oriente progredi fateamur, Cuius beneficio vivimus, movemur, sentimus, intelligimus, et sumus. Cuius famosissimum nomen sit benedictum, nunc, et semper, et in sæcula sæculorum. Amen.

p⁹² *De Quinque Indirectis modis, qui ad primam figuram pertinent.*
 Hi indirectè concludunt, non enim maius extremum de minori,
 sed minus de maiori prædicatur, hoc vero fit propter mutatio-
 nem Propositionum.

gra Omnis homo est animal,
ma Omne animal est essentia,
si ergò aliqua essentia est homo.
     ce Nullus homo est lapis,
     la Omnis lapis est insensibilis,
     re ergò Nullum insensibile est homo.

a Omnis homo est animal,
mis Aliquod animal est rationale,
ti ergò aliquod rationale est homo.
     pa Omnis homo est rationalis,
     re Nullus rationalis est lapis,
     so ergò aliquod lapis non est homo.
li Aliquod animal est rationale,
me Nullum irrationale est inanimatum,
nos ergò aliquod inanimatum non est animal.

FINIS

IN UNIVERSO

LOGICES COMPENDIOLO

CAPITULORUM INDEX *)

Liber Primus. — De Definitione Logices	1
De Nomine propositæ speculationis.	1
De Definitione propositæ speculationis.	2
De Divisione Logices.	2
De fine, et subiecto Logicæ	3
De Tribus intellectûs operationibus.	3
De Etymologia, et divisione totaliter accepti termini	4
De natura, et divisione termini Logicalis.	4
De Termino mentali	4
De Termino verbali	5
De Divisione Termini verbalis	5
De Categorimatico, et syncategor: termino	6
De Termino cum, et absque complexione	7
De Termino Abstracto, et Individuo	8
De Termino Univers: et Particul:	8
De Termin: transcendentali, æquivoco, analogo, et uni- voco	8
De Pronuntiatione.	9
De Decem Categoriis.	10
De Quinque vocibus Porphirii.	10
De Nomine	11
De Verbo	12
De Indeterminato nomine et verbo.	12
De Divisione orationis	13
De Propositione.	14
De Materia propositionum	14

*) Paginatur'a acestui indice este cea însemnata pe marginea testului.

De Divisione propositionum quoad materiam	15
De Contrarietate propositionum	16
De Oppositis.	17
De Subiecto formali artis Logicæ	19
De Necessitate artis[Logices	22
De Cognitione	22
De Divisione	24
De Intentione	24
De Prædicabilibus in quo et de Esse in aliquo Prædicamenta quoque tangit	25
De Uno, Eodem, et Alio, in quo et de Hypost:	27
Liber Secundus. — De prima et optima Categoria. i. e. De Essentia, vel Substantia	29
De Quantitate	33
De Qualitate et Quali.	35
De ad aliquid i. e. Relatione.	39
De Agere et Pati	40
De Quando, et Ubi	42
De Habitu et Situ	42
Communiter de Quinque vocibus	44
De Genere, et Specie, in quo et de Atomo.	46
De Differentia et Accidente	49
De Proprio, in quo et de Comuni	53
Liber Tertius. — De Syllogismo	56
De Triplici argumentationis Iudicio.	68
De Argumentationis natura, et divisione.	68
De Natura Syllogismi.	72
De Legibus Syllogismi	73
De Prima figura Syllog.	76
De Secunda figura Syllog.	77
De Tertia figura Syllog.	79
De Syllogismo Demonstrativo.	81
De Syllogismo Probabili.	86
De Sophismate, seu Syllo: Sophistico	87

IOANNIS BAPTISTÆ
VAN-HELMONT

TOPARCHÆ IN MERODE ROYENBORCH, OORSHOT, PELLINES, etc.

PHYSICES

UNIVERSALIS DOCTRINA

ET CHRISTIANÆ FIDEI CONGRUA, ET NECESSARIA PHILOSOPHIA

IOAH. DEMETRIUS. CONSTAN. VAVVOPIHXTIT.

ENCOMIUM

IN AUTHOREM, ET VIRTUTEM
DOCTRINÆ EIUS

LAUDA

COTRA IZVODITORIU, SI COTRA VIRTUTI'A
INVETIATURII LUI

ENCOMIUM

IN AUTHOREM, ET VIRTUTEM DOCTRINÆ EIUS.

MOLDAVO IDIOMATE INTERPRETATUM.

Eccè et Ille alter Veritatis Præco Ioannes Baptista Van-helmont. Resipiscimini Ille in deserto clamabat; Hic autem, similem penitentiam tam pre Urbes clarissimas, quàm per extrema terrarum Climata, vociferatur. Ille, eccè Agnus Dei (Iudæis Iesum indicando) affirmabat; Hic, Eundem Sophiam, Veritatem, viam, atque vitam esse Universi, tum ethnicis, tum singulis mortalibus propalam facit. Ille inquam Scribis, Pharisæis, et Sadducæis Regnum appropinquasse Dei, prædicabat; Hic, Peripateticis, Academicis, omnibusque Philosophorum sectis, intellectualibus eorum obcœcatis oculis eos neglexisse, arrogatèr præteriisse,

ЛІЦДЖ

кхтрз 'Иг'воднторю, шй кхтрз Вжртста
'Лвзцхтсрїй лсїй.

Іцтз, шй чéлалат а 'Адеврзавшй Країник 'Іван Ван'тисмис.
'Ачéла л псстію покзїнцивз, стрїгà; їарз ачéста кà ачáвшїй покзїнциж, прексм прин стрзлвминáте врáше, ашé прин чéле май де депáрте áле пзмáнтзавшй клїмврїй глáсва лш пвáр'тз. Ічéла,

LAUDA

COTRA IZVODITORIU SI COTRA VIRTUTI'A

INVEȚIATURII LUI

Iáta si cel-alált a ađeverului cráinic, Ioan Baptismis; acel'a in pustiiú, pocaiti-ve, strigà; iára acest'a cà aciáési pocaintia, precum prin stralumináte orásie, asié prin céle mai de depárte ale pamentului climuri, glásul iș poárta. Acel'a iáta mielul lui Dumnědiéu (pe Iisus Iudeilor aretand) ađeveriá; acest'a pre acela-si, intieløpciuné, ađeverul, cáli'a si viiáti'a a totului a fi, precum limbilor, asié tuturor muritorilor, aiávé fáce. Acel'a, iá-rasi dic, carturárilor; fariseilor, sadduceilor, precum imperatii'a lui Dumnědiéu sa se fie apropiáát, propoveduiá; acest'a Peripateticilor, Academicilor si tuturor filosofescilor erése, precum su-

íáťz mĭeasá lšĭ đsmnħvžš (pĕ ĭĭcsĕ ĭđđĕĭłor đřťđĭđ) đđĕverĭá;
'ĭčĕstá přĕ đčĕlášĭ, đčĕlepcĭón'ĕ, đđĕvžřł, kááá, šĭ vĭáćá đ
ťóťžášĭ đ fĭ, přĕkřm lĭmĕłor, đš'ĕťřťřřor mřřřťóřłor đđ'ĕ
fáče. 'ĭčĕlá ĭđřšĭ vĭk, Křřťřřđřłor, Fđřsĕđłor, Sđđđřkĕłor,
přĕkřm đpřřćĭá lšĭ đsmnħvžš sč sč fĭĕ áppřopĭáť, přopĕvĕđšđ.
'ĭčĕstá Přĕřpáťĕčłor, 'ĭkáđĕmĭčłor, šĭťřťřřor Fĭłosofĕćĭłor.
'Ėř'ĕsĕ, přĕkřm sřfłĕťĕćĭĭ đķĭĭ ħř'ķĭđđžłĭsĕ, přĕ đđĕvžřáťá
đčĕlepcĭónĕ kř mķĭđřĕ ĭĕsokotĭđđo sč đ fĭĕťřĕkřť, šĭťřžřž

et impudenter veram despexisse Sapientiam, indigitat. Ille, de-
nique piè Herodem, pro in matrimonium accepta fratris muliere,
arguebat; Hic religiosè dedecere Scholas adolescentibus adulteras
connubere doctrinas, atque Iuventutis ætatem ethnicorum in-
namentis, violare, conspurcare, atque depravare, pro virtutis
præmio accipere. Admonetque clamendo.

Attendite mecum (quæso) Scholæ, nec faciem vestram à do-
cumentis avertite meis; priusque, pellegite, ac deinde (si fas
erit) injuriis, me afficite vestris, vel mecum veritatem fatendo,
vos præ ipsamet vestra pudeat ignorantia, et ferinas vestras
permutate naturas. Attendite mecum Philosophorum tam ante-
riores, quàm recentiores. expergimini, et sobrij estote, atque ab
imanissima obscurissimi erroris sævitia confugite (quæ ab uno,
et viginti seculo crudeliter in vos grassabatur) Veritatis Trami-
tem igredimini, et à via perditionis, quæ ad Stultitiæ barathrum
deducit, declinando, resistite. Hoc pacto Noster Vanhelmont
Gentilitatis machinis subversas, restaurare, ac constituere inten-
dit Scholas (quamquam ponderosa dessuetudo, periculosior ta-
men consuetudo, quæ jam à tot seculis, in litore fluvij perversi-

решине ꙗ самъ съ нѣ ѿ фїе възгат, ле аратъ. Ччела ашиждерк
Благочестивѣще прѣ Ирод, пенгтръ кзчй прѣ фемѣѣ фрѣцинесъ
мѣаре азѣсе, мсѣгрѣ; Ччеста, Крецинѣѣще, прексм къ Шквалелор,
прѣ тинерй дѣпз кврве лѣзцятѣри ай лѣсрѣ нѣ съ кѣде, шй взрста
тинерѣцелор, кѣ а Лїлѣнлор ймзчюный а ѿвнлй, а спсрѣл, шй а
ѿкзрѣ ꙗ лок де а вредничій плѣтѣ съ нѣ цѣе, шй доженнѣ
стрѣгѣ.

Сокотнѣй кѣ мине (рѣгсвз) ѿ Шквалѣ, ничй фаца вѣѣстрѣ де
ла а мѣле лѣзцятѣри лѣтварѣцѣй, чѣ май лѣтѣй де пѣлнн чигнѣй,
шй дѣчѣл (де ва фїи кѣ кѣле) кѣ сѣдаммеле вѣѣстрѣ мѣ пе-
дѣпснѣй, сѣс лѣпрѣшнѣ кѣ мине йдѣвѣрѣса мзртѣрѣсннѣ, сингсрѣ
вѣй, де а воѣстрѣ некснѣѣщере съ вѣ рѣшннѣцѣй, шй жнѣжнѣцнѣлѣ

fletescii ochii orbindu-li-se, pre adeverát'a intielepciune, cu mendrie nesocotind'o, sa o fie trecut si fora rusine in sáma sa nu o fie bagát, le aráta. Acel'a asijderó blagocestivésce pre Irod, pentru coci pre femiáé fratine-sou muiáre luáse, mustrá; acest'a creştínésce, precum ca Scoálelor, pre tíneri dupo curve invetiaturi a-i insurá nu se cáde, si vérst'a tínerétielor cu a limbilor imaciuni a ovili, a spurcá si a ocarí in loc de a vrednicii pláta sa nu tie, si dojenind striga:

Socotíti cu mine (rogu-ve), o Scoále, nici fáç'a voástra de la a méle invetiaturi intoárceti, ce mai antéi deplin citíti si de ciia (de va fi cu cále) cu sudálmele voástre me pedepsíti, sau impreuna cu mine adeverul marturisínd, síngure voi de a voástra necunoáscere se ve rusináti si jiganiescile voástre ve schimbáti firi. Luáti sáma cu mine, macár cei mai vechi, macár cei mai de curend, o filosoflor, deşleptati-ve si trezviti-ve si de cumplit'a a intunecacioásei gresiéle vrajmasie fugiti; cáré, de doáédieci si unul de véci incoáce, vrajmasiésce asupra-ve cadiuse; pre drumul adeverului intráti si din cále peririi, cáré in prapásti'a nebunii duce, imbetandu-ve, ve opriti. Intr'acest'a chip al nostru Van-Helmont, pre Scoálele, céle cu maestríile paganimii resturnáte, a innoi si a intari sílésce, (macar-ca greiucioása

вѡастрѣ вѣ с'кнмѡацѣй фирѣй. Лѡацѣй сáма кѣ мѣне, макар чѣй маѣй
векѣй, макар чѣй маѣй де кѡрѣнд ѡ философиѡр. децеп'тáциѡвѣ, шѣ
трѣх'вѣициѡвѣ, шѣ де кѡмнáи'га á л'тѡнекѡч'и'вáсѣй грѣш'бле вѣрѡмѡш'тѣ
фѡциѡцѣй; кáр'к де доáбѡвѡч'ѣй, шѣ оўнѡа де в'кч'ѣй л'коáче, вѣрѡмѡш'кѣѣ
ас'с'прѡ вá кѡв'с'сѡ. Прѣ др'с'мѡа áдѡв'рѡвáш'ѣй л'трацѣй, шѣ днѣ кáл'ѣ
перѣрѣй, кáр'к л' прѡпáстá некѡнѣнѣй д'бче л'вѡт'ѡмѡвѡвѣ вá óприцѣй.
Л'трачѣстá кнѣ ал нострѡс вáнхѡл'монт, пре Ш'кѡáлѡле, ч'кѡле кѣ мѡе-
с'трѣйле Пáгѡнѣмѣй рѡст'рѣнáте, á л'нон, шѣ á л'т'ѡрѣй снáкѣѣ. (ма-
кар кѡ грѣѡч'и'вáсѡ асте дес деприндѡр'ѣ, л'сѡ маѣй примѡжáнѣи'вáсѡ
деприндѡр'ѣ, кáр'к акмѡ де áт'áц'ѣ в'кч'ѣй, л' цѡрѡмѡрѣле áпѣй л'дрѡнт-
ничѣи'нѣй л'рѡдѡч'инáтѡ, днѣ рѡдѡч'инѡ, де десрѡдѡч'инáт асте. Кá
áчáст'ѣ, áч'кá á 'Адѡв'рѡвáш'ѣй трѡмѡвѣцѡ кѡнѣтѡ. Ничѣй асте де

tatis radicata, radicitus extirpanda est) Talia illa ἀληθείας canit tuba. Nec mirum, si divina illa, æternaque Sapientia, suæ Immensæ Clementiæ in tale Obiectum radios vibrârit suos, quo talia operaretur admirabilia. Nam minimus in Regno Cœlorum major est Ioanne, et Spiritus ubi etquando vult spirat. (profectò namque, veritas absque divina inspiratione, humana labili methodo, aut fragili mortalium arte, inveniri, aut adipisci haud potest). Quo casu, Novus iste, et Christianus, (non ille ethnicus, et gravissimæ ignorantiæ Servituti obnoxius) Aristoteles, Naturam non fictè, sed reverà; non fictitijs, aut futilibus, sed verè subsistentibus, rerumque constitutivis principijs, eandem declarat, manifestatque. Non elementa quædam nusquam existentia; non eorundem commistiones, et thimosin; non odia, et contrarietates; non rixas, et confusiones; non dissidia, et victorias. (nam viderat Deus et eccè quæcunque fecerat, erant bona). Sed conquietudinem, simplicitatem, consensum, pacem, cooperationemque, secundum mandatum Pacifici, Veri, Optimi, Patroni naturæ, Conditoris creaturæ, atque Universitatis Dei, singula singulos observare terminos, docet. Denique non meretricum more, illum, non entis, id est, Materiei appetitum, non histrionum instar formarum metamorphosin; sed Iussum Dei, omnia creare, formare, perficere; et

дѣла. 'Ачѣ вѣчникъ, дѣмнѣзѣтаскѣ ꙗцелеп'чюне рѣзеле ѧ не мѣсрѣтей сѣле Милостивирѣ, ꙗ лок примиторю кѧ ѧчеста деш ва фѣтримис, кѣ кѧрилѣ минѣнѧте кѧ ѧчѣс'тѣ сѣ лѣкрѣѣе. Кѧчѣ чел мѧй мик ꙗ ꙗпзрѣцѣа чѣрюлѣи де кѧт Иѡан мѧй мѧре асте : Шѣ Дѣхѣла оунде шѣ кѧнѣ ва, сѣф'лѣ. (Кѧ ѧдеврѣт дѧрѣ, 'ѧдеврѣлѣ, фѣрѣ дѣмнѣзѣтаска сѣфлѣре, кѣ лѣнекоѡса ѡмениѣс'ка мѣс'трѣе, сѧс кѣ ф'рѣѣдѣ ѧ мѣрнѣторилорѣ мѣщѣр'шѣг, ѧ сѣ афлѧ, сѧс ѧ сѣ довѣнѣи, нѣ сѣ пѣате. Кѣ кѧрѣ дѧрѣ тѣмплѣре, нѣлѣ ѧчѣс'га, шѣ Крѣиѣнѣна (нѣ ѧчѣла Пѣгѣнѣла, шѣ де ѧ прѣ грѣлѣи некѣношѣнѣцѣ рѣѣте сѣп'нѣс). ѧристѣтел. прѣ фѣре, нѣ кѣ минѣюнѣи, чѣ ꙗтрѣ ѧдеврѣ : нѣ кѣ минѣюнѣѡсѣ, шѣ фѣрѣ де испрѣвѣ, чѣ кѣ вѣнѣ сѧмѣ свѣт с'тѣтѣтѣѡлѣре, шѣ де лѣкрѣрѣи ѧ фѣи фѣкѣтѣѡлѣре ꙗчѣнѣтѣрѣи, ѡ ѧрѣтѣ,

éste desdeprinderé, inse mai primejdúoása deprinderé, cáré acmù de atatié véci, in tiermurile apii indrèptniciunii inradecináta, din radecina de dezradecinát éste). Cà aciasté acéi'a a adevèrului trambitia canta. Nici éste de diva, acé vécinica dumnèdiéiasca intielepciune, rádiele a nemesurátei sále milostíviri, in loc priimitoriu cà acest'a de-ş vâ fi trimis, cu cárile minunate cà acésté sa lucréze; coci cel mai mic in imperatii'a ceriului de cat Ioan mai máre éste; si duhul, unde si cand vâ, sufla, (ca adevèrát dára adevèrul, fora dumnèdiéiasc'a sufláre, cu lunecoás'a omeniase'a maestrie, sáu cu fráged a muritorioru meştersiug, a se aflá, sau a se dobendí nu se poáte), cu cáré dára tèmpláre noul acest'a si creştinul (nu acel'a paganul si de a pré grélii necunoscintia robie suppus) Aristotel, pré fire, nu cu minciuni, ce intru adevèr; nu cu minciunoáse si fora de ispráva, ce cu buna sáma supt statatoáre si de lucruri a fi facatoáre începaturi, o aráta si la ivála o scoáte; nu une elementuri, cárile unde-vâ nu se afla, nu al' lor amestecaturi si manie, nu uraciuni si imponcieri, nu gálcevi si tulburári, nu zárve si biruintie, (coci vediuise Dumnèdiéu, si iáta cate facuse erá bune), ce impreuna asiediment, hiristié, intr'o-gandire, páce si impreuna-lucráre, dupo porunc'a de-páce-facatoriului, a adevèratului, pré-bunului, a stapanului firii,

шѣ лѧ ивѧаѣ ѡ с'кѡате. Нѣ оуѣне 'Элементсрѣй, кѧрѣле оуѣде ва нѣ сѣ аф'аз. нѣ ал' лор ѧместекѣтсрѣй, шѣ мѧнѣ : нѣ оуѣрѧчюнѣй, шѣ ѧпончишерѣй : нѣ гѧлчѣвѣй, шѣ тѣлѣсрѣрѣй; нѣ зарѣве, шѣ би-рѣвице, (кѣчѣй вѣзѣсе Дѣмнѣзѣсѣ, шѣ ѧтѣ кѣте фѣкѣсе ѣрѧ бѣне) чѣ ѧпрѣснѣ ѧшезѣмѧнт, хиришѣе, ѧтрогѧндѣре, Пѧче, шѣ ѧпрѣснѣ лѣкрѧре : дѣпѣ порѣнка де пѧче фѣкѣтѡриѡлѣй, ѧ ѧдѣвѣрѧтѣлѣй, Прѣ бѣснѣлѣй, ѧ С'тѣпѧнѣлѣй фирѣй, ѧ зѣндѣтѡриѡлѣй фѧчерѣй, шѣ ѧ тотѣмѣй Дѣмнѣзѣсѣ, фѣѣте кѧрѣ пе фѣѣте кѧре ал сѣс хотар ѧ пѣзѣ ѧвѧѣцѣ. 'Ишиѣдѣрѣ нѣ кѧ кѣрѣеле, прѣ ѧчѣ че нѣ асте, ѧдѣкѣ ѧ ма-тѣрѣнѣй нѡф'тѧ. Нѣ ѧ кѣпѣлѣ Гѣдѣшѣлор ѧ формѣлор п'рѣвѣ'рѧжѣнѣе, чѣ порѣнка лѣй Дѣмнѣзѣсѣ тѡате ѧ пѣзѣмѣнѣ, ѧ формѣнѣ, шѣ ѧ сѣ-вѣршѣ, Бѣнѣкѣвѣжѣнтѧрѣ лѣй п'рѣе тѡате ѧ пѣнѣнѣ, ѧ де ѧтокмѧре,

Benedictionem eius cuncta adimplere, adæquare, atque conservare. Itemque omne datum bonum, et omne donum perfectum, à Patre descendere luminum, affirmat, atque verificat. Non primum, et immobilem motorem, (à quo omni naturaliter moveantur), ut pote nullibi in rerum natura existentem; sed Orthodoxè, Illum Supernaturalem, (cui ancilla natura ad nutum præstat), Incomprehensibilem, Omnium Governatorem, atque Rectorem, Luminum Patrem, α , et ω , lubenter admittit, conceditque, In quo omnia moventur, vivunt, et sunt. Non labili, dubio, phantasticoque utitur Syllogismo; sed invictæ fidei innititur basi. Non ex nihilo, nihil; sed per Verbum divinum, Universum, ex nihilo, procreatum fuisse, testatur. Non inanibus, impetuosisque Platoniciis grandiloquijs, primam attolit materiam; neque eandem divinæ Voluntati suppeditasse, aut Omnipotenti adjutricem fuisse, quacum, vel ex qua Universum procreasse, Græcanicis delirijs mendosè, aut Paganicis malè malis assuefactionibus garrulitèr fabulatur; sed ad Veritatis normam, atque tenorem, Universa Sextidui spatio producta, atque perfecta fuisse, divine philosophatur.

ши а ле пзѣи, ши ѿрзши тоатѣ дърѣ бѣнѣ, ши тот дърѣа дѣсз-
вѣршит, дѣла пзринтеле дѣмѣннлор а сѣ погорѣ дѣверѣѣѣѣ, ши
ѣтзрѣѣѣѣ. Нѣ пре чел дин тѣи ши неказтит казтѣиторю, (дѣл
карнае тоате фирѣѣѣѣ сѣ сѣ к'азтѣаскѣ) ка пре си лѣк'рѣ, карнае ѣ
але лѣк'рѣрилор фирѣѣѣѣ че нѣ сѣ афлѣ; че Православ'ничѣѣѣ пре ачел
престе фирѣѣѣѣ, (кѣрѣа роабай фирѣѣѣѣ дин сѣмн ѣи с'лѣжѣѣѣѣ), некс-
принсѣа а тѣтѣрор штѣжрѣмѣйтѣорюл, ши ѣндрѣптѣтѣорюл Пзринтеле
дѣмѣннлор, а ши ѡ, кѣ д'рагосте прѣймѣѣѣѣ, ши ѣвоабѣѣѣѣ, ѣ карнае
тоате сѣ казтѣѣѣѣ, трѣзек, ши синт. Нѣ кѣ ѣцинат, кѣ п'рѣпѣсѣ,
ши пзрѣланик сѣллоризѣм, сѣ сѣлѣжѣѣѣѣ, че дѣ а неврѣйтѣѣѣѣ Крѣдинце
темеѣѣѣѣ сѣ с'прижинѣѣѣѣѣѣ. Нѣ дин'немѣкѣ, немѣкѣ, че прин'кѣвѣнтѣа
дѣмѣнѣсѣѣѣѣ, тотѣа дин немѣкѣ сѣ фе фѣкѣст мѣртѣрѣисѣѣѣѣ. нѣ

a ziditoriului făcerii si a totimii Dumnēdieu, fiete-cārē pe fiete-cārē al seu hotār a pazì invália; asijderē nu cā curvele pre ace, ce nu éste, adeca a materiii pofta; nu in chipul ghidúsilor a formelor preobrājenie, ce porunc'a lui Dumnēdiēu toáte a plazmui, a formui si a seversi; binecuventárē lui pre toáte a plini, a de-atocmāre, si a le pazì, si iáراسi toáta dárē buna si tot dárul deseversit de la parintele luminilor a se pogorì adevérésce si intarésce; nu pre cel dintēi si neclatit clatitoriu, (de la cārile toáte firésce sa se clatiásca), cā pre un lucru, cārile in ale lucrurilor fire, ce nu se afla, ce pravoslavnicésce pre acel preste fire, (carui'a roáb'a-i fire din sēmn îi slujésce), necuprinsul, a tuturor otcārmuitoriul si indreptatoriul, Parintele luminilor, ō si ō, cu drágoste priimésce si invoiásce, in cārile toáte se clatesc, traesc si sīnt. Nu cu inlinát cu prepus si parēlnic sylloghizm se slujésce, ce de a nebiruitei credītie temeiu se sprijinėsce; nu din nemica, nemica, ce prin cuventul dumnēdiēesc, totul din nemica sa fie facut marturisésce; nu cu desiérte si venturoáse Platonicesci voroáve mári, pre materii'a dintēi ináltia, nici acéiási dumnēdiēescii voi indemana sa fie facut, sau a-tot-putérnicului agiutoáre sa fie fost, cu cārē, sau din cārē totul sa fie plazmuit, nici cu ellinescile buiguri, cā misciunosii, sau cu paganescile rreu rrēle deprinderi bolborosīnd basnuiásce, ce dupo indreptáriul si orānduiál'a a adevérului toáte in vrēmi'a a siése dile facute, de iznoáva plazmuite dumnēdiēerésce, cā un filosof graiásce.

кѡ дѣшѣрѣте, шѣ вѣнтѣроáсе Платоничѣшѣй ворóáве марѣй, прѣ мартѣрѣа днн тѣй ꙗчлцз; ннчѣй ачѣашѣй дѣмнзѣцѣшѣй воѣ ꙗдѣмѣнз сѣ фѣе фѣкст; сас ꙗ тот пѣтѣрниксашѣй, аѣстѣаре сѣ фѣе фост, кѡ кáрѣ, сас днн кáрѣ тóтѣа сѣ фѣе плѣзмѣшт, ннчѣй кѡ Балнѣциле вѣнѣшѣрѣй, кá мнѣчнóшѣй, сас кѡ Пѣгнѣциле ррѣс ррѣле дѣпрндѣрѣй, болбороснѣ вѣснѣсáѣе, чѣ дѣпѣ ꙗдрѣпѣтáриол, шѣ ꙗрѣнѣсáѣа а ꙗдѣвѣрѣсашѣй, тоáте ꙗ врѣмѣа а шѣсе вѣле, фѣкстѣе, дѣ нѣчнóвѣз плѣзмѣштѣе, дѣмнѣвѣрѣѣѣе, кá шѣ философ грѣáѣе.

Accedite ergo nunc, quotquot animi desiderio ad divinam spectandi Maiestatem conflagratis; En vobis, in Petra Mosaica foramen patet apertum; per quod Posteriora Dei Intellectuali oculo, unusquisque possit intueri vestrum. Concurrите, quotquot ad Montem ascendere Domini, divino obtinemini zelo; En vobis scala Iacob, quæ Cœlestibus annitur Portis; per quam Veritatis Ostium ingredi facultatem potiri valeatis. Convenite, quotquot immunditia, et paganismi turpitudine, polluti estis; En vobis Aqua vitæ datrix, quâ corda abluatis, intellectum purificetis, ut in Montem Domini scandere, ibique permanere queatis. (Nam Quis ascendet in montem Domini? aut quis stabit in loco sancto eius? innocens manibus, et mundus corde. [Psal. 23]). Congregamini, quotquot mendacii abominando pallio obteeti, ac circumvoluti, et facis Veritatis, illuminatione, detectâ vestrâ nuditate, pudore affecti estis; En vobis purpurea chlamys illa Regalis, ipsam induite, quâ ad Domini nuptias, Sapientiæque convivium accedere polleatis. Sed quid plus ultra? nisi in compendio, breviterque dicam! abiecta animarum vestrarum ebrietate, (quâ à Paganismi delirio, haud dissimili Circæo veneno, scholæ inebriatæ, dedecoratæ, atque penitus dementatæ erant), Sobrietatem suscipite, veram Sapientiam unanimiter sincerèque diligendo complectimini, et hanc ab æ-

Липицивх дърз акмѣ, врѣ кжци, кѣ пофта ѣнимѣй с'прѣ дѣм-
нхѣзгаска Мзрѣре а привѣ ардеци. Їѣтзвз, ꙗ ꙗѣтра Моѣсѣаскѣ,
гасрѣ сѣ вѣде дешкѣсѣ, прии кѣрѣ дин дзрѣптѣриле лѣи Д'мн'ѣзѣ,
к' ꙗѣцелѣцѣрескѣ ѡкѣ, фѣете кѣриле дин вѣи а кѣдѣ сѣ поѣтѣ.
'Алергаѣи, врѣ кжци, пентрѣ ка лѣ мѣнтеле Домнѣлѣи сѣ вѣ сѣниѣ,
дѣ дѣмнхѣзгаска рѣвнѣ синтеѣи кѣп'риншѣ. Їѣтзвз С'карѣ лѣи
Іаков, кѣрѣ дѣ черѣциле сѣ аѣтинѣ порѣи, п'рѣ кѣра прии оѣшѣ
а аѣвѣзрѣлѣи а ꙗѣтра позволенѣе сѣ довѣднѣиѣ. 'Аѣвнѣцивз, врѣ
кжци дѣ нѣкѣрѣциѣ, шѣ а пѣгѣнѣтѣѣѣи сѣс'в'кѣчиѣне ꙗѣтинаѣи син-
теѣи, Їѣтзвз аꙗ дѣ вѣѣѣ дѣтѣтѣѣаре, кѣ кѣрѣ ѣнимѣле сѣ вѣ
с'пѣлаѣи, ꙗѣцелѣциле сѣ вѣ кѣрѣциѣи, кѣ ꙗѣ мѣнтеле Домнѣлѣи а вѣ
сѣи, шѣ аѣколѣ а рѣмѣнѣе сѣ вѣ ꙗѣвѣднѣиѣиѣ. (Кжчи чѣне сѣ вѣ

Lipiti-ve dăra acmū, ori cati, cu poft'a inimii spre dumnēdiē-
iāsc'a marire a privi ardeti, iāta-ve, in piātr'a Moysiāasca găura
se vėde deschisa, prin cārē din dērēpturile lui Dumnēdiēu, cu
intielegerescul ochiu, fiete-cārile din voi a vidē sa poāta. Aler-
gāti, ori cati, pentru cā la muntele domnului se ve suiti, de
dumnēdiēiāsc'a rāvna sīnteti cuprinsi, iāta-ve scār'a lui Iacov,
cārē de cerēscile se atīnge porti, pre cārī'a prin usiē a adėveru-
lui a intrā pozvolenie sa dobendīti. Adunāti-ve, ori cati de ne-
curatii'a si a paganatatii spurcaciune intīnāti sīnteti; iāta-ve apa
de viātia datatoāre, cu cārē inimile sa ve spalāti, intielegile sa ve
curatili, cā in muntele domnului a ve sui si acolō a remanē sa
ve invredniciti; (coci cine se vā sui in muntele domnului? sau
cine vā stā in locul cel svint a lui? Nevinovātul cu manule si curā-
tul cu inim'a. [Psal. 23]). Stringeti-ve, ori cati cu cē de gretialuit
a minciunii hāina sīnteti acoperiti si inveliti, si cu stralucirē a
facclīi adevērului a voāstra dezvelindu-se goliciune v'ati rusināt;
iāta-ve cabāniti'a de purpura, acē imperatiāasca, cu dīns'a ve im-
bracāti, cu cār'a la a domnului nunta si la a intielepciunii veselie
a ve lipi putere luāti. Dāra ce alla mai mult; fora numai strīns si
in scurt voi dice, a sufletelor voāstre betie (cu cārē de buigniāl'a
paganatatii, nu neasēmenia cu vinul Cīrcīalii scoālele inbetāte,

сѣи ꙗ мѡнтеле домиѣашѣ? сас чїне ва с'тл ꙗ локѣа чел свнт а
лѣи? Невнновѣтѣа кѣ мѣнѣае, шїи кѣрѣтѣа кѣ иїнїама [Ѳал. кѣг]
Стрїицеѣївѣз, врїи кѣїї, кѣ чѣ де грѣцѣлѣнт ꙗ мнїчїиї хїїнѣ,
снїтеѣї ꙗкопернїї, шїи ꙗвѣлнїї, шїи кѣ ст'рѣлѣчїрѣ ꙗ фѣкклїиї
ꙗдѣвѣрѣлѣи ꙗ воастрѣ дѣзвѣлннѣсѣ голнчїне, ваїї рѣшннѣт, ꙗтѣвѣ
кабѣннїа де пѣрпѣрѣ, ꙗчѣ ꙗпѣрѣтѣаскѣ, кѣ дѣнѣа вѣ ꙗрѣзѣкѣїї, кѣ
кѣрѣа ла ꙗ домиѣашѣ иїн'тѣк, шїи ла ꙗ ꙗцѣлѣпчїиї вѣсѣлїе ꙗ вѣ лнпн
пѣт'ѣре сѣ лѣаїї. Дѣрѣа чѣ алтѣ май мѣлѣт; фѣрѣа нѣмай стрїїс,
шїи ꙗ скѣрт вой вїчѣ. ꙗ сѣфлѣтелор вѣвѣстрѣ вѣцїе лѣпѣдѣнѣа (кѣ
кѣрѣ де вѣїгѣїлѣа пѣрѣнѣтѣїї, нѣ не дѣсѣмѣна кѣ вннѣа Цїрѣлїї
шкѣлѣлѣ ꙗнѣхѣтѣте, мѣскѣрїїте, шїи де тѣт нѣвѣнїїте ѣрл) трѣзвїа
пїїмннїї, ꙗдѣвѣрѣтѣа ꙗцѣлѣпчїїне ꙗтрѣн сѣфлѣт, шїи кѣ крѣдннїїцѣ,

terno Veritatem fuisse confitemini ; non enim in concinnis, syllogismis, fastuosisque aliloquiis, sed in simplicitate, atque divini Spiritus infusione, eandem consistere, visibilia, et invisibilia cuncta profiteri non desinunt. Verumenim verò, venerandum illud caput Noster Vanhelfmont, non inconsideratè, aut præter Θεῶν Inspirationem, hoc de se edidit vaticinium : *Nunc scio me veritatem docere compulsus, ideoque huius libri doctrinam, et si dierum numero, siderit, permensuram tamen in mundi finem usque.* Nec enim prout Gentilis doctrina in chartis duntaxat, aut in æneis tabulis, verumtamen in quolibet piò, Christianoque pectore depictam atque sigillatam. Nec dubitandum, dum (permittente Deo) fulguris in modum, ab Occidente, in Orientem usque, omnium lactorum, aut ictorum viscera, ipsissimasque penetravit medullas. Verumenim, quia in veritatis conspectu, paganicæ eloquentes, vel potius loquaces, obmutescunt lingvæ. disparguntur caligines, illustrantur tenebræ, fugam sibi consulit, capitque mendacium Ruit Pythij fabularum author, ille famosissimus Tripus. Sese in caput malevolus præcipitat draco. Intolerabili pavore, Gentilitatis ignavia imbutæ, gravitèrque obrutæ Scholarum contremiscunt conscientiæ. Græcismi foetidæ, abominandæque absterguntur impuritates. Sordium plena, et Christianismo (dolo) præparata, evertuntur

ЇБИИДО ѡ ЛМ'БРАЦШ'БЦИ, ШИ ПРЕ АЧАСТА, ПРЕКСМ А ДИИ В'БК А-
ДЕВЗРА СЪ ФІЕ ѡ МЗРТ'ВРИИЦИ. КЗЧИ НС ЛТОКМИТ С'УЛОГИСМ САС
ТР'БФАШЕ ЛНААТЕ ВОРОАВЕ; ЧЕ Л ХИРИША, ШИ А Д'ХСАШ ДСМИЗОВЕСК
СПРЗКЗРСАРЕ, АЧЕЛАС' А СГА, ВЗ'Б'ТЕЛЕ, ШИ НЕВЗ'СТЕЛЕ ТОАТЕ, А
МЗРТ'ВРИИ, НС ПЗРХЕСЕК. 'ЛСХ ЛНГРС АДЕВЗРАТ ДААРЗ, АЧЕЛА ВР'БА-
НИКА ДЕ А СЗ ЧИНСТ'Р'Б КАП ВАНХЕЛ'МОНДА НОСТРС, НС ФЗРЗ СОКО-
ТЛАЗ, САС ФЗРЗ ДЕ ДСМИЗОВИАСКА ССФЛААРЕ, АЧАСТА ДЕ СІИЕ, АС ЛЗСАТ
ПРОРОЧИЕ. 'ЯКМ'Б ШІСМЗ ЛДЕМНАТ СЗ ФІС, АДЕВЕР'НИЦА
А Л'ВЗЦА, ШИ ПЕНТРС АЧАСТА, Л'ВЗЦЗТ'БРА АЧЕЦІИ
К'ЗРЦИ, ДЕ СЗ В А ШИ КС А ВІЛЕЛОС НСМЗР ШЕДЕР'И ДА;
ЧЕ ЛСХ П'АНЗ ЛА А ЛВМ'И СЗВЗРШИТ РХМЖИТОАРЕ ВА ФІ.
ШИ НИЧИ ДААРЗ ПРЕКСМ ПЗГЖИАСКА Л'ВЗЦЗТ'БРЖ, Л С'ВИТОЧЕ Н'МАИ

mascarite si de tot nebunite erà) trezvii'a priimiti, adevérát'a in-
 tielepciune, intr'un suflet si cu credin'tia iubind'o, o imbraçe-
 siéti si pre acias't'a, precum ea din véc adevéru' sa fie, o mar-
 turisiti; coci nu intocmit sylloghism, sau trufasie inalte voroáve,
 ce in hirisii'a si a duhului dumnëdiéesc supraversáre, acela-si a
 stà, vediutele si nevediutele toáte a marturisí, nu parasesc; inse
 intru adevérát dára acel'a vrédnicul de a se cinstiré cap, Van-
 helmondul nostru, nu fora socotéla, sau fora de dumnëdiéiásc'a
 sufláre, acias't'a de síne au lasát prorocie: *Acmù sciu-me indemnat
 sa fu, adevérinti'a a invetià, si pentru acias't'a invetiatur'a a-
 cestii carti, de se vâ si cu a dulelor numer siederii dà; ce inse
 pene la a lumii severisit remalloáre vâ fi.* Si nici dára, precum
 paganiásc'a invetiatura in svitocce numai si táble de aráma, ce
 in fieler-cáre curát si creştinesc piept zugravita si pecetluita,
 nici éste de a stáré in prepus, de vréme ce in chipul fulgerului
 de la apus pene la rezsarit, a tuturor atinsilor sau lovitilor vin-
 tri, si asié-si pre singura meduh'a li-au petrums; coci de nainté
 féçii adevéru'li céle iscusit vorovitoáre, sau mai vertos blojeri-
 toáre limbi amuliesc; negurile se impráştie, se luminiáza intu-
 nérecul; de fuga se svatuíásc'e si se apuca minciun'a; pohár-
 nésc'e-se Pythiul, izvoditoriul básnelor, acel'a vestitul Tripus;

ШИ ТАБЛЕ ДЕ АРАМА, ЧЕ Ъ ФІЕТЕКАРЕ КЪРАТ, ШИ КРЕЩТИНЕСК ПІЕПТ
 ЗЪГРАВЕНТА, ШИ ПЕЧАТАШЕНТА. НИЧИ АСТЕ ДЕ А СТАРЪ Ъ ПРЕПС, ДЕ
 ВРЪМЕ ЧЕ, Ъ КІПСА ФДАЦЕРСАШІ, ДЕ ЛА ЯПС, ПЪНЪ ЛА РЪЗЪСЪРНТ, А
 ТЪГЪРОР АГІНІШИЛОР, САС ЛОВИЦЛОР ВІНЪТРИ, ШИ АШЪШІ ПРЕ СИНГЪРЪ
 МЪДЪХА ЛІАС ПЪТРОНС. КЪЧІ ДЕ НАНІТЪ ФЪЦІИ АДЕВЪРСАШІ, ЧЪЛЕ
 ПЪКСЪРНТ ВОРОВИТЪАРЕ, САС МАЙ ВЪРТОС КЪЛОЖЕРИТЪАРЕ ЛИМБИ АМЪЦЕСК.
 НЕГЪРНАЕ СЪ АПРЪЦІЕ, СЪ АМНИІАЪ АТЪНЪКРЕКА. ДЕ ФЪГЪ СЪ СЪВЪ-
 ТЪАЩЕ, ШИ СЪ АПЪКЪ МІНІОНА. ПОХЪРНЪЦЕСЪ ПЪАІСА, ИЗВОДИТОРИУ
 БАСЪНЕЛОР, АЧЕЛА ВЕСГІТЪА ТРІПЕС. СИНГЪР ПЕ СІНЕ КЪ КЪПСА Ъ УОС
 СЪ АЪ ДЕ РЪС ВОЙТОРИУА ЗЪМЪС. КЪ ПЕСЪФЕРІТЪ АФЪРІКОШЪРЕ, ДЕ
 МЪЗЪЦІА ПЪГЪНЪТЪЦІИ АДАПАТЕ, ШИ ДЕ ГРЕЪ АПРЕСЪРАТЕ ШЪКОЛЕ-
 ЦІАЕ АСЪКЪНСЪРІ ДЕ ІНІМЪ СЪ КЪТРЕМЪРЪ. А ВЪАЛНИІМІИ АПЪЦІТЕ

pocula. In Barbara malitia perveterata evomuntur venena. dele-
guntur imposturae, impudica Peripatetica, atque Academica exe-
crandae nuditatis, denudatur pauperies. Ac tandem per se patet,
ac in Aeternum Unica, ipsissimaque patebit Veritas.

Ioannes Demetrius, C. N. P. T. Mold.

Ioannes Demetrius, Constantini Kantemir Princeps Terrarum
Moldaviae.

ШІ ДЕ С'КЪРЪНДЪВІТ С'КЪРЪНЪВІИ СЪ ЦІЕР'Г'. ДЕ ЗОЙ ПЛІНЕЛЕ, ШІ К'РЕ-
ЦІИХ'ТЪЦІИ ГЪТЪТЕ (КЪ ВІКЛЕШЪГ) ПЪХ'АРЕ СЪ РЪС'Т'В'АР'ІЪ. ВЕНІ-
НЪРИЛЕ П' БАРВАРА РЪСТЪТЕ ПР'К' П'ВЕК'ІТЕ СЪ ВОРЪС'К'. ДЪЗЪВЛЕС'КЪСЕ
АМЪЦ'БЛЕЛЕ. ПЕРЪШНІВАСА ПЕРІНАТ'ЕТИКЪ, 'АКАД'ЕМИКЪ, ГРЕЦЪВАСА А'
ГОЛІМІИ СЪРЪЧ'Е СЪ ДЪЗ'ГОЛ'К'ІЕ. ШІ П'РЪШІИ, СІИ'Г'СРЪ ДІИ СІИЕ СЪ
АРАТЪ, ШІ П' В'ЕК, ОУНА ШІ П'СМАИ АЧКА СЪ ВА АРЪГ'А АДЕ-
ВЪРЪЧ'ІОН'К'.

Асѡа Деметрїе С. Н. Р. Т. Мол.

sîngur pre sîne cu cîpul in gios se da de reu voitoriul zmeu; cu nesuferita infricosiere, de mazacii'a paganatarii indupate si de greu impresurate scolescile ascunsuri de inima se cutremura; a Elinimii impulite si de scarandavit scarnavii sa sterg; de zoi plinele si crestinatarii gatate (cu viclesing) pahare se restoarna; veninurile, in Barbara reutate pre inechite, se boresc; desvelescu-se amagelele; nerusinoas'a Peripatetica, Academica, gretioas'a a golimii saracie se dezgoleste; si iarasii singura din sine se arata si in vec un'a si numai acii'a se va areta, adeveraciune.

Ioan Dimitrie C. K. V. G. Z. Mold.

LECTORI AMICO

S. D.

Profectò divinum Cœlesteque opus, noster aggressus est Author. Qui non solum Naturam physicè, aut eius principia naturalitèr, sed etiam defectus, et sustentationis fulcimentum planè explicaverit : et ad unguem depinxerit. Spretis namque Paganismi imposturis, tam in principiis rerum constitutivis, quàm eorundem resolutione, et corruptione, novam, inauditam, et nunquàm ab anteriorum indagatione tactam declaravit PHILOSOPHIAM. Ita ut largitas illa æternæ Sapientiæ admiranda ob oculos facta sit nostros. Quæ abyssale nihilum nostrum, in aliquid sui simile ordinaverit, Quod inquam nihilum, (si quantitativè intelligamus), à nihilitate, in essentiam, productum, idque partim temporaneum, et corruptibile, partim, autem immortale, et æternum, magni, plurimique æstimandum est ; nempè ex principio nihil quid, ex gratia autem quales simus. quatenus ineffabilis illius Prototypi, et principalis luminus, lumnosam obtinemus imaginem. Hoc autem, non secus atque, in Cœlesti Hierarchia (prout S. Dionysio placet), Illustrium Spiritum inferiores, à Superioribus illuminari, at divini Throni assistentia mutuari. Non dissimilis itaque ordo, in humanis luminibus reperiri videtur. dum minùs intelligentes, à Sapientioribus, (qui divinam Gratiam abundantius potiti, ampliora se æternæ Sapientiæ præbuère dochia), institui indigeant. Quique continuò, incessanterque è Summi Boni Gazo-

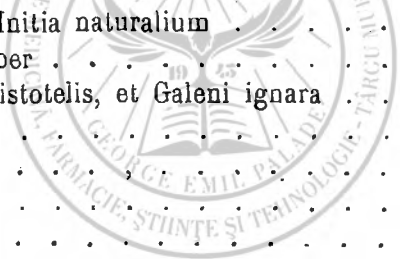
philocio donum perfectum gratis accipientes, gratis largiri, et incommodum proximi accomodare non fatigantur, quo Syntagmate, noster Vanhelmont, ebedieter concreditum sibi talentum, in fœnore repositum, in bonum proximi, et Gloriam Creditoris Dei, centuplum multiplicavit. quippè quæ, suâ intellectus acie assecutus est, in successorum protulit manus, ex quibus fusè emanantibus thesauris, Nos quæ Physicis ut plurimum necessaria, scilicet corporis duntaxat constitutiva Principia, eiusdemque corporis physicalis in sua prima constitutivaque, resolutionem, prout Physicum decet. Animæ nostræ immortalitatem, et facultates eius, ut pote fidei congruum, et naturæ consetaneum est, excerpimus. Quibus Lector bene, constanterque institutus, divinâ favente Clementiâ, ad excelsiora etiam Virtutis, Sapientiæque fastigia se se erigere, atque cominus Sacro Sanctam Divinæ Maiestatis Excellentiam aspicere valebit. Ergo humanissime Candide Lector, insoluta rei novitate, ne expaveas, nec nveteratæ, profanæque consuetudinis gratiâ abomineris; sed viriliter, confidenter, feliciterque progreditor. Quia novitatem solum modo in nomine, re autem ipsâ, sanè omnium vetustatum vetustissimam comperies, eo quod à Principio erat Veritas et sine ipsa nil actum est, quod factum est, cuius, Clementissimâ Philantropiâ, et Paterno favore, prosperè, diùque tam materialitèr, quam immaterialitèr. Vale.

IOANNES DEMETRIUS, CONSTANTINI VAYV.

INDEX TRACTATUUM

EX OPERIBUS VANHELMONTIJ EXCERPTORUM,
SOLUMMODO AD PHYSICAM PERTINENTIUM

1. Causæ, et Initia naturalium	1
2. Archeus faber	25
3. Physica Aristotelis, et Galeni ignara	30
4. Elementa	51
5. Terra	59
6. Aqua	69
7. Aër	82
8. Progymnasma Meteorum	100
9. Gas Aquæ.	123
10. Blas Meteoron	148
11. Vacuum Naturæ	156

LIBRO SECUNDO

1. De Tempore.	176
2. Meteorum Anomalum	214
3. Terræ Tremor	228
4. Complexionum, atque mistionum elementalium fig- mentum	258
5. Imago fermenti imprægnat massam semine	280
6. Formarum ortus, ...	295

7. Magnum Oportet	362
8. Natura Contrariorum nescia	403
9. Ignota Actio Regiminis	435
10. Blas Humanum	464
11. Astra necessitant, non inclinant, nec significant, de vitâ corpore, vel fortunis nati.	471
12. Spirtus vitæ.	503
13. Calor efficienter non digerit, sed tantum excitativè	515

LIBRO TERTIO

1. Logica Inutilis	530
2. Venatio Scientiarum	544
3. Imago Mentis	586
4. Sedes Animæ	619
5. Mentis Complementum	636
6. De Anima	655
7. Distinctio Mentis à Sensitiva anima	665
8. De Animæ nostræ Immortalitate.	669
9. Nexus Sensitivæ, et Mentis.	685
10. Demens Idea	699
11. Vita longa	724
12. Vita brevis	733
13. Mortis Introitus in Naturam humanam	754
14. Vita Aeterna	753
15. Arbor Vitæ	759
In Sole Tabernaculum. (9 pagine la fine nenumerate).	

TABELL'A MATERIILORU

Istori'a ieroglyfica.	Izvoditoriul cititorului sanetate	3
»	Iarasi cotra cititoriu	6
»	Scar'a a numerelor si cuvintelor streine tal- cuitoare	7
»	Partea anteï	25
»	» a do'a	69
»	» a trii'a	123
»	» a patr'a	169
»	» a cince'a	202
»	» a siése'a	228
»	» a siepte'a	250
»	» a opt'a	283
»	» a nou'a	314
»	» a diece'a	332
»	» a un-spre-diece'a	357
»	» a doae-spre-diece'a	374
»	Iarasi cotra cititoriu	388
»	Scar'a a numerelor si cuvintelor ieroglyfi- cesci talcuitoare	389
Compendiolum universæ	Logices institutionis	409
	Procemiolum.	411
	Ad lectorem humanissimum	413
Liber primus. Tractatus	primus	416
»	» secundus	422
»	» tertius	428
» secundus	» primus	434
»	» secundus	443
» tertius	» primus	447
»	» secundus	460

Capitulorum index	465
Ioannis Baptistæ Van-Helmont Physices universalis doctrina et christianæ fidei congrua et necessaria philosophia	469
Encomium in authorem et virtutem doctrinæ eius, moldavo idiomate interpretatum. — Lauda cotra izvoditoriu si cotra virtuti'a invetiaturii lui	471
Lectori amico	486
Index tractatumum ex operibus Van-Helmontii excerptorum, solummodo ad physicam pertinentium	488

